

Paladij
ZGODBE ZA LAVZA
HISTORIA LAUSIACA

Naslov grškega izvirnika
Lausiakón

Slika na naslovnici
Angel obišče Pafnucija (Hieronim, *De viris illustribus*,
Augsburg 1488; nuk Ti 13906, f. 71r)

Tiskana izdaja knjige je izšla leta 2009
ISBN 978-961-6519-47-2

Paladij

ZGODBE ZA LAVZA
HISTORIA LAUSIACA

Prevedla in spremno besedo napisala
Jasna Hrovat

Ljubljana
2018

Elektronska knjižna zbirka

e-30

Urednik *Gorazd Kocijančič*

Paladij

ZGODBE ZA LAVZA

HISTORIA LAUSIACA

Iz grščine prevedla in spremno besedo napisala

Jasna Hrovat

Oblikovanje elektronske izdaje *Lucijan Bratuš*

Izdajatelj

Za KUD Logos *Mateja Komel Snoj*

Ljubljana 2018

Elektronska izdaja e-30

Elektronski vir (pdf)

Način dostopa (URL):

<http://www.kud-logos.si/e-knjige/>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID=295440384
ISBN 978-961-7011-55-5 (pdf)

Marku, Mateju, Matejki, Luku, Žigu – z ljubeznijo

Vsebinsko kazalo

- 9 Uvod
- 12 Zanesljiva priča?
- 15 Kratek oris Paladijevega življenja
- 19 *Pregled važnejših dogodkov v Paladijevem času*
- 21 Težave pri ugotavljanju avtentičnega Paladijevega besedila
- 24 Teološki okvir dela
- 28 Različice HL v drugih izročilih in še nekateri pisni dokumenti o zgodnjem meništvu
- 28 *Historia Lausiaca* in *Historia monachorum in Aegypto*
- 29 *Historia ecclesiastica: Evzebij, Sozomen in Sokrat; Kasijan: Collationes (Pogovori)*
- 30 *Koptsko izročilo*
- 33 *Grški fragment*
- 38 *Sirsko izročilo*
- 39 *Armensko izročilo*
- 40 *Etiopska verzija*
- 41 *Arabska verzija*
- 41 *Latinski prevodi*
- 43 Prizorišče dogajanja
- 47 O Zgodbah
- 49 Čudeži
- 51 Puščavništvo? Askeza? V današnjem času?
- 53 Zakaj sem prevajala
- 54 O prevodu
- 55 Zahvala

PREVOD

- 57 Predgovor življenju svetih očetov
63 Prepis pisma, ki ga je pisal načelniku Lavzu
škof Paladij
67 Zgodbe za Lavza [Prolog]
81 Izidor 1
85 Dorotej 2
89 Potamienna 3
93 Didim 4
97 Aleksandra 5
101 Bogata devica 6
107 Puščavniki v Nitriji 7
111 Amun Nitrijčan 8
115 Or 9
117 Pambo 10
123 Amonij 11
127 Benjamin 12
129 Apolonij 13
131 Pajsij in Izaija 14
135 Makarij Mlajši 15
137 Natanael 16
141 Makarij Egiptovski 17
149 Makarij Aleksandrijski 18
167 Etiopec Mojzes 19
175 Pavel (Preprosti) 20
177 Evlogij in pohabljenec 21
187 Pavel Preprosti 22
195 Pahon 23
199 Štefan Libijec 24
201 Valens 25
205 Heron 26
209 Ptolemaj 27

- 211 Padla devica 28
213 Elija 29
217 Dorotej 30
219 Piamun 31
221 Pahomij in Tabenisijci 32
229 Ženski samostan 33
233 Tista, ki je hlinila norost 34
237 Janez iz Likopole 35
247 Pozejdonij 36
251 Sarapion 37
261 Evagrij 38
273 Pior 39
277 Efrem 40
281 Svete žene 41
285 Julijan 42
287 Adolij 43
289 Inocencij 44
293 Filorom 45
297 Melanija Starejša 46
303 Kronij in Pafnucij 47
315 Elpidij 48
319 Sizinij 49
321 Gadana 50
323 Elija 51
325 Saba 52
327 Abramij 53
329 Še o sveti Melaniji 54, 55
337 Olimpija 56
339 Kandida in Gelazija 57
341 Puščavniki v Antinoju 58
345 Ama Talida in Taor 59
347 Devica in mučenec Kolut 60

- 349 Melanija Mlajša 61
355 Pamahij 62
357 Devica, ki je sprejela pod streho blaženega
Atanazija 63
361 Julijana 64
363 Hipolitova pripoved 65
367 *Komes Ver* 66
369 Magna 67
371 Usmiljeni menih 68
373 Devica, ki je padla in se skesala 69
375 Krivo obdolženi bralec 70
379 Brat, ki je bil z njim 71
- 383 Svetopisemski navedki
385 Osebno in krajevno kazalo
391 Kratice in krajšave
394 Izbrana bibliografija

Paladij
ZGODBE ZA LAVZA
HISTORIA LAUSIACA

UVOD

... tebi, ki si želiš pripovedi o očetih, možeh in ženah ...
(Prolog 1)

»Blagrujem tvojo odločitev.« Tako začena Paladij, menih, puščavnik, škof in pisatelj, svoje pismo prijatelju Lavzu.

Lavz¹ je bil veliki komornik, nekakšen osebni tajnik (*praepositus sacri cubiculi*) Teodozija II² vsaj od leta 420 do leta 422 in morda še v letih 431 in 436; bil je evnuh. Pravzaprav največ o njem, o njegovem značaju, izvemo iz Paladijevega nagovora: medtem ko so se drugi gnali za zemeljskimi dobrinami, si je on želel izvedeti vse o življenju puščavnikov, o njihovih naporih in cilju darovati življenje popolnoma Bogu in doseči odrešenje – svoje in vsega človeštva. Poleg tega ga je Paladij označil za odličnega, poštenega in velikodušnega moža, usmiljenega do ubogih. Vendar se je v zgodovino zapisal tudi zaradi posvetnih reči, in sicer je v svoji palači v Konstantinoplu zbral veliko kipov iz poganških templjev, med drugim Fidijevega Zevsa iz Olimpije in Praksitelovo Afrodito/Venero s Knida; žal je bila večina kipov uničenih v velikem požaru leta 475.

V svojem hrepenenju po duhovnem vzponu je Lavz torej spodbudil Paladija, naj opiše pot, po kateri so se asketi vzpe-

---

1 Gr. *Laûsos* (ok. 400 – ok. 450).

2 Flavij Teodozij, imenovan Kaligraf, r. 401, cesar od 408 do 450, ko je umrl pri padcu s konja; 425 je ustanovil univerzo v Konstantinoplu, uvedel pravni zakonik, t. i. *Codex Theodosianus*, 431 je sklical tretji vesoljni cerkveni zbor v Efezu.

njali v nebeško kraljestvo. Paladij je pristal – čeprav najprej nerad, kot sam pravi, ker se mu je naloga zdela pretežka; a ko je preudaril o koristi tistih, ki bodo brali, je začel pisati in nato posvetil Lavzu te opise izkušenj, ki jih je dobil v dolgih letih svojega sobivanja s puščavniki.

Tako je nastalo delo, spisano v grškem jeziku in ohranjeno pod naslovom *Lausiaké historía* ali tudi kot *Lausiakón*, *Lausaikón*, *Bíos tôn hagíon patéron*, *He pròs Laúson historía* in še nekaj drugih poimenovanj se najde v različnih rokopisnih izročilih; splošno znano in nekako uveljavljeno pa je v latinski obliki, in sicer kot *Historia Lausiaca*, v slovenskem prevodu *Zgodbe za Lavza*.³

Zanesljiva priča?

... z vso natančnostjo sem nekatere stvari sam preiskal in opisal, nekatere pa slišal od svetih očetov ... (Predgovor življenju svetih očetov)

O Paladiju izvemo največ iz njegovega lastnega poročila, čeprav si strokovnjaki še vedno niso enotni glede njegove identitete. Nekateri ga ne priznavajo kot avtorja dela *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi*, »Razgovor o življenju sv. Janeza Krizostoma«; sam avtor *Razgovora* se namreč ne poistoveti s škofom (prim. pogl. 3, PG, 47, 13), vendar je to npr. za Preusचना le literarna manira.⁴ Danes pa na splošno

3 Grška beseda *historía* ima širok pomen, ki bi ga v slovenščino težko prevedli z eno besedo: poizvedovanje, poznavanje, pripovedovanje, opis, zgodba, zgodovina (podoben pomen ima *historia* tudi v latinščini, čeprav je tam zaradi tradicionalne rabe že bolj izrazit pomen zgodovine); za izraz ‚zgodba‘ sem se odločila, ker ima pravzaprav isti koren kot ‚zgodovina‘, poleg tega moram poudariti, da v izrazu nikakor ni prisoten pomen nečesa izmišljenega, ampak gre za opis nečesa, kar se je dejansko zgodilo. Izraz je v množini, ker gre za nizanje opisov življenj in dogodkov.

4 Prim. Preuschen, E.: *Palladius und Rufinus: ein Beitrag zur Quellenkunde des ältesten Mönchtums*, Giessen, 1897.

velja škof Paladij za avtorja slovitega dela *Historia Lausiaca* (HL v nadaljevanju) in tudi za avtorja *Razgovora*.⁵

Njegove zgodbe nam približajo takratni svet, ljudi, njihov čas. Res je dejstvo, da dogodkov ali oseb ne moremo vedno popolnoma uskladiti s tistimi, ki jih poznamo iz drugih zgodovinskih virov; datumi njegovih življenjskih postaj in pa (sorodstveni) odnosi med ljudmi so lahko vprašljivi – vendar moramo upoštevati tudi to, da se je marsikaj spremenilo s posegi poznejših prepisovalcev in urednikov, ki so popravljali (ali – kvarili?) besedilo. Prav tako še vedno ni enotnega mnenja o resničnosti njegovih zgodb oz. o tem, ali jih je sam doživel. Nekateri imajo HL samo za zbirko izmišljenih legend,⁶ vendar prevladuje mnenje, s katerim se popolnoma strinjam, da so resnične – saj avtor vedno odkrito pove, ali je dogodek sam doživel ali pa je pripoved, iz druge roke.⁷

V mnogih primerih je bil zagotovo dogajanje sam priča, kot pravi v *Prologu* (2):

(Jaz,) ki preživljam sedaj triintrideseto leto v skupnem življenju z brati, v meniškem življenju, dvajseto episkopata in šestinpetdeseto vsega svojega življenja, sem sklenil, da ti podam vse od začetka v obliki pripovedi v tej knjižici, tebi,

---

5 Prim. krit. izdajo »Razgovora« in komentar: Coleman–Norton, P. R. (izd.), Cambridge, 1928; Wallis Budge, E. A.: *The Paradise of fathers*, 2 zv., London, 1907, XXI. Grški naslov dela je ohranjen le v enem rokopisu, ki je sedaj shranjen v Firenzah: *Diálogos historikòs Palladiou, episkòpou Helenoupòleos, genoménos pròs Theòoron, diákonon Rómes, perì bíou kai politeías toù makariou Ioánnou, episkòpou Konstantinoupòleos, toù Chrysostómou*.

6 Prim. npr. Weingarten, H.: *Der Ursprung des Mönchtums*, Gotha, 1877; Draguet, R.: *Les formes syriaques de la matière de l' Histoire Lausiaque*, Louvain, 1978 (Scriptores Syri 169, 170, 173, 174. (1936); Peeters, P.: Une vie copte de S. Jean de Lycopolis, v: *Analecta Bollandiana* LIV (1936), str. 359–381; Walker Bynum, C.: *Holy feast and holy fast*. Berkeley, 1987.

7 Prim. mdr. Brown (2007); Harmless (2004); Buck (1976); Vivian (2004).

ki si želiš pripovedi o očetih, možeh in ženah, s katerimi sem prebival skupaj v puščavi Egipta, v Libiji, ... Palestini in Siriji, v zahodnih pokrajinah, v Rimu in Kampanji in okoliških krajih.

Čemu bi pravzaprav služil skepticizem – zameglil bi bistvo sporočila, ki nam ga prinašajo zgodbe. Dvom in sum, da dejansko dogajanje ni bilo do črke tako in takrat, kot je to zapisano, nasprotujeta namenu, s katerim je Paladij dogodke zapisal. Njegov namen res ni bil predvsem zbrati in shraniti dokumentarno gradivo za zgodovino, temveč posredovati dogajanja v duhovno korist bralcev, ponuditi spodbudo za duhovno branje in rast, kot je sam zapisal v »Predgovoru življenju svetih očetov«: *za gorečnost in posnemanje tistim, ki želijo uspešno voditi nebeški način življenja in hočejo hoditi po poti, ki vodi v nebeško kraljestvo*. Kljub temu verjamem, da je dejansko *z vso natančnostjo ... sam preiskal vse, kar je zapisal*.

Sedanjest pa seveda zna (žal) predstaviti tudi drugačen namen: Georgia Frank je npr. zapisala, da sta HL in *Historia monachorum in Aegypto* (HM v nadaljevanju) namenjeni ljudem, ki bi radi dobili okus romanja in življenja puščavnikov, ne da bi morali preživeti težavnost in nevarnosti same poti in bivanja v puščavi – češ da gre le za ,turistično puščavništvo‘ in da ni dovolj poglobljanja v notranjost in vzgibe človeške osebe in duha.⁸ Sama se s tem ne strinjam. Res je sicer, če sodimo po priljubljenosti raznih akcijskih filmov, resničnostnih ,showov‘, adrenalinskih iger in podobnih iluzij nevarnega življenja (ki niti nimajo duhovne vsebine), da mnoge vznemirja le ,posredna udeležba‘, toda branje duhovne literature služi dejanski rasti v duhovnem življenju, zato mislim, da sodba G. Frank ni na mestu.

A četudi bi se pridružili skeptikom, to ne bi spremenilo

---

8 *The memory of the eyes: pilgrims to the living saints in Christian Late Antiquity*, Berkeley, 2000, 35–36 – nav. po Harmless (2004), 298–299.

dejstva, da je delo samo postalo tako popularno in da nudi tak vpogled v zgodovino prvega meništva, da njegove duhovne in zgodovinske vrednosti ne moremo zanikati.

Prav tako pa ne gre zameriti tistim, ki preverjajo podatke in morda očitajo Paladiju nezanesljivost. Preučevanje in ugotavljanje zgodovinske natančnosti podatkov je nedvomno zanimivo – včasih je videti, kot bi reševali uganke – in upravičeno; tudi v pozitivističnem pogledu radi poznamo resničnost podatka, čeprav to ne predstavlja razlike v duhovnem pogledu, pač pa lahko pojasni vzroke ali povode za kak dogodek.

Kratek oris Paladijevega življenja

Ko sem prvič prišel v Aleksandrijo ... (1, 1)

Dejansko se zelo veliko raziskovalcev ukvarja s Paladijevo kronologijo, vendar mnogi datumi enostavno ostajajo nezanesljivi – od datuma Paladijevega rojstva, do tega, kdaj je prišel v Aleksandrijo, kdaj je obiskal različne skupnosti puščavnikov – in predvsem, kdaj je umrl.

Kot rečeno, nam je največ podatkov o svojem življenju priskrbel sam Paladij, vendar je treba upoštevati, da spada večina dogodkov v čas, preden je postal škof, torej je dogodke zapisoval dvajset do trideset let pozneje – po spominu, zato ne moremo pričakovati popolne natančnosti. Nekatere podrobnosti ali potrditve so znane tudi iz njegovega drugega spisa »Razgovor o življenju sv. Janeza Krizostoma«, *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi*,⁹ in pa iz del ali pi-

---

9 Pod Paladijevim imenom je izšel *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi, Razgovor o življenju sv. Janeza Krizostoma*: gre za pogovor s Teodorjem, rimskim diakonom, o življenju in navadah Janeza Krizostoma. Delo je prvič izšlo skupaj z latinskim prevodom E. Bigota (Paris, 1680) in je vključeno v Montfauconovo izdajo Krizostoma (XIII, Paris, 1738) in v PG 47, 5–82. Paladiju pripisujejo tudi delno avtorstvo dela *De gentibus Indiae et Bragmanibus*.

sem nekaterih sodobnikov. Mnogi preučevalci HL so se tako ukvarjali s primerjavo podatkov iz drugih virov – nedvomno izredno zanimivo preučevanje, ki pa je – na srečo – v večini primerov potrdilo Paladijevo verodostojnost, čeprav vsi ne soglašajo glede časovnega zaporedja dogodkov.¹⁰

Rojen je bil v Galatiji v Anatoliji leta 363 ali 364. Kot dvajsetleten mladenič je prišel na Oljsko goro (prim. 44, 1; prim. tudi 48, 2: bivanje pri puščavniku Elpidiju morda spada že v ta čas ali pa šele v leto 399 ali 400); prvič je po svojih besedah prišel v Aleksandrijo v času drugega konzulata Teodozija I, to je leta 388 (prim. 1, 1), nato je po treh letih odšel v Zgornji Egipt, da bi živel kot puščavnik, vendar je moral zaradi slabega zdravja odnehati (prim. 2,1) in je nato ok. leta 391 ali 392 odšel v puščavsko naselbino Nitrijo, nato pa v Kelije, kjer je preživel devet let v skupnosti velikega puščavskega očeta Evagrija in se seznanil tudi z Makarijem Aleksandrijskim (prim. 18, 1). Vmes je obiskal Janeza iz Likopole na gori blizu Likopole. Tja se je odpravil iz Nitrije (leta 391?), kjer je bil po svojih besedah z Evagrijem (35, 3–4), torej bi se seznanil z Evagrijem in bil z njim v Nitriji že pred prihodom v Kelije ali pa so se z Evagrijevo tovarišijo med dolgoletnim bivanjem v Kelijah včasih odpravili tudi v druge naselbine, npr. v Nitrijo.¹¹

Obiskal je tudi naselbino v puščavi Sketis, znano po skrajni askezi, in sicer starca Pahona ter mu zaupal misli, ki jih ni upal niti učitelju Evagriju. Petnajst dni je potoval do tja, verjetno iz Kelij (23, 1).

Leta 399 (manj verjetno 400) je umrl Evagrij. O tem, ali

---

10 Prim. npr. Buck (1976).

11 Vsekakor pa pred letom 394 ali 395, ko naj bi Janez umrl; ker pravi Paladij, da je tri leta po obisku zbolel in šel v Aleksandrijo, od tam pa v Palestino (35, 11–12), se pojavlja tudi mnenje, naj bi Egipt zapustil že leta 397, ne pa šele 399 oz. 400 (prim. Buck (1976), 306–307) – vendar je to malo verjetno, ne vemo namreč, koliko časa je bil v Aleksandriji.

je bil Paladij navzoč ob njegovi smrti ali ne, bo povedano nekoliko kasneje ob primerjavi s koptskim izročilom.

Po Evagrijevi smrti je šel zaradi zdravja preko Aleksandrije v Palestino. Leto dni je bival s Pozejdonijem v Betlehemu (prim. 36, 1).

V Palestini je spoznal Hieronima, s katerim pa kot Origenov pristaš ni našel skupnega jezika, zato je tudi njegov opis Hieronima precej neprijazen (prim. 36, 6–7), pa tudi Hieronimova ocena Paladija je vse prej kot ljubezniva.¹² V Jeruzalemu je spoznal tudi Rufina, ki velja za avtorja latinskega prevoda *Historia monachorum in Aegypto*¹³, ter Melanijo Starejšo – vendar je zelo možno, da ju je spoznal že pred letom 388 in da se na to nanaša podatek o potovanju z

---

12 Hieronim (*Eusebius Hieronymus*, ok. 347–ok. 420), iz Stridona blizu Akvileje (po drugi razlagi iz Dalmacije), največji učenjak svojega časa, avtor latinskega prevoda Biblije, t. i. Vulgate, avtor dela *De viris illustribus*, v katerem opisuje tudi življenja menihov, ter mnogih drugih del. Ni povsem zanesljivo, ali je Paladij res osebno poznal Hieronima, pač pa ga je Hieronim zavračal kot pristaša origenizma; o njem ne piše prav lepo; npr. v prologu k *Dialogus adversus Pelagianos* = *Dialog proti pelagijancem*: »Palladius servilis nequitiae eandem haeresim instaurare conatus est, et novam translationis Hebraicae mihi calumniam struere. Num et illius ingenio nobilitateque invidimus?« [Paladij, hlapec malopridnosti, je skušal vzpostaviti isto herezijo in mi z novo zvijačno pretvezo očrnuti hebrejski prevod. Mar zavidamo tudi njegovi nadarjenosti in odličnosti?] (nav. po Butler II, 213, op. 67). Gl. tudi 36, 6–7; 41, 2.

13 O HM gl. več spodaj; Rufin iz Akvileje/Ogleja (*Rufinus Aquileiensis, Tyrannius ali Turrinus Rufinus*, ok. 344–ok. 410)), menih, teolog, zgodovinar, cerkveni pisatelj. Prijatelj Hieronima, vendar se je kot vnet pristaš origenizma z njim razšel. Obvladal je grščino in latinščino, zato je izredno pomemben kot prevajalec grških patrističnih del (zlasti Origena) v latinščino. V latinščino je prevedel Evzebijevo HE, ki ji je še sam dodal dve knjigi o meništvu, ter anonimno grško delo *Historia monachorum in Aegypto* (ki ga je nekoliko popravil, dopolnil po lastnih izkušnjah). Delo je bilo posvečeno menihom samostana na Oljski gori, verjetno tistega, ki sta ga Rufin in Melanija Starejša ustanovila na Oljski gori (46, 5) in katerega predstojnik je bil Rufin, zato ni čudno, da je delo prevedel.

Melanijo iz Jeruzalema v Egipt (prim. 55, 1).

Nekaj časa je živel v Palestini blizu Jerihe pri znamenitem puščavniku Elpidiju (prim. 48, 2 – po mnenju nekaterih pa je bival z Elpidijem, še preden je šel prvič v Aleksandrijo, torej v letih 386–388).

Zelo verjetno je bil Janez Krizostom, škof Konstantinopla, znameniti govornik in pozneje proglašen za svetnika, tisti, ki ga je v začetku leta 400 posvetil v škofa s sedežem v Helenopoli¹⁴ v Bitiniji, rimski provinci v severni Mali Aziji, kar mu je napovedal že Janez iz Likopole (35, 12). Od tega časa naprej je bil Paladij Krizostomov vnet zagovornik, tudi tedaj, ko so patriarha Janeza sovražniki iz nasprotne teološke šole v Aleksandriji in tudi tisti s cesarskega dvora v Konstantinoplu obtožili herezije in doktrinalnih zmot, čeprav je šlo prejkone za nasprotovanje njegovim moralnim spodbudam oziroma zavist zaradi njegovega položaja. Ko so se torej leta 403 začele Krizostomove težave, jih je Paladij delil z njim in bil zato za enajst mesecev zaprt v temnici (prim. 35, 13), čeprav nekateri menijo, naj bi šlo le za to, da je moral te mesece prebiti v skrivališču. Kot zagovornik Krizostoma je nato leta 404 ali 405 potoval v Rim, kjer se je pri papežu Inocencu I. in cesarju Honoriju zavzemal zanj. Takrat je gotovo spoznal Aselo, Avito, Apronijana in druge (prim. 41, 5), ter morda Pinijsana in Melanijo Mlajšo (mogoče tudi Starejšo) v Kampanji (prim. 54, 4).

Vrnil se je v Konstantinopel kot član misije cesarja Honorija v prid Krizostomu, vendar je bil po ukazu vzhodnega cesarja Arkadija tam s tovariši ujet, vržen v ječo in nato izgnan za šest let (406–412) v Sieno v Zgornjem Egiptu. V času izgnanstva je okoli 406–408 napisal »Razgovor o življenju sv. Janeza Krizostoma«, *Dialogus de vita S. Joannis Chry-*

---

14 Gr. *Helenópolis*; nekateri komentatorji sicer mislijo, da je Paladij, škof Helenopole, ki ga omenja Sokrat v HE VII.36, neka druga oseba; vendar pa je Paladij po lastnih besedah bil škof v Bitiniji (prim. 35, 12).

sostomi. V slogu Platonovega »Fajdona« prinaša podatke, ki pomagajo osvetliti tedanjo politično in teološko krizo.

V ta čas izgnanstva najverjetneje spada bivanje v Antinoju v Tebaidi, kjer je preživel štiri leta (prim. 58), in obisk tabenisijskega samostana (prim. 32, 9–10).

Nekateri v leto 406 postavljajo tudi potovanje z Melanijo iz Jeruzalema v Egipt (prim. 55, 1), vendar je verjetnejši datum pred 388, kakor je navedeno zgoraj.¹⁵

Po Teofilovi smrti se je leta 412 lahko vrnil v Galatijo; takrat je verjetno spoznal Filoroma (prim. 45, 1); po letu 412 ga najdemo tudi v Ankiri (prim. 66, 1 sl.; 67, 1 sl.). Ok. 413 je postal škof v Aspuni.¹⁶ Leta 419 ali 420 je napisal delo, ki velja za najpomembnejše avtorsko pričevanje o zgodnjem meništvu in puščavništvu, *Historia Lausiaca* oz. *Zgodbe za Lavza*, kot se naslov glasi v slovenščini.

Zatem se za njim izgubi sled, umrl pa je pred letom 431, kajti takrat je Aspuna imela že drugega škofa, nekega Evzebija, ki se je že udeležil cerkvenega zbora v Efezu.

Pregled važnejših dogodkov v Paladijevem času

ok. 345 – rojen Evagrij

ok. 359 – Bazilij posveti Evagrija v lektorja

ok. 363 ali 364 – rojen Paladij

ok. 375 – Rufin in Melanija Starejša ustanovita samostan na Oljski gori

379–395 – vlada Teodozij I

---

15 To potovanje, opisano v 55. poglavju, je sprožilo kar nekaj ugibanj: Hunt (1973), 470–471, npr. misli, da je bil morda Paladij tisti, ki je nosil pisma med Evagrijem in Melanijo v Jeruzalemu in da se na to nanaša pismo, ki ga je Epifanij v letu 394 pisal Janezu iz Jeruzalema, češ naj se pazi Paladija, ki prihaja v Jeruzalem in ki uči Origenovo herezijo (pismo je ohranjeno v Hieronimovem prevodu, Ep. 51, 9); po tej domnevi naj bi Paladij torej z Melanijo potoval v Jeruzalem 394/395.

16 Prim. Sokrat, EH 7, 36; nav. po Vivian (2004), 28, op. 3.

- pred 380 – Gregor iz Nazianza posveti Evagrija v diakona
 381 – vesoljni cerkveni zbor v Konstantinoplu
 ok. 382 – Evagriji zbeži v Jeruzalem in sreča Melanijo
- Starejšo
- 383 – Evagriji v Nitriji
  - 385 – Evagriji v Kelijah
  - 388 – Paladij pride prvič v Aleksandrijo
  - 390/391 – Paladij v Nitriji
  - 391/392 – Paladij v Kelijah (9 let z Evagrijem)
  - 394–395 – avtor HM in tovariši potujejo po Egiptu
  - 395 – umre Didim Slep
  - 398 – Janez Krizostom posvečen v patriarha Konstantinopla
  - 399 ali 400 – umre Evagriji, Paladij gre iz Egipta v Palestino
  - 399 – začetek Teofilovega preganjanja origenistov
  - 400 – Paladij posvečen v škofa Helenopole; že kot škof na sinodi, ki jo je sklical Krizostom v Konstantinoplu
  - 403 – začetek Krizostomovih težav, ki jih z njim deli Paladij; navzoč na t. i. sinodi pod hrastom, ki jo je sklical aleksandrijski patriarh Teofil; sinoda odstavi Krizostoma
  - 404 – Janez Krizostom mora v izgnanstvo
  - ok. 404/405 – Paladij gre v Rim zagovarjat Krizostoma k Inocencu I (401–17) in cesarju Honoriju (395–423)
  - 406 – Paladij pride nazaj v Konstantinopel k Arkadiju (395–408), vendar ujet in vržen v ječo
  - 406 – 412 – Paladijevo izgnanstvo v Sieno v Egiptu
  - 407 – Janez Krizostom umre v izgnanstvu
  - 408–450 vlada Teodozij II
  - 412 – Paladij se vrne v Galatijo
  - 413 (ali 417) – Paladij postane škof v Aspuni v Galatiji
  - 419 ali 420 – Paladij napiše HL
  - pred 431 – Paladij umre
  - 553 – obsodba origenizma (2. cerkveni zbor v Konstantinoplu obsodi Origena, Didima in Evagrija)

Težave pri ugotavljanju avtentičnega Paladijevega besedila

Zdaj bom torej začel s pripovedmi ... (Prolog 16)

Dolgo je prevladovalo mnenje o daljši in krajši redakciji HL. Daljša redakcija naj bi vsebovala tudi vse besedilo, ki je v latinskem Rufinovem prevodu znano kot *Historia monachorum in Aegypto*; veljalo je, da je *Historia monachorum in Aegypto* del HL, t. i. daljše redakcije oz. recenzije A, in naj bi torej bila tudi Paladijevo delo.

To je povzročalo velike preglavice raziskovalcem. Različni komentatorji so zagovarjali različna mnenja o pristnosti, obsegu, avtorstvu.

Pred dobrimi sto leti je Edward Cuthbert Butler dokončal redakcijo besedila, ki je sedaj na splošno uveljavljeno kot avtentično delo avtorja Paladija. Dokončal jo je po dolgotrajnem in napornem iskanju, primerjanju, analizi, lucidnem preučevanju zelo številnih rokopisov HL, ohranjenih po najrazličnejših evropskih in drugih knjižnicah, ki se med seboj tudi precej razlikujejo: rokopisov v izvirni grščini, v koptskem, sirske, latinskem prevodu, in tudi prvih natisnjenih izdaj; po preučevanju, ki mu je potrdilo tezo, da je izvirnik grški, je med različnim obsegom in izborom vsebine teh rokopisov določil (najverjetneje) avtentično Paladijevo besedilo.¹⁷

Sedaj je torej kot avtentičen Paladijev tekst priznana krajša redakcija, ostalo pa je *Historia monachorum in Aegypto* neznanega avtorja, Rufin pa velja za prevajalca tega dela v latinščino.

---

17 Več o tem (z bibliografijo in mnenji drugih komentatorjev) v: Butler I, 6–51.

*Daljša redakcija = Historia Lausiaca + Historia
monachorum in Aegypto*¹⁸

Besedilo Paladijeve pripovedi je bilo očitno zelo popularno med vzhodnimi menihi, zato imamo kar nekaj različic, od katerih je vsaka kaj dodajala ali spreminjala. Prav zaradi te popularnosti je besedilo trpelo in je zato tako težko določiti res avtentično Paladijevo pisanje – brez zadržka so ga namreč prevajali, spreminjali, dodajali, razširjali: nekoliko kasneje bodo predstavljeni različni prevodi oz. različice besedila.

*Kratek pregled najstarejših tiskanih izdaj
grškega izvirnika in latinskih prevodov*

Krajšo redakcijo (t. i. recenzijo B), ki zdaj velja za pristno HL, je v grščini izdal J. Meurs(ius): *Palladii episcopi Helenopoleos Historia Lausiaca*, Leyden, 1616, daljšo pa J. Fronton du Duc (*Auctarium bibliothecae patrum, IV: Bibliotheca veterum patrum* 2, Paris, 1624, 893–1053), in še popolnejšo J.–B. Cotelier (*Ecclesiae Graecae monumenta* III, Paris, 1686), ki jo je ponatisnil J. P. Migne kot dodatek k SS. *Macarii ambo, Aegyptius et Alexandrinus*, in sicer naslovljeno *Appendix ad Macariorum opera: Palladii Helenopolitani episcopi Historia Lausiaca* (PG 34, Paris 1903, stolp. 991–1262) – z vzporednim latinskim prevodom.

V latinskem prevodu se je krajša redakcija HL pojavila že prej, in sicer že leta 1504 v Parizu; natisnil jo je – sicer z lakunami – Jacques Lefèvre d'Estaples po latinskem prevodu iz 5. stoletja; izpopolnjeno je nato izdal A. Lipomano kot 3. del *De vitis sanctorum* (Venezia 1554). Tako izpopolnjeno je nato natisnil Heribert Rosweyde (*Vitae patrum: de vita et verbis seniorum libri X, VIII*. Antwerpen 1615, 2. izd. 1628) in nato še Migne v PL 74.

---

18 Butler (I, 51–171) je to zelo podrobno obdelal in primerjal tudi druga mnenja.

Daljša redakcija (t. i. recenzija A) je prvič izšla v latinskem prevodu G. Herveta, nastalem v 16. stoletju (Paris 1555), ter je bila do leta 1600 še nekajkrat ponatisnjena; leta 1615 je izšla v ponatihu H. Rosweyda in nato še v njegovi 2. izd. (*Vitae patrum*, VIII, Antwerpen 1628), vendar je tu Rosweyde upošteval spremembe, ki jih je v izdaji grškega besedila (1624) uvedel du Duc.¹⁹ Rosweyde je dodal tudi anonimno abecedno zbirko *Apophthegmata patrum* kot *Vitae patrum* V–VI ter – kar je za nas najpomembnejše – kot *Appendix ad vitas patrum* še dva latinska prevoda: kot prvi dodatek krajšo redakcijo HL (t. i. recenzijo B) pod naslovom *Heraclidis Eremitae Paradisus, incerto sed veteri interprete* (sedaj v PL LXXIV, Paris 1850, stolp. 243 sl.), in sicer po rokopisu (oz. njegovih kasnejših redakcijah), ki je prvotno nastal pred koncem 5. stoletja verjetno v Afriki; ter kot drugi dodatek (sedaj v PL LXXIV, stolp. 543 sl.) nepopolno in pokvarjeno besedilo prevoda, ki je nastal v sedmem stoletju ali morda še prej (t. i. recenzijo G): *Palladii Lausiaca, incerto sed veteri interprete*.²⁰

Butler je 1904 objavil svojo redakcijo HL – recenzijo B (= Butler II), ki so jo ponatiskovali (z nekaterimi spremembami, ki so nastale z upoštevanjem pripomb njegovih kritikov); A. Lucot je leta 1912 v Parizu objavil *Histoire Lausiaque* (grški tekst in francoski prevod), A. Ramon 1927 v Barceloni *Història Lausiaca* (grški tekst in prevod v katalonščino).²¹

19 To spremenjeno besedilo je bilo večkrat ponatisnjeno: v Frontonovi *Magna bibliotheca veterum patrum*, XIII, Paris 1644 in 1654; v Lamijevi izdaji Meursovih del (Joannes Lamius: *Joan. Meursii opera omnia*, VIII, Firenze 1746) in tudi v PG, in sicer latinsko še vedno kot Hervetov prevod.

20 Prvo besedilo se začne s pismom Lavzu: *Heraclides Alexandrinus ad Lausum Principem*, vendar je že Rosweyde dal opombo, da je tako navedeno v 1. izd. (1504) – Fabrijevi (Lefèvre d'Estaples), v 2. (1554) Lipomanovi: *Palladius ad Lausum*, v 3. Hervetovi pa brez imena. Besedilo je razdeljeno na 58 poglavij, ki vsebinsko ustrezajo HL; drugi, nepopolni prevod pa ima deset poglavij in nekaj dodanih apoftegem. Prim. tudi Butler I, 59–69.

21 Za novejša izdaja in prevode gl. *Izbrana bibliografija*.

Teološki okvir dela

On je bil tudi tisti, ki me je naučil življenja v Kristusu in ki mi je pomagal razumeti duhovno razsežnost Svetega pisma ... (Koptsko Evagrijevo življenje)

Glede duhovnosti in teološkega nauka je imel nesporno največji vpliv na Paladija Evagrija – čeprav bomo videli, da nam o tem ne priča toliko HL v sedanji sprejeti redakciji, pač pa drugi viri.

Evagrij (ok. 345/346–399/400), imenovan Pontski po rojstnem kraju Ibora v Pontu, je bil eden najpomembnejših puščavskih očetov; tudi njegova misel je dosegla teološko največje globine, izražal je teologijo ‚puščave‘. Kot pristaš Origena, katerega nauke je izpeljal do skrajnosti, je bil preganjan, zato so se mnoga njegova dela ohranila pod imenom svetega Nila – zaradi resnice, ki so jo izpovedovala, seveda niso mogla zatoniti v pozabo. V Jeruzalem je šel l. 382, kjer je – kot beremo – hudo zbolel in ga je negovala Melanija. Nato je živel v Egiptu in bil dve leti menih v Nitriji, zatem pa je deset let živel v Kelijah. V svojih delih nam je ta ‚filozof puščave‘ zapustil izredno bogastvo.²² Umrli je pred velikim Teofilovim preganjanjem origenistov.

Butler in mnogi za njim so torej priznali Paladiju izvirno avtorstvo t. i. krajše različice, vendar sta dva vodilna strokovnjaka, Adalbert de Vogüé in Gabriel Bunge, postavila tezo, da je obstajalo izvirno Paladijevo delo – zgodnejše, nastalo okrog leta 405, ki pa ga je Paladij za zbirko kasneje, leta 419 ali 420, skrajšal oziroma predelal, saj je šlo za časovno distanco, v kateri so se marsikateri dogodki pokazali v drugačni luči.²³

---

22 Prim. *Izbrano bibliografijo*.

23 Prim. Vogüé, A. de in Bunge, G.: *Quatre érmîtes égyptiens: d'après les fragments coptes de l'Histoire Lausiaque*, SO 60, Bégrolles-en-Mauges, 1994 [analiza koptskih fragmentov s francoskim prevodom]. Angleški prevod Tima Viviana je najprej izšel v *Coptic Church Review* ter nato v knjigi (gl. *Izbrana bibliografija*).

Kot je bilo omenjeno že prej ob premisleku o zanesljivosti Paladijevega poročila, se o tem, ali je Paladij dejansko doživel oziroma zapisal dogodke, ki so se v resnici zgodili, še krešejo mnenja. H. Weingarten²⁴ recimo ima HL samo za zbirko izmišljenih legend – a se to nikakor ne sklada s splošno sprejetim mnenjem.

R. Draguet²⁵ je dokazoval, naj bi bila HL zaznamovana s teološkim in duhovnim okvirom Evagrijevega nauka, namreč naj bi pripovedi bile izmišljene, da bi nekako ilustrirale Evagrijevo razlago duhovnega dogajanja.

Toda: v 47. poglavju HL nastopata Kronij in Pafnucij. Paladij se z Evagrijem in Albanijem odpravi k njima, da bi jim pojasnila razloge za odpad oz. zapuščenost od Boga. Pafnucij v odgovoru navaja dva razloga, Evagrij pa jih v svojem »Praktiku« navaja pet.

Če bi šlo res le za ilustracijo Evagrijevega nauka, čemu bi Paladij v poročilu o Pafnucijevem odgovoru skrajšal Evagrijevo učenje. Kaj ni veliko verjetnejše – po mojem mnenju edino verjetno –, da je Evagrij prepoznal resničnost Pafnucijevega izvajanja ter ga dopolnil. Evagrij je s svojim nespornim duhovnim uvidom, intelektom in poglobljeno duhovnostjo razvijal nauke, ki jih je rodila duhovnost in življenjska izkušnja puščavnikov–asketov pred njim. Tako v koptskem prevodu Evagrijevega življenja (o katerem bomo govorili malo pozneje) najdemo tudi primer, ko je vprašal Evagrij Makarija Egiptovskega o obrambi pred duhom nečistovanja, in mu je Makarij odgovoril: »Ne najej se ničesar do sitega, ne sadja ne kuhane hrane.« Podoben nauk se nato pojavi tudi v delih samega Evagrija: menihom svetuje, naj se

---

24 *Der Ursprung des Mönchtums*, Gotha, 1877.

25 Prim. Draguet, R.: *L' Histoire Lausiaque, une oeuvre écrite dans l'esprit d' Évagre*, v: *Revue d' Histoire Ecclésiastique* 41 (1946), 321–364; 42 (1947), 5–49; Guillaumont, A. in C.: *Évagre le Pontique. Le Gnostique ou à celui que est devenu digne de la science*, Paris, 1989 (Sources Chrétiennes, 356, str. 142).

nikoli ne najedo, kajti to je greh, ki sproži druga poželenja, predvsem seksualno.²⁶

Paladij in Evagrij

Prav zato, ker je Evagrij s svojim življenjem in naukom tako odločilno zaznamoval Paladija, naj se malo dlje pomudimo pri njunem odnosu.

V Kelijah je Paladij preživel devet let (prim. 18, 1) v njegovi skupnosti. Pravzaprav bi bilo možno, da je živel z Evagrijem že v Nitriji. To bi lahko sklepali po nekem dogodku iz 35. poglavja o Janezu iz Likopole; tam namreč pravi: »Medtem ko smo bili v puščavi Nitrije, jaz in Evagrij z učenci ...«(35, 3), in nato pove, da je obiskal Janeza, istočasno pa je prišel k njemu »upravitelj te dežele po imenu Alipij« (35, 5). Alipij je bil namestnik Afrike, *vicarius Africae*, 378–380 in rimski prefekt 391, torej bi lahko Paladij Janeza obiskal 391; seveda pa je možno, da je kdaj kasneje Evagrij z učenci iz Kelij prišel za nekaj časa spet v Nitrijo.

O askezi, duhovnosti in naukih Evagrija je v HL glede na nedvomno pomembno vlogo, ki jo je imel učitelj v Paladijevem življenju, zelo malo poročil – toda videli bomo, da je obstajal močan razlog za to. Zanimiv je pogovor z Janezom iz Likopole, ki mu je rekel:

»Domnevam, da si iz Evagrijeve skupnosti.« Rekel sem: »Tujec sem iz Galatije.« Priznal sem tudi, da sem iz Evagrijeve tovarišije (35, 5).

Priznal je, ni se pohvalil s tem (?!).

Ustavimo se še ob dogodkih ob smrti Evagrija; ponovno se pokaže, kako težko je ugotoviti res zanesljivo, kaj se je dogajalo. Veliko je razglabljanja in različnih mnenj o tem, ali je bil navzoč ob Evagrijevi smrti. Evagrij je umrl na praznik epifanije, Gospodovega razglasenja, leta 399 ali 400. Celo o tem se razhajajo mnenja, kje naj bi Evagrij umrl; koptska

---

26 Prim. Evagrij, *De diversis malignis cogitationibus* 1.

različica poroča, da je pobegnil v Palestino, in sicer zato, ker naj bi ga Teofil iz Aleksandrije silil sprejeti škofovski sedež v Thmuisu,²⁷ zato nekateri mislijo, da bi Paladij lahko bil navzoč ob njegovi smrti v Palestini, vendar koptski prevod govori le o Evagrijevem čudežnem ozdravljenju tribunove žene v Palestini, ne pa o tem, da bi tam ostal, in o njegovi smrti.²⁸

V ta čas nekateri postavljajo še Paladijevo potovanje s Silvanijo in Melanijo Starejšo iz Jeruzalema v Egipt (55, 1). Melanija naj bi nato odpotovala v Rim – pri šestdesetih letih, kar naj bi bilo leta 399. Potovanje naj bi bilo še pred Paladijevim škofovskim posvečenjem leta 400; s tem dokazujejo, da torej ni mogel biti navzoč tudi ob Evagrijevi smrti na praznik epifanije leta 400. Ta argument ni prav verjeten, ker je zelo možno, da je Evagrij umrl na epifanijo leta 399; predvsem pa podatek o potovanju sledi neposredno poročilu o Melanijinem potovanju v Rim zaradi vnukinje (ter nato o Alarikovem napadu na Rim leta 410) (54, 3–7), zato se mi zdi precej verjetnejše dokazovanje drugih komentatorjev, ki postavljajo potovanje v leto 406, ko je moral Paladij v izgnanstvo v Sieno, ali pa pred leto 388, ko je Paladij prvič potoval v Egipt, v Aleksandrijo (prim. 1, 1).

Paladij sam je o Evagrijevi smrti zapisal (HL 38, 13):

... je umrl, ko je na dan epifanije prejel obhajilo v cerkvi. Ko je umiral, [nam] je povedal: »Tri leta je, kar me ne nadleguje več meseno poželenje – po tako dolgem življenju, muki, naporu in neprestani molitvi.« (Besedica *nam*, ki je v oglatem oklepaju, je nezanesljivo branje – tudi po Butlerjevem mnenju, vendar jo je sprejel, nekateri uredniki pa jo izpuščajo.).

Tudi konec je nenavaden, ni kakega naročila učencem, ampak se konča takole: *Ko mu je bila sporočena smrt očeta,*

27 Prim. Chitty (1995), 53 (z opombami).

28 O ukvarjanju s kronologijo prim. tudi Butler I, 184–191, in Butler II, *passim*; ter zlasti Buck (1976), z bibliografijo v opombah.

je rekel tistemu, ki mu je naznanil: »Nehaj govoriti bogokletno!
Moj oče je namreč nesmrten.«

Različice HL v drugih izročilih in še nekateri pisni dokumenti o zgodnjem meništvu

Mnogi so zapustili svetu mnoge in mnogovrstne spise...
(Prolog 1)

Na kratko si oglejmo še nekatera ohranjena poročila drugih avtorjev o zgodnjem meništvu in tudi prevode, različice in preobrazbe HL v drugih okoljih.

Historia Lausiaca in Historia monachorum in Aegypto

Anonimno grško delo *Historia monachorum in Aegypto* je tesno povezano s Paladijevimi *Zgodbami*, saj je dolgo časa veljalo za del daljše redakcije. Bilo je posvečeno menihom samostana na Oljski gori, prav mogoče tistega, katerega predstojnik je bil Rufin, ki je delo tudi prevedel v latinščino.

Pojavljajo se podobnosti med obema deloma. Poročila o nekaterih menihih se pojavljajo v obeh delih, a so različna (tako npr. Paladij pripisuje dogodek s hijeno²⁹ Makariju Aleksandrijskemu, HM pa Egiptovskemu, vendar sta ravno oba Makarija tudi v drugih primerih in pri drugih avtorjih velikokrat zamenjavana³⁰), predvsem pa z različnimi poudarki.³¹ Poleg tega je Paladij opisoval individualne poteze posameznih asketov in asketinj, opisi so razgibani, pomudijo se pri podrobnostih, individualnih značilnostih (morda bi temu lahko rekli nekakšen ‚realizem‘), medtem

---

29 Prim. HL 18, 27.

30 Prim. npr. Guillaumont, A.: Le problème des deux Macaires dans les *Apophthegmata Patrum*, v: *Irénikon* 48/1975.

31 Oba Makarija s precej apoftegmami nastopata tudi v AP.

ko HM bolj stilizirano podaja Božje delovanje v ljudeh na splošno, kot duhovni kažipot menihom, ki jim je bilo delo posvečeno.

*Historia ecclesiastica: Evzebij, Sozomen in Sokrat;
Kasijan: Collationes (Pogovori)*

Najzgodnejši in zelo pomemben cerkveni zgodovinar je Evzebij iz Cezareje (*Eusebius*, ok. 260–ok. 340). Njegova *Cerkvena zgodovina* morda ni velika v literarnem pogledu, je pa izreden vir podatkov za zgodovino prve Cerkve. Njegovo delo sta nadaljevala dva pisca, ki sta tako rekoč Paladijeva sodobnika, Sokrat (*Socrates Scholasticus*, ok. 380–ok. 450) in Sozomen (*Salmaninius Hermias Sozomenus*, zgodnje 5. st.). Deli obeh poznamo pod naslovom *Cerkvena zgodovina*, Sokratova obsega sedem in Sozomenova devet knjig. Oba sta nam ohranila pomembne informacije o zgodnjem meništvu; zlasti za Sozomena velja, da so njegova poročila o egiptovskih menihih sorodna tistim v HL in HM, vendar (kot smo že vajeni) so si mnenja o tem, kdo je povzemal po kom, različna;³² večina pa vendarle meni, da je – vsaj kar se tiče odnosa med Sozomenom in HL –, Sozomen povzemal po Paladiju oz. da sta imela vsaj za del pripovedi skupno podlago v izročilu, ki je ohranjalo spomin na osebe in dogodke.

Janez Kasijan (*Joannes Cassianus*, u. po 435), verjetno s področja današnje Romunije, je bil tudi učenec Evagrija, po odhodu iz Egipta se je naselil v Južni Franciji, kjer je napisal svoji dve pomembni deli *Collationes (Pogovori)* in *Institutiones (Uredbe)*. V *Pogovorih* je opisal svoja srečanja in spoznanja o puščavnikih in njihovem življenju. Na Zahod je ponesel duha vzhodnega meništva.

---

32 Prim. Butler I, 51–58; Harmless (2004), 275–279.

Koptsko izročilo

Tu se lahko nekoliko ustavimo in si skušamo predstavljati, kako je Paladij preživel ta svoja puščavska leta – ob puščavskem očetu, ki je že takrat veljal za svetega moža, ki je dosegel popolnost v krepostni askezi.

Začudi nas dejstvo, da HL ne prinaša podrobnosti o duhovnem pouku, ki ga je nudil svojim učencem, o asketskih dosežkih, znamenjih, ki bi jih pričakovali, ni živlega opisa učitelja, ki je tako zelo zaznamoval Paladijevo življenje. Paladij se je moral zavedati, da je milostni dar to, da je bil vreden bivati s takim učiteljem.

Na pomoč nam priskočijo besedila, ohranjena v koptskem sinaksariju, liturgični knjigi s kratkimi življenjepisi svetnikov. Obstaja namreč koptsko liturgično izročilo, kratka življenja štirih menihov, ki se pojavijo v HL in ki so do pred kratkim po splošnem mnenju veljala za razširjena poročila oz. prevode in predelave Paladija: to so življenja Pamba, Evagrija³³ ter obeh Makarijev, Egiptovskega in Aleksandrijskega. Ob primerjavi teh življenjepisov s tistimi iz HL in še ob nekem grškem fragmentu bomo videli, da so zelo utemeljene ugotovitve o zgodnejši različici Paladijevega dela.

Ustavimo se pri zapisu o Evagriju, ki je moral biti za Paladija kot njegovega učenca najpomembnejši. Njegovo življenje so brali na peto postno nedeljo.

Življenjska pot ‚*apa* Evagrija‘ je v glavnem opisana tako kot v HL, le da so v koptski različici velikokrat podrobnosti, za kakršne bi pričakovali, da si jih bo zapomnil in zapisal njegov učenec.

Na nekaterih mestih je sicer težko ugotoviti, kaj je hotel povedati Paladij – kajti grško in koptsko besedilo se pomenško razlikujeta. Na primer v HL 38, 10 beremo:

33 Prim. Evagrijevo življenje v HL 38; v koptski različici je veliko več avtobiografskih elementov, kjer se Paladij izrecno predstavi kot Evagrijev učenec, kar v HL izvemo iz zapisov o drugih starih – prim. npr. 12, 1(Benjamin); 23, 1(Pahon); 35 (Janez iz Likopole).

Tam (namreč v Jeruzalemu) ga je sprejela blažena Melanija Rimska. Nato je ponovno hudič zakrknil njegovo srce kakor faraonu, in ker je bil mlad in ga je mladeniška doba razganjala, se mu je porodil dvom in je bil v duši razdvojen, a ni nikomur nič rekel in nato ponovno zamenjal obleko (predvidoma za posvetno, očitno je prej nosil že meniško opravo, op. prev), zaradi nečimrnosti je otopel v razpravljanju. Bog pa, ki prepreči pogubljenje nas vseh, ga je vrgel v nevarno vročico ...

Koptsko besedilo pa pravi:³⁴

Blažena Melanija Rimska ga je z veseljem sprejela. Nato je ponovno hudič zakrknil njegovo srce kakor faraonu, porodil se mu je dvom in je bil v duši razdvojen; zaradi mladeniške dobe, ki ga je razganjala, in zaradi silno izobraženega govorjenja ter zaradi bogate in sijajne garderobe (preoblačil se je dvakrat na dan) je zapadel v prazne razvade in telesne užitke. Bog pa, ki prepreči pogubljenje nas vseh, ga je vrgel v nevarno vročico ...

Komentatorji, predvsem Bunge in za njim Tim Vivian,³⁵ na podlagi zlasti koptskih prevodov HL dokazujejo, da je Paladijevo delo doživelo korenito redakcijo po obsodbi origenizma leta 553.³⁶ V HL imajo veliko vlogo očetje Pambo, Makarij Aleksandrijski, Makarij Egipčovski, Didim Slepi in

---

34 Prevedeno po Vivian (2004), str. 78.

35 Bunge, G.: *Evagrius Pontikos: Briefe aus der Wüste*, Trier, 1986; Vivian (2004), 50–52.

36 Gre predvsem za nauk o preeksistenci duš, tj. nauk o bivanju duš pred človekovim rojstvom, in nauk o apokatastazi, po katerem naj bi bili končno odrešeni vsi, tudi hudi duhovi; po mnenju nekaterih pa tudi za pojem *apátheia*, brezstrastje, ki je eden ključnih pojmov puščavske duhovnosti (gl. op. k *Prolog* 8), vendar je kasneje pri pelagijancih dobil pomen popolnega obvladovanja čutnosti in osvoboditev od skušnjav. Glede pravovernosti: koptski prevod poroča, da je bil Evagrij izredno natančen glede Svetega pisma in pravega izročila Cerkve.

predvsem seveda Evagrij, ki pa so bili vsi pristaši Origenovega nauka. Njihova življenja, nauki, dejanja so bili tako mogočni, tako vplivni že v času njihovega zemeljskega življenja kot tudi po njihovi smrti, da so se trajno zasedrali med ljudmi v širokem območju tedanjega sveta. Paladijevo delo se je do takrat, ko so cerkvene oblasti obsodile origenizem, tako razširilo in priljubilo, da ga ni bilo mogoče prepovedati (čeprav bi kljub prepovedi živelo naprej, saj vemo, kako so se tudi Evagrijeva dela ohranjala – pač pod imenom svetega Nila), vendar je bilo podvrženo temeljitemu prečiščenju.³⁷

Zanimivo je, da Sokrat (EH 4,23) govori o spisu meniha Paladija, ki je bil Evagrijev učenec, in navede tri dogodke, ki jih ni v HL, so pa ohranjeni v koptskem Pambovem življenju. Ni nemogoče, da se je Sokrat skliceval na zgodnejšo verzijo HL. Mnoga mesta kažejo na to, da so besedila, ohranjena v koptskem sinaksariju, del zgodnejšega Paladijevega zapisa, preden je bilo očiščeno t. i. ,origenističnih zmot'.

Najbolje to pokaže verjetno začetek koptskega Evagrijevega življenja, ki po prvih stavkih, ki jih najdemo tudi v HL, nadaljuje:³⁸

On je bil tudi tisti, ki me je naučil življenja v Kristusu in ki mi je pomagal razumeti duhovno razsežnost Svetega pisma, mi povedal, kaj so ,posvetne in čenčaste bajke'³⁹, da bi se greh izkazal kot greh,⁴⁰ kajti ves čas, dokler sem bil v tem meniškem naselju, sem bil z njim; živela pa sva ločeno, vsak zase (v celici), z njim pa sem bil v soboto ponoči in v nedeljo čez dan. ... Kristus mi je priča, da sem večino njegovih kreposti

37 Verjetno je podobna usoda doletela grški izvirnik HM, kajti v latinskem Rufinovem prevodu je poglavje o Evagriju daljše in ohranja hvalo Evagrija, ki je ni v gr. HM; prim. Bammel, C. P.: Problems of the Historia monachorum, v: *Journal of theological studies*, n. s. 47.1 (1996), 100 – navedeno po Vivian (2004), str. 69, op. 2.

38 Prevedeno iz angl. po Vivian (2004), str. 72–73.

39 1 Tim 4,7.

40 Prim. Rim 7,13.

in čudežev videl na lastne oči. ... Sam sem vreden podati vam poročilo o njegovem življenju od začetka do tedaj, ko je dosegel tako stopnjo in tako asketsko prakso, da je, ko je dopolnil šestdeset let, šel k počitku tako, kakor je pisano: »S tem da v kratkem doseže popolnost, izpolni veliko let.«⁴¹

Poleg tega so v koptskem življenjepisu podrobno opisane in hvaljene njegove kreposti: njegov nauk je bil zelo sladek, brate je spodbujal, naj tisti, ki ima stiske, počaka, da bratje odidejo, in se nato sam zaupa Evagriju; v njegovi celici je bilo vedno pet ali šest gostov, tudi iz daljnih krajev, ki so poslušali njegove nauke in opazovali njegovo asketsko prakso; bratom je povedal o svojem mističnem vzponu, kjer mu je bila razodeta najvišja vrednost vrlin ponižnosti in sočutja, ki ju je nato Evagrij obvladal do popolnosti; svoje boje z demoni je zapisal zato, da bi tisti, ki doživljajo kaj podobnega, vedeli, da niso osamljeni v takih preizkušnjah (nekateri njegovi boji so opisani tudi v HL) – verjetno gre za delo *Praktik*.

Grški fragment

Na srečo imamo še en zgovoren dokaz o Paladijevih zgodnejših zapisanih pripovedih. Ohranjen je daljši grški fragment Evagrijevega življenja,⁴² ki res potrjuje domnevo, da je obstajala zgodnejša različica HL. Besedilo z nekaterimi spremembami se nahaja tudi v koptskem Evagrijevem življenju, in sicer je Butler prepričan (in z njim se strinjajo tudi drugi), da je izvirno grško, koptsko pa prevod, kajti – čeprav krajše – je bližje grškemu teološkemu izražanju; po Butlerjevem mnenju kaže na to zlasti teološka in metafizična spekulacija ter poznavanje strokovnih izrazov, ki »dihajo helenističnega duha« (čeprav strokovnjaki danes menijo, da koptska teolo-

41 Mdr 7,13.

42 Objavil J.-B. Cotelier: *Ecclesiae graecae monumenta* III, Paris 1686, reproduciral Butler (I, 131–35) iz: Paris Gk 1220 f. 271v.

gija le ni bila tako zanemarljiva).⁴³ Besedilo je neprimerno daljše kot v sprejeti redakciji HL, prinaša dejansko polemiko med Evagrijem in heretiki in izkazuje podrobno poznavanje zmot, specifičnih za posamezne herezije. Poleg tega imamo tu očitni dokaz, da je bilo v HL besedilo poglavja o Evagriju, kot ga poznamo v sedanji redakciji, ‚očiščeno‘ po obsodbi origenizma – in zanimivo, da je tako temeljito očiščeno le to poglavje: namreč tu je Evagrij sicer imenovan slavni diakon, sicer pa se njegovo ime pojavlja brez vzdevka ‚blaženi‘ (v istem poglavju sta tako npr. imenovana škof Nektarij in Melanija), kadar pa Evagrij nastopa v drugih poglavjih HL, je imenovan blaženi, kar je očitno ušlo očesu redaktorja vsaj pri nekaterih rokopisih; *blaženi* Evagrij se torej pojavi pri poglavju o Amoniju (11, 5), Benjaminu (12, 1), Heronu (26, 1), Janezu iz Likopole (35, 3).

Toda že spet je treba zapisati *vendar* – kot namreč navaja tekstnokritični aparat Butlerja in Bartelinka,⁴⁴ so ohranjeni nekateri rokopisi z različico besedila, kjer je navedba v zvezi z Evagrijem sploh izpuščena ali pa je njegovo ime nadomeščeno z drugim: tako imamo pri poglavju o Amoniju (11, 5) izpuščen ves stavek o Evagriju, pri Benjaminu (12, 1) je v različici namesto Evagrija imenovan Teodor, pri Heronu (26, 1) dva rokopisa zapišeta namesto ‚blaženi Evagrij‘ (grško *makários Euágrios*) Makarij duhovnik (grško *Makários ho présbyter*).

V tem grškem fragmentu, ki mu v HL ustrezajo samo trije stavki (38, 11) s kratkim pojasnilom, da je Evagrij zavrnil zmote arijanca, evnomijanca in apolinarijca, je Evagrij dosledno imenovan *aba* Evagrij (kot v koptskem *apa* Evagrij), v naslovu celo ‚sveti‘. Pričujoči odlomek je preveden po grškem besedilu, ki ga je objavil Butler, in sicer tudi v primerjavi tudi s HL in koptskim odlomkom.

---

43 Butler I, 135; Vivian (2004), 173.

44 Gl. Butler II, *ad loc.*; Bartelink, *ad loc.*

Ustrezni stavki iz sprejete redakcije HL (38, 11):

Približali so se mu – podnevi – trije demoni v podobi duhovnikov, ki naj bi ga spraševali o veri. Eden je rekel, da je arijanec, eden evnomijanec, eden pa apolinarijec.⁴⁵ In v kratkih besedah jih je premagal s svojo modrostjo.

Grški fragment,⁴⁶ naslovljen: *Iz življenja svetega Evagrija, napisal Paladij:*

Trije demoni v podobi duhovnikov so pristopili k njemu opoldne. Tako dobro so bili napravljeni, da bi težko vedel, da so demoni. Njegova vrata na dvorišče pa so bila vedno zapahnjena; ko jih je našel taka, je vedel, da so prišli demoni. Vsak mu je torej zastavil svoje vprašanje; rekli so mu: »Ker smo slišali, da dobro govoriš o veri, smo prišli, da nas prepričaš.« On pa jim je rekel: »Povejte, kaj hočete.« Prvi je rekel: »Jaz sem evnomijanec; prišel sem, da mi poveš, ali je Oče nerojen [agénnetos] ali rojen [gennetós]?« On pa njemu: »Ne bom ti odgovoril; slabo si namreč vprašal. Glede rojevanja Nenastalega [Epì toù mè pephykótos gennâsthai] nihče ne govori ,rojeno' ali ,nerojeno'.« Vedoč, da je poražen, je privlekel drugega. Ta je prišel in odrinil tega, ki je bil pred njim, ker je slabo vprašal.« Aba Evagrij ga je vprašal: »Kdo si ti?« Rekel je: »Jaz sem arijanec.« »In kaj hočeš?« »Glede Svetega Duha,« je rekel, »in glede Kristusovega telesa, če je v resnici iz Marije.« Aba Evagrij je odgovoril: »Sveti Duh ni nekaj spočeteга ali ustvarjenega, kajti vsaka ustvarjenina je omejena s prostorom in podvržena spremembi in se posvečuje z udeleženošjo. Toda Sveti Duh izhaja iz Očeta⁴⁷ in napolnjuje vse stvari – mislim stvari na nebu in tiste na zemlji –; nič/nihče ga ne posvečuje.

45 Tj. pristaši Arija, Evnomija iz Cizika in Apolinarija iz Laodiceje; za podrobnejše podatke prim. npr. Quasten, J.: *Patrology*, vol. 3: *Golden age of Greek patristic literature from the Council of Nicaea to the Council of Chalcedon*, Utrecht, 1960; prim. tudi spremno besedo: *Koptsko izročilo*.

46 Prevedeno po Butler I, 132–135.

47 Prim. Jn 15,26.

Kar torej ni omejeno in je nespremenljivo in sveto po biti [kat' ousían], ne more biti ustvarjenina niti se ne more tako imenovati. Glede telesa postavljajo vprašanje manihejci in valentinijanci in markioniti. Ali ga tudi arijanci?« Demon odgovori: »Da, imamo dvome, a se jih bojimo javno izraziti zaradi množic.« Aba Evagrij odgovori: »Mnogi dogodki in trditve dokazujejo, da je bilo njegovo telo iz Marije: rast in obreza in devet mesecev v maternici in dojenje ali hranjenje in pitje in utrujenost in spanje pripadajo propadljivemu telesu,⁴⁸ in še to izredno: na križu je bil zaboden s sulico in sta pritekli kri in voda.«⁴⁹

Ko je tako tudi drugi bil odpravljen brez uspeha, je prišel tretji⁵⁰ zelo drzno, odrinil prva dva kot neuspešna, in mu rekel: »Priznam, da si premagal onadva; tudi resnica je namreč na tvoji strani. Kaj imaš meni povedati?« Evagrij mu reče: »O čem ti dvomiš?« On pa odgovori: »Ne dvomim o ničemer, pač pa sem prepričan, da Kristus ni imel človeškega uma, temveč je namesto uma imel Boga samega, ker človeški um ne more premagati poglavarja demonov.«⁵¹ On pa na to: »Če ni imel človeškega uma, tudi ni imel človeškega telesa in bi se reklo, da ni bil Kristus. Pavel uči o Besedi⁵² – o njeni nespremenljivosti ter o človeški duši in telesu, ko povzema vero v Eno(to) [monás]: ‚Bog je namreč samo eden in eden je tudi srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus.‘⁵³

Kot vidim, je popolno soglasje med vami tremi glede zanižanja celotne skrivnosti Svete Trojice. Kajti če eden med vami pravi, da je Beseda ustvarjena, eden zavrača Svetega Duha in Kristusovo telo in eden dušo, je torej iz tega jasno, da se strinjate z Judi, ki so križali Kristusa. Njim se morda še opro-

48 Prim. Lk 2,21.52; Mt 8,24; Jn 4,6; 1 Kor 15, 47.50.

49 Prim. Jn 19,34.

50 Po HL je bil tretji apolinarijec.

51 Prim. Mt 12,24.

52 Ali: uči nauk o; gr. τὸν Λόγον διδάσκει.

53 1 Tim 2,5.

sti, ker so ga ubili po telesu, vi pa ste ga v svoji brezbožnosti popolnoma ubili po duhu.« Zelo vznemirjeni so zagrozili, da ga bodo javno osramotili, ter izginili. On pa, kot bi se prebudil iz spanja, se je zelo prestrašil. Poslal je sporočilo Albinu, sosedu, ki je bil zelo blag in ki mu je bil zelo blizu, in ga obvestil o dogodku. Ta mu je svetoval, naj ne ostane sam, ker je njegov razum zelo trezen [tò polý néphein tèn diánoian] in ker ga je obtežila samota.

Koptsko besedilo je do Evagrijevega odgovora na vprašanje drugega demona približno enako kot v grškem odlomku; ta drugi odgovor pa pove le, da Sveti duh ni ne potomec ne ustvarjen, ampak so vse ustvarjenine omejene in podvržene spremembam, Duh pa jih posvečuje. Na trditev tretjega, da Kristus nima človeškega razuma, kajti ta ne bi mogel premagati poglavarja demonov in bivati v telesu Boga, pa je Evagrij odgovoril:⁵⁴

Če ni sprejel človeškega razuma, ni prejel niti človeškega telesa. Kajti če je prejel človeško telo iz Marije, svete Device, potem je postal tudi človek z dušo in razumom, popoln v vsem razen v grehu. Kajti telo ne more obstajati brez duše in razuma. Če torej ni sprejel teh dveh, je v prazno imenovan Kristus. Torej sledi, da je nespremenljivi Logos, edinorojeni Božji Sin, sprejel človeško telo in dušo in razum in vse razen greha. Naj nam za sedaj zadošča podati kot pričo samo apostola Pavla, ki je povzel vero v Eno(to) in govori o enem božanstvu in enem kraljevskem dostojanstvu: o istobistveni in nespremenljivi Trojici. »Kajti,« pravi, » Bog je eden, eden je srednik med Bogom in ljudmi, Jezus Kristus,⁵⁵ Sin Boga Očeta, z enim Svetim Duhom, en krst,⁵⁶ ena katoliška Cerkev, eno vstajenje mrtvih [...] kot je rekel Pavel [...] vi zanikate vso skrivnost Svete Trojice. Za enega od vas je Logos ustvarjen,

---

54 Prevedeno iz angleščine po Vivian (2004), 174–179.

55 1 Tim 2,5.

56 Prim. Ef 4,5: *En Gospod, ena vera, en krst.*

*drugi ima za ustvarjenega Svetega Duha in zanika Kristusovo telo, tretji pa je ubil Kristusovo dušo in telo [...]*⁵⁷

Sirsko izročilo

V 6. ali 7. stoletju je nastala pravzaprav najzanimivejša, danes zelo znana različica HL, uvrščena v zbirko apoftegem, ki jo je sestavil sirski menih, živeč v Mezopotamiji, Anan–Isho. Znana pa je pod naslovom *Paradisus Patrum*.⁵⁸ Delo je pravzaprav izšlo v štirih knjigah, od katerih prva vsebuje sorazmerno zvest prevod HL, druga in četrta zbirko apoftegem, ki jo sirska tradicija pripisuje Paladiju, vendar to nikakor ni njegovo delo; tretji del je HM, pripisan (tudi v skladu s sirsko tradicijo) Paladiju (ali včasih Hieronimu) – pravzaprav sirska tradicija celoten *Paradisus* napačno pripisuje Paladiju, pa ne le to: med Sirci je bilo kar v navadi, da so vse, kar je bilo povezano z egiptovskimi menihi, pripisali Paladiju, tako da je marsikateri rokopis z apoftegmami postal znan kot del HL, kar v resnici seveda ni bil. Dejansko sta znani le dve različici prave HL v sirščini – daljšo je Anan–Isho sprejel v svoj *Paradisus*, vendar jo je dopolnil s krajšo verzijo, ki jo je očitno imel pred seboj. Uvrstil pa je vanjo tudi poglavji 72 in 73 o dveh menihih, Štefanu in Evkarpiju, ki ju ne najdemo v sprejeti redakciji grške HL, vendar sta po vsej verjetnosti Paladijevo delo, zlasti ker sta omenjena v sprejeti redakciji v 47, 4, in sicer med tistimi, ki so padli zaradi napuha ali razuzdanosti. *Blaženi* Evagrij tu igra pomembno vlogo, zato je možno, da sta bili poglavji nakna-

---

57 Besedilo je nepopolno in se tu konča.

58 Izd. Bedjan, P., v: *Acta martyrum et sanctorum*, VII, Paris, 1897; krit. izdaja: Draguet, R.: *Les formes syriaques de la matière de l'Histoire Lausiaque* [sirsko besedilo in francoski prevod](CSCO 389–90, 398–9; *Scriptores Syri*, 169–70, 173–4; 1978); prim. tudi Butler I, 77–96, 266–267; prevod v angleščino Wallis Budge, E. A.: *The Paradise of fathers*, 2 zv., London, 1907.

dno izpuščeni iz HL. Prav tako je večkrat zamenjan vrstni red oseb, posamezne apoftegme se pojavijo med tistimi iz drugega dela »Paradiža«, »domačinu« Efreemu Sirskemu⁵⁹ je dodanih nekaj vrstic in podobno.⁶⁰

Armensko izročilo

Mehitaristi S. Lazzara so leta 1855 v Benetkah po armenskih rokopisih izdali v dveh zvezkih *Življenja svetih očetov*⁶¹ – v prvem je poleg dela HM kar nekaj življenjepisov, ki ustrezajo HL, čeprav ne toliko kot zvesti prevodi, pač pa bolj kot parafraze, z mnogimi razlikami, ki bi se dale prikazati kot napačno branje prevajalca iz grščine. Drugi zvezek obsega v glavnem abecedno zbirko apoftegem. A. Robinson⁶² navaja zanimiv podatek, da je v kolofonu Evagrijevega življenja pri enem od rokopisov besedilo enako kot v več rokopisih armenske Biblije na koncu Pavlovih pisem. Besedilo tega kolofona približno ustreza grškemu rokopisu (Codex H), in sicer naj bi A. Ehrhard⁶³ prebral v skoraj neberljivi vrstici: *Euágrios égrapsa* (= Evagrij sem napisal)

---

59 Efreem, imenovan Sirski, je bil rojen v začetku 4. stoletja v Mezopotamiji, kjer je začel poučevati verske nauke, poezijo in glasbo. Leta 367 je zaradi perzijske okupacije zbežal v Odeso. Imenovali so ga ‚sirski prerok‘, častili zaradi daru izražanja, pesniške besede, modrosti in celo daru solz, hkrati pa zaradi izrednega usmiljenja do ubogih. Ustvarjal eksegetske in katehetske spise, himne, pridige – celo v verzih – v sirščini. Umril je leta 373. V svojih himnah je zelo častil Božjo mater Marijo: Kristus in Marija sta zanj edina popolnoma lepa v tem umazanem svetu. Zanimivo je, da je Marijo tako častil precej pred efeškim cerkvenim zborom, ki je leta 431 sprejel nauk o dveh naravah Kristusa in da je Marija tudi mati Boga.

60 Za podrobno analizo in primerjavo rokopisov gl. Butler I, 77–96; prim. Vivian (2004), 167–172.

61 Leloir, L. (izd.): *Paterica armeniaca a P. P. Mechitaristis edita (1855) nunc latine reddita*, Louvain, 1974–1976 (CSCO 353, 361, 371, 379).

62 Prim. Robinson, A.: *The Armenian version*, v: Butler I, str. 97–106.

63 Objavljeno v *Centralblatt für Bibliothekswesen*, VIII/1891, 9, 385 sl.

– kar naj bi pomenilo, da je sam Evagrij avtor izčrpnega kritičnega aparata na koncu Apd in Pavlovih pisem, ki naj bi nastal v letu 396, torej še za Evagrijevega življenja. Enako besedilo naj bi nato zaznamovalo zaključek Evagrijevega življenja – za opisom njegovih del – v armenskem prevodu HL. A. Robinson sicer pripominja, da on bere v Codexu H *Euagriou*, ne *Euagrios*, torej genitiv: Evagrijevega (življenja in dela?).

Etiopska verzija

V HL je predstavljeno Pahomijevo *Vodilo* v poglavju 32, in to začenši z angelovim obiskom, ki je Pahomiju dal navodila za ureditev cenobitskega življenja. Del tega poglavja je ohranjen v etiopščini in arabščini. V etiopščini so tri različice Pahomijevega Vodila, a le ena se ujema s HL. Obe ostali verziji naj bi bili polega osnovnega vodila bolj zbirka dodatnih predpisov (npr. »Brat ne sme ...«), ki so nastajali hkrati z rastjo samostanov; nobena od teh različic se ne pojavlja v *Vita Pachomii*, »Pahomijevem življenju«. Podrobno piše o tem Butler, ki navaja tudi raziskovalce, ki se strinjajo ali pa nasprotujejo njegovemu prepričanju, da je etiopsko besedilo prevzeto iz izvorne Paladijeve HL, torej prevedeno iz grščine, ne pa iz koptščine. Zanimivo je razpravljanje o tem, da Pahomij vsaj v začetku ni znal grško – kako naj bi torej uporabil grške črke, ko je razporedil menihe v vrste, označene s črkami. Poleg tega ima koptščina 31 črk, grščina pa le 24; vendar (ugovarja Butler) v HL ni rečeno, da je označil redove od alfa do omega, temveč *alfa, beta, gama, delta in sledeče* (HL 32, 4), poleg tega Paladij opisuje sistem, kot ga je našel sto let po ustanovitvi, možno pa bi bilo tudi, da je prilagodil izraze lažjemu razumevanju grških bralcev.⁶⁴

---

64 Prim. Butler I, str. 155–158. Kot zanimivost: Hieronim piše v svojem prevodu *Pahomijevega vodila*, da naj bi Pahomiju, Korneliju in Suru angel dal znanje skrivnega jezika, tako da bi lahko med

Arabska verzija

Deli HL so obstajali tudi v arabskem jeziku; Butlerja zlasti zanima arabski prevod Pahomijevega življenja, preveden iz koptščine, ki šele v kasnejši natisnjeni verziji vsebuje odlomke, očitno vnešene v besedilo iz HL – ali je torej Paladij res ta del, namreč sedanje 32. poglavje v HL, povzel po koptskem izvirniku: Butler dokazuje, da temu ni tako, temveč da je besedilo, kot ga najdemo v HL, izvirno Paladijevo.⁶⁵

Latinski prevodi

Kot je bilo že omenjeno zgoraj ob navedbi natisnjenih izdaj, je Rosweyde kot *Appendix I in II* izdal dva latinska prevoda, ki približno ustrezata grški recenziji B oz. G. Preučevanje rokopisov namreč izpričuje dva latinska prevoda, eden naj bi nastal domnevno v Afriki pred koncem 5. stoletja in je zelo pomemben zato, ker se marsikje odmika od recenzije B grškega besedila, ki je danes najbolj znana, pač pa se na ustreznih mestih ujema z ohranjenim koptskim izročilom in tako dokazuje oziroma potrjuje tezo, da je obstajala zgodnejša različica pristinega Paladijevega dela. Podobno lahko sklepamo na podlagi drugega rokopisa, ki je nastal vsaj v sedmem stoletju, če ne prej, vendar je žal zelo nepopoln. Prepisi teh prevodov so ohranjeni v mnogih izvodih po raznih knjižnicah. K datiranju rokopisov pomaga primerjava svetopisemskih navedkov v različnih prepisih teh prevodov, kajti kasnejše redakcije so poskušale prilagajati navedke tedaj veljavni redakciji Vulgate, nekateri pa ohranjajo prevod iz t. i. *Vetus Latina*. Rokopis, ki velja za najzanesljivejšo pričo prevoda izvirnega besedila, pa prosto

---

seboj govorili v duhovni abecedi – v ohranjenem Hieronimovem prevodu so navedene grške črke (Hieronim: *De viris illustribus*, nav. po Harmless (2004), 153).

65 Butler I, str. 159–171.; gl. tudi op. k 33, 1.

prevaja navedke, kakor jih je bral v grškem besedilu.⁶⁶

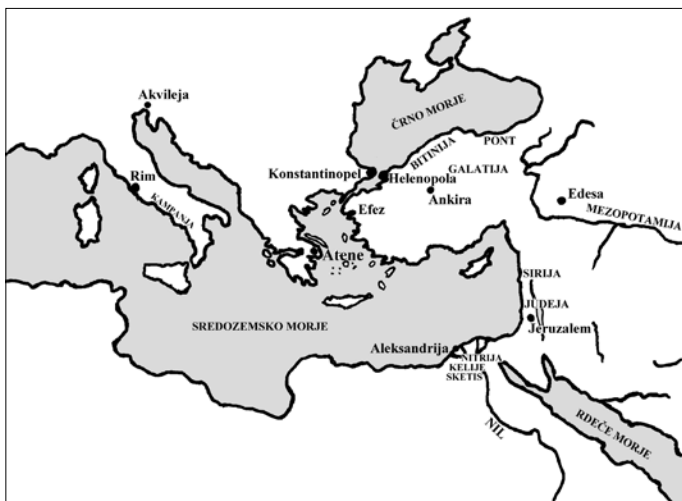
To bi bil torej le kratek pregled najpomembnejših prevodov in različic.

Vprašanje, kdo je kaj prepisal in od koga ali po kakšni predlogi, gotovo ne bo nikoli zadovoljivo rešeno, in tudi ni bistveno.

Obstajajo razne domneve, npr. da je obstajala neka predloga, neko izročilo, ki je že krožilo med ljudmi in ki so ga nato uporabljali Paladij, Sozomen, avtor HM, Rufin, Sokrat in še kdo. Zelo težko je soditi o takih stvareh, vendar je recimo več dokazov, da je Sozomen uporabljal Paladija kot vir, avtor HM (kot smo videli že zgoraj) pa pisal iz lastne izkušnje ter posvetil delo menihom na Oljski gori; Rufin je delo prevedel, poleg tega pa je bil sam seznanjen z meniškim življenjem. Ugled svetih starcev in stark se je razširjal po vsej tedanji ekumeni, zato ni nič čudnega da so bile zapisane pripovedi, o katerih Paladij odkrito priznava, da jih je slišal od drugih, prav tako pa so ravnali tudi drugi pisci.

---

66 Prim. Butler I, 59–69.

Prizorišče dogajanja⁶⁷

... tebi, ki si želiš pripovedi o očetih, možeh in ženah, tistih, ki sem jih videl ali o katerih sem slišal, s katerimi sem prebival skupaj v puščavi Egipta, v Libiji, Tebaidi in Sieni, kjer so tudi tako imenovani Tabenisijci, potem v Mezopotamiji, Palestini in Siriji, v zapadnih pokrajinah, v Rimu in Kampanji in okoliških krajih ... (Prolog 2)

67 Zemljevid obsega pomembnejše kraje in naselbine, ki jih je opisal Paladij; lokacija ostalih je prikazana na drugem zemljevidu oz. navedena pri samem besedilu HL v opombi *ad loc.*

Zemljevid krajev v HL, HM, *Vita Antonii*, *Vita Pachomii*, AP, pri Kasijanju (*Coll. in Inst.*) in v drugih sočasnih virih za zgodovino egiptovskega meništvja in tudi celoten prikaz samostanov najdemo v: Abu Salih al-Armani: *Churches and monasteries of Egypt and some neighbouring countries*, Oxford, 1895 (Anecdota Oxon., Semitic series VII) (ponatis 1969; faksimile Piscataway, NJ, 2001) [čeprav velja Abu Salih za avtorja, naj bi bil le lastnik rokopisa, pravi avtor pa Abu al-Makarim].

Paladij je torej leta 388 prvič prišel v Aleksandrijo, najpomembnejše upravno in gospodarsko središče Egipta. Bil je, kot je znano, po rodu iz Galatije, pokrajine, ki je že zgodaj sprejela krščanstvo (in tudi delala nekaj preglavic samemu apostolu Pavlu, kakor pravi v Pismu Galačanom⁶⁸). V želji po meniškem življenju v puščavi se je nato seznanil z najpomembnejšimi meniškimi naselbinami, najprej v Egiptu.

Kaj je puščava?

Puščava je v Stari zavezi kraj, kamor pelje Jahve svojo zaročenko in skozi katerega popelje Izrael iz sužnosti. Je prebivališče demonov, pa tudi kraj Božje bližine. Za puščavske očete je postala kraj, kjer so lahko udejanjali življenje po evangeliju; odpovedali so se svetu, ki je v četrtem stoletju, po Konstantinovem miru leta 324, že začel prodirati tudi v Cerkev; sem so sledili Gospodu, saj je vse Njegovo življenje, Njegova kenoza tu na svetu, zanj puščava, kjer si ni hotel zgraditi hiše.⁶⁹

Puščava je torej kraj največjih preizkušenj in skušnjav,⁷⁰ in večinoma je to res puščava v geografskem smislu, vendar pa to ni vedno nujno, saj pravi sam Paladij:

»Ne mesta, kjer so prebivali, ampak način njihove (življenjske) izbire je treba preiskovati.«⁷¹

Najbolj znana naselja v egiptovski puščavi so Sketis, Keli-je in Nitrija v Nitrijski dolini ter Tebaida v Zgornjem Egiptu, okoli starodavne prestolnice Tebe.

---

68 Prim. Gal 1,6sl.

69 Prim. Oz 2,16; 2 Mz; Mt 8,20.

70 Prim. Mt 4,1–11.

71 Prolog 15. Tudi nekateri znanstveniki dvomijo, ali je bilo bivališče svetih starcev res tako globoka puščava oz. ali ni bilo večkrat njihovo puščavnštvo bolj socialno kot geografsko – prim Goehring, J.: *Ascetics, society and the desert*, Harrisburg, PA, 1999, 73–88: pogl. The encroaching desert, nav. po Vivian (2004), 283.

Nitrijska dolina, današnji Wâdi 'n Natrûn, 110 km SZ od Kaira proti libijski puščavi, je najpomembnejše središče prvotnega vzhodnega meništva, področje egiptovskih samotarskih naselbin in več samostanov; kljub mnogim slanim jezerom in jezerom solne mešanice je bilo tam dovolj sladkih izvirov. Ime ima po grški besedi *natrôn* – iz izraza v jeziku starega Egipta *netjeri* (danes v kemiji ime elementa natrija);

je naravna mešanica natrijevega karbonata ($\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$) in natrijevega bikarbonata (soda bikarbona, NaHCO_3) ter nekoliko natrijevega klorida (navadna sol); v naravi kot depozit v suhih jezerih; v starem Egiptu se je tisočletja uporabljalo kot čistilno sredstvo za telo in v gospodinjstvu, tudi kot antiseptik in pri mumificiranju.

Nitrija, tudi Nitrijska gora ali gora Nitrije, je severozahodni del Nitrijske doline, na zahodnem bregu Nilove delte, 110 km SZ od Kaira proti libijski puščavi, 40 milj jugovzhodno od Aleksandrije, 10 milj južno od Damanhurja, kjer je danes vas al-Barnūji, koptsko Pernoudj (prim. opis v 7, 1). Izraz ‚gora‘ ne pomeni nujno vzpetine, lahko ima tudi simbolni pomen kot asketska višina; koptski izraz *toou*, ‚gora, puščava‘, je pravzaprav zajemal vso pokrajino izven neposredne bližine Nila in po ugotovitvah v prejšnjem stoletju to dejansko ni bila trda puščava.⁷²

Kelije, gr. *Kéllia*, tj. celice, meniško naselje, ki pa je bilo že globlje v puščavi; celice so bile zelo oddaljene druga od druge in od cerkve, kar je omogočalo še strožje menišтво kot npr. v Nitriji.

Sketis, južni, najbolj puščavski del Nitrijske doline, je veljala za bivališče največjih asketov. Ime je v prevodu ostalo ženskega spola – kakor v grščini – in nesklonljivo; ime je ponekod, npr. Brown (2007) in *Zgodovina Cerkev 1* (Ljubljana, 1988), slovenjeno tudi Sketija.

Paladij se je spustil nato vse do Tebaide in Likopole.

Tebaida, predel Zgornjega Egipta, tako imenovan po Tebah, starodavni prestolnici kraljev, na kar še vedno spominjajo ruševine Luksorja in Karnaka. Kot pribežališče mnogih kristjanov med preganjanji je postala Tebaida znamenito središče puščavništva.

---

72 Prim. Russel, J. B.: Foreword, v: Paphnutius [domnevni avtor]: *Histories of the Monks of Upper Egypt and the Life of Onnophrius*, translated, with an introduction by Tim Vivian, Kalamazoo 1993, str. 10.

V *Prologu* med kraji, ki jih je obiskal, navaja Mezopotamijo – kdaj jo je obiskal, ni znano. V 54, 1 omenja Peržane – ali se je res spustil do tja?

Iz Egipta se je odpravil v *Palestino*, v Jeruzalem; v škofa je bil posvečen v Helenopoli v Bitiniji, v Konstantinoplu je sodeloval pri Janezovi sinodi, ga šel zagovarjat v Rim (prim. 61, 7); Kampanjo, ki jo omenja v *Prologu*, je verjetno obiskal na poti v Rim. (Ali se na to nanaša izjava, da je *peš prehodil vso deželo Rimljanov*, kar omenja v *Prologu* 5?). Iz Rima se je vrnil v Konstantinopel, padel v nemilost ter šest let preživel v izgnanstvu v Sieni v Zgornjem Egiptu. Po letu 412 je zopet v rodni Galatiji, v Aspuni, kot škof.

O Zgodbah

... sem ... nekako v povzetku opisal samo izjemne boje in znamenja plemenitih borcev in velikih mož; ... tudi blaženih in poštenih žena ... (Predgovor življenju svetih očetov)

Paladij je orisal portrete puščavnikov, mož in žena, in sicer je vsak dobil svoje poglavje, čeprav se pripovedi včasih prepletajo, tako da je pravzaprav težko ugotoviti, na koga se nanašajo (npr. Melanija – Silvanija, 54–55). Na prvi pogled se morda zdi, da je delo konglomerat teh portretnih skic brez premišljene zgradbe, vendar sloni na Paladijevem avtobiografskem okviru – sicer ohlapnem, mestoma ne sledi točnemu časovnemu zaporedju, pojavljajo se vrinki, ki pa so konsistentni s Paladijevimi reminiscencami ob posameznih osebah ali dogodkih.⁷³

Pred časom sem prevajala abecedno zbirko apoftegem⁷⁴. Prevajam počasi in s težavo, zato sem se kar dolgo ‚družila‘ s puščavniki (takrat in tudi ob prevajanju Paladijevega dela). Občutek in učinek tega druženja sta bila ob prevajanju in po

⁷³ Prim. npr. Buck (1976).

⁷⁴ *Izreki svetih starcev*, Celje, 2002 (Cerkveni očetje ; 11).

končanem delu različna. V apoftegmah se neprestano ponavlja: »Aba, reci mi besedo!« in »Rekel je: ...«, in takoj nato »Rekel je tudi ...« Povedal je nauk, ki kot majhen kažipot še danes pove, kako sprejeti določeno situacijo, stisko, kako razločiti misli – čeprav v popolnoma drugačnih časih in razmerah.

Paladij pa pričuje o dejanskem dogajanju v nekem času, stvarno, trezno; oživi nam zgodovino, puščavniki oživijo. Evagrij, ki je bil kot veliki teolog puščave prej le slavno ime – živeli so bolj njegovi nauki kakor on kot človek –, pa pri Paladiju postane oseba, ki je resnično prebivala na ‚gori‘ – postane človek iz mesa in krvi, ki je živel pred dolgimi stoletji. Paladijevi opisi menihov so pogosto živi, nekakšne miniature, ki nam pomagajo spoznati, kako so v prvih stoletjih ljudje živeli in doživljali svoje odrešenje v Kristusu, in hkrati ob tem predstavi življenje tedanjega časa, ne le meniško, tudi posvetno, s podrobnostmi o vsakdanjih navadah. Tako mimogrede spoznamo, kako so zidali celice, kako so živeli v skupnostih, kako so molili, kaj in kako so jedli, tudi npr. na ladji, in kako so za vožnjo sprejemali plačila,⁷⁵ kako so potovali – to je opis nekoga, ki je to poznal iz lastne izkušnje; potem je tu šaljivi pogovor z Janezom iz Likopole o ‚nadzorništvu/škofovstvu‘ v kuhinji⁷⁶ ter še mnogo drugih prizorov, v katerih nastopajo možje in žene, in to taki, ki so prebivali v puščavi – ti so seveda v veliki večini –, pa tudi taki, ki so živeli ‚v svetu‘, a so s svojim pobožnim in asketskim načinom življenja, ki so ga skrivali pred svetom, dosegli popolnost. Izredna krepost je pripisana možu in ženi, ki sta zmogla živeti vzdržno.⁷⁷ Pred nami se zvrstijo

---

75 Prim. 37, 9–12.

76 Prim. 35, 10.

77 O spolnosti in spolni vzdržnosti, pa tudi odrekanju nasploh prim. Brown (2007); zanimiva je ugotovitev, da je bila v svetu, ki mu je vladala lakota, odpoved hrani dokaz zmage v boju ‚s trebuhom‘, in ta zmaga je v ljudski domišljiji sprožala najsijajnejše podobe novega človeštva (str. 275 sl.).

drobne zgodbe, nenavadna dejanja – vse pa je prežeto z neomajno gotovostjo, da se vse, kar se dogaja, dogaja ob Božji navzočnosti, pred očmi Vsemogočnega, in da moramo – in moremo – v vsakem trenutku in v vsakem položaju računati z Njim – in On z nami.

Naj povem še (sama se ne bi mogla bolje izraziti), kaj je o Paladijevem delu zapisal mož, ki ga je bral v jeziku, ki je v stoletjih v neprekinjenem razvoju postal njegova materinščina:

»Te umetniške strani, ki nam jih je podarila Puščava, so tisto najbolj evangelijsko, kar je bilo napisano po evangeliju, kakor je tudi puščavniško življenje tisto najčistejše, kar je človek živel v zgodovini krščanstva ... *Lausiakón* je čudovita in živa knjiga askeze. Paladij nas osredotoča na množico asketskih zgodb, ki so redkobesedne, zgoščene, živahne, resnične, človeške, žive – kot da se na njih ni nabral prah sedemnajstih stoletij. Gre za sodobno delo. Paladij kaže, da je doživel in videl toliko, kolikor uspe le maloštevilnim. Njegov slog nas nikoli ne utruji. Njegova umetnost je izredna zlasti na nekaterih mojstrskih straneh, ki bi mu jih zavidali vsi cerkveni pisci in marsikdo izmed posvetnih pisateljev.«⁷⁸

Čudeži

Poročajo tudi o njegovih čudežih take vrste ... (17, 5: Makarij Egiptovski)

Paladiju kritiki pogosto očitajo, da le malo preveč verjame raznim čudežnim dogodkom, kar naj bi po njihovem mnenju tudi zmanjševalo kredibilnost njegovih pripovedi.⁷⁹

---

78 Papantoniou, Z.: *Hágion óros*. Athénai, 1934, 64, 60–61, prev. G. Kocijančič; nav. po: Tsame, D. G.: *Tò gerontikòn toû Siná*. Thessaloníke, 1988, 13 (op. 1).

79 Prim. o tem npr. Butler I, 192–196; Harmless (2004), str. 291–299.

Pravzaprav se izkaže, da je večino pripovedi o čudežih Paladij zapisal po pričevanju drugih oseb, ne iz osebne izkušnje; torej bi morali za to kriviti njegovo lahkovernost in ne oporekati verodostojnosti ostalemu pričevanju.

In vendar – v tistem času (pa tudi v srednjem veku in še kasneje, preden je doba razsvetljenstva zastrla pogled v to območje) je bila vera v čudeže popolnoma naravna – to so Božja razodevanja, znamenja, da Bog posega v človeško dogajanje s tem, da preobrne naravne zakone. Lahko se tudi vprašamo, kaj si pravzaprav mislimo o znamenjih, mogoč-
nih delih, močeh, čudežih iz Nove zaveze!? Ali je Jezus res hodil po vodi (prim. Mt 14,25)? Eden vodilnih sodobnih biblicistov Raymond E. Brown piše o tem, češ da nekateri raziskovalci odločno zavračajo zgodovinskost čudežnega, drugi so pripravljeni sprejeti Jezusova ozdravljanja, zavračajo pa zgodovinskost čudežev »v naravi«, npr. pomiritev viharja (Mr 4,39). Nato Brown v oklepaju zapiše svojo pripombo: »Kadar danes vihar povzroči smrt in razdejanje, se ljudje sprašujejo, zakaj je Bog to dovolil. Ne jezijo se zaradi visokega zračnega pritiska«.⁸⁰

V začetku je bila Beseda. Po njej je nastalo vse – vse je torej podvrženo Božjim zakonom. Naravni zakoni so nam dani, da se lahko orientiramo na tem svetu. Vse Sveto pismo je dokument srečevanja Božjega in človeškega – čudeži se ,naravno‘ dogajajo v območju Božjega dotika naše stvarnosti. In zlasti v surovosti in goloti puščave je bil človek dovzeten za ta dotik.

---

80 Brown, R. E.: *Uvod v Novo zavezo*, prev. M. Urbanija, I. Brbre, B. Trošt, Celje, 2008, str. 160.

Puščavništvo? Askeza? V današnjem času?

... čudoviti tok življenja blaženih in svetih očetov, menihov in samotarjev v puščavi – za gorečnost in posnemanje tistim, ki želijo uspešno voditi nebeški način življenja ... (Predgovor življenju svetih očetov)

Tradicija puščavništva, predvsem v njegovi cenobitski obliki, se neprekinjeno nadaljuje: samostani, kamor so se – pred svetom, a za Boga in za svet – zaprli redovi, kot so na primer klarise, karmeličanke in karmeličani, kartuzijani, so duhovna središča, ki preganjajo temo sveta.

Resnični puščavniki še obstajajo – tako na primer na sveti gori Atos poleg samostanov na pobočjih v votlinah živijo menihi samotarji, ki prihajajo le k skupni liturgiji. Tu najdemo take, ki so kljub svojemu, po svetnih merilih uspešnemu življenju nenadoma izkusili praznost in nesmišelnost takega življenja in se odpravili iskat Smisel.

Tudi v krajih, kjer se je puščavništvo začelo, še vedno živi nekaj samostanov, med drugimi tudi samostan sv. Makarija, čeprav je po pričevanju obiskovalcev življenje v njih le drugačno, kot je bilo v Paladijevem času. Da, obiskovalcev – veliko je namreč takih vernikov (in iskalcev, ‚zgolj radovedneži‘ so po mojem mnenju v manjšini), ki te kraje obiskujejo zato, da bi se ‚napili‘ duhovnosti. Prav tako ni usahnilo zanimanje za te vrste pisnega poročila, takšno, kakršno je nagnilo Lavza, da je spodbudil Paladija k pisanju; to nam dokazujejo številni rokopisi, tiskane izdaje in prevodi skozi vsa stoletja do današnjega dne.

Askeza, ki je vsebovala post, odpoved udobju, stroga etična načela, čisto življenje, v antiki ni bila nekaj novega. Izkazoval jo je način življenja kiniških in stoiških filozofov, tako Grki kot Rimljani so spoštovali moralno strogost, odpoved vsakemu udobju kot znamenje samoobvladovanja in odličnega značaja. Asketski način življenja so poznali egipčovski svečeniki, dolgo pred Kristusom in pred krščansko

Cerkvijo so jo izvajali budistični modreci, ki so bili Rimske-
mu imperiju znani vsaj po slovesu.⁸¹

Krščanstvo je toliko laže prevzelo tak način življenja še
zlasti zato, ker je bila to hkrati soudeležnost v Kristusovem
trpljenju in smrti. Z askezo so želeli doseči zatajevanje te-
lesnih strasti, čiščenje duše; to je služilo odganjanju demo-
nov ter povečevalo zavest o krhkosti življenja in smrtnosti.
Njihova askeza je bila priprava na (srečno) smrt. Res je, da
je asketska praksa puščavskih očetov včasih do skrajnosti
stopnjevala zahtevo po uboštvu, bedenju, postu, skromnosti
v oblačenju, brezdromstvu (spomnimo se npr. na stilite in
dendrite, ki so bivali, se postili, bedeli in molili na stebrih
ali drevesih, ali na ‚svete norce‘, ki so hlinili norost), zato
velikokrat slišimo pripombe o nesmislu puščavske askeze.
Vendar – kot rečeno – njihov zgled je bil neizrekljivi ‚ne-
smisel‘ askeze Božjega Sina, ki »je sam sebe izpraznil tako,
da je prevzel podobo služabnika.«⁸²

Ob tem je treba povedati, da se je Paladij sam zavedal ne-
varnosti pretiravanja; v glavnem izpričuje zelo zdrav pogled
na asketsko življenje z najrazličnejšimi asketskimi praksami.
Vedel je, da askeza ni namerno trpinčenje in zanikovanje
telesa, ampak obvladovanje telesa vodi v obvladovanje duha;
zavedal se je nevarnosti, ki lahko nastopi, če askeza ni izva-
jana v ponižnosti.

*Omenili smo tudi može in žene ... zaradi matere prevze-
tnosti, imenovane nečimrnost, so bili vrženi v najgloblje bre-
zno ... (Predgovor življenju svetih očetov). Valens (25) je
zavračal evharistijo, Heron (26) pa je živel le od nje: oboje*

81 Prim. *The Blackwell dictionary of Eastern Christianity*, Oxford, 2002, s. v. *ascetism* (in druga gesla).

82 Flp 2,7; zelo lepo je to izrazil Peter Brown : »Bolečina krščanskega asketstva je pričala, da je sedanja človeška oseba nedokončana gmota snovi, ki ji je namenjeno, da se bo izoblikovala po čudovitem modelu. Če naj bi kristjan prevzel poteze vstalega Kristusa, je telo potrebovalo močne udarce dleta nenehnega odrekanja.« (Brown (2007), 547–8).

je peljalo v napuh in propad. In padla devica iz 28. poglavja: ... *kasneje se je prepustila pretiranemu napuhu in padla v pogubo ... zato ker ni po pobožnem namenu in Božji ljubezni izvajala askeze.*⁸³

In kaj je mislil o tem Butler, ki je posvetil toliko časa preučevanju besedil, ki so nam ohranila spomin na to askezo: »Nenavaden sistem je bil to, pogosto je vodil v ekstravagančnost, ekscentričnost, in še huje. Toda to je le ena stran te slike; še druga stran je. Če drži: ‚Po njihovih sadovih jih boste spoznali‘ (Mt 7,16) – če sodimo sistem po možeh in naukih, ki jih je rodil; če silno lepoto in globok duhovni pomen apoštegem in Kasijanovih *Pogovorov* sodimo – kot ju prav gotovo moramo – po meri svetosti in resničnega krščanskega duha v tistih, katerih učenje utelešata; če diha iz njih misticismem, tako visok in čistejši kot le kateri pozneje, potem mora to opravičiti sistem tega menišтва. Vsekakor si (naše? – *op. prev.*) udobnejše krščanstvo ne more privoščiti, da bi ga kritiziralo. In s tem zaključujem to, kar imam povedati o menihih Starega Egipta.«⁸⁴

Zakaj sem prevajala

... neki mož ... nam je naročil, oziroma če naj povemo po resnici, vzbudil naš leni um k zrenju boljših reči ... (Predgovor življenju svetih očetov)

Sedim za računalnikom, s skodelico kave in jabolkom na mizi, in premišlujem kako naj zaključim spremno besedo.

»Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil« (Mt 8,20).

Ta Božja popolna odpoved »Božjemu udobju« je gnala tudi puščavnike, da so privzemali poti (nesmiselne?) askeze.

83 O napačni in popačeni kreposti prim. Harmless (2004), str. 288–289.

84 Prim. Butler I, 238–239.

Utrujena od dnevnega hrupa si zaželim v samoto, tišino – in se odpravim v gozd; lepo je, ko zažari drevje v zahajajočem soncu – toda sonce zaide, noč se spušča med drevesa, tišino prekinjajo čudni glasovi, celo sova zaskovika, in postane me strah. Pa tu ni ostrega mraza, neznosne vročine, neizprosne samote. Ne, ne bi mogla prebivati sama v puščavi. Vajena sem – ne razkošja, udobja pa. In zato si želim le, da bi te pripovedi meni in vsem, ki jih bodo brali, v nekem trenutku – morda v trenutku preizkušenj ali odločitev – pomagale ob spoznanju, kakšne napore so bili ti možje in žene pripravljene prenesti, kajti vse stiske tega sveta so imeli za neznatne v primerjavi z Božjo veličino in Njegovo obljubo večnega življenja; pomagajo naj nam vedeti, da je naše življenje resno in trdo, a se je vredno potruditi, da ga ob koncu z zaupanjem vrnemo v Božje roke.

Bogu hvala, da sem smela pogledati v te zgodbe.

O prevodu

Pričujoči prevod je narejen po redakciji C. Butlerja (= Butler II) ob primerjavi s tekstnokritičnim aparatom G. J. M. Bartelinka (= Bartelink), ki je podlaga Barchiesijevemu italijanskemu prevodu (=Barchiesi), in včasih tudi z upoštevanjem Bartelinkovih popravkov. Obe izdaji (Butler II in Barchiesi) imata tekstnokritični aparat; če gre za bistvene razlike v rokopisnih pričah, je navedba različice v opombi prevoda. Dele besedila v oglatem oklepaju izpričujejo le nekateri rokopisi oz. daljša redakcija (npr. pogl. 49, 52). V okroglem oklepaju so izrazi, ki so dodani ob prevodu tam, kjer dobesedni prevod ne bi izrazil pomena, ki je v grščini očiten.

Izrazi v grškem izvirniku, navedenem v opombah, so načeloma v nominativu, razen če gre za besedno zvezo ali določ(e)no glagolsko obliko.

Stvarni podatki o posameznem asketu ali asketinja so navedeni v opombah (če o kakem puščavniku ni podatkov iz drugih virov, to ni posebej navedeno, pač ni opombe).

Transliteracija imen sledi uveljavljeni transliteraciji antičnih imen, razen kjer je drugačna oblika že udomačena (npr. imena svetnikov: Anton, ne Antonij; Gregor, ne Gregorij) in tudi pri nekaterih imenih, ki so bolj znana po bizantinski izgovarjavi oz. izposojena iz latinščine; to se pojavlja zlasti pri črki beta, ki se v bizantinski in novi grščini izgovarja kot ,v‘ (npr. Silbanía – Silvanija, Ioubínos – Juvín, Abíta – Avita, Benéria – Venerija; Sabiniané – Savinijana; Valens – Ouáles, gen. Ouámentos).

Zahvala

Iskreno zahvalo sem dolžna vsem, ki so mi kakor koli pomagali s strokovnimi nasveti in spodbudo, članom KUD Logos, ki so omogočili izid knjige, in seveda svoji družini, ki mi je dopustila proste urice za prevajanje, predvsem pa vnučkoma Lukcu in Žigu, ki mi dajeta vedeti, da je vredno izročati bogastvo preteklosti poznejšim rodovom.

Προοίμιον τοῦ βίου τῶν ἀγίων πατέρων

Ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ ἀναγράφεται ἐνάρετος ἄσκησις καὶ θαυμαστὴ βίου διαγωγή τῶν μακαρίων καὶ ἀγίων πατέρων μοναχῶν καὶ ἀναχωρητῶν τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, πρὸς ζῆλον καὶ μίμησιν τῶν τὴν οὐράνιον πολιτείαν ἐθελόντων κατορθοῦν καὶ τὴν εἰς βασιλείαν οὐρανῶν ἄγουσαν βουλομένων ὁδεύειν ὁδόν· καὶ γυναικῶν πρεσβυτίδων καὶ ἀοιδίμων θεοπνεύστων μητέρων μνήμαι, τῶν ἀνδρείῳ καὶ τελείῳ φρονήματι τοὺς τῆς ἐναρέτου ἀσκήσεως ἄθλους ἐξανυσσῶν, πρὸς ὑπογραμμὸν καὶ ἔρωτα τῶν ἐθελουσῶν τὸν τῆς ἐγκρατείας καὶ ἀγνείας ἀναδήσασθαι στέφανον·

Διὰ τὸ ἀνδρὸς τινος παγκρατίστου καὶ τῇ γνώμῃ πολυμαθοῦς καὶ τὸ ἦθος εἰρηνικοῦ καὶ τῇ καρδίᾳ εὐσεβοῦς καὶ τῇ διανοίᾳ θεοφιλοῦς, καὶ πρὸς τοὺς δεομένους τῶν χρειῶν κοινωνικοῦ, καὶ αὐτῇ κορυφῇ τῶν ἀξιωμάτων διὰ χρηστότητα τρόπων πολλῶν λογάδων ἀνδρῶν προτετιμημένου, καὶ τὸ ὅλον τῇ δυνάμει τοῦ θείου πνεύματος φρουρουμένου, ἐπιτάξαντος ἡμῖν, μᾶλλον δὲ, εἰ χρὴ τάληθές εἰπεῖν, πρὸς τὴν τῶν κρειττόνων θεωρίαν τὸν νωθρὸν ἡμῶν νοῦν διεγείραντος πρὸς μίμησιν καὶ ἄμιλλαν τῶν ἀρετῶν τῆς ἀσκήσεως τῶν ὁσίων καὶ ἀθανάτων πνευματικῶν ἡμῶν πατέρων καὶ τῶν ἐν ἀρεσκείᾳ θεοῦ ἐν σκληραγωγίᾳ πολλῇ τοῦ σώματος βεβιωκότων·

Ὡς ἀναγραψαμένους ἡμᾶς τοὺς τῶν ἀνικητῶν ἀθλητῶν βίους διαπέμψασθαι τούτῳ, ἀνακηρύττοντας ἐνὸς ἐκάστου τῶν μεγάλων τὰς ἐναργεῖς ἀρετάς. ἔστι δὲ ὁ τοῦ θείου τούτου καὶ πνευματικοῦ πόθου ἐραστῆς ὁ ἄριστος τῶν ἀνδρῶν Λαῦσος, ὁ μετὰ τὴν τοῦ θεοῦ ῥοπήν φύλαξ τεταγμένος τῆς ἐνθέου καὶ εὐσεβοῦς βασιλείας. Ἐγὼ τοίνυν ὁ καὶ τῇ γλώττῃ ἀπαίδευτος καὶ

PREDGOVOR ŽIVLJENJU SVETIH OČETOV¹

V tej knjigi sta opisana krepostna askeza in čudoviti tok življenja blaženih in svetih očetov, menihov in samotarjev v puščavi – za gorečnost in posnemanje tistim, ki želijo uspešno voditi nebeški način življenja in hočejo hoditi po poti, ki vodi v nebeško kraljestvo; spominjamo se tudi žena, stark in slavnih, od Boga navdihnjenih mater, ki so s pogumno in popolno modrostjo dovršile boje krepostne askeze, kot zgled in zaradi hrepenenja tistih, ki želijo biti ovenčane z vencem vzdržnosti in čistosti.

Kajti †² neki mož, zelo mogočen in učen, miroljubnega značaja, srčno pobožen in bogoljubnega mišljenja, radodaren do siromašnih, med izbranimi možmi odlikovan z najvišjimi častmi zaradi plemenitosti značaja in povsem zavarovan z močjo Božjega duha, nam³ je naročil, oziroma če naj povemo po resnici, vzbudil naš leni um k zrenju boljših reči – za prizadevno posnemanje asketskih kreposti naših svetih in nesmrtnih duhovnih očetov, ki ugajajo Bogu, utrjeni s trdim ravnanjem s telesom. In sicer naj bi jaz opisal življenja teh nepremagljivih borcev, objavil izrazite kreposti vsakega teh velikih (mož) in mu to poslal. On je namreč ljubitelj te božanske in duhovne pijače, najboljši med možmi – Lavz, po Božji odločitvi postavljen za varuha od Boga navdahnjenega in pobožnega kraljestva.

Jaz pa – neveščega jezika, nekako šele okušajoč duhovno znanje, nevreden popisa duhovnega življenja svetih očetov in v strahu pred presegajočo me velikostjo naloge – sem

---

1 Predgovor je dodan le nekaterim rokopisom.

2 Butler ima tu oznako (†) za pokvarjeno besedilo.

3 Na začetku odstavka je besedilo (po Butlerju) pokvarjeno, ta stavek je dejansko izražen z deležnikom: *ki nam je naročil* – torej manjka glavni stavek.

πνευματικῆς γνώσεως ἀκροθιγῶς πως γευσάμενος καὶ τοῦ καταλόγου τῶν ἀγίων πατέρων πνευματικοῦ βίου ἀνάξιος, δεδοικῶς τὸ ὑπὲρ ἐμὲ ἄμετρον τῆς ἐπιταγῆς μέγεθος, δυσανησχέτου τῷ ἐπιτάγματι, πολλῆς δεομένῳ καὶ σοφίας τῆς ἔξωθεν καὶ πνευματικῆς συνέσεως· ὁμως καταιδεσθεῖς πρῶτον τὸ σπουδαῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ εἰς ταύτην τὴν ἐπιταγὴν ἡμᾶς διεγείραντος, ἀναλογισάμενος δὲ καὶ τὴν τῶν ἐντυγχανόντων ὠφέλειαν, δεδιῶς δὲ καὶ τὸν ἐν τῇ εὐλόγῳ παρακοῇ κίνδυνον, τῇ προνοίᾳ πρῶτον ἀνατεθεικῶς τὸ γενναῖον ἐπίταγμα καὶ πολλῇ προσεχίᾳ χρυσάμενος, τῇ τῶν ἀγίων πατέρων πρεσβείᾳ πτερούμενος, ἐνέβην εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ σκάμματος, καὶ ὡς ἐν ἐπιτομῇ τῶν γενναίων ἀθλητῶν καὶ μεγάλων ἀνδρῶν τὰ ἔπακρα μόνον ἄθλά τε καὶ σημεῖα ἀναγραφάμενος, οὐ μόνον ἀνδρῶν ἀοιδίμων κατωρθωκῶτων πολιτείαν ἀρίστην ἀλλὰ καὶ γυναικῶν μακαρίων καὶ εὐσχημόνων ἄκραν πολιτείαν ἐξασκησαῶν.

Καὶ τῶν μὲν τὰ ἱεροπρεπῆ πρόσωπα αὐτοπροσώπῳ θεᾷ ἰδεῖν κατηξιώθη, τῶν δὲ προτελειωθέντων ἐν τῷ σκάμματι τῆς εὐσεβείας παρὰ θεοφόρων ἀθλητῶν τοῦ Χριστοῦ τὴν οὐράνιον τούτων πολιτείαν μεμάθηκα. πολλὰς δὲ πόλεις καὶ πλείστας κώμας, σπῆλαιόν τε ἅπαν καὶ πάσας σκηνὰς τῆς ἐρήμου τῶν μοναχῶν, πεζῇ τῇ πορείᾳ περινοστήσας θεοσεβείας σκοπῶ μετὰ πάσης ἀκριβείας, ἃ μὲν αὐτὸς ἱστορήσας ἀνεγραφάμην, ἃ δὲ παρὰ τῶν ἀγίων πατέρων ἀκήκοα, ἄθλους μεγάλων ἀνδρῶν καὶ ἀνδρειοτέρων τῆς φύσεως γυναικῶν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα ἐνσημάνας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, ἀπέσταλκα τῇ τῶν θείων λογίων φίλῃ ἀκοῇ σου, ἀνδρῶν ἀρίστων καὶ θεοφιλῶν ἐγκαλλώπισμα καὶ τῆς πιστοτάτης καὶ θεοφιλοῦς βασιλείας ἀγλαΐσμα, γνήσιε καὶ φιλόχριστε δοῦλε θεοῦ Λαῦσε, ἐγχαράξας κατὰ τὴν προσοῦσαν ἐμοὶ βραχύτητα ἐκάστου τῶν τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῶν ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν καὶ τὸ ἀοίδιμον ὄνομα, ἐξηγησάμενός τε ἀπὸ πολλῶν καὶ πάνυ μεγάλων ἄθλων ἐκάστου ὀλίγους

bil nejevoljen zaradi naloženega dela, ker mi je manjkalo mnogo modrosti od zunaj in duhovnega uvida. Hkrati pa sem spoštoval najprej krepostno vnemo njega, ki me je spodbudil za takšno nalogo, in ko sem preudaril o koristih, ki bodo brali, in tudi v strahu pred nevarnostjo nepokorščine, čeprav upravičene, sem plemenito nalogo predvsem pripisal Previdnosti; z veliko pozornostjo in okrepljen s priprošnjo svetih očetov sem vstopil v borilno aren⁴ in nekako v povzetku opisal samo izjemno težke borbe in znamenja plemenitih borcev in velikih mož; a ne samo slavni mož, ki so uspeli v najboljšem načinu življenja, ampak tudi blaženih in poštenih žena, ki v askezi izvajajo vzvišen način življenja.

Častitljiva obličja nekaterih sem bil vreden videti sam osebno, o nebeškem načinu življenja nekaterih, ki so se prej dovršili⁵ v preizkusu pobožnosti, sem izvedel od bogonoscev, Kristusovih borcev. Mnoga mesta in premnoge vasi in vsa puščavska bivališča menihov sem s peš hojo prepotoval s pobožnim namenom – z vso natančnostjo sem nekatere stvari sam preiskal in opisal, nekatere pa slišal od svetih očetov. Boje velikih mož in žena, pogumnejših od svoje narave, ki so zaradi upanja v Kristusa prikazani v tej knjigi, pošiljam tvojemu, božanskim izrekom naklonjenemu ušesu, ti okras najboljših in bogoljubnih mož, najvernejšega in bogoljubnega kraljestva sijaj, iskreni Božji služabnik Lavz, ki ljubiš Kristusa; vnesel sem – po svojih omejenih zmožnostih⁶ – slavno ime vsakega teh Kristusovih borcev, tako moških kot žensk, ter od mnogih in res velikih bojev vsakega od njih izvzel maloštevilne, zelo na kratko, in spredaj pred večino vstavil tudi poreklo ter mesto in kraj samotišča.

---

4 Gr. *eis tous agónas tou skámmatos*; *skámma* je jama, napolnjena s peskom, v kateri so vadili rokoborci.

5 Ali: *so bili prej žrtvovani, posvečeni*.

6 Morda možen tudi prevod: *s svojim zgoščenim izražanjem*; gr. *brachýtes* je kratkost, ozkost, omejenost, pomanjkljivost; v retoriki pa zgoščenost izražanja.

καὶ σφόδρα βραχεῖς, προσθετικῶς τῶν πλείστων καὶ τὸ γένος καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸν τόπον τῆς μονῆς.

Ἐμνημονεύσαμεν δὲ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν κατορθωσάντων μὲν εἰς ἄκρον τὴν ἀρετὴν, διὰ δὲ τὴν μητέρα τῆς ὑπερηφανείας τὴν καλουμένην κενοδοξίαν εἰς ἔσχατον βάραθρον καὶ πυθμένα ἄδου κατενεχθέντων, καὶ τὰ ἐκ μακρῶν χρόνων καὶ πολλῶν κόπων κτηθέντα αὐτοῖς ἐπέραστα καὶ περιμάχητα τῆς ἀσκήσεως κατορθώματα ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ ὑπὸ τοῦ τύφου καὶ τῆς οἰήσεως διαρρυσθέντα· χάριτι δὲ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ προνοίᾳ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ συμπαθείᾳ σπλάγχνων πνευματικῶν ἐξαρπασθέντων τῶν τοῦ διαβόλου δικτύων καὶ ταῖς εὐχαῖς τῶν ἁγίων τὸν πρότερον ἀνακτησαμένων ἐνάρετον βίον.

Omenili smo tudi može in žene, ki so dospeli do vrhunske kreposti, toda zaradi matere prevzetnosti, imenovane nečimrnost, so bili vrženi v najgloblje brezno in na dno hada in dosežki, ki so jih iskali in po njih hrepeneli ter pridobili v dolgih letih in po mnogih naporih, so v enem samem trenutku izginili zaradi napuha in domišljavosti. Po milosti našega Odrešenika in preudarni skrbi svetih očetov in sočutju usmiljenih duhovnih mož pa so bili iztrgani iz hudičevih mrež in po molitvah svetih zopet pridobili prejšnje krepostno življenje.

Ἀντίγραφον ἐπιστολῆς γραφείσης Λαύσω πραιποσίτω παρὰ Παλλαδίου ἐπισκόπου

Μακαρίζω σου τὴν προαίρεσιν· ἄξιον γὰρ ἀπὸ μακαρισμοῦ ἄρξασθαι τῆς ἐπιστολῆς· ὅτι πάντων εἰς τὰ μάταια κεχηνότων καὶ λίθους οἰκοδομούντων ἐξ ὧν οὐκ ἐχάρησαν, αὐτὸς λόγους οἰκοδομῆς διδάσκεσθαι θέλεις. ἀδίδακτος γὰρ ἐστὶ μόνος ὁ τῶν ὄλων θεός, ἐπειδὴ καὶ αὐτοφυῆς καὶ πρὸ αὐτοῦ ἄλλον οὐκ ἔχων· τὰ δ' ἄλλα πάντα ἐστὶ διδακτά, ἐπειδὴ ποιητὰ καὶ κτιστά. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τάγματα διδάσκαλον ἔχει τὴν ἀνωτάτω τριάδα· τὰ δὲ δευτέρα μανθάνει παρὰ τῶν πρώτων· τὰ τρίτα παρὰ τῶν δευτέρων· καὶ οὕτω καθεξῆς κατὰ τάξιν, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων. οἱ γὰρ κρείττους ἐν γνώμῃ καὶ ἀρετῇ τοὺς ἐλαττουμένους ἐν γνώσει διδάσκουσιν. οἱ τοίνυν οἰόμενοι διδασκάλων μὴ χρῆζιν, ἢ μὴ πειθόμενοι τοῖς ἐν ἀγάπῃ διδάσκουσιν, ἄγνοιαν νοσοῦσι τὴν μητέρα τῆς ὑπερηφανίας· ὧν πρωτεύουσιν εἰς ἀπώλειαν οἱ τῷ αὐτῷ πάθει τῆς οὐρανοῦ διαγωγῆς ἐκπεσόντες, οἱ ἐν ἀέρι πετόμενοι δαίμονες τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀποδράσαντες διδασκάλων. οὐ γὰρ αἱ λέξεις ἢ αἱ συλλαβαί εἰσι διδασκαλία, ἃ ἔχουσιν ἐνίοτε καὶ οἱ ἐπὶ πλεῖστον φαῦλοι· ἀλλὰ τὰ τοῦ ἡθους κατορθώματα, ἢ τε ἀλυπία καὶ ἡ ἀπτηοσία καὶ ἡ ἀδειλία καὶ τὸ ἀόργητον, καὶ ἡ ἐπὶ πάντων παρ-

PREPIS PISMA, KI GA JE PISAL NAČELNIKU⁷ LAVZU ŠKOF PALADIJ⁸

Blagrujem tvojo odločitev. Spodobi se namreč začeti pismo z blagrom. Kajti medtem ko vsi hlastajo za praznimi stvarmi in gradijo s kamni, od česar nimajo koristi, se ti želiš naučiti besed, ki izgrajujejo. Edini nenaučljivi namreč je Bog vsega, ker je samorasel in nikogar nima pred seboj. Vse ostalo pa se da naučiti, ker je narejeno in ustvarjeno. Prvi redovi⁹ imajo učitelja – najvišjo Trojico. Drugi se učijo od prvih, tretji od drugih in tako naprej po vrsti, vse do poslednjih. Tisti sposobnejši v spoznavanju in kreposti učijo šibkejše v spoznanju. Tisti pa, ki menijo, da ne potrebujejo učiteljev, ali pa ne zaupajo tistim, ki učijo z ljubeznijo, bolehajo za nevednostjo, materjo prevzetnosti. Prvi med temi gredo v pogubo ti, ki so odpadli od nebeškega načina življenja prav zaradi te strasti¹⁰, demoni, ki letajo po zraku, kajti odtegnili so se učiteljem v nebesih. Nauki namreč niso besede in zlogi, ki jih imajo včasih tudi tisti, ki so najslabši,¹¹ temveč prave poteze nraví, blagost, nerazdražljivost, neustrašnost in nejezljivost, iskrena odprtost do vseh,¹² ki tudi

---

7 Gr. *praipóitos* iz lat. *praepositus*.

8 Pismo je uvrščeno pred besedilo v večini rokopisov; po mnenju večine kritikov je pismo pristno, različno je le poimenovanje avtorja: Paladij (gr. *Palládios*, lat. *Palladius*); Paladij, škof Helenopolisa/Helenopole; Paladij, škof Aspune; Paladij, škof; Paradiž/Raj (gr. *Parádeisos*) Paladija, meniha, ki je bil Evagrijev učenec; Paladij, škof Kapadokije; ali pa je anonimno – brez navedbe avtorja. Podrobnosti o besedilu ter navedbo naslovov in nazivov avtorja v različnih rokopisih gl. v: Butler II, str. 2–3; 182–183.

9 Namreč ustvarjenih bitij.

10 Ali: *bolezni*, gr. *páthos*; VP (lat. prevod) *vitium*, tj. napaka, pregreha, hiba.

11 Ali: *najbolj neizobraženi*, gr. *phaûlos*.

12 Ali: *do vsega; glede vsega* (gr. *epi pánton*), vendar manj verjetno.

ρησία, ἢ καὶ τοὺς λόγους ὡς πυρὸς φλόγα γεννώσα. εἰ γὰρ μὴ ἦν τοῦτο, οὐκ ἂν ἔλεγεν ὁ μέγας διδάσκαλος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· οὐ τῇ εὐλεξίᾳ ῥυθμίζων τοὺς ἀποστόλους, ἀλλὰ τῇ εὐλαβείᾳ τοῦ ἠθους, μηδένα λυπῶν πλήν τῶν μισολόγων καὶ διδασκάλους μισούντων. δεῖ γὰρ τὴν κατὰ θεὸν ἀσκουμένην ψυχὴν ἢ μανθάνειν πιστῶς ἢ οὐκ οἶδεν, ἢ διδάσκειν σαφῶς ἢ ἔγνω. εἰ δὲ ὀπότερον μὴ βούληται εἰ δύναται, μανίαν νοσεῖ. ἀρχὴ γὰρ ἀποστασίας διδασκαλίας κόρος καὶ ἀνορεξία λόγου, ὃν αἰεὶ πεινᾷ ἡ ψυχὴ τοῦ φιλοθέου. ἴσχυε οὖν καὶ ὑγίαινε καὶ ἀνδρίζου, καὶ χαρίσηταί σοι ὁ θεὸς τὸ μεταδιώκειν τὴν γνῶσιν τοῦ Χριστοῦ.

rojeva besede kot ognjene plamene. Če namreč ne bi bilo tako, ali bi govoril véliki učitelj svojim učencem: »Učite se od mene, ker sem krotak in v srcu ponižen.«¹³ Ni namreč z lepimi besedami vzgajal¹⁴ apostolov, ampak s spoštovanjem do Boga;¹⁵ nikomur ni povzročil žalosti razen sovražnikom besed in tistim, ki sovražijo učitelje. Duša, ki si prizadeva biti v skladu z Bogom, se mora namreč zvesto naučiti, česar ne ve, ali modro učiti, kar se je naučila. Če noče ne enega ne drugega, čeprav zmore, je blazna. Začetek odpada je namreč naveličanost učenja in odsotnost želje po besedi¹⁶, po kateri vedno žeja bogoljubno dušo. Bodi torej močan in zdrav in možat in Bog ti bo milostno dal doseči spoznanje Kristusa.

---

13 Mt 11,29.

14 Ali: *spravljaj v red, uglaševal*, gr. *rythmízo*.

15 V grščini besedna igra: *eulogía – eulábeia*.

16 Možen še globlji pomen: po Besedi, torej Kristusu, gr. *lógos*.

ΛΑΥΣΙΑΚΟΝ

[Πρόλογος]

1. Πολλῶν πολλὰ καὶ ποικίλα κατὰ διαφόρους καιροὺς συγγράμματα τῷ βίῳ καταλελοιπότην, τῶν μὲν ἐξ ἐπιπνοίας τῆς ἄνωθεν χάριτος θεοδότου εἰς οἰκοδομὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πιστῆ προθέσει ἐπομένων τοῖς δόγμασι τοῦ σωτῆρος, τῶν δὲ ἐξ ἀνθρωπαρέσκου καὶ διεφθαρμένης προθέσεως ὑλομανησάντων εἰς παραμυθίαν τῶν κενοδοξίαν κισσώντων, ἐτέρων δὲ ἕκ τινος μανίας καὶ ἐνεργείας τοῦ μισοκάλου δαίμονος τύφῳ καὶ μῆνιδι ἐπὶ λύμῃ τῶν κουφογνωμόνων ἀνθρώπων καὶ σπίλῳ τῆς ἀχράντου καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπεισφρησάντων ταῖς διανοίαις τῶν ἀνοήτων ἐπὶ ἐγκότῳ τῆς σεμνῆς πολιτείας·

2. Ἔδοξε κάμοι τῷ ταπεινῷ, αἰδεσθέντι τὴν ἐπιταγὴν τῆς σῆς μεγαλονοίας, φιλομαθέστατε, τὴν ἐπὶ προκοπῇ τῆς διανοίας, τριακοστὸν μὲν καὶ τρίτον ἔτος ἄγοντι ἐν τῇ τῶν ἀδελφῶν πολιτεία δῆθεν καὶ τῷ μονήρει βίῳ, εἰκοστὸν δὲ τῆς ἐπισκοπῆς, πεντηκοστὸν δὲ καὶ ἕκτον ἐν τῇ πάσῃ ζωῇ, ποθοῦντί σοι τὰ τῶν πατέρων διηγήματα, ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν, ὧν τε ἑώρακα καὶ περὶ ὧν ἀκήκοα, οἷς τε συνανεστράφην ἐν τῇ κατ' Αἴγυπτον ἐρήμῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Θηβαΐδι καὶ Συήνῃ, ὑφ' ἣν καὶ οἱ

ZGODBE ZA LAVZA [PROLOG]

1. Mnogi so zapustili svetu mnoge in mnogovrstne spise o različnih časih;¹⁷ nekateri po navdihu milosti od zgoraj, dane od Boga, za izgradnjo in utrditev tistih, ki s pobožnim namenom sledijo naukom Odrešenika, nekateri pa so se s popačenim namenom ugajati ljudem razmahnilo do norosti¹⁸ v razvedrilo¹⁹ tistim, ki hlepijo po prazni slavi; spet drugi iz neke norosti in dejavnosti demona, sovražnika dobrote, z domišljavostjo in blaznostjo vdirajo v razum nespametnih v svoji mržnji do svetega življenja, v pogubo lahkomišelnih ljudi in v zasramovanje neomadeževane in vesoljne Cerkve.

2. Tudi jaz, ponižen, a v spoštovanju ukaza tvoje vzvišene misli, ki naj služi duhovnemu napredku,²⁰ ti nadvse vedoželjni (človek),²¹ (jaz,) ki preživljam sedaj triintrideseto leto v skupnem življenju²² z brati in v meniškem življenju, dvajseto episkopata in šestinpetdeseto vsega svojega življenja, sem sklenil, da ti podam vse od začetka v obliki pripovedi v tej knjižici, tebi, ki si želiš pripovedi o očetih, možeh in ženah, tistih, ki sem jih videl ali o katerih sem slišal, s katerimi sem prebival skupaj v puščavi Egipta, v Libiji, Tebaidi²³ in

---

17 Ali: o *dogodkih*, gr. *kairós*; začetek (tu in v nadaljevanju) nekoliko spominja na začetek Evangelija po Luku (prim. Lk 1,1sl.).

18 Db. *noro razrasli*, *razbohotili*, gr. *hylomanéo*.

19 Ali: *spodbudo*, *tolažbo*, gr. *paramythía*.

20 Db. *napredku razuma*, gr. *prokopé tês dianoiás*; *prokopé* ima že pri stoikih pomen asketskega napredovanja.

21 Tj. Lavz, gl. tudi spremno besedo: *Uvod*, op. 1.

22 Gr. *politeía*.

23 Tebaida: gl. spremno besedo: *Prizorišče dogajanja*.

λεγόμενοι Ταβερνησιῶται, ἔπειτα Μεσοποταμία Πα-
λαιστίνη τε καὶ Συρία, καὶ τοῖς μέρεσι τῆς δύσεως Ρώμη
τε καὶ Καμπανία καὶ τῶν περὶ ταύτην, ἄνωθεν ἐκθέσθαι
σοι ἐν διηγήματος εἶδει τὸ βιβλίον τοῦτο· 3. ὅπως
σεμνὸν καὶ ψυχοφελὲς ὑπομνηστικὸν ἔχων ἀδιάλειπτον
φάρμακον λήθης πάντα μὲν νυσταγμὸν τὸν ἐξ ἀλόγου
ἐπιθυμίας, πᾶσαν δὲ διψυχίαν καὶ κιμβικίαν τὴν ἐν ταῖς
χρεῖαις, πάντα τε ὄκνον καὶ μικροψυχίαν τῶν ἐν τῷ ἦθει,
ὄξυθυμίαν τε καὶ τάραχον καὶ λύπην καὶ ἄλογον φόβον
διὰ τούτου ἀποσκευαζόμενος καὶ τὸν μετεωρισμὸν τοῦ
κόσμου, ἀδιαλείπτω πόθῳ προκόπτῃς ἐν τῇ προθέσει
τῆς εὐσεβείας, ὁδηγὸς καὶ σαυτοῦ καὶ τῶν μετὰ σοῦ καὶ
τῶν ὑπὸ σὲ καὶ τῶν εὐσεβεστάτων γινόμενος βασιλέων·
δι' ὧν κατορθωμάτων πάντες οἱ φιλόχριστοι ἐνωθῆναι
θεῷ ἐπέιγονται· συνεκδεχόμενος καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῆς
ψυχῆς καθ' ἡμέραν, κατὰ τὸ γεγραμμένον· 4. Ἄγαθὸν τὸ
ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· καὶ τὸ Ἐτοίμαζε εἰς τὴν
ἐξοδὸν τὰ ἔργα σου, καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρόν· ὁ
γὰρ μνημονεύων ἀεὶ τοῦ θανάτου ὡς ἐξ ἀνάγκης ἤξει καὶ
οὐ μελλήσει, οὐ πταίσει μεγάλα· μήτε παραλογιζόμενος
τὴν ὑποθήκην τῶν ὑφηγήσεων μήτε διαπτύων τὴν ἰδι-
ωτεῖαν καὶ τὸ ἀκαλλὲς τῆς λέξεως. Οὐ γὰρ δὴ τοῦτο τὸ
ἔργον ἐστὶ θεϊκῆς διδασκαλίας σεσοφισμένως φράζειν,
ἀλλὰ πείθειν τὴν γνώμην νοήμασιν ἀληθείας, κατὰ τὸ
εἰρημένον· Ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ· καὶ πάλιν· Μὴ
ἀστοχήσης διηγήματος γερόντων, καὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ παρὰ
τῶν πατέρων ἔμαθον.

Sieni,²⁴ kjer so tudi tako imenovani Tabenisijci²⁵, potem v Mezopotamiji, Palestini in Siriji, v zapadnih pokrajinah, v Rimu in Kampanji in okoliških krajih. 3. S tem boš imel ti svét in za dušo koristen pomnik, neusahljivo zdravilo proti pozabi, s pomočjo tega boš odvrnil od sebe vso topost, porojeno iz nesmiselnega poželenja, vse omahovanje in lakomnost v potrebah,²⁶ vso lenobo in malodušje v značaju, vzkipljivost, vznemirjanje in tesnobo ter nerazumni strah in zaskrbljenost sveta, z nenehno željo boš napredoval v tem pobožnem namenu, vodnik tako sebi kot tistim okrog sebe, svojim podrejenim in tudi najpobožnejšim vladarjem. Po teh navodilih se vsi, ki ljubijo Kristusa, trudijo zediniti z Bogom. Vsak dan boš tudi v pričakovanju osvobojenja duše, kakor je pisano: 4. »Dobro je oditi in biti s Kristusom«²⁷ in »Pripravi svoja dela za odhod in priskrbi si jih na polju.«²⁸ Kdor se namreč vedno spominja smrti, kako bo nujno prišla in se ne bo obotavljala, ne bo storil velikih grehov, ne bo se varal glede navodil, ki svarijo, in ne bo preziral preprostosti in neolepotičenosti izraza. Nikakor namreč ni naloga božanskega nauka izumetničeno se izražati, ampak prepričati razum z resničnimi mislimi, kakor je pisano: »Odpri svoja usta za Božjo besedo!«²⁹ in tudi: »Ne zavračaj pripovedi starih, saj so se tudi oni naučili od očetov.«³⁰

---

24 Siena (*Syéne*), mesto v Egiptu na desnem bregu Nila, na meji z Etiopijo (prim. Ezk 29,10), znamenito po kamnolomih čudovitega rdečega granita; današnji Asuan.

25 Tabenisi (ali Tabenesi, Tabenesis) – vas ob Nilu v Zgornjem Egiptu, severno od Teb; tam je Pahomij ustanovil cenobitski samostan, ki velja za prvega te vrste oz. s tako ureditvijo (gl. tudi op. k 32, 1); ime prebivalcev je prevedeno Tabenisijci.

26 Ali: v *(časih) pomanjkanja; pri nujnih opravilih; pri premoženju; gr. en taïs chreíais*.

27 Prim. Flp 1,23

28 Prg 24,27.

29 Prim. Prg 31,8.

30 Sir 8,9.

5. Ἐγὼ τοίνυν, φιλομαθέστατε θεοῦ ἄνθρωπε, ἐκ μέρους ἐπόμενος ταύτῃ τῇ ῥήσει πολλοῖς τῶν ἀγίων συντετύχηκα, οὐ περιέργῳ χρησάμενος λογισμῶ, ἀλλὰ καὶ τριάκοντα ἡμερῶν καὶ δις τοσοῦτων ὁδὸν ἐξανύσας, ὡς ἐπὶ θεοῦ πεζῇ τῇ πορείᾳ πατήσας πᾶσαν τὴν γῆν Ρωμαίων, ἠσμένισα τὴν κακουχίαν τῆς ὁδοιπορίας ἐπὶ συντυχίᾳ ἀνδρὸς φιλοθέου, ἵνα κερδήσω ὅπερ οὐκ εἶχον. 6. Εἰ γὰρ ὁ πολλῶ κρείττων ἐμοῦ ὑπερβάς πολιτεία καὶ γνώσει καὶ συνειδήσει καὶ πίστει Παῦλος τὴν ἀπὸ Ταρσοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἐστείλατο ἀποδημίαν ἐπὶ συντυχίᾳ Πέτρου καὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, καὶ ἐν εἶδει καυχήματος διηγεῖται, στηλιτεύων ἑαυτοῦ τοὺς πόνους εἰς παροξυσμὸν τῶν ὄκνῳ καὶ ἀργίᾳ συζώντων ἐν τῷ εἰπεῖν· Ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι Κηφᾶν, οὐκ ἀρκούμενος τῇ φήμῃ τῆς ἀρετῆς ἀλλ' ἐπιποθῶν καὶ τὴν τοῦ εἶδους αὐτοῦ συντυχίαν· πόσῳ μᾶλλον ἐγὼ ὁ μυρίων ταλάντων χρεωφειλέτης ὄφειλον τοῦτο ποιῆσαι, οὐκ ἐκείνους εὐεργετῶν ἀλλ' ἑμαυτὸν ὠφελῶν. 7. Καὶ γὰρ οἱ τοὺς τῶν πατέρων ἀναγραψάμενοι βίους, Ἀβραάμ τε καὶ τῶν καθεξῆς, Μωσέως καὶ Ἡλίου καὶ Ἰωάννου, οὐχ ἵνα ἐκείνους δοξάσωσιν ἐξηγήσαντο, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας ὠφελήσωσιν.

Ταῦτα οὖν εἰδὼς, πιστότατε δοῦλε Χριστοῦ Λαῦσε, καὶ σαυτὸν νουθετῶν, ἀνάσχου καὶ τῆς φλυαρίας τῆς ἡμετέρας ἐπὶ φυλακῇ τῆς εὐσεβοῦς γνώμης, ἢ διάφοροις κακίαις ὀραταῖς τε καὶ ἀοράτοις κυμαίνεσθαι πέφυκε, μόνη προσευχῇ συνεχεῖ καὶ ἰδιοπραγμοσύνη δυναμένη ἡρεμεῖν. 8. Πολλοὶ γὰρ τῶν ἀδελφῶν καὶ πόνοις καὶ ἐλεημοσύναις κομῶντες, καὶ ἀγαμίαν ἢ παρθενίαν αὐχούντες, καὶ μελέτη θείων λογίων καὶ σπουδάσμασι θαρρήσαντες,

5. Jaz sem torej, ti nadvse vedoželjni Božji človek, prispel do mnogih svetih ljudi, ko sem deloma sledil temu pripovedovanju; in moja zamisel ni bila kar tako, ampak sem prehodil pot tridesetih dni in tudi dvakrat tolikšno pot: pri Bogu – peš sem prehodil vso deželo Rimljanov ter voljno prenesel muke potovanja za srečanje s kakim bogoljubnim možem, da bi pridobil, česar nisem imel. 6. Če se je Pavel, ki me silno prekaša v načinu življenja in spoznanju in vesti in veri, odpravil na potovanje iz Tarza³¹ v Judejo na srečanje s Petrom, Jakobom in Janezom in se ponaša, ko pripoveduje o tem, ter v vzpodbudo tistim, ki živijo v omahljivosti in lenobi, zapiše spomin na svoje napore, ko pravi: »Šel sem gor v Jeruzalem, da bi spoznal Kefa«³²; ni mu zadostovala govornica o njegovi kreposti, zelo si je želel stopiti pred njegovo obličje; koliko bolj sem bil torej jaz, dolžnik neskončnega števila talentov,³³ dolžan to storiti, toda ne v prid onim, ampak sebi samemu v korist. 7. Kajti tudi ti, ki so opisovali življenja očetov, Abrahama in tistih za njim, Mojzesa in Elija in Janeza, niso razlagali zato, da bi slavili njih, ampak da bi koristili tistim, ki bodo brali.

Ker pa ti poznaš te stvari, o najzvestejši Kristusov služabnik Lavz, in samega sebe opominjaš, potrpi ob tem mojem³⁴ klepetanju, ki hoče biti varstvo tvojega pobožnega mišljenja, kajti to po naravi lahko vzkipi zaradi raznih vidnih in nevidnih nadlog, v miru pa lahko biva samo ob nenehni molitvi in dovolj močni skrbi zase. 8. Mnogi izmed bratov, ki so se ponašali z napori in miloščinami, se hvalili z neporočenostjo in devištvom in so zaupali ukvarjanju z Božjimi izreki in prizadevnosti, niso uspeli doseči brezstrastja³⁵, ker

---

31 Mesto v Kilikiji, rojstni kraj apostola Pavla.

32 Prim. Gal 1,18.

33 Prim. Mt 18,24 sl.

34 Db. našem, t. i. *plurale modestiae*.

35 Brezstrastje (*apátheia*) je obvladovanje strasti – vendar to ni neobčutljivost, je bolj »použivajoč ogenj«, Božji ogenj, ki prečiščuje stra-

ἠστόχησαν ἀπαθείας ἀδιακρίτως προσχήματι εὐσεβείας
τινάς φιλοπραγμοσύνας νοσήσαντες, ἐξ ὧν τίκτονται
πολυπραγμοσύνη ἢ κακοπραγμοσύνη ἀπελαύνουσαι
καλοπραγμοσύνην, τὴν μητέρα τῆς ἰδιοπραγμοσύνης.

9. Ἀνδρίζου τοίνυν, παρακαλῶ, μὴ παιάνων τὸν
πλοῦτον· ὃ δὴ καὶ πεποίηκας, αὐτάρκως αὐτὸν σμικρύνας
τῇ διαδόσει τῶν χρεῖαν ἔχόντων διὰ τὴν ἐκ τούτου τῆς
ἀρετῆς ὑπηρεσίαν· μήτε ὀρμητὶν καὶ προλήψει ἀλόγῳ
ἀνθρωπαρέσκῳ ὄρκῳ πεδήσας τὴν προαίρεσιν, καθὼς
πεπόνθασί τινες φιλονείκῳ φιλοδοξίᾳ τοῦ μὴ φαγεῖν
ἢ πιεῖν δουλώσαντες τὸ αὐτεξούσιον τῇ ἀνάγκῃ τοῦ
ὄρκου, καὶ τούτῳ πάλιν ὑποπεσόντες οἰκτρῶς φιλο-
ζῶϊα καὶ ἀκηδία καὶ ἡδονῇ τὴν ἐπιορκίαν ὠδίναντες.
Λόγῳ τοίνυν μεταλαμβάνων καὶ λόγῳ ἀπεχόμενος οὐχ
ἀμαρτήσεις ποτέ. 10. Θεῖος γὰρ ὁ λόγος τῶν ἐν ἡμῖν κι-
νημάτων, ἐξορίζων μὲν τὰ βλαβερά, προσλαμβανόμενος
δὲ τὰ ἐπωφελῆ· Δικαίῳ γὰρ νόμος οὐ κεῖται. Ἄμεινον γὰρ
ἢ μετὰ λόγου οἰνοποσία τῆς μετὰ τύφου ὑδροποσίας.
Καὶ βλέπε μοι τοὺς μετὰ λόγου οἶνον πίνοντας ἄνδρας
ἀγίους, καὶ τοὺς ἄνευ λόγου πίνοντας ὕδωρ ἀνθρώπους
βεβήλους, καὶ μηκέτι ψέξης τὴν ὕλην ἢ ἐπαιδέσης, ἀλλὰ
μακάρισον ἢ ταλάνισον τὴν γνώμην τῶν καλῶς ἢ κακῶς
χρωμένων τῇ ὕλῃ. Ἐπιέ ποτε Ἰωσήφ παρ' Αἰγυπτίοις

so zboleli za neko nekritično marljivostjo pod pretvezo pobožnosti, iz česar so se rodila ukvarjanja z nepotrebni stvarmi in slabe dejavnosti, ki preženejo dobrodelnost, ki je mati skrbi zase.³⁶

9. Prosim te, bodi tedaj možat in ne množi bogastva – kar si tudi že storil, ko si ga sam od sebe zmanjšal z razdeljevanjem tistim, ki potrebujejo, ker to služi kreposti, ki se iz tega rodi. Tudi nisi po nekem vzgibu ali nerazumnem predsodku s prisego vklenil svobodnega odločanja, da bi ugajal ljudem, kakor so izkusili nekateri, ki so v tekmovalnosti zaradi slavohlepja, češ da ne jedo in ne pijejo, usužnjili svobodno voljo prisili prisege; s tem pa so spet žalostno zapadli navezanosti na življenje, naveličanosti in uživanju ter trpeli bolečino krive prisege.³⁷ Če boš tedaj (stvari) z razlogom sprejel in z razlogom odklonil, ne boš nikoli grešil.

10. Božanski je namreč razlog³⁸ vzgibov v nas, ki odstranjuje škodljive reči, zbira pa koristne. Namreč: »postava ni dana za pravičnega.«³⁹ Bolje je namreč z razlogom piti vino kakor iz domišljavosti vodo. Pa mi poglej svete može, ki pijejo vino, in tiste posvetne, ki brez pameti pijejo vodo, in nikar ne grajaj oziroma ne hvali snovi, ampak blagruj oziroma objokuj namen tistih, ki dobro oziroma slabó uporabljajo snov. Pil je nekoč Jožef pri Egipčanih vino,⁴⁰ ampak

---

sti, notranja sila, ki se lahko upre strastem in rodi *agápe*, ljubezen (prim. Evagrij, *Praktik* 78, 81; 232).

36 V gr. besedna igra: *kalopragmosýne* (dobrodelnost) – *idiopragmosýne* (skrb zase).

37 Možen tudi drugačen prevod, npr. Barchiesi: *in pod to težo spet žalostno podlegli zaradi navezanosti na življenje, naveličanosti in uživanja ter porodili boleč sad krive prisege.*

38 Gr. *lógos*; kakor opozarjajo toliki prevajalci iz grščine, ima beseda *lógos* zelo širok pomen, ki ga je v slovenščini nujno prevesti z različnimi prevedki – v prvi vrsti je seveda beseda (Beseda!), na tem mestu je ›razlog‹, v odstavku 13 je ›razum(nost)‹, ob koncu 15. odstavka ›poročanje‹; ›smisel‹ je npr. v 8, 2; itn.

39 1 Tim 1,9.

40 Prim. 1 Mz 43,34; Mr 2,18sl.

οἶνον, ἀλλ' οὐκ ἐβλάβη τὴν φρένα, ἠσφαλίσατο γὰρ τὴν γνώμην. 11. Ὑδροπότησε δὲ Πυθαγόρας καὶ Διογένης καὶ Πλάτων, ἐν οἷς καὶ Μανιχαῖοι καὶ τὸ λοιπὸν σύνταγμα τῶν ἐθελοφιλοσόφων, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἤλασαν κουφοδοξία ἀκολασία ὡς καὶ τὸν θεὸν ἀγνοῆσαι καὶ προσκυνῆσαι εἰδώλοις. Ἦσαντο δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν ἀπόστολον Πέτρον τῆς χρήσεως τοῦ οἴνου, ὡς καὶ αὐτὸν ὄνειδίζεσθαι τὸν διδάσκαλον τούτων τὸν σωτῆρα ἐπὶ τῇ μεταλήψει, λεγόντων τῶν Ἰουδαίων· Ἴνα τί οἱ μαθηταῖ σου οὐ νηστεύουσιν ὡς καὶ οἱ Ἰωάννου; Καὶ πάλιν τοῖς μαθηταῖς ἐπεμβαίνοντες ὄνειδισμοῖς ἔλεγον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει. Οὐκ ἂν δὲ ἐπὶ ἄρτου καὶ ὕδατος ἐπελαμβάνοντο ἀλλ' ἐπ' ὄψων καὶ οἴνου δηλονότι. 12. οἷς πάλιν ἀλόγως θαυμάζουσιν ὑδροποσίαν καὶ ψέγουσιν οἰνοποσίαν ἔλεγεν ὁ σωτήρ· Ἦλθεν Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, μήτε ἐσθίων μήτε πίνων δηλαδὴ κρέα καὶ οἶνον, δίχα γὰρ τῶν ἄλλων ζῆν οὐκ ἠδύνατο καὶ λέγουσι· Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· Ἴδου ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν, διὰ τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν. Τί οὖν ἡμεῖς ποιήσωμεν; Μήτε τοῖς ψέγουσι μήτε τοῖς ἐπαινοῦσιν ἀκολουθήσωμεν, ἀλλ' ἢ μετὰ Ἰωάννου λόγῳ νηστεύσωμεν κἂν εἴπωσι· Δαιμόνιον ἔχουσιν· ἢ μετ' Ἰησοῦ ἐν σοφίᾳ οἰνοποτήσωμεν, εἰ χρήζοι τὸ σῶμα, κἂν εἴπωσιν· Ἴδου ἄνθρωποι φάγοι καὶ οἰνοπόται. 13. Οὔτε γὰρ ἡ βρωσὶς ἐστὶ τι κατὰ ἀλήθειαν οὔτε ἡ ἀποχή, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης τοῖς ἔργοις παρεκτεινομένη. Ὅταν γὰρ πάση πράξει παρακολουθήσῃ ἡ πίστις, ἀκατάκριτος ὁ ἐσθίων καὶ πίνων διὰ τὴν πίστιν· πᾶν γὰρ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἀμαρτία ἐστίν. Ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶς τις ἐρεῖ τῶν πλημμελούντων πίστει μεταλαμβάνειν ἢ ἕτερόν τι πράττειν

ni škodil svoji vesti, kajti utrdil je svoj namen. 11. Pil pa je vodo Pitagora – in Diogen in Platon⁴¹ in med drugimi tudi manihejci in še cela vrsta samozvanih filozofov, in v svoji nezmernosti so se povzpeli do take nečimrnosti, da niso spoznali Boga in so se klanjali malikom. Vendar so tudi apostol Peter in tisti, ki so bili z njim, uživali vino, tako da so samega njihovega učitelja, Odrešenika, sramotili zaradi tega uživanja, ko so mu Judje rekli: »Zakaj se tvoji učenci ne postijo tako kot Janezovi?«⁴² In drugič so učence sramotili z očitki, govoreč: »Vaš učitelj je in pije s cestninarji in grešniki.«⁴³ Ne bi pač grajali zaradi kruha in vode, temveč očitno zaradi priloga kruhu in zaradi vina. 12. In spet: njim, ki so nerazumno občudovali pitje vode in grajali pitje vina, je govoril Odrešenik: »Prišel je Janez po poti pravičnosti, ki ni jedel in ne pil« – seveda mesa in vina, brez drugih stvari namreč ne bi mogel živeti, »pa pravijo: ›Demona ima.‹ Prišel je Sin človekov, ki je in pije, pa pravijo: ›Glej, požrešnež je in pijanec, prijatelj cestninarjev in grešnikov,«⁴⁴ ker je jedel in pil. Kaj naj torej mi storimo? Ne sledimo tistim, ki grajajo, ne tistim, ki hvalijo, ampak se bodisi kakor Janez z razlogom postimo, tudi če rečejo: »Demona imajo!«; ali kakor Jezus po pameti pijmo vino, če koristi telesu, tudi če rečejo: »Glejte, požrešneži in pijanci.« 13. Vendar glede resnice ne jed ne odpoved jedi nista nič,⁴⁵ ampak vera, ki se po ljubezni pridružuje delom.⁴⁶ Ko namreč vera spremlja vso dejavnost, je tisti, ki je in pije, zaradi vere brez obsodbe. »Kar koli pa ne izvira iz vere, je greh.«⁴⁷ Ampak ker vsak od tistih, ki grešijo, z nerazumnim prepričanjem v pokvarjeni

41 O njihovi abstinenci poroča Diogen Laertski v *Vitae philosophorum*.

42 Prim. Mt 9,14; Mr 2,18.

43 Prim. Mt 9,11.

44 Mt 21,32; 11,18–19.

45 Prim. Rim 14,2–3.6.

46 Prim. Gal 5,6.

47 Rim 14,23.

ἀλόγῳ πληροφορία διεφθαρμένῳ τῷ συνειδότη, ὁ σωτὴρ διεστειλάτο λέγων· Ἐκ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Ὅτι δὲ ὁ καρπὸς τῶν λόγῳ πολιτευομένων καὶ συνέσει κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον ἀγάπη ἐστὶ καὶ χαρὰ καὶ εἰρήνη καὶ μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραΰτης, καὶ ἐγκράτεια, ὡμολόγηται.

14. Αὐτὸς γὰρ ἔλεγε Παῦλος· Ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστι τὰ καὶ τά· Ὅτι δὲ ὁ σπουδάζων τοιούτους ἔχει καρποὺς ἀλόγως ἢ ἀσκόπως ἢ ἀκαίρως οὐ βρώσεται κρέα οὐδὲ πίεται οἶνον, οὐδὲ συνοικήσει τινὶ κακῷ συνειδότη, πάλιν ἔλεγεν ὁ αὐτὸς Παῦλος ὅτι Πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ὑγαινουσύνης μὲν τῆς σαρκὸς ἀπεχόμενος τῶν παινόντων, ἀρρωστούσης δὲ ἢ ὀδυνωμένης ἢ καὶ λύπαις καὶ περιστάσεσι κοινωνούσης χρήσεται μὲν βρώμασιν ἢ πόμασιν ὡς φαρμάκοις εἰς ἴασιν τῶν λυπούντων, ἀφέξεται δὲ τῶν κατὰ ψυχὴν βλαβερῶν, ὀργῆς, φθόνου, κενοδοξίας, ἀκηδίας, καταλαλιᾶς καὶ ὑπονοίας ἀλόγου, εὐχαριστῶν ἐν κυρίῳ.

15. Αὐτάρκως τοίνυν περὶ τούτου διαλαβῶν πάλιν ἄλλην παράκλησιν προσάγω σου τῇ φιλομαθείᾳ. Φεῦγε ὄση δύναμις συντυχίας ἀνδρῶν ὄφελος οὐδὲν ἐχόντων καὶ κοσμούντων τὸ δέρμα ἀκαταλλήλως, κἂν ὀρθόδοξοι εἶεν, μὴ τί γε αἰρετικῶν, βλαπτόντων τῇ ὑποκρίσει, κἂν δόξωσι πολιαῖς ἢ ρυτίσιν ἐπισύρεσθαι μῆκος χρόνου. Κἂν γὰρ μηδὲν βλαβῆς παρ' αὐτῶν δι' εὐγένειαν τρόπων, τὸ γοῦν ἔλαττον χανωθήσῃ ἢ ἐπαρθῆσῃ καταγελῶν τούτων, ὅπερ ἐστὶ σοὶ βλάβη. Ὑπὲρ δὲ θυρίδα φωτεινὴν

vesti pravi, da je v veri sprejel hrano ali delal kaj drugega, je Odrešenik za razločevanje naročil z besedami: »Po njihovih sadovih jih boste spoznali.«⁴⁸ Kajti splošno se priznava, da je sad tistih, katerih način življenja uravnava razumnost in vest, »ljubezen, veselje in mir in potrpežljivost, blagost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost in samoobvladovanje,« kot pravi božanski apostol.⁴⁹

14. Ta Pavel je namreč rekel: »Sad Duha pa je«⁵⁰ to in to. Ker pa tisti, ki si prizadeva imeti take sadove, ne bo nerazumno ali nepremišljeno ali ob nepravem času jedel mesa, ne pil vina in ne prebival skupaj s kakim slabim sodrugom,⁵¹ isti apostol Pavel spet govori: »Vsak tekmovalc pa se vsemu odreče;«⁵² kajti ko je telo zdravo, se odreče stvarem, ki redijo, ko pa je bolno ali boleče ali živi v žalosti ali težkih okoliščinah, bo užival jedi ali pijače kot zdravila za stiske,⁵³ vzdržal pa se bo tega, kar je škodljivo za dušo: jeze, zavisti, nečimrnosti, naveličanosti, obrekovanja in nerazumnega sumničenja, in se zahvaljeval v Gospodu.

15. Ko sem sedaj to zadosti opredelil, dodajam še drugo spodbudo tvoji ukaželjnosti. Beži kar se le da pred možmi, ki niso v nobeno korist in ki si prekomerno lepotičijo kožo, tudi če so pravoverni, in še bolj pred heretiki, ki škodujejo s svojo hinavščino, čeprav so zaradi sivih las in gub videti, kot da so se privlekli⁵⁴ skozi dolgo življenje. Tudi če zaradi svojega plemenitega značaja ti ne bi od njih utrpel nič škode, bi se pa vsaj prevzemal in jim želel slabo, ko bi jih zasmehoval, kar pa ti je v škodo. Bolj kot svetlo okno pa išči

---

48 Mt 7,16.

49 Gal 5,22.

50 Gal 5,22.

51 Morda gre za namig na 1 Kor 7,12–13 – zakonec naj biva z nevernim sozakoncem; ali pa, kot imata Barchiesi in VS: *Noče sprejeti sobivanja s kako slabo vestjo ali védenjem.*

52 1 Kor 9,25.

53 Prim. 1 Tim 5,23.

54 Gr. *episyresthai* = *privleči se; lahkotno (zanikrno, brezbrizno) iti preko.*

μεταδίδωκε ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὀσίας συντυχίας, ἵνα διὰ τούτων, καθάπερ λεπτόγραφον βιβλίον, δυνηθῆς σαφῶς ἰδεῖν καὶ τὴν σὴν καρδίαν, διὰ τῆς παραθέσεως τὴν ῥαθυμίαν ἢ τὴν ἀμέλειαν δυνάμενος τὴν σὴν δοκιμάζειν. 16. Ἦ τε γὰρ χροὰ τῶν προσώπων ἐπανθοῦσα τῇ πολιᾷ καὶ ὁ στολισμὸς τῆς ἐσθῆτος καὶ ἡ ἀτυφία τῶν λόγων καὶ ἡ εὐλάβεια τῶν λέξεων καὶ τὸ χαρίεν τῶν νοημάτων ἐνδυναμώσει σε, κἂν ἐν ἀκηδία τυγχάνης. Στολισμὸς γὰρ ἀνδρὸς καὶ βῆμα ποδὸς καὶ γέλως ὀδόντων ἀναγγελεῖ τὰ περὶ αὐτοῦ καθὼς ἡ σοφία λέγει.

Ἀρξάμενος τοίνυν τῶν διηγήσεων οὐ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν οὔτε τοὺς ἐν ταῖς κώμαις ἢ ἐρημίαις σοι καταλείψω ἀγνώστους τῷ λόγῳ. Οὐ γὰρ ὁ τόπος ἐστὶν ὁ ζητούμενος ἔνθα κατώκησαν οὗτοι, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς προαιρέσεως.

svéta srečanja z možmi in ženami, da bi z njihovo pomočjo – kakor v knjižici, izpisani z drobnimi črkami – mogel različno videti tudi svoje srce, ob njih boš mogel presoja-
ti svojo lahkomišelnost ali nemarnost. 16. Polt obrazov, ki sije v sivini las, način oblačenja, skromnost besed, skrbnost izrazov in duhovitost misli te bodo krepčali, tudi če se te poloti naveličanost. »Moževa obleka, korak (njegove) noge in smeh zob ga bodo razodevali,« kot pravi modrost.⁵⁵

Zdaj bom torej začel s pripovedmi in ne bom ti izpustil iz poročanja ne tistih iz mesta ne iz vasi ne iz puščave. Ne mesta, kjer so prebivali, ampak način njihove (življenjske) izbire je treba preiskovati.

---

55 Sir 19,30; SSP: *Človekova obleka, smeh njegovih zob in njegov korak razodevajo, kaj je.*

1. Περί Ἰσιδώρου

1.1. Πρώτως πατήσας τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν ἐν τῇ δευτέρᾳ ὑπατεία Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου βασιλέως, ὃς νῦν ἐν ἀγγέλοις ὑπάρχει διὰ τὴν αὐτοῦ πίστιν εἰς τὸν Χριστόν, περιέτυχον ἐν τῇ πόλει ἀνδρὶ θαυμασίῳ παντόθεν κεκοσμημένῳ ἔν τε ἤθει καὶ γνώσει, Ἰσιδώρῳ πρεσβυτέρῳ ξενοδόχῳ ὄντι τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας· ὃς τὰ μὲν πρῶτα τῆς νεότητος ἄθλα ἐλέγετο ἠνυκέναι ἐν τῇ ἐρήμῳ· οὗ καὶ τὴν κέλλαν ἐθεασάμην ἐν τῷ ὄρει τῷ τῆς Νιτρίας. Κατέλαβον δὲ τοῦτον ἔτων ἑβδομήκοντα γέροντα, ὃς ἐπιζήσας πεντεκαίδεκα ἔτη ἄλλα τελευτᾷ ἐν εἰρήνῃ. 2. Οὗτος μέχρις αὐτῆς τῆς τελευτῆς οὐκ ὀθόνην ἐφόρεσεν ἐκτὸς φακιολίου, οὐ λουτροῦ ἤψατο, οὐ κρεῶν μετέλαβεν· ὃς ἔσχε τοιοῦτον τὸ σῶμάτιον ὑπὸ τῆς χάριτος συγκροτούμενον, ὡς προσδοκῆσαι πάντας τοὺς ἀγνοοῦντας αὐτοῦ τὴν δίαίταν ὅτι ἐν τρυφῇ διάγει. Τούτου τὰς ἀρετὰς τῆς ψυχῆς ἐὰν θέλω διηγῆσασθαι κατὰ μέρος ἐπιλείψει μοι ὁ χρόνος· ὃς τοσοῦτον ἦν φιλάνθρωπος καὶ εἰρηνικός, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ

1. IZIDOR⁵⁶

1.1. Ko sem prvič prišel v Aleksandrijo – v času drugega konzulata Teodozija,⁵⁷ velikega cesarja, ki zaradi svoje vere v Kristusa zdaj počiva med angeli –, sem tam srečal čudovitega moža, vsestransko dovršenega v nrvnosti in znanju, Izidorja, duhovnika in gostitelja⁵⁸ aleksandrijske Cerkve. Govorili so, da je prve boje⁵⁹ mladosti premagal v puščavi; tudi njegovo celico sem videl na gori Nitriji⁶⁰. Srečal sem ga kot sedemdesetletnega starca, nato je živel še petnajst let in umrl v miru. 2. Vse do dneva svoje smrti ta sveti mož ni nosil oblačila iz platna razen traku na glavi, ni se kopal, ni jedel mesa. Po (Božji) milosti je imel tako postavbo, da bi vsi, ki niso poznali njegovega načina življenja, mislili, da živi v razkošju. Zmanjkalo bi mi časa,⁶¹ če bi poskusil posamič našteti vse kreposti njegove duše. Tako je bil človekoljuben in miroljuben, da so celo njegovi sovražniki, neverni, časti-

---

56 Paladij omenja tri oz. štiri Izidorje. Ta prvi je Izidor, ki je bil rojen okrog leta 318 v Egiptu in je dolgo živel v Nitriji. Ko je postal duhovnik, mu je Atanazij Aleksandrijski poveril skrb za bolnike in tujce v Aleksandriji. Nastopa tudi v AP; Paladij ga opisuje zelo podobno, kot nam ga kažejo apoftegme – kot moža z milostnimi darovi Duha, ki je poznal Sveto pismo, razumel Božje skrivnosti in bil nenehno zatopljen vanje. Tudi on ni ušel Teofilovemu preganjanju in se je zatekel k Janezu Zlatoustemu (Krizostomu) v Konstantinopel, kjer je okoli leta 404 umrl. Goduje 15. januarja skupaj s Pavlom Velikim, ki velja za prvega puščavnika. Paladij ga omenja tudi v *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi* 50. Druga dva Izidorja sta še v pogl. 19, 5, in 46, 2; za katerega gre v 10, 2, pa ni mogoče zanesljivo ugotoviti.

57 Namreč leta 388; Teodozij I. Veliki je vladal 379–395.

58 Gr. *xenodóchus*, tj. ta, ki sprejema goste; morda uradni položaj v cerkvah tistega časa.

59 V opisu meniškega življenja so pogosto izrazi iz atletskega življenja in urjenja; prim. tudi 1 Kor 9,24.

60 Nitrija: gl. spremno besedo: *Prizorišče dogajanja*.

61 Prim. Heb 11,32.

τοὺς ἀπίστους αἰδεῖσθαι αὐτοῦ τὴν σκιὰν διὰ τὸ λίαν χρηστόν. 3. Τοσαύτην δὲ ἔσχε γνῶσιν τῶν ἀγίων γραφῶν καὶ τῶν θείων δογμάτων, ὡς καὶ παρ' αὐτὰ τὰ συμπόσια τῶν ἀδελφῶν ἐξίστασθαι τὴν διάνοιαν καὶ ἐνεάζειν· καὶ παρακαλούμενος διηγήσασθαι τὰ τῆς ἐκστάσεως, ἔλεγεν ὅτι Ἀπεδήμησα τῇ διανοίᾳ, ἀρπαγείς ὑπὸ θεωρίας τινός. Ἐγνων κἀγὼ τοῦτον πολλακίς δακρύσαντα ἐπὶ τραπέζης, καὶ τὴν αἰτίαν πυθόμενος τῶν δακρῶν ἤκουσα αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Αἰδοῦμαι μεταλαμβάνων ἀλόγου τροφῆς, λογικὸς ὑπάρχων καὶ ὀφείλων ἐν παραδείσῳ τροφῆς διάγειν διὰ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν παρὰ τοῦ Χριστοῦ ἐξουσίαν. 4. Οὗτος γνώριμος ὢν τῇ κατὰ Ρώμην συγκλήτῳ πάσῃ ταῖς τε γυναιξὶ τῶν μεγιστάνων, ὀπηνίκα σὺν Ἀθανασίῳ τῷ ἐπισκόπῳ ἀπεληλύθει τὸ πρῶτον, ἔπειτα σὺν Δημητρίῳ τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ περισσεύων πλούτῳ καὶ ἀφθονίᾳ χρειῶν, οὐ διαθήκην ἔγραψε τελευτῶν, οὐ νόμισμα καταλέλοιπεν, οὐ πρᾶγμα ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ ἀδελφαῖς παρθένοις οὔσαις· ἀλλὰ παρέθετο αὐτὰς τῷ Χριστῷ λέγων· Ὁ κτίσας ὑμᾶς οἰκονομήσει ὑμῶν τὴν ζωὴν, ὡς κἀμέ. Ἦν δὲ σὺν ταῖς ἀδελφαῖς αὐτοῦ σύστημα παρθένων ἑβδομήκοντα. 5. Οὗτος φοιτήσαντί μοι νέῳ ὄντι πρὸς αὐτὸν καὶ παρακαλοῦντι στοιχειωθῆναι ἐν τῷ μονήρῳ βίῳ, σφριγώσης ἔτι τῆς ἡλικίας καὶ λόγου μὴ δεομένης ἀλλὰ πόνων τῶν κατὰ σάρκα, ὡς καλὸς πωλοδάμνης ἐξήγαγέ με ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὰ λεγόμενα ἐρημικὰ ἀπὸ σημείων πέντε.

li njegovo senco⁶² zaradi velike dobrote. 3. Takšno je imel znanje Svetega pisma in teoloških nauk, da se je celo ob obedih z brati njegov razum zamaknil in osupnil. Ko so ga vprašali, kaj se dogaja v tej ekstazi, je rekel: »Oddaljil sem se v razumu, ugrabljen v nekakšno zrenje.« Tudi sam vem, da je bil pri mizi mnogokrat v solzah, in ko so ga vprašali za razlog solza, sem ga slišal reči: »Sram me je, da se moram hraniti z nesmiselno hrano, kajti za smisel sem dovzeten in usojeno mi je živeti v razkošju raja zaradi moči, ki nam je dana po Kristusu.« 4. V Rimu je bil dobro znan vsemu senatu in ženam velikašev od časa, ko je prvič šel tja s škofom Atanazijem⁶³ in kasneje s škofom Demetrijem.⁶⁴ Čeprav je bil dobro preskrbljen z bogastvom in obiljem potrebščin, umirajoč ni napisal oporoke. Ni zapustil denarja niti česa drugega lastnim sestram, ki so bile device, ampak jih je predal Kristusu z besedami: »On, ki vas je ustvaril, bo poskrbel za vaše življenje, kakor je zame.« Živela pa je z njegovimi sestrami skupnost sedemdesetih devic. 5. Ko sem bil mlad, sem šel k njemu in ga prosil, da bi bil uveden v puščavniško življenje. Moja mladeniška leta, še prekipevajoča, niso potrebovala besede, ampak napore za telo. Kakor dober krotilec konj me je odvedel ven iz mesta na kraj, ki mu pravijo pustinja,⁶⁵ kakih pet milj stran.

---

62 Že senca je vredna češčenja (prim. Apd 5,15: ... *da bi se, kadar je šel Peter mimo, vsaj njegova senca dotaknila* ...)

63 Sveti Atanazij, aleksandrijski škof, je sam moral večkrat v izgnanstvo zaradi obrambe nicejske ortodoksije in je nekoč kar šest let bival med menihi v puščavi – prim. pogl. 63 in op.

64 Demetrij je bil škof v frigijskem mestu Pesinunt v Frigiji sredi Anatsolske planote, ki je v 3. stol. pr. Kr. postala del Galatije (mesto je bilo znano po kultu boginje Kibele), pristaš Janeza Krizostoma, katerega je šel l. 405 v Rim braniti, vendar je bil takrat Izidor najbrž že mrtev, zato verjetno ni mišljen ta škof, kajti Paladij je sam šel takrat v Krizostomovi zadevi v Rim in se je moral srečati z Demetrijem, ki ga omenja.

65 Gr. *eremiká* nekateri prevajajo kot ime: Pustinja.

2. Περὶ Δωροθέου

2.1. Παρέδωκε δέ με Δωροθέω τινὶ ἀσκητῇ Θηβαίῳ ἐξηκοστὸν ἄγοντι ἔτος ἐν τῷ σπηλαίῳ καὶ κελεύει με πληρῶσαι παρ' αὐτῷ τρία ἔτη πρὸς δαμασμὸν τῶν παθῶν· ἠπίστατο γὰρ τὸν γέροντα μεγάλη σκληραγωγία συζῶντα· πάλιν ἐπανακάμπτειν πρὸς αὐτὸν ἐντειλάμενος διδασκαλίας ἕνεκεν πνευματικῆς. Μὴ δυνηθεὶς δὲ τρία ἔτη πληρῶσαι, ἀρρωστίᾳ περιπεσὼν, οὕτως πρὸ τῶν τριῶν ἦρθην παρ' αὐτοῦ· ἦν γὰρ αὐτοῦ ἡ διαίτα ἀυχμῶδης καὶ ξηροτάτη. 2. Διὰ πάσης μὲν γὰρ τῆς ἡμέρας ἐν τῷ καύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ παρὰ θάλασσαν συνῆγε λίθους, καὶ τούτους ἀεὶ οἰκοδομῶν καὶ κέλλας ποιῶν παρεχῶρει τοῖς μὴ δυναμένοις οἰκοδομῆσαι, κατ' ἔτος τελίσκων κέλλαν μίαν. Ἐμοῦ δέ ποτε εἰρηκότος αὐτῷ· Τί ποιεῖς, πάτερ, ἐν γήρα τοσούτῳ ἀποκτείνων σοῦ τὸ σωματίον ἐν τοῖς καύμασι τούτοις; ἀπεκρίνατο λέγων· Ἀποκτείνει με, ἀποκτείνω αὐτό. Ἦσθιε μὲν γὰρ οὐγκίας ἕξ ἄρτου καὶ λεπτολαχάνων δέμα, ἔπινε δὲ ὕδατος τὸ ὅσον. Ἐπὶ θεοῦ μάρτυρος οὐκ ἔγνω αὐτὸν ἀπλώσαντα πόδας, οὐ καθευδήσαντα ἐπὶ ψιαθίου, οὐκ ἐπὶ κλίνης· ἀλλὰ διὰ πάσης νυκτὸς καθήμενος ἔπλεκε σειρὰν τὴν ἐκ θαλλῶν φοινίκων εἰς λόγον τροφῆς. 3. Προσδοκήσας δὲ ὅτι ἐπ' ἐμοῦ τοῦτο ποιεῖ, ἐφιλοπεύστησα καὶ παρὰ ἄλλων αὐτοῦ

2. DOROTEJ⁶⁶

2.1. Izročil⁶⁷ me je Doroteju, nekemu tebanskemu⁶⁸ asketu,⁶⁹ ki je že šestdeseto leto bival v votlini, in mi je ukazal, naj pri njem preživim tri leta, da bi ukrotil strasti; vedel je namreč, da starec živi zelo trdo življenje; nato naj se vrnem k njemu, da bi prejel duhovni pouk. Nisem mogel dopolniti treh let, ker sem zbolel, in tako sem pred potekom treh let odšel od njega. Njegov način življenja je bil namreč umazan in nadvse suh.⁷⁰ 2. Po ves dan je namreč v puščavski pripeki vzdolž morja zbiral kamne in z njimi vedno zidal, delal celice ter jih prepuščal tistim, ki niso mogli graditi; v enem letu je končal eno celico. Ko sem ga jaz nekoč vprašal: »Kaj delaš, oče, da v tej starosti ubijaš svoje telo v taki pripeki?«, mi je odgovoril z besedami: »Ubija me, ubijam ga.« Jedel je namreč šest unč⁷¹ kruha in šop zelenjave,⁷² pil je le nekoliko vode. Bog mi je priča, ne vem, da bi zravnal noge, ne sedé na rogoznici ne na postelji, temveč je vso noč sedé pletel vrv iz palmovih listov, da se je preživljal. 3. Ker sem sumil, da tako počne pred menoj, sem postal radoveden

---

66 Več oseb s tem imenom je med puščavniki; ni znano, ali bi bil kateri ta Dorotej; morda ga omenja Sozomen v HE v VI 29,4; v HL je puščavnik z imenom Dorotej omenjen še v pogl. 30 in 58.

67 Nekateri rokopisi nadaljujejo Izidorjevo zgodbo brez presledka v Dorotejevo: »... pet milj stran, me izročil ... in ukazal ...«

68 *tebanskemu*: gl. op. k *Prologu* 2.

69 Asket je tisti, ki se uri, vadi (gr. *askéō* – izdelujem, prizadevam si, urim se; *áskesis* – vaja, vežbanje telesa, telovadba); asketi, »podvižniki«, borci/tekmovalci za Kristusa, si prizadevajo kot atleti v areni; v puščavski duhovnosti je to urjenje oz. uresničevanje določenega krepostnega načina življenja, zvezano z odrekanjem, odpovedjo.

70 Tj. brez umivanja in s prenašanjem vročine in žeje.

71 Gr. *ounkía* (lat. *uncia*), dvanajsti del česar koli, kot utežna mera dvanajstina funta, tj. nekaj manj kot 30 g, preneseno lahko tudi »trohica«.

72 Db. *majhne*, *nežne zelenjave*; gr. *leptoláchanon* oz. običajneje mn. *leptoláchana*; izraz za zelje, ohrovt, repo ipd.

μαθητῶν ἀκριβώσας, οἵτινες ἔμενον κατ' ἰδίαν, ὅτι ἀπὸ νεότητος ταύτην ἔσχε τὴν πολιτείαν, μηδέ ποτε κοιμηθεῖς ἐξεπίτηδες, εἰ μή τι ἐργαζόμενος ἢ ἐσθίων ἐκάμμυσε τὸν ὀφθαλμὸν κατενεχθεῖς ὕπνω, ὥστε πολλάκις καὶ τὸν ψωμὸν ἐκπίπτειν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ φαγεῖν ὑπερβολῇ νυσταγμοῦ. Ἀναγκάζοντος δέ μου αὐτόν ποτε μικρὸν ἐπὶ τῆς ψιάθου ἀναπεσεῖν, ὑπολυπούμενος ἔλεγεν· Ἐὰν πείσης τοὺς ἀγγέλους κοιμηθῆναι, πείσεις καὶ τὸν σπουδαῖον. 4. Ἐν τῷ φρέατι αὐτοῦ περὶ ὥραν ἐννάτην ἀπέστειλέ μέ ποτε πληρῶσαι τὸν κάδον εἰς λόγον μεταλήψεως τῆς ὥρας τῆς ἐννάτης. Ἐτυχε δέ με ἀπελθόντα ἀσπίδα ἐν τῷ φρέατι κάτω ἰδεῖν, καὶ μηκέτι ἀντλήσαι τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἀπελθόντα εἰπεῖν αὐτῷ ὅτι· Ἀπεθάνομεν, ἀββᾶ· ἀσπίδα γὰρ εἶδον ἐν τῷ φρέατι. Ὁ δὲ ὑπομειδιάσας σεμνὸν ἐπὶ πολὺ μοι προσέσχε, καὶ σείσας τὴν κεφαλὴν ἔλεγεν· Ἐὰν δόξη τῷ διαβόλῳ κατὰ πᾶν φρέαρ γενέσθαι ὄφιν ἢ χελώνην καὶ ἐμπίπτειν εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, σὺ μένεις μηδέποτε πίνων; καὶ ἐξελθὼν καὶ δι' ἑαυτοῦ ἀντλήσας, νῆστις πρῶτος ἀπερρόφησεν εἰπών· Ὅπου σταυρὸς ἐπιφοιτᾷ οὐκ ἰσχύει κακία τινός.

in sem natančno poizvedel pri drugih njegovih učencih, ki so živeli sami zase,⁷³ da ima od mladosti tak način življenja in da ni nikoli namenoma zaspal, razen če je zatisnil oko, ker ga je premagal spanec, ko je kaj delal ali jedel, tako da je mnogokrat tudi kruh padel iz njegovih ust med jedjo zaradi pretirane zaspanosti. Ko sem ga nekoč silil malo uleči se na rogoznicu, mi je nekoliko užalostčen dejal: »Le če bi prepričal angele, da ležejo k počitku, boš prepričal tudi prizadevnega (človeka).« 4. Nekoč me je poslal proti deveti uri⁷⁴ v svoj vodnjak napolnit čutaro, da bi jo pila ob deveti uri. Odšel sem, pa je nanoslo, da sem videl gada spodaj v vodnjaku in nisem več zajemal vode, temveč sem šel in mu rekel: »Pogubljena sva, aba,⁷⁵ gada sem videl v vodnjaku.« On pa se je vzvišeno nasmehnil in me dolgo motril, pa zmajal z glavo in rekel: »Če bi hudič sklenil postati kača ali želva v vsakem vodnjaku in vpasti v izvire vodá, ali ti nikoli več ne bi pil?« In odšel je in sam zajel ter prvi, (še) tešč, odpil z besedami: »Kjer se pojavi križ,⁷⁶ tam nima moči nikogaršnja zloba.«

---

73 Nekateri rokopisi dodajajo: *in so rekli*.

74 To je (tu in v nadaljevanju) ob treh popoldne.

75 Aba, aram. *abbá* (prim. Mr 14,36) je prvotno otroško poimenovanje »očka«, že v Jezusovem času pa so to uporabljali splošno za nagovor očeta ali starejšega moža, nato pa je to poimenovanje za puščavskega očeta, starca. Latinska oblika *abbas* je kasneje v zahodnem meništvu poimenovala predstojnika samostana, slovensko »opat«.

76 Sirski prevod dodaja, da je starec naredil znamenje križa nad vodnjakom; prim. tudi Mr 16,18: svetim kače ne bodo škodovale.

3. Περὶ Ποταμαίνης

3.1. Ὁ μακάριος οὗτος Ἰσίδωρος συντετυχηκῶς Ἄντωνίῳ τῷ μακαρίτη γραφῆς ἄξιον διηγήσατό μοι πρᾶγμα, ἀκηκοὺς παρ' αὐτοῦ ὅτι Ποταμαίνα τις οὕτω καλουμένη κατὰ τὸν καιρὸν Μαξιμιανοῦ τοῦ διώκτου

3. POTAMIENA⁷⁷

3.1. Potem ko je srečal Antona⁷⁸ blaženega spomina, mi je ta blaženi Izidor povedal dogodek, vreden zapisa, ki ga je slišal od njega. Neka Potamiena – tako se je imenovala –, prelepa deklica, je v času preganjalca Ma-

---

77 Možno tudi slovenjenje *Potamiajna*.

78 Anton, imenovan Veliki, pri nas znan in češčen kot Anton Puščavnik, naj bi po izročilu živel več kot sto let, od 250/51 do 356. Rojen je bil v koptski vasi, v krščanski družini. Z osemnajstimi ali dvajsetimi leti je izgubil starše, zato je moral sam skrbeti za sestro, vendar je kmalu zaslišal Gospodov klic: prevzet od Jezusovih besed mladeniču »Pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim in imel boš zaklad v nebesih. Nato pridi in hodi za menoj!« (Mt 19,21) je začel živeti vedno bolj odmaknjeno življenje molitve in pokore, najprej v svoji hiši, nato pa je sestro izročil v varstvo vernim devicam (prim. sv. Atanazij, *Vita Antonii = Antonovo življenje* 3,1) in se po zgledu nekega starca umaknil v samoto v bližino vasi, nato v zapuščeno, na pol podrto trdnjavo na gori Pispir ob Nilu, kjer je živel do svojega petintridesetega leta. Med Dioklecijanovim preganjanjem je v želji po mučeništvu prišel v Aleksandrijo, kjer je spodbujal preganjane kristjane, vendar njemu samemu mučeništvu ni bilo usojeno. Ko so se preganjanja polegla, se je vrnil v samoto. Njegova slava je rasla, vedno več ljudi ga je želelo videti, zato se je umikal vedno dlje od Nila v smeri proti Rdečemu morju. Končno je pristal na gori, s katere se vidi Sinaj in se še danes imenuje Gora sv. Antona (ali Kolzim). Le še enkrat se je vrnil med ljudi, ko ga je škof Atanazij prosil, naj mu pomaga v borbi proti arijancem, ki so zanikali nauk, sprejet na nicejskem vesoljnem zboru 325. leta, da je Sin sovečen in enega bistva z Očetom. Nato se je vrnil na svojo goro, prebival v votlini, v zadnjih letih življenja delal »velika znamenja«, bil je jasnoviden; predvidel je svojo smrt in ukazal učencem, naj ga pokopljejo tako, da ne bo nihče izvedel za kraj, saj bi sicer njegovo truplo lahko ukradli prenapeti verniki, kar se je že zgodilo nekaterim starcem (prim AP, 40. Antonovo apoftegm). Kmalu po njegovi smrti je sv. Atanazij napisal njegov življenjepis. Antona smemo imenovati očeta puščavništva in ta življenjepis je pravzaprav idealen prikaz puščavniškega življenja – življenja samote, molitve, pokore, dela, naporov, skušnjav, življenja odpovedi zaradi Kristusa. V HL se pojavlja še velikokrat v drugih poglavjih.

ώραιοτάτη κόρη ὑπῆρχε παιδίσκη τινός· ἦν πολλαῖς λιπαρήσας ὑποσχέσεσιν ὁ ταύτης δεσπότης ἀναπεῖσαι οὐκ ἠδυνήθη· 2. τελευταῖον δὲ μανεῖς παραδίδωσιν αὐτὴν τῷ τότε ἐπάρχῳ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἔκδοτον αὐτὴν δοὺς ὡς χριστιανὴν καὶ βλασφημοῦσαν τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς ἐπὶ τοῖς διωγμοῖς, ὑποθέμενος αὐτῷ μετὰ χρημάτων ὅτι Ἐὰν συνθῆται μοι τῷ σκόπῳ, ἀτιμώρητον αὐτὴν φύλαξον· ἐὰν δὲ ἐπιμείνη τῇ αὐστηρίᾳ, παρεκάλεσε τιμωρηθῆναι αὐτὴν, ἵνα μὴ ζῶσα καταγελάσῃ τῆς ἀσωτίας αὐτοῦ. 3. Ἀχθεῖσα δὲ πρὸ τοῦ βήματος διαφόροις ὄργανοις τιμωρητικοῖς ἐπυργομαχεῖτο τὴν γνώμην. Ἐν οἷς ὄργανοις καὶ λέβητα μέγαν πλήσας πίσεως ἐκέλευσεν ὑποκαίεσθαι ὁ δικαστής. Βραζούσης οὖν τῆς πίσεως καὶ σφοδρῶς ἐκκαιομένης, προέτεινεν αὐτῇ· "Ἡ ἄπελθε, ὑποτάγηθι τοῖς θελήμασι τοῦ δεσπότη σου· ἢ ἵνα εἰδῆς ὅτι ἐν τῷ λέβητί σε καταγγισθῆναι κελεύω. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο λέγουσα· Μὴ γένοιτό ποτε τοιοῦτος δικαστής ὃς κελεύει ἀσωτία ὑποτάσσεσθαι. 4. Ἀπομανεῖς οὖν ἐκεῖνος κελεύει ἐκδυθεῖσαν αὐτὴν βληθῆναι ἐν τῷ λέβητι. Ἡ δὲ φωνὴν ἀφήσιν εἰποῦσα· Τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως σου ὃν σὺ φοβῆ, εἰ κέκριταί σοι τιμωρήσασθαι με οὕτω, κατὰ μικρὸν κέλευσον χαλασθῆναί με ἐν τῷ λέβητι, ἵνα εἰδῆς πόσῃ μοι χαρίζεται ὑπομονὴν ὁ Χριστὸς ὃν σὺ ἀγνοεῖς. Καὶ χαλωμένη κατὰ μικρὸν ἐπὶ παράτασιν ὥρας ἐξέψυξε, φθασάσης τῆς πίσεως περὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς.

ksimijana⁷⁹ bila dekla nekega človeka. Ta njen gospodar jo je z mnogimi obljubami prosil, a je ni mogel zapeljati. 2. Končno jo je v besu predal tedanjemu prefektu⁸⁰ Aleksandrije, dal jo je prijeti, češ da je kristjana in da sramoti razmere⁸¹ in vladarje zaradi preganjanj. Predlagal mu je skupaj s podkupnino: »Če se vda mojemu namenu, jo imej pod stražo brez kazni, če pa vztraja in je neizprosna, ukaži, da jo kaznujejo,« – da ne bi živela v posmeh njegovi razuzdanosti⁸². 3. Ko je bila obtožena pred sodiščem, so njen sklep, kot (se napada) stolp, napadli z raznimi mučilnimi orodji. Med temi orodji je bil velik kotel, ki ga je sodnik napolnil s smolo in ukazal zakuriti pod njim. Ko je torej smola vrela in silno žgala, ji je ponudil: »Ali pojdi in se podredi željam svojega gospodarja, ali pa vedi, da te ukažem vreči v sod.« Ona pa je odgovorila z besedami: »Naj ne bo nikoli takega sodnika, ki bi ukazal podrediti se razuzdanosti.« 4. Tedaj je pobesnel in ukazal, naj jo slečejo in vržejo v kotel. Ona pa je povzdignila glas in rekla: »Pri glavi tvojega vladarja, ki se ga bojiš, če si presodil, naj sem tako kaznovana, ukaži, naj me po malem spuščajo v kotel, da vidiš, kakšno vzdržljivost mi milostno podarja Kristus, ki ga ti ne poznaš.« In spuščana po malem tekem ene ure je izdihnila, ko je smola dosegla njen vrat.

---

79 Maksimijan (Marcus Aurelius Valerius Maximianus Herculius) je bil cesar (mlajši rimski cesar) od 285 in avgust (starejši rimski cesar, sovladar z Dioklecijanom) od 286 do 305; nekateri rokopisi imajo različico Maksimin (Gaius Valerius Galerius Maximinus Daia), rimski cesar od 305 do 313; torej bi se to zgodilo ob koncu 4. ali na zač. 5. stol., čeprav o istem dogodku poroča Evzebij (HE), a ga postavlja v čas Severovega preganjanja, torej stoletje prej.

80 Gr. *éparchos*, ›načelnik‹, ›poveljnik‹, ›deželni namestnik‹; v lat. ustrezna funkciji *praefectus*, ›prefekt‹.

81 Ali: *čase*, gr. *kairoús*.

82 Različica: ... *kaznujejo, da ne bi ... moji razuzdanosti*.

4. Περί Διδύμου

4.1. Πλείστοι μὲν οὖν ὅσοι καὶ ὅσαι ἐτελειώθησαν ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίᾳ, ἄξιοι τῆς γῆς τῶν πραέων. Ἐν οἷς καὶ Δίδυμος ὁ συγγραφεύς, ὁ ἀπὸ ὀμμάτων γενόμενος· οὗ καὶ συντυχίας ἔσχηκα τέσσαρας ἐκ διαλειμμάτων πρὸς αὐτὸν ἀπερχόμενος ἐπὶ δέκα ἔτη. Τελευταῖα γὰρ ἐτῶν ὀγδοήκοντα πέντε. Οὗτος ἀπὸ ὀμμάτων ὑπῆρχεν, ὡς αὐτός μοι διηγήσατο, τετραέτης τὰς ὄψεις ἀποβαλὼν, μήτε γράμματα μεμαθηκῶς μήτε διδασκάλοις φοιτήσας· 2. εἶχε γὰρ τὸν κατὰ φύσιν διδάσκαλον ἐρρωμένον, τὸ ἴδιον συνειδός· ὃς τοσαύτη χάριτι ἐκεκόσμητο γνώσεως ὡς καθ' ἰστορίαν πληροῦσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ γεγραμμένον· Κύριος σοφοῖ τυφλούς. Παλαιὰν γὰρ καὶ καινὴν διαθήκην ἠρμήνευσε κατὰ λέξιν· τῶν δὲ δογμάτων οὕτως ἐπεμελήθη, λεπτῶς καὶ ὀχυρῶς ἐκθέμενος τὸν περὶ αὐτῶν λόγον, ὡς πάντας ὑπερβάλλειν τοὺς ἀρχαίους ἐν γνώσει. 3. Ἀναγκάζοντος δὲ αὐτοῦ ποτε ποιῆσαι με ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ εὐχήν, καὶ μὴ βουλομένου μου, ἔλεγε διηγούμενος ὅτι Εἰς τὴν κέλλαν ταύτην τρίτον εἰσῆλθεν ὁ μακάριος Ἀντώνιος ἐπισκεψάμενός με· καὶ παρακληθεὶς παρ' ἐμοῦ ποιῆσαι εὐχήν εὐθύς ἔκλινε γόνυ ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ οὐ παρεσκεύασέ με δευτερώσαι τὸν λόγον, ἔργω με παιδεύσας ἐν τῇ ὑπακοῇ. Ὡστε εἰ κατ' ἴχνος βαίνεις τῆς αὐτοῦ πολιτείας, ὡς ἄτε μονάζων καὶ δι' ἀρετὴν ξενιτεύων, ἀπόθου τὴν φιλονεικίαν. 4. Διηγήσατο δέ μοι καὶ τοῦτο, ὅτι Φροντίζοντός μου περὶ τῆς ζωῆς Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀθλίου βασιλέως ὡς διώκτου, καὶ ἀδημονοῦντος μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ μέχρις ἑσπέρας βαθείας μὴ γευσαμένου ἄρτον

4. DIDIM⁸³

4.1. Premnogi med tistimi možmi in ženami, ki v aleksandrijski cerkvi stremijo k popolnosti, so vredni dežele krotkih.⁸⁴ Med njimi je tudi Didim, pisatelj, ki je ostal brez vida. Z njim sem imel štiri srečanja, k njemu sem prišel v presledkih desetih let. Umrl je namreč star petinosemdeset let. Bil je slep, in kakor mi je sam povedal, je izgubil vid pri štirih letih ter se ni naučil črk niti ni obiskoval učiteljev. 2. Imel je namreč po naravi mogočnega učitelja, lastno pamet. S takšnim milostnim darom védenja je bil obdarjen, da se je dobesedno izpolnilo na njem, kakor je pisano: »Gospod da pamet slepim.«⁸⁵ Staro in Novo zavezo je namreč razlagal izraz za izrazom, tako vneto se je bavil z nauki ter podrobno in trdno izpostavil njihov smisel, da je prekosil vse stare v spoznanju. 3. Ko me je nekoč v svoji celici silil, naj zmolim molitev, jaz pa nisem hotel, mi je povedal prigodo: »Ko me je v to celico tretjič prišel obiskat blaženi Anton in sem ga prosil, naj zmoli molitev, je takoj v celici upognil koleno in mi ni dal v drugo izreči besede, z dejanjem me je vzgojil v poslušnosti. Če tedaj stopaš po sledi njegovega načina življenja, da bi postal menih in živel kot tujec zaradi kreposti, odloži prerekanje⁸⁶.« 4. Povedal mi je tudi to: »Premišljeval sem o življenju nesrečnega vladarja Julijana,⁸⁷ kako (nas) preganja, in ko sem bil nekega dne žalosten in vse do poznega večera nisem poskusil kruha zaradi teh misli, se mi

---

83 Didim Slepí, cerkveni pisatelj (ok. 313–398); čeprav slep je bil izredno izobražen in zapustil mnoga zapisana dela. Atanazij ga je imenoval za vodjo katehetske šole v Aleksandriji.

84 Prim. Mt 5,45.

85 Ps 146,8 (SSP: *Gospod odpira oči slepim*).

86 Ali: *prepirljivost, ugovarjanje, nasprotovanje, željo po zmagi* [*philoneikía*].

87 Julijan Apostata ali Odpadnik (332–363), rimski cesar, nečak Konstantina Velikega; rojen kot kristjan se je spreobrnil v poganstvo in začel preganjati kristjane.

ἔνεκεν τῆς φροντίδος ἔτυχεν ἐν τῷ θρόνῳ καθήμενόν με
κατενεχθῆναι ὕπνῳ, καὶ ἰδεῖν ἔκστασιν ἵππους λευκοὺς
διατρέχοντας μετὰ τῶν ἐπιβατῶν καὶ κηρύττοντας· Εἶπατε
Διδύμω, σήμερον ἐβδόμην ὥραν ἐτελεύτησεν Ἰουλιανός·
ἀναστὰς οὖν φάγε, καὶ ἀπόστειλον, φασί, τῷ ἐπισκόπῳ
Ἀθανασίῳ, ἵνα κάκεῖνος γνῶ. Καὶ ἐσημειωσάμην, φησί,
καὶ τὴν ὥραν καὶ τὸν μῆνα καὶ τὴν ἐβδομάδα καὶ τὴν
ἡμέραν, καὶ εὐρέθη οὕτως.

je zgodilo, da me je sedečega na stolu premagal spanec, in videl sem v zamaknjenju bele konje, ki so dirjali s svojimi jezdecami in oznanjali: »Recite Didimu: Danes ob sedmi⁸⁸ uri je umrl Julijan! Vstani torej in jej, ter pošlji sporočilo škofu Atanaziju, da bo tudi on vedel.« In zabeležil sem,« je rekel, »uro in mesec in teden in dan, in se je izkazalo, (da je bilo) tako.«

---

88 Tj. ob enih popoldne; Amijan Marcelin poroča (*Rerum gestarum libri XXV*, 3,6.22), da je bil Julijan 26. junija 363 sredi dneva smrtno zadet, umrl pa je malo pred polnočjo.

5. Περὶ Ἀλεξάνδρας

5.1. Διηγήσατο δέ μοι καὶ περὶ παιδίσκης τινὸς ὀνόματι Ἀλεξάνδρας, ἥτις καταλείψασα τὴν πόλιν καὶ ἐν μνήματι ἑαυτὴν καθείρξασα δι' ὀπῆς ἐλάμβανε τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν, μήτε γυναιξὶ μήτε ἀνδράσι συντυγχάνουσα κατ' ὄψιν ἐπὶ ἔτη δέκα. Τῷ δὲ δεκάτῳ ἔτει ἐκοιμήθη σχηματίσασα ἑαυτὴν, ὡς τὴν ἐν συνηθείᾳ ἀπελθοῦσαν καὶ μὴ τυχοῦσαν ἀποκρίσεως ἀπαγγεῖλαι ἡμῖν. Ἀποχρίσαντες οὖν τὴν θύραν καὶ εἰσελθόντες εὗραμεν αὐτὴν κοιμηθεῖσαν. 2. Ἐλεγε δὲ περὶ αὐτῆς καὶ ἡ τρισμακαρία Μελάνιον περὶ ἧς εἰς ὕστερον λέξω, ὅτι Κατ' ὄψιν μὲν αὐτὴν οὐκ εἶδον, περὶ δὲ τὴν ὀπὴν στᾶσα παρεκάλεσα εἰπεῖν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἔκλεισεν ἑαυτὴν εἰς τὸ μνήμα. Ἡ δὲ διὰ τῆς ὀπῆς ἐφθέγγατό μοι λέγουσα ὅτι Ἐβλάβη τις τὸν νοῦν εἰς ἐμέ· καὶ ἵνα μὴ δόξω λυπεῖν αὐτὸν ἢ διαβάλλειν, ἡρησάμην ζῶσαν ἑμαυτὴν εἰς τὸ μνήμα εἰσαγαγεῖν, ἢ σκανδαλίσαι ψυχὴν κατ' εἰκόνα θεοῦ ποιηθεῖσαν. 3. Ἐμοῦ δέ, φησὶν, εἰπούσης· Πῶς οὖν καρτερεῖς μὴ συντυγχάνουσα μηδενί, ἀλλὰ πυκτεύουσα τῇ ἀκηδία; εἶπεν

5. ALEKSANDRA

5.1. Pripovedovali so mi tudi o neki deklici po imenu Aleksandra, ki je zapustila mesto in se zaprla v grob ter sprejemala skozi odprtino potrebščine za preživetje; v desetih letih ni srečala z očmi ne ženske ne moškega. Deseto leto pa je zaspala⁸⁹, potem ko se je uredila, kakor nam je sporočila tista, ki je kot po navadi odšla k njej, a ni dobila odgovora. Odpečatili⁹⁰ so torej vrata in vstopili ter jo našli usnulo. 2. O njej je govorila tudi trikrat blažena Melanija,⁹¹ o kateri bom kasneje govoril: »Nikoli je nisem videla v obraz, toda ko sem stala pri odprtini, sem jo prosila, naj mi pove vzrok, zaradi katerega se je zaprla v grob. Ona pa mi je, govoreč skozi odprtino, povedala: ›Nekdo je izgubil pamet zaradi mene, in da se ne bi zdelo, da ga hočem užalostiti ali poniževati, sem si izbrala, da se raje spravim živa v grob, kot da bi pohujšala dušo, ustvarjeno po Božji podobi.‹ 3. Jaz pa,« je dejala (Melanija), »sem rekla: ›Kako vzdržiš, ko ne srečaš nikogar, ampak se boriš proti duhovni naveličanosti?‹⁹² Ona

---

89 Običajen izraz za smrt pobožnih kristjanov.

90 Gr. glagol *apokrio* pove, da so odstranili, odstrgali premaz, s katerim so bila zamazana in s tem zaprta vrata v grob, verjetno vsekan v skalo.

91 Melanija Starejša (da jo razlikujemo od vnukinje z istim imenom); bila je rimska aristokratka, a se je po moževi smrti posvetila asketskemu življenju in šla ok. 372 v Egipt in Palestino ter z Rufinom ustanovila dvojni samostan na Oljski gori; razglašena je za svetnico.

92 Gr. *akēdia*, lat. *acedia*; klasični pomen ›brezbrižnost, malomarnost‹ dobiva v puščavski duhovnosti zelo značilen pomen ›duhovna naveličanost, duhovna lenoba‹, ki se v polnosti razvije pri Evagriju in zaobjema tudi pojme, kot so ›strahopetnost, potrtnost, ›opoldanski demon‹, ki menihu lahko predstavlja najhujšo nevarnost; prim. Evagrij, *Praktik* 12: ›želo, ki pustoši opoldne‹ (Ps 91,6); je eden od sedmih ›glavnih grehov‹ – prim. *Katekizem Katoliške cerkve*, Ljubljana 1993, str. 280. Je nehvaležnost do Boga, naveličanost. Zdravilo zanj je puščavskim očetom molitev in misel na poslednje reči, predvsem pa vztrajanje v celici. Želja, da bi šel ven iz celice, npr.

ὅτι Ἀπὸ πρωῒ μέχρις ἑννάτης ὥρας εὐχομαι καθ' ὥραν,
νήθουσα τὸ λίνον· τὰς δὲ διαλοίπους ὥρας περιέρχο-
μαι τῷ νῶ τοὺς ἁγίους πατριάρχας καὶ προφήτας καὶ
ἀποστόλους καὶ μάρτυρας· καὶ φαγοῦσά μου τὸν ψωμὸν
τὰς ἄλλας ὥρας περιμένω προσκαρτεροῦσα καὶ τὸ τέλος
ἐκδεχομένη μετ' ἐλπίδος χρηστῆς.

je rekla: »Od zgodnjega jutra do devete ure molim vsako uro in predem platno, ostale ure pa v duhu hodim med svetimi patriarhi in preroki, apostoli in mučenci. In ko pojém svoj kruh, vztrajam v vzdržnosti in v prijetnem upanju pričakujem konec.«

---

tudi izvrševat dobra dela, pomagat bolnikom, je seme demonov, najhujša strast.

6. Περὶ τῆς πλουσίας παρθένου

6.1. Οὐ παραλείψω δὲ ἐν τῷ διηγήματι καὶ τοὺς ἐν καταφρονήσει βεβιωκότας, εἰς ἔπαινον τῶν κατωρθωκότων ἀσφάλειαν δὲ τῶν ἐντυγχανόντων. Παρθένος τις γέγονεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ μὲν σχήματι ταπεινῇ τῇ δὲ προαιρέσει σοβαρά, πλουσία ἐν χρήμασιν εἰς ἄγαν, μὴ προΐκασα ξένῳ μὴ παρθένῳ, μὴ ἐκκλησίᾳ, μὴ πένητι ὀβολόν. Αὕτη πολλαῖς νουθεσίαις τῶν πατέρων οὐκ ἀπεσκευάζετο τὴν ὕλην. 2. Ὑπῆρχε δὲ αὕτη καὶ γένος ἐν οἷς τεκνοποιεῖται θυγατέρα ἀδελφῆς ἰδίας, ἢ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπηγγέλλετο τὰ αὐτῆς, τοῦ οὐρανοῦ πόθου ἐκπεσοῦσα. Εἶδος γὰρ καὶ τοῦτό ἐστι πλάνης τοῦ διαβόλου, ἐν προσχήματι φιλοσυγγενείας εἰς πλεονεξίαν ὠδίνειν παρασκευάζοντος· ὅτι γὰρ αὐτῷ οὐ μέλει περὶ γένους, ἀδελφοκτονεῖν καὶ μητροκτονεῖν καὶ πατροκτονεῖν ἐκδιδάσκοντος, ὠμολόγηται. 3. Ἀλλὰ κἂν δόξη συγγενῶν κηδεμονίαν ἐντιθέσθαι, οὐκ εἰς εὐνοίαν ἐκείνων τοῦτο ποιεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ τὴν ψυχὴν ἄδικον ἐξασκήσαι, εἰδὼς τὴν ἀπόφασιν ὅτι Ἄδικοι βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. Δύναται δὲ τις φρονήσει κινούμενος θεϊκῇ μήτε τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς καταφρονεῖν, καὶ τοῖς συγγενέσιν αὐτοῦ, εἴ γε λείπονται, δίδοναι παραμυθίαν. Ὄταν δὲ τις ὅλην τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ καταπατήσῃ κηδεμονία συγγενῶν, ὑποπίπτει τῷ νόμῳ, ἐπὶ ματαίῳ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λογιζόμενος. 4. Ἴδιδε δὲ ὁ ἱεροψάλτης περὶ τῶν τῆς ψυχῆς φροντιζόντων ἐν φόβῳ, ὅτι Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου; ἀντὶ τοῦ, σπανίως· ἢ τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ; ἀθῶος χερσὶ καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Οὗτοι γὰρ ἐπὶ ματαίῳ αὐτὴν λαμβάνουσιν ὅσοι τῶν ἀρετῶν ἀμελοῦσι, νομίζοντες αὐτὴν τῷ σαρκίῳ συνδιαλύεσθαι. 5. Ταύτην τὴν παρθένον θελήσας, τὸ δὴ λεγόμενον, φλεβοτομήσαι εἰς κουφισμόν τῆς πλεονεξίας ὁ ἀγιώτατος

6. BOGATA DEVICA

6.1. V pripovedovanju ne bom izpustil niti tistih, ki živijo zaničevanja vredno, v priznanje tistim, ki živijo, kot je prav, in v utrjevanje tistih, ki bodo brali. V Aleksandriji je bila devica, skromna po zunanosti, a ošabnega vedenja, bogata, z ogromnim premoženjem, vendar ni dala niti obola⁹³ ne tujcu ne devici, ne cerkvi ne revežu. Kljub mnogim opominom očetov ni dajala materialnih dobrin. 2. Imela je tudi sorodnike, izmed katerih je posvojila hčer lastne sestre in ji dan in noč obljubljala svoje imetje, ker je izgubila željo po nebeških rečeh. To je namreč tudi oblika zavajanja hudiča, ki skuša pod pretvezo sorodstvene ljubezni spočeti pohlep. Njemu namreč ni mar za sorodstvo, temveč je znano, da uči ubijati brata, mater, očeta.⁹⁴ 3. Toda četudi je videti, kot da vzbuja skrb za sorodnike, tega ne dela iz naklonjenosti do njih, ampak da s tem dušo izuri v krivičnosti, ker mu je znan izrek: »Krivični ne bodo podedovali Božjega kraljestva.«⁹⁵ Nekdo, ki ga spodbudi božanska misel, lahko dá svojim sorodnikom pomoč, če so res v pomanjkanju, in s tem ne prezira svoje duše. Kadar pa nekdo vso svojo dušo prezre v skrbi za sorodnike, podleže zakonu, ker nič⁹⁶ ne ceni svoje duše. 4. Sveti pevec poje o tistih, ki v strahu skrbijo za svojo dušo: »Kdo se bo povzpел na Gospodovo goro,« to je: redki, »ali kdo bo stal na njegovem svetem kraju? Tisti, ki je nedolžnih rok in čistega srca, ki ni v prazno prejel svoje duše.«⁹⁷ Tisti jo namreč v prazno prejmejo, ki jim ni mar za kreposti, ker mislijo, da (duša) razpade skupaj s telesom. 5.

---

93 Grški novc, 1/6 drahme.

94 Prim. Jn 8,44.

95 1 Kor 6,9 (SSP prevaja: ... *ne bodo deležni*...).

96 Db. v prazno.

97 Ali: za *prazne reči*; Ps 23,3–4 LXX (SSP Ps 24,4: ... *ki svoje duše ne vzdiguje k praznim rečem*).

Μακάριος, ὁ πρεσβύτερος καὶ ἀφηγούμενος τοῦ πτω-
χείου τῶν λελωβημένων, σοφίζεται δράμα τοιοῦτον· ἦν
γὰρ ἐν νεότητι λιθουργὸς ὃν λέγουσι καβιδάριον. Καὶ
ἀπελθὼν λέγει αὐτῇ· Λίθοι ἀναγκαῖοι σμάραγδοι καὶ
ὑάκινθοι ἐμπεπτώκασί μοι, καὶ εἴτε εὔρεσιμαῖοι εἰσιν εἴτε
κλεψιμαῖοι οὐκ ἔχω εἰπεῖν. Τιμῇ οὐχ ὑποβάλλονται, ὑπὲρ
διατίμησιν ὄντες· πιπράσκει δὲ αὐτοὺς πεντακοσίων νο-
μισμάτων ὁ ἔχων. 6. Εἰ δοκεῖ σοι αὐτοὺς λαβεῖν, ἀπὸ ἐνὸς
λίθου δύνασαι σῶσαι τὰ πεντακόσια νομίσματα, τοῖς δὲ
λοιποῖς εἰς κόσμον τῆς ἀδελφιδῆς σου συγχρήσασθαι.
Ἐκκρεμαμένη ἢ παρθένος δελεάζεται καὶ πίπτει αὐτοῦ
εἰς τοὺς πόδας, τῶν ποδῶν σου, λέγουσα, μὴ τις ἄλλος
αὐτοὺς λάβῃ. Προτρέπεται οὖν αὐτὴν ὅτι Παραγένου
ἕως τῆς οἰκίας μου καὶ βλέπε αὐτούς· Ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχε-
το, ἀλλὰ προσρίπτει αὐτῷ τὰ πεντακόσια νομίσματα
λέγουσα· Ὡς θέλεις, λαβὲ αὐτούς· ἐγὼ γὰρ οὐ θέλω ἰδεῖν
τὸν ἄνθρωπον τὸν πιπράσκοντα. 7. Ὁ δὲ λαβὼν τὰ πε-
ντακόσια νομίσματα δίδωσιν εἰς τὰς χρείας τοῦ πτωχείου.
Χρόνου δὲ παριπεύσαντος, ἐπειδὴ μεγάλην ὑπόληψιν
ἐδόκει ἔχειν ὁ ἀνὴρ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλόθεος ὢν καὶ
ἐλεήμων, ἤκμασε γὰρ μέχρι τῶν ἑκατὸν ἐτῶν, ᾧ συνε-
χρονίσαμεν καὶ ἡμεῖς, εὐλαβεῖτο αὐτὸν ὑπομνήσαι. Τέλος
εὔρουσα αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ λέγει αὐτῷ· Δέομαί σου, τί
κελεύεις περὶ τῶν λίθων ἐκείνων ὑπὲρ ὧν δεδώκαμεν τὰ
πεντακόσια νομίσματα; 8. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο λέγων· Ἐκτο-
τε ἀφ' οὗ δέδωκάς μοι τὸν χρυσόν, κατέβαλον αὐτὸν εἰς
τὴν τιμὴν τῶν λίθων· καὶ εἰ βούλει ἐλθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτοὺς
ἐν τῷ ὀσπιτίῳ, ἐκεῖ γὰρ κεῖνται, ἐλθὲ καὶ βλέπε, ἐάν
σοι ἀρέσκουσιν, ἐπεὶ λαβὲ σου τὸ χρυσίον· Ἡ δὲ ἦλθεν
ἀσμενέστατα. Ἦν δὲ τὸ πτωχεῖον εἰς μὲν τὰ ἀνώγεα ἔχον

Nadvse sveti Makarij,⁹⁸ duhovnik in predstojnik ubožnice za pohabljene, je hotel tej devici puščati kri, kot se reče, da bi omilil pohlep, in si je izmislil takšno dejanje – v mladosti je bil namreč državni uradnik, ki mu pravijo obdelovalec dragih kamnov.⁹⁹ In je šel in ji rekel: »V roke so mi prišli dragi kamni: smaragdi in hijacinti, in ne morem reči, ali so najdeni ali ukradeni. Ne da se jih oceniti, neprecenljivi so. Ta, ki jih ima, jih prodaja za petsto novcev.¹⁰⁰ 6. Če se ti zdi, da bi jih vzela, imaš z enim samim kamnom povrnjenih petsto novcev, ostale pa lahko porabiš za okras svoje pohčerjenke.« Devica je visela¹⁰¹ (na njegovih ustnicah), prijela za vabo in se mu vrgla k nogam, rekoč: »Pri tvojih nogah, da jih ne bi kdo drug vzela!« On jo je spodbudil, češ: »Pojdi k moji hiši in jih poglej.« Ona pa ni zdržala, ampak mu je poslala petsto novcev z besedami: »Po želji, vzemi jih! Jaz namreč nočem videti človeka, ki prodaja.« 7. On je vzel teh petsto novcev in dal v korist ubožnice. Čas je hitro mineval¹⁰²; ker se ji je zdelo, da ima mož veliko veljavo v Aleksandriji, zakaj bil je bogoljuben in usmiljen – živel pa je bogato življenje do stotega leta in tudi mi smo nekaj časa živeli z njim –, si je pomišljala opomniti ga. Končno ga je našla v cerkvi in mu rekla: »Prosim te, kaj veliš glede tistih kamnov, za katere sem dala petsto novcev?« 8. On je odgovoril z besedami: »Tisti trenutek, ko si mi dala zlato, sem ga dal kot plačilo za vrednost kamnov. In če hočeš priti in jih videti v zatočišču – tam se namreč nahajajo –, pridi in poglej, če ti ugajajo, sicer vzemi svoje zlato.« Ona je vsa vesela prišla. Ubožnica

---

98 Ta Makarij ni istoveten z Makarijem Egiptovskim (pogl. 17) ne z Makarijem Aleksandrijskim (pogl. 18).

99 Gr. *kabidários*, lat. *cabidarius*; prim. Liddel-Scott-Jones: *A Greek-English lexicon*, Oxford 1985, s. v.

100 Gr. *nómisma*, kovan denar; zlatnik, kot se vidi tudi iz nadaljevanja besedila; lat. *solidus (aureus)*.

101 Ali: je zagrabila, se je obesila na to; LV prevaja: njeno srce je viselo na denarju.

102 Db. *dirkal*, jezdil mimo, gr. *parippeúo*.

γυναῖκας, εἰς δὲ τὰ κατώγια ἄνδρας. Καὶ ἀγαγὼν αὐτὴν εἰσάγει εἰς τὸν πυλῶνα καὶ λέγει αὐτῇ· Τί θέλεις πρῶτον ἰδεῖν; τοὺς ὑάκινθους, ἢ τοὺς σμαράγδους; Λέγει αὐτῷ· Ὅ δοκεῖ σοι. 9. Ἀνάγει αὐτὴν εἰς τὰ ἀνώγια καὶ δείκνυσιν αὐτῇ ἡκρωτηριασμένας γυναῖκας λελωβημένας ὄψεις ἐχούσας· καὶ λέγει αὐτῇ· Ἴδου οἱ ὑάκινθοι. Καὶ κατάγει αὐτὴν πάλιν κάτω καὶ λέγει αὐτῇ, δείξας αὐτῇ τοὺς ἄνδρας· Ἴδου οἱ σμαράγδοι, ἐάν σοι ἀρέσκουσιν, ἐπεὶ λαβέ σου τὸ χρυσίον. Οὕτω διατραπεῖσα ἐκείνη ἐξῆλθε, καὶ ἀπελθοῦσα ἀπὸ πολλῆς λύπης, ὅτι οὐ κατὰ θεὸν πεποίηκε τὸ πρᾶγμα, ἐνόσησεν· ἐς ὕστερον εὐχαριστήσασα τῷ πρεσβυτέρῳ, τῆς κόρης ἧς ἐφρόντιζε μετὰ γάμον ἀτέκνου ἀποθανούσης.

je imela na gornjem nadstropju žene, na spodnjem pa može. In ko jo je pripeljal tja, jo je privedel h glavnim vratom in ji rekel: »Kaj hočeš prej videti: hijacinte ali smaragde?« Rekla mu je: »Kar se ti zdi.« 9. Peljal jo je v gornje nadstropje in ji pokazal pohabljene žene, ki so imele razdejane obraze. In rekel ji je: »Glej, hijacinti.« In peljal jo je spet dol, pokazal može in rekel: »Glej, smaragdi, če ti ugajajo. Sicer vzemi svoje zlato.« Tedaj se je obrnila in šla ven, in ko je odšla, je zbolela zaradi velike žalosti, ker ni delala, kot hoče Bog, kasneje pa se je zahvalila duhovniku, potem ko je dekle, za katerega je skrbela, umrlo po zakonu brez otrok.

7. Περὶ τῶν ἐν τῇ Νιτρίας

7.1. Συντυχῶν οὖν καὶ συνδιατρίψας τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρειαν μοναστηρίοις ἔτη τρία, καλλίστοις καὶ σπουδαιοτάτοις ἀνδράσιν ὡς δισχιλίοις, ἀναχωρήσας ἐκεῖθεν ἦλθον εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Μεταξὺ δὲ τοῦ ὄρους τούτου καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας λίμνη κεῖται ἡ καλουμένη Μαρία, σημείων ἑβδομήκοντα· ἦν διαπλεύσας διὰ μιᾶς καὶ ἡμισείας ἡμέρας ἦλθον εἰς τὸ ὄρος ἐπὶ τὸ μέρος τῆς μεσημβρίας· 2. ὧ ὄρει παράκειται ἡ πανέρημος παρατείνουσα ἕως Αἰθιοπίας καὶ τῶν Μαζίκων καὶ τῆς Μαυριτανίας. Ἐν ὧ ὄρει οἰκοῦσιν ἄνδρες ὡς πεντακισχίλιοι διαφόρους ἔχοντες πολιτείας, ἕκαστος ὡς δύναται καὶ ὡς βούλεται· ὡς ἐξεῖναι καὶ μόνον μένειν, καὶ δεύτερον, καὶ πολλοστόν. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει ἀρτοκοπεΐα εἰσιν ἑπτὰ ὑπηρετούμενα κάκεινοις καὶ τοῖς εἰς τὴν πανέρημον ἀναχωρηταῖς, ἀνδράσιν ἑξακοσίοις. 3. Παροικήσας οὖν ἐν τούτῳ τῷ ὄρει ἐνιαυτὸν καὶ πολλὰ ὠφεληθεὶς ἀπὸ τῶν μακαρίων πατέρων Ἀρσισίου τοῦ μεγάλου καὶ Πουτουβαστοῦ καὶ Ἀσίωνος καὶ Κρονίου καὶ Σαραπίωνος, καὶ πολλοῖς διηγήμασι πατέρων παρ' αὐτῶν κεντρωθεὶς, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐνδοτάτῳ. Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ τῆς Νιτρίας ἐκκλησία ἐστὶ μεγάλη, ἐν ἧ ἴστανται φοίνικες

7. PUŠČAVNIKI V NITRIJI¹⁰³

7.1. Potem ko sem se torej srečal in živel tri leta s tistimi v samostanih v okolici Aleksandrije, s kakimi dva tisoč najboljšimi in silno gorečimi možmi, sem se umaknil od tam in šel na goro Nitrijo. Med to goro in Aleksandrijo leži jezero, imenovano Marija,¹⁰⁴ (ki meri) sedemdeset milj. V dnevu in pol sem ga preplul in prišel na goro na predelu, ki gleda proti jugu. 2. Poleg te gore leži širna puščava, ki se razteza vse do Etiopije, do dežele Mazikov¹⁰⁵ in do Mavretanije. Na tej gori živi kakih pet tisoč mož, ki imajo različne načine življenja, kakor kdo zmore ali hoče, tako da lahko ostane sam ali v dvoje ali skupaj z mnogimi. Na tej gori je sedem pekarn, ki služijo njim in puščavnikom v globlji puščavi, šeststo možem. 3. Potem ko sem na tej gori prebival eno leto in mnogo pridobil od blaženih očetov Arsizija Velikega, Putubasta, Aziona, Kronija in Sarapiona¹⁰⁶ ter bil vzpodbujen z mnogimi njihovimi pripovedmi o očetih, sem šel v

103 Db. *O tistih v Nitriji*.

104 Tj. jezero Mareotis (Mariout, Mareia) v Spodnjem Egiptu (Hdt. 2,18,30, Th 1.104); Rufin v epilogu svojega prevoda *Historia monachorum seu Liber de vitis patrum* dodaja opombo, da je to jezero, ki se imenuje po Mariji, Božji materi.

105 Libijsko barbarsko plemo; po letu 410 so pustošili po puščavi in umorili mnogo očetov.

106 Arsizija, Putubasta in Sarapiona (vendar kot Serapiona) omenja Sozomen, HE III,14; VI,30; izročilo poroča o več starih z imenom Sarapion oz. Serapion: eden je bil škof v Thmuisu, ki se je boril proti arijancem, tudi HM poroča o Serapionu, ki je živel v naselju Arsinoa in načeloval več samostanom (HM 18); pozna pa ga tudi Kasijan (*Coll. XVIII, 11*) ter AP (štiri apoftegme – glede na vsebino apoftegme ne moremo zagotovo trditi, da gre za isto osebo). Azion je omenjen le tu; Kronij, rojen ok. 285, je najprej živel v samostanu, nato pa se je pridružil Antonu Velikemu na njegovi gori in postal njegov grški tolmač. Pozneje je postal puščavnik v Nitriji in bil posvečen v duhovnika; kot duhovnik je živel v Nitriji šestdeset let, nikoli ni zapustil puščave in imel je mnogo učencev; umrl je ok. leta 386 ali kasneje, HM 20 ga omenja kot stodesetletnega moža.

τρεις, ἕκαστος ἔχων μάστιγα κρεμαμένην. Καὶ ὁ μὲν ἐστὶν εἰς λόγον μοναζόντων παιόντων, ὁ δὲ ληστῶν, ἐάν γε ἐμπέσωσιν, ὁ δὲ τῶν περιτυχόντων· ὡς πάντας παίοντας καὶ διελεγγομένους ὡς ἀξιούς πληγῶν περιλαμβάνειν τὸν φοίνικα, καὶ λαμβάνοντας ἐπὶ νώτου ῥητὰς οὕτως ἀπολύεσθαι.

4. Πρόσκειται δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ξενοδοχεῖον, εἰς ὃ τὸν ἀπελθόντα ξένον, μέχρις οὗ ἐξέλθῃ αὐθαιρέτως, δεξιοῦνται πάντα τὸν χρόνον, κἂν ἐπὶ διετίαν ἢ τριετίαν μείνῃ· συγχωρήσαντες δὲ αὐτῷ ἑβδομάδα μίαν ἐν ἀργίᾳ, τὰς λοιπὰς ἡμέρας περισπῶσιν ἐν ἔργοις, ἢ ἐν κήπῳ ἢ ἐν ἀρτοκοπιῇ ἢ ἐν μαγειρείῳ. Εἰ δὲ ἀξιόλογος εἴῃ, διδόασιν αὐτῷ βιβλίον, μὴ συγχωρήσαντες αὐτῷ ἕως τῆς ὥρας μηδενὶ συντυχεῖν. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει καὶ ἰατροὶ διάγουσι καὶ πλακουντάριοι. Κέχρηται δὲ καὶ οἶνω, καὶ πιπράσκειται οἶνος. 5. Πάντες δὲ οὗτοι ὀθόνην ἐργάζονται ταῖς χερσίν, ὡς εἶναι πάντες ἀνευδεεῖς. Καὶ δὴ καὶ περὶ ὥραν ἐννάτην ἔστι στάντα ἀκοῦσαι πῶς ἀφ' ἑκάστης μονῆς ψαλμωδία ἐξέρχονται, ὡς προσδοκῆσαι μετάρσιον εἶναι ἐν τῷ παραδείσῳ. Τὴν δὲ ἐκκλησίαν σαββάτῳ καταλαμβάνουσι μόνῳ καὶ κυριακῇ. Ὀκτῶ δὲ ἀφηγούμενοι πρεσβύτεροι ταύτης τῆς ἐκκλησίας εἰσὶν, ἐν ἧ ἄχρις οὗ ζῆ ὁ πρῶτος πρεσβύτερος ἄλλος οὐδεὶς προσφέρει, οὐχ ὁμιλεῖ, οὐ δικάζει, ἀλλ' ἡσύχως αὐτῷ προσκαθεζόνται μόνον.

6. Οὗτος ὁ Ἀρσίσιος καὶ ἄλλοι πολλοὶ σὺν αὐτῷ γέροντες, οὓς ἡμεῖς ἐωράκαμεν, σύγχρονοι ἦσαν τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου. Ἐν οἷς διηγοῦντο καὶ τὸν Ἀμοῦν εἰδέναι τὸν Νιτριώτην, οὗ τὴν ψυχὴν εἶδεν ἀναλαμβανομένην ὁ Ἀντώνιος καὶ ὑπὸ ἀγγέλων ὀδηγουμένην. Οὗτος ἔλεγε καὶ Παχώμιον εἰδέναι τὸν Ταβεννησιώτην, ἄνδρα προφήτην, ἀρχιμανδρίτην ἀνδρῶν τρισχιλίων, περὶ οὗ ἐς ὕστερον διηγήσομαι.

najbolj notranji del puščave. Na tej Nitrijski gori je velika cerkev, v kateri stojijo tri palme, in na vsaki od njih visi bič. Eden je namenjen za menihe, ki grešijo, drugi za roparje, če napadejo, tretji pa za kogar nanese: in tako vsi, ki grešijo in ki jih po preiskavi spoznajo, da zaslužijo udarce, objamejo palmo, in ko prejmejo po hrbtu prisojene (udarce), so tako oproščeni.

4. Poleg cerkve je prenočišče za tujce, v katerem je tujec, ki pride, dobrodošel ves čas, dokler sam od sebe ne odide, tudi dve ali tri leta. Dovolijo mu, da en teden počiva, naslednje dni ga razporedijo k opravihom ali na vrtu ali v pekarni ali v kuhinji. Če je ugleden, mu dajo knjigo, vendar mu ne dovolijo srečati se s komer koli do določene ure. Na tej gori so tudi zdravniki in slaščičarji. Tudi vino se uporablja, tudi prodaja se.

5. Vsi izdelujejo platno s svojimi rokami, tako da ničesar ne pogrešajo. Vrh tega lahko, če se kdo ustavi okoli devete ure, sliši, kako iz vsakega meniškega prebivališča prihaja petje psalmov, tako da se mu zdi, da je dvignjen v raj. V cerkev pa pridejo le v soboto in nedeljo. Tej cerkvi načeljuje osem duhovnikov; dokler živi duhovnik, ki je prvi po redu, nobeden od drugih ne daruje,¹⁰⁷ ne pridiga ali sodi, temveč samo tiho sedijo poleg.

6. Ta Arsizij in z njim mnogi drugi starci, ki smo jih videli, so bili sodobniki blaženega Antona. Med drugim¹⁰⁸ so pripovedovali, da so poznali tudi Amuna Nitrijčana, katerega dušo je videl Anton, ko se je dvigovala (v nebo), vodili pa so jo angeli. Ta (Arsizij) je povedal tudi, da je poznal Pahomija iz Tabenisija, preroškega moža, arhimandrita¹⁰⁹ treh tisočev mož, o katerem bom govoril pozneje.

---

107 Gr. *prosphérein* se uporablja za evharistično daritev.

108 Ali: *Nekateri med njimi*; Paladijevo pogosto rabljeno sintagmo *en ois* prevajajo največkrat prislovno: *Med drugim*, ali celo v določnem sobesedilu: *Takrat se je zgodilo*; nekateri pa: *Med njimi so oz. Nekateri med njimi*; gl. tudi op. k 36, 7.

109 Tj. predstojnik samostana ali tudi večje skupnosti menihov, več samostanov.

8. Περὶ Ἄμοῦν τοῦ Νιτριώτου

8.1. Ἐλεγε δὲ τὸν Ἄμοῦν βεβιωκέναι τοιοῦτῳ τρόπῳ· ὅτι ὄρφανὸς ὑπάρχων, νεανίσκος ὡς ἐτῶν εἴκοσι δύο βία παρὰ τοῦ ἰδίου θεοῦ ἐζεύχθη γυναικί· καὶ μὴ δυνηθεὶς ἀντισχεῖν τῇ τοῦ θεοῦ ἀνάγκῃ, ἔδοξε καὶ στεφανοῦσθαι καὶ καθεῖσθαι ἐν παστῶ, καὶ πάντα ὑπομεμενηκέναι τὰ κατὰ τὸν γάμον. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν πάντας κοιμήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ παστῶ καὶ τῇ κλίνῃ, ἀναστὰς ὁ Ἄμοῦν ἀποκλείει τὴν θύραν, καὶ καθίσας προσκαλεῖται τὴν μακαρίαν αὐτοῦ σύμβιον καὶ λέγει αὐτῇ· 2. Δεῦρο, κυρία, λοιπὸν διηγῆσομαί σοι τὸ πρᾶγμα· ὁ γάμος ὃν ἐγαμήσαμεν οὗτός ἐστι περισσὸν ἔχων οὐδέν. Καλῶς οὖν ποιήσωμεν ἐὰν ἀπὸ τοῦ νῦν ἕκαστος ἡμῶν κατ' ἰδίαν καθευδήσῃ, ἵνα καὶ τῷ θεῷ ἀρέσωμεν φυλάξαντες ἄθικτον τὴν παρθενίαν. Καὶ ἐξενεγκῶν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ βιβλιδᾶριον ἐκ προσώπου τοῦ ἀποστόλου καὶ τοῦ σωτῆρος ἀνεγίνωσκε τῇ κόρῃ ἀπείρῳ οὔσῃ γραφῶν, καὶ τῷ πλείστῳ μέρει πάντα προστιθεὶς τῇ ἰδίᾳ διανοίᾳ τὸν περὶ παρθενίας καὶ ἀγνείας εἰσηγεῖτο λόγον· ὡς ἐκείνην τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ πληροφορηθεῖσαν εἰπεῖν· 3. Κἀγὼ πεπληροφόρημαι, κύριε· καὶ τί κελεύεις λοιπόν; Κελεύω, φησὶν, ἵνα ἕκαστος ἡμῶν ἀπὸ τοῦ νῦν κατ' ἰδίαν μείνῃ. Ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, εἰποῦσα· Ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ μείνωμεν, ἐν διαφοροῖς δὲ κλίναις. Ζήσας οὖν ἔτη δεκαοκτῶ μετ' αὐτῆς ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, διὰ πάσης ἡμέρας ἐσχόλαζε τῷ κήπῳ καὶ τῷ βαλσαμῶνι· βαλσαμουργὸς γὰρ ἦν. Ἦτις βάλσαμος ἀμπέλου δίκην φυτεύεται, γεωργουμένη καὶ κλαδευομένη, πολὺν ἔχουσα πόνον. Ἐσπέρας οὖν εἰσερχόμενος εἰς τὸν οἶκον

8. AMUN NITRIJČAN¹¹⁰

8.1. Pripovedoval je,¹¹¹ da je Amun živel na takšen način: bil je sirota in kot mladeniča približno dvaindvajsetih let ga je lastni stric prisilil v poroko z neko ženo. In ker se ni mogel upreti stričevemu pritisku, se je odločil, da se bo pustil ovenčati z vencem in posaditi v poročno sobo ter sprejeti ves poročni obred. Potem ko so vsi odšli ven in sta legla na posteljo v spalnici, je Amun vstal, zaklenil vrata in poklical k sebi svojo blaženo življenjsko sopotnico ter ji rekel: 2. »Pridi, gospa, razložil ti bom zadevo! Zakon, ki sva ga sklenila, je takšen, ničesar več kot to ni. Dobro bi torej storila, če bi od sedaj spala vsak na svojem, da bi tudi Bogu ugajala s tem, da ohraniva devištvo nedotaknjeno.« In iz svojega naročja je vzel knjižico in je v osebi apostola in Odrešenika bral dekletu, ki ni poznalo Pisem, in je večjemu delu dodal vse po svojem razumevanju ter pojasnil smisel devištva in čistosti, tako da je ona, po Božji milosti prepričana, rekla: 3. »Tudi jaz sem se prepričala, gospod; in kaj zahtevaš za naprej?« »Zahtevam,« pravi, »da vsak od naju od sedaj biva sam zase.« Toda ona (tega) ni sprejela; rekla je: »Ostaniva v isti hiši, a v različnih posteljah.« Živel je torej osemnajst let z njo v isti hiši in se po ves dan posvečal vrtu in balzamovcu; bil je namreč pridelovalec balzama. Ta balzam se goji tako kot trta, z mnogo truda se obdeluje in obrezuje. Zvečer pa

110 V Nitrijo je prišel okrog leta 330, potem ko je osemnajst let živel v sestrskem odnosu z ženo. Z Antonom sta drug drugega zelo spoštovala in se celo nekajkrat obiskala, čeprav sta živela okrog trinajst dni hoje narazen. Po nekaj letih se je umaknil še globlje v puščavo in ustanovil naselje Kelije, imenovano po celicah, ki so bile zelo oddaljene druga od druge in od cerkve, kar je omogočalo še strožje meništvo. Izročilo poroča, da je Anton predvidel njegovo smrt in ga poklical k sebi, kjer je Amun kmalu umrl. Med znanimi puščavskimi očeti je mnogo njegovih učencev: Benjamin, Teodor iz Enatona, Makarij Aleksandrijski, Pambo, Pior. Prim. tudi AP (Aba Amun); HM 22.

111 Namreč Arsizij.

ἐποίει εὐχὰς καὶ ἦσθιε μετ' αὐτῆς· καὶ νυκτερινὴν πάλιν ποιήσας εὐχὴν ἐξήρχετο. 4. Τούτων οὕτως ἐπιτελουμένων, καὶ ἀμφοτέρων εἰς ἀπάθειαν ἐλληλακόντων, ἐνήργησαν αἱ εὐχαὶ τοῦ Ἀμοῦν, καὶ λέγει αὐτῷ τελευταῖον ἐκεῖνη· Ἔχω σοί τι εἰπεῖν, κύριέ μου· ἵνα, ἐάν μου ἀκούσης, πληροφορηθῶ ὅτι κατὰ θεόν με ἀγαπᾶς. Λέγει αὐτῇ· Εἰπέ ὁ βούλει. Ἡ δὲ λέγει αὐτῷ· Δίκαιόν ἐστι πρᾶγμα ἄνδρα σε ὄντα καὶ δικαιοσύνην ἀσκοῦντα, ὁμοίως κάμῃ ἐξηλωκυῖαν τὴν αὐτὴν σοι ὁδόν, κατ' ἰδίαν μένειν. Ἄτοπον γάρ ἐστι κρύπτεσθαι σου τὴν τοιαύτην ἀρετὴν συνοικουντά μοι ἐν ἀγνείᾳ. 5. Ὁ δὲ εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, λέγει αὐτῇ· Οὐκοῦν ἔχε σὺ τοῦτον τὸν οἶκον· ἐγὼ δὲ ποιήσω ἐμαυτῷ ἕτερον οἶκον. Καὶ ἐξελθὼν κατέλαβε τὸ ἐνδότερον τοῦ τῆς Νιτρίας ὄρους· οὐπω γὰρ ἦν τότε μοναστήρια· καὶ ποιεῖ ἑαυτῷ δύο θόλους κελλίων. Καὶ βιώσας ἄλλα εἴκοσι δύο ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐτελεύτησε, μᾶλλον δὲ ἐκοιμήθη, δις τοῦ ἔτους ὁρῶν τὴν μακαρίαν σύμβιον αὐτοῦ.

6. Τοῦτου θαῦμα διηγήσατο ὁ μακάριος Ἀθανάσιος ὁ ἐπίσκοπος εἰς τὸν περὶ Ἀντωνίου βίον, ὅτιπερ παρερχόμενος τὸν Λύκον ποταμὸν ἅμα Θεοδώρῳ μαθητῇ αὐτοῦ, καὶ εὐλαβούμενος ἀποδύσασθαι ἵνα μὴ γυμνὸν αὐτὸν ἴδῃ, εἰς τὸ πέραν εὐρέθη δίχα πορθμείου μετενεχθεὶς ὑπὸ ἀγγέλου. Οὗτος τοίνυν ὁ Ἀμοῦν οὕτως ἐβίωσε καὶ οὕτως ἐτελειώθη ὡς τὸν μακάριον Ἀντώνιον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἰδεῖν ὑπὸ ἀγγέλων ἀναγομένην. Τοῦτον τὸν ποταμὸν μετὰ δειλίας ἐγὼ πορθμείῳ παρῆλθον· διῶρυξ γάρ ἐστι τοῦ μεγάλου Νείλου.

je prišel v hišo, zmolil je in jedel z njo; in ko je potem zmolil večerno molitev, je šel ven. 4. Ko sta to tako izpolnjevala in oba dosegla brezstrastje, so delovale Amunove molitve in na posled mu je ona rekla: »Nekaj ti imam reči, moj gospod, da bom, če me boš poslušal, prepričana, da me ljubiš, kot hoče Bog.« Reče ji: »Povej, kaj hočeš.« Ona pa mu reče: »Prav je, da ti, ki si moški in si prizadevaš v pravičnosti, in jaz, ki sem podobno z vnemo iskala isto pot kot ti, živiva vsak zase. Nesmiselno je, da ta tvoja tako velika krepost, da živiš z menoj v čistosti, ostaja skrita.« 5. On pa se je zahvalil Bogu in ji rekel: »Potemtakem imej ti to hišo, jaz pa si bom naredil drugo hišo.« In odšel je in se naselil globoko v notranjosti Nitrijske gore; tam namreč tedaj še ni bilo meniških naselij.¹¹² In zgradil si je dve kupolasti celici.¹¹³ Potem ko je živel še dvaindvajset let v puščavi, je umrl, oziroma bolje rečeno – zaspal; dvakrat na leto je videval svojo blaženo soprogo.¹¹⁴

6. Tale čudež je povedal blaženi Atanazij, škof, v ›Antonovem življenju‹:¹¹⁵ namreč ko je (Amun) prišel do reke Liko¹¹⁶ s svojim učencem Teodorjem in ker se je sramoval sleči se, da ga ne bi videl nagega, se je znašel na drugi strani brez ladje – prenesel ga je angel. Tako je torej živel in tako umrl ta Amun, da je blaženi Anton videl njegovo dušo, ki so jo dvignili angeli v nebo. Tisto reko sem jaz – s strahom – prečkal z ladjo: je namreč rokav velikega Nila.

---

112 Gr. *monastérion* (*mónos*, sam) pomeni bivališče samotarja, pozneje tudi samostan v današnjem pomenu.

113 Gr. *thólos*, okrogla obokana stavba, kupola; beseda je rabljena tako rekoč kot sinonim za *kélla*, *kellíon*, ›celica‹, ker so imele celice navadn kupolasto streho z odprtinami; prim. R. Draguet: Une nouvelle source copte de Pallade, v: *Le Museon* LX (1947), str. 244 sl. – nav. po D. F. Buck, The structure of the Lausiaca History, v: *Byzantion* XLVI (1976), fasc. 1, str. 297.

114 HM poroča, da se je tudi ona pridružila neki skupnosti pobožnih žena.

115 Prim. Atanazijevo *Vita Antonii* 60.

116 Rokav Nila, ki se je izlival proti Likopoli.

9. Περὶ Ὠρ

9.1. Ἐν τῷ ὄρει τούτῳ τῆς Νιτρίας γέγονεν ἀνὴρ ἀσκητῆς Ὠρ ὀνόματι, ᾧ πολλὴν προσεμαρτύρει ἀρετὴν καὶ πᾶσα μὲν ἡ ἀδελφότης ἐξαιρέτως δὲ ἡ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ Μελάνιον, πρὸ ἐμοῦ εἰσελθοῦσα εἰς τὸ ὄρος· ἐγὼ γὰρ αὐτὸν οὐ κατείληφα ζῶντα. Καὶ τοῦτο ἔλεγον ἐν τοῖς διηγήμασιν ὅτι οὔτε ἐψεύσατό ποτε, οὔτε ὤμοσεν, οὔτε κατηρήσατό τινα, οὔτε ἐκτὸς τῆς χρείας ἐλάλησεν.

9. OR¹¹⁷

9.1. Na tej gori Nitriji je bil mož, asket, Or po imenu, o katerega kreposti je pričevala vsa skupnost bratov in še zlasti Melanija,¹¹⁸ Božji človek¹¹⁹, ki je prišla pred menoj na goro; jaz ga namreč nisem več našel živega. In tako pravijo v svojih pripovedih, da se ni nikoli zlagal, ne prisegel, ne krivo pričal proti komu, ne govoril, če ni bilo nujno.¹²⁰

---

117 Bil je eden prvih menihov v Nitriji, povezan s Teodorjem iz Enatona in Sizoesom; umrl je okrog leta 390. Prim. tudi AP (Aba Or). Obstajajo tudi domeve, da gre za povezavo z imenom Orsizij, torej naj bi šlo za puščavnika Orsizija – prim. AP (Aba Orsizij), vendar ni nobenega dokaza.

118 Starejša; gl. op. k 5, 2.

119 Zanimivo uporabljen izraz človek, gr. *ánthropos*, in ne žena.

120 Prim. AP (Aba Or 2): *O abu Oru so pripovedovali, da se ni nikoli zlagal, nikoli prisegel, nikoli preklel človeka niti govoril, če ni bilo nujno. Videti je dobesedno vzeto iz Paladija (prim. Butler I, 284).*

10. Περὶ Παμβώ

10.1. Τούτου τοῦ ὄρουσ γέγονε καὶ ὁ μακάριος Παμβώ, διδάσκαλος Διοσκόρου τοῦ ἐπισκόπου καὶ Ἀμμωνίου καὶ Εὐσεβίου καὶ Εὐθυμίου τῶν ἀδελφῶν, καὶ Ὁριγένους τοῦ ἀδελφιδοῦ Δρακοντίου ἀνδρὸς θαυμαστοῦ. Ὅς Παμβώ εἶχε μὲν ἀνδραγαθήματα καὶ προτερήματα

10. PAMBO¹²¹

10.1. Tej gori pripada tudi blaženi Pambo, učitelj škofa Dioskora, Amonija, Evzebija in Evtimija, ki so bili bratje,¹²² ter Origena,¹²³ nečaka občudovanja vrednega moža Dra-kontija. Ta Pambo je imel izredno mnogo možatih vrlin

---

121 Egiptčan, rojen okrog leta 303, je bil eden prvih, ki se je pridružil Amunu v Nitriji. Bil je nepismen, vendar se je kot menih uvedel v Sveto pismo in bil leta 340 posvečen v duhovnika. Škof Atanazij ga je v letu 355 povabil v Aleksandrijo, da bi pričal proti arianstvu. Melanija Starejša, ki je obiskala Egipt leta 373 ali 374, je bila pri njem v času njegove smrti; po zgornjih podatkih bi lahko sklepali, da je umrl leta 374 v Nitriji, po podatkih v Paladijevem poročilu o Melaniji Starejši (pogl. 46, 3) pa je šla za njim in bila ob njem v Palestini, ko je bil malo pred smrtjo tja izgnan hkrati z Amonijem, Origenom in drugimi, za katere tudi beremo, da so bili ob njem, ko je umiral (gl. op. k odstavku 6). Hieronim ga skupaj z Makarijem uvršča med velike učitelje puščave, ena njegovih najizrazitejših potez pa je izredno spoštovanje molka. Prim. tudi AP (Aba Pambo). Nekateri komentatorji domnevajo, da sta bili poglavji o Oru in Pambu izvirno eno poglavje (Pambo pri Paladiju sledi neposredno Oru) in da so Orovi izreki pripisani Pambu; vendar to ni preveč verjetno: Pambovi osma (o njegovi smrtni uri) in deveta apoftegma iz AP se npr. pojavljata tudi v Paladiju, vendar si v AP imeni ne sledita: Or, zapisan z omego, je povsem na koncu, torej se izreki niso mogli pomešati; v koptski verziji so celo neki dodatki, ki naj bi po mnenju nekaterih kazali, da je Paladij obširnejše koptsko gradivo o Pambu zapisal v krajši verziji, vendar se to ne ujema z njegovo izjavo, da mu je to pripovedovala Melanija (prim. Butler I, str. 114). Vsekakor gre pri tolikokrat prepisovanem in prevajanem gradivu ter tolikih ohranjenih rokopisih v več jezikih lahko le za domneve.

122 T. i. Visoki (ali Veliki) bratje (*Makroadelphoi*), tako imenovani po visokih postavah; bili so preganjani zaradi origenizma.

123 Verjetno se na tega Origena (ki seveda ni istoveten z aleksandrijskim teologom) nanaša tudi HM 22.75, vendar ne z imenom, omenjeni so trije bratje, pač pa ga z imenom navaja Rufinov prevod v *De vitis patrum* II (VIII. 10); namreč tudi v nekaterih rokopisih HL je (takrat sporno) ime Origen nadomeščeno z drugimi imeni (z imenom Pavel oz. – v skladu s HM 22,75 – celo s tremi: Janez, Makarij, Teodor); prim. Butler I, str. 112.

πλειῖστα, ἐν οἷς δὲ καὶ τοῦτο· τοσοῦτον ἦν ὑπερόπτης χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ λόγος. 2. Διηγείτο γάρ μοι ἡ μακαρία Μελάνιον ὅτι Ἐν ἀρχαῖς παραγενομένη εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ τῆς Ρώμης, καὶ ἀκούσασα περὶ τῆς τούτου ἀρετῆς, Ἰσιδώρου μοι τοῦ μακαρίου διηγησαμένου καὶ ὁδηγήσαντος πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον, ὅτι προσήνεγκα αὐτῷ ἀργενταρίαν τριακοσίων λιτρῶν ἀργυρίου, παρακαλοῦσα αὐτὸν ἐκ τῶν πραγμάτων μου μετασχεῖν. Ὁ δὲ καθεζόμενος καὶ πλέκων θαλλοὺς εὐλόγησέ με φωνῇ μόνη καὶ εἶπεν· Ὁ θεὸς δῶή σοι τὸν μισθόν. 3. Καὶ λέγει τῷ οἰκονόμῳ αὐτοῦ Ὁριγένει· Δέξαι καὶ οἰκονόμησον αὐτὸ πάση τῇ κατὰ Λιβύην καὶ τὰς νήσους ἀδελφότητι· ταῦτα γὰρ τὰ μοναστήρια πένεται πλέον· παραγγείλας αὐτῷ μηδενὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ δοῦναι, διὰ τὸ εὐπορωτέραν εἶναι τὴν χώραν. Ἐγὼ δέ, φησὶν, ἐστῶσα καὶ ἐκδεχομένη τιμηθῆναι ἢ δοξασθῆναι ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ δόσει, μηδὲν παρ' αὐτοῦ ἀκούσασα, εἶπον αὐτῷ· Ἴνα οἶδας, κύριε, πόσον ἐστί, τριακόσiai λίτραι εἰσίν. 4. Ὁ δὲ μηδὲ ὄλωσ ἀνανεύσας ἀπεκρίνατό μοι· Ὡς ἦνεγκας αὐτά, τέκνον, σταθμοῦ χρεῖαν οὐκ ἔχει. Ὁ γὰρ τὰ ὄρη σταθμίζων πολλῷ μᾶλλον ἐπίσταται τὴν ποσότητα τοῦ ἀργυρίου. Εἰ μὲν γὰρ ἐμοὶ αὐτὸ ἐδίδως, καλῶς ἔλεγες· εἰ δὲ θεῷ, τῷ τοὺς δύο ὀβολοὺς μὴ παριδόντι, σιώπα. Οὕτως ὠκονόμησε, φησὶν, ὁ κύριος ἐν τῷ εἰσελθεῖν με εἰς τὸ ὄρος. 5. Μετ' ὀλίγον χρόνον κοιμᾶται ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἀπύρεκτος, μὴ νοσήσας, ἀλλὰ τὴν σπυρίδα καταράπτων, ἐτῶν ὧν ἑβδομήκοντα· ὃς μεταστειλάμενός με, καὶ τοῦ τελευταίου κεντήματος πρὸς ἀπαρτισμὸν ὄντος, μέλλων ἐκλείπειν λέγει μοι· Δέξαι ταύτην τὴν σπυρίδα ἐκ τῶν ἐμῶν χειρῶν, ἵνα μέμνησαί μου· ἄλλο γὰρ σοι οὐκ ἔχω τί κατα λείψω. Ὄν ἐνταφιάσασα καὶ ὀθονίοις τὸ σῶμα ἐλίξασα κατέθετο· καὶ οὕτως ἀνεχώρησε τῆς ἐρήμου, ἕως θανάτου τὴν σπυρίδα ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς.

6. Οὗτος ὁ Παμβῶ τελευτῶν, κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ ἐκλιμπάνειν παρεστῶσι Ὁριγένει τῷ πρεσβυτέρῳ

in odlik, med katerimi je bilo tudi to: tako je preziral zlato in srebro, kot to zahteva Beseda. 2. Blažena Melanija mi je pripovedovala: »V začetku, ko sem prišla iz Rima v Aleksandrijo, sem slišala o njegovi kreposti – pripovedoval mi je blaženi Izidor;¹²⁴ in ko me je peljal k njemu v puščavo, sem mu prinesla škatlo za denar¹²⁵ s tristo funti¹²⁶ srebra in ga prosila, naj bo deležen mojega premoženja. On je sedel in pletel veje ter me samo z besedo blagoslovil in rekel: ›Bog naj ti poplača.‹ 3. In rekel je svojemu upravniku Origenu: ›Vzemi in razdeli vsej bratski skupnosti po Libiji in otokih. Tista meniška naselja so revnejša.‹ Opozoril ga je, naj ne da nikomur v Egiptu, ker je ta dežela bogatejša. Jaz pa,« je rekla, »sem stala in pričakovala, da mi bo izkazal čast in slavo zaradi daru, in ko nisem ničesar slišala od njega, sem mu rekla: ›Da veš, gospod, koliko je – tristo funtov je.‹ 4. On pa mi je odgovoril, ne da bi sploh dvignil pogled: ›Ta, ki si mu jih prinesla, otrok, ne potrebuje tehtnice. On, ki tehta gore, mnogo bolje pozna količino tega srebra. Če bi ga meni prinesla, si dobro govorila. Če pa Bogu, ki ne prezira dveh obolov, molči.‹ Tako je Gospod uredil,« je rekla, »da sem prišla na goro. 5. Malo zatem je Božji mož umrl, ne vročičen ne bolan, ampak pri pletenju košare, ko je imel sedemdeset let. In dal me je poklicati, ko je bil že tik pred koncem,¹²⁷ in ko je že odhajal, mi je rekel: ›Sprejmi to košaro iz mojih rok, da se me boš spominjala; ničesar drugega nimam, kar bi ti zapustil.‹ Ko ga je mazilila in ovila telo s povoji, ga je položila v grob; nato je odšla iz puščave, košaro pa je imela s seboj do smrti.

---

124 Gl. op. k 1, 1.

125 Ali: *srebrno škatlo* (ki naj bi bila ohranjena in sedaj v British Museum, London, prim. Shelton, K.: *The Esquiline treasure*. London, 1981, 25-29); po drugi razlagi pomeni to ‚vsota‘ (300 funtov srebra), prim. Du Cange (grc.), s. v. *Argentaria*.

126 Gr. *líttra*; tj. rimska *libra* oz. funt, 327,45 g.

127 Različica v nekaterih rokopisih: »ko je bila košara končana«.

καὶ οἰκονόμῳ καὶ Ἀμμωνίῳ, ἀνδράσι περιβοήτοις, καὶ λοιποῖς ἀδελφοῖς, τοῦτο λέγεται εἰρηκέναι, ὅτι Ἄφ' οὗ ἦλθον εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς ἐρήμου καὶ ὤκοδόμησά μου τὴν κέλλαν καὶ ὤκησα, ἐκτὸς τῶν χειρῶν μου οὐ μέμνημαι δωρεὰν ἄρτον φαγῶν· οὐ μεταμεμέλημαι ἐπὶ λόγῳ ᾧ ἐλάλησα ἕως τῆς ἄρτι ὥρας· καὶ οὕτως ἀπέρχομαι πρὸς τὸν θεὸν ὡς μηδὲ ἀρξάμενος θεοσεβεῖν. 7. Προσεμαρτύρουν δὲ αὐτῷ ἀφηγούμενοι ἡμῖν Ὀριγένης τε καὶ Ἀμμώνιος ὅτι Οὐδέ ποτε ἐρωτηθεὶς λόγον γραφικὸν ἢ ἄλλον τινὰ πραγματικὸν παραυτὰ ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἔλεγεν· Οὐδέπω εὔρηκα. Πολλάκις δὲ παρῆλθε καὶ τρίμηνον καὶ ἀπόκρισιν οὐκ ἐδίδου, λέγων μὴ κατειληφέναι. Οὕτω μέντοι τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ ἐδέχοντο, γινομένας περισκεμμένως κατὰ θεόν, ὡς ἀπὸ θεοῦ. Ταύτην γὰρ τὴν ἀρετὴν ἐλέγετο καὶ ὑπὲρ τὸν μέγαν Ἀντώνιον καὶ ὑπὲρ πάντας ἐσχηκέναι, τὴν εἰς τὸ ἀκριβὲς τοῦ λόγου.

8. Φέρεται δὲ τοιαύτη πρᾶξις τοῦ Παμβῶ, ὅτι Πίῳρ ὁ ἀσκητῆς παραβαλὼν αὐτῷ ἴδιον ἀπήνεγκεν ἄρτον, καὶ ἐγκληθεὶς παρ' αὐτοῦ· Τίνος ἕνεκεν τοῦτο πεποίηκας; ἀπεκρίνατο· Ἴνα σε μὴ βαρῆσω, φησίν· Ὁν σιγῇ ῥητῶς ἐπαίδευσε· μετὰ χρόνον γὰρ παραβαλὼν αὐτῷ, βρέξας τὸν ἄρτον ἐβάσταζε, καὶ ἐπερωτηθεὶς εἶπεν· Ἴνα μὴ σε βαρῆσω καὶ ἔβρεξα.

6. Pravijo, da je Pambo, ko je umiral, prav ob uri, ko jih je zapuščal, rekel poleg stoječim, duhovniku in upravniku Origenu in Amoniju, slavnima možema, in ostalim bratom: »Odkar sem prišel na to mesto v puščavi,¹²⁸ si zgradil celico in se tu nastanil, se ne spomnim, da bi – poleg tega, kar sem pridelal s svojimi rokami – jedel »kruh zastonj.«¹²⁹ Ne kesam se nobene besede, ki sem jo izrekel vse do te ure; pa tudi tako odhajam k Bogu, kot da še sploh nisem začel Bogu služiti.«¹³⁰ 7. Origen in Amonij, ki sta nam pripovedovala, sta dodala še to pričevanje: kadar so ga spraševali po smislu česa svetopisemskega ali česa drugega glede (asket-ske) dejavnosti,¹³¹ ni nikoli takoj odgovoril, ampak je rekel: »Še nisem našel.« Velikokrat so minili trije meseci in ni dal odgovora, rekoč, da ne ve. Tako so seveda sprejeli njegove izjave, skrbno premišljene v skladu z Bogom, kot od Boga. Prav o tej kreposti so pravili, da je je imel [več kot veliki Anton]¹³² in več kot vsi: prizadevanje za točnost besede.

8. Govori se tudi o tem Pambovem dejanju: asket Pior¹³³ je prišel k njemu in prinesel svoj lastni kruh; ko mu je očital: »Zakaj si to storil?« je odgovoril: »Da ti nisem v breme.« (Pambo) mu je z molkom zgovorno dal vzgojni poduk. Čez čas je namreč on prišel k njemu in prinesel kruh, ki ga je prej zmočil; in na (Piorjevo) vprašanje¹³⁴ je rekel: »Da ti nisem v breme, sem ga še zmočil.«

---

128 Morda bi lahko prevedli: ... na mesto, namreč tisto v puščavi, si zgradil celico in se tam nastanil ...; s tem bi bila pojasnjena domneva, da je umrl v Palestini, ne pa v puščavi Nitrije.

129 2 Tes 3,8.

130 Ali: *pobožno živeti*. Dogodek je opisan tudi v AP; prim. slov. prevod *Izreki svetih starcev*, Ljubljana 2002 (Aba Pambo 8).

131 (*asketske*) *dejavnosti*: v AP (prim. Aba Pambo 9) je namesto *pragmatikós* uporabljen izraz *pneumatikós*, torej naj bi ga vpraševali o duhovnih stvareh.

132 Nekateri rokopisi to izpuščajo.

133 Gl. pogl. 39.

134 (Piorjevo): dodano v prevodu; nekateri rokopisi dodajajo: »Zakaj si to storil?«.

11. Περὶ Ἀμμωνίου

11.1. Ἀμμώνιος οὗτος ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ἅμα τρισὶν ἀδελφοῖς ἑτέροις καὶ δυσὶν ἀδελφαῖς αὐτοῦ εἰς ἄκρον φιλοθείας ἐλάσαντες, κατειλήφασι τὴν ἔρημον, κάκεΐναν κατ' ἰδίαν ποιήσασαι μονὴν καὶ οὗτος κατ' ἰδίαν, ὡς ἱκανὸν ἀπέχειν μεταξύ ἀλλήλων. Ἐπειδὴ δὲ καθ' ὑπερβολὴν φιλόλογος ἦν ὁ ἀνήρ, καὶ πόλις τις ἠράσθη αὐτοῦ εἰς λόγον ἐπισκόπου, προσήλθον τῷ μακαρίῳ Τιμοθέῳ παρακάλεσαντες αὐτὸν χειροτονῆσαι αὐτὸν αὐτοῖς ἐπίσκοπον. 2. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀγάγετέ μοι αὐτὸν καὶ χειροτονῶ αὐτόν. Ὡς οὖν ἀπήλθον μετὰ βοηθείας καὶ εἶδεν ὅτι κατελήφθη, παρεκάλεσεν αὐτοὺς καὶ διωμόσατο μὴ καταδέχεσθαι χειροτονίαν, μηδὲ ἐξέρχεσθαι τῆς ἐρήμου· καὶ οὐ συνεχώρησαν αὐτῷ. Βλεπόντων οὖν αὐτῶν λαβῶν ψαλίδα τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ ἀριστερὸν ἕως πυθμένος ἐψάλισε, λέγων αὐτοῖς· Κἂν ἀπὸ τοῦ νῦν πληροφορήθητε ὅτι ἀδύνατόν μοι γενέσθαι, τοῦ νόμου ἀπαγορευόντος ὠτότμητον εἰς ἱερωσύνην μὴ ἀπάγεσθαι. 3. Οὕτως οὖν ἀφέντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν, καὶ ἀπελθόντες εἶπον τῷ ἐπισκόπῳ. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὗτος ὁ νόμος παρὰ Ἰουδαίοις πολιτευέσθω· ἐμοὶ δὲ καὶ ρινότμητον ἐὰν ἐνέγκητε, ἄξιον ὄντα τοῖς τρόποις, χειροτονῶ. Ἀπελθόντες οὖν πάλιν παρεκάλουν αὐτόν· καὶ διώμνυτο αὐτοῖς ὅτι· Ἐάν με ἀναγκάσητε, τὴν γλῶσσάν μου ἀποτέμνω. Οὕτως οὖν ἀφέντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν.

4. Τοῦτου τοῦ Ἀμμωνίου φέρεται τὸ θαῦμα τοῦτο, ὅτι οὐδέποτε ἠδονῆς αὐτῷ ἐπαναστάσεως τοῦ σαρκίου αὐτοῦ ἐφείσατο, ἀλλὰ σίδηρον ἐκπυρώσας προσετίθει τοῖς ἑαυτοῦ μέλεσιν, ὡς πάντοτε αὐτὸν ἠλκωμένον εἶναι. Ἡ μέντοι τράπεζα αὐτοῦ γέγονεν ἐκ νεότητος ὠμοφαγία ἕως θανάτου· οὐδὲν γὰρ ὃ διὰ πυρὸς διήρχετο ἔφαγε ποτε ἐκτὸς ἄρτου. Παλαιὰν καὶ καινὴν γραφὴν ἀποστηθίσας καὶ ἐν συγγράμμασιν ἀνδρῶν ἐλλογίμων Ὠριγένους καὶ

11. AMONIJ

11.1. Omenjeni Amonij, njegov¹³⁵ učenec, se je skupaj z drugimi tremi brati¹³⁶ in dvema sestrama – dospeli so do vrhunske ljubezni do Boga – nastanil v puščavi; oni dva sta si naredili samotarski bivališči posebej in on posebej, kakor je bilo primerno, da so oddaljeni med seboj. Ker je bil mož izreden učenjak in ga je neko mesto¹³⁷ želelo imeti za škofa, so šli k blaženemu Timoteju in ga prosili, naj jim ga s polaganjem rok posveti v škofa. 2. Rekel jim je: »Privedite mi ga in bom nanj položil roke.« Tako so tedaj šli s spremstvom, in ko je videl, da so ga ujeli, jih je prosil in prisegel, da ne bo sprejel posvetitve in da ne bo odšel iz puščave; toda niso mu popustili. Medtem ko so gledali, je vzel škarje, si odrezal levo uho vse do korena in jim rekel: »Vsaj od zdaj naprej vam je jasno, da ne morem postati (škof), ker zakon prepoveduje postati duhovnik komu, ki ima odrezano uho.« 3. Tako so ga torej pustili in se umaknili; ko so prišli k škofu, so mu to povedali. On pa jim je rekel: »Ta zakon velja pri Judih. Kar pa zadeva mene, tudi če mi privedete nekoga, ki bi imel odrezan nos, a bi bil po značaju vreden, bom položil nanj roke.« Tedaj so spet šli in ga prosili, on pa jim je s prisego zagotovil: »Če me boste silili, si bom odrezal jezik.« Tako so ga torej pustili in se umaknili.

4. Poročajo o takem čudežnem vedênju tega Amonija: nikoli ni prizanašal svojemu bednemu mesu,¹³⁸ kadar se mu je vzbudila želja po uživanju, ampak je razžaril železo in ga primaknil svojim udom, tako da je bil povsod pokrit z ranami. Sicer pa je bila na njegovi mizi od mladosti do smrti

---

135 Namreč Pambov, omenjen v prejšnji pripovedi.

136 Gl. op. k 10,1; Amonij je bil torej origenist, eden t. i. Visokih bratov; zaradi odrezanega ušesa se ga je prijel vzdevek Enouhi, grško *Parótes*.

137 Gr. *pólis*.

138 *bednemu mesu*: »bednemu« je dodano: v grščini je pomanjševalnica, ki nakazuje slabšalni pomen.

Διδύμου καὶ Πιερίου καὶ Στεφάνου διήλθε μυριάδας ἑξα-
κοσίας, ὡς μαρτυροῦσιν αὐτῷ οἱ τῆς ἐρήμου πατέρες. 5.
Παρακλητικὸς δὲ ἦν τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀδελφοῖς εἰ καὶ τις
ἄλλος. Τούτῳ ψήφους ἐδίδου ὁ μακάριος Εὐάγριος ἀνὴρ
πνευματοφόρος καὶ διακριτικὸς, λέγων ὅτι Οὐδέποτε
αὐτοῦ ἀπαθέστερον ἑώρακα ἄνθρωπον.

[Οὗτος ἐν Κωνσταντίνου πόλει ποτὲ παραγενόμενος
διὰ χρείαν, ... μετ' ὀλίγον χρόνον κοιμᾶται, καὶ θάπτεται
ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῷ λεγομένῳ Ρουφινιαναῖς. Οὗ τὸ μνημα
λέγεται θεραπεύειν πάντας τοὺς ῥιγιαζομένους.]

le surova jed. Razen kruha ni jedel ničesar, kar je šlo skozi ogenj. Staro in Novo zavezo je znal na pamet in šel je skozi šeststo mirijad (vrstic) v spisih slavnih mož¹³⁹ Origena, Didima, Pierija in Štefana, kakor pričujejo o njem puščavski očetje. 5. Bil je tolažnik bratom v puščavi – bolj kot kdor koli. Njemu je dal svoj glas blaženi Evagrij,¹⁴⁰ mož, poln Duha in z darom razločevanja; rekel je: »Nikoli nisem videl človeka, bolj osvobojenega strasti.«

[Ko je nekoč nastala potreba, da je prišel v mesto Konstantinopol ... je zaspal po kratkem času in je pokopan v svetišču pričevalcev,¹⁴¹ ki se imenuje Rufiniane. Pravijo, da tam njegov grob ozdravi vse mrzlične bolnike.]¹⁴²

---

139 Origen (185–ok. 254), aleksandrijski teolog; kljub njegovemu nespornemu vplivu skozi vso zgodovino krščanske duhovnosti očitajo njegovemu nauku, t. i. origenizmu, katerega pristaš je bil tudi Paladij (gl. spremno besedo), da ni povsem v skladu s cerkvenim učenjem. Gre predvsem za nauk o preeksistenci duš, tj. nauk o bivanju duš pred človekovim rojstvom, in nauk o apokatastazi, po katerem naj bi bili končno odrešeni vsi, tudi hudi duhovi; gl. tudi op. k pogl. 38, Evagrij; za Didima gl. pogl. 4; Pierij in Štefan sta znova omenjena v 55. pogl.

140 Gl. pogl. 38.

141 Gr. *martýrion*, kamor so polagali relikvije pričevalcev (gl. tudi op. k 44, 4); pokopališče oz. svetišče se je imenovalo po prefektu Rufinu in je ležalo na azijski obali Bosporja.

142 Besedilo v oglatem oklepaju je sestavljeno tudi s pomočjo sirskega prevoda.

12. Περὶ Βενιαμίν

12.1. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει τῆς Νιτρίας ἀνὴρ τις Βενιαμίν οὕτω καλούμενος, βιώσας ἐπὶ ἔτη ὀγδοήκοντα καὶ εἰς ἄκρον ἀσκήσας, κατηξιώθη χαρίσματος ἰαμάτων, ὡς παντὶ ᾧ ἂν χεῖρα ἐπετίθει ἢ ἔλαιον εὐλογήσας ἐδίδου, πάσης ἀπαλλάττεσθαι ἀρρωστίας. Οὗτος τοίνυν ὁ τοιούτου χαρίσματος καταξιωθεὶς πρὸ ὀκτῶ μηνῶν τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὑδρωπίασε, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὠγκώθη αὐτοῦ τὸ σῶμα ὡς ἄλλον Ἰῶβ φαίνεσθαι. Παραλαβὼν οὖν ἡμᾶς Διόσκορος ὁ ἐπίσκοπος, τότε δὲ πρεσβύτερος ὢν τοῦ ὄρους τῆς Νιτρίας, ἐμέ τε καὶ τὸν μακάριον Εὐάγριον, λέγει ἡμῖν· 2. Δεῦτε, ἴδετε νέον Ἰῶβ ἐν τοσοῦτῳ ὄγκῳ σώματος καὶ πάθει ἀνιάτῳ ἄμετρον κεκτημένον εὐχαριστίαν. Ἀπελθόντες οὖν ἐθεασάμεθα τοσοῦτον ὄγκον σώματος ὡς μὴ δύνασθαι δάκτυλον χειρὸς αὐτοῦ περιλαμβάνειν ἄλλους δακτύλους. Μὴ δυνάμενοι δὲ ἀτενίζειν τῇ τοῦ πάθους δεινότητι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπεστρέψαμεν. Τότε λέγει ἡμῖν ὁ μακάριος ἐκεῖνος Βενιαμίν· Εὐξασθε, τέκνα, ἵνα μὴ ὁ ἔσθθέν μου ἄνθρωπος ὑδρωπιάσῃ· οὗτος γὰρ οὔτε με εὐπαθῶν ὤνησεν, οὔτε δυσπαθῶν ἔβλαψε.

3. Τοὺς οὖν ὀκτῶ μῆνας δίφρος αὐτῷ ἔκειτο πλατύτατος ἐν ᾧ ἀδιαλείπτως ἐκαθέζετο, μηκέτι ἐν κλίνῃ ἀναπεσεῖν δυνάμενος διὰ τὰς χρεῖας τὰς λοιπὰς. Ἐν τῷ πάθει δὲ τούτῳ ὢν ἄλλους ἰᾶτο. Ἀναγκαίως οὖν ἐξηγησάμην τὸ πάθος τοῦτο, ἵνα μὴ ξενιζώμεθα ὅταν τι περιστατικὸν ἀνδράσι δικαίως συμβαίῃ. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ φλῖαι τῆς θύρας ἐπήρθησαν καὶ αἱ παραστάδες, ἵνα δυνηθῇ τὸ σῶμα ἐξενεχθῆναι τοῦ οἴκου· τοσοῦτος ἦν ὁ ὄγκος.

12. BENJAMIN¹⁴³

12.1. Na tej gori Nitriji je neki mož, imenovan Benjamin, živel osemdeset let in dospel do skrajne askeze, bil pa je vreden milostnega daru ozdravljanja, tako da je vsak, na katerega je položil roko ali mu dal olje, ki ga je prej blagoslovil, bil osvobojen vsake bolezni. Toda on, ki je bil vreden tolikšnega milostnega daru, je osem mesecev pred svojo smrtjo zbolel za vodenico in njegovo telo se je napihnilo do take mere, da se je zdel kot drugi Job. Tedaj naju je, mene in blaženega Evagrija, škof Dioskor, ki je bil tedaj duhovnik na Nitrijski gori, povabil k sebi in nama rekel: 2. »Pojdita, poglejta novega Joba, ki v tako zelo oteklem telesu in neozdravljivi bolezni ohranja neizmerno zahvaljevanje.« Odšla sva torej in videla tako oteklo telo, da ni bilo mogoče prstu njegove roke objeti ostalih prstov.¹⁴⁴ Odvrnila sva oči, ker jih nisva mogla upirati v grozovitost te bolezni. Tedaj pa nama je rekel ta blaženi Benjamin: »Molita, otroka, da moj notranji človek ne zboli za vodenico; takšen (kot je), mi namreč ni koristil v dobrem počutju, ne škodil v slabem.« 3. V teh osmih mesecih mu je bil postavljen izredno širok sedež, na katerem je neprestano sedel; ni se mogel uleči na posteljo zaradi ostalih potreb.¹⁴⁵ Čeprav je bil v tem trpljenju, je druge ozdravljaj. Nujno sem moral opisati to bolezen, da se ne čudimo, kadar kaj težkega zadene pravične može. Ko je umrl, so dvignili podboje vrat in stebre, da so lahko nesli telo ven iz hiše: tako zelo je bilo napihnjeno.

---

143 Prim. tudi AP (Aba Benjamin).

144 Možen prevod: *da ni bilo mogoče ostalim prstom objeti prsta njegove roke*; mogoče moramo razumeti tudi tako: *da ni bilo mogoče* (Paldiju?) *z ostalimi prsti* (obeh rok?) *objeti njegovega prsta*.

145 Nekateri rokopisi dodajajo: *telesa*.

13. Περὶ Ἀπολλωνίου

13.1. Ἀπολλώνιος τις ὀνόματι ἀπὸ πραγματευτῶν, ἀπο-
ταξάμενος καὶ οἰκήσας τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, μήτε τέχνην
μαθεῖν δυνάμενος μήτε ἄσκησιν γραφικὴν τῷ ἡκμακέναι,
ζήσας ἐν τῷ ὄρει εἴκοσι ἔτη ταύτην ἔσχε τὴν ἄσκησιν·
ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ ἐκ τῶν ἰδίων πόνων παντοῖα
ιατρικὰ καὶ κελλαρικὰ ἀγοράζων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν,
πάση τῇ ἀδελφότητι ἐπήρκει εἰς τὰς νόσους. 2. Καὶ ἦν
ιδεῖν αὐτὸν ὄρθριον μέχρις ἐννάτης ὥρας, κυκλεύοντα
τὰ μοναστήρια, καὶ κατὰ θύραν εἰσερχόμενον μή τις
ἀνάκειται· ἐβάσταζε δὲ σταφίδας, ῥόας, ψά, σιλίγνια, ὧν
ἐπιδέονται οἱ ἀρρωστοῦντες, ταύτην αὐτῷ λυσιτελοῦσαν
εὐρῶν πολιτείαν εἰς τὸ γῆρας. Ὅς τελευτῶν ὁμοίῳ ἑαυτοῦ
καταλιμπάνει τὰ γρυτάρια, παρακαλέσας αὐτὸν ταύτην
ἐκτελεῖν τὴν διακονίαν. Πεντακισχιλίων γὰρ μοναχῶν
οἰκούντων τὸ ὄρος χρεία ἦν καὶ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης
διὰ τὸ ἔρημον εἶναι τὸν τόπον.

13. APOLONIJ

13.1. Nekdo po imenu Apolonij, trgovec, se je odpovedal svetu in se naselil na Nitrijski gori, vendar se ni mogel naučiti nobene veščine niti pisarskega opravila,¹⁴⁶ ker je bil v letih, in dvajset let, kolikor je živel na gori, je imel tole obliko askeze: iz lastnega imetja in z lastnimi napori je kupoval v Aleksandriji vsakršna zdravila in prehrano in pomagal vsej skupnosti bratov v njihovih boleznih. 2. In bilo ga je videti od zgodnjega jutra do devete ure, ko je hodil okrog celic in vstopil k vsakim vratom, če ni (morda) kdo obležal; nosil je posušeno grozdje, granatna jabolka, jajca, najboljšo pšenično moko, kar pač potrebujejo oboleli; takšen, sebi koristen način življenja je našel v starosti. Ko je umrl, je zapustil svoje drobnarije nekemu sebi podobnemu in ga spodbudil, naj opravlja to isto služenje. Pet tisoč menihov je namreč naseljevalo goro in potreba je bila tudi po te vrste obiskovanju, ker je bila ta pokrajina puščava.

---

¹⁴⁶ Db. *pisarske askeze*, torej posla, doseženega s trdo vajo; zanimivo je, da je bilo že takrat pisarsko delo šteto med asketska opravila.

14. Περὶ Παησίου καὶ Ἡσαΐου

14.1. Ἄλλος Παήσιος καὶ Ἡσαΐας οὕτω καλούμενοι, ἀδελφοὶ ὑπῆρχον πατρὸς ἐμπόρου Σπανοδρόμου· οἵτινες τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος ἐμερίσαντο τὰ ὑπάρχοντα ἐν ἀκινήτοις ἃ ἔσχον, ἐν μὲν νομισματίοις πεντακισχιλίους, ἐν ἱματίοις δὲ καὶ οἰκέταις τὰ εὐρεθέντα. Οὗτοι μετ' ἀλλήλων ἐσκέψαντο καὶ συμβουλεύονται πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· Ἐπὶ ποίαν ἔλθωμεν μέθοδον τοῦ βίου, ἀδελφε; ἐὰν ἔλθωμεν ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν ἣν μετήλθεν ὁ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ἐτέροις ἔχομεν καταλεῖψαι τοὺς πόνους· 2. Ἴσως δὲ καὶ κινδύνοις περιπεσοῦμεθα ληστρικοῖς ἢ θαλαττικοῖς. Δεῦρο τοίνυν, ἐπὶ τὸν μονήρη βίον ἔλθωμεν, ἵνα καὶ τὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν κερδήσωμεν, καὶ τὰς ψυχὰς μὴ ἀπολέσωμεν. Ἦρρεσεν οὖν αὐτοῖς ὁ σκοπὸς τοῦ μονήρους βίου. Εὐρέθησαν δὲ ἄλλος κατ' ἄλλο διαφωνοῦντες. Μερισάμενοι γὰρ τὰ χρήματα, τοῦ μὲν σκοποῦ εἶχοντο ἕκαστος τοῦ ἀρέσαι θεῶ, ἐνηλλαγμένη δὲ πολιτεία. 3. Ὁ μὲν γὰρ πάντα διασκορπίσας ἀσκητηρίοις καὶ ἐκκλησίαις καὶ φυλακαῖς, τεχνίδριον μαθῶν ὅθεν τὸν ἄρτον πορίσεται, τῇ ἀσκήσει καὶ τῇ εὐχῇ προσέσχεν. Ὁ δ' ἄλλος μηδὲν διασκορπίσας, ἀλλὰ ποιήσας ἑαυτῷ μοναστήριον καὶ προσλαβόμενος ἀδελφοὺς ὀλίγους, πάντα ξένον ἐδεξιοῦτο, πάντα ἄρρωστον, πάντα γέροντα, πάντα πένητα, κατὰ κυριακὴν καὶ σάββατον τρεῖς ἢ τέσσαρας τραπέζας ἰσθῶν· οὕτως αὐτοῦ κατηνάλωσε τὰ χρήματα. 4. Ἀμφοτέρων δὲ τελευτησάντων, διάφοροι μακαρισμοὶ τούτων ἐγίνοντο, ὡς ἀμφοτέρων τελειωθέντων· καὶ τοῖς μὲν ἤρρεσεν οὗτος, τοῖς δὲ ἐκεῖνος. Φιλονεικίας οὖν

14. PAJSIJ IN IZAIJA¹⁴⁷

14.1. Dva druga (meniha), imenovana Pajsij in Izaija, sta bila brata, sina trgovca Spanodroma. Po smrti očeta sta razdelila premoženje, kar sta ga imela v nepremičninah – za pet tisoč novcev¹⁴⁸ – in kar se je našlo v oblekah in domačih sužnjih. Med seboj sta preudarila in se posvetovala, rekoč: »Na kakšno pot življenja naj kreneva, brat? Če greva v trgovanje, s katerim se je ukvarjal oče, bova morala tudi midva drugim zapustiti svoje napore. 2. Morda bova tudi zašla v nevarnosti zaradi roparjev in morja. Dajva torej, kreniva v meniško življenje, da bova imela dobiček od očetovega imetja in ne bova pogubila svojih duš.« Ugajal jima je torej načrt glede meniškega življenja. Ugotovila pa sta, da sta različnih misli. Ko sta namreč razdelila premoženje, je imel vsak od njiju namen ugajati Bogu, vendar z različnim načinom življenja. 3. Eden je vse razdal asketskim skupnostim, cerkvam in zaporom, se izučil skromne veščine, s čimer si je služil kruh, ter se posvetil askezi in molitvi. Drugi pa ni ničesar razdal, temveč si je zgradil samostan in vzel za pomoč nekaj bratov ter sprejemal vsakega tujca, vsakega bolnika, vsakega starca, vsakega siromaka in postavil ob nedeljah in sobotah tri [ali štiri] mize. Tako je porabil svoje premoženje.

4. Ko sta oba umrla, so se pojavili hvalospevi, a različni v tem, v koliko je vsak od njiju dosegel popolnost. Nekaterim je ugajal eden, drugim drugi. Ko je tako nastalo prerekanje

---

147 Pajsij se pojavlja kot samotar [če predpostavimo, da je on tisti prvi, ki je razdal imetje, ker se pojavlja kot prvi v naslovu] pri Kasijanenu (*Inst.* 5,27), in nato tudi v AP pri 4. Kasijanovi apoftegmi, vendar ne vemo, ali gre za našega Pajsija; tudi Izaija ima svoje poglavje v AP, vendar je prav tako negotovo, ali gre za našega Izaija. Nekateri menijo, da sta Izaija iz Sketis in Izaija iz Gaze v Palestini ena in ista oseba; živel naj bi tako v petem stoletju, umrl 491 v Gazi; vendar je to prepozno za Paladija, čeprav je ta Izaija prav tako kot Izaija v naši pripovedi ustanovitelj samostana.

148 Gl. op. k 6, 5.

ἐμπεισούσης τῇ ἀδελφότητι ἐπὶ τοῖς ἐπαίνοις, ἀπέρχονται πρὸς τὸν μακάριον Παμβῶ καὶ ἀνατίθενται αὐτῷ τὴν ἐπὶ κρισιν, ἀξιοῦντες μαθεῖν τὴν μείζονα πολιτείαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἀμφότεροί εἰσι τέλειοι· ὁ μὲν γὰρ Ἀβραμιαῖον ἐπεδείξατο ἔργον, ὁ δὲ τοῦ Ἡλίου. 5. Τῶν μὲν οὖν λεγόντων· Τῶν ποδῶν σου, πῶς δυνατόν εἶναι αὐτοὺς ἴσους; καὶ προτιμώντων τὸν ἀσκητὴν καὶ λεγόντων ὅτι Εὐαγγελικὸν πεποίηκε πρᾶγμα, πάντα πωλήσας καὶ δοὺς πτωχοῖς, καὶ καθ' ὥραν καὶ καθ' ἡμέραν καὶ κατὰ νύκτα τὸν σταυρὸν βαστάζων, καὶ ἀκολουθῶν τῷ σωτῆρι καὶ ταῖς προσευχαῖς. τῶν δὲ ἀντιφιλονεικούντων καὶ λεγόντων ὅτι Οὗτος τοσαῦτα ἐνεδείξατο τοῖς δεομένοις, ὡς καὶ εἰς τὰς λεωφόρους καθῆσθαι καὶ τοὺς θλιβομένους συνάγειν· καὶ οὐ μόνον τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀνέπαυσεν ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν, καὶ νοσοκομῶν καὶ ἐπικουρῶν. 6. Λέγει αὐτοῖς ὁ μακάριος Παμβῶ· Πάλιν ὑμῖν ἐρῶ· ἀμφότεροι ἴσοι εἰσίν· ἕκαστον δὲ ὑμῶν πληροφορῶ ὅτι οὗτος, εἰ μὴ ἦσκει τοσοῦτον, ἄξιός οὐκ ἐγένετο τῆς ἐκείνου ἀγαθότητος συγκριθῆναι· ἐκεῖνος πάλιν ἀναπαύων τοὺς ξένους καὶ συνανεπαύετο, καὶ εἰ καὶ ἐδόκει τὸ ἐκ κόπου ἔχειν φορτίον, ἀλλὰ καὶ τὴν παρ' αὐτὰ εἶχεν ἀνάπαυσιν. Ἐκδέξασθε δὲ ἵνα καὶ παρὰ θεοῦ δέξωμαι τὴν ἀποκάλυψιν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλθόντες μαθήσεσθε. Ἐλθόντες οὖν μετὰ ἡμέρας πάλιν παρεκάλεσαν αὐτόν, καὶ λέγει αὐτοῖς ὡς ἐπὶ θεοῦ· Ἀμφοτέρους ἅμα εἶδον ἐστῶτας ἐν τῷ παραδείσῳ.

v bratski skupnosti zaradi tega hvaljenja, so šli k blaženemu Pambu in mu prepustili razsodbo z željo, da bi izvedeli, kateri način življenja je boljši. On pa jim je rekel: »Oba sta popolna. Eden se je izkazal z Abra(ha)movim dejanjem,¹⁴⁹ drugi z Elijevim.«¹⁵⁰ 5. Tedaj so nekateri rekli: »Pri tvojih nogah,¹⁵¹ kako je možno, da sta enaka?« in so dajali prednost asketu in govorili: »Storil je po evangeliju, vse je prodal in dal revežem ter vsako uro, vsak dan in vsako noč nosil svoj križ, in hodil je za Odrešenikom tudi z molitvami.«¹⁵² Drugi pa so oporekali in govorili: »Ta je tolikšne stvari izkazal potrebnim, da se je celo mudil¹⁵³ na velikih cestah in pobiral poškodovane. In ni dajal počitka le svoji duši,¹⁵⁴ ampak tudi (dušam) mnogih drugih, zdravil jih je in jim pomagal.« 6. Rekel jim je blaženi Pambo: »Ponovno vam pravim: oba sta enaka. Vsakemu od vas naj zagotovim, da prvi, če ne bi bil tak asket, ne bi bil vreden, da ga primerjamo z dobroto drugega. Drugi pa, ki je dajal počitek tujcem, ga je hkrati dajal sebi, in čeprav je bilo videti, da nosi breme z naporom, je imel ob tem tudi počitek. Toda počakajte, da bom tudi od Boga prejel razodetje, in čez nekaj časa pridite in boste izvedeli.« Čez nekaj dni so torej prišli in ga spet prosili, in rekel jim je kot pred Bogom:¹⁵⁵ »Oba sem videl stati skupaj v rajju.«

---

149 Tj. gostoljubje; prim. 1 Mz 18.

150 Tj. molitev; prim. 1 Kr 17sl.

151 Nekateri rokopisi: *Tvojih nog se dotikamo*; očitno izraz ponižne prošnje.

152 Prim. Mt 19,21; Lk 9,23; 18,1sl.

153 Db. *sedel*.

154 Ali: *poživljaj*; prim. Mt 11,28–29.

155 Butler postavlja *Kot pred Bogom* že med narekovaje kot del premege govora.

15. Περὶ Μακαρίου τοῦ νεωτέρου

15.1. Νεώτερός τις ὀνόματι Μακάριος, ὡς ἐτῶν δεκαοκτώ, ἐν τῷ παίζειν μετὰ τῶν συνηλικιωτῶν παρὰ τὴν λίμνην τὴν λεγομένην Μαρίαν, τετράποδα νέμων, ἀκούσιον εἰργάσατο φόνον. Καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς καταλαμβάνει τὴν ἔρημον, καὶ εἰς τοσοῦτον ἤλασε φόβον θεῖόν τε καὶ ἀνθρώπινον, ὡς ἀναισθητῆσαι αὐτὸν καὶ ἐπὶ τριετίαν ἄστεγον μεῖναι ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἄβροχος δὲ ὑπάρχει ἢ γῆ τούτοις, καὶ τοῦτο ἴσασι πάντες, καὶ οἱ διὰ λόγων γενόμενοι καὶ οἱ διὰ πείρας. 2. Οὗτος ὕστερον ὠκοδόμησε κέλλαν ἑαυτῷ· καὶ ζήσας ἄλλα εἰκοσιπέντε ἔτη ἐν τῷ κελλίῳ ἐκείνῳ χαρίσματος ἠξιώθη καταπτύειν δαιμόνων, ἐντρυφῶν τῇ μονότητι. Τούτῳ πολλὰ συγχρονίσας ἠρώτων πῶς αὐτοῦ διάκειται ὁ λογισμὸς ἐπὶ τῇ τοῦ φόνου ἁμαρτία· ὃς τοσοῦτον ἔλεγεν ἀπέχειν λύπης ὡς καὶ προσευχαριστεῖν ἐπὶ τῷ φόνῳ· γεγένηται γὰρ αὐτῷ ὑπόθεσις σωτηρίας ὁ ἀκούσιος φόνος. 3. Ἐλεγε δὲ ἀπὸ γραφῶν φέρων τὴν μαρτυρίαν ὅτι οὐκ ἂν Μωσῆς ἠξιούτο τῆς θεϊκῆς ὀπτασίας καὶ τῆς τοσαύτης δωρεᾶς καὶ τῆς συγγραφῆς τῶν ἀγίων λόγων, εἰ μὴ φόβῳ τοῦ Φαραῶ διὰ τὸν φόνον ὃν ἔδρασεν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ κατειλήφει τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ. Ταῦτα δὲ λέγω οὐχ ὀδοποιῶν εἰς φόνον, δεικνύων δὲ ὅτι εἰσὶ καὶ περιστατικά ἀρεταί, ὅταν μὴ ἐκουσίως τις τῷ ἀγαθῷ προσέλθῃ· τῶν γὰρ ἀρετῶν αἱ μὲν εἰσι προαιρετικά, αἱ δὲ περιστατικά.

15. MAKARIJ MLAJŠI¹⁵⁶

15.1. Neki mladenič kakih osemnajstih let po imenu Makarij je nehote zagrešil umor, medtem ko se je, pasoč živino,¹⁵⁷ zabaval s svojimi sovrstniki ob jezeru, imenovanem Marija.¹⁵⁸ Na da bi komur koli kar koli rekel, se je podal v puščavo in zapadel v tolikšen strah pred Bogom in pred ljudmi, da je postal brezčuten in tri leta ostal v puščavi brez strehe nad glavo. Zemlja je tam brezvodna in to vedo vsi, tisti, ki so izvedeli iz pripovedi, in tisti, ki so to izkusili.

2. Oni si je kasneje zgradil celico, in ko je živel v tej celici nadaljnjih petindvajset let, je postal vreden milostnega daru pljuvati po demonih, medtem ko se je posmehoval samoti. Dolgo časa sem prebival z njim, pa sem ga vprašal, kakšno je njegovo mišljenje glede greha umora. In on mi je rekel, da se je tako oddaljil od (občutja) žalosti, da se celo zahvaljuje za umor; ta nehoteni umor mu je namreč postal podlaga odrešenja.

3. Rekel je – pričevanje je vzel iz Pisma –, da Mojzes ne bi postal vreden Božjega prikazanja in tako velikega daru ter zapisa svetih besed, če ne bi v strahu pred faraonom zaradi umora, ki ga je zagrešil v Egiptu, zašel na goro Sinaj.¹⁵⁹ To pripovedujem, ne da bi navajal k umoru, ampak da pokažem, da so tudi kreposti, ki so odvisne od okoliščin, kadar nekdo nehote doseže dobro. Med krepostmi so namreč nekatere, ki so izbrane hoteno, druge pa, ki so odvisne od okoliščin.

---

156 Različna izročila nam predstavljajo kar nekaj puščavnikov z imenom Makarij; ta Makarij očitno ni istoveten z Makarijem iz pogl. 6, ne z Makarijem Egiptovskim (pogl. 17) ne z Makarijem Aleksandrijskim (pogl. 18) niti z Makarijem iz Pispirja (pogl. 21).

157 Db. *četveronožce*.

158 Gl. op. k 7, 1.

159 Prim. 2 Mz 2,11sl.; 3; 19 etc.

16. Περὶ Ναθαναήλ

16.1. Γέγονεν ἄλλος τις τῶν παλαιῶν ὀνόματι Ναθαναήλ. Τοῦτον ἐγὼ ζῶντα μὲν οὐ κατείληφα· κεκοίμητο γὰρ πρὸ τῆς ἑμῆς εἰσόδου πρὸ ἐτῶν δεκαπέντε· τοῖς δὲ συνασκήσασιν αὐτῷ καὶ συγχρονίσασι περιτυχῶν ἐφιλοπραγμόνουν τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἀρετὴν· ἔδειξαν δέ μοι αὐτοῦ καὶ τὴν κέλλαν, εἰς ἣν ᾠκει μὲν οὐκέτι οὐδεὶς διὰ τὸ ἐγγυτέρω αὐτὴν εἶναι τῆς οἰκουμένης· ἐκεῖνος γὰρ τότε αὐτὴν ἔκτισεν ὅτε σπάνιοι ἦσαν οἱ ἀναχωρηταί. Διηγοῦντο οὖν τοῦτο περὶ αὐτοῦ ἑξαιρέτως, ὅτι τοσαύτην ἔσχεν ὑπομονὴν ἐν τῷ κελλίῳ ὡς μὴ σαλευθῆναι τῆς προθέσεως. 2. Ἐν οἷς ἐμπαιχθεὶς κατ' ἀρχὰς παρὰ τοῦ πάντας ἐμπαίζοντος καὶ ἀπατώντος δαίμονος, ἔδοξεν ἀκηδιᾶν εἰς τὴν πρώτην κέλλαν· καὶ ἀπελθὼν ἄλλην ἔκτισε πλησιώτερον κώμης. Μετὰ οὖν τὸ τελέσαι τὴν κέλλαν καὶ οἰκῆσαι, μετὰ μῆνας τρεῖς ἢ τέσσαρας παραγίνεται ὁ δαίμων ἐν νυκτί, ταυρέαν κατέχων καθάπερ οἱ δήμιοι, καὶ σχῆμα ἔχων στρατιώτου ῥακοδυτοῦντος, καὶ ψόφους εἰργάζετο ἐν τῇ ταυρέᾳ. Πρὸς ὃν ἀπεκρίνατο ὁ μακάριος Ναθαναήλ καὶ ἔλεγε· Τίς εἶ σὺ ὁ ταῦτα δρῶν ἐν τῇ ἑμῇ ξενίᾳ; ἀπεκρίνατο ὁ δαίμων· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἐξ ἐκείνης τῆς κέλλης ἐλάσας σε· ἦλθον οὖν καὶ ἐκ ταύτης φυγαδεῦσαι σε. 3. Γνοὺς οὖν ὅτι ἐνεπαίχθη, ὑποστρέφει αὐθις εἰς τὴν πρώτην κέλλαν. Καὶ πληρώσας τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη, οὐχ ὑπερέβη τὴν θύραν, φιλονεικήσας τῷ δαίμονι· ὃς τοσαῦτα αὐτῷ ἐνεδείξατο καταναγκάζων αὐτὸν ἐξελθεῖν, ὅσα διηγῆσασθαι οὐκ ἔστιν. Ἐν οἷς καὶ τοῦτο· ἐπιτηρήσας ἑπτὰ ἐπισκόπων ἀγίων ἐπίσκεψιν, ἢ ἐκ θεοῦ προνοίας γενομένην ἢ ἐκ πειρασμοῦ ἐκείνου, παρ' ὀλίγον αὐτὸν ἐξώκειλε τῆς προθέσεως. Τῶν γὰρ ἐπισκόπων μετὰ τὸ εὐξασθαι ἐξερχομένων, οὐ προέπεμψεν αὐτοὺς οὐδὲ βῆμα ποδός. 4. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ διάκονοι· Ὑπερήφανον πρᾶγμα ποιεῖς, ἀββᾶ, μὴ προπέμπων τοὺς ἐπισκόπους. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ καὶ τοῖς κυρίοις

16. NATANAEL

16.1. Med temi starimi je bil tudi nekdo po imenu Natanael. Jaz ga nisem več našel živega, zaspal je petnajst let pred mojim prihodom. Srečal pa sem tiste, ki so si skupaj z njim prizadevali za asketsko življenje in so živeli skupaj z njim, ter sem jih vneto izpraševal o kreposti tega moža. Pokazali so mi tudi njegovo celico, v kateri ni nihče več prebival, ker je bila preblizu naseljenemu področju. On jo je namreč naredil, ko so bili puščavniki še redki. O njem so torej pripovedovali zlasti to, da je dosegel tako vztrajnost v celici, da ni odstopil od svojega sklepa. 2. Na začetku ga je zasmehoval demon, ki zasmehuje in vara vsakogar, zato se mu je zdelo, da čuti naveličanost v prvi celici. Odšel je in zgradil drugo bliže vasi. Potem ko je torej zgradil celico in se nastanil v njej, je po treh ali štirih mesecih prišel demon ponoči, imel v rokah bikovko kakor rablji in podoba raztrganega vojaka ter je ropotal z bikovko. Blaženi Natanael se je obrnil k njemu in rekel: »Kdo si ti, ki to počneš v mojem stanovanju?« Demon je odgovoril: »Jaz sem tisti, ki te je prepodil iz one celice; zdaj sem prišel, da te preženem še iz te.« 3. Ko je torej izvedel, da se je demon norčeval iz njega, se je ponovno vrnil v prvo celico. Tu je bil polnih sedemintrideset let, ne da bi stopil čez vrata, in se boril proti demonu. Ta mu je nastavil toliko stvari, ko ga je silil iti ven, da se o vseh ne da podrobno pripovedovati. Med drugim tudi to: prežal je na obisk sedmih svetih škofov, naj se je zgodil po Božji previdnosti ali pa kot demonova skušnjava, in malo da ni uspel omajati njegovega sklepa. Ko so šli namreč škofje po končani molitvi ven, jih (Natanael) ni pospremil niti z enim korakom. 4. Diakoni so mu rekli: »Oholo se vedeš, aba, ker ne pospremiš škofov.« On pa jim je rekel: »Jaz sem umrl svojim gospodom škofom in vsemu svetu, imam namreč skriven namen in Bog pozna moje srce, zato jih ne pospremim.« Ker demon ni uspel s to igro, si je

μου τοῖς ἐπισκόποις καὶ τῷ κόσμῳ ὅλῳ ἀπέθανον· ἔχω γὰρ κεκρυμμένον σκοπόν, καὶ οἶδεν ὁ θεὸς τὴν καρδίαν μου, διὸ οὐ προπέμπω αὐτούς. Ἀστοχήσας οὖν ὁ δαίμων τοῦ δράματος τούτου σχηματίζεται πρὸ ἐννέα μηνῶν τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ γίνεται παιδίον ὡσεὶ δέκα ἐτῶν, ἐλαῦνον ὄνον βαστάζοντα ἄρτους ἐν σαργάνῃ. Καὶ γενόμενος ἐσπέραν βαθείαν πλησίον τῆς τούτου κέλλης ἐσχηματίσατο πεπτωκέναι τὸν ὄνον καὶ κρᾶζον τὸ παιδίον· 5. Ἀββᾶ Ναθαναήλ, ἐλέησόν με καὶ δός μοι χεῖρα. Ὁ δὲ ἀκούσας τῆς φωνῆς τοῦ δῆθεν παιδίου καὶ παρανοίξας τὴν θύραν, ἐστῶς ἔνδοθεν ἐλάλει αὐτῷ· Τίς εἶ, καὶ τί θέλεις ἵνα ποιήσω σοι; Λέγει αὐτῷ· Εἰμὶ τοῦδε τοῦ μελλάκιον, καὶ ἄρτους ἀποφέρω, ἐπειδὴ ἀγάπη ἐστὶ τοῦδε τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ αὐριον σαββάτου διαφαίνοντος χρεῖα τῶν προσφορῶν· δέομαί σου, μὴ παρίδης με, μὴ ποτε καὶ ὑπὸ ὑαινῶν βρωθῶ. Πολλαὶ γὰρ ὑαιναι γίνονται εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους. Στὰς οὖν ἐνεὸς ὁ μακάριος Ναθαναήλ σφόδρα ἰλιγγίασε τὰ σπλάγχνα ταραττόμενος, καὶ ἐλογίζετο καθ' ἑαυτὸν λέγων· Ἡ τῆς ἐντολῆς ἔχω ἐκπεσεῖν, ἢ τῆς προθέσεως. 6. Ὑστερον μέντοι ἐπιλογισάμενος ὅτι ἄμεινόν ἐστι μὴ σαλεῦσαι τῶν τοσοῦτων ἐτῶν τὴν πρόθεσιν εἰς αἰσχύνην τοῦ διαβόλου, προσευξάμενος λέγει τῷ προσλαλοῦντι δῆθεν παιδίῳ· Ἄκουσον, παιδίον· πιστεύω εἰς τὸν θεὸν ὃ λατρεύω, ὅτι, εἰ χρεῖα σοι ἐστὶ, πέμπει σοι ὁ θεὸς βοήθειαν, καὶ οὔτε ὑαιναί σε ἀδικήσουσιν οὔτε ἄλλος τις· εἰ δὲ πειρασμὸς εἶ, τὸ δράμα ἐντεῦθεν ἤδη ἀποκαλύψει ὁ θεός. Καὶ κλείσας τὴν θύραν εἰσηλθεν. Αἰσχυνθεὶς δὲ ὁ δαίμων ἐπὶ τῇ ἡττῇ εἰς λαίλαπα ἀνελύθη καὶ εἰς ὀνάγρους σκιρτῶντας καὶ φεύγοντας καὶ ψόφους ἀπολύοντας. Τοῦτο τὸ ἄθλον τοῦ μακαρίου Ναθαναήλ, καὶ αὕτη ἡ διαγωγή, καὶ τοῦτο τὸ τέλος.

devet mesecev pred njegovo smrtjo nadel drugo podobo in postal deček kakih desetih let, ki je gnal osla, natovorjenega s kruhom v košari. Pozno zvečer je prišel v bližino njegove celice in prikazal, kot da je osel padel, deček pa je kričal: 5. »Aba Natanael, usmili se me in mi pomagaj!« Ko je ta slišal glas dozdevnega dečka in odprl vrata, mu je, stoječ znotraj, rekel: »Kdo si in kaj hočeš, da ti storim?« Reče mu: »Sem hlapček nekoga in nosim kruh, ker se prireja agape¹⁶⁰ tega brata, in ko se bo jutri začela sobota, bo treba darovanjskih hlebov.¹⁶¹ Prosim te, ne pusti me tu,¹⁶² da me morda še hijene ne požrejo.« V tistih krajih je namreč mnogo hijen. Blaženi Natanael je tedaj nemo stal, silno pretresen v notranjosti in vznemirjen, in sam pri sebi je takole premišljeval: »Ali moram prelomiti zapoved¹⁶³ ali pa svoj sklep.« 6. Pozneje je vendar preudaril, da je bolje, da ne prelomi tega dolgoletnega sklepa za osramočenje hudiča, in je zmolil molitev, nato pa rekel dozdevnemu dečku, ki ga je nagovarjal: »Poslušaj, deček! Zaupam v Boga, ki mu služim, da ti bo Bog poslal pomoč, če boš v stiski, in ti ne bodo škodovala ne hijene ne kdo drug. Če pa si skušnjava, je Bog zdajle že razkril igro.« Zaprl je vrata in šel noter. Demon se je osramočen zaradi poraza razkadil v vihar in v divje osle, ki so skakali, bežali in delali hrup. Tak je bil boj blaženega Natanaela, tak način življenja in tak konec.

---

160 Agape, ljubezen. To je beseda, ki v Novi zavezi razodeva Boga: Bog je *agápe*, Ljubezen (1 Jn 4,8); zlasti pri apostolu Pavlu dobi beseda predvsem pomen »darovanjska ljubezen«. V puščavskem izrazju nato pomeni tudi sadove in izraze take ljubezni: gostoljubje in sprejetje k skupni mizi.

161 Morda gre za kruh za evharistično daritev ali tisti, ki ga ponudijo za agape, gr. *prosphorá*.

162 Db. *ne prezri me*.

163 Prim. Lk 14,5.

17. Περὶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου

17.1. Τὰ κατὰ τοὺς δύο Μακαρίους τοὺς ἀοιδίμους ἄνδρας, πολλὰ καὶ μεγάλα καὶ δύσπιστα ὄντα, ὀκνῶ καὶ λέγειν καὶ γράφειν, μήποτε καὶ ψεύστου ὑπόληψιν ἀπενέγκωμαι. Ὅτι δὲ ἀπολλύει Κύριος πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος ἀπεφήνατο τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἐμοῦ τοίνυν μὴ ψευδομένου, πιστότατε, μὴ ἀπιστήσης. Τούτων τῶν Μακαρίων ὁ μὲν εἷς ἦν Αἰγύπτιος τὸ γένος, ὁ δ' ἄλλος Ἀλεξανδρεὺς, τραγήματα πιπράσκων.

2. Καὶ πρῶτον διηγῆσομαι περὶ τοῦ Αἰγυπτίου, ὃς ἔζησε τὰ σύμπαντα ἔτη ἐννενήκοντα. Ἐκ τούτων ἐν τῇ ἐρήμῳ πεποίηκεν ἐξήκοντα ἔτη, τριακονταετῆς ἀνελθῶν νέος· καὶ τοσαύτης ἡξιώθη διακρίσεως ὡς λέγεσθαι αὐτὸν παιδαριόγεροντα· διὸ καὶ θᾶπτον προέκοψε· τεσσαρακονταετῆς γὰρ γενόμενος κατὰ πνευμάτων ἔλαβε χάριν ἱαμάτων τε καὶ προρρήσεων· κατηξιώθη δὲ καὶ ἱερωσύνης.

17. MAKARIJ EGIPTOVSKI¹⁶⁴

17.1. Vsega o obeh Makarijih, slavnih možeh, je tako mnogo, tako je veličastno in neverjetno, da se obotavljam o tem govoriti in pisati, da mi ne bi prineslo vzdevka lažnivca. Vendar pa »Gospod ugonablja vse, ki govore laž,« je razodel Sveti Duh.¹⁶⁵ Zato jaz ne lažem, ti neomajni vernik, in mi vsekakor verjemi. Od teh dveh Makarijev je bil eden Egipčan po rodu, drugi pa Aleksandrijec, ki je prodajal slaščice.

2. Najprej bom pripovedoval o Egipčanu, ki je živel polnih devetdeset let; od tega je v puščavi preživel šestdeset let, prišel je namreč kot tridesetleten mladenič. Prisojali so mu tak dar razločevanja, da so mu rekli »deški stavec«. Zato je tudi hitreje napredoval. Kot štiridesetleten je namreč prejel milostni dar ozdravljanja od (hudih) duhov in prerokovanja. Postal je tudi vreden duhovništva.

---

164 Makarij Egiptovski, imenovan tudi Veliki, je bil Egipčan, rojen okrog leta 300; najprej je bil gonjač kamel v Wâdi 'n Natrûn in trgovec. Bil je posvečen v duhovnika in živel kot samotar v vasi, po lažni obtožbi pa je – čeprav se je izkazalo, da je nedolžen – odšel v puščavo. Občudoval je Antona Velikega in ga vsaj dvakrat obiskal. Bil je eden od ustanoviteljev puščavskega življenja v puščavi Sketis, kjer ni bival vedno na enem mestu, ampak potoval naokrog – kot poroča Kasijan (*Coll.*), je bil eden prvih, ki je »našel način, kako naseliti Sketis«. Po ljudskem koptskem in egiptovskem izročilu tudi ime Sketis pomeni »tehtnica srca«: kerub naj bi položil roko na Makarijevo srce, kot da ga tehta, kajti puščava naj bi postala kraj, kjer se tehtajo srce in misli. Omenjajo ga tudi Dorotej iz Gaze, AP in HM; pripisujejo mu mnogo spisov, čeprav je po pričevanju Genadija (*De viris illustribus* 10, PL 58, 1065) zapustil le en spis – pismo mladim menihom. (Kadar je ime Makarij zapisano brez vzdevka, gre praviloma za Makarija Egiptovskega in ne za tudi zelo slavnega Makarija Meščana ali Aleksandrijskega, čeprav so izreki enega večkrat pripisani drugemu in obratno; prim. Guillaumont, A.: *Le problème des deux Macaires dans les Apophthegmata Patrum*, v: *Irénikon* 48/1975; gl. tudi op. k pogl. 15, Makarij Mlajši).

165 Prim. Ps 5,7.

3. Τούτῳ συνῆσαν δύο μαθηταὶ εἰς τὴν ἔρημον τὴν ἐνδοτάτῳ, τὴν καλουμένην Σκῆτιν· ὧν ὁ μὲν εἰς ὑπηρέτης ἦν πλησίον αὐτοῦ διὰ τοὺς ἐρχομένους θεραπεύεσθαι, ὁ δ' ἄλλος ἐσχόλαζεν ἐν κελλίῳ ἐγγυτάτῳ. Χρόνου δὲ προκόψαντος διορατικῶ ὄμματι προβλέψας λέγει τῷ ὑπηρετοῦντι αὐτῷ, καλουμένῳ Ἰωάννῃ, ἐς ὕστερον γενομένῳ πρεσβυτέρῳ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ τοῦ Μακαρίου· Ἄκουσόν μου, ἄδελφε Ἰωάννη, καὶ ἀνάσχου μου τῆς νουθεσίας· πειράζῃ γάρ, καὶ πειράζει σε τὸ πνεῦμα τῆς φιλαργυρίας.

4. Οὕτῳ γὰρ ἐώρακα· καὶ οἶδα ὅτι ἐὰν μου ἀνάσχη τελειωθῆσῃ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ δοξασθῆσῃ, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ ἐν τῷ σκηνώματί σου· ἐὰν δέ μου παρακούσης, τοῦ Πιεζῆ ἤξει ἐπὶ σε τὰ τέλη, οὗ καὶ τὸ πάθος νοσεῖς. Συνέβη δὲ αὐτὸν παρακοῦσαι μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ Μακαρίου μετὰ ἄλλα δεκαπέντε ἔτη ἢ εἴκοσιν, καὶ οὕτως ἠλεφαντίασε νοσφισάμενος τὰ τῶν πτωχῶν, ὡς μὴ εὐρεθῆναι εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀκέραιον τόπον ἐν ᾧ τις δάκτυλον πῆξει. Αὕτη τοίνυν ἐστὶν ἡ προφητεία τοῦ ἁγίου Μακαρίου.

5. Περί μὲν οὖν βρώσεως καὶ πόσεως περιττὸν τὸ διηγῆσασθαι, ὅποτε οὐδὲ παρὰ τοῖς ραθύμοις ἔστιν εὐρεθῆναι ἀδηφαγίαν ἢ ἀδιαφορίαν ἐν τοῖς τόποις ἐκεῖνοις, καὶ διὰ τὴν σπάνιν τῶν χρειῶν καὶ διὰ τὸν ζῆλον τῶν κατοικούντων. Περί δὲ τῆς ἄλλης αὐτοῦ ἀσκήσεως λέγω· ἐλέγετο γὰρ ἀδιαλείπτως ἐξιστασθαι, καὶ μᾶλλον πλείονι χρόνῳ θεῶ προσδιατρίβειν ἢ τοῖς ὑπ' οὐρανὸν πράγμασιν. Οὗ καὶ φέρονται θαύματα τοιαύδε.

6. Ἄνῆρ τις Αἰγύπτιος ἐρασθεὶς ἐλευθέρας γυναικὸς ὑπάνδρου, καὶ μὴ δυνάμενος αὐτὴν δελεάσαι, προσωμίλησε γόητι λέγων· Ἐλον αὐτὴν εἰς τὸ ἀγαπήσαι με, ἢ ἔργασαί τι ἵνα ρίψῃ αὐτὴν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Καὶ λαβὼν ὁ γόης τὸ ἱκανὸν ἐχρήσατο ταῖς γοητικαῖς μαγγανείαις, καὶ παρασκευάζει φοράδα αὐτὴν φανῆναι. Θεασάμενος οὖν ὁ ἀνὴρ ἔξωθεν ἐλθὼν ἐξενίζετο ὅτι εἰς τὸν κράββατον αὐτοῦ φορὰς ἀνέκειτο. Κλαίει, ὀδύρεται

3. Z njim sta znotraj v najgloblji puščavi, imenovani Sketis,¹⁶⁶ živel dva učenca. Od teh je bil eden v njegovi bližini kot pomočnik zaradi tistih, ki so se prihajali zdraviti, drugi je bival sam zelo blizu v celici. Čas je mineval, in ker je z jasnovidnim pogledom videl vnaprej, je rekel svojemu pomočniku, imenovanemu Janez, ki je pozneje postal duhovnik in prevzel mesto samega Makarija: »Poslušaj me, brat Janez, in prenesi moje opominjanje! Skušaj si, in skušaj te duh pohlepa po denarju.

4. Tako sem namreč videl. In vem, če me boš poslušal,¹⁶⁷ boš postal popoln na tem kraju, slavili te bodo in ›bič se ne bo približal tvojemu šotoru.«¹⁶⁸ Če pa me ne bi poslušal, te bo doletel Gehazijev konec; tudi obolel boš za njegovo boleznijo.«¹⁶⁹ Vendar ga ni poslušal, in zgodilo se je petnajst ali dvajset let po Makarijevi smrti, da si je prisvojil imetje revežev in zbolel je za tako elefantiazo, da ni bilo na njegovem telesu čistega mesta, kamor bi kdo položil prst. To je torej preroški dar svetega Makarija.

5. O hrani in pijači pa bi bilo odveč pripovedovati, ker celo med manj vnetimi¹⁷⁰ v tistih krajih ni najti požrešnosti in nebrižnosti, tako zaradi pomanjkanja življenjskih potrebščin kot zaradi vneme prebivalcev. Povedal pa bom o neki drugi obliki njegove askeze. Pravili so namreč, da je bil neprestano v zamaknjenju in da je precej več časa prebil v stiku z Bogom kot s stvarmi spodaj pod nebom. Poročajo tudi o njegovih čudežih take vrste:

6. Neki Egipčan se je zaljubil v svobodno ženo, poročeno, in ker je ni mogel zvabiti k sebi, je šel k čarovniku in mu rekel: »Pripravi jo, da me bo ljubila, ali stori kaj, da jo njen mož odslovi.« Čarovnik je vzel primerno plačilo in uporabil

---

166 *Sketis*: gl. spremno besedo: *Prizorišče dogajanja*.

167 *poslušal*: db. *prenesel*

168 Ps 91,10.

169 Prim. 2 Kr 5,20–27.

170 Db. *lahkomiselnimi, malomarnimi*.

ὁ ἀνὴρ· προσομιλεῖ τῷ ζῳφ· ἀποκρίσεως οὐ τυγχάνει. Παρακαλεῖ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς κώμης· 7. εἰσάγει, δεικνύει· οὐχ εὐρίσκει τὸ πρᾶγμα. Ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς οὔτε χόρτου μετέλαβεν ὡς φορὰς οὔτε ἄρτου ὡς ἄνθρωπος, ἀμφοτέρων ἐστερημένη τῶν τροφῶν. Τέλος, ἵνα δοξασθῇ ὁ θεὸς καὶ φανῇ ἡ ἀρετὴ τοῦ ἀγίου Μακαρίου, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀγαγεῖν αὐτὴν εἰς τὴν ἔρημον· καὶ φορβεώσας αὐτὴν ὡς ἵππον, οὕτως ἤγαγεν εἰς τὴν ἔρημον. Ἐν δὲ τῷ πλησιάσει αὐτοὺς εἰστήκεισαν οἱ ἀδελφοὶ πλησίον τῆς κέλλης τοῦ Μακαρίου, μαχόμενοι τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ λέγοντες· 8. Τί ἤγαγες ὧδε τὴν φοράδα ταύτην; λέγει αὐτοῖς· Ἴνα ἐλεηθῇ. Λέγουσιν αὐτῷ· Τί γὰρ ἔχει; ἀπεκρίνατο αὐτοῖς ὁ ἀνὴρ ὅτι Γυνή μου ἦν, καὶ εἰς ἵππον μετεβλήθη, καὶ σήμερον τρίτην ἡμέραν ἔχει μὴ γευσαιμένη τινός. Ἀναφέρουσι τῷ ἀγίῳ ἔνδον προσευχομένῳ· ἀπεκάλυψε γὰρ αὐτῷ ὁ θεός, καὶ προσηύχετο περὶ αὐτῆς. Ἀπεκρίνατο οὖν τοῖς ἀδελφοῖς ὁ ἅγιος Μακάριος καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴπποι ὑμεῖς ἐστέ, οἱ τῶν ἵπων ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς. 9. Ἐκείνη γὰρ γυνή ἐστι, μὴ μετασηματισθεῖσα, ἀλλ' ἢ μόνον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν ἡπατημένων. Καὶ εὐλογήσας ὕδωρ καὶ ἀπὸ κορυφῆς ἐπιχέας αὐτῇ γυμνῇ ἐπηύξατο· καὶ παραχρῆμα ἐποίησεν αὐτὴν γυναῖκα φανῆναι πᾶσι. Δοὺς δὲ αὐτῇ τροφήν ἐποίησεν αὐτὴν φαγεῖν, καὶ ἀπέλυσεν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς εὐχαριστοῦσαν τῷ κυρίῳ. Καὶ ὑπέθετο αὐτῇ εἰπών· Μηδέποτε ἀπολειφθῆς τῆς ἐκκλησίας, μηδέποτε ἀπόσχη τῆς κοινωνίας· ταῦτα γὰρ σοι συνέβη τῷ ἐπὶ πέντε ἑβδομάδας μὴ προσεληλυθέναι τοῖς μυστηρίοις.

10. Ἄλλην αὐτοῦ πρᾶξιν τῆς ἀσκήσεως· τῷ μακρῷ χρόνῳ ὑπὸ τὴν γῆν ποιήσας σύριγγα ἀπὸ τῆς κέλλης αὐτοῦ μέχρις ἡμισταδίου σπήλαιον εἰς τὸ ἄκρον ἀπετέλεσε. Καὶ εἶποτε πλείονες αὐτῷ ὄχλουν, κρυπτῶς ἐκ τῆς κέλλης αὐτοῦ ἐξιὼν ἀπείει εἰς τὸ σπήλαιον, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν εὕρισκε. Διηγείτο οὖν ἡμῖν τις τῶν σπουδαίων αὐτοῦ μαθητῶν καὶ ἔλεγεν ὅτι ἀπιὼν ἕως τοῦ σπηλαίου εἰκοσιτέσσαρας

čarovniško magijo in naredil, da se je pojavila kot kobila. Mož, ki je prišel od zunaj, je videl in ostrmel, da na njegovi postelji leži kobila. Mož joka, žaluje. Nagovori žival, a ne dobi odgovora. Pokliče duhovnike iz vasi, 7. jih pelje noter, pokaže, a ne izve, kaj se je zgodilo. Po treh dneh (ona) ne zaužije ne trave kot kobila ne kruha kot človek, ostane brez obeh vrst hrane. Končno, da se proslavi Bog in pokaže krepost svetega Makarija, je prišla v srce njenega moža misel, da jo odvede v puščavo. Nadel ji je uzdo kakor konju in jo odvedel v puščavo. Ko sta se približala, so bratje, ki so živeli v bližini Makarijeve celice, branili njenemu možu z besedami: 8. »Kaj si privedel sem to kobilo?« Reče jim: »Da se je usmili.« Rečejo mu: »Kaj pa ji je?« Mož jim je odgovoril: »Moja žena je bila, a je bila spremenjena v konja in danes že tretji dan ni ničesar zaužila.« Sporočili so to svetniku, ki je notri molil. Bog mu je namreč to razodel in on je molil zanjo. Sveti Makarij je torej odvrnil bratom in rekel: »Vi ste konji, ker imate oči konjev. 9. Ona je namreč žena in ni spremenila podobe, razen v očeh zaslepljenih.« Blagoslovil je vodo, njo golo polil od vrha glave in molil. In takoj je storil, da se je vsem pokazala kot žena. Dal ji je hrano in jo pripravil, da je jedla. Odslovil je njo in njenega moža, ona pa se je zahvaljevala Gospodu. In opomnil jo je z besedami: »Nikoli ne zapusti cerkve, nikoli se ne vzdrži od obhajila. To se ti je namreč zgodilo, ker pet tednov nisi pristopila k svetim skrivnostim.«

10. Še ena oblika njegove askeze: dolgo časa je delal in zgradil pod zemljo od svoje celice rov, dolg pol stadija, ki se je končal z votlino. In če ga je kdaj nadlegovalo več ljudi, je skrivaj šel iz svoje celice in se umaknil v votlino, in nihče ga ni našel. To nam je namreč pripovedoval eden njegovih

ἐποίει εὐχάς, καὶ ἐρχόμενος εἰκοσιτέσσαρας.

11. Περὶ τούτου ἐξῆλθε φήμη ὅτι νεκρὸν ἤγειρεν, ἵνα αἰρετικὸν πείσῃ μὴ ὁμολογοῦντα ἀνάστασιν εἶναι σωμάτων. Καὶ αὕτη ἡ φήμη ἐκράτει ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Τούτῳ προσηνέχθη ποτὲ δαιμονίων νεανίσκος παρὰ τῆς ἰδίας μητρὸς ὀλοφυρομένης, δυσὶ νεανίσκοις δεδεμένος. Καὶ ταύτην εἶχε τὴν ἐνέργειαν ὁ δαίμων· μετὰ τὸ φαγεῖν τριῶν μοδίων ἄρτους καὶ πιεῖν κιλικίσιον ὕδατος, ἐρευγόμενος εἰς ἀτμὸν ἀνέλυε τὰ βρώματα· οὕτω γὰρ ἀνηλίσκετο τὰ βρωθέντα καὶ ποθέντα ὡς ὑπὸ πυρός. 12. Ἔστι γὰρ καὶ τάγμα τὸ λεγόμενον πύρινον. Διαφοραὶ γὰρ εἰσι δαιμόνων, ὥσπερ καὶ ἀνθρώπων, οὐκ οὐσίας ἀλλὰ γνώμης. Οὗτος τοίνυν ὁ νεανίσκος μὴ ἐπαρκούμενος παρὰ τῆς ἰδίας μητρὸς τὴν ἰδίαν ἤσθιε κόπρον· πολλάκις καὶ τὸ ἴδιον ἔπινεν οὔρον. Κλαιούσης οὖν τῆς μητρὸς καὶ παρακαλούσης τὸν ἅγιον, λαβὼν ἐπηύξατο αὐτῷ τὸν θεὸν ἰκετεύων. Καὶ μετὰ μίαν ἢ δευτέραν ἡμέραν ὑπολωφήσαντος τοῦ πάθους λέγει αὐτῇ ὁ ἅγιος Μακάριος· 13. Πόσον θέλεις ἵνα ἐσθίῃ; Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο λέγουσα· Δεκάλιτρον ἄρτου. Ἐπιτιμήσας οὖν αὐτῇ ὅτι πολὺ ἐστίν, ἐν ἑπτὰ ἡμέραις ἐπευξάμενος αὐτῷ μετὰ νηστείας, ἔστησεν αὐτὸν εἰς τρίλιτρον, ὡς ὀφείλοντα καὶ ἐργάζεσθαι· καὶ οὕτως ἀποθεραπεύσας ἀπέδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ. Καὶ τοῦτο τὸ θαῦμα πεποιήκεν ὁ θεὸς διὰ Μακαρίου. Τούτῳ ἐγὼ οὐ συντετύχηκα· πρὸ ἐνιαυτοῦ γὰρ τῆς εἰσόδου μου τῆς εἰς τὴν ἔρημον ἐκεκοίμητο.

vnetih učencev in rekel, da je med potjo do votline zmolil štiriindvajset molitev in nazaj grede štiriindvajset.

11. O njem je šel glas, da je obudil mrtveca, zato da je prepričal heretika, ki ni priznaval vstajenja teles. In ta glas je vladal po (vsej) puščavi.

Nekoč mu je mladeniča, obsedenega od demona, prinesla mladeničeva lastna mati, privezanega k dvema mladeničema. Tako je deloval demon: potem ko je pojedel tri merrike kruha in popil dobršno mero¹⁷¹ vode, je rjoveč razpustil hrano v paro. Tako se je použivalo, kar je pojedel in popil, kakor v ognju. 12. Obstaja namreč tudi vrsta (demonov), ki ji pravijo ognjena. Razlike so namreč med demoni, kakor med ljudmi, ne bo bistvu, ampak značaju. Ta mladenič torej, ki mu ni zadostovalo, kar je dobil od svoje matere, je jedel lastno blato. Pogosto je pil tudi lastni urin. Ko je njegova mati zato jokala in prosila svetega moža, ga je vzel in molil zanj ter prosil Boga. Ko je po enem ali dveh dneh bolezen popustila, ji je rekel blaženi Makarij: 13. »Koliko hočeš, da pojé?« Ona pa mu je odgovorila takole: »Deset funtov¹⁷² kruha.« Pokaral jo je, češ da je to veliko, in ko je šest dni molil zanj in se postil, mu je določil tri funte, kajti moral bo tudi delati. In tako ozdravljenega je izročil materi. Ta čudež je Bog storil po Makariju. Jaz njega samega nisem srečal; zaspal je eno leto pred mojim prihodom v puščavo.

---

171 Gr. *kilikíision*, verjetno količina po kilikijski meri; npr. *kilikismós* pomeni kilikijsko, tj. kruto in pijansko, vedenje.

172 *funtov* gl. op. k 10, 2.

18. Περὶ Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρέως

18.1. Τῷ δὲ ἄλλῳ συντετύχηκα Μακαρίῳ τῷ Ἀλεξανδρεῖ, πρεσβυτέρῳ ὄντι τῶν λεγομένων Κελλίων. Εἰς ἃ Κελλία παρῴκησα ἐγὼ ἐνναετίαν· ἐν οἷς τὴν τριετίαν τὴν ἐμὴν ἐπέζησε· καὶ τὰ μὲν εἶδον, τὰ δὲ παρ' αὐτοῦ ἀκήκοα, τὰ δὲ καὶ παρ' ἐτέρων μεμάθηκα. Ἡ τοίνυν ἄσκησις αὐτοῦ ἦν αὕτη· εἴ τι ἀκήκοε πώποτε, πάντως τοῦτο κατώρθωσεν. Ἀκούσας γὰρ παρά τινων ὅτι οἱ Ταβεννησιῶται διὰ πάσης τῆς τεσσαρακοστῆς ἐσθίουσιν ἄπυρον, ἔκρινεν ἐπταετίαν τὸ διὰ πυρὸς διαβαῖνον μὴ φαγεῖν, καὶ πλὴν λαχάνων ὠμῶν εἴ ποτε παρευρέθη καὶ ὀσπρίων βρεκτῶν οὐδενὸς ἐγεύσατο. 2. Κατορθώσας οὖν ταύτην τὴν ἀρετὴν, ἤκουσε περὶ τινος πάλιν ἄλλου ὅτι λίτραν ἐσθίει ἄρτου· καὶ κλάσας ἑαυτοῦ τὸ βουκκελλᾶτον καὶ καταγγίσας εἰς σαῖτας [τὰ κεράμια], ἔκρινε τοσοῦτον ἐσθίειν ὅσον ἂν ἡ χεὶρ ἀνενέγκῃ. Καὶ ὡς διηγεῖτο χαριεντιζόμενος ὅτι περ Ἐδρασσόμην μὲν πλειόνων κλασμάτων, οὐκ ἠδυνάμην δὲ ὅλα ἐξενεγκεῖν ὑπὸ τοῦ στένου τῆς ὀπῆς· ὡς τελώνης γάρ μοι οὐ συνεχώρει. Ἐπὶ τρία οὖν ἔτη ταύτην ἔσχηκε

18. MAKARIJ ALEKSANDRIJSKI¹⁷³

18.1. Srečal pa sem drugega Makarija, Aleksandrijskega, ki je bil duhovnik naselja, imenovanega Kelije.¹⁷⁴ V Kelijah sem prebival devet let. Živel je v času mojih prvih treh let tam. Nekateri stvari sem sam videl, o nekaterih sem slišal od njega samega, o nekaterih pa sem izvedel od drugih. Njegova askeza pa je bila takale: če je kdaj koli slišal o čem, je to v vseh pogledih izpopolnil.¹⁷⁵ Ko je namreč slišal, da tisti iz Tabenisija med štiridesetdnevni postom jedo le nekuhano hrano, se je odločil, da sedem let ne bo jedel ničesar, kar je šlo skozi ogenj; in razen surove zelenjave, če se je kje našla, in namočenega boba ni okusil ničesar. 2. Ko je tako izpopolnil to krepost, je slišal spet o nekom drugem, ki je jedel (samo) funt¹⁷⁶ kruha, in je razlomil svoj suh kruh, ga dal v lončene vrče ter se odločil, da bo jedel toliko, kolikor lahko roka izvleče ven. In tako se je šalil in pripovedoval: »Zgrabil sem več koscev, vendar nisem mogel vseh izvleči zaradi tesne odprtine. Kakor cestnar mi namreč ni dopustila.«

---

173 Imenovali so ga tudi Makarij Meščan, *Politikós*, kajti Aleksandrija je v Egiptu veljala za »mesto«, *pólis*, v nasprotju z ostalo deželo, *hóra*. Rojen je bil okrog leta 293, bil najprej trgovec, nato je postal puščavnik in duhovnik v Kelijah in bil eden od Pahomijevih učencev; znan je postal po izrednih asketskih podvigih, bojih z demoni in znamenjih. Skupaj z Makarijem Egiptovskim je bil izgnan med letoma 373 in 375 zaradi arijanske gonje, vendar sta se čez čas lahko vrnila v puščavo. Umril je okrog leta 393, kmalu zatem, ko ga je srečal Paladij kot duhovnika v naselju Kelije. Tudi v AP mu je posvečenih nekaj apoftegem (prim. tudi op. k pogl. 15, Makarij Mlajši, in pogl. 17, Makarij Egiptovski).

174 Kelije: gl. spremno besedo: *Prizorišče dogajanja*.

175 To je pravzaprav v nasprotju z načelom, ki se tolikokrat ponavlja v apoftegmah: Ne meri se (z drugimi); prim. npr. v slov. prevodu *Izreki svetih starcev*, nav. d.: Stvarno kazalo, s. v. Ne meri se!, Aba Besarion 10 itn. Trije izreki Makarija Meščana so tudi v AP, vendar ga prikažejo v drugačnem duhu – predvsem v odnosu do drugih.

176 Gr. *lítira*; tj. rimska *libra* oz. funt, gl. op. k 10, 2.

τὴν ἄσκησιν, τέσσαρας ἢ πέντε οὐγκίας ἄρτου ἐσθίων καὶ τοσοῦτον πίνων ὕδωρ, ξέστην δὲ ἐλαίου τὸν ἐνιαυτὸν.

3. Ἄλλη αὐτοῦ ἄσκησις· ἔκρινεν ὕπνου περιγενέσθαι, καὶ διηγήσατο ὅτι οὐκ εἰσῆλθεν ὑπὸ στέγην ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρας ἵνα νικήσῃ ὕπνον, τοῖς μὲν καύμασι φλεγόμενος, τῇ δὲ νυκτὶ στυφόμενος τῇ ψυχρότητι. Καὶ ὡς ἔλεγεν ὅτι Εἰ μὴ τάχιον εἰσῆλθον ὑπὸ στέγην καὶ ἐχρησάμην τῷ ὕπνω, οὕτω μου ἐξηράνθη ὁ ἐγκέφαλος, ὡς εἰς ἔκστασιν με ἐλάσαι λοιπόν. Καὶ τὸ μὲν ὅσον ἐπ' ἐμοὶ ἐνίκησα· τὸ δὲ ὅσον ἐπὶ τῇ φύσει τὴν χρεῖαν ἐχούσῃ τοῦ ὕπνου παρεχώρησα.

4. Τούτου καθεζομένου πρῶτ' ἐν τῷ κελλίῳ κώνωψ στὰς ἐπὶ τοῦ ποδὸς ἐκέντησεν αὐτόν· καὶ ἀλγῆσας κατέαξεν αὐτὸν τῇ χειρὶ μετὰ κόρον τοῦ αἵματος. Καταγνοὺς οὖν ἑαυτοῦ ὡς ἐκδικήσαντος ἑαυτόν, κατεδίκασεν ἑαυτόν εἰς τὸ ἔλος τῆς Σκήτεως, ὃ ἐστὶν ἐν τῇ πανερῆμῳ, καθίσαι γυμνὸν ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἔνθα οἱ κώνωπες καὶ συάγρων δέρματα τιτρώσκουσιν, ὡς σφῆκες ὄντες. Οὕτως οὖν κατετρώθη ὄλος καὶ σπονδύλους ἐξέβαλεν ὡς νομίσαι τινὰς ὅτι ἠλεφαντίασεν. Ἐλθὼν οὖν μετὰ μῆνας ἕξ εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς φωνῆς ἐγνώσθη ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Μακάριος.

5. Ἐπεθύμησέ ποτε οὗτος εἰς τὸ κηποτάφιον εἰσελθεῖν Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο. Τοῦτο δὲ τὸ κηποτάφιον ἐγένετο παρὰ τῶν τότε μάγων παραδυναστευόντων τῷ Φαραῳ. Ὡς οὖν κεκτημένοι τὴν δυναστείαν ἐκ μακρῶν τῶν χρόνων, ἐν τετραποδικοῖς λίθοις ἔκτισαν τὸ ἔργον, καὶ τὸ μνημα δὲ αὐτῶν ἐκεῖ ἐποίησαν, καὶ χρυσὸν ἀπέθεντο πολύν· ἐφύτευσαν δὲ καὶ δένδρα, ὑπικμος γάρ ἐστιν ὁ τόπος, ἐν οἷς καὶ φρέαρ ὤρυξαν.

6. Ἐπεὶ οὖν τὴν ὁδὸν ἠγνόει ὁ ἅγιος, στοχασμῷ δέ τινη ἠκολούθει τοῖς ἀστροῖς καθάπερ ἐν πελάγει τὴν ἔρημον

Tri leta je imel to asketsko vajo, da je jedel štiri ali pet unc¹⁷⁷ kruha in pil prav toliko vode, na leto pa pol litra¹⁷⁸ olja.

3. Še druge oblike njegove askeze: odločil se je, da bo obvladoval spanec, in je pripovedoval, da dvajset dni ni šel pod streho, da bi premagal spanec, pri čemer ga je žgala vročina, ponoči pa je bil otrpel od mraza. In kot je govoril: »Če ne bi šel hitro pod streho in se predal spancu, bi se mi osušili možgani, da bi za vedno zapadel v zamaknjenje. Kolikor je bilo torej na meni, sem zmagal; kolikor pa je bilo odvisno od narave, ki je potrebovala spanec, sem odnehal.«

4. Ko je zgodaj zjutraj sedel v celici, se mu je na nogo usedel komar in ga pičil. Zbolelo ga je in ga je, nasičenega s krvjo, počil z roko. Tedaj se je obtožil, da je šlo za maščevanje, in je samega sebe obsodil, da mora sedeti nag šest mesecev¹⁷⁹ v sketijskem močvirju, ki je v največji puščavi, kjer so komarji taki kot ose in predrejo celo kože merjascev. Tako je bil tedaj ves požrt in imel take otekline, da so mislili nekateri, da je zbolel za elefantiazo. Ko je torej po šestih mesecih prišel v svojo celico, so ga po glasu spoznali, da je Makarij.

5. Nekoč si je zaželel vstopiti na vrt z grobom Janesa in Jambresa,¹⁸⁰ kot nam je sam pripovedoval. To pokopališče je pripadalo magoma, ki sta v svojem času imela oblast pri faraonu. Kot človeka torej, ki sta dolgo vladala, sta iz štirio-glatih kamnov naredila zgradbo, si v njej postavila grob in položila noter mnogo zlata. Posadila sta tudi drevesa, kajti kraj je vodnat, in med njimi izkopala vodnjak. 6. Ker sveti mož ni poznal poti, je po nekem domiselnem načrtu sledil zvezdam in kakor po morju prepotoval puščavo, pri tem pa je vzel šop trstov in postavil na vsako miljo enega ter tako označeval pot, da bi jo našel, ko se bo vračal. Ko je torej

---

177 Gl. op. k 2, 2.

178 Gr. *xéstes*, lat. *sextarius*; atiška mera pribl. pol litra, v NT kupica, vrč.

179 Različica: *šest dni*.

180 Janes in Jambres sta imeni, ki ju je judovsko izročilo dalo egipčanskima vražarjema, omenjenima v 2 Mz; prim. 2 Mz 7,11.22 idr.; 2 Tim 3,8.

διοδεύων, λαβὼν καλάμων δέμα κατὰ μίλιον ἕν ἴστα σημειούμενος ἵνα εὕρη τὴν ὁδὸν ὑποστρέφων. Διοδεύσας οὖν ἐντὸς ἐννέα ἡμερῶν τῷ τόπῳ ἐπλησίασεν. Ὁ τοίνυν δαίμων ὁ ἀεὶ τοῖς ἀθληταῖς τοῦ Χριστοῦ ἀντιπράττων, συναγαγὼν ὅλους τοὺς καλάμους, καθεύδοντας ὡς ἀπὸ σημείου τοῦ κηποταφίου πρὸς τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τέθεικεν. 7. Ἀναστὰς οὖν εὗρε τοὺς καλάμους, τάχα καὶ τοῦτο τοῦ θεοῦ συγχωρήσαντος εἰς πλείονα αὐτοῦ γυμνασίαν, ἵνα μὴ καλάμοις ἐπελπίζη, ἀλλὰ τῷ στύλῳ τῆς νεφέλης τῷ ὁδηγήσαντι τὸν Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ἐλεγεν ὅτι Ἐβδομήκοντα δαίμονες ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν μου ἀπὸ τοῦ κηποταφίου, βοῶντες καὶ πτερουσσομένοι ὡς κόρακες κατὰ τῆς ὄψεώς μου, καὶ λέγοντες· Τί θέλεις, Μακάριε; Τί θέλεις, μοναχέ; Τί ἦλθες ἡμῶν εἰς τὸν τόπον; Οὐ δύνασαι μεῖναι ὧδε. Εἶπον οὖν αὐτοῖς, φησίν, ὅτι Εἰσέλθω μόνον καὶ ἱστορήσω καὶ ἀπέρχομαι. 8. Εἰσελθὼν οὖν, φησίν, εὗρον κάδιον χαλκοῦν κρεμάμενον καὶ ἄλυσιν σιδηρᾶν κατὰ τοῦ φρέατος, λοιπὸν τῷ χρόνῳ ἀναλωθέντα, καὶ καρπὸν ῥοῶν οὐκ ἔχουσῶν ἔνδον οὐδὲν τῷ ἐξηράνθαι ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Οὕτως οὖν ὑποστρέψας ἦλθε διὰ εἴκοσι ἡμερῶν. Ἐκλείψαντος δὲ τοῦ ὕδατος οὐ ἐβάσταζε καὶ τῶν ἄρτων, ἐν πολλῇ περιστάσει ἐγένετο. Καὶ ὡς ἐγγὺς ἐγένετο τοῦ ὀκλάσαι ὠφθη αὐτῷ κόρη τις, ὡς διηγῆσατο, καθαρὰν ὀθόνην φοροῦσα καὶ κατέχουσα βαυκάλιον ὕδατος στάζον· 9. ἦν ἔλεγεν ἀποθεν αὐτοῦ εἶναι, ὡς ἀπὸ σταδίου, καὶ ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς ὀδεύειν, βλέπων μὲν αὐτὴν μετὰ τοῦ βαυκαλίου ὡς ἐστῶσαν καταλαβεῖν δὲ μὴ δυνάμενος, ὡς ἐπὶ τῶν ὀνείρων, τῇ δὲ ἐλπίδι τοῦ πιεῖν ὑπομείνας ἠτόνει. Μεθ' ἣν ἐφάνη πλῆθος βουβάλων, ἐξ ὧν ἡ μία ἔστη ἔχουσα μόνον· εἰσὶ γὰρ πολλαὶ ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· καὶ ὡς ἔλεγεν ὅτι ἔρρει αὐτῆς τὸ οὔθαρ τοῦ γάλακτος. Ὑπείσελθὼν οὖν καὶ θηλάσας ἠρκέσθη. Καὶ ἕως τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἦλθεν ἡ βούβαλος θηλάζουσα αὐτόν, τὸ δὲ μοσχάριον αὐτῆς μὴ δεχομένη.

potoval devet dni, se je približal tistemu kraju. Demon pa, ki vedno deluje proti Kristusovim bojevnikom, je zbral vse trste in jih položil ob njegovi glavi, ko je on spal kako miljo od vrta z grobom. 7. Ko je tedaj vstal, je našel trste in morda je Bog to dopustil, da bi bila to zanj še boljša vaja, da ne bi zaupal trstom, ampak oblačnemu stebru, ki je vodil Izrael štirideset let po puščavi. Povedal je: »Sedemdeset demonov mi je prišlo nasproti od groba, vreščali so in mahali s perutmi kakor krokarji proti mojemu obrazu. ›Kaj hočeš, Makarij? Kaj hočeš, menih? Zakaj si prišel v ta naš kraj? Ne moreš ostati tu.‹ Rekel sem jim torej: ›Samo vstopil bom, obiskal in odšel.‹ 8. Vstopil sem torej,« je dejal, »in našel obešen bronast vrč in železno verigo pri vodnjaku, ostalo je uničil čas, in pa plodove granatnih jabolk, ki niso imeli znotraj ničesar, ker so bili izsušeni od sonca.« Tako se je obrnil in hodil dvajset dni. Ko je zmanjkalo vode, ki jo je vzel s sabo, in kruha, se je znašel v težkem položaju. Ko je bil že skoraj na tem, da bi se zgrudil, je zrasla pred njim neka deklica, kot je pripovedoval, oblečena v čisto platno, in imela vrč, iz katerega je kapljala voda. 9. Rekel je, da je bila kak stadij pred njim in tako hodila tri dni, on pa jo je gledal, kot da se z vrčem ustavlja, dohiteti pa je ni mogel – kakor v snu, a v upanju, da bo pil, se je še poganjal. Za njo se je pojavila množica antilop – veliko jih je namreč v tistih krajih, in ena od njih je imela mladiča. In kot je pripovedoval, je bilo njeno vime napeto od mleka. Spravil se je pod njo in se napil mleka ter se nasitil. In antilopa je prišla vse do njegove celice in ga ob tem dojila, svojega mladička pa medtem ni sprejela.

10. Ἄλλοτε πάλιν ὀρύσσω φρέαρ πλησίον βλαστῶν φρυγάνων ὑπὸ ἀσπίδος ἐδήχθη· ἀναιρετικὸν δέ ἐστι τὸ ζῶον· λαβὼν οὖν αὐτὴν ταῖς δύο χερσὶν ἀπὸ τῶν χελυνίων κρατήσας διέσχισεν, εἰπὼν αὐτῇ· Μὴ ἀποστείλαντός σε τοῦ θεοῦ, πῶς ἐτόλμησας ἐλθεῖν;

Εἶχε δὲ κέλλας διαφόρους ἐν τῇ ἐρήμῳ· μίαν ἐν τῇ Σκήτει τῇ ἐνδοτέρᾳ πανερήμῳ, καὶ μίαν εἰς Λίβα, καὶ μίαν εἰς τὰ λεγόμενα Κελλία, καὶ μίαν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Ὡν ἑνιαί εἰσιν ἀθυρίδωτοι, εἰς ἃς ἐλέγετο καθέζεσθαι τῇ τεσσαρακοστῇ ἐν σκοτίᾳ· ἡ δὲ ἄλλη στενωτέρα, εἰς ἣν ἐκτείνει πόδας οὐκ ἴσχυεν· ἄλλη δὲ πλατυτέρα, ἐν ἣ συνετύγχανε τοῖς φοιτῶσι πρὸς αὐτόν.

11. Οὗτος τοσοῦτον πλῆθος δαιμονιζομένων ἐθεράπευσεν ὡς ἀριθμῷ μὴ ὑποπεσεῖν. Ὄντων δὲ ἡμῶν ἐκεῖ παρθένος ἠνέχθη ἀπὸ Θεσσαλονίκης εὐγενής, πολυετίαν ἔχουσα ἐν παραλύσει. Ταύτην ἐν εἴκοσι ἡμέραις ἐλαίῳ ἀγίῳ ἀλείφων ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ καὶ προσευχόμενος, ὑγιῇ ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἦτις ἀπελθοῦσα πολλὴν καρποφορίαν αὐτῷ ἀπέστειλεν.

12. Οὗτος ἀκούσας ὅτι μεγάλην ἔχουσι πολιτείαν οἱ Ταβεννησιῶται, μεταμφιασάμενος καὶ λαβὼν κοσμικὸν σχῆμα ἐργάτου, δι' ἡμερῶν δεκαπέντε ἀνήλθεν εἰς τὴν Θηβαΐδα διὰ τῆς ἐρήμου ὀδεύσας. Καὶ ἐλθὼν ἐν τῷ ἀσκητηρίῳ τῶν Ταβεννησιωτῶν ἐπεζῆται τὸν ἀρχιμανδρίτην τούτων, Παχώμιον ὀνόματι, ἄνδρα δοκιμώτατον καὶ χάρισμα ἔχοντα προφητείας· ᾧ ἀπεκρύβη τὰ κατὰ τὸν Μακάριον. Περιτυχὼν οὖν αὐτῷ λέγει· Δέομαί σου, δέξαι με εἰς τὴν μονὴν σου ἵνα γένωμαι μοναχός. 13. Λέγει αὐτῷ ὁ Παχώμιος· Λοιπὸν εἰς γῆρας ἤλασας, καὶ ἀσκεῖν οὐ δύνασαι· οἱ ἀδελφοί εἰσιν ἀσκηταί, καὶ οὐ φέρεις αὐτῶν τοὺς πόνους· καὶ σκανδαλίζῃ καὶ ἐκβαίνεις κακολογῶν αὐτούς. Καὶ οὐκ ἐδέξατο αὐτὸν οὔτε τὴν πρώτην οὔτε τὴν δευτέραν, μέχρις ἡμερῶν ἑπτά. Ὡς δὲ ἠυτόνησε παραμένων νῆστις, ὕστερον λέγει αὐτῷ· Δέξαι με, ἀββᾶ, καὶ ἐὰν μὴ νηστεύσω κατ' αὐτούς καὶ ἐργάσωμαι, κέλευσόν

10. Drugič spet, ko je v bližini suhih vej kopal vodnjak, ga je pičila kača; in ta žival je smrtno nevarna. On pa jo je prijel z obema rokama za čeljusti, stisnil in razpolovil ter ji rekel: »Bog te ni poslal, kako si si potem drznila priti?«

V puščavi je imel različne celice. Eno v Sketis, v najgloblji puščavi, eno v Libi,¹⁸¹ eno v tako imenovanih Kelijah in eno na Nitrijski gori. Od teh so bile nekatere brez oken; govorilo se je, da med štiridesetdnevni postom sedi v temi. Neka druga je bila silno tesna in v njej ni mogel stegniti nog. Spet druga je bila prostorna, v njej je sprejemal tiste, ki so ga obiskovali.

11. Tako množico obsedenih od demonov je ozdravil, da jim ni moč podati števila. Ko smo bili mi tam, so mu privedli iz Tesalonike¹⁸² devico plemenitega rodu, ki je bila dolga leta mrtvoudna. Potem ko jo je dvajset dni s svojimi rokami mazilil s svetim oljem in molil, jo je zdravo poslal nazaj v njeno mesto. Ko je odšla, mu je poslala bogate sadove (tega obiska).

12. Ko je slišal, da imajo Tabenisijci veličasten način življenja, se je preoblekel in si nadel svetno obleko delavca in v petnajstih dneh prišel v Tebaido, potujoč po puščavi. Ko je prišel v bivališče tabenisijskih asketov, je poiskal njihovega arhimandrita,¹⁸³ Pahomija po imenu, moža, nadvse spoštovanega in z milostnim darom prerokovanja, ki pa mu je bilo prikrito to v zvezi z Makarijem. Ko ga je torej (Makarij) srečal, mu je rekel: »Prosim te, sprejmi me v svoj samostan, da postanem menih.« 13. Pahomij mu je rekel: »Star si že, ne moreš živeti asketsko! Bratje so asketi, ti pa ne preneseš njihovega napora. In pohujševal bi se in jih preklinjal, ko bi odšel od tu.« In ni ga sprejel ne prvi ne drugi dan, vse do sedmega dne. On pa je vztrajal in ostal tešč, slednjič pa je rekel: »Sprejmi me, aba, in če se ne bom postil in delal kot

---

181 Ni zanesljivo ugotovljeno, za kateri kraj gre.

182 Tj. Solun.

183 Gl. op. k 7, 6.

με ἐκριφῆναι. Πείθει τοὺς ἀδελφοὺς εἰσδέξασθαι αὐτόν· ἔστι δὲ τὸ σύστημα τῆς μιᾶς μονῆς χίλιοι τετρακόσιοι ἄνδρες μέχρι τῆς σήμερον. 14. Εἰσῆλθεν οὖν· παρελθόντος δὲ χρόνου ὀλίγου ἐπέστη ἡ τεσσαρακοστή, καὶ εἶδεν ἕκαστον διαφόρους πολιτείας ἀσκούντα· τὸν μὲν ἐσθίοντα ἐσπέρας, τὸν δὲ διὰ δύο, τὸν δὲ διὰ πέντε· ἄλλον δὲ πάλιν ἐστῶτα διὰ πάσης νυκτός, ἐν ἡμέρᾳ δὲ καθήμενον. Βρέξας οὖν θαλλοὺς τοὺς ἐκ φοινίκων εἰς πλῆθος ἔστη ἐν γωνίᾳ μιᾷ, καὶ μέχρις οὗ αἱ τεσσαράκοντα ἐπληρώθησαν ἡμέραι καὶ τὸ πάσχα παραγέγονεν οὐκ ἄρτου ἤψατο, οὐχ ὕδατος· οὐ γόνου ἔκαμψεν, οὐκ ἀνέπεσε· παρεκτός φύλλων κράμβης ὀλίγων οὐκ ἐλάμβανε, καὶ τοῦτο κατὰ κυριακὴν, ἵνα δόξῃ ἐσθίειν. 15. Καὶ εἴ ποτε ἐξέβαινεν εἰς τὴν χρεῖαν ἑαυτοῦ, θάττον πάλιν εἰσιῶν ἴστατο, μὴ λαλήσας μηδενί, μὴ ἀνοιξας τὸ στόμα, ἀλλὰ σιωπῇ ἐστώς· ἐκτός δὲ προσευχῆς τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τῶν θαλλῶν τῶν ἐν ταῖς χερσὶν οὐδὲν ἐποίει. Θεασάμενοι οὖν πάντες οἱ ἀσκηταὶ ἐστασίασαν κατὰ τοῦ ἡγουμένου λέγοντες· Τοῦτον ἡμῖν πόθεν ἤγαγες τὸν ἄσαρκον, εἰς κατάκρισιν ἡμῶν; ἢ ἔκβαλε αὐτόν, ἢ ἵνα εἰδῆς ὅτι πάντες ἡμεῖς ἀναχωροῦμεν. Ἀκούσας οὖν αὐτοῦ τὰ τῆς πολιτείας, προσηύξατο τῷ θεῷ, ἵνα αὐτῷ ἀποκαλυφθῇ τίς ἐστίν. 16. Ἀπεκαλύφθη οὖν αὐτῷ· καὶ κρατήσας αὐτοῦ τῆς χειρὸς ἐξάγει αὐτόν εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον, ἔνθα τὸ θυσιαστήριον ἦν, καὶ λέγει αὐτῷ· Δεῦρο, καλόγηρε· σὺ εἶ Μακάριος, καὶ ἀπέκρυσας ἀπ' ἐμοῦ. Διὰ πολλῶν σε ἐτῶν ἐπεπόθουν ἰδεῖν. Χάριν σοι ἔχω ὅτι ἐκονδύλισας τὰ παιδιά μου, ἵνα μὴ μέγα φρονῶσιν ἐπὶ ταῖς ἑαυτῶν ἀσκήσεσιν. Ἀπελθε οὖν εἰς τὸν τόπον σου· αὐτάρκως γὰρ ὤκοδόμησας ἡμᾶς· καὶ εὐχου ὑπὲρ ἡμῶν. Τότε ἀξιοθεὶς ἀνεχώρησεν.

17. Ἄλλοτε πάλιν διηγήσατο ὅτι Παῶσαν πολιτείαν ἦν ἐπεθύμησα κατορθώσας, τότε εἰς ἄλλην ἦλθον ἐπιθυμίαν ὅθεν ἠθέλησά ποτε πέντε ἡμέρας μόνον τὸν νοῦν μου ἀπερίσπαστον ἀπὸ τοῦ θεοῦ ποιῆσαι. Καὶ κρίνας τοῦτο ἀπέκλεισα τὴν κέλλαν καὶ τὴν αὐλήν,

oni, me ukaži vreči ven.« (Pahomij) je prepričal brate, da so ga sprejeli. Sestav tega enega samostana je vse do danes tisoč štiristo mož.¹⁸⁴ 14. Tako je vstopil. Nekaj časa je preteklo in nastopil je štiridesetdnevni post. Tedaj je videl, da vsak izvaja različno obliko askeze. Nekdo je jedel le zvečer, nekdo vsak drugi večer, nekdo vsak peti. Spet nekdo je stal vso noč, podnevi pa sedel. Namočil je torej obilico palmovih vej in se postavil na neki vogal; dokler ni bilo dopolnjenih štirideset dni in je nastopila pasha, se ni dotaknil ne kruha ne vode. Ni upognil kolena ne legel. Razen nekoliko zeljnih listov ni vzel ničesar, in še to ob nedeljah, da se je zdelo, da jé. 15. Če pa je kdaj odšel zaradi svoje potrebe, se je kaj hitro vrnil in se postavil, ne da bi govoril s komer koli, ne da bi odprl usta, ampak je molče stal. Razen molitev v srcu in vej v rokah ni delal ničesar. Ko so ga videli, so se vsi asketi vzdignili proti predstojniku in govorili: »Od kod si nam privedel tega netelesnega, v našo obsodbo? Ali izženeš njega ali pa vedi, da bomo mi vsi odšli.« Ko je torej (Pahomij) slišal, kakšen je način njegovega življenja, je molil k Bogu, da bi se razodelo, kdo je ta. 16. Tedaj mu je bilo razodeto. In prijel ga je za roko in povedel v molilnico, kjer je bil oltar, ter mu rekel: »Pridi, menih.¹⁸⁵ Makarij si, a si se skrili pred menoj. Že dolga leta sem te želel videti. Zahvaljujem se ti, da si dal zaušnico mojim otrokom, da si ne bi domišljali zaradi svoje askeze. Odidi zdaj v svoj kraj; zadosti si nas izgradil! In moli za nas.« In tako počaščen je odšel.

17. Spet drugič je pripovedoval: »Potem ko sem izpopolnil vsak način življenja, ki sem ga želel, se me je polastila še druga želja, tako da sem hotel nekoč samo za pet dni storiti svoj um neodtrgan od Boga. Ko sem se odločil za to, sem zaprl celico in dvorišče, da ne bi nikomur dajal¹⁸⁶ odgovora,

---

184 Prim. pogl. 32, zlati 32, 8.

185 Gr. *kalógeros*; izraz, ki ga klasična grščina ne pozna: dobri, častitljivi starec, kar nato pomeni ›menih‹.

186 Tj. ›ker nisem nameraval dajati‹.

ὥστε μὴ δοῦναι ἀνθρώπῳ ἀπόκρισιν, καὶ ἔστην ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς δευτέρας. Παραγγέλλω οὖν μου τῷ νῷ εἰπών· Μὴ κατέλθῃς τῶν οὐρανῶν· ἔχεις ἐκεῖ ἀγγέλους, ἀρχαγγέλους, τὰς ἄνω δυνάμεις, τὸν θεὸν τῶν ὅλων· μὴ κατέλθῃς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ. 18. Καὶ διαρκέσας ἡμέρας δύο καὶ νύκτας δύο, οὕτω παρῶζοντα τὸν δαίμονα ὡς φλόγα πυρὸς γενέσθαι καὶ κατακαῦσαι μου πάντα τὰ ἐν τῷ κελλίῳ, ὡς καὶ τὸ ψιάθιον ἐν ᾧ εἰστήκειν πυρὶ καταφλεχθῆναι καὶ νομίσει με ὅτι ὅλως ἐμπίμπραμαι. Τέλος πληγεὶς φόβῳ ἀπέστην τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, μὴ δυνηθεὶς ἀπερίσπαστόν μου τὸν νοῦν ποιῆσαι, ἀλλὰ κατῆλθον εἰς θεωρίαν τοῦ κόσμου, ἵνα μή μοι λογισθῇ τύφος.

19. Τούτῳ ποτὲ τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ παρέβαλον ἐγώ, καὶ εὖρον ἔξω τῆς κέλλης αὐτοῦ πρεσβύτερον κώμης κατακειμένον, οὗ ἡ κεφαλὴ πᾶσα ἐβέβρωτο ὑπὸ τοῦ πάθους τοῦ καλουμένου καρκίνου, καὶ αὐτὸ τὸ ὀστέον ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐφαίνετο. Παρεγένετο οὖν ἰαθῆναι, καὶ οὐκ ἐδέχετο αὐτὸν ἐν συντυχίᾳ. Παρεκάλεσα οὖν αὐτὸν ὅτι Δέομαί σου, κατοίκτηρον αὐτόν, καὶ δὸς αὐτῷ τὴν ἀπόκρισιν. 20. Καὶ λέγει μοι· Ἀνάξιός ἐστι τοῦ ἰαθῆναι· παιδεῖα γὰρ αὐτῷ ἀπεστάλη. Εἰ δὲ θέλεις αὐτὸν ἰαθῆναι, πείσον αὐτὸν ἀποστήναι τῆς λειτουργίας· πορνεύων γὰρ ἐλειτούργει, καὶ διὰ τοῦτο παιδεύεται· καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ἰᾶται. Ὡς οὖν εἶπον τῷ κακουμένῳ συνέθετο, ὁμόσας μηκέτι ἱερατεύειν. Τότε ἐδέξατο αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· Πιστεύεις ὅτι ἔστι θεός; Λέγει αὐτῷ· Ναί. 21. Μὴ ἠδυνήθῃς διαπαίξει τὸν θεόν; Ἀπεκρίνατο ὅτι Οὐ. Λέγει αὐτῷ· Εἰ γνωρίζεις σου τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ παιδεῖαν δι' ἣν τοῦτο ὑπέστης, διορθώθητι εἰς τὸ ἐξῆς. Ἐξωμολογήσατο οὖν τὴν αἰτίαν, καὶ ἔδωκε λόγον μηκέτι ἁμαρτῆσαι μήτε λειτουργῆσαι, ἀλλὰ τὸν λαικὸν ἀσπάσασθαι κληρὸν. Καὶ οὕτως ἐπέθηκεν αὐτῷ χεῖρα, καὶ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἰάθη καὶ ἐτρέχωνσε καὶ ἀπῆλθεν ὑγιής.

22. Ἐπ' ὅψεσιν ἐμαῖς προσηνέχθη αὐτῷ παιδαρίσκος ἐνεργούμενος ὑπὸ πονηροῦ πνεύματος. Ἐπιθείς οὖν αὐτῷ

in začeni z drugim dnevem sem (tako) stal. Tedaj sem velel svojemu umu: »Ne spusti se dol z nebes. Tam imaš angele, nadangele, višnje moči, celotnega Boga. Ne spusti se dol z neba.« 18. Potem ko sem vzdržal dva dni in dve noči, sem tako razjezil demona, da je postal ognjen plamen in mi požgal vse v celici, tudi rogoznicu, na kateri sem stal, je sežgal in mislil, da bom jaz v celoti pogorel. Slednjič me je premagal strah in sem tretji dan odnehal, ker nisem mogel svojega razuma narediti neraztresenega, ampak sem se spustil v zrenje sveta, da mi ne bi pripisali domišljavosti.«

19. Nekoč sem se jaz nameril k temu svetemu Makariju in sem našel pred njegovo celico ležati duhovnika iz vasi, ki mu je bila vsa glava razjedena od bolezni, ki se imenuje rak, in na vrhu glave se mu je pokazala gola kost. Prišel je, da bi bil ozdravljen, a mu (Makarij) ni naklonil srečanja. Zato sem ga prosil: »Rotim te, imej usmiljenje z njim in mu daj odgovor.« 20. Pa mi reče: »Ni vreden ozdravljenja. To mu je namreč poslano kot vzgojni nauk. Če pa hočeš, da bo ozdravljen, ga prepričaj, da se vzdrži bogoslužja. Opravlja namreč bogoslužje, čeprav je nečistnik, in zato ima vzgojno kazen; ozdravlja ga Bog.« Ko sem to povedal nesrečniku, je pristal in prisegel, da ne bo nikoli več opravljal duhovniške službe. Tedaj ga je sprejel in rekel: »Veruješ, da Bog obstaja?« Rekel mu je: »Da.« 21. »Mar si lahko izigral Boga?« Odgovoril je: »Ne.« [Reče mu]: »Če spoznaš svoj greh in Božjo vzgojo, zaradi katere to trpiš, se v bodoče popravi.« Tedaj je priznal krivdo in dal besedo, da ne bo več grešil in ne opravljal bogoslužja, ampak z veseljem sprejel laiški stan. Tako je nanj položil roko in v nekaj dneh je ozdravel, lasje so mu zrastle in odšel je zdrav.

22. Pred mojimi očmi so mu prinesli dečka, obsedenega s hudim duhom. Dal mu je roko na glavo in drugo na srce ter molil nad njim, dokler ga ni pripravil do tega, da je obvisel v zraku. Deček se je tedaj napihnil kot meh in se toliko razžaril, da je imel vso kožo vneto. Nenadoma je zakričal, skozi vsa

χειρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τὴν ἄλλην ἐπὶ τῆς καρδίας, ἐπὶ τοσοῦτον ἤϋξατο ἕως οὗ αὐτὸν ἀπὸ ἀέρος ἐποίησε κρεμασθῆναι. Οἰδήσας οὖν ὡς ἀσκὸς ὁ παῖς τοσοῦτον ἐφλέγμανεν ὡς γενέσθαι πᾶς ἐρυσιπέλατος. Καὶ αἰφνίδιον ἀνακράξας, διὰ πασῶν τῶν αἰσθήσεων ὕδωρ ἐνήνοχε, καὶ λωφῆσας πάλιν γέγονεν εἰς τὸ μέτρον ὃ ἦν. Παραδίδωσιν οὖν τῷ πατρὶ αὐτόν, ἀλείψας ἐλαίῳ ἀγίῳ, καὶ ἐπιχέας ὕδωρ, παρήγγειλεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας μὴ κρεῶν ἄψασθαι, μὴ οἴνου. Καὶ οὕτως αὐτὸν ἰάσατο.

23. Ὡχλησαν τούτῳ ποτὲ λογισμοὶ κενοδοξίας ἐκβάλλοντες αὐτὸν τῆς κέλλης, καὶ ὑποτιθέμενοι οἰκονομίας χάριν καταλαμβάνειν τὴν Ρωμαίων πρὸς θεραπείαν τῶν ἀρρωστούντων· μεγάλως γὰρ ἐνήργει ἡ χάρις εἰς αὐτὸν κατὰ πνευμάτων. Καὶ ὡς ἐπὶ πολὺ οὐχ ὑπήκουσε, σφοδρῶς δὲ ἠλαύνετο, πεσὼν ἐπὶ τῆς φλιάς τῆς κέλλης τοὺς πόδας ἀφήκεν ἐπὶ τὰ ἔξω καὶ λέγει· Ἔλκετε, δαίμονες, καὶ σύρετε· ἐγὼ γὰρ τοῖς ποσὶ τοῖς ἐμοῖς οὐκ ἀπέρχομαι· εἰ δύνασθέ με οὕτως ἀπενεγκεῖν ἀπελεύσομαι· διομνὺς αὐτοῖς ὅτι Κεῖμαι ἕως ἐσπέρας· ἐὰν μὴ με σαλεύσετε, οὐ μὴ ὑμῶν ἀκούσω. 24. Ἐπὶ πολὺ οὖν πεσὼν ἀνέστη. Ἐπιγενομένης δὲ νυκτὸς πάλιν αὐτῷ ἐπέθεντο· καὶ σπυρίδα μοδίῳν δύο ψάμμου πληρώσας καὶ θεῖς ἐπὶ τῶν ὤμων, διεκίνει ἀνὰ τὴν ἔρημον. Συνήνητησεν οὖν αὐτῷ Θεοσέβιος ὁ κοσμήτωρ, Ἀντιοχεὺς τῷ γένει, καὶ λέγει αὐτῷ· Τί βαστάζεις, ἀββᾶ; παραχώρησον ἐμοὶ τὸ φορτίον, καὶ μὴ σκύλλου· Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Σκύλλω τὸν σκύλλοντά με· ἄνετος γὰρ ὢν ἀποδημίας μοι ὑποβάλλει. Ἐπὶ πολὺ οὖν διακινήσας εἰσῆλθεν εἰς τὴν κέλλαν, συντρίψας τὸ σῶμα.

25. Οὗτος ἡμῖν ὁ ἅγιος Μακάριος διηγῆσατο, ἦν γὰρ πρεσβύτερος, ὅτι Ἐπεσημηνάμην κατὰ τὸν καιρὸν τῆς δι-αδόσεως τῶν μυστηρίων ὅτι Μάρκῳ τῷ ἀσκητῇ οὐδέποτε ἔδωκα ἐγὼ προσφοράν, ἀλλὰ ἄγγελος αὐτῷ ἐπεδίδου ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου· μόνον δὲ τὸν ἀστράγαλον ἐθεώρουν τῆς χειρὸς τοῦ διδόντος. Μάρκος δὲ οὗτος νεώτερος ἦν,

njegova čutila je pritekla voda, uplahnil je in spet dobil mero, kot je bila prej. Predal ga je torej očetu, potem ko ga je pomazilil s svetim oljem in polil z vodo; ukazal je, naj se štirideset dni ne dotakne ne mesa ne vina. In tako ga je ozdravil.

23. Nekoč so ga nadlegovale misli¹⁸⁷ nečimrnosti in ga izganjale ven iz celice ter mu predlagale, naj zaradi Božjega načrta¹⁸⁸ osvoji (mesto) Rimljanov, da bi zdravil obolele: mogočno je namreč delovala v njem milost proti duhovom. Ko dolgo časa ni poslušal, a so ga še bolj preganjale, je padel na prag celice in noge potisnil navzven ter rekel: »Vlecite, demoni, in me potegnite ven! Jaz namreč s temi svojimi nogami ne grem. Če me morete tako odnesti, bom odšel.« In prisegel jim je: »Ležal bom do večera. Če me ne premaknete, vam nikakor ne bom poslušen.« 24. Dolgo je torej ležal na tleh, nato pa vstal. Ko je nastopila noč, so ponovno navalili. Napolnil je košaro z dvema mernikoma peska, si naložil na ramena in se spravil v puščavo. Tedaj ga je srečal Teosebij, čistilec,¹⁸⁹ Antiohijec po rodu, in mu rekel: »Kaj nosiš, aba? Podaj mi svoj tovor in ne muči se!« On pa mu je rekel: »Mučim tistega, ki mene muči. Svetuje mi namreč potovanje v tujino, brez uzde je.« Dolgo se je tako pomikal po puščavi, in ko je izmučil telo, je šel v celico.

25. Ta sveti Makarij nam je pripovedoval – bil je namreč duhovnik: »Ob času razdeljevanja skrivnosti¹⁹⁰ sem opazil, da asketu Marku nikoli nisem jaz dal daru¹⁹¹, ampak mu ga je angel izročil z oltarja. Le členek roke tistega, ki je dajal, sem videl.« Marko je bil tisti mladenič, ki je Staro in Novo zavezo znal na pamet, bil je nadvse blag, razumen kot le kdo.

---

187 Misel (grško *logismós*) pomeni proizvod razuma, diskurzivnega mišljenja (ne toliko uma, vrojene sposobnosti); skoraj dosledno je to »slaba misel, skušnjava«, s katero se puščavski očetje bojujejo; včasih pa je lahko tudi brez negativnega prizvoka, npr. v 19, 7.

188 Gr. *oikonomía*.

189 Ali: *brivec*, gr. *kosmétor*; pri poganih tudi *krasilec kipov*.

190 Tj. podeljevanja obhajila.

191 Tj. žrtve oz. hostije, gr. *prospchorá*.

παλαιὰν καὶ καινὴν γραφὴν ἀποστηθίζων, πρᾶς καθ' ὑπερβολὴν, σῶφρων εἰ καὶ τις ἄλλος.

26. Μιᾶς οὖν τῶν ἡμερῶν εὐκαιρηθεὶς ἐγώ, εἰς τὸ ἔσχατον αὐτοῦ γῆρας, ἀπέρχομαι καὶ παρακαθέζομαι αὐτοῦ τῇ θύρᾳ νομίσας αὐτὸν ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὡς ἅτε ἀρχαῖον, ἀκροώμενος τί λέγει ἢ τί διαπράττεται. Καὶ μονώτατος ὢν ἔνδον, περὶ τὰ ἑκατὸν ἐλάσας ἔτη ἤδη καὶ τοὺς ὀδόντας ἀπολέσας, ἐαυτῷ διεμάχετο καὶ τῷ διαβόλῳ, καὶ ἔλεγε· Τί θέλεις, κακόγηρε; Ἴδου καὶ ἐλαίου ἦψω καὶ οἴνου μετέλαβες· λοιπὸν τί θέλεις, πολιοφάγε; ἐαυτὸν ὑβρίζων. Εἶτα καὶ τῷ διαβόλῳ· Μὴ ἀκμήν τί σοι χρεωστῶ; οὐδὲν εὐρίσκεις· ἄπελθε ἀπ' ἐμοῦ. Καὶ ὡς τερετίζων ἐαυτῷ διελέγετο· Δεῦρο, πολιοφάγε· ἕως πότε ἔσομαι μετὰ σοῦ;

27. Διηγείτο δὲ ἡμῖν Παφνούτιος ὁ μαθητὴς αὐτοῦ,

26. Nekega dne sem našel primeren trenutek, že v njegovi najvišji starosti, in sem šel ter sedel pri njegovih vratih; imel sem ga za več kot človeka, ker je bil pač tako častitljivo star, in sem poslušal, kaj govori ali kaj dela. In bil je notri popolnoma sam, dosegel je že okrog sto let in je izgubil zobe, a se je boril s seboj in s hudičem in govoril: »Kaj hočeš, hudobni starec¹⁹²? Glej, poskusil si olje in vzel svoj delež vina. Kaj še hočeš, sivolasi požrešnež?« Tako je sramotil samega sebe. Nato še hudiču: »Mar ti sedaj še kaj dolgujem? Ničesar ne boš našel. Odidi od mene!« In kot da mrmra sam s seboj, se je pogovarjal: »No, daj, požrešnež sivolasi! Do kdaj bom s teboj?«¹⁹³

27. Pafnucij,¹⁹⁴ njegov učenec, nam je povedal:¹⁹⁵ »Nekega

---

192 *hudobni starec*, gr. *kakógeros*: v nasprotju z izrazom *kalógeros*, dobri starec, ki dobi nato pomen meniha; prim. op. k 18, 16.

193 Prim. Mt 17,17.

194 Rojen je bil v začetku četrtega stoletja. Omenjen je tudi v HM, AP in pri Kasijanu (*Coll.*). Najprej je živel v samostanu, nato je postal samotar; nanj je močno vplival Anton Veliki, ki mu je tudi svetoval življenje v samoti. Bil je tudi učenec Makarija in je nasledil Izidorja (prim. op. k 19, 5) kot duhovnik v Sketis. V času, ko je Kasijan obiskal Egipt, je načeloval štirim samostanom v puščavi. Velja za enega od štirih puščavskih očetov, poleg Mojzesa in obeh Makarijev, za katere je Kasijan rekel, da izredno združujejo ljubezen do samote, popolno odpoved svetu in neizčrpno ljubezen do bratov.

195 Dogodek je opisan tudi v HM, vendar je pripisan Makariju Egiptovskemu (21, 15–16, vrstice 80–92); pri Paladiju je slep le en mladič, v HM pa celo leglo in hijena je Makarija peljala k brlogu, da je mladiče ozdravil. Prim. tudi Rufin: HE XI, 4; podobna zgodba je v t. i. Sinajskem gerontiku (*Tò gerontikòn tou Sinâ*), kjer pa ni popolnoma jasno, za katero žival gre: gr.izraz, ki nastopa tudi v Prg 30,26, je *choirógryllos* (Septuaginta), hebr. *šâfân*, kar Vulgata prevaja *lepusculus*, SSP *jazbec*, Liddel–Scott *coney*, *hyrax syriacus*, v Du Cange (lat. in grc.) bi opis ustrezal kuncu oz. puščavskemu psu, po drugi razlagi pa ježu ali ježevcu (*hystrix*), kot ima tudi novogrški prevod Sinajskega gerontika: *skantzochoirína*; torej ježeva (ali kuncja) samica je prinesla Janezu iz Sabe slepega mladiča; ta je pljunil na zemljo in pomazal s tem slepe oči (prim. Jn 9,6) in mladič je spregledal; v zahvalo mu je v gobcu z velikim naporom prinesla veliko glavo

ὅτι μιᾶ τῶν ἡμερῶν ὕαινα λαβοῦσα τὸν ἑαυτῆς σκύμνον, τυφλὸν ὄντα, ἤνεγκε τῷ Μακαρίῳ· καὶ τῇ κεφαλῇ κρούσασα τῆς αὐλῆς τὴν θύραν εἰσῆλθεν ἔξω αὐτοῦ καθιμένου, καὶ ἔρριπεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ τὸν σκύμνον. Λαβὼν δὲ ὁ ἅγιος καὶ ἐπιπτύσας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐπηύξατο, καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε. Καὶ θηλάσασα αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ λαβοῦσα αὐτὸν ἀπῆλθε.

28. Καὶ τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ κώδιον μεγάλου προβάτου ἐνήνοχε τῷ ἀγίῳ. Ὡς δὲ ἡ μακαρία Μελάνιον μοι εἶπεν ὅτι Παρὰ τοῦ Μακαρίου ἐγὼ ἔλαβον τὸ κώδιον ἐκεῖνο ξένιον. Καὶ τί θαυμαστὸν εἶ ὁ τοὺς λέοντας τῷ Δανιὴλ ἡμερώσας, καὶ τὴν ὕαιναν ἐσυνέτισεν;

Ἔλεγε δὲ ὅτι ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη οὐκ ἔπτυσε χαμαί, ἐξηκοστὸν ἔχων ἔτος ἀφ' οὗ ἐβαπτίσθη. 29. Ἦν δὲ τὸ εἶδος αὐτοῦ ὑποκόλοβον, σπανόν, ἐπὶ τοῦ χεῖλους μόνον ἔχον τρίχας, καὶ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ πώγωνος· ὑπερβολῇ γὰρ ἀσκήσεως οὐδὲ αἱ τρίχες τῆς γενειάδος αὐτοῦ ἐφύησαν.

Τούτῳ ἐγὼ προσῆλθόν ποτε ἀκηδιάσας, καὶ λέγω αὐτῷ· Ἀββᾶ, τί ποιήσω; ὅτι θλίβουσί με οἱ λογισμοὶ λέγοντες ὅτι Οὐδὲν ποιεῖς, ἄπελθε ἔνθεν. Καὶ λέγει μοι ὅτι Εἰπέ αὐτοῖς· Ἐγὼ διὰ Χριστὸν τοὺς τοίχους τηρῶ.

Ταῦτα ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγα σοι ἐσήμηνα τοῦ ἀγίου Μακαρίου.

dne je vzela hijena svojega mladiča, ki je bil slep, in ga prinesla Makariju. Z glavo je potolkla po vratih dvorišča in vstopila, ko je on sedel zunaj, ter vrgla mladiča pred njegove noge. Svetnik ga je vzel, pljunil v njegove oči¹⁹⁶ in molil, in pri priči je spregledal.¹⁹⁷ In njegova mati ga je podojila, ga pobrala in odnesla.«

28. Drugi dan pa je prinesla kožo velike ovce. In kakor mi je rekla blažena Melanija: »To kožo sem jaz prejela od Makarija kot gostinski dar.«¹⁹⁸ In ali je kaj čudnega, če je on, ki je Danielu ukrotil leve,¹⁹⁹ dal razumnost hijeni?

Rekel je, da ni pljunil na tla, odkar je bil krščen, bilo pa je šestdeseto leto, odkar je bil krščen. 29. Na izgled je bil skoraj pritlikav, golobrad, dlake je imel le na ustnicah in čisto na koncu brade. Zaradi prekomerne askeze mu niti dlake na licu niso zrasle.

Nekoč sem prišel k njemu, naveličan vsega, in mu rekel: »Aba, kaj naj storim? Mučijo me misli, ki mi pravijo: Ničesar ne delaš, odidi od tu!« On pa mi je dejal: »Reci jim: Zaradi Kristusa jaz stražim zidove.«

Pokazal sem ti ta dejanja svetega Makarija, le nekaj od mnogih.

---

zelja (*teleía krámbe* = zrelo zelje), vendar se ji je aba dobrohotno nasmehnil in rekel, da je to gotovo vzela z vrta kakega očeta in naj odnese nazaj; res je odnesla.

196 Prim. Mr 8,23.

197 Prim. Lk 18,43.

198 V različicah o tem poročajo tudi: Pavlin iz Nole (Epistula 29.5, CSEL 29:251), in sicer da je Melanija prinesla to kožo s seboj nazaj v Italijo in jo dala njemu, on pa nato Sulpiciju Severu; Rufin HE II, 4; Sulpicij Sever *Dial.* I, 15; HM 21 ne omenja Melanije, pač pa, da je v dar hijena Makariju prinesla ovnovo kožo, ki jo še vedno nekdo hrani.

199 Prim. Dan 6,23.

19. Περὶ Μωσέως τοῦ Αἰθίοπος

19.1 Μωσῆς οὕτω τις καλούμενος, Αἰθίοψ τῷ γένει, μέλας, οἰκέτης ὑπῆρχε πολιτευομένου τινός· ὃν διὰ πολλὴν δυστροπίαν καὶ ληστείαν ἔρριψεν ὁ ἴδιος δεσπότης· ἐλέγετο γὰρ καὶ μέχρι φόνων φθάνειν· ἀναγκάζομαι γὰρ λέγειν αὐτοῦ τὰ τῆς πονηρίας, ἵνα δείξω αὐτοῦ τὴν ἀρετὴν τῆς μετανοίας. Διηγοῦντο γοῦν ὅτι καὶ ἀφηγούμενος ἦν ληστηρίου ἑνός· οὐ καὶ τὸ ἔργον φαίνεται ἐν τοῖς ληστρικοῖς, ὅτι ποιμένοι τινὶ ἐμνησικακήσέ ποτε παρεμποδίσαντι αὐτῷ εἰς πρᾶγμα τι μετὰ τῶν κυνῶν ἐν νυκτί· 2. ὃν ἀποκτείνειν θελήσας περινοστεῖ τὸν τόπον ἔνθα τὴν στάσιν εἶχε τὴν τῶν προβάτων· καὶ ἐμηνύθη αὐτῷ πέραν τοῦ Νείλου· καὶ πλημμυροῦντος τοῦ ποταμοῦ καὶ κρατοῦντος ὡσεὶ σημεῖον ἓν, δακῶν τὴν μάκαιραν ἐν τῷ στόματι καὶ τὸν χιτωνίσκον θεῖς τῇ κεφαλῇ διεπέρασεν οὕτω κολυμβήσας τὸν ποταμόν. Ἐν τῷ τοῦτον οὖν διακολυμβᾶν ἠδυνήθη ὁ ποιμὴν διαλαθεῖν αὐτόν, ἑαυτὸν καταχώσας εἰς τὴν ἄμμον. Τοὺς οὖν ἐξ ἐπιλογῆς τέσσαρας κριοὺς σφάξας καὶ δήσας σειρᾶ, διεκολύμβησεν αὐθις· 3. καὶ ἐλθὼν εἰς μικρὸν προαύλιον ἀπέδειρε, καὶ φαγὼν τὰ κάλλιστα τῶν κρεῶν καὶ εἰς οἶνον διαπωλήσας τὰ κώδια καὶ σαῖτην πιών ὡς ἰταλικῶν δεκαοκτῶ ξεστῶν, πενήκοντα σημεῖα ἀπῆλθεν ὅπου τὸ κολλήγιον εἶχεν.

Οὗτος ὁ τοσοῦτος ὁπὲ ποτε κατανυγεῖς ἐκ περιστάσεώς τινος, ἐπέδωκεν ἑαυτὸν μοναστηρίῳ καὶ οὕτως προσῆλθε τῷ πράγματι τῆς μετανοίας ὡς καὶ αὐτὸν τὸν συμπράκτην αὐτοῦ τῶν κακῶν ἐκ νεότητος δαίμονα τὸν αὐτῷ συναμαρτόντα ἄντικρυς εἰς ἐπίγνωσιν ἀγαγεῖν τοῦ Χριστοῦ.

19. ETIOPEC MOJZES²⁰⁰

19.1. Nekdo, imenovan Mojzes, Etiopec po rodu, črn, je bil služabnik nekega državnega uradnika. Zaradi hude trme in razbojništva ga je njegov lastni gospodar spodil. Pravijo, da se je spustil celo do umora. Nujno je, da povem o teh dejanjih njegove hudobije, da bom pokazal krepost njegovega spreobrnjenja. Pripovedovali so torej, da je bil celo vodja roparske tolpe. Med roparskimi prigodami se javlja tudi to njegovo dejanje: hotel se je maščevati nekemu pastirju, ki ga je nekoč ponoči s svojimi psi oviral pri nekem poslu. 2. Ker ga je hotel ubiti, je preiskoval predel, kjer je oni imel stajo drobnice. Dobil je namig, da je na drugi strani Nila. In ker je bila reka narasla in široka približno eno miljo, je z zobmi držal meč v ustih in dal tuniko na glavo ter tako s plavanjem prečkal reko. Medtem ko pa je plaval, se je uspelo pastirju skriti, tako da se je zakopal v pesek. Tedaj je (Mojzes) zaklal štiri izbrane ovne, jih zvezal z vrvjo in plaval nazaj čez. 3. Ko je prišel na majhno dvorišče, jih je odrl, pojedel najboljše dele mesa, prodal kože za vino in spil *saito*, kakih osemnajst italških sekstarijev,²⁰¹ ter prehodil petdeset milj, kjer je imel tolpo.²⁰²

Ta, ki je bil takšen, se je vendar pozneje, ko ga je mučila žalost po neki nesreči, podal v samostan in se tako posvetil opravljanju pokore, da je celo tistega, ki je bil v mladosti pomočnik pri njegovih zločinih, demona, ki je z njim grešil, pripeljal naravnost do spoznanja Kristusa.²⁰³ Med drugim se

---

²⁰⁰ O njem poročajo tudi Sozomen, Kasijan in AP, zlasti o tem, da je bil izpostavljen zelo hudim napadom demonov. Na Makarijev nasvet se je za nekaj časa umaknil v Petro. Tudi veliki aba Pojmen pravi v 166. apoftegmi AP, da po tretji generaciji in po abu Mojzesu menihi v Sketis niso več napredovali. Umrli je leta 407 ali 408 v Sketis, ko je bil mučen skupaj s sedmimi drugimi ob barbarskem napadu.

²⁰¹ Vsak meri skoraj pol litra; *saita* bi bila torej med 8 in 9 litri.

²⁰² Ali: *zbirališče*, gr. *kollégion*.

²⁰³ O tej »demonologiji« npr. Butler (II, op. 34, str. 198) pravi, da je ne razume.

Ἐν οἷς λέγεται ποτε ὅτι ληστὰι τούτῳ ἐπέπεσον ἐν τῷ
κελλίῳ καθημένῳ ἀγνοήσαντες τὸ τίς ἐστιν. Ἦσαν δὲ
τέσσαρες· 4. οὓς δῆσας πάντας καὶ καθάπερ ζαβέρναν
ἐπιθεῖς ἀχύρου τῷ νώτῳ ἤνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν
ἀδελφῶν εἰπών· Ἐπειδὴ οὐκ ἔξεστί μοι ἀδικεῖν οὐδένα, τί
κελεύετε περὶ τούτων; Οὕτως ἐκεῖνοι ἐξομολογησάμενοι,
καὶ γνόντες ὅτι Μωσῆς ἐστὶν ἐκεῖνος, ὃ ποτε ὀνομαστός
καὶ περιβόητος ἐν τοῖς λησταῖς, δοξάσαντες τὸν θεὸν
κάκεινοι ἀπετάξαντο διὰ τὴν τούτου μεταβολήν, λο-
γισάμενοι ὅτι Εἰ οὗτος ὁ οὕτως ἰκανὸς καὶ δυνάμενος ἐν
τοῖς ληστρικοῖς τὸν θεὸν ἐφοβήθη, ἡμεῖς τί ἀναβαλλόμε-
θα τὴν σωτηρίαν;

5. Τούτῳ τῷ Μωσεῖ ἐπέθεντο δαίμονες εἰς τὴν ἀρχαίαν
συνήθειαν τῆς ἀκολασίας τῆς πορνικῆς κατελαύνοντες·
ὃς ἐπὶ τοσοῦτον ἐπειράσθη, ὡς αὐτὸς διηγείτο, ὡς μικροῦ
δεῖν τῆς προθέσεως ἐξοκεῖλαι. Παραγενόμενος οὖν πρὸς
τὸν μέγαν Ἰσίδωρον τὸν ἐν τῇ Σκήτει, ἀνήνεγκε τὰ τοῦ
πολέμου. Καὶ λέγει αὐτῷ· Μὴ λυπηθῆς· ἀρχαὶ γάρ εἰσι,
καὶ διὰ τοῦτο σφοδρότερόν σοι ἐπέθεντο ζητοῦντες τὴν
συνήθειαν. 6. Ὡσπερ γὰρ κύων ἐν μακέλλῳ τῇ συνηθείᾳ
οὐκ ἀφίσταται, ἂν δὲ κλεισθῇ τὸ μάκελλον καὶ μηδεὶς
αὐτῷ μηδὲν δῶ, οὐκέτι ἐγγίζει· οὕτω καὶ σὺ ἐὰν ἐπιμείνης,
ἀκηδιάσας ὁ δαίμων ἔχει σου ἀποστήναι. Ἀναχωρήσας
οὖν ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης σφοδρότερον ἤσκεῖτο, καὶ
μάλιστα ἀπὸ βρωμάτων, οὐδενὸς μεταλαμβάνων πλήν
ἄρτου ξηροῦ ἐν δώδεκα οὐγκίαις, ἐργαζόμενος ἔργον
πλείστον, καὶ πεντήκοντα προσευχὰς ἐκτελῶν. Κα-
τατήξας οὖν αὐτοῦ τὸ σωματίον, ἔμεινε πυρούμενος ἔτι

govori, da so ga nekoč, ko je sedel v celici, napadli roparji, ki niso vedeli, kdo je. Štirje so bili. 4. Vse je zvezal, si jih naložil na pleča kot vrečo²⁰⁴ plev in jih nesel v cerkev bratov, rekoč: »Ker mi ni dovoljeno nikomur storiti krivice, kaj mi velite glede teh?« Tedaj so oni priznali krivdo, in ko so izvedeli, da je to tisti Mojzes, ki je bil nekoč slaven in razvpit med roparji, so slavili Boga in se po zaslugi njegove spremembe tudi oni odpovedali svetu; razmišljali so namreč: »Če se je on, ki je bil tako silen in mogočen pri roparskih podvigih, zbal Boga, zakaj bi mi odlagal odrešenje?«

5. Tega Mojzesa so napadali demoni, tako da so ga vlekli v njegovo staro navado, razuzdano nečistovanje. Tako zelo je bil skušan, kot je sam povedal, da je skoraj zašel od svojega sklepa. Šel je po pomoč k vélikemu Izidorju, tistemu v Sketis,²⁰⁵ in mu izdal vse o svojem boju. In ta mu je rekel: »Ne žalosti se. To so (tvoji) začetki in zato te silneje napadajo, ker želijo najti tvoje navade. 6. Kakor namreč pes iz navade ne gre stran od mesnice, če pa se mesnica zapre in mu nihče ničesar ne da, se ne bo več približal; tako tudi ti: če boš vztrajal, se bo demon naveličal in se bo moral oddaljiti od tebe.« Odšel je in od te ure še bolj asketsko živel, zlasti v odpovedi hrani, ničesar ni zaužil razen po dvanajst unč²⁰⁶ suhega kruha; hkrati je opravljal ogromno dela in zmolil petdeset molitev. Oslabil je sicer svoje bedno telo²⁰⁷, a ga je še vedno žgalo in je imel sanjske prikazni. 7. Spet je šel k nekemu drugemu izmed svetih mož in mu rekel: »Kaj naj

---

204 Izraz je verjetno gr. *hápax legómenon*; v srednjeveški latinščini pa pomeni vrečo za obleke ali omaro za knjige.

205 Izidor, duhovnik iz Sketis, je omenjen tudi v AP. Bil je duhovnik v tej puščavi, potem ko se je Makarij Veliki umaknil dlje v puščavo. Njegova priljubljenost in sloves sta bila izredna, zlasti v letih 370–375. Omenja ga Kasijan kot voditelja ene od puščavskih skupnosti, pa tudi Rufin in Hieronim ga omenjata skupaj z Makarijem in Pafnucijem. O možeh z imenom Izidor gl. tudi op. k 1, 1; 10, 2 in 46, 2.

206 Gl. op. k 2, 2.

207 *bedno telo*: db. (v grščini deminutiv): *telesce*.

καὶ ἐνυπνιαζόμενος. 7. Πάλιν παρέβαλεν ἄλλω τινὶ τῶν ἁγίων καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ποιήσω ὅτι σκοτιζοῦσί μου τὸν λογισμὸν τὰ ἐνύπνια τῆς ψυχῆς κατὰ συνήθειαν ἡδονῆς; Λέγει αὐτῷ· Ἐπειδὴ τὸν νοῦν σου οὐκ ἀπέστησας τῶν περὶ ταῦτα φαντασιῶν, τούτου χάριν ὑφίστασαι τοῦτο· δὸς ἑαυτὸν εἰς ἀγρυπνίαν καὶ προσεύχου νηφόντως καὶ ἐλευθεροῦσαι ἀπὸ τούτων ταχέως. Ὅς ἀκούσας καὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἀπελθὼν ἐν τῇ κέλλῃ ἔδωκε λόγον μὴ κοιμηθῆναι διὰ πάσης νυκτός, μὴ κλίνειν γόνυ. 8. Μείνας οὖν ἐν τῷ κελλίῳ ἐπὶ ἔτη ἕξ, τὰς νύκτας πάσας εἰς τὸ μέσον τοῦ κελλίου ἴστατο προσευχόμενος, ὀφθαλμὸν μὴ καμμύων· καὶ τοῦ πράγματος περιγενέσθαι οὐκ ἠδυνήθη. Ὑπέθετο οὖν ἑαυτῷ πάλιν ἄλλην πολιτείαν, καὶ ἐξερχόμενος τὰς νύκτας ἀπῆει εἰς τὰς κέλλας τῶν γερόντων καὶ ἀσκητικωτέρων, καὶ λαμβάνων τὰς ὑδρίας αὐτῶν λεληθότως ἐπλήρου ὕδατος. Ἀπὸ μήκους γὰρ ἔχουσι τὸ ὕδωρ, οἱ μὲν ἀπὸ δύο, οἱ δὲ ἀπὸ πέντε σημείων, ἄλλοι ἀπὸ ἡμίσεος. 9. Μιᾶς οὖν τῶν νυκτῶν ἐπιτηρήσας ὁ δαίμων καὶ μὴ καρτερήσας, ἐγκύψαντι αὐτῷ εἰς τὸ φρέαρ δέδωκε κατὰ τῶν ψοῶν ῥοπάλῳ τινὶ καὶ ἀφήκεν αὐτὸν νεκρόν, μὴ αἰσθανόμενον μήτε ὃ πέπονθε μήτε παρὰ τίνος. Τὴν ἄλλην οὖν ἡμέραν ἐλθὼν τις ἀντλήσαι ὕδωρ εὗρεν αὐτὸν ἐκεῖ κείμενον, καὶ ἀνήγγειλε τῷ μεγάλῳ Ἰσιδώρῳ τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς Σκίτηως. Λαβὼν οὖν αὐτὸν ἀνήνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἐπὶ ἔτος ἕν ἐνόσησεν ὡς μόλις γενέσθαι τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ τὴν ψυχὴν ἐν ἰσχύϊ. 10. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ μέγας Ἰσιδώρος· Παῦσαι φιλονεικῶν, Μωσῆ, τοῖς δαίμοσι· καὶ μὴ αὐτοῖς ἐπέμβαινε· μέτρα γὰρ εἰσι καὶ τῆς ἀνδρείας τῆς ἐν τῇ ἀσκήσει. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Οὐ μὴ παύσωμαι μέχρις οὗ παύσῃται μου ἡ φαντασία τῶν δαιμόνων. Λέγει οὖν αὐτῷ· Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ πέπαυταί σου τὰ ἐνύπνια· κοινώνησον οὖν μετὰ παρρησίας· ἵνα γὰρ μὴ καυχῆσῃ ὡς περιγενόμενος πάθους, τούτου χάριν κατεδυναστεύθης πρὸς τὸ συμφέρον. 11. Καὶ ἀπῆλθε πάλιν ἐπὶ τὴν κέλλαν αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα

storim, ker zatemnjujejo mojo misel sanje duše, v skladu z mojo uživaško navado.« Reče mu: »Ker svojega uma nisi odtrgal od sanjarjenja o takih stvareh, zato si podvržen temu. [Naloži si²⁰⁸ bedenje in trezen moli, pa boš hitro osvobojen tega.]« Poslušal je tudi ta nasvet, šel v celico in dal besedo, da ne bo vso noč spal niti upognil kolena. 8. Tako je ostal v celici še šest let, vse noči je stal sredi celice in molil, ne da bi zamižal. Vendar ni mogel premagati razvade. Podvrigel se je torej spet drugačnemu načinu življenja, hodil je ven ponoči in odhajal v celice starcev in večjih asketov, jemal skrivaj njihove vrče in jih napolnil z vodo. Daleč so imeli namreč do vode, nekateri dve, drugi pet milj, nekateri pol milje. 9. Neke noči je demon prežal nanj in brez zadržka ga je z neko palico udaril po ledvicah, ko se je oni nagibal nad vodnjak, in ga pustil skoraj²⁰⁹ mrtvega; ni se zavedal, kaj je pretrpel, ne od koga. Drugi dan je prišel nekdo zajet vodo in ga je našel tam ležčega ter to sporočil velikemu Izidorju, duhovniku v Sketis. Ta ga je vzel in nesel v cerkev. Še eno leto je bil bolan, tako da sta njegovo telo in duša s težavo spet postala močna. 10. Tedaj mu je rekel véliki Izidor: »Nehaj se boriti z demoni, Mojzes, in ne zasramuj jih; tudi v askezi ima pogum mero.« On pa mu je rekel: »Nikakor ne bom nehal, dokler se ne nehajo prikazni demonov.« Reče mu tedaj: »V imenu Jezusa Kristusa, prenehale so tvoje sanjarije. Pojdi torej z zaupnostjo k obhajilu. Namreč da se ne bi bahal, da si premagal strast, zaradi tega si bil obseden, v (tvojo) korist.« 11. In odšel je spet v svojo celico. Kaka dva meseca kasneje, ko ga je Izidor vprašal, je rekel, da se ni nič več zgodilo. Postal pa je vreden milostnega daru proti demonom zato, ker se mi bojimo muh bolj, kot se je on demonov. Takšen je bil način življenja Etiopca Mojzesa, ki je bil tudi sam prištet med velike očete. Umrl je pri petin-

---

208 Gr. *Dòs heautón* (Daj se).

209 *skoraj*: dodano.

ἐρωτηθεὶς παρὰ Ἰσιδώρου ὡς μετὰ μῆνας δύο, ἔλεγε
μηκέτι μηδὲν πεπονθέναί. Κατηξιώθη δὲ οὗτος χάρισμα-
τος κατὰ δαιμόνων οὕτως ὡς τὰς μίας ταύτας ἡμᾶς φο-
βεῖσθαι μᾶλλον ἢ ἐκεῖνον τοὺς δαίμονας. Αὕτη ἡ πολιτεία
Μωσέως τοῦ Αἰθίοπος, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τοῖς μεγάλοις
τῶν πατέρων συναριθμούμενος. Τελευτᾷ οὖν ἐτῶν
ἑβδομήκοντα πέντε ἐν τῇ Σκίττει γενόμενος πρεσβύτερος,
καταλιπὼν καὶ μαθητὰς ἑβδομήκοντα.

sedemdesetih letih v Sketis, potem ko je postal duhovnik,
in zapustil tudi sedemdeset učencev.

20. Περὶ Παύλου

20.1. Ὅρος ἐστὶν ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀπάγον ἐπὶ τὴν Σκῆτιν τὴν πανέρημον ὃ καλεῖται Φέρμη. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει καθέζονται ὡς πεντακόσιοι ἄνδρες ἀσκούμενοι· ἐν οἷς καὶ Παῦλός τις, οὕτω καλούμενος, ταύτην ἔσχε τὴν πολιτείαν· οὐκ ἔργου ἦψατο, οὐ πραγματείας, οὐκ ἔλαβε παρά τινος παρεκτὸς οὐ ἥσθιεν. Ἔργον δὲ αὐτῷ καὶ ἄσκησις γέγονε τὸ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι. Τετυπωμένας οὖν εἶχεν εὐχὰς τριακοσίας, τοσαῦτα οὖν ψηφία συνάγων καὶ ἐν τῷ κόλπῳ κατέχων, καὶ ρίπτων καθ' ἑκάστην εὐχὴν ἔξω τοῦ κόλπου μίαν ψῆφον. 2. Οὗτος παραβαλὼν συντυχίας ἔνεκεν τῷ ἁγίῳ Μακαρίῳ τῷ λεγομένῳ πολιτικῷ, λέγει αὐτῷ· Ἄββᾶ Μακάριε, θλίβομαι. Ἦνάγκασεν οὖν αὐτὸν εἰπεῖν διὰ ποίαν αἰτίαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Ἐν κώμῃ τινὶ παρθένος κατοικεῖ τις τριακοστὸν ἔτος ἔχουσα ἀσκουμένη· περὶ ἧς μοι διηγήσαντο ὅτι παρεκτὸς σαββάτου ἢ κυριακῆς οὐδέποτε γεύεται· ἀλλὰ τὸν χρόνον ὅλον ἔλκουσα τὰς ἑβδομάδας διὰ πέντε ἐσθίουσα ἡμερῶν ποιεῖ εὐχὰς ἑπτακοσίας. Καὶ ἀπευδόκησα ἑμαυτοῦ τοῦτο μαθὼν ὅτι ὑπὲρ τὰς τριακοσίας οὐκ ἠδυνήθην ποιῆσαι. 3. Ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ ἅγιος Μακάριος· Ἐγὼ ἐξηκοστὸν ἔτος ἔχω τεταγμένας ἑκατὸν εὐχὰς ποιῶν καὶ τὰ πρὸς τροφὴν ἐργαζόμενος καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τὴν ὀφειλὴν τῆς συντυχίας ἀποδιδούς, καὶ οὐ κρίνει με ὁ λογισμὸς ὡς ἀμελήσαντα. Εἰ δὲ σὺ τριακοσίας ποιῶν ὑπὸ τοῦ συνειδότος κρίνη, δηλὸς εἶ καθαρῶς αὐτὰς μὴ εὐχόμενος, ἢ δυνάμενος πλείονας εὐχεσθαι καὶ μὴ εὐχόμενος.

20. PAVEL²¹⁰

20.1. V Egiptu je gora, ki vodi do velike puščave Sketis in se imenuje Ferme.²¹¹ Na tej gori prebiva okrog petsto mož, asketov. Med njimi je bil tudi neki Pavel, kakor so ga klicali, s takim načinom življenja: ni se dotaknil nobenega dela ne dejavnosti, ni vzel od nikogar ničesar, razen kar je pojedel. Nenehna molitev mu je postala delo in askeza. Zadal si je tristo molitev, toliko je torej nabral kamenčkov in jih imel v naročju ter po vsaki molitvi vrgel ven iz naročja en kamenček. 2. Ko je prišel, da bi se srečal s svetim Makarijem, imenovanim Meščan, mu je dejal: »Aba Makarij, v stiski sem.« Ta ga je prisilil, da je povedal, kaj je vzrok. In on mu je rekel: »V neki vasi prebiva neka devica, ki že trideset let živi asketsko. O njej so mi povedali, da razen v soboto in nedeljo nikoli ne poskusi ničesar, ampak ves čas, iz tedna v teden, je samo na pet dni, zmoli pa sedemsto molitev. [In ko sem to zvedel,] sem bil nezadovoljen s seboj, ker nisem mogel zmoliti več kot tristo.« 3. Sveti Makarij mu je odgovoril: »Šestdeseto leto je, kar zmolim odrejenih sto molitev, delam za hrano in bratom naklanjam dolžna srečanja, vendar me moja misel ne obsoja kot malomarnega. Če pa te tvoja vest obsoja, čeprav zmoliš tristo molitev, je jasno, da ne moliš v čistosti, ali pa da bi mogel več moliti, pa ne moliš.«

---

210 O njem govori kar nekaj virov: AP, Rufin, Sozomen, HM. Vzdevek Preprosti je dobil zaradi velikih preizkušenj pokorščine, ki mu jih je naložil Anton, da bi v njem prebudil nadnaravni dar poslušnosti. Prim. tudi pogl. 22.

211 Ni znana natančna lokacija te gore.

21. Περὶ Εὐλόγιου καὶ τοῦ λελωβημένου

21.1. Κρόνιός μοι διηγήσατο ὁ πρεσβύτερος τῆς Νιτρίας ὅτι Νεώτερος ὢν καὶ ἀκηδίας χάριν φυγὼν ἐκ τῆς μονῆς τοῦ ἀρχιμανδρίτου μου, ἀλώμενος ἔφθασα ἕως τοῦ ὄρους τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου. Ἐκάθητο δὲ μεταξὺ Βαβυλῶνος καὶ Ἡρακλέους εἰς τὴν πανέρημον τὴν φέρουσαν κατὰ θάλασσαν τὴν ἐρυθρὰν ὡς ἀπὸ τριάκοντα σημείων τοῦ ποταμοῦ. Ἐλθὼν οὖν αὐτοῦ εἰς τὸ μοναστήριον τὸ παρὰ τὸν ποταμόν, ἔνθα οἱ τούτου μαθηταὶ ἐκαθέζοντο εἰς τὸ λεγόμενον Πίσπιρ Μακάριος καὶ Ἀμάτας οἱ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν κοιμηθέντα, ἐξεδεξάμην ἡμέρας πέντε ἵνα συντύχω τῷ ἀγίῳ Ἀντωνίῳ. 2. Ἐλέγετο γὰρ παραβάλλειν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ, ποτὲ μὲν διὰ δέκα, ποτὲ δὲ διὰ εἴκοσι, ποτὲ δὲ διὰ πέντε ἡμερῶν, καθὼς ἂν αὐτὸν ὁ θεὸς ἤγεν ἐπ' εὐεργεσία τῶν παρατυγχανόντων τῷ μοναστηρίῳ. Διάφοροι οὖν συνήχθησαν ἀδελφοί, διαφόρους ἔχοντες χρείας· ἐν οἷς καὶ Εὐλόγιός τις Ἀλεξανδρεὺς μονάζων καὶ ἄλλος λελωβημένος, οἱ καὶ παρεγένοντο δι' αἰτίαν τοιάνδε. 3. Οὗτος ὁ Εὐλόγιος σχολαστικὸς ὑπῆρχεν ἐκ τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων, ὃς ἔρωτι πληγεὶς ἀθανασίας ἀπετάξατο τοῖς θορύβοις, καὶ πάντα διασκορπίσας τὰ ὑπάρχοντα κατέλιπεν ἑαυτῷ βραχέα νομίσματα, ἐργάσασθαι μὴ δυνάμενος. Ἀκηδιῶν οὖν καθ' ἑαυτὸν καὶ

21. EVLOGIJ²¹² IN POHABLJENEC

21.1. Kronij,²¹³ duhovnik v Nitriji, mi je povedal: »Ko sem bil mlad in sem zaradi naveličanosti ušel iz samostana svojega arhimandrita,²¹⁴ sem med blodenjem prispel vse do gore svetega Antona, ki leži med Babilonom²¹⁵ in Heraklejo²¹⁶ v veliki puščavi, ki se razprostira proti Rdečemu morju, približno tristo milj od reke²¹⁷. Prišel sem torej v njegov samostan ob reki, kjer sta v tako imenovanem Pispirju²¹⁸ prebivala njegova učenca Makarij²¹⁹ in Amatas, ki sta ga tudi pokopala, ko je umrl;²²⁰ čakal sem pet dni, da bi srečal svetega Antona. 2. Govorili so, da pride v tisti samostan včasih na deset, včasih dvajset, včasih na pet dni, kakor ga je pač Bog vodil za dobrobit tistih, ki so prihajali v samostan. Različni bratje so se namreč zbirali, z različnimi potrebami; med njimi je bil tudi neki Aleksandrijec Evlogij, menih, in še neki drugi, pohabljen, ki sta prišla zaradi sledečega vzroka. 3. Ta Evlogij se je posvečal študiju splošnih ved, a ga je zadela ljubezen do nesmrtnosti in se je odpovedal hrupu sveta, s tem da je vse razdal – obdržal je zase malo denarja, ker ni mogel delati. Ko se je tedaj naveličal biti sam s seboj, ni pa hotel vstopiti v skupnost niti ni bil zadovoljen kot samotar,

---

212 Nekega Evlogija, duhovnika, ki je bil učenec velikega Janeza Zlatoustega in menih v samostanu v Enatonu blizu Aleksandrije, omenja tudi AP, nekega starca pa tudi HM 16, vendar ne vemo, ali gre vedno za isto osebo ali tri različne.

213 O Kroniju gl. op. k pogl. 7.

214 Gl. op. k 7, 6.

215 Babilon nasproti Memfisa (Stari Kairo).

216 Kraj južno od Fajuma (obširne oaze v Egiptu južno od dan. Kaira in zahodno od srednjega toka Nila, široke 40 in dolge 60 km).

217 Tj. Nila.

218 Pispir, gora v Egiptu ob Nilu, na pol podrta zapuščena trdnjava, prvo zatočišče Antona Velikega; gl. op. k 3, 1.

219 O istovetnosti Makarija gl. op. k pogl. 15, Makarij Mlajši.

220 Atanazij v *Vita Antonii* (91, 1) ne navaja imen.

μήτε εἰς συνοδίαν βουλόμενος εἰσελθεῖν μήτε μόνος πληροφορούμενος, εὐρέ τινα κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐρριμμένον λελωβημένον ὃς οὔτε χεῖρας εἶχεν οὔτε πόδας. Τούτῳ μόνῃ ἢ γλώττα ἀκατάτριπτος ὑπῆρχε πρὸς συμφορὰν τῶν ἐντυγχανόντων.

4. Ὁ οὖν Εὐλόγιος στὰς ἐνατενίζει αὐτῷ καὶ προσεύχεται τῷ θεῷ, καὶ τίθεται διαθήκην μετὰ τοῦ θεοῦ ὅτι Κύριε, ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου λαμβάνω τοῦτον τὸν λελωβημένον καὶ διαναπαύω αὐτὸν μέχρι θανάτου, ἵνα διὰ τούτου κἀγὼ σωθῶ. Χάρισαί μοι ὑπομονὴν τῆς τούτου ὑπηρεσίας. Καὶ προσελθὼν τῷ λελωβημένῳ λέγει αὐτῷ· Θέλεις, ὁ μέγας, λαμβάνω σε εἰς τὴν οἰκίαν καὶ διαναπαύω σε; Λέγει αὐτῷ· Καὶ πάνυ. Οὐκοῦν, φησί, φέρω ὄνον καὶ λαμβάνω σε; Συνέθετο. Ἐνέγκας οὖν ὄνον ἤρεν αὐτόν, καὶ ἀπήνεγκεν εἰς τὸ ἴδιον ξενίδιον, καὶ ἦν αὐτοῦ ἐπιμελούμενος.

5. Διακαρτερήσας οὖν ὁ λελωβημένος ἐπὶ ἔτη δεκαπέντε ἐνοσοκομεῖτο παρ' αὐτοῦ, λουόμενος καὶ θεραπεύομενος ταῖς χερσὶ τοῦ Εὐλογίου καὶ ἀξίως τρεφόμενος τῆς νόσου. Μετὰ δὲ τὰ δεκαπέντε ἔτη δαίμων ἐνέσκηψεν εἰς αὐτόν καὶ ἀποστασιάζει πρὸς τὸν Εὐλόγιον· καὶ ἤρξατο τοσαύταις δυσφημίαις καὶ λοιδορίαις πλύνειν τὸν ἄνδρα, ἐπιλέγων· Σχάστα, φυγοκύρι, ἀλλότρια χρήματα ἔκλεψας, καὶ δι' ἐμοῦ θέλεις σωθῆναι. Ρίψόν με εἰς τὴν ἀγορὰν· κρέα θέλω. Ἦνεγκεν αὐτῷ κρέα. 6. Πάλιν οὖν ἀνέκραξεν· Οὐ πληροφοροῦμαι· ὄχλους θέλω· εἰς τὴν ἀγορὰν θέλω. Ὡ βία· ρίψόν με ὅπου με εὖρες. Ὡς εἰ εἶχε χεῖρας τάχα ἄν καὶ ἀπήγξατο, τοῦ δαίμονος αὐτὸν οὕτως ἀγριώσαντος. Ἀπέρχεται τοίνυν πρὸς τοὺς ἐκ γειτόνων ἀσκητὰς ὁ Εὐλόγιος καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ποιήσω, ὅτι εἰς ἀπελπισμὸν με ἤγαγεν ὁ λελωβημένος οὗτος; Ρίψω αὐτόν; Θεῷ δεξιὰς ἔδωκα καὶ φοβοῦμαι. Ἀλλὰ μὴ ρίψω αὐτόν; Κακάς μοι ἡμέρας καὶ νύκτας δίδωσι. Τί οὖν αὐτῷ ποιήσω οὐκ οἶδα. 7. Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Ὡς ἔτι ζῆ ὁ μέγας, οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὸν Ἀντώνιον, ἄνελθε πρὸς αὐτὸν βαλὼν τὸν λελωβημένον εἰς πλοῖον, καὶ ἀνένεγκε αὐτόν εἰς τὸ

je našel na trgu nekega pohabljenca, ki so ga tja odvrgli in ki ni imel ne rok ne nog. Le jezik mu je bil nepoškodovan, tako da je imel stik z mimoidočimi.

4. Evlogij se je torej ustavil in zazrl vanj ter molil k Bogu; sklenil je z Njim zavezo: ›Gospod, v Tvojem imenu vzamem tega pohabljenega in mu nudim počitek vse do smrti, da se s tem tudi sam odrešim. Milostno mi podari, da vzdržim v tem služenju njemu.‹ Prišel je k pohabljencu in mu rekel: ›Hočeš, o starec,²²¹ da te vzamem v svojo hišo in ti nudim počitek?‹ Reče mu: ›Seveda!‹ ›Torej,‹ je dejal, ›naj pripeljem osla in te vzamem?‹ Strinjal se je. Ko je torej pripeljal osla, ga je vzdignil nanj in odnesel v svoje prenočišče za goste in skrbel zanj.²²² 5. Petnajst let je pohabljenec ostal potrpežljiv, Evlogij pa mu je stregel kot bolničar, ga umival in oskrboval s svojimi rokami ter ga hranil bolezn primerno. Po petnajstih letih pa je vanj vdrl demon in se je uprl Evlogiju ter začel na moža izlivati takšne psovke in zmerjanja, govoreč: ›Podlež, ubežnik, ukradel si tuje imetje, z mojo pomočjo se hočeš odrešiti. Vrzi me na trg, hočem meso!‹ Prinesel mu je meso. 6. Spet je zavpil: ›Nisem zadovoljen! Hočem množico! Hočem na trg. O, nasilje! Vrzi me, kjer si me našel!‹ Če bi imel roke, bi se morda še zadavil, ker je bil demon tako razsrjen. Tedaj je šel Evlogij k asketom iz sosesčine in jim rekel: ›Kaj naj storim, ker me je ta pohabljenec privedel do obupa? Naj ga vržem ven? Dal sem Bogu obljubo in se bojim. Ali pa naj ga ne vržem ven? Grozne mi je storil dneve in noči. Ne vem, kaj naj torej storim z njim.‹ 7. Oni pa so mu rekli: ›Ker še vedno živi Véliki,‹ – tako so namreč klicali Antona – ›pojdi k njemu; daj pohabljenca v ladjo in ga odvedi v samostan ter počakaj, da pride (Anton) iz votline, in mu prepusti sodbo. In kar koli ti reče, upoštevaj njegovo presojo, Bog ti namreč govori po njem.‹ Držal se

---

221 Ali morda: *spoštovani*, db. *veliki*, gr. *mégas*.

222 Prim. Lk 10,34.

μοναστήριον καὶ ἔκδεξαι ἕως ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ σπηλαίου καὶ ἀνένεγκε αὐτῷ τὸ κρίμα· καὶ ὁ ἐάν σοι εἴπῃ, στοίχησον αὐτοῦ τῇ ἐπικρίσει, ὁ θεὸς γάρ σοι λαλεῖ δι' αὐτοῦ. Καὶ ἠνέσχετο αὐτῶν, καὶ βαλὼν τὸν λελωβημένον εἰς σκαφίδιον βουκολικόν, ἐξῆλθεν ἐν νυκτὶ τῆς πόλεως, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν μαθητῶν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. 8. Συνέβη δὲ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐλθεῖν τὸν μέγαν ἐσπέραν βαθεῖαν, ὡς διηγήσατο ὁ Κρόνιος, ἐμπεφιβλωμένον χλανίδα δερματίνην. Ἐρχόμενος οὖν εἰς τὸ μοναστήριον αὐτῶν ταύτην εἶχε τὴν συνήθειαν καλεῖν τὸν Μακάριον καὶ ἐρωτᾶν αὐτόν· Ἄδελφε Μακάριε, ἦλθόν τινες ἀδελφοὶ ὧδε; Ἀπεκρίνατο· Ναί. Αἰγύπτιοί εἰσιν ἢ Ἱεροσολυμίται; Σημεῖον δὲ αὐτῷ δεδώκει ὡς Ἐὰν ἀπραγοτέρους ἴδῃς, λέγε ὅτι Αἰγύπτιοί εἰσιν· ὅταν δὲ εὐλαβεστέρους καὶ λογιωτέρους, λέγε Ἱεροσολυμίται. 9. Ἠρώτησεν οὖν αὐτῷ κατὰ τὸ εἰωθός· Αἰγύπτιοί εἰσιν οἱ ἀδελφοί, ἢ Ἱεροσολυμίται; Ἀπεκρίνατο ὁ Μακάριος καὶ λέγει αὐτῷ· Μίγμα εἰσίν. Ὅτε μὲν ἔλεγεν αὐτῷ· Αἰγύπτιοί εἰσιν, ἔλεγε πρὸς αὐτόν ὁ ἅγιος Ἀντώνιος· Ποίησον φακὸν καὶ δὸς αὐτοῖς φαγεῖν· καὶ ἐποίει αὐτοῖς εὐχὴν μίαν, καὶ ἀπέλυεν αὐτούς. Ὅτε δὲ ἔλεγεν ὅτι Ἱεροσολυμίταιί εἰσιν, ἐκάθητο διὰ πάσης νυκτός, λαλῶν αὐτοῖς τὰ πρὸς σωτηρίαν. 10. Ἐν ἐκείνῃ οὖν τῇ ἐσπέρᾳ καθεσθεῖς, φησί, προσκαλεῖται πάντας, καὶ μηδενὸς μηδὲν αὐτῷ εἰρηκότος ὁποῖον ὄνομα ἔχει, σκοτίας οὔσης φωνεῖ καὶ λέγει· Εὐλόγιε, Εὐλόγιε, Εὐλόγιε, ἐκ τρίτου. Ἐκεῖνος οὐκ ἀπεκρίνατο ὁ σχολαστικός, οἰόμενος ἄλλον Εὐλόγιον καλεῖσθαι. Λέγει αὐτῷ πάλιν· Σοὶ λέγω, Εὐλόγιε, τῷ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἐλθόντι. Λέγει αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος· Τί κελεύεις, δέομαί σου; Τί ἦκες; Ἀποκρίνεται ὁ Εὐλόγιος καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁ ἀποκαλύψας σοὶ τὸ ὄνομά μου, καὶ τὸ πρᾶγμά σοι ἀπεκάλυψε. 11. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· Οἶδα διὸ ἦλθες· ἀλλ' ἐπὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν εἶπέ, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀκούσωσι. Λέγει αὐτῷ ὁ Εὐλόγιος· Τοῦτον τὸν λελωβημένον εὖρον ἐν τῇ ἀγορᾷ· καὶ δεξιὰς ἔδωκα τῷ θεῷ

je njihovega nasveta, dal je pohabljenca v pastirski čoln, ponoči zapustil mesto in ga prinesel v samostan učencev svetega Antona. 8. Zgodilo se je, da je Véliki prišel naslednji dan pozno ponoči, zavit v plašč iz kože (kakor je pripovedoval Kronij). Ko je torej prišel v njihov samostan, je imel navado, da je poklical Makarija in ga vprašal: ›Brat Makarij, ali so prišli sem kakšni bratje?‹ Odgovoril je: ›Da.‹ ›Ali so Egipčani ali Jeruzalemčani?‹ Določil mu je namreč znanje: ›Če vidiš, da so bolj brez razloga, reci, da so Egipčani. Če pa so bolj pobožni in razumni, reci Jeruzalemčani.‹ 9. Vprašal ga je torej kot po navadi: ›Ali so bratje Egipčani ali Jeruzalemčani?‹ Makarij mu je odvrnil, rekoč: ›Mešani so.‹ Kadar mu je rekel: ›Egipčani so,‹ mu je sveti Anton dejal: ›Pripravi lečo in jim daj jesti!‹, zmolil je zanje molitev in jih odpustil. Kadar pa je rekel: ›Jeruzalemčani so,‹ je sedel vso noč in govoril z njimi o stvareh, ki zadevajo odrešenje. 10. Tisti večer je torej sédel,« je rekel (Kronij), »in nagovoril vse, ter ne da bi mu kdo sploh povedal, kako mu je ime, je v temi poklical in trikrat rekel: ›Evlogij, Evlogij, Evlogij!‹ Ta učenjak pa ni odgovoril, ker je domneval, da kliče drugega Evlogija. Spet mu je rekel: ›Tebi pravim, Evlogij, ki si prišel iz Aleksandrije.‹ Evlogij mu reče: ›Prosim te, kaj hočeš?‹ ›Zakaj si prišel?‹ Evlogij mu je odgovoril: ›Tisti, ki ti je razodel moje ime, ti je razodel tudi razlog.‹ 11. Anton mu je dejal: ›Vem, zakaj si prišel. Toda zaradi vseh bratov povej, da bodo tudi oni slišali.‹ Evlogij mu je rekel: ›Tega pohabljenca sem našel na trgu in dal Bogu obljubo, da bom zanj skrbel, da se rešim po njem, pa tudi on po meni. Ker pa me je po tolikih letih izmučil do konca in sem razmišljal,

ἵνα αὐτὸν νοσοκομήσω, κἀγὼ σωθῶ δι' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς δι' ἐμοῦ. Ἐπεὶ οὖν μετὰ τοσαῦτα ἔτη εἰς ἄκρον με χειμάζει καὶ ἐνεθυμήθην αὐτὸν ῥῖψαι, τούτου χάριν ἦλθον πρὸς τὴν σὴν ἀγιωσύνην, ἵνα μοι συμβουλευσῆς τί ὀφείλω ποιῆσαι, καὶ προσεύξῃ περὶ ἐμοῦ· δεινῶς γὰρ χειμάζομαι. 12. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος ἐμβριθεῖ καὶ αὐστηρᾷ τῇ φωνῇ· Ρίπτεις αὐτόν; Ἄλλ' ὁ ποιήσας αὐτὸν οὐ ρίπτει αὐτόν. Ρίπτεις αὐτόν σύ; Ἐγείρει ὁ θεὸς τὸν καλλιονά σου καὶ συνάγει αὐτόν. Ἐφησυχάσας οὖν ὁ Εὐλόγιος κατέπτηξε. Καὶ καταλείψας πάλιν τὸν Εὐλόγιον ἄρχεται τῇ γλώττῃ μαστίζειν τὸν λελωβημένον καὶ ἀποβοᾶν· 13. Λελωβημένε, πεπηρωμένε, ἀνάξιε τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, οὐ παύη θεομαχῶν; Οὐκ οἶδας ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστὶν ὁ ὑπηρετῶν σοι; Πῶς τολμᾶς κατὰ τοῦ Χριστοῦ τοιαῦτα φθέγγεσθαι; Οὐ διὰ τὸν Χριστὸν ἑαυτὸν ἐδούλωσεν εἰς τὴν σὴν ὑπηρεσίαν; Στύψας οὖν καὶ τοῦτον ἀφήκε. Καὶ διαλεχθεὶς τοῖς λοιποῖς πᾶσι τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν ἀπολαμβάνεται τὸν Εὐλόγιον καὶ τὸν λελωβημένον καὶ λέγει αὐτοῖς· 14. Μὴ περιστραφῆτε μηδαμοῦ, ἀπέλθετε· μὴ χωρισθῆτε ἀπ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἢ εἰς τὴν κέλλαν ὑμῶν εἰς ἣν ἔχρονίσατε. Ἦδη γὰρ ἀποστέλλει ὁ θεὸς ἐφ' ὑμᾶς. Ὁ πειρασμὸς γὰρ οὗτος συνέβη ὑμῖν ἐπειδὴ ἀμφοτέροι περι τὸ τέλος ἔχετε καὶ στεφάνων μέλλετε ἀξιούσθαι. Μὴ οὖν ἄλλο τι ποιήσητε, καὶ ἐλθὼν ὁ ἄγγελος μὴ εὔρη ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ. Θᾶπτον οὖν ὀδεύσαντες ἦλθον εἰς τὴν κέλλαν ἑαυτῶν. Καὶ ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν τελευτᾶ ὁ Εὐλόγιος· ἐντὸς δὲ ἄλλων τριῶν ἡμερῶν τελευτᾶ ὁ λελωβημένος.

15. Χρονοτριβήσας δὲ ὁ Κρόνιος ἐν τοῖς περὶ τὴν Θηβαΐδα τόποις κατῆλθεν εἰς τὰ μοναστήρια Ἀλεξανδρείας. Καὶ συνέβη τοῦ μὲν τὰ τεσσαρακοστὰ ἐπιτελεῖσθαι, τοῦ δὲ τὰ τρίτα παρὰ τῆς ἀδελφότητος. Ἐμαθεν οὖν ὁ Κρόνιος καὶ ἐξέστη· καὶ λαβὼν εὐαγγέλιον καὶ θεὸς ἐν μέσῳ τῆς ἀδελφότητος διωμόσατο ἀφηγησάμενος τὸ συμβάν ὅτι τῶν λόγων τούτων ὄλων ἐρμηνεὺς γέγονα,

da ga vržem ven, sem zaradi tega prišel sèm k tvoji svetosti, da mi svetuješ, kaj moram storiti, in da moliš zame. Strašno se namreč mučim.« 12. Anton mu reče z resnim in strogim glasom: »Da bi ga odvrigel? Toda tisti, ki ga je ustvaril, ga ne odvrže. Ali bi ga ti odvrigel? Bog obudi boljšega od tebe, ki ga pobere.« Evlogij je tedaj osupel umolknil. Nato je pustil Evlogija in začel z jezikom bičati pohabljenca in kričati: 13. »Pohabljenec, polomljenec, nevreden zemlje in nebes, ali se ne boš nehal upirati Bogu? Ali ne veš, da ti Kristus služi? Kako si drzneš takole povzdigniti glas proti Kristusu? Ali se ti ni zaradi Kristusa udinjal s svojo strežbo?« Po tem grobem nagovoru je pustil tudi njega. Potem ko se je pogovoril z vsemi ostalimi glede njihovih potreb, je ponovno sprejel Evlogija in pohabljenca in jima rekel: 14. »Nikar ne hodita tu okrog, odidita! Ne ločita se drug od drugega, razen v svoji celici, kjer sta prebivala. Bog namreč že pošilja po vaju. Ta skušnjava je namreč prišla nad vaju, ker se oba bližata koncu in bosta vredna venca. Ničesar drugega torej ne delajta in angel, ko pride, naj vaju najde na mestu.«²²³ Kar hitro sta torej potovala in prišla v svojo celico. V štiridesetih dneh je umrl Evlogij, in v nadaljnjih treh pohabljenec.«

15. Potem ko se je Kronij mudil v krajih okoli Tebaide, je prišel v aleksandrijske samostane. In zgodilo se je, da je skupnost bratov praznovala (daritev) štiridesetega dne za enega in tretjega dne za drugega. Kronij je to izvedel in bil ves iz sebe. Vzel je evangelij, ga postavil v sredo bratske skupnosti in s prisego natančno pripovedoval, kaj se je zgodilo. Kajti: »Bil sem prevajalec vseh teh besed, ker blaženi Anton ne zna grško. Jaz namreč znam oba jezika in sem jim prevajal, njima grščino, njemu egiptovski jezik«²²⁴.

---

223 Db. *Da ne bi torej delala česa drugega in da vaju angel ne bi našel na mestu.*

224 Verjetno gre za koptski jezik.

τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου ἑλληνιστί μὴ εἰδότης· ἐγὼ γὰρ ἠπιστάμην ἀμφοτέρας τὰς γλώσσας, καὶ ἠρμήνευσα αὐτοῖς, τοῖς μὲν ἑλληνιστί, ἐκείνῳ δὲ αἰγυπτιστί.

16. Καὶ τοῦτο δὲ διηγήσατο ὁ Κρόνιος, ὅτι Ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ διηγήσατο ἡμῖν ὁ μακάριος Ἀντώνιος ὅτι Ἐνιαυτὸν ὀλόκληρον ἠϋξάμην ἀποκαλυφθῆναί μοι τὸν τόπον τῶν δικαίων καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν. Καὶ ἔθεασάμην μακρὸν τινα γίγαντα μέχρι τῶν νεφελῶν, μέλανα, τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας ἔχοντα ἐπὶ τὸν οὐρανόν, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ λίμνην ἔχουσαν μέτρον θαλάσσης· καὶ ἐώρων ψυχὰς ἀνιπταμένας ὡς ὄρνεα. 17. Καὶ ὅσαι μὲν ὑπερίπταντο αὐτοῦ τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς διεσώζοντο· ὅσαι δὲ παρὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐκοσσίζοντο ἐνέπιπτον εἰς τὴν λίμνην. Ἦλθεν οὖν μοι φωνὴ λέγουσα· Ταύτας ἅς βλέπεις ὑπεριπταμένας ψυχὰς τῶν δικαίων αἱ ψυχαὶ εἰσιν αἶ εἰς τὸν παράδεισον σώζονται· αἱ δὲ ἄλλαι εἰσιν αἶ εἰς τὸν ἄδην ὑποσυρόμεναι, τοῖς θελήμασι τῆς σαρκὸς καὶ τῇ μνησι-κακίᾳ ἐξακολουθήσασαι.

16. Tudi to je pripovedoval Kronij: »Tisto noč nam je blaženi Anton povedal: ›Celo leto sem molil, da bi mi bil razodet kraj pravičnih in grešnikov. In videl sem nekega velikana, visokega vse do oblakov, črnega, ki je imel roke iztegnjene do neba, pod njim pa je bilo jezero, ki je bilo veliko kot morje. Videl sem duše, leteče kot ptice. 17. Tiste, ki so zletele nad njegove roke in glavo, so bile odrešene; tiste pa, ki so jih pokosile njegove roke, so padle v jezero. Prišel mi je glas, ki je govoril: Duše, ki jih vidiš leteti kvišku, so duše pravičnih, ki se rešujejo v raj; druge pa so tiste, ki so povlečene dol v had, ker so sledile volji mesa in mržnje.«

22. Περὶ Παύλου τοῦ ἀπλοῦ

22.1. Διηγείτο δὲ καὶ τοῦτο ὁ Κρόνιος καὶ ὁ ἅγιος Ἰέραξ καὶ πλείονες ἄλλοι περὶ ὧν μέλλω λέγειν, ὅτι Παῦλός τις ἄγροικος γεωργός, καθ' ὑπερβολὴν ἄκακος καὶ ἀπλοῦς, ὠραιοτάτη ἐξεύχθη γυναικὶ κακοτρόπῳ τῇ γνώμῃ, ἣτις διελάνθανεν ἀμαρτάνουσα ἐπὶ μήκιστον χρόνον. Εἰσελθὼν οὖν ἐξ ἀγροῦ αἰφνίδιον ὁ Παῦλος εὔρεν αὐτοὺς αἰσχροπραγούντας, τῆς προνοίας εἰς τὸ συμφέρον ὀδηγούσης τὸν Παῦλον. Καὶ γελάσας σεμνὸν ἐπιφωνεῖ αὐτοῖς καὶ λέγει· Καλῶς, καλῶς· ἀληθῶς οὐ μέλει μοι. Μὰ τὸν Ἰησοῦν ἐγὼ αὐτὴν οὐκέτι αἴρω. Ὑπαγε, ἔχε αὐτὴν καὶ τὰ παιδία αὐτῆς· ἐγὼ γὰρ ὑπάγω γίνομαι μοναχός.

2. Καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ἀνατρέχει τὰς ὀκτῶ μονὰς καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὸν μακάριον Ἀντώνιον καὶ κρούει τὴν θύραν. Ἐξελθὼν οὖν ἐρωτᾷ αὐτόν· Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ· Μοναχὸς θέλω γενέσθαι. Ἀποκρίνεται ὁ Ἀντώνιος καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐτῶν ἐξήκοντα γέρων ἄνθρωπος ὧδε μοναχὸς οὐ δύνασαι γενέσθαι· ἀλλὰ μᾶλλον ἄπελθε εἰς κώμην καὶ ἐργάζου, καὶ ζῆθι ἐργατικὸν βίον εὐχαριστῶν τῷ θεῷ· ὑπομῆναι γὰρ τὰς θλίψεις τῆς ἐρήμου οὐ δύνασαι. Ἀποκρίνεται ὁ γέρων πάλιν καὶ λέγει· Εἴ τι ἂν με διδάξης ἐκεῖνο ποιῶ. 3. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· Εἰρηκά σοι ὅτι γέρων εἶ καὶ οὐ δύνασαι· ἄπελθε εἰ ἄρα θέλεις μοναχὸς γενέσθαι εἰς κοινόβιον πλειόνων ἀδελφῶν, οἵτινες δύνανται σου τῆς ἀσθενείας ἀνέχεσθαι. Ἐγὼ γὰρ μόνος κάθημαι ὧδε διὰ πέντε ἐσθίων καὶ τοῦτο λιμῷ. Τούτοις καὶ τοῖς τοιοῦτοις ῥήμασιν ἀπεσόβει τὸν Παῦλον· καὶ ὡς οὐκ ἠνείχετο αὐτοῦ κλείσας τὴν θύραν ὁ Ἀντώνιος οὐκ ἐξῆλθεν ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς δι' αὐτόν, οὐδὲ πρὸς τὴν χρεῖαν. Ὁ δὲ οὐκ ἀνεχώρησε. 4. Τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ χρεῖας αὐτὸν ἀναγκαζούσης ἀνοίξας ἐξῆλθε καὶ πάλιν λέγει αὐτῷ· Ἀπελθε ἐντεῦθεν, γέρον· τί με ὑποπιάζεις; Οὐ δύνασαι ὧδε μῆναι. Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ἀμήχανόν μοί ἐστιν ἀλλαγῆσαι τελευτήσαι ἀλλ' ἢ ὧδε. Περιβλεψάμε-

22. PAVEL PREPROSTI²²⁵

22.1. Tudi to mi je pripovedoval Kronij, in tudi sveti Hiera²²⁶ in mnogi drugi, o katerih nameravam govoriti: Pavel, kmet s polja, popolnoma brez hudobije in preprost, se je oženil z žensko, izredno lepo, a malopridno po značaju, ki je zelo dolgo skrivaj grešila. Ko pa je tedaj prišel Pavel nepričakovano s polja in ju je našel v sramotnem početju, je previdnost to obrnila Pavlu v prid. Dostojanstveno se je zasmel, ju nagovoril in rekel: »Dobro, dobro.²²⁷ Resnično mi ni mar. Pri Jezusu, jaz je ne vzamem več. Pojdi, imej njo in njene otroke. Jaz namreč grem in postanem menih.« 2. In nikomur ni nič povedal ter v naglici prek osmih postaj prišel k svetemu Antonu in potrkal na vrata. Ta je prišel ven in ga vprašal: »Kaj hočeš?« Rekel mu je: »Menih hočem postati.« Anton mu je odvrnil in rekel: »Človek, star šestdeset let, ne moreš tukaj postati menih; temveč pojdi raje v vas in delaj, živi življenje delavca in se zahvaljuj Bogu. Ne moreš namreč prenesti težkoč puščave.« Starec mu je spet odvrnil in rekel: »Če me boš kaj naučil, bom to storil.« 3. Reče mu Anton: »Rekel sem ti, da si star in ne zmoreš! Če že hočeš postati menih, pojdi v samostan s številnimi brati, ki bodo v oporo tvoji oslabeledosti. Jaz namreč tu prebivam sam in jem na pet dni, in to le zaradi lakote.« S temi in (drugimi) takšnimi besedami je odganjal Pavla. A ko ta ni odnehal, je Anton zaprl vrata in zaradi njega ni šel ven tri dni – niti zaradi potrebe. Oni pa ni odšel. 4. Četrty dan pa ga je potreba prisilila, odprl je, šel ven in mu spet rekel: »Odidi od tod, starec! Kaj

225 Prim. tudi pogl. 20.

226 Verjetno menih, ki je omenjen tudi v AP. Najprej je živel na Porfiritu, nato v Nitriji in doživel visoko starost. Bil je najstarejši med menihi, ki jih je zadelo Teofilovo divje preganjanje, tako da pravi izročilo, da se je moral devetdesetleten zateči po pomoč v Konstantinopel k Janezu Zlatoustemu in cesarju Arkadiju.

227 Db. *Lepo, lepo*; vendar je ›kalós‹ že imel pomen ›dober‹, prim. Jn 10,11: ›ho poimèn ho kalós‹, ›dobri pastir‹.

νος οὖν ὁ Ἀντώνιος καὶ θεασάμενος ὅτι τὰ πρὸς τροφήν οὐ βαστάζει, οὐκ ἄρτον, οὐχ ὕδωρ, καὶ τετάρτην ἔχει καρτερήσας νῆσις, Μήποτε καὶ ἀποθάνη, φησί, καὶ κη-
λιδώση μου τὴν ψυχὴν, εἰσδέχεται αὐτόν. Καὶ τοιαύτην ἀνέλαβεν ὁ Ἀντώνιος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις πολιτείαν οἶαν οὐδέποτε ἐν νεότητι. 5. Καὶ βρέξας θαλλοὺς λέγει αὐτῷ· Δέξαι, πλέξον σειρὰν ὡς κἀγώ. Πλέκει ὁ γέρων ἕως ἐννάτης ὀργυίας δεκαπέντε μοχθήσας. Θεασάμενος οὖν ὁ Ἀντώνιος δυσηρεστήθη καὶ λέγει αὐτῷ· Κακῶς ἔπλεξας· ἀπόπλεξον καὶ ἄνωθεν πλέξον· νῆσται αὐτῷ ὄντι καὶ ἡλικιώτη ταύτην ἐπαγαγὼν τὴν σῆψιν, ἵνα δυσφορήσας ὁ γέρων φύγη τὸν Ἀντώνιον. Ὁ δὲ καὶ ἀπέπλεξε καὶ πάλιν ἔπλεξε τοὺς αὐτοὺς θαλλοὺς, εἰ καὶ δυσχερέστερον διὰ τὸ ἐρρυτιδῶσθαι. Θεασάμενος δὲ ὁ Ἀντώνιος ὅτι οὔτε ἐγόγγυσεν οὔτε ἐμικροψύχησεν οὔτε ἠγανάκτησε, κα-
τενύγη.

6. Καὶ δύναντος τοῦ ἡλίου λέγει αὐτῷ· Θέλεις φάγω-
μεν ἄρτου κλάσμα; Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ὡς δοκεῖ σοι, ἄββᾶ. Καὶ τοῦτο πάλιν ἔκαμψε τὸν Ἀντώνιον, τὸ μὴ προσ-
δραμεῖν προθύμως τῇ τῆς τροφῆς ἀγγελίᾳ ἀλλ' αὐτῷ ἐπιρρῖψαι τὴν ἐξουσίαν. Θεὸς οὖν τὴν τράπεζαν φέρει ἄρτους. Καὶ θεὸς ὁ Ἀντώνιος τοὺς παξαμάδας ἔχοντας ἀνὰ ἕξ οὐγκιών, ἑαυτῷ μὲν ἔβρεξεν ἕνα, ξηροὶ γὰρ ἦσαν, ἐκείνῳ δὲ τρεῖς. Καὶ βάλλει ψαλμὸν ὁ Ἀντώνιος ὃν ἦδει, καὶ δωδέκατον αὐτὸν ψάλας δωδέκατον ηὔξατο, ἵνα δοκιμάσῃ τὸν Παῦλον. 7. Ὁ δὲ πάλιν προθύμως συνηύχετο· ἤρεῖτο γὰρ ὡς οἶμαι σκορπίους ποιμᾶναι ἢ μοιχαλίδι γυ-
ναικὶ συζῆσαι. Μετὰ δὲ τὰς δώδεκα προσευχὰς ἐκαθέσθη-
σαν φαγεῖν ἐσπέρας βαθείας. Φαγὼν οὖν ὁ Ἀντώνιος τὸν ἕνα παξαμᾶν ἄλλου οὐχ ἤψατο. Ὁ δὲ γέρων σχολαιότερον ἐσθίων ἔτι εἶχε τοῦ παξαμαδίου· ἐξεδέχετο ὁ Ἀντώνιος ἕως οὗ τελέσῃ καὶ λέγει αὐτῷ· Φάγε, παπία, καὶ ἄλλον παξαμᾶν. Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ἐὰν σὺ ἐσθίης, κἀγώ· σοῦ δὲ μὴ ἐσθιοντος οὐκ ἐσθίω. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· Ἐμοὶ ἐπαρκεῖ· μοναχὸς γὰρ εἰμι. 8. Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ἀρκεῖ

me mučiš? Ne moreš ostati tu.« Pavel mu reče: »Nemogoče mi je umreti drugje kakor tukaj.« Ko se je Anton ozrl nanj in videl, da nima pri sebi ničesar za pod zob, ne kruha ne vode, in da vztraja četrty dan tešč, je rekel: »Da ne umre in omadežuje moje duše,« in ga je spustil noter. V tistih dneh je Anton privzel tak način življenja kot nikoli v mladosti. 5. Namočil je palmove veje in mu rekel: »Vzemi, pleti vrv kakor jaz.« Starec s trudom naplete petnajst sežnjev do devete ure. Ko je Anton tedaj pogledal, je bil nezadovoljen in mu je rekel: »Slabo si spletel! Razpleti in znova pleti!« Ta je bil tešč in v letih, zato mu je Anton naložil tako pokvarjeno nalogo, da ne bi mogel prenesti in bi zbežal od njega. On pa je razpletel in spet spletel iste veje, četudi teže, ker so bile zmečkane. Ko je Anton videl, da ni niti godrnjal niti postal malodušen niti nejevoljen, ga je zbodlo v srcu.

6. Ko je sonce zašlo, mu reče: »Hočeš, da pojeva kos kruha?« Pavel mu reče: »Kot se tebi zdi, aba.« In zaradi tega je ponovno zbodlo Antona, namreč da ni navdušeno pohitel ob pozivu k hrani, ampak je nanj preložil odločitev. Postavil je torej mizo in prinesel kruh. Ko je Anton položil (na mizo) hlebčke, ki so imeli po šest unč,²²⁸ je sebi namočil enega – bili so namreč suhi –, onemu pa tri. Anton je začel peti²²⁹ psalm, ki ga je znal, in ga zapel dvanajstkrat, in dvanajstkrat pomolil, da bi preizkusil Pavla. 7. Ta se je spet vneto pridružil molitvi. Menim, da bi on raje pasel škorpionje, kot pa živel skupaj s prešušno ženo. Po dvanajstih molitvah sta sedla k jedi, že pozno zvečer. Ko je Anton pojedel en hlebček, se drugega ni dotaknil. Starec, ki je jedel počasneje, je imel še nekaj hlebčka. Anton je počakal, da je končal, in mu rekel: »Pojej, ata, še en hlebček.« Pavel mu reče: »Če boš ti jedel, bom tudi jaz. Če pa ti ne ješ, tudi jaz ne jem.« Anton mu reče: »Meni zadošča; menih sem namreč.« 8. Pavel mu

---

228 Gl. op. k 2, 2.

229 Gr. *bállei psalmón*; v pogovornem jeziku je dobil glagol *bállein* nedoločen pomen, npr. *archèn bállein* pomeni *árchesthai* ipd.

κάμοί· κἀγὼ γὰρ θέλω μοναχὸς γενέσθαι. Ἐγείρεται πάλιν καὶ ποιεῖ δεκαδύο εὐχὰς καὶ δεκαδύο ψαλμοὺς ψάλλει. Καθεύδει μικρὸν τοῦ πρωτουπνίου, καὶ πάλιν ἐγείρεται ψάλλειν μεσονυκτικῶ ἕως ἡμέρας. Ὡς οὖν εἶδε τὸν γέροντα προθύμως ἐπακολουθήσαντα αὐτοῦ τῇ πολιτείᾳ λέγει αὐτῷ· Ἐὰν δύνασαι καθ' ἡμέραν οὕτως, μένε μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Παῦλος· Ἐὰν μὲν τί ποτε πλέον, οὐκ οἶδα· ἐπεὶ ταῦτα ἃ εἶδον ποιῶ εὐχερῶς. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος τῇ ἐξῆς· Ἴδου γέγονας μοναχός.

9. Πληροφορηθεὶς οὖν ὁ Ἀντώνιος μετὰ μῆνας ῥη-
τοὺς ὅτι τελείας ἐστὶ ψυχῆς, λίαν ὦν ἀπλοῦς, τῆς χάριτος
αὐτῷ συνεργούσης, ποιεῖ αὐτῷ κέλλαν ὡς ἀπὸ σημείων
τριῶν ἢ τεσσάρων, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἴδου γέγονας μοναχός·
μένε κατ' ἰδίαν ἵνα καὶ πείραν δαιμόνων λάβῃς. Οἰκίσας
οὖν ἔτος ἓν ὁ Παῦλος χάριτος ἠξιώθη κατὰ δαιμόνων
καὶ νοσημάτων. Ἐν οἷς ποτὲ καθ' ὑπερβολὴν δεινότητος
ἤχθη τῷ Ἀντωνίῳ δαιμονιῶν ἀρχοντικὸν ἔχων πνεῦμα,
ὃς καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἐδυσφήμει. 10. Προσσχῶν οὖν
ὁ Ἀντώνιος λέγει τοῖς ἀγαθοῦσιν· Οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο
τὸ ἔργον· κατὰ γὰρ τούτου τοῦ τάγματος τοῦ ἀρχοντικοῦ
οὐπω ἠξιώθην χαρίσματος, ἀλλὰ τοῦτο Παύλου ἐστίν.
Ἀπελθὼν οὖν Ἀντώνιος πρὸς τὸν Παῦλον ἀπάγει αὐτοὺς
καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀββᾶ Παῦλε, ἐκβαλε τὸ δαιμόνιον τοῦτο
ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἵνα ὑγιαίνων ἀπέλθῃ εἰς τὰ ἴδια. Λέγει
αὐτῷ ὁ Παῦλος· Σὺ γὰρ τί; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀντώνιος· Οὐ
σχολάζω ἐγώ, ἄλλο ἔχω ἔργον. Καὶ καταλείψας αὐτὸν ὁ
Ἀντώνιος πάλιν ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν κέλλαν. 11. Ἀναστὰς
οὖν ὁ γέρων καὶ προσευξάμενος ἐνεργῆ προσευχὴν προ-
σλαλεῖ τῷ δαιμονιῶντι· Εἶρηκεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ὅτι
Ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ δὲ δαίμων μετὰ δυσφημίας
ἔκραξε λέγων· Οὐκ ἐξέρχομαι, κακόγηρε. Λαβὼν οὖν τὴν
μηλωτὴν αὐτοῦ κατὰ νώτου ἔτυπτεν αὐτὸν λέγων· Ἔξελθε
εἶρηκεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος. Λοιδορεῖ καὶ τὸν Ἀντώνιον
καὶ αὐτὸν πάλιν ὁ δαίμων σφοδρότερον. Τέλος λέγει
αὐτῷ· Ἐκβαίνεις, ἢ ὑπάγω λέγω τῷ Χριστῷ. Μὰ τὸν Ἰη-

reče: »Tudi meni zadošča; tudi jaz hočem namreč postati menih.« (Anton) je spet vstal in zmolil dvanajst molitev in zapel dvanajst psalmov. Odspal je malo prvega spanca, spet vstal, da je pel psalme od polnoči do jutra. Ko pa je videl, da se je starc vneto ravnal po njegovem načinu življenja, mu je rekel: »Če zmoreš vsak dan tako, ostani z mano.« Pavel mu je rekel: »Če bi bilo kdaj kaj več, ne vem. Medtem ko to, kar sem videl, storim z lahkoto.« Naslednjega dne mu je rekel Anton: »Glej, postal si menih.«

9. Ko se je po določenih mesecih Anton prepričal, da ima popolno dušo – bil je zelo preprost in z njim je sodelovala milost –, mu je napravil celico kake tri ali štiri milje stran, in mu rekel: »Glej, postal si menih! Ostani sam zase, da prejmeš tudi preizkušnjo demonov.« Ko je torej tu prebival eno leto, si je zaslužil milostni dar proti demonom in boleznim. Med drugim je bil nekoč prinesen Antonu nekdo, obseden z demoni, nadvse strašen, imel pa je duha oblastništva, tako da je sramotil celó nebo. 10. Anton ga je skrbno opazoval ter rekel tistim, ki so ga prinesli: »To ni stvar zame. Nisem si namreč še zaslužil milostnega daru proti tej oblastni vrsti; to je marveč za Pavla.« Anton se je odpravil k Pavlu, privedel tudi njih in mu rekel: »Aba Pavel, izženi tega demona iz človeka, da bo odšel ozdravljen domov.« Pavel mu reče: »Kaj pa ti?« Anton mu reče: »Jaz nimam časa, imam drugo delo.« In Anton ga je pustil in odšel v svojo celico. 11. Starc je torej vstal in zmolil učinkovito molitev ter nagovoril obsedenega: »Aba Anton ti je rekel: ›Pojdi ven iz človeka.«« Demon pa je med psovanjem kričal z besedami: »Ne grem ven, hudobni starc!« Zgrabil je tedaj njegov plašč, ga tolkel po hrbtu in govoril: »Pojdi ven, je rekel aba Anton!« Demon je spet še huje psoval tako Antona kot njega. Končno mu je rekel (Pavel): »Ven greš, ali pa grem in povem Kristusu. Pri Jezusu, če ne greš ven zdaj takoj, grem in povem Kristusu, in ti bo storil gorje.« 12. Demon je ponovno psoval in kričal: »Ne grem ven!« Pavel se je tedaj razjezil nad demonom in

σοῦν, ἐὰν οὐκ ἐκβαίνης ἤδη ἄρτι ὑπάγω λέγω τῷ Χριστῷ, καὶ οὐαὶ σοι ἔχει ποιῆσαι. 12. Προσεδυσφήμει πάλιν ὁ δαίμων κράζων· Οὐκ ἐξέρχομαι. Χολέσας οὖν ὁ Παῦλος κατὰ τοῦ δαίμονος ἐξῆλθεν ἔξω τῆς ξενίας κατ' αὐτὴν τὴν σταθερὰν μεσημβρίαν· τῶν δὲ Αἰγυπτίων τὸ καῦμα συγγενές ἐστι τῆς καμίνου τῆς Βαβυλωνίας. Καὶ στὰς κατὰ πέτρας ἐν τῷ ὄρει προσεύχεται καὶ λέγει οὕτως· Σὺ βλέπεις, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ σταυρωθεὶς ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, ὅτι οὐ μὴ κατέλθω ἀπὸ τῆς πέτρας, οὐ φάγω οὐ πίνω ἕως οὗ ἀποθάνω, ἐὰν μὴ ἐκβάλῃς τὸ πνεῦμα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐλευθερώσης τὸν ἄνθρωπον. 13. Πρὸ τοῦ δὲ τελεσθῆναι τοὺς λόγους τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνέκραξεν ὁ δαίμων λέγων· ὦ βία, ἐλαύνομαι· ἢ ἀπλότης με τοῦ Παύλου ἐλαύνει, καὶ ποῦ ἀπέλθω; Καὶ παραχρῆμα ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα καὶ εἰς δράκοντα μέγαν ἐβδομήκοντα πήχεων μετεβλήθη συρόμενος ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθράν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθέν· Ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγελεῖ δίκαιος. Τοῦτό ἐστι τὸ θαῦμα Παύλου ὃς ἐπεκλήθη ἀπλοῦς παρὰ πάσης τῆς ἀδελφότητος.

šel ven iz sobe za goste, ko je bilo točno opoldne. Egipčanska vročina je podobna babilonski peči.²³⁰ In postavil se je na skalo na gori, molil in tako govoril: »Jezus Kristus, križan pod Poncijem Pilatom, videl boš²³¹, da nikakor ne bom šel skale, ne bom jedel ne pil, dokler ne umrem, če ne izženeš duha iz tega človeka in človeka osvobodiš.« 13. Še preden so besede dobro prišle iz njegovih ust, je demon zakričal: »O, nasilje! Izganjajo me! Pavlova preprostost me izganja in kam naj grem?« In duh je takoj izšel in se spremenil v zmaja,²³² dolgega sedemdeset komolcev, ki se je plazil vse do Rdečega morja, da se je izpolnilo, kar je bilo rečeno: »Pravični bo oznanil vero, ki se razodeva.«²³³ To je čudež Pavla, ki ga je imenovala Preprosti vsa skupnost bratov.

---

230 Prim. Dan 3.

231 V gr. ta in naslednji glagoli v sedanjiku, ki pa lahko sega v prihodnost.

232 Ali: *kačo*, gr. *drákon*.

233 Prim. Prg 12,17 LXX.

23. Περὶ Πάχωνος

23.1. Πάχων τις ὀνόματι ἀμφὶ τὸ ἑβδομηκοστὸν ἔτος ἐλάσας ἐκάθητο ἐν τῇ Σκῆτει. Συνέβη δὲ ὀχληθέντα με ἐπιθυμία γυναικικῇ δυσφορεῖν καὶ πρὸς τοὺς λογισμοὺς καὶ πρὸς τὰς φαντασίας τὰς νυκτερινάς· καὶ ἐγγὺς γενόμενος τοῦ ἐξελθεῖν τῆς ἐρήμου, ἐλαύνοντός με τοῦ πάθους, τοῖς μὲν γείτοσι τοῖς ἐμοῖς οὐκ ἀνεθέμην τὸ πρᾶγμα, οὔτε τῷ διδασκάλῳ μου Εὐαγρίῳ· ληληθότως δὲ παραβαλὼν εἰς τὴν πανέρημον, συνετύγχανον ἐπὶ ἡμέρας δεκαπέντε τοῖς κατὰ τὴν Σκῆτιν γηράσασι πατράσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ· 2. ἐν οἷς περιέτυχον καὶ τῷ Πάχωνι. Εὐρὼν οὖν αὐτὸν ἀκεραιότερον καὶ ἀσκητικώτερον, ἐθάρρησα ἀναθέσθαι μου αὐτῷ τὰ τῆς διανοίας. Καὶ λέγει μοι οὗτος· Μὴ ξενίση σε τὸ πρᾶγμα· οὐ γὰρ αὐτὸ πάσχεις ἀπὸ ῥαθυμίας· μαρτυρεῖ γάρ σοι καὶ ὁ τόπος καὶ διὰ τὴν σπάνιν τῶν χρειῶν καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι συντυχίας θηλειῶν· ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ σπουδῆς. Τριπλοῦς γὰρ ἐστὶν ὁ πόλεμος ὁ πορνικός. Ποτὲ μὲν γὰρ ἡ σὰρξ ἡμῖν ἐπιτίθεται εὐρωστοῦσα· ποτὲ δὲ τὰ πάθη διὰ τῶν λογισμῶν· ποτὲ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ δαίμων τῇ βασκανία. Ἐγὼ γὰρ πολλὰ παρατηρήσας εὔρηκα τοῦτο. 3. Ἴδου ὡς ὀράς με γέροντα ἄνθρωπον· τεσσαρακοστὸν ἔτος ἔχω ἐν ταύτῃ τῇ κέλλῃ φροντίζων τῆς ἑμαυτοῦ σωτηρίας· καὶ ταύτην ἄγων τὴν ἡλικίαν μέχρι τούτου πειράζομαι. Καὶ ὡς διώμνυτο ὅτι Ἐπὶ δώδεκα ἔτη μετὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος οὐ νύκτα μοι συνεχώρησεν, οὐχ ἡμέραν, ἐπιτιθέμενος. Ὑπονοήσας οὖν ὅτι ἀπέστη μου ὁ θεός, διὸ καὶ καταδυναστεύομαι, ἠρετισάμην ἀποθανεῖν ἀλόγως ἢ πάθει σώματος ἀσημονῆσαι. Καὶ ἐξελθὼν καὶ περιελθὼν τὴν ἔρημον εὔρον σπήλαιον ὑαίνης· εἰς ὃ σπήλαιον ἔθηκα ἑμαυτὸν ἐν ἡμέρᾳ γυμνόν, ἵνα ἐξελθόντα φάγη με τὰ θηρία. 4. Ὡς οὖν ἐγένετο ἐσπέρα, κατὰ τὸ γεγραμμένον Ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ· ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ

23. PAHON

23.1. Nekdo po imenu Pahon,²³⁴ ki se je bližal sedemdesetemu letu, je prebival v puščavi Sketis. Zgodilo se je, da me je mučilo poželenje po ženski in sem težko prenašal tako slabe misli kot nočne prikazni; ko sem bil skoraj na tem, da zapustim puščavo, ker me je preganjala strast, stvari nisem prepustil svojim sosedom niti svojemu učitelju Evagriju,²³⁵ ampak sem neopaženo odrinil v notranjo puščavo in se po petnajstih dneh srečal z očeti, ki so se postarali v Sketis,²³⁶ v puščavi. 2. Med njimi sem srečal tudi Pahona. Odkril sem, da je bolj nepokvarjen in asketski (kot drugi), in sem se opogumil in mu zaupal to, kar je v mojih mislih. In rekel mi je tako: »Naj te ta stvar ne preseneča. Tega namreč ne trpiš zaradi svoje želje po zabavi; zate priča tudi kraj – tako zaradi pomanjkanja²³⁷ (življenjskih) potrebščin kot zato, ker ni možno srečanje z ženskami. Bolj je to zaradi (tvoje) vneme. Boj proti nečistosti je namreč trojen. Včasih nas namreč napade meso, ker je silovito, včasih strasti zaradi (slabih) misli. Včasih celo sam demon, iz zavisti. Jaz sem namreč to odkril, potem ko sem mnogo opazoval. 3. Glej, kako me vidiš kot starega človeka; štirideseto leto sem v tej celici in mislim na svoje odrešenje. In čeprav sem v taki starosti, sem vse do sedaj v skušnjavah.« In kakor pod prisego je zagotovil: »Dvanajst let po petdesetem letu mi ni bilo prizanešeno, niti eno noč niti dan, z napadi. Ker sem torej domneval, da me je Bog zapustil in da sem zato obseden, sem se odločil raje nesmiselno umreti kakor se osramotiti zaradi telesne strasti. In šel sem ven in hodil okrog po puščavi ter našel votlino hijene. V to votlino sem se podnevi nastavil nag, da

---

234 Omenja ga tudi Sozomen (HE VI, 29, 2).

235 Gl. pogl. 38.

236 Verjetno je poudarek na tem, da so se postarali ravno v tej puščavi, znani po najstrožji askezi.

237 kraj – tako zaradi pomanjkanja: različica: kraj in pomanjkanje.

δρυμοῦ, ἐξελθόντες οἱ θῆρες, ὃ τε ἄρσην καὶ ἡ θήλεια, ὠσφράνθησάν μου ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν περιλείξαντες· καὶ ὡς προσεδόκων βρωθῆναι ἀνεχώρησαν ἀπ' ἐμοῦ. Πεσὼν οὖν διὰ πάσης νυκτὸς οὐκ ἐβρώθην· λογισάμενος δὲ ὅτι ἐφείσατό μου ὁ θεός, αὐθις ὑποστρέφω εἰς τὴν κέλλαν. Καρτερήσας οὖν ὁ δαίμων ἡμέρας ὀλίγας πάλιν ἐπέθετό μοι σφοδρότερον τοῦ πρώτου, ὡς παρὰ μικρὸν με καὶ βλασφημῆσαι. 5. Μετασχηματισθεὶς οὖν εἰς αἰθιοπίσσαν κόρην, ἦν ἐωράκειν ποτὲ ἐν νεότητί μου εἰς τὸ θέρος καλαμωμένην, ἐπικάθηταί μοι τοῖς γόνασι, καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν με κεκίνηκεν ὡς νομίσαι με συγγενέσθαι αὐτῇ. Ἀπομανεὶς οὖν ἔδωκα αὐτῇ κόσσον καὶ γέγονεν ἄφαντος. Ἐπὶ διετίαν οὖν τῆς δυσωδίας τῆς χειρὸς μου ἀνασχέσθαι οὐκ ἠδυνάμην. Μικροψυχῆσας οὖν καὶ ἀπευδοκῆσας ἐξῆλθον εἰς τὴν πανέρημον ἀλώμενος· καὶ εὐρῶν ἀσπίδα μικρὰν καὶ λαβῶν αὐτὴν προσφέρω τοῖς γεννητικοῖς μορίοις, ἵνα κἂν οὕτω δηχθεὶς ἀποθάνω. Καὶ προστρίψας τοῦ θηρίου τὴν κεφαλὴν τοῖς μορίοις, ὡς αἰτίοις μοι τοῦ πειρασμοῦ, οὐκ ἐδήχθην. 6. Ἦκουσα οὖν φωνῆς ἐλθούσης ἐν τῇ διανοίᾳ μου, ὅτι Ἄπελθε, Πάχων, ἀγωνίζου· διὰ γὰρ τοῦτο ἀφῆκά σε καταδυναστευθῆναι, ἵνα μὴ μέγα φρονήσης ὡς δυνάμενος, ἀλλ' ἐπιγνούς σου τὴν ἀσθένειαν μὴ θαρρήσης τῇ σῇ πολιτείᾳ, ἀλλὰ προσδράμης τῇ τοῦ θεοῦ βοηθείᾳ. Οὕτω πληροφορηθεὶς ἀνέκαμψα, καὶ μετὰ θάρρους καθίσας καὶ μηκέτι φροντίσας τοῦ πολέμου εἰρήνευσα τὰς ἐπιλοίπους ἡμέρας. Ὁ δὲ γνούς μου τὴν καταφρόνησιν οὐκέτι μοι ἤγγισεν.

bi me zveri požrle, ko bi šle ven. 4. Ko je nastal večer, kakor je pisano: ›Polagaš temo in nastopi noč, v njej se plazijo vse gozdne živali,‹²³⁸ sta šli zveri ven, samec in samica, in sta me ovohala in oblizala od glave do nog. In ko sem pričakoval, da bom požrt, sta se oddaljila od mene. Ležal sem celo noč, pa nisem bil požrt. Pomislil sem, da mi je Bog prizanesel, ter se takoj vrnil v celico. Demon je bil torej obvladan za nekaj dni, nato me je ponovno napadel silneje kot prvič, da sem malone izrekel bogokletje. 5. Preobrazil se je torej v etiopsko²³⁹ dekle, ki sem jo nekoč v svoji mladosti videl poleti nabirati trsje; sedla mi je na kolena in me do take mere vznemirila, da sem mislil, da sem z njo združen. Pobesnel sem in ji dal klofuto – in postala je nevidna. Dve leti nato nisem mogel prenašati smrada svoje roke. Malodušen in nezadovoljen sem torej zablodil v veliko puščavo. Našel sem majhno kačo, jo vzel in primaknil h genitalijam, da bi tako od ugriza umrl. In drgnil sem glavo kače ob ta predel, izvor moje skušnjave, a me ni ugriznila. 6. Slišal sem tedaj glas, ki je prišel v moje misli: ›Pojdi, Pahon, boj se! Zaradi tega sem te pustil, da si bil obseden, da si ne bi domišljaj, da si močan; da se ob spoznanju svoje slabotnosti ne bi zanašal na svoj način življenja, temveč bi se zatekel k Božji pomoči.‹ Tako prepričan sem se vrnil in sedel (v celici) z zaupanjem; nisem več premišljeval o boju in sem v miru preživel ostale dni. Oni²⁴⁰ pa, ko je spoznal moj prezir, se mi ni več približal.«

---

238 Ps 104,20.

239 Torej črno – črna barva je večkrat povezana s satanom.

240 Namreč demon.

24. Περὶ Στεφάνου τοῦ Λίβυος

24.1. Στέφανός τις Λίβυς τῷ γένει ἐκ πλαγίου τῆς Μαρμαρικῆς καὶ τοῦ Μαραώτου ἐκαθέσθη ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη. Οὗτος εἰς ἄκρον γενόμενος ἀσκητῆς καὶ διακριτικὸς κατηξιώθη χαρίσματος ὥστε πάντα τὸν λυπούμενον οἰανδήποτε λύπην συντυχόντα αὐτῷ ἄλυπον ἀναχωρεῖν. Γνώριμος δὲ ἦν καὶ τῷ μακαρίῳ Ἀντωνίῳ· ἔφθασε δὲ καὶ μέχρι τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν. Ὡ ἐγὼ μὲν οὐ συνέτυχον διὰ τὸ μῆκος τοῦ τόπου· 2. οἱ δὲ περὶ τὸν ἅγιον Ἀμμώνιον καὶ Εὐάγριον συντυχόντες μοι διηγήσαντο ὅτι Κατελάβομεν αὐτὸν ἀρρωστίᾳ τοιαύτῃ περιπεσόντα κατ' αὐτοὺς τοὺς τόπους τῶν διδύμων καὶ τῆς βαλάνου ἔλκος ποιήσαντα τὸ λεγόμενον φαγέδαιναν. Ὅν εὔρομεν τημελούμενον ὑπὸ ἰατροῦ τινός, καὶ ταῖς μὲν χερσὶν ἐργαζόμενον καὶ πλέκοντα θαλλοὺς καὶ λαλοῦντα ἡμῖν, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα χειριζόμενον· ὃς οὕτως ἦν διακείμενος ὡς ἄλλου τεμνομένου. Ἀποκοπέντων οὖν τῶν μελῶν καθάπερ τριχῶν, ἀναίσθητος ἦν ὑπερβολῇ παρασκευῆς θεϊκῆς. 3. Ἡμῶν δὲ τοῦτο μὲν ὑπολυπομένων, τοῦτο δὲ καὶ σιαιομένων ὅτι τοιοῦτος βίος τοιούτῳ περιπέπτωκε πάθει καὶ χειρουργίαις τοιαύταις, λέγει ἡμῖν· Τεκνία, μηδὲν βλαβῆτε ἀπὸ τοῦ πράγματος· οὐδὲν γὰρ ὧν ποιεῖ ὁ θεὸς κακία ποιεῖ, ἀλλὰ τέλει χρηστῶ. Ἴσως γὰρ καὶ ὑπεύθυνα ἦσαν τὰ μέλη κολάσεως, καὶ συμφέρον ἐστὶν αὐτὰ ὧδε δοῦναι τὴν δίκην ἢ μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ σταδίου. Οὕτως οὖν ἡμᾶς παρακαλέσας καὶ ὑποστηρίξας ὑποκόδησε. Ταῦτα δὲ διηγησάμην ἵνα μὴ ξενιζώμεθα ὅταν ἀγίους τινὰς ἴδωμεν τοιούτοις περιπεσόντας πάθεισιν.

24. ŠTEFAN LIBIJEC²⁴¹

24.1. Neki Štefan, Libijec po rodu, je šestdeset let prebil na obali Marmarike in Mareota.²⁴² Postal je vrhunski asket in sposoben razločevanja; vreden je bil takega milostnega daru, da je vsakdo, ki je bil razžaloščen zaradi kakršne koli tegobe, ko ga je srečal, odšel od njega brez žalosti. Znan je bil tudi blaženemu Antonu; živ je bil vse do naših dni. Jaz pa ga nisem srečal zaradi oddaljenosti kraja. 2. Tisti iz Amonijevega in Evagrijevega kroga, ki so ga srečali, so mi pripovedovali: »Dospeli smo k njemu, ko ga je napadla taka bolezen prav okrog testisov in žleze, da se je naredila rana, tako imenovana rakasta razjeda. Našli smo ga, ko ga je oskrboval neki zdravnik, on pa je z rokami delal in pletel veje ter govoril z nami, ostalo telo pa je bilo podvrženo operaciji. Ta pa se je vedel tako, kot bi rezali nekoga drugega. Deli telesa so bili odrezani kakor lasje, on pa je bil neobčutljiv zaradi presežnosti Božje oprave. 3. Ker smo mi ob tem čutili bolečino in odpor, da je tako življenje podvrženo takemu trpljenju in takim operacijam, nam je rekel: ›Otroci, nič naj vam ne škoduje ta stvar. Ničesar namreč od tega, kar Bog stori, ne stori za slabo, ampak izpelje v korist. Morda so ti udje zaslužili kazen in je koristno, da so tu podvrženi kaznovanju, ne pa po izhodu iz arene²⁴³ (življenje).‹ Potolažil nas je in utrdil in nas tako (duhovno) izgradil.« To sem povedal, da se ne bomo čudili, kadar vidimo, kako nekatere svete doletijo taka trpljenja.

---

241 Omenja ga tudi Sozomen (HE VI, 29, 3–4); neki Štefan je omenjen tudi v 47, 4, vendar ne gre za isto osebo; prim. op. k 47, 4.

242 Gl. op. k 7,1.

243 Uporabljen je besednjak atletskih tekmovanj; gl. tudi op. k 2, 1 (asket).

25. Περί Ουάλεντος

25.1. Ουάλης τις γέγονε τῷ μὲν γένει Παλαιστίνος, τῇ δὲ γνώμῃ Κορίνθιος· Κορινθίους γὰρ προσῆψε τὸ πάθος τῆς φυσιώσεως ὁ ἅγιος Παῦλος. Οὗτος τὴν ἔρημον καταλαβὼν ᾤκησε μεθ' ἡμῶν ἐπὶ πλείονα ἔτη· ὃς ἐπὶ τοσοῦτον ἤλασεν ὑπερηφανίας ὡς ὑπὸ δαιμόνων ἀπατηθῆναι. Ἐκ γὰρ τοῦ κατὰ μικρὸν ἀπατᾶσθαι αὐτὸν παρεσκεύασαν αὐτὸν μέγα φρονῆσαι, ὡς ἀγγέλων αὐτῷ συντυχανόντων.

2. Μιᾶς γοῦν τῶν ἡμερῶν, ὡς διηγοῦντο, ὅτι ἐργαζόμενος ἐν τῇ σκοτίᾳ τὴν βελόνην ἀφῆκεν ἐν ἧ κατέρραπτε τὴν σπυρίδα· καὶ μὴ εὐρόντος αὐτὴν αὐτοῦ, λαμπάδα ἐποίησεν ὁ δαίμων καὶ εὔρε τὴν βελόνην. Πάλιν φυσιωθεὶς ἐπὶ τούτῳ μέγα ἐφρόνει, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφυσιώθη ὡς καὶ τῆς κοινωνίας τῶν μυστηρίων αὐτὸν καταφρονῆσαι. Συνέβη δὲ ἐλθόντας τινὰς ξένους τραγήματα ἐνεγκεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἀδελφότητι. 3. Λαβὼν οὖν ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ πρεσβύτερος ἡμῶν, ἀπέστειλεν ἡμῖν ἐκάστῳ εἰς τὴν κέλλαν πρὸς δράκα, ἐν οἷς καὶ τῷ Ουάλεντι. Λαβὼν οὖν ὁ Ουάλης τὸν ἀπενεγκόντα καὶ ὕβρισε καὶ ἐτύπτησε, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἄπελθε καὶ εἰπέ Μακαρίῳ· Οὐκ εἰμί σου χείρων, ἵνα σὺ ἐμοὶ εὐλογίαν πέμψης. Γνοὺς οὖν ὁ Μακάριος ὅτι ἐνεπαίχθη ἀπῆλθεν αὐτὸν παρακαλέσαι μετὰ μίαν ἡμέραν, καὶ λέγει αὐτῷ· Ουάλη, ἐνεπαίχθης· παῦσαι. Καὶ ὡς οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ τῶν παραινέσεων ἀνεχώρησε. 4. Πληροφορηθεὶς οὖν ὁ δαίμων ὅτι εἰς ἄκρον αὐτοῦ ἐπέισθη τῇ πλάνῃ, ἀτέρχεται καὶ σχηματίζει ἐαυτὸν εἰς τὸν σωτῆρα, καὶ παραγίνεται ἐν νυκτὶ ἐν φαντασίᾳ ἀγγέλων χιλίων λαμπάδας ἐχόντων καὶ τροχὸν πύρινον, ἐν ᾧ ἔδοξε τὸν σωτῆρα σχηματίζειν, καὶ ἕνα προλαμβάνοντα καὶ λέγοντα· Ἠράσθη σου ὁ Χριστὸς τῇ πολιτείᾳ καὶ τῇ παρρησίᾳ τοῦ βίου, καὶ ἤλθεν ἰδεῖν σε. Ἐξελθε οὖν τῆς κέλλης, καὶ μηδὲν ἄλλο ποιήσης

25. VALENS

25.1. Bil je neki Valens, po rodu Palestinec, po značaju pa Korinčan. Korinčanom je namreč sveti Pavel pripisal slabost prevzetnosti.²⁴⁴ Ta se je naselil v puščavi in več let bival z nami. Povzpel se je do take prevzetnosti, da so ga zapeljali demoni. S tem ko so ga po malem varali, so ga pripravili, da si je veliko domišljal, vse do tega, da ga obiskujejo angeli.

2. Nekega dne, kot so mi pripovedovali, ko je delal v temi, je izpustil iglo, s katero je šival košaro. In ker je ni takoj našel, je demon naredil svetilko in on je našel iglo. Spet se je prevzel in si veliko domišljal, do take mere se je prevzel, da je preziral celo skupno obhajanje skrivnosti. Zgodilo se je, da je prišlo nekaj tujcev, ki so prinesli v cerkev bratom slaščice. 3. Sveti Makarij,²⁴⁵ naš duhovnik, je torej to vzel in nam vsakemu poslal peščico v celico, med drugim tudi Valensu. Valens je tedaj pograbil prinašalca, ga sramotil, udaril in mu rekel: »Odidi in reci Makariju: ›Nisem slabši od tebe, da bi ti meni pošiljal dar z blagoslovom.« Ker je Makarij vedel, da je bil preslepljen, ga je šel naslednji dan opomnit in mu je rekel: »Valens, preslepljen si. Nehaj!« Ko pa oni ni poslušal njegovih svaril, je odšel. 4. Ko je bil torej demon popolnoma gotov, da ga je do konca prepričal s prevaro, je odšel, si nadel podobo Odrešenika in se ponoči pojavil s prikaznijo tisoč angelov, ki so imeli svetilke in ognjeno kolo, v katerem je bilo videti nekaj kot podoba Odrešenika, in eden angelov je šel pred drugimi in rekel: »Kristus te je vzljubil zaradi načina in odkritosti življenja in te je prišel pogledat. Pojdi torej ven iz celice, in ko ga boš od daleč videl, ne stori ničesar drugega, kakor da se skloniš, ga počastiš in se vrneš v svojo celico.« 5. Ko je šel torej ven in videl postrojene lučonosce, na kak stadij daleč

---

244 Ali: *strast prevzetnosti*, gr. *páthos*; prim. 1 Kor 4,18sl.

245 Tj. Aleksandrijski.

ἀλλ' ἢ πόρρωθεν αὐτὸν ἰδὼν κύψας προσκύνησον, καὶ εἷσελθέ σου εἰς τὴν κέλλαν. 5. Ἐξελθὼν οὖν καὶ θεασάμενος τὴν παράταξιν λαμπαδηφόρον, ὡς ἀπὸ σταδίου δὲ τὸν ἀντίχριστον, πεσὼν προσεκύνησεν. Ἐπὶ τοσοῦτον οὖν πάλιν τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐφρενοβλάβησεν, ὡς εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ συνηγμένης τῆς ἀδελφότητος εἰπεῖν· Ἐγὼ κοινωνίας χρεῖαν οὐκ ἔχω· τὸν γὰρ Χριστὸν ἐώρακα σήμερον. Τότε δήσαντες αὐτὸν οἱ πατέρες καὶ σιδηρώσαντες ἐπὶ ἔτος ἓν ἀπεθεράπευσαν, εὐχαῖς καὶ ἀδιαφορία καὶ ἀπραγοτέρῳ βίῳ τὸ οἶημα αὐτοῦ καθελόντες, καὶ ὡς λέγεται· Τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ἰάματα.

6. Ἀναγκαῖον δέ ἐστι καὶ τοὺς τῶν τοιούτων βίους ἐνθεῖναι τῷ βιβλιδαρίῳ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἐντυγχανόντων, καθάπερ καὶ ἀγίοις φυτοῖς τοῦ παραδείσου τὸ ξύλον τὸ γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ· ἵνα εἴ ποτε αὐτοῖς συμβαίῃ κατόρθωμά τι, μὴ μέγα φρονήσωσιν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ. Πολλάκις γὰρ καὶ ἀρετὴ ὑπόθεσις γίνεται πτώσεως, ὅταν μὴ σκοπῶ ὀρθῶ ἐπιτελεσθῇ· γέγραπται γάρ· Εἶδον δίκαιον ἀπολλύμενον ἐν δικαίωματι αὐτοῦ· καί γε τοῦτο ματαιότης.

pa antikrista, je padel na tla in ga počastil. Naslednji dan je bil spet do take mere blazen, da je stopil v cerkev, in ko se je zbrala bratska skupnost, je rekel: »Jaz ne potrebujem obhajila.²⁴⁶ Danes sem namreč videl Kristusa.« Tedaj so ga očetje zvezali in dali v verige ter ga po enem letu ozdravili; z molitvami, ravnodušnostjo in mirnejšim življenjem so ponizali njegovo domišljavost, kakor je pisano: »Nasprotnne stvari so zdravila nasprotnim.«²⁴⁷

6. Nujno je vnesti v to knjižico tudi življenje takih – za zagotovilo tistim, ki bodo brali, kakor je bilo tudi med svetimi drevesi v raju drevo spoznanja dobrega in hudega:²⁴⁸ da si namreč ne bi preveč domišljali glede kreposti, če jim kdaj uspe kakšen pošten podvig. Pogosto namreč krepost postane podlaga padcu, kadar se ne usmeri k pravemu cilju; pisano je namreč: »Videl sem pravičnega, pogubljenega v svoji pravičnosti; tudi to je nečimrnost.«²⁴⁹

---

246 Ali: *skupnosti*, gr. *koinonía*.

247 Prim. npr. Hipokrat, *Phýseon* (zač.); *De flatibus* I. Prim tudi op. k 26,2 o Paladijevi rabi pregovorov.

248 Prim. 1 Mz 2,9.

249 Prd 7,15; 2,23.

26. Περὶ Ἑρωτος

26.1. Ἑρων τις γέγονε γειτνιῶν μοι, Ἀλεξανδρεὺς τῶ γένει ἀστειὸς νεώτερος, εὐφυῆς τὴν διάνοιαν, καθαρὸς τὸν βίον· ὃς καὶ αὐτὸς μετὰ πόνους πολλοὺς τύφω βληθεὶς ἐξετραηλιάσθη καὶ κατὰ τῶν πατέρων ἐφρόνησε μέγα, ὑβρίσας καὶ τὸν μακάριον Εὐάγριον, λέγων ὅτι Οἱ πειθόμενοι τῇ διδασκαλίᾳ σου ἀπατώνται· οὐ χρὴ γὰρ διδασκάλοις ἑτέροις προσέχειν παρεκτὸς τοῦ Χριστοῦ. Ἀπεχρήσατο δὲ καὶ τῇ μαρτυρίᾳ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἑαυτοῦ μωρίας, καὶ ἔλεγεν ὅτι Αὐτὸς ὁ σωτὴρ εἶπε· Μὴ καλέσητε διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς. 2. Ὅς ἐπὶ τοσοῦτον καὶ αὐτὸς ἐσκοτώθη ὡς καὶ αὐτὸν ὕστερον σιδηρωθῆναι, μὴ θέλοντα μηδὲ τοῖς μυστηρίοις προσέρχεσθαι. Φίλη δὲ ἡ ἀλήθεια. Καθ' ὑπερβολὴν ἦν λεπτὸς τῇ πολιτείᾳ, ὡς πολλοὺς διηγείσθαι τοὺς ἐν συνηθείᾳ ὅτι πολλακίς διὰ τριῶν μηνῶν ἐσθίει, ἀρκούμενος τῇ κοινωνίᾳ τῶν μυστηρίων καὶ εἴ που ἂν φανῆ ἀγριολάχανον. Πείραν δὲ αὐτοῦ εἶληφα κάγω μετὰ τοῦ μακαρίου Ἀλβανίου ἀπιῶν ἐπὶ τὴν Σκῆτιν. 3. Ἀπειχε δὲ ἡμῶν ἡ Σκῆτις τεσσαράκοντα σημεῖα· ἐν τούτοις τοῖς τεσσαράκοντα σημεῖοις ἡμεῖς δεῦτερον βεβρώκαμεν καὶ τρίτον ἐπίομεν ὕδωρ, ἐκεῖνος δὲ μηδενὸς γευσάμενος πεζὸς βαδίζων ἀπεστήθισε δεκαπέντε ψαλμοὺς, εἶτα τὸν μέγαν, εἶτα τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴν, εἶτα τὸν Ἡσαΐαν καὶ μέρος τι τοῦ Ἰερεμίου, εἶτα Λουκᾶν τὸν εὐαγγελιστὴν, εἶτα τὰς παροιμίας. Καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων καταλαμβάνειν αὐτὸν οὐκ ἠδυνάμεθα βαδίζοντα. 4. Οὗτος τελευταῖον ὡς ὑπὸ πυρὸς ἐλαννόμενος ἐν τῇ κέλλῃ μὲν αὐτοῦ καθεσθῆναι οὐκ ἠδυνήθη· ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατ' οἰκονομίαν, τὸ δὴ λεγόμενον, ἦλθ' ἐπὶ τὸν ἦλον ἐξέκρουσε. Περιέπεσε γὰρ ἐκουσίως τῇ ἀδιαφορίᾳ, ἐς ὕστερον ἀκούσιον εὐράμενος σωτηρίαν. Παρέβαλε γὰρ θεάτρῳ καὶ ἵπποδρομίαις καὶ τὰς διατριβὰς εἶχεν ἐν καπηλείοις· οὕτως δὲ γαστριμαργῶν καὶ

26. HERON²⁵⁰

26.1. Moj sosed je postal neki Heron, rojen v Aleksandriji, izobražen mladenič, prirojeno razumen, čistega življenja. A tudi on je po mnogih naporih, zadet od napuha, strmoglavil v nesrečo ter je zelo prevzetno kljuboval očetom, sramotil je tudi blaženega Evagrija, govoreč: »Tisti, ki zaupajo tvojim naukom, se varajo. Ni se namreč treba držati drugih učiteljev razen Kristusa.« Zlorabil je celo pričevanje²⁵¹ v svrhu svoje nespameti in je govoril: »Sam Odrešenik je rekel: ›Ne kličite učitelja (nikogar) na zemlji.«²⁵² 2. Do take mere je bil omračen, da je bil kasneje tudi on vklenjen, ker ni hotel pristopiti niti k (svetim) skrivnostim. Toda resnica je prijateljica.²⁵³ Prekomerno se je omejeval v načinu življenja, tako da so mnogi iz njegove družbe pripovedovali, da je večkrat po tri mesece jedel tako, da mu je zadostovalo le obhajilo (Božjih) skrivnosti in poljska zelenjava, če se je kje pojavila. Izkušnjo z njim sem dobil tudi jaz, medtem ko sem z blaženim Albanijem²⁵⁴ odrinil v Sketis. 3. Sketis je bila oddaljena od nas štirideset milj, in med temi štiridesetimi miljami sva dvakrat jedla in trikrat pila vodo, oni pa ni poskusil ničesar in je med peš hojo recitiral petnajst psalmov, nato veliki (psalm),²⁵⁵ nato Pismo Hebrejcem, nato Izaija in neki del Jeremija, nato evangelista Luka, nato Pregovore. In ob vsem tem ga nisva mogla dohiteti v hoji. 4. Nazadnje ni mogel več sedeti v svoji celici, kakor bi ga preganjal ogenj; po (Božjem) načrtu pa je odšel v Aleksandrijo in je,

250 Morda o istem Heronu govori Kasijan (*Coll.* II, 5).

251 Namreč Svetega pisma oz. evangelija.

252 Mt 23,8–9.

253 Prim. rek, pripisan Aristotelu (po Amonijevi *Vita Aristotelis*): *Amicus Plato sed magis amica veritas*. O Paladijevi rabi pregovorov prim. Butler II, str. 201–202, op. 42; Meyer: *Proverbs and puns in Palladius Historia Lausiaca*, v: *Studia patristica VIII*, Berlin 1966, str. 420–423.

254 Albanij – morda gre za isto osebo – se omenja tudi v poglavju 47.

255 Tj. 119. (118. po LXX) psalm.

οίνοφλυγῶν ἐνέπεσεν εἰς τὸν βόρβορον τῆς γυναικείας ἐπιθυμίας. 5. Καὶ ὡς ἐσκέπτετο ἀμαρτῆσαι, μιμάδι τινὶ συντυχῶν τὰ πρὸς τὸ ἔλκος αὐτοῦ διελέγετο. Τούτων οὕτως διαπραττομένων γέγονεν αὐτῷ ἄνθραξ κατ' αὐτῆς τῆς βαλάνου, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐνόσησεν ἑξαμηνιαῖον χρόνον ὡς κατασαπῆναι αὐτοῦ τὰ μόρια καὶ ἀποπεσεῖν. Ὑστερον δὲ ὑγιάνας ἄνευ τῶν μελῶν ἐκείνων καὶ ἐπανελθὼν εἰς φρόνημα θεϊκόν, ἦλθεν ἐξομολογούμενος ταῦτα πάντα τοῖς πατράσιν· ἐνεργῆσαι δὲ μὴ φθάσας ἐκοιμήθη μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

kakor se reče, izbil klin s klinom. Prostovoljno je zabredel v nemarnost, kasneje pa je proti svoji volji našel odrešenje. Zahajal je namreč v teater in na hipodrome ter zapravljaj čas v pivnicah. Tako je ob pojedanju in pijančevanju zapadel v blato poželenja po ženskah. 5. In ko se je namenil grešiti, je srečal neko igralko v mimih in se je z njo pogovarjal o svoji nesreči. Stvari so se tako odvijale, da se mu je pojavil prisad na sami (spolni) žlezi in v šestih mesecih je tako zbolel, da so mu zgnili spolni organi in odpadli. Kasneje je ozdravel – brez tistih delov –, se vrnil k razmišljanju o Božjem in odšel vse izpovedat očetom; ni pa uspel opravljati askeze, ker je po nekaj dneh zaspal.

27. Περὶ Πτολεμαίου

27.1. Ἄλλος πάλιν Πτολεμαῖος ὀνόματι δυσδιήγητον ἢ ἀνεκδιήγητον ζήσας βίον· ᾤκησε γὰρ ἐπέκεινα τῆς Σκήτεως εἰς τὴν λεγομένην Κλίμακα· τόπος δέ ἐστιν οὕτω καλούμενος εἰς ὃν οἰκῆσαι οὐδεὶς δύναται ἐν τῷ ἀπὸ δεκαοκτῶ σημείων εἶναι τὸ φρέαρ τῶν ἀδελφῶν. Βαστάσας οὖν ἐκεῖνος κεράμια κιλικίσια πολλὰ ἀπήνεγκε, καὶ τῷ δεκεμβρίῳ καὶ ἰαννουαρίῳ μηνὶ συνάγων τὴν δρόσον – δροσίζει γὰρ ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι τότε πολλά – σπόγγῳ ἐκ τῶν λίθων, διήρκεσεν ἐπὶ ἔτη δεκαπέντε οἰκήσας ἐκεῖ.

2. Ὅς ἀποξενωθείς διδασκαλίας καὶ συντυχίας ἀνδρῶν ὀσίων καὶ ὠφελείας, καὶ συνεχοῦς κοινωνίας τῶν μυστηρίων, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξέστη τῆς εὐθείας ὡς λέγειν μηδὲν εἶναι τὰ πράγματα, ἀλλ' ἢ φέρεσθαι μετέωρον ἄχρι τῆς δεῦρο ἀλώμενον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἔκδοτον ἑαυτὸν δεδωκότα γαστριμαργία καὶ οἰνοφλυγία, μηδενὶ μηδὲν ὀμιλοῦντα. Καὶ αὕτη δὲ ἡ συμφορὰ συνέβη Πτολεμαίῳ ἐκ τῆς ἀλόγου οἰήσεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα.

27. PTOLEMAJ

27.1. Spet nekdo drug, po imenu Ptolemaj, je živel življe-
nje, o kakršnem je težko, ali nemogoče, govoriti. Prebival je
namreč onstran Sketis, na tako imenovani Lestvi.²⁵⁶ Tako je
bil imenovan kraj, na katerem ni mogel nihče prebivati, zato
ker je bil vodnjak bratov oddaljen osemnajst milj. Naložil
si je torej oni mnogo kilikijskih²⁵⁷ vrčev in jih odnesel, in s
tem da je v mesecu decembru in januarju z gobo zbiral roso
s skal – takrat je namreč v tistih predelih mnogo rose –, je
vztrajal in prebival tam petnajst let. 2. Ker pa se je odtujil
naukom, družbi in pomoči svetih mož ter stalnemu obha-
janju skrivnosti, se je do take mere odvrnil od prave poti,
da je govoril, da te stvari niso nič, ampak ga je neslo kot v
oblakih in ga zaneslo do Egipta;²⁵⁸ vdal se je požrešnosti
in pijanosti, ne da bi se s komer koli kaj pogovoril.²⁵⁹ Taka
nesreča se je zgodila Ptolemaju zaradi nespametne domi-
šljavosti, kakor je pisano: »Tisti, ki nimajo vodstva, padejo
kakor listje.«²⁶⁰

---

256 Kraj ni ugotovljen.

257 Gl. op. k 17,11.

258 Ali: *je še sedaj v Egiptu*; ves stavek se v različnih grških rokopisih
in prevodih pojavlja v različnih oblikah; celo v smislu: *stvari niso
nič, ne ureja jih Previdnost, ampak neurejenost*; ali pa naj bi *stvari*
pomenile svete skrivnosti ali asketske napore.

259 Morda je tu še dodaten pomen: ni se posvetoval, ni se zaupal očetom;
v tem so videli očetje veliko nevarnost.

260 Prim. Prg 11,14 Vulgata (SSP nekoliko drugače: *Kjer ni izvedenosti,
ljudstvo propada*).

28. Περὶ ἐκπεσούσης παρθένου

28.1. Παρθένον πάλιν ἔγνων ἐν Ἱεροσολύμοις σακκοφοροῦσαν ἐπὶ ἕξαετίαν καὶ ἐγκεκλεισμένην, μηδενὸς τῶν εἰς ἡδονὴν συντεινόντων λαμβάνουσαν· ἥτις ἐς ὕστερον ἐγκαταλειφθεῖσα ὑπερβολῇ ὑπερηφανίας περιέπεσε πτώσει. Καὶ ἀνοίξασα τὴν θυρίδα εἰσεδέξατο τὸν ὑπηρετούμενον καὶ αὐτῷ συνεφύρη ἐν τῷ μὴ κατὰ θεϊκὴν πρόθεσιν καὶ ἀγάπην θεοῦ ἐσχηκέναι τὴν ἄσκησιν, ἀλλὰ κατὰ σκηνὴν ἀνθρωπίνην, ὃ ἐστὶ κενοδοξίας καὶ σαθρᾶς προαιρέσεως. Τῶν γὰρ λογισμῶν αὐτῆς ἀπασχοληθέντων εἰς τὸ καταγινώσκειν τῶν ἄλλων, οὐκ ἦν ὁ φύλαξ τῆς σωφροσύνης.

28. PADLA DEVICA

28.1. Poznal sem tudi devico v Jeruzalemu, ki je bila šest let oblečena v vrečo in bila zaprta, ničesar, kar bi bilo v užitek, ni prejerala; kasneje se je prepustila pretiranemu napuhu in padla v pogubo. Odprla je vrata in sprejela tistega, ki ji je stregel, in se z njim združila, zato ker ni po pobožnem namenu in Božji ljubezni izvajala askeze, ampak za človeško prizorišče, to je, iz prazne slavohlepnosti in slabega namena. Ker so bile njene misli povsem zaposlene z obsojanjem drugih, ni bila varuh (svoje) čistosti.²⁶¹

---

261 Nekateri prevajajo: *Ni bilo (angela) varuha čistosti.*

29. Περί Ἡλίας

29.1. Ἡλίας τις ἀσκητῆς σφόδρα γέγονε φιλοπάρθε-
νος· εἰσὶ γὰρ τοιαῦται ψυχαὶ αἷς μαρτυρεῖ τὸ τέλος κατὰ
ἀρετὴν. Ὅς κατοικτειρήσας τὸ τάγμα τῶν ἀσκητριῶν,
ἐν Ἀθριβῆ τῇ πόλει ἔχων ἀναλώματα ὠκοδόμησε μέγα
μοναστήριον, καὶ συνήγαγε πάσας τὰς ἀλωμένας ἐν
τῷ μοναστηρίῳ ἀκολούθως αὐτῶν φροντίζων, ποιήσας
αὐταῖς ἀνάπαυσιν πᾶσαν καὶ κήπους καὶ χρηστήρια καὶ
ῶν ἀπαιτεῖ ὁ βίος. Αὐταὶ ἐκ διαφόρων βίων ἠγμέναι συ-
νεχεῖς ἐποίουν μάχας μετ' ἀλλήλων. 2. Ἐπεὶ οὖν ἐχρῆν
αὐτὸν καὶ διακούειν καὶ εἰρηνεύειν, συνήγαγε γὰρ ὡς τρι-
ακοσίας, ἀνάγκην εἶχε μεσιτεύειν ἐπὶ δύο ἔτη. Νέαν ἄγων
τὴν ἡλικίαν, ἣν γὰρ ὡς τριάκοντα ἐτῶν ἢ τεσσαράκοντα,
οὗτος ἐπειράσθη καθ' ἡδονήν· καὶ ἀναχωρήσας τοῦ μο-
ναστηρίου νῆστις ἐπλανᾶτο ἀνὰ τὴν ἔρημον ἐπὶ ἡμέρας
δύο, τοῦτο δεόμενος ὅτι Κύριε, ἢ ἀπόκτεινόν με ἵνα μὴ
ἴδω αὐτὰς θλιβομένας, ἢ τὸ πάθος μου λαβὲ ἵνα φροντίζω
αὐτῶν κατὰ λόγον. 3. Ἐσπέρας οὖν γενομένης ὑπνωσεν
ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν ἄγγελοι τρεῖς, ὡς
αὐτὸς διηγείτο, κατέσχον αὐτὸν καὶ λέγουσι· Τί ἐξήλθες
τοῦ μοναστηρίου τῶν γυναικῶν; Οἷς διηγείτο τὸ πρᾶγμα·
Ὅτι ἐφοβήθη μὴποτε κάκεινας βλάψω καὶ ἐμαυτὸν.
Λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκοῦν ἐάν σε τοῦ πάθους ἀπαλλάξω-
μεν ἀπέρχη καὶ φροντίζεις αὐτῶν; Ἐπὶ τούτοις συνέθε-
το. Εἰσπράττονται αὐτὸν ὄρκον. 4. Τὸν δὲ ὄρκον ἔλεγε
τοιοῦτον εἶναι· Ὅμοσον ἡμῖν ὅτι Μὰ τὸν φροντίζοντά
μου φροντίζω αὐτῶν. Καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς· τότε κατέσχον
αὐτοῦ εἷς τὰς χεῖρας καὶ εἷς τοὺς πόδας, καὶ ὁ τρίτος
λαβὼν ξυρὸν ἐξέτεμεν αὐτοῦ τοὺς διδύμους, οὐ κατὰ
ἀλήθειαν ἀλλὰ κατὰ φαντασίαν. Ἐδοξεν οὖν τῇ ἐκστάσει,
ὡς ἂν εἴποι τις, καὶ ἀποτεθεραπεῦσθαι. Ἐπερωτῶσιν
αὐτόν· Ἡισθήθης ὠφελείας; Λέγει αὐτοῖς· Σφόδρα
ἐκουφίσθη καὶ πέπεισμαι ἀπηλλάχθαι τοῦ πάθους.

29. ELIJA²⁶²

29.1. Neki asket Elija je bil velik prijatelj devic; so namreč take duše, za katere pričuje njihov namen,²⁶³ ki je v skladu s krepostjo. Ker je imel sočutje s to vrsto žena, asketinj, in je v mestu Atribi²⁶⁴ imel premoženje, je zgradil velik samostan in je zbral v samostanu vse tiste, ki so se potikale okoli, in primerno skrbel zanje, nudil jim je ves počitek, naredil vrtove, opremo in vse, kar življenje zahteva. One pa, ki so prišle skupaj iz različnih življenj, so imele boje med seboj. 2. Ker je torej moral poslušati njihove razprtije in miriti – zbral jih je namreč nekako tristo –, je bil dve leti prisiljen posredovati med njimi. Ker je bil mlad, imel je nekako trideset ali štirideset let, je tako prišel v skušnjava poželenja. Odšel je iz samostana in dva dni tešč blodil po puščavi ter tako molil: »Gospod, ali me ubij, da jih ne vidim več v njihovih stiskah, ali mi odvzemi strast, da bom skrbel zanje po pameti.« 3. Ko se je zvečerilo, je zaspal v puščavi in prišli so k njemu trije angeli, kakor je sam povedal, ga prijeli in rekli: »Zakaj si šel ven iz ženskega samostana?« Povedal jim je vso stvar: »Bal sem se, da bi škodil njim in sebi.« Rečejo mu: »Če ti torej odpravimo strast, ali boš šel in skrbel zanje?« Pod tem (pogojem) je pristal. Terjali so od njega prisego. 4. Ta prisega – je pripovedoval – pa je bila takale: »Prisezi nam: Z Njim, ki skrbi zame, bom skrbel zanje.« Prisegel jim je. Tedaj sta ga (dva) prijela za roke in za noge, tretji pa je vzel britev in odrezal njegova moda – ne v resnici, ampak kot

---

262 Ne moremo identificirati osebe, verjetno je bilo to pogosto ime; neki Elija se pojavlja tudi v AP, vendar ga tam omemba samostana oz. lavre sv. Saba (439–532) postavlja na konec petega oz. začetek šestega stoletja – ta t. i. Vélíka lavra v dolini Cedrona je bila eden najpomembnejših samostanov v Palestini.

263 Ali: *cilj, konec*; gr. *télos*.

264 Verjetno kraj na zahodnem bregu Nila, kjer sta bila moški in ženski samostan; prim. Butler II, 204, op. 46.

5. Λέγουσιν αὐτῷ· Ἄπελθε οὖν. Καὶ ὑποστρέψας μετὰ πέντε ἡμέρας πενθοῦντος τοῦ μοναστηρίου εἰσῆλθε καὶ ἔνδον ἔμεινεν ἕκτοτε ἐν κελλίῳ πλαγίῳ, ἐξ οὗ ἐγγύτερος ὢν συνεχῶς αὐτὰς διωρθοῦτο τὸ ὅσον ἐπ' αὐτῷ. Ἐζήσε δὲ ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη διαβεβαιούμενος τοῖς πατράσιν ὅτι Εἰς τὴν διάνοιάν μου οὐκ ἀναβαίνει πάθος. Τοῦτο τὸ χάρισμα τοῦ ἁγίου ἐκείνου ὃς οὕτως ἐφρόντισε τοῦ μοναστηρίου.

privid. Zdelo se mu je torej – v zamaknjenju, kot bi se reklo –, da je ozdravljen. Vprašajo ga: »Ali si čutil, da je koristilo?« Reče jim: »Zelo mi je odleglo in prepričan sem, da sem rešen strasti.« 5. Rečejo mu: »Tedaj pojdi!« In vrnil se je po petih dneh, samostan pa je medtem že žaloval; vstopil je in ostal odtlej notri v obstranski celici, iz katere jih je neprestano, ker jim je bil bliže, po svojih močeh spravljal v red. Živel je še štirideset let in zatrjeval očetom: »V moje misli ne vstopi strast.« To je bil milostni dar temu svetemu, da je tako poskrbel za samostan.

30. Περὶ Δωροθέου

30.1. Ὅν διαδέχεται Δωρόθεος, ἀνὴρ δοκιμώτατος γηράσας ἐν βίῳ χρηστῷ καὶ ἐμπράκτῳ· μὴ δυνηθεὶς μὲν οὕτως ἐν αὐτῷ τῷ μοναστηρίῳ μεῖναι, ἐν ἀνώγειν δὲ ἀποκεκλεισμένος θυρίδα ἐποίησεν ὀρώσαν ἐπὶ τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν, ἣν καὶ ἔκλειε καὶ ἤνοιγεν· ἀδιαλείπτως οὖν παρεκαθέζετο τῇ θυρίδι τὴν ἀμαχίαν αὐταῖς μνηστευόμενος. Καὶ οὕτως ἐπεγήρασεν ἄνω εἰς τὸ ἀνώγειν, μήτε τῶν γυναικῶν ἄνω ἀνερχομένων μήτε ἐκείνου δυναμένου κάτω κατελθεῖν· οὐ γὰρ εἰστήκει κλίμαξ.

30. DOROTEJ²⁶⁵

30.1. Nasledil ga je Dorotej, nadvse ugleden mož, ki se je postaral v krepostnem in delavnem življenju. Ker ni mogel ostati tako²⁶⁶ v samem samostanu, se je zaklenil v izbo v nadzidku in naredil okno, ki je gledalo na samostan žena, in ga zapiral in odpiral. Neprestano je torej sedel ob oknu in si prizadeval, da ne bi bilo boja med njimi. In tako se je postaral, zgoraj v nadzidku, ne da bi žene prihajale gor in ne da bi se mogel on spustiti dol; ni bila namreč postavljena lestev.

---

²⁶⁵ Več oseb s tem imenom je med puščavniki; ni znano, kateri bi bil ta Dorotej; v HL je puščavnik z imenom Dorotej omenjen še v pogl 2 in 58.

²⁶⁶ Namreč kot Elija.

31. Περὶ Πιαμοῦν

31.1. Πιαμοῦν γέγονε παρθένος ἥτις τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῆς ἔζησε μετὰ τῆς μητρὸς τῆς ἰδίας μίαν παρὰ μίαν ἐσθίουσα ἐν ἐσπέρα καὶ νήθουσα λίνον. Αὕτη κατηξιώθη χαρίσματος προρρήσεων. Ἐν οἷς συνέβη ποτὲ ἐν Αἰγύπτῳ τῆς ἀναβάσεως οὔσης κόμην κόμη ἐπιθέσθαι· μάχονται γὰρ εἰς τὰς ὑδρομερισίας, ὡς καὶ φόνους παρακολουθεῖν καὶ κατακοπὰς. Δυνατωτέρα οὖν κόμη ἐπέθετο τῇ ταύτης κόμη, καὶ ἤρχοντο ἄνδρες ἐν πλήθει μετὰ δοράτων καὶ ῥοπάλων κόψαι τὴν κόμην αὐτῆς. 2. Παρέστη δὲ αὐτῇ ἄγγελος ἀποκαλύπτων αὐτῇ τὴν ἐπίθεσιν τούτων. Καὶ μεταστειλαμένη τοὺς πρεσβυτέρους τῆς κόμης λέγει· Ἐξέλθατε καὶ ἀπαντήσατε τοῖς ἐρχομένοις ἐκ τῆσδε τῆς κόμης καθ' ὑμῶν, ἵνα μὴ καὶ ὑμεῖς συναπόλησθε τῇ κόμη, καὶ παρακαλέσατε αὐτοὺς λωφῆσαι τῆς ἀηδίας. Φοβηθέντες δὲ οἱ πρεσβύτεροι πίπτουσιν εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς παρακαλοῦντες καὶ λέγοντες αὐτῇ ὅτι Ἡμεῖς οὐ τολμῶμεν συναντήσαι αὐτοῖς· οἶδαμεν γὰρ αὐτῶν τὴν μέθην καὶ τὴν ἀπόνοιαν. 3. Ἄλλ' εἰ ποιεῖς ἔλεος καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν κόμην καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν σόν, ἐξελθοῦσα αὐτῇ αὐτοῖς συνάντησον. Ἐκείνη τοῦτο μὴ συνθεμένη, ἀνελθοῦσα εἰς τὸ δωμάτιον τὸ ἴδιον ἐν νυκτὶ ἔστη διὰ παντὸς εὐχομένη καὶ μὴ κλίνουσα γόνυ καὶ δεομένη τοῦ θεοῦ ὅτι Κύριε ὁ κρίνων τὴν γῆν, ᾧ οὐδὲν τῶν ἀδίκων ἀρέσκει, τῆς προσευχῆς ταύτης ἐλθούσης πρὸς σὲ ἡ δύναμις σου ἠλωσάτω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον ὅπου ἂν αὐτοὺς καταλάβῃ. 4. Καὶ περὶ ὥραν πρώτην ἀπὸ τριῶν μιλίων ἠλωθέντες εἰς τὸν τόπον σαλευθῆναι οὐκ ἠδυνήθησαν· ἀπεκαλύφθη δὲ κάκεινους ὅτι πρεσβείαις αὐτῆς γέγονεν αὐτοῖς τὸ ἐμπόδιον· καὶ ἀποστείλαντες εἰς τὴν κόμην ἠτήσαντο εἰρήνην, δηλώσαντες ὅτι Εὐχαριστήσατε τῷ θεῷ καὶ ταῖς εὐχαῖς Πιαμοῦν αἱ καὶ συνεπόδισαν ἡμᾶς.

31. PIAMUN

31.1. Piamun je bila devica, ki je svoje življenje preživljala s svojo materjo, jedla je le vsak drugi dan²⁶⁷ zvečer in predla platno. Postala je vredna milostnega daru napovedovanja. Med drugim se je zgodilo, da je med naraščanjem (vode) ena vas napadla drugo. Bojujejo se namreč za razdelitev vode,²⁶⁸ tako da sledijo celo umori in poboji. Močnejša vas je torej napadla vas te (device); množica mož je šla s suli-cami in kiji, da bi razdejala njeno vas. 2. Prišel pa je k njej angel in ji razkril njihov napad. In poslala je po starešine vasi in rekla: »Pojdite in se srečajte s temi, ki prihajajo nad vas iz druge vasi, da ne poginete tudi vi skupaj z vasjo, in jih prosite, da opustijo sovražnost.« Starešine so v strahu padli k njenim nogam, prosili so jo in govorili: »Mi si ne upamo iti jim naproti. Poznamo namreč njihovo pijanost in norost. 3. Toda če se usmiliš tako vse vasi kot svoje hiše, pojdi ven in se sama srečaj z njimi.« Ona pa ni pristala na to, ampak je šla gor v svoje malo bivališče in je ponoči vseskozi stala v molitvi in ni upognila kolena ter je molila k Bogu: »Gospod, ki sodiš zemljo, ki ti ne ugaja nič nepravičnega, ko pride ta molitev k tebi, naj jih tvoja moč ujame na mestu, kjer jih pač zasači.« 4. In proti prvi uri,²⁶⁹ v oddaljenosti treh milj, se – ujeti na mestu – niso mogli ganiti. Razkrito je bilo tudi njim, da jim je ta zapreka nastala zaradi njenega posredovanja. In poslali so sle v vas in prosili za mir z oznanilom: »Zahvalite se Bogu in molitvam Piamun, ki so nas vklenile.«

---

267 Gr. *mían parà mían*.

268 Razdeljevanje poplavne vode Nila za namakanje je bilo izrednega pomena.

269 Tj. ob sončnem vzhodu.

32. Περὶ Παχωμίου καὶ τῶν Ταβεννησιωτῶν

32.1. Ταβέννησίς ἐστι τόπος ἐν τῇ Θηβαΐδι οὕτω καλούμενος, ἐν ᾧ Παχώμιός τις γέγονεν, ἀνὴρ τῶν εἰς εὐθειᾶν βεβιωκότων ὡς καταξιωθῆναι καὶ προρρήσεων καὶ ὀπτασιῶν ἀγγελικῶν. Οὗτος εἰς ἄγαν ἐγένετο φιλάνθρωπός τε καὶ φιλάδελφος. Καθεζομένῳ οὖν αὐτῷ ἐν τῷ σπηλαίῳ ὥφθη ἄγγελος καὶ λέγει αὐτῷ· Τὰ κατὰ σαυτὸν κατάρθωσας· περιπτῶς οὖν καθέξῃ ἐν τῷ σπηλαίῳ· δεῦρο καὶ ἐξελθὼν συνάγαγε πάντας τοὺς νέους μοναχοὺς καὶ οἴκησον μετ' αὐτῶν, καὶ κατὰ τὸν τύπον ὃν δίδωμί σοι οὕτως αὐτοῖς νομοθέτησον. Καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ δέλτον χαλκῆν ἐν ἧ ἔγγραπτο ταῦτα·

2. Συγχωρήσεις ἐκάστῳ κατὰ δύναμιν φαγεῖν καὶ πιεῖν· καὶ πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν ἐσθιόντων ἀνάλογα καὶ τὰ ἔργα αὐτοῖς ἐγχείρισον· καὶ μήτε νηστεῦσαι κωλύσης μήτε φαγεῖν. Οὕτω μέντοι τὰ ἰσχυρὰ τοῖς ἰσχυροτέροις καὶ ἐσθίουσι, καὶ τὰ ἄτονα τοῖς ἀτονωτέροις καὶ ἀσκητικωτέροις ἐγχείριζε ἔργα. Ποίησον δὲ κέλλας διαφόρους ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ τρεῖς κατὰ κέλλαν μενέτωσαν. Ἡ δὲ τροφή πάντων ὑπὸ ἓνα οἶκον ἐξεταζέσθω. 3. Καθευδέτωσαν δὲ μὴ ἀνακείμενοι, ἀλλὰ θρόνους οἰκοδομητοὺς ὑπτιωτέρους πεποιηκότες καὶ θέντες αὐτῶν ἐκεῖ τὰ στρώματα καθευδέτωσαν καθήμενοι. Φορεῖτωσαν δὲ ἐν ταῖς νυξὶ λεβιτῶνας λινοῦς ἐζωσμένοι. Ἐκαστος αὐτῶν ἐχέτω μηλωτὴν αἰγίαν εἰργασμένην, ἧς ἄνευ μὴ ἐσθιέτωσαν. Ἀπιόντες δὲ εἰς τὴν κοινωσίαν κατὰ σάββατον καὶ κυριακὴν τὰς ζῶνας λυέτωσαν, τὴν μηλωτὴν ἀποτιθέσθωσαν, καὶ μετὰ κουκουλίου μόνου εἰσιέτωσαν. Κουκούλια δὲ αὐτοῖς ἐτύπωσεν ἅμαλλα ὡς παιδίοις, ἐν οἷς καὶ καυτῆρα τύπον σταυροῦ διὰ πορφυρίου ἐκέλευσεν ἐντίθεσθαι. 4. Ἐκέλευσε δὲ εἰκοσιτέσσαρα τάγματα εἶναι καὶ ἐκάστῳ τάγματι ἐπέθηκε στοιχεῖον ἑλληνικὸν ἀπὸ ἄλφα καὶ βῆτα καὶ γάμμα καὶ δέλτα καὶ τῶν καθ' ἑξῆς. Ἐν

32. PAHOMIJ²⁷⁰ IN TABENISIJCI

32.1. Tabenisi²⁷¹ se imenuje kraj v Tebaidi, v katerem je bil neki Pahomij, eden tistih mož, ki prav živijo, tako da si je zaslužil dar prerokovanj in angelskih videnj. Postal je izredno človekoljuben in bratoljuben. Ko je torej sedel v votlini, se mu je prikazal angel in mu rekel: »Kar zadeva tebe samega, si popolnoma uspel; odveč je torej, da sediš v votlini. Daj, pojdi ven in zberi mlade menihe in prebivaj z njimi, in na način, ki ti ga dajem, jim postavi zakone.« In podal mu je bakreno tablico, na kateri je bilo napisano tole:

2. »Dovoli vsakemu jesti in piti, kakor zmore. In v skladu z močmi teh, ki jejo, jim zaupaj primerna dela. In ne brani ne postiti se ne jesti. Pač pa dela, ki zahtevajo večjo moč, izroči močnejšim in tistim, ki jejo, lažja pa takim, ki ne prenesejo naporov, in pa bolj asketskim. Na dvorišču naredi različne celice in trije naj prebivajo v vsaki celici. Hrana za vse naj se dobi v eni hiši. 3. Naj ne spijo leže, ampak naj naredijo stole, bolj nagnjene, in položijo tja svoje odeje ter spijo sede. Ponoči naj nosijo platnene halje²⁷² s pasom. Vsak od njih naj ima ogrinjalo iz kozje kože in naj ne je brez njega. Ko pa pridejo v skupnost²⁷³ ob sobotah in nedeljah, naj odvežejo pasove, odložijo kožo in vstopijo samo s kapuco.« Kapuce²⁷⁴ pa jim je predpisal brez krzna, kot otroške, na katere je ukazal vtisniti s škrlatom vžgano znamenje križa. 4. Ukazal je, naj bo štiriindvajset vrst (menihov) in vsaki vrsti je nadel grško črko: alfa, beta, gama,

270 Pahomij (ok. 292–346) velja za začetnika cenobitskega življenja, čeprav so podobne skupnosti obstajale že prej, npr. dva od samostanov, ki ju je vodil, Šeneset in Thmoušons, sta obstajala že pred njim – vsekakor pa je s svojim vodilom utemeljil ureditev cenobitskega življenja; gl. tudi spremno besedo: *Etiopska verzija*.

271 Gl. op. k *Prologu* 2,

272 Gr. *lebitôn* je platnena halja, tunika, brez rokavov.

273 Namreč k obhajanju svetih skrivnosti: gr. *eis tèn koinonían*.

274 Ali morda: *kute*.

τῷ οὖν αὐτὸν ἐρωτᾶν καὶ φιλοπραγμονεῖν εἰς τοσοῦτον πλῆθος ἡρώτα τὸν δεύτερον ὁ μειζότερος· Πῶς ἔχει τὸ τάγμα τοῦ ἄλφα; ἢ· Πῶς ἔχει τὸ ζήτα; πάλιν· Ἄσπασαι τὸ ῥῶ, ἰδίῳ τινὶ σημείῳ γραμμάτων ἀκολουθοῦντες. Καὶ τοῖς μὲν ἀπλουστέροις καὶ ἀκεραιότεροις ἐπιθήσεις τὸ ἰῶτα, τοῖς δὲ δυσχερεστέροις καὶ σκολιωτέροις προσάξεις τὸ ξι. 5. Καὶ οὕτως κατ' ἀναλογίαν τῆς καταστάσεως τῶν προαιρέσεων καὶ τῶν τρόπων καὶ τῶν βίων, ἐκάστῳ τάγματι τὸ στοιχεῖον ἐφήρμοσε, μόνων τῶν πνευματικῶν εἰδόντων τὰ σημαινόμενα. Ἐγέγραπτο δὲ ἐν τῇ δέλτῳ ὅτι Ξένος ἄλλου μοναστηρίου ἄλλον ἔχοντος τύπον μὴ συμφάγη τούτοις, μὴ συμπίη, μὴ εἰσέλθη εἰς τὴν μονὴν ἐκτὸς εἰ μὴ ἐν ὁδῷ εὐρεθῆ. Τὸν μέντοι εἰσελθόντα συμμεῖναι αὐτοῖς ἐπὶ τριετίαν εἴσω τῶν ἀδύτων οὐ δέχονται· ἀλλ' ἐργατικώτερα ἔργα ποιήσας, οὕτως εἰσβαίνει μετὰ τριετίαν. 6. Ἐσθίοντες δὲ τὰς κεφαλὰς καλυπτέτωσαν τοῖς κουκουλίαις ἵνα μὴ ἀδελφὸς ἀδελφὸν μασώμενον ἴδῃ. Οὐκ ἔστι λαλῆσαι ἐσθίοντα, οὐδὲ ἐκτὸς τοῦ πίνακος ἢ τῆς τραπέζης ἀλλαχοῦ προσέχειν τῷ ὀφθαλμῷ. Ἐτύπωσε δὲ διὰ πάσης τῆς ἡμέρας ποιεῖν αὐτοὺς εὐχὰς δώδεκα, καὶ ἐν τῷ λυχνικῷ δώδεκα, καὶ ἐν ταῖς παννυχίσι δώδεκα, καὶ ἐννάτην ὥραν τρεῖς· ὅτε δὲ μέλλει τὸ πλῆθος ἐσθίειν ἐκάστη εὐχῇ ψαλμὸν προάδεσθαι τυπώσας.

7. Προσαντιλέγοντος δὲ τοῦ Παχωμίου τῷ ἀγγέλῳ ὅτι ὀλίγαι εἰσὶν αἱ εὐχαί, λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος· Ταῦτα διετύπωσα ὡς φθάνειν καὶ τοὺς μικροὺς ἐπιτελεῖν τὸν κανόνα καὶ μὴ λυπεῖσθαι. Οἱ δὲ τέλειοι νομοθεσίας χρεῖαν οὐκ ἔχουσι· καθ' ἑαυτοὺς γὰρ ἐν ταῖς κέλλαις ὄλον ἑαυτῶν τὸ ζῆν τῆ τοῦ θεοῦ θεωρία παρεχώρησαν. Τούτοις

delta in sledeče.²⁷⁵ Kadar je torej spraševal v skrbi za tolikšno množico, je nadrejeni vprašal namestnika²⁷⁶: »Kako gre vrsti alfa?« ali »Kako gre zeti?« in spet: »Pozdravi ro!« – sledila sta nekemu določenemu pomenu vsake črke. »In tistim bolj preprostim in čistim naloži joto, tistim težavnejšim in hudobnejšim dodeli ksi.« 5. In tako je ustrezno naravi namenov, značajev in načinov življenja vsaki vrsti prilagodil črko, a so samo duhovni (očetje) poznali oznake. Na tablici je bilo tudi napisano: »Tujec²⁷⁷ iz drugega samostana, ki ima drugačno pravilo, naj ne jé skupaj s temi (menihi), naj ne pije z njimi, naj ne vstopi v samostan, razen če se nahaja na potovanju.« Tistega pa, ki pride, da bi ostal, tri leta ne sprejmejo v najsvetejši prostor, ampak šele potem, ko je opravljal v glavnem ročna dela, tedaj po treh letih vstopi. 6. »Medtem ko jejo, naj si zakrivajo glave s kapucami, da brat ne vidi brata žvečiti. Kdor jé, ne sme govoriti niti obrniti očesa drugam, razen na krožnik ali mizo.« Predpisal pa je, da morajo podnevi zmoliti dvanajst molitev, med večerno pobožnostjo²⁷⁸ dvanajst, dvanajst med nočno in tri ob deveti uri; ko je skupnost nameravala jesti, je naročil pred vsako molitvijo peti psalm.²⁷⁹

7. Ko je Pahomij ugovarjal angelu, da je malo teh molitev, mu je rekel angel: »To sem naročil, da bi bili tudi mali temu dorasli in bi izpolnjevali pravilo, ne da bi jih spravljalo v stisko. Popolni ne rabijo zakonov. Sami so se umaknili v svoje celice, da je vse njihovo življenje v zrenju Boga. Zakone sem dal tistim, ki nimajo razsodnega uma, da bi tudi

---

275 O označevanju z grškimi črkami gl. spremno besedo: *Etiopska verzija*.

276 Db. *drugega* (za seboj), gr. *deúteros*; prim. B. Steidle: Der »Zweite« im Pachomiuskloster, v: *Benediktinische Monatschrift*, XXIV/1948, str. 97–104, 174–9.

277 Ali: *gost*, gr. *xénos*.

278 Gr. *en tõi lychnikôi*, tj. zvečer, ko so se prižigale svetilke.

279 Eden redkih Paladijevih opisov liturgije; za primerjavo z drugimi vodili oz. poročili (in za razliko od Kasijanovega opisa) prim. Butler II, op. 53, str. 207–208.

δὲ ἐνομοθέτησα ὅσοι οὐκ ἔχουσι νοῦν ἐπιγνώμονα, ἵνα κἂν ὡς οἰκέται τὴν σύνταξιν πληροῦντες τῆς πολιτείας διατεθῶσιν ἐν παρρησίᾳ.

8. Ἔστιν οὖν ταῦτα τὰ μοναστήρια πλείονα κρατήσαντα τοῦτον τὸν τύπον, συντείνοντα εἰς ἑπτακισχιλίους ἄνδρας. Ἔστι δὲ τὸ πρῶτον καὶ μέγα μοναστήριον ἔνθα αὐτὸς ὁ Παχώμιος ᾤκει, τὸ καὶ τὰ ἄλλα ἀποκυῆσαν μοναστήρια, ἔχον ἄνδρας χιλίους τριακοσίους. Ἐν οἷς καὶ ὁ καλὸς Ἀφθόνιος ὁ φίλος μου γενόμενος γνήσιος, τὸ νῦν δευτερεύων ἐν τῷ μοναστηρίῳ· ὃν ὡς ἀσκανδάλιστον ἀποστέλλουσιν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐπὶ τὸ διαπωλῆσαι μὲν αὐτῶν τὰ ἔργα, συνωνήσασθαι δὲ τὰς χρείας. 9. Ἔστι δὲ ἄλλα μοναστήρια ἀπὸ διακοσίων καὶ τριακοσίων· ἐν οἷς καὶ εἰς Πανὸς τὴν πόλιν εἰσελθὼν εὗρον ἄνδρας τριακοσίους. [Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ ἑώρακα ῥάπτας δεκαπέντε, χαλκεῖς ἑπτὰ, τέκτονας τέσσαρας, καμηλαρίους δώδεκα, κναφεῖς δεκαπέντε.] Ἔργάζονται δὲ πᾶσαν τέχνην, καὶ ἐκ τῶν περιττευμάτων οἰκονομοῦντες καὶ τὰ τῶν γυναικῶν μοναστήρια καὶ φυλακάς.

10. [Τρέφουσι δὲ καὶ χοίρους· ἐμοῦ δὲ ψέγοντος τὸ πρᾶγμα, ἔλεγον ὅτι Ἐν τῇ παραδόσει παρελάβομεν ὅτι τρεφέσθωσαν μὲν διὰ τὰ σινιάσματα, διὰ τὰ ἀποκαθαρίσματα τῶν λαχάνων, διὰ τὰ ῥιπτόμενα περιπτώματα, ἵνα μὴ ζημιῶνται. Καὶ θυέσθωσαν οἱ χοῖροι, καὶ τὸ κρέας μὲν πιπρασκέσθω, τὰ δὲ ἄκρα τοῖς νοσοῦσι καὶ τοῖς γέρουσιν ἀναλισκέσθωσαν, τῷ μετρίαν εἶναι τὴν χώραν καὶ πολυάνθρωπον· τὸ γὰρ ἔθνος τῶν Βλεμμύων αὐτοῖς παροικεῖ.]

11. Ἀναστάντες δὲ οἱ ἐφημερευταὶ ὄρθριοι οἱ μὲν περὶ τὸ μαγειρεῖον οἱ δὲ περὶ τὰς τραπέζας γίνονται. Ἰστωσιν οὖν αὐτὰς μέχρι τῆς ὥρας ἀπαρτίσαντες, ἐπιθέντες κατὰ τράπεζαν ἄρτους, λαψάνας συνθέτας, ἐλαίας, τυροὺς βοῶν, [τὰ τῶν κρεῶν ἄκρα,] καὶ λεπτολάχανα. Εἰσὶν οὖν οἱ εἰσερχόμενοι ἕκτην ὥραν καὶ ἐσθίοντες, ἄλλοι ἐβδόμην, ἄλλοι ὀγδόην, ἄλλοι ἐννάτην, ἄλλοι ἐνδεκάτην,

kot (navadni) prebivalci²⁸⁰ izpolnjevali uredbe (meniškega) načina življenja in ostali v zaupnosti.«

8. Precej je torej samostanov, ki se držijo tega pravila, štejejo do sedem tisoč mož. Prvi, véliki samostan pa je tisti, v katerem je živel sam Pahomij in ki je pokrenil tudi druge samostane; ima tisoč tristo mož. Med njimi je tudi dobri Af-tonij, ki je postal moj pristni prijatelj in ki je sedaj kot dru-gi²⁸¹ v tem samostanu. In njega, ker ne podlega skušnjavam, pošljejo v Aleksandrijo prodajat svoje izdelke in nakupit, kar rabijo. 9. So še drugi samostani, z dvesto ali tristo me-nihi. Med drugim sem našel tristo mož, ko sem šel v mesto Pan.²⁸² [V tem samostanu sem videl petnajst krojačev, sedem tesarjev, štiri zidarje, dvanajst kamelarjev, petnajst belilcev blaga.] Bavijo se z vsako obrtjo in s presežkom oskrbujejo tudi ženske samostane in ječe.

10. [Gojijo tudi svinje. Ker sem grajal to dejavnost, so mi rekli: »Po izročilu, ki smo ga prejeli, jih hranimo z otrobi, z odpadki zelenjave, z ostanki, da ne gredo v izgubo. Svinje nato zakoljemo, meso prodamo, okončine pa použijejo bol-niki in starci; dežela je srednje velika in je gosto naseljena.« Narod Blemijcev²⁸³ namreč živi v soseščini.]

11. Tisti, ki so določeni za dnevna opravila, vstajajo zgo-daj in gredo nekateri v kuhinjo, nekateri k mizam. Postavijo jih in pripravijo do določene ure, na vsako mizo postavi-jo hlebe kruha in vložena zelišča, olive, kravji sir, [mesne okončine], zelenjavo. Nekateri namreč pridejo jest ob šesti uri, nekateri ob sedmi, nekateri ob osmi, nekateri ob deveti, spet drugi ob enajsti, nekateri pozno zvečer, nekateri vsak

280 Zaposleni pri navadnih delih, potrebnih za življenje samostana; mo-žen prevod tudi kar: *hlapci*, celo *sužnji*; gr. *oikétai*.

281 Gl. op. k 32, 4.

282 *mesto Pan* ali: *Panopolis*.

283 Etiopski nomadi, divji puščavski bojovníki, ljudstvo, ki ga omenja-jo tudi nekateri drugi zgodovinarji, npr. Strabo (*Geographica* XVII 786); v 4. stol. so imeli nadzor na dolino Nila v Spodnji Nubiji, od koder so se jim morali umikati tudi Rimljani.

ἄλλοι ἐσπέραν βαθεῖαν, ἄλλοι διὰ δύο, ὡς ἕκαστον στοι-
χεῖον τὴν ἰδίαν ὥραν γνωρίζειν. 12. Οὕτως ἦν αὐτῶν καὶ
τὰ ἔργα· ὁ μὲν ἐργάζεται γῆν γεωργῶν, ἄλλος κῆπον,
ἄλλος χαλκεῖον, ἄλλος ἀρτοκοπεῖον, ἄλλος τεκτονεῖον,
ἄλλος γναφεῖον, ἄλλος πλέκων σπυρίδας τὰς μεγάλας,
ἄλλος βυρσεῖον, ἄλλος σκυτοτομεῖον, ἄλλος καλλι-
γραφεῖον, ἄλλος πλέκων τὰ μαλάκια· ἀποστηθίζουσι δὲ
πάσας τὰς γραφάς.

drugi dan, kakor pač vsaka črka vé za svojo uro. 12. Tako so bila (razporejena) tudi njihova dela: nekdo obdeluje zemljo poljedelcev, nekdo vrt, nekdo dela v kovačnici, drugi spet v pekarni, nekdo kot tesar, drugi v belilnici blaga, nekdo plete velike košare, nekdo stroji kože, nekdo dela čevlje, nekdo je lepopisec, nekdo plete majhne košarice. Na pamet pa se učijo vse Sveto pismo.

33. Περὶ τοῦ μοναστηρίου τῶν γυναικῶν

33.1. Τούτοις ἔστι καὶ μοναστήριον γυναικῶν ὡς τετρακοσίων, τὴν αὐτὴν ἔχον διατύπωσιν, τὴν αὐτὴν πολιτείαν, ἐκτὸς τῆς μηλωτῆς· καὶ αἱ μὲν γυναῖκες πέραν τοῦ ποταμοῦ, οἱ δὲ ἄνδρες ἀντιπέρα. Ὅταν οὖν τελευτήσῃ παρθένος, ἐνταφιάσασαι αὐτὴν αἱ παρθένοι φέρουσι καὶ τιθέασι παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ· περάσαντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ μετὰ πορθμείου, μετὰ βαιῶν καὶ κλάδων ἐλαιῶν, μετὰ ψαλμωδίας φέρουσιν αὐτὴν εἰς τὸ πέραν, θάπτοντες εἰς τὰ ἴδια μνήματα. 2. Παρεκτὸς μέντοι τοῦ πρεσβυτέρου καὶ τοῦ διακόνου οὐδεὶς περᾶ εἰς τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν, καὶ τοῦτο κατὰ κυριακὴν.

Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ τῶν γυναικῶν συνέβη πρᾶγμα τοιοῦτον· ῥάπτῃς κοσμικὸς περάσας κατὰ ἄγνοιαν ἐζήτει ἔργον· καὶ ἐξελθοῦσα νεωτέρα μία, ἔρημος γάρ ἐστιν ὁ τόπος, συνέτυχεν αὐτῷ ἀκουσίως καὶ δέδωκεν αὐτῷ ἀπόκρισιν ὅτι Ἡμεῖς ἔχομεν ἡμετέρους ῥάπτας. 3. Ἄλλη ἑωρακυῖα τὴν συντυχίαν, χρόνου παρελθόντος καὶ γενομένης μάχης, ἐξ ὑπονοίας διαβολικῆς ἀπὸ πολλῆς πονηρίας καὶ ζέσεως θυμοῦ, ἐσυκοφάντησε ταύτην ἐπὶ τῆς ἀδελφότητος· ἢ συνέδραμον καὶ ἄλλαι ὀλίγαι τῇ κακίᾳ. Ἀπολυπηθεῖσα οὖν ἐκείνη ὡς ὑποστᾶσα τοιαύτην συκοφαντίαν τὴν μήτε εἰς ἔννοιαν αὐτῆς ἐλθοῦσαν, καὶ μὴ ἐνεγκοῦσα ἔβαλεν ἑαυτὴν εἰς τὸν ποταμὸν λάθρα καὶ ἐτελεύτησεν. 4. Οὕτως ἡ συκοφαντήσασα, γνοῦσα ὅτι ἐσυκοφάντησεν ἀπὸ πονηρίας καὶ εἰργάσατο τὸ ἄγος τοῦτο, λαβοῦσα ἀπήγξατο καὶ αὐτὴ μὴ στέξασα τὸ πρᾶγμα. Ἐλθόντι οὖν τῷ πρεσβυτέρῳ ἀνήγγειλαν

33. ŽENSKI SAMOSTAN

33.1. Imajo tudi samostan kakih štiristo žensk, ki ima ista pravila in isti način življenja, razen oblačila iz kozje kože. Ženske živijo onstran reke, moški pa na tej strani. Kadar pa je umrla devica, so jo device oblekle za pogreb, nato pa odnesle in položile na breg reke. Bratje so se prepeljali z barko, nato jo z listjem in vejami oljk ter s petjem psalmov prepeljali nazaj čez in pokopali na svojem pokopališču.²⁸⁴ 2. Nihče ne gre čez v ženski samostan razen duhovnika in diakona, in še to samo ob nedeljah.

V tem ženskem samostanu pa se je zgodilo tole. Neki posvetni krojač je v svoji nevednosti prečkal reko in iskal delo. Neka novinka je prišla ven – kraj pa je bil samoten – in ga je nehote srečala ter mu odgovorila: »Mi imamo svoje krojače.« 3. Neka druga je videla srečanje in čez čas, ko je prišlo do prepira, jo je po satanovem navdihu iz velike hudobije in žgoče jeze krivo obdolžila pred skupnostjo. Tudi nekoliko drugih se ji je pridružilo v hudobiji. Novinka je bila tedaj strta od bolečine; podvržena je bila tolikšnemu obrekovanju, da ga ni mogla niti doumeti, in ker tega ni mogla prenesti, se je skrivaj vrgla v reko in umrla. 4. Prav tako je ta, ki jo je krivo obdolžila – ker je vedela, da jo je krivo obdolžila iz zlobe in tako storila ta zločin –, šla in se obesila, ker ni mogla tega prenesti. Ostale sestre so duhovniku, ki je prišel, sporočile o dogodku. In ukazal je, naj za nobeno ne obhajajo svete daritve. Tiste pa, ki ju niso pomirile, je kot sokrive pri obrekovanju, in ker

---

²⁸⁴ Morda le kot zanimivost: v arabskem »Pahomijevem življenju« (*Vita Pachomii*), prevedenem iz koptščine, je opis pokopavanja menihinj iz ženskega samostana drugačen: Pahomij naj bi izbral brate, ki jih je odvedel k ženskemu samostanu – tam so peli psalme, nato pa spremljali sestre, ki so na čelu s prednico umrlo sestro, ki so jo pred tem zavile v prt, pokopali na gori. Nato so se vrnili v svoj samostan (pri. Butler I, 158–171; gl. tudi spremno besedo: *Arabska verzija*).

τὸ πρᾶγμα αἱ λοιπαὶ ἀδελφαί· καὶ ἐκέλευσε τούτων μὲν
μηδὲ μιᾶς προσφορὰν ἐπιτελεσθῆναι· τὰς δὲ μὴ εἰρη-
νευσάσας αὐτάς, ὡς συνειδυίας τῇ συκοφαντησάσῃ καὶ
πιστευσάσας τοῖς εἰρημένοις, ἑπταετίαν ἀφώρισεν ἀκοι-
νωνήτους ποιήσας.

so verjele govorici, za sedem let izobčil in izključil iz skupnosti.²⁸⁵

---

²⁸⁵ Morda gre le za to, da niso smele prejemati obhajila.

34. Περὶ τῆς ὑποκρινομένης μωρίαν

34.1. Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ ἄλλη γέγονε παρθένος ὑποκρινομένη μωρίαν καὶ δαίμονα· καὶ ἐπὶ τοσοῦτον αὐτὴν ἐβδελύξαντο ὡς μηδὲ συνεσθίειν αὐτῇ, τοῦτο ἐκείνης αἴρησαμένης. Ἀλωμένη οὖν ἀνὰ τὸ μαγειρεῖον πᾶσαν ἐποίει ὑπηρεσίαν, καὶ ἦν, τὸ δὴ λεγόμενον, σπόγγος τῆς μονῆς, ἔργῳ πληροῦσα τὸ γεγραμμένον· Εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ἡμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ μωρὸς γενέσθω ἵνα γένηται σοφός. Αὕτη ῥάκος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δῆσασα – αἱ γὰρ ἄλλαι πᾶσαί εἰσι κεκαρμένα, ἔχουσαι κουκούλια – οὕτως ἦν ὑπηρετοῦσα. 2. Ταύτην μασωμένην οὐκ εἶδεν οὐδεμία τῶν τετρακοσίων τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῆς· ἐπὶ τραπέζης οὐκ ἐκαθέσθη, οὐ κλάσματος μετέλαβεν ἄρτου, ἀλλὰ τὰς ψίχας σπογγίζουσα τῶν τραπεζῶν καὶ τὰς χύτρας περιπλύνουσα τούτοις ἠρκεῖτο· μὴ ὑβρίσασά ποτέ τινα, μὴ γογγύσασα, μὴ λαλήσασα μικρὸν ἢ μέγα, καίπερ κονδυλιζομένη καὶ ὑβριζομένη καὶ καταρωμένη καὶ μυσαττομένη.

3. Παρέστη οὖν ἄγγελος τῷ ἀγίῳ Πιτηροῦμ ἐν τῷ Πορφυρίτῃ καθεζομένῳ ἀναχωρητῇ ἀνδρὶ δοκιμωτάτῳ, καὶ λέγει αὐτῷ· Διὰ τί μέγα φρονεῖς ἐπὶ σεαυτῷ ὡς εὐλαβῆς, καὶ ἐν τοιούτῳ καθεζόμενος τόπῳ; Θέλεις ἰδεῖν εὐλαβεστέραν σου γυναῖκα; Ἄπελθε εἰς τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν τῶν Ταβεννησιωτῶν, καὶ ἐκεῖ εὐρήσεις μίαν διάδημα ἔχουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· αὕτη σου ἀμείνων ἐστί. 4. Τοσοῦτῳ γὰρ ὄχλῳ πυκτεύουσα, τὴν καρδίαν αὐτῆς οὐδέποτε ἀπέστησε τοῦ θεοῦ· σὺ δὲ καθεζόμενος ὧδε, ἀνὰ τὰς πόλεις πλανᾶσαι τῇ διανοίᾳ. Καὶ ὁ μηδέποτε ἐξελθὼν ἀπῆλθεν ἕως τοῦ μοναστηρίου ἐκείνου, καὶ

34. TISTA, KI JE HLINILA NOROST²⁸⁶

34.1. V tem samostanu je bilo tudi neko dekle, ki je hlinilo norost in obsedenost z demonom. In tako se je gnusila ostalim, da niti jedle niso z njo, in to si je sama izbrala. Izgnana torej v kuhinjo je bila služkinja za vsakovrstna dela – bila je, kot se reče, goba samostana, dejansko je izpolnjevala, kot je pisano: »Če kdo od nas misli, da je moder v tem veku, naj postane nor, da postane moder.«²⁸⁷ Privezala si je cunjast trak na glavo – ostale so namreč bile vse ostrižene in so nosile kapuce – in taka je služila. 2. Nobena od štiristotih je ni videla jesti v vseh letih njenega življenja. Ni se usedla za mizo, ni vzela koščka kruha, ampak je z gobo pobirala drobtine in splakovala lonce in to ji je zadostovalo. Nikoli ni nikogar užalila, ni godrnjala, ni rekla ne veliko ne malo, čeprav je bila tepena, žaljena, preklinjana in zaničevana.

3. Tedaj je prišel angel k svetemu Piterumu,²⁸⁸ puščavniku, ki je prebival na Porfiritu,²⁸⁹ zelo častivrednemu možu, in mu rekel: »Zakaj si domišljaš o sebi, kako si pobožen, ko sediš na tem kraju? Hočeš videti ženo, ki je bolj pobožna kot ti? Pojdi v ženski samostan v Tabenisiju in tam boš našel tisto, ki ima trak na glavi. Ta je boljša kot ti. 4. Proti toliki množici se bori,²⁹⁰ pa ni nikoli odmaknila svojega srca od Boga. Ti pa tu sediš, v mislih pa blodiš po mestih.« In on,

---

286 D. Jasper (*The sacred desert*, 2.ed., Malden, MA (etc.): Blackwell Publications 2006, str. 165) pravi o njej: *Izničila se je in tako je sama – prazna – lahko kot goba vsrkala vso hudobijo, nesnago sveta in ga s tem vzdrževala v bivanju.*

287 1 Kor 3,18.

288 Morda je istoveten s Pitirionom, Antonovim učencem, ki ga omenjajo AP ter Rufin in HM, in sicer da je storil mnogo čudežev in bil velik asket. Slednji ga je ob koncu 4. stoletja srečal v Pispirju, kjer je kot predstojnik nasledil Amona.

289 Gora ali puščava med Nilom in Rdečim morjem.

290 V puščavskem izrazju je to predvsem duhovni boj.

παρακαλεῖ τοὺς διδασκάλους εἰσελθεῖν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν γυναικῶν. Ἐκεῖνοι ὡς ἐπίδοξον καὶ γεγηρακότα ἐθάρρησαν αὐτὸν εἰσαγαγεῖν.

5. Καὶ εἰσελθὼν ἐπεζήτησε πάσας ἰδεῖν. Ἐκείνη οὐ παρφαίνεται. Τέλος λέγει αὐταῖς· Φέρετέ μοι πάσας· λείπει γὰρ καὶ ἄλλη. Λέγουσιν αὐτῷ· Μίαν ἔχομεν σαλὴν ἔνδον ἐν τῷ μαγειρείῳ· οὕτω γὰρ καλοῦσι τὰς πασχούσας. Λέγει αὐταῖς· Ἀγάγετέ μοι κακείνην· ἄφετε αὐτὴν ἴδω. Ἀπῆλθον αὐτῇ φωνῆσαι· αὕτη οὐχ ὑπήκουσεν, ἴσως αισθομένη τοῦ πράγματος, ἢ καὶ ἀποκαλυφθεῖσα. Σύρουσι βία καὶ λέγουσιν αὐτῇ· Ὁ ἅγιος Πιτηροῦμ σε θέλει ἰδεῖν. Ἦν γὰρ ὀνομαστός. 6. Ἐλθούσης οὖν αὐτῆς ἐθεάσατο τὸ ράκος τὸ ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῆς, καὶ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς λέγει αὐτῇ· Εὐλόγησόν με. Ὁμοίως κακείνη ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγουσα· Σύ με εὐλόγησον, κύριε. Ἐξέστησαν πᾶσαι καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀββᾶ, μὴ πάσχε ὕβριν· σαλή ἐστι. Λέγει αὐταῖς πάσαις ὁ Πιτηροῦμ· Ὑμεῖς ἐστὲ σαλαί· αὕτη γὰρ καὶ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν ἀμμᾶς ἐστίν – οὕτως γὰρ καλοῦσι τὰς πνευματικές· – καὶ εὐχομαι ἅξιός αὐτῆς εὐρεθῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. 7. Ἀκούσασαι ταῦτα ἔπεσον αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, ἐξομολογούμεναι πᾶσαι διαφόρως· ἢ μὲν ὡς τὸ ἀπόπλυμα τοῦ πίνακος ἐπιχέασα αὐτῇ· ἄλλη ὡς κονδύλοις ἐπιτριψαμένη· ἄλλη ὡς τὴν ῥίνα αὐτῆς σιναπίσασα· καὶ ἀπλῶς πᾶσαι διαφόρους ὕβρεις ἀπήγγειλαν. Εὐξάμενος οὖν ὑπὲρ αὐτῶν ἀπῆλθε. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀλίγας μὴ ἐνεγκοῦσα ἐκείνη τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἀδελφῶν, καὶ ταῖς ἀπολογίαις βαρυνθεῖσα, ἐξῆλθε τοῦ μοναστηρίου· καὶ ποῦ ἀπῆλθεν, ἢ ποῦ κατέδου, ἢ πῶς ἐτελεύτησεν, ἔγνω οὐδεὶς.

ki ni nikoli stopil ven,²⁹¹ je odšel vse do tistega samostana in prosil predstojnike,²⁹² če gre lahko v ženski samostan. Ti pa so ga v zaupanju, kot slavnega in zelo v letih, peljali noter.

5. Vstopil je in zaprosil, če jih lahko vse vidi. Ona pa se ni prikazala. Končno jim je rekel: »Privedite mi vse! Manjka namreč še ena.« Rečejo mu: »Imamo še eno avšo²⁹³ (tako so namreč rekli prizadetim) notri v kuhinji.« Reče jim: »Privedite mi še tisto! Pustite, da jo vidim.« Šle so jo poklicat, vendar ona ni ubogala, morda je začutila, za kaj gre, ali pa ji je bilo razodeto. Privlekle so jo s silo in ji rekle: »Sveti Piterum te želi videti.« Bil je namreč slaven. 6. Ko je prišla in ko je zagledal cunjast trak na njenem čelu, ji je padel pred noge in rekel: »Blagoslovi me!« Ona pa je prav tako padla njemu pred noge in rekla: »Ti me blagoslovi, gospod!« Vse so bile osuple in mu rekle: »Aba, ne bodi užaljen, avša je.« Piterum reče vsem njim: »Ve ste avše! Zame in za vas je ona ama²⁹⁴« – tako namreč imenujejo duhovne žene – »in molim, da bi bil vreden srečati jo ob dnevu sodbe.« 7. Ko so to slišale, so mu padle pred noge, vsaka je priznavala različne stvari. Ena, da ji je zlila pomije iz lonca, druga, da jo je klofutala, druga, da ji je natresla gorčico v nos. In sploh vse so razkrile različne žalitve. On je molil zanje in odšel. Ona pa je po nekaj dneh, ker ni prenesla slave in časti sester in ker so jo bremenila njihova opravičila, odšla iz samostana. In kam je odšla ali kam se je skrila in kje je umrla, ni nihče izvedel.

---

291 Namreč iz svoje celice.

292 Gr. *didáskaloi*.

293 Tj. neumno, gr. *salé*.

294 Gr. *ammâs*, različica *ammá* (iz aram.) – mati, mama – je izraz, ki za žene puščavnice oz. asketinje ustreza izrazu *aba* (oče, *abbâs*). S tem izrazom so že takrat poimenovali predstojnico ženskega samostana, kakor se izraz ›mati‹ tudi danes uporablja za predstojnice ženskih redov oz. samostanov.

35. Περὶ Ἰωάννου τοῦ ἐν Λυκῶ τῇ πόλει

35.1. Γέγονέ τις Ἰωάννης ἐν Λυκῶ τῇ πόλει, ὃς ἐν παιδίῳ μὲν ἔμαθε τὴν τεκτονικὴν· ὧ ἀδελφὸς ὑπῆρχε βαφεύς. Ἐς ὕστερον δὲ γενόμενος ὡς ἐτῶν εἰκοσιπέντε ἀπετάξατο· καὶ διατρίψας ἐν διαφόροις μοναστηρίοις πέντε ἔτη ἀνεχώρησε μόνος εἰς τὸ ὄρος τῆς Λυκῶ, εἰς αὐτὴν τὴν ἀκρώρειαν ποιήσας ἑαυτῷ τρεῖς θόλους καὶ εἰσελθὼν ἀνωκοδόμησεν ἑαυτόν. Ἦν οὖν ὁ εἷς θόλος εἰς τὰς χρείας τῆς σαρκός, καὶ ὁ εἷς ἔνθα εἰργάζετο καὶ ἦσθιε, καὶ ὁ ἄλλος ἔνθα προσηύχετο. 2. Οὗτος τριάκοντα πληρώσας ἔτη ἐγκεκλεισμένος καὶ διὰ θυρίδος λαμβάνων παρὰ τοῦ διακονοῦντος αὐτῷ τὰς χρείας κατηξιώθη χαρίσματος προρρήσεων. Ἐν οἷς καὶ τῷ μακαρίῳ Θεοδοσίῳ τῷ βασιλεῖ διαφόρους ἀπέστειλε προρρήσεις, περὶ τε Μαξίμου τοῦ τυράννου, ὅτι νικήσας αὐτὸν ὑποστρέψει τῶν Γαλλίων· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ Εὐγενίου τοῦ τυράννου εὐηγγελίστατο. Τούτου ἐξῆλθε φήμη πολλὴ ὡς ἐναρέτου.

3. Ὅντες οὖν ἡμεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Νιτρίας, ἐγὼ τε καὶ οἱ περὶ τὸν μακάριον Εὐάγριον, ἐζητοῦμεν μαθεῖν τὴν ἀκρίβειαν, τίς ἡ ἀρετὴ τοῦ ἀνδρός. Λέγει οὖν ὁ μακάριος Εὐάγριος· Ἡδέως ἐμάνθανον παρὰ του εἰδότος δοκιμάζειν νοῦν καὶ λόγον, ποταπὸς εἶη ὁ ἀνήρ· ἐὰν γὰρ ἐγὼ αὐτὸς ἰδεῖν αὐτὸν μὴ δυνηθῶ, τὰ δὲ τῆς πολιτείας αὐτοῦ ἀκοῦσαι ἀκριβῶς δυνηθῶ ἄλλου διηγουμένου, οὐκ ἀπέρχομαι ἕως τοῦ ὄρους. Ἀκούσας ἐγὼ καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς ἡσύχασα μίαν ἡμέραν· τὴν δὲ ἄλλην ἀποκλείσας μου τὸ κέλλιον καὶ θεῷ παραθέμενος ἑαυτόν καὶ αὐτὸ ἐσκύλην ἕως Θηβαΐδος. 4. Καὶ ἔφθασα δι' ἡμερῶν δεκαοκτώ, τὰ μὲν πεζεύσας, τὰ δὲ καὶ πλεύσας ἐν τῷ ποταμῷ. Ὁ καιρὸς δὲ ἦν τῆς ἀναβάσεως, ἐν ᾧ νοσοῦσι πολλοί· ὁ δὲ καὶ ὑπέστην. Ἀπελθὼν οὖν εὔρον αὐτοῦ κεκλεισμένον

35. JANEZ IZ LIKOPOLE²⁹⁵

35.1. V Likopolu²⁹⁶ je bil neki Janez, ki se je že kot deček izučil za tesarja; brat je bil barvar. Pozneje, ko je bil star kakih petindvajset let, se je odpovedal svetu. Potem ko je pet let prebival v raznih samostanih, se je sam umaknil na goro pri Likopolu, na samem vrhu zgradil tri celice²⁹⁷ in se notri zgradil. Ena celica je bila za potrebe telesa, ena, da je v njej delal in jedel, in še ena, da je notri molil. 2. Ko je tako zaklenjen prebil polnih trideset let in prejemal hrano, ki jo je skozi okno dajal tisti, ki mu je stregel, je postal vreden milostnega daru prerokovanja. Med drugim je tudi blaženemu cesarju Teodoziju poslal razne prerokbe: o tiranu Maksimu – da ga bo premagal in se vrnil iz Galije. Podobno mu je sporočil tudi glede tirana Evgenija.²⁹⁸ Velika slava se je širila o njem kot o preroku.

3. Medtem ko smo bili v puščavi Nitrije, jaz in Evagrij z učenci, smo želeli natančno izvedeti, kakšna je njegova krepost. Rekel je torej blaženi Evagrij: »Rad bi izvedel od nekoga, ki zna preceniti um in besede, kakšen je vendar ta mož. Če ga namreč jaz sam ne bi mogel videti, mogel bi pa o njegovem načinu življenja natančno slišati, če bi mi kdo drug povedal, potem ne bom hodil vse do vrha gore.« Ko sem to slišal, nisem nikomur nič rekel, pač pa miroval en dan. Naslednjega dne sem zaklenil svojo celico in izročil Bogu sebe in njo ter se podal na težavno pot vse do Tebaide. 4. In dospel sem po osemnajstih dneh, tako da sem nekaj časa hodil peš, nekaj časa pa plul po reki. Bil je čas narasle reke, ko mnogi obolevajo; tudi jaz sem podlegel temu. Ko

---

295 Omenjen je tudi v AP v apoftegmi aba Amonata.

296 Db. V *mestu Likos*; današnji Asyut.

297 Gl. op. k 8, 5.

298 Teodozij Veliki (ok. 346–395, cesar od 378) je premagal Maksima, ki je l. 383 zanetil upor v Britaniji, in l. 394 poganskega uzurpatorja Evgenija v bitki pri rečici Vipavi.

τὸ προεισοδικόν· ὕστερον γὰρ προσωκοδόμησαν οἱ ἀδελφοὶ προεισοδικὸν μέγιστον, ἐν ᾧ χωροῦσιν ἄνδρες ὡς ἑκατόν· καὶ κλειδίῳ ἀποκλείοντες κατὰ σάββατον καὶ κυριακὴν ἥνοιγον. Μαθῶν οὖν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐγκέκλειστο, ἡσύχασα ἕως τοῦ σαββάτου. Καὶ παραγενόμενος ὥραν δευτέραν ἐν τῇ συντυχίᾳ εὗρον αὐτὸν ἐν τῇ θυρίδι παρακαθεζόμενον, δι' ἧς ἐδόκει παρακαλεῖν τοὺς παρατυγχάνοντας. 5. Ἀσπασάμενος οὖν με ἔλεγε δι' ἔρμηνέως· Πόθεν εἶ, καὶ τί παραγέγονας; Στοχάζομαι γὰρ σε τῆς συνοδίας εἶναι τῆς Εὐαγρίου. Εἶπον ὅτι Ξένος ἐκ Γαλατίας ὠρμημένος· ὠμολόγησα δὲ ὅτι καὶ τῆς ἐταιρείας Εὐαγρίου. Ἐν τῷ μεταξὺ λαλούντων ἡμῶν ἐπεισῆλθεν ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας, Ἀλύπιος ὀνόματι· ᾧ προσδραμῶν ἀφήκε τὴν ἐμὴν ὁμιλίαν. Ἀναχωρήσας οὖν ὀλίγον δέδωκα αὐτοῖς τόπον ἐστὼς πόρρωθεν. Ἐπὶ πολὺ δὲ συνομιλούντων αὐτῶν ἠκηδίασα, καὶ ἀκηδιάσας κατεγόγγυσα τοῦ καλογήρου, ὡς ἐμοῦ μὲν καταφρονήσαντος τιμήσαντος δὲ ἐκείνου. 6. Καὶ ἐπὶ τούτῳ σιανθεὶς τὴν διάνοιαν ἐσκεπτόμην ἀναχωρῆσαι καταφρονήσας αὐτοῦ. Προσκαλεσάμενος δὲ τὸν ἔρμηνέα, Θεόδωρον ὀνόματι, λέγει αὐτῷ· Ἄπελθε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ ἐκείνῳ· Μὴ μικροψύχει· ἄρτι ἀπολύω τὸν ἡγεμόνα καὶ λαλῶ σοι. Ἔδοξα οὖν ὡς πνευματικῷ αὐτῷ προσσχῶν προσκαρτερεῖν. Καὶ ἐξελθόντος τοῦ ἡγεμόνος προσκαλεῖται με καὶ λέγει μοι· Διὰ τί ἐβλάβης κατ' ἐμοῦ; Τί ἄξιον βλάβης εὔρες, ὅτι ἐκεῖνα ἐλογίσω ἅπερ οὔτε ἐμοὶ πρόσεστιν οὔτε σοι ἔπρεπεν; Ἡ οὐκ οἶδας ὅτι γέγραπται· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες; Σὲ ὅτε θέλω εὐρίσκω, καὶ σὺ ἐμέ. 7. Καὶ ἐὰν μὴ ἐγὼ σε παρακαλέσω, ἄλλοι σε ἀδελφοὶ παρακαλοῦσι καὶ ἄλλοι πατέρες. Οὗτος

pa sem prišel, sem našel zaklenjeno njegovo preddverje. Kasneje so namreč bratje zgradili ogromno preddverje, v katerem je bilo prostora za kakih sto mož. Zaklepali so ga s ključem in odprli ob sobotah in nedeljah. Ko sem izvedel, zakaj je zaprto, sem do sobote miroval. Okrog druge ure sem šel na srečanje in ga našel sedečega ob oknu, ob katerem je, tako se zdi, dajal tolažbo obiskovalcem. 5. Pozdravil me je in nato po tolmaču²⁹⁹ rekel: »Odkod si in zakaj si prišel? Domnevam, da si iz Evagrijeve skupnosti.« Rekel sem: »Tujec sem iz Galatije.« Priznal sem tudi, da sem iz Evagrijeve tovarišije. Medtem ko sva govorila, je pristopil upravitelj te dežele po imenu Alipij.³⁰⁰ Obrnil se je k njemu – in prekinil pogovor z mano. Nekoliko sem se oddaljil in jima dal prostor ter stal malo proč. Ker sta dolgo govorila, sem se naveličal, in naveličan sem godrnjal nad dobrim starcem, češ da je mene zanemaril, da je onega počastil. 6. In zaradi tega sem čutil odpor ter v mislih sklenil oditi in se ne meniti več zanj. On pa je poklical tolmača, Teodorja po imenu, in mu rekel: »Pojdi, reci tistemu bratu: ›Ne bodi malodušen! Zdaj bom odpustil upravitelja in govoril s tabo.« Sklenil sem torej vztrajati, ker sem ga imel za duhovnega moža. Ko je upravitelj odšel, me je poklical in mi rekel: »Zakaj si bil prizadet zaradi mene? Kaj spotike vrednega si našel, da si imel misli, ki niso pravične do mene niti se tebi ne spodobijo. Ali pa ne veš, da je pisano: ›Ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolni.«³⁰¹ Tebe lahko poiščem, kadar hočem, in ti mene. 7. In če te jaz ne bom potolažil, te bodo potolažili drugi bratje in drugi očetje.

---

299 Zakaj je potreboval tolmača, ni povsem jasno; kajti ni izključeno, da je Paladij znal koptsko ali pa je šlo le za razliko med narečjem Zgornjega in Spodnjega Egipta (prim. Butler II, str. 213, op 63; Barchiesi, str. 365, op. *ad loc.*)

300 Verjetno Faltonij Prob Alipij, *vicarius Africae* v l. 378 in rimski prefekt 391.

301 Lk 5,31.

δέ ἐστιν ἐκδεδομένος τῷ διαβόλῳ διὰ τῶν κοσμικῶν πραγμάτων, καὶ βραχεῖαν ἀναπνεύσας ὥραν, ὡς δραπετεύσας οἰκέτης δεσπότην, παρεγένετο ὠφεληθῆναι· ἄτοπον οὖν ἦν καταλείψαντας αὐτὸν σοὶ προσδιατρίψαι, σοῦ ἀδιαλείπτως τῇ σωτηρίᾳ σχολάζοντος. Παρακαλέσας οὖν αὐτὸν εὐξασθαι ὑπὲρ ἐμοῦ ἐπληροφορήθη ὅτι ἀνὴρ ἦν πνευματικός. 8. Τότε χαριεντιζόμενος τῇ δεξιᾷ χειρὶ εἰς τὴν ἀριστεράν μου σιαγόνα ἠρέμα κοσσίσας, λέγει μοι· Πολλὰ σε μένουσι θλίψεις, καὶ πολλὰ ἐπολεμήθης ἐξελθεῖν τῆς ἐρήμου· καὶ ἐδειλάνθης καὶ ὑπερέθου· Εὐλαβεῖς δέ σοι προφάσεις καὶ εὐλόγους φέρων ὁ δαίμων ἀναρριπίζει. Ὑπέθετο γάρ σοι καὶ τὴν τοῦ πατρός σου ἐπιθυμίαν, καὶ τὴν κατήχησιν τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ τῆς ἀδελφῆς εἰς τὸν μονήρη βίον. 9. Ἴδὲ οὖν σοι εὐαγγελίζομαι· Ἀμφότεροι ἐσώθησαν· ἀπετάξαντο γάρ. Καὶ ὁ πατήρ σου ζῆσαι ἔχει ἀκμὴν ἄλλα ἔτη. Ἐγκαρτέρει οὖν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ μὴ τούτων χάριν θελήσης ἀπελθεῖν ἐν τῇ πατρίδι σου· γέγραπται γάρ· Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὀφεληθεὶς οὖν ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων καὶ στυφθεὶς ἰκανῶς, ἠὲ χαρίστησα τῷ θεῷ τὰς ἐλαυνούσας με προφάσεις ἠνυσμένας μαθὼν.

10. Εἶτα πάλιν λέγει μοι χαριεντιζόμενος· Θέλεις ἐπίσκοπος γενέσθαι; Εἶπον αὐτῷ ὅτι Εἰμί. Καὶ λέγει μοι· Ποῦ; Εἶπον ὅτι Εἰς τὰ μαγειρεῖα, εἰς τὰ καπηλεῖα, εἰς τὰς τραπέζας, εἰς τὰ κεράμια· ἐπισκοπῶ αὐτά, καὶ ἐὰν ἦ οἰνάριον ὄξινον ἀφορίζω αὐτό, τὸ δὲ χρηστὸν πίνω· ὁμοίως ἐπισκοπῶ καὶ τὴν χύτραν, καὶ ἐὰν λείπη ἄλας ἢ τι τῶν ἀρτυμάτων βάλλω καὶ ἀρτύω, καὶ οὕτως αὐτὴν ἐσθίω. Αὕτη μού ἐστιν ἡ ἐπισκοπή· ἐχειροτόνησε γάρ με ἡ γαστριμαργία. 11. Λέγει μοι οὗτος μειδιάσας· Ἄφες τὰ παίγνια· ἐπίσκοπος ἔχεις χειροτονηθῆναι καὶ πολλὰ καμεῖν καὶ θλιβῆναι· εἰ τοίνυν φεύγεις τὰς θλίψεις, μὴ ἐξέλθης τῆς ἐρήμου· ἐν γὰρ τῇ ἐρήμῳ ἐπίσκοπόν σε οὐδεὶς ἔχει χειροτονῆσαι.

Ta pa je prepuščen hudiču zaradi posvetnih zadev, in ko je uspel za kratek čas najti počitek, kakor suženj, ki je pobegnul gospodarju, je prišel, da bi poiskal pomoč. Neumestno bi torej bilo, če bi zapustil njega, da bi se posvetil tebi, ki si nenehno prost, da lahko skrbiš za svoje odrešenje.« Prosil sem ga torej, naj moli zame, ker sem se prepričal, da je duhovno navdihnjen. 8. Tedaj me je v šali lahko udaril z desnico po levem licu in mi rekel: »Mnoge stiske imaš in mnoge boje v sebi, ali bi odšel iz puščave. In strah te je in odlašaj. Demon pa se vrača in ti prinaša navidezno pobožne in smiselne razloge. Podtaknil ti je hrepenenje po očetu in namen uvesti brata in sestro v meniško življenje. 9. Glej torej, sporočam ti veselo vest: oba sta rešena, odrekla sta se namreč svetu. In tvoj oče bo živel še kar leta. Vztrajaj torej v puščavi in ne želi si zaradi njih oditi v svojo domovino. Pisano je namreč: ›Nihče, kdor položi roko na plug in se ozira nazaj, ni primeren za nebeško kraljestvo.«³⁰² Te besede so mi zelo pomagale ter me dovolj spravile k sebi in sem se zahvalil Bogu, kajti izvedel sem, da so odpravljeni razlogi, ki so me mučili.

10. Potem mi je spet v šali rekel: »Ali bi rad postal škof?« Rekel sem mu torej: »Saj sem.« In reče mi: »Kje?« Rekel sem: »V kuhinjah, v prodajalnah, pri mizah, med vrči. To nadzorujem,³⁰³ in če je tam kislo vino, ga izobčim, dobrega pa pijem. Prav tako nadzorujem tudi lonec, in če manjka sol ali kaj od začimb, dodam in začinim, in tako jem. Takšno je moje škofovstvo, polaganje rok mi je opravila požrešnost.« 11. On mi smeje se reče: »Pusti igračkanje. Posvečen boš v škofa in prenašal mnogo naporov in stisk. Če tedaj hočeš pobegniti stiskam, ne odhajaj iz puščave; v puščavi te namreč nihče ne more posvetiti v škofa.«

---

302 Lk 9,62.

303 Besedna igra: v grščini *epískopos* db. pomeni tistega, ki pregleduje, nadzoruje, varuje in nato: ki opravlja službo višjega duhovnika, škofa.

Ἀναχωρήσας οὖν αὐτοῦ ἦλθον ἐπὶ τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον μου τὸν συνήθη, αὐτὰ ταῦτα διηγησάμενος τοῖς μακαρίοις πατράσιν· οἵτινες μετὰ δύο μῆνας πλεύσαντες ἦλθον καὶ συνέτυχον αὐτῷ. Ἐγὼ δὲ τῶν ῥημάτων αὐτοῦ ἐπελαθόμην. Μετὰ γὰρ τρία ἔτη ἠρρώστησα ἀρρωστίαν τὴν ἀπὸ σπληνὸς καὶ στομάχου· 12. ἐκείθεν ἀπεστάλην ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ὕδρωπα μελετήσας. Ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας συμβουλευσάντες οἱ ἰατροί, τῶν ἀέρων ἕνεκεν, καταλαμβάνειν με τὴν Παλαιστίνην· ἔχει γὰρ λεπτοὺς ἀέρας, ὡς πρὸς τὴν κρᾶσιν τὴν ἡμετέραν· ἀπὸ τῆς Παλαιστίνης κατέλαβον τὴν Βιθυνίαν· καὶ ἐν ταύτῃ – οὐκ οἶδα πῶς, εἴτε ἐξ ἀνθρωπίνης σπουδῆς, εἴτε ἐξ εὐδοκίας τοῦ κρείττονος· θεὸς ἂν εἶδείη – κατηξιώθη τῆς ὑπὲρ ἐμὲ χειροτονίας κοινωνήσας τῇ περιστάσει τῇ κατὰ τὸν μακάριον Ἰωάννην· 13. καὶ ἐπὶ ἕνδεκα μῆνας ἐν ζοφερῷ κελλίῳ κρυπτόμενος ἐμνήσθη τοῦ μακαρίου ἐκείνου, ὅτι ταῦτά μοι προειρήκει ἄπερ ὑπέστην. Καὶ τοῦτο δέ μοι διηγείτο ὡς ὀφείλων με διὰ τοῦ διηγήματος ἀγαγεῖν εἰς ὑπομονὴν τῆς ἐρήμου, ὅτι Τεσσαρακονταοκτῶ ἔτη ἔχω ἐν τῇ κέλλῃ ταύτῃ· οὐ γυναικὸς πρόσωπον εἶδον, οὐ νομίσματος ιδέαν· οὐ μασώμενον τινα εἶδον· οὐκ ἐσθίοντα, οὐ πίνοντά με εἶδέ τις.

14. Οὗτος καὶ τῇ δούλῃ τοῦ θεοῦ Ποιμενίῃ παραβαλοῦση ἱστορίας χάριν οὐ συντετύχηκε μὲν, ἐδήλωσε δὲ αὐτῇ τινὰ καὶ τῶν ἀπορρήτων. Παρήγγειλε δὲ αὐτῇ κατερχομένη ἀπὸ Θηβαΐδος μὴ ἐκνεῦσαι εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, Ἐπεὶ πειρασμοῖς ἔχεις περιπεσεῖν. Ἡ δὲ παραλογισαμένη ἢ ἐπιλαθομένη ἐξένευσεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἱστορῆσαι τὴν πόλιν. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν πλησίον Νικίους τῆς πόλεως παρέβαλεν αὐτῆς τὰ πλοῖα ἀναπαύσεως χάριν.

Zapustil sem ga torej in šel v puščavo na svoje običajno mesto ter vse to povedal blaženim očetom, ki so se čez dva meseca odpeljali z ladjo in ga obiskali. Jaz pa sem pozabil na njegove besede; čez tri leta sem namreč zbolel, bolezen je prizadela vranico in želodec. 12. Bratje so me odtod poslali v Aleksandrijo, kjer sem si zdravil vodenico. Zdravniki so mi svetovali, naj zaradi zraka iz Aleksandrije odidem v Palestino; ima namreč milo podnebje, toploto, ki nam ustreza. Iz Palestine sem se nameril v Bitinijo.³⁰⁴ In tam – ne vem kako, ali zaradi človeškega prizadevanja ali po volji Nekoga močnejšega – sem postal vreden škofovskega posvečenja in bil udeležen pri nesrečnih dogodkih, ki so doleteli blaženega Janeza.³⁰⁵ 13. In ko sem bil enajst mesecev skrit v temačni celici,³⁰⁶ sem se spomnil onega blaženega moža, ki mi je vse napovedal, kar sem moral prestati. Tudi to mi je povedal, kakor da mi hoče s pripovedjo pomagati, da prenesem puščavo: »Oseminštirideset let sem v tej celici. Nisem videl obraza ženske ne podobe kovanca. Nikogar nisem videl jesti niti ni mene nihče videl ne jesti ne piti.«

14. Z Božjo služabnico Pojmenijo,³⁰⁷ ki ga je prišla povpraševat, se on sam sicer ni srečal, razodel pa ji je nekaj skrivnosti. Sporočil ji je, naj na poti iz Tebaide ne zavije proti Aleksandriji: »Tam boš naletela na preizkušnje.« Ona pa se je zmotila ali pozabila in je zavila proti Aleksandriji, da bi obiskala mesto. Med potjo so blizu Nikopole³⁰⁸ njene ladje pristale zaradi počitka.

---

304 Rimska provinca v severni Mali Aziji.

305 Gre za sv. Janeza Krizostoma (Zlatoustega), škofa in cerkvenega očeta, ki je bil leta 404 s cesarskim ediktom izgnan in je 407 umrl v Pontu. O tem poroča Paladij v *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi* 20.

306 Po *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi* naj bi se skrival v Sieni (današnji Asuan).

307 Prim. Barchiesi, str. 366, op. *ad loc.* Nekateri domnevajo, da bi lahko bila sorodnica Teodozija I (Velikega), ki je ustanovila samostan Vnebohoda v Jeruzalemu.

308 Kraj med Memfisom in Aleksandrijo.

15. Ἐξελθόντες οὖν οἱ παῖδες ἐξ ἀταξίας τινὸς συνέβαλον μάχην μετὰ τῶν ἐπιχωρίων, ἀνδρῶν ἀπονενομημένων· οἵτινες ἑνὸς μὲν εὐνούχου δάκτυλον ἤραν, ἄλλον δὲ ἐφόνευσαν, Διονύσιον δὲ τὸν ἀγιώτατον ἐπίσκοπον καὶ εἰς τὸν ποταμὸν ἔβαψαν ἀγνοήσαντες, κάκείνην αὐτὴν λαιδορίαις καὶ ἀπειλαῖς συνέτριψαν, τοὺς λοιποὺς πάντας τραυματίσαντες παῖδας.

15. Tedaj so se služabniki izkrcali in iz nekega nereda je nastal spopad z domačini, brezumnimi možmi, ki so nekemu evnuhu odsekali prst, drugega so ubili, Dionizija, nadvse svetega škofa, so potopili v reko, ker ga niso prepoznali. Potem ko so ranili vse služabnike, so njo samo trpinčili s sramotenjem in grožnjami.

36. Περὶ Ποσειδωνίου

36.1 Τὰ κατὰ Ποσειδώνιον τὸν Θηβαῖον πολλὰ μὲν καὶ δυσδιήγητα, πῶς τε ἦν πραῦς καὶ ὅπως ἀσκητικώτατος, καὶ πόσῃν τινὰ εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀκακίαν, οὐκ οἶδα εἰ συντετύχηκά τι. Συνέζησα γὰρ τούτῳ ἐπὶ ἔτος ἕν ἐν Βηθλεὲμ ὀπηνίκα ἐκαθέσθη ἐπέκεινα τοῦ Ποιμενίου, καὶ πολλὰς αὐτοῦ κατείδον ἀρετάς· 2. ἐν οἷς μοι αὐτὸς διηγεῖτο μᾶς τῶν ἡμερῶν ὅτιπερ εἰς τὸν Πορφυρίτην τόπον οἰκήσας ἔτος ἕν ἀνθρώπῳ οὐ συντετύχηκα ὄλῳ τῷ ἔτει, οὐχ ὀμιλίας ἀκήκοα, οὐκ ἄρτου ἠψάμην· ἀλλ' ἢ βραχέσι φοινικίοις διεγενόμην καὶ εἴ που βοτάνας εὔρον ἀγρίας. Ἐν οἷς ποτὲ ἐκλειπόντων μου τῶν βρωμάτων, ἐξήλθον τοῦ σπηλαίου ἐπὶ τὸ ἐλθεῖν εἰς τὴν οἰκουμένην. 3. Καὶ περιπατήσας διὰ πάσης τῆς ἡμέρας μόλις ἀπέσχον τοῦ σπηλαίου σημεῖα δύο. Περιβλεψάμενος οὖν ὀρῶ ἰπέα στρατιώτου ἔχοντα σχῆμα, τιαρηφόρον κράνος ἔχοντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· καὶ προσδοκήσας αὐτὸν εἶναι στρατιώτην ὥρμησα ἕως τοῦ σπηλαίου, καὶ εὔρον κάρταλον σταφυλῶν καὶ συκῶν νεαροτμήτων· ὃν λαβὼν καὶ περιχαρῆς γενόμενος εἰσῆλθον εἰς τὸ σπήλαιον, ἐπὶ μῆνας δύο ἔχων ἐκεῖνα τὰ βρώματα παραμυθίαν. 4. Τοῦτο δὲ πεποίηκε τὸ θαῦμα ἐν Βηθλεεμ· γυνὴ τις ἐγκύμων πνεῦμα εἶχεν ἀκάθαρτον, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μέλλειν γεννᾶν ἐδυστόκει, τοῦ πνεύματος συντρίβοντος αὐτήν. Τῆς γυναικὸς οὖν δαιμονιζομένης ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐπέστη καὶ παρεκάλει τὸν ἅγιον ἐκεῖνον παραγενέσθαι. Εἰσελθόντων οὖν ἡμῶν ἅμα εὔξασθαι, στὰς καὶ προσευξάμενος μετὰ δευτέραν γονυκλισίαν ἐξέβαλε τὸ πνεῦμα. 5. Ἀναστὰς οὖν λέγει ἡμῖν· Εὔξασθε, ἄρτι γὰρ ἐξελαύνει τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον· σημεῖον δέ τι ἔχει ὑπάρξαι ἵνα πληροφορηθῶμεν. Ἐξερχόμενος οὖν ὁ δαίμων ἀπὸ θεμελίου τὸν τοῖχον τῆς αὐλῆς ὄλον ἔβαλε κάτω. Ἦν δὲ τὸ γύναιον ἐξαετίαν μὴ λαλήσαν· μετὰ οὖν τὸ ἐξελθεῖν τὸν δαίμονα ἔτεκε καὶ ἐλάλησεν.

36. POZEJDONIJ

36.1. Veliko je stvari v zvezi s Pozejdonijem iz Tebe in težko je povedati, kako je bil ponižen in kako velik asket, in kolikšno nedolžnost je imel v sebi; ne vem, če sem kdaj srečal koga takega. Eno leto sem namreč živel z njim v Betlehemu, ko je prebival nasproti Pojmenija,³⁰⁹ in sem spoznal mnoge njegove kreposti. 2. Med drugim mi je sam nekega dne povedal: »Eno leto sem prebival v predelu Porfirit³¹⁰ in celo leto nisem srečal človeka, nisem slišal pogovora, nisem se dotaknil kruha, ohranil sem se pri življenju le s skromnimi datlji, in če sem kje našel poljske rastline. Nekoč mi je zmanjkalo hrane in sem zapustil votlino, da bi prišel do naseljenega področja. 3. Hodil sem ves dan in prišel komaj dve milj od votline. Oziral sem se okoli in zagledal jezdeca, ki je imel videz vojaka, na glavi pa je imel čelado v obliki tiare.³¹¹ Ker sem mislil, da je vojak, sem pohitel do votline in našel sem košaro sveže nabranega grozdja in fig. Vzel sem jo in zelo zadovoljen šel v votlino; ta jedila so me potolažila za dva meseca.« 4. V Betlehemu pa je naredil ta čudež: neka noseča ženska je imela nečistega duha, in ko bi morala roditi, je zelo težko rojevala, ker jo je duh trpinčil. Medtem ko je bila žena obsedena z demonom, je njen mož stopil k svetemu možu in ga prosil, naj pride na pomoč. Ko smo skupaj vstopili, da bi molili, je stoje molil zanjo, po drugem pokleku pa je izgnal duha. 5. Tedaj je vstal in nam rekel: »Molite, zdaj je nečisti duh izgnan. Mora pa priti neko znamenje, da se bomo prepričali.« Duh torej, ki je šel ven, je popolnoma, do temelja, porušil zid dvorišča. Bilo pa je šest let, kar ta ženica ni govorila; toda ko je duh izšel, je rodila in spregovorila.

---

309 Kraj, kjer naj bi se po izročilu pastirjem prikazali angeli (gr. *poimén* = pastir).

310 Gl. op. k 34, 3.

311 Tj. perzijsko pokrivalo, podobno turbanu, ki spredaj visi na čelo.

6. Τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ προφητείαν ἔγνων ταύτην· Ἰερώνυμός τις πρεσβύτερος ᾧκει εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ἀρετῇ λόγων ῥωμαϊκῶν κεκοσμημένος καὶ εὐφυΐα· τοσαύτην δὲ εἶχε βασκανίαν ὡς ὑπὸ ταύτης καλύπτεσθαι τῶν λόγων τὴν ἀρετὴν. Συγχρονίσας οὖν αὐτῷ ὁ Ποσειδώνιος ἡμέρας πλείους λέγει μοι πρὸς τὸ οὗς ὅτι Ἡ μὲν ἐλευθέρα Παῦλα, ἡ φροντίζουσα αὐτοῦ, προτελευτήσῃ, ἀπαλλαγεῖσα αὐτοῦ τῆς βασκανίας, ὡς οἶμαι. 7. Χάριν δὲ τούτου τοῦ ἀνδρὸς οὐ μὴ οἰκήσῃ ἅγιος ἀνὴρ εἰς τοὺς τόπους τούτους, ἀλλὰ φθάσῃ αὐτοῦ ὁ φθόνος καὶ μέχρι τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ. Ἐν οἷς καὶ συνέβη τὸ πρᾶγμα. Καὶ γὰρ καὶ Ὁξυπερέντιον τὸν μακάριον ἤλασε τὸν Ἰταλόν, καὶ Πέτρον ἄλλον τινὰ Αἰγύπτιον, καὶ Συμεῶνα, θαυμασίους ἄνδρας, οὗς τέως ἐγὼ ἐπεσημνάμην. Οὗτός μοι διηγεῖτο ὁ Ποσειδώνιος ὡς ἄρτου πείραν μὴ ἔχων ἀπὸ ἔτους τεσσαρακοστοῦ, μήτε μὴν μνησικακήσας τινὶ μέχρι ἡμισείας ἡμέρας.

6. Izvedel pa sem tudi za tole prerokbo tega moža. V onih krajih je živel neki duhovnik Hieronim,³¹² ki ga je krasilo večše obvladovanje latinskega govora in pa naravna nadarjenost. Vendar je bila v njem taka zlohrotnost, da je zatemnila večšino njegove besede. Pozejdonij mi je torej potem, ko je več dni preživel z njim, rekel na uho: »Vdova Pavla,³¹³ ki skrbi zanj, bo umrla pred njim in se tako rešila njegove zlohrotnosti, kot slutim. 7. Zaradi tega moža ne bo v tistih krajih prebival noben svet mož, ampak bo njegova zavist dosegla celo njegovega lastnega brata.« Med drugim³¹⁴ se je zgodilo tudi tole: pregnal je namreč tudi blaženega Oksiperentija, Italca, in še nekega Egipčana Petra in Simeona, čudovite može, ki sem jih tedaj že spoznal za odobravanja vredne. Ta Pozejdonij je povedal, da ni poskusil kruha štiri-deset let in da ni kuhal jeze na nikogar niti pol dneva.

---

312 O Hieronimu gl. spremno besedo: *Kratek oris Paladijevega življenja*.

313 Db. *svobodna*; v *koiné* je izraz *eleuthéra* pomenil »poročena žena ali vdova« predvsem plemenitega rodu; Pavla je bila vdova, ki se je odločila za asketsko življenje in je sledila Hieronimu v Betlehem in tam vodila ženski samostan, po njeni smrti l. 404 (torej je umrla ok. šestnajst let pred Hieronimom) ga je vodila njena hči Evstohija.

314 Nekateri prevajajo: *Ker je bilo stanje tako*; o Paladijevi rabi sintagme *en hoîs* prim. op. k 7, 6.

37. Περὶ Σαραπίωνος

37.1. Ἄλλος Σαραπίων τις γέγονεν, ἐπεκέκλητο δὲ σινδόνιος, παρεκτὸς γὰρ σινδονίου οὐδέποτε οὐδὲν περιεβάλλετο· ὃς πολλὴν ἐξήσκησεν ἀκτημοσύνην, εὐγράμματος δὲ ὧν ἀπεστήθιζε πάσας τὰς γραφάς· καὶ ἀπὸ πολλῆς ἀκτημοσύνης καὶ μελέτης γραφῶν οὐδὲ ἠρεμῆσαι ἴσχυσεν ἐν κελλίῳ, μὴ περισπώμενος ὕλη, ἀλλὰ περιερχόμενος τὴν οἰκουμένην ταύτην κατώρθωσε τὴν ἀρετὴν· ταύτης γὰρ ἐγεγόνει καὶ τῆς φύσεως· διαφοραὶ γάρ εἰσιν φύσεων, οὐκ οὐσιῶν.

2. Διηγοῦντο οὖν οἱ πατέρες ὅτι λαβὼν τινα συμπαίκτην ἀσκητὴν πέπρακεν ἑαυτὸν μίμοις Ἑλλησιν ἐν πόλει τινὶ εἴκοσι νομισμάτων. Καὶ σφραγίσας τὰ νομίσματα ἐφύλαττε παρ' ἑαυτῷ. Ἐπὶ τοσοῦτον οὖν παρέμεινε καὶ ἐδούλευσε τοῖς ἀγοράσασιν αὐτὸν μίμοις μέχρις οὗ καὶ χριστιανούς αὐτούς ἐποίησε καὶ τοῦ θεάτρου ἀπέστησε, παρεκτὸς ἄρτου καὶ ὕδατος οὐδενὸς λαμβάνων, οὐδὲ ἡσυχάζων τῷ στόματι ἀπὸ μελέτης γραφῶν. 3. Τῷ μακρῷ χρόνῳ πρῶτος κατενύγη ὁ ἀνὴρ, εἶτα ἡ μιμᾶς, εἶτα ὁ σύμπας οἶκος αὐτῶν. Ἐλέγετο δὲ ὅτι εἰς ὅσον αὐτὸν ἠγνόουν ἀμφοτέρων ἔνιπτε τοὺς πόδας. Ἀμφότεροι οὖν βαπτισθέντες ἀπέστησαν τοῦ θεατρίζειν, καὶ ἐπὶ τὸν σεμνὸν καὶ θεοσεβῆ ἐλάσαντες βίον σφόδρα

37. SARAPION³¹⁵

37.1. Bil je tudi neki Sarapion, ki so ga klicali Srajčnik,³¹⁶ ker razen (tanke) platnene srajce ni imel nikoli ničesar oblečenega. Bil je izreden asket glede ubožstva, bil pa je tudi zelo izobražen in se je naučil na pamet vse Sveto pismo. Toda ob vsej tej ljubezni do ubožstva in ob marljivem ukvarjanju s Pismom ni mogel v miru bivati v celici, ne, ker bi ga vleklo ven materialne stvari, ampak ko je hodil naokrog po naseljenih predelih, je še izpopolnil to svojo krepost. Bil je pač take narave; razlike so namreč v narah, ne v bistvu.

2. Očetje so torej pripovedovali, da je vzel nekega asketa kot soigralca in samega sebe v nekem mestu prodal grškim³¹⁷ igralcem mimov za dvajset novcev³¹⁸. Novce je zapečatil³¹⁹ in jih shranil pri sebi. Toliko časa je torej ostal pri igralcih, ki so ga kupili, in jim služil, dokler jih ni napravil za kristjane in odtegnil od gledališča,³²⁰ kajti razen kruha in vode ni vzel ničesar in iz njegovih ust je nenehno prihajalo razglabljanje o Pismu. 3. Po daljšem času se je prvi skesal mož, nato še igralka, nato vsa njuna hiša. Govori se, da je obema, dokler še nista vedela, kdo je, umival noge. Oba sta torej, potem ko sta bila krščena ter zapustila gledališče in vodila dostojno in pobožno življenje, zelo spoštovala tega moža in mu rekla:³²¹

---

315 Gl. op. k 7, 3.

316 Ali *Sindonit* (kot pušča večina tujih prevodov), gr. *Sindónios*; kdor nosi oblačilo iz sindona [*sindón*], tankega platna (etimologija besede: fino platno indijskega izvora).

317 Tj. poganom.

318 Gl. op. k 6,5.

319 Bilo je v navadi, da so dragocene predmete zapečatili, tudi če so jih hranili doma.

320 V prvi Cerkvi so se morali igralci odpovedati svojemu poklicu, če so hoteli biti sprejeti v krščansko občestvo.

321 Do konca odstavka prevajam v dvojini; grški glagol, ki tu ne loči več dvojine in množine, je seveda v množini, zato bi lahko pomenil le

ἤδοῦντο τὸν ἄνδρα καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Δεῦρο, ἄδελφε, ἐλευθερώσωμέν σε, ἐπειδὴ αἰσχροῦς ἡμᾶς δουλείας ἤλευθέρωσας αὐτός. Λέγει αὐτοῖς· Ἐπειδὴ ἐνήργησεν ὁ θεὸς καὶ ἐσώθη ὑμῶν ἡ ψυχὴ, εἶπω ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ δράματος· 4. ἐγὼ κατοικτειρήσας ὑμῶν τὴν ψυχὴν, ἐλεύθερος ὢν ἀσκητῆς τῷ γένει Αἰγύπτιος, τούτου χάριν πέπρακα ἐμαυτὸν ἵνα σώσω ὑμᾶς. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο πεποίηκεν ὁ θεὸς καὶ ἐσώθη ὑμῶν ἡ ψυχὴ διὰ τῆς ἐμῆς ταπεινώσεως, λάβετε ὑμῶν τὸν χρυσὸν ἵνα ἀπέλθω καὶ ἄλλοις βοηθήσω. Οἱ δὲ πολλὰ παρακαλέσαντες αὐτὸν καὶ διαβεβαιωσάμενοι ὅτι Ὡς πατέρα σε ἔξομεν καὶ δεσπότην, μόνον μεῖνον μεθ' ἡμῶν· οὐκ ἴσχυσαν αὐτὸν πείσαι. Τότε λέγουσιν αὐτῷ· Δὸς τὸ χρυσίον πτωχοῖς, ἀρραβῶν γὰρ ἡμῖν γέγονε σωτηρίας· ἀλλὰ κἂν δι' ἐνιαυτοῦ ἡμᾶς ὄρα. 5. Οὗτος ταῖς συνεχέσιν ἀποδημίαις κατήνησεν εἰς Ἑλλάδα, καὶ διατρίψας τριῶν ἡμερῶν ἐν Ἀθήναις οὐκ ἠξιώθη παρά τινος ἄρτου· οὔτε γὰρ κέρμα ἐβάσταζεν, οὐ πῆραν, οὐ μηλωτὴν, οὐδὲν τῶν τοιούτων. Τετάρτης οὖν ἐπιλαβομένης ἡμέρας σφόδρα ἐπείνασε· δεινὴ γὰρ ἢ ἀκούσιος πείνα, συνήγορον ἔχουσα τὴν ἀπιστίαν. Καὶ στὰς ἐπὶ γεωλόφου τῆς πόλεως, ἔνθα οἱ ἐν τέλει ἦσαν συναθροιζόμενοι τῆς πόλεως, ἤρξατο ἀποδύρεσθαι βίαν μετὰ κρότου χειρῶν καὶ κράζειν· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθεῖτε. 6. Καὶ προσδραμόντες ἅπαντες, τριβωνοφόροι τε καὶ βιρροφόροι, λέγουσιν αὐτῷ· Τί ἔχεις; Καὶ πόθεν εἶ; Καὶ τί πάσχεις; Λέγει αὐτοῖς· Τῷ μὲν γένει εἰμὶ Αἰγύπτιος· ἀφ' οὗ δὲ τῆς ἀληθινῆς μου πατρίδος ἀπέστην τρισὶ δανεισταῖς περιέπεσα· καὶ οἱ μὲν δύο μου ἀπηλλάγησαν

»Daj, brat, osvobodila te bova, ker si ti naju osvobodil sramotne sužnosti.« Rekel jima je: »Ker je Bog deloval in je bila vajina duša rešena, vama povem skrivnost te igre. 4. Čeprav sem bil svoboden, asket, po rodu Egipčan, sem se vama iz sočutja do vajine duše zato prodal, da vaju rešim. Ker je Bog to storil in je vajina duša rešena po moji ponižnosti, vzemita svoje zlato, da odidem in bom (še) drugim pomagal.« Onadva sta ga zelo prosila in zatrjevala: »Kot očeta in gospodarja te bomo imeli, samo ostani z nami,« a ga nista mogla prepričati. Tedaj sta mu rekla: »Daj te denarje revežem, kajti ara najinega odrešenja so bili. Toda vsaj enkrat letno nas obišči.« 5. Pri svojih številnih potovanjih je prišel do Grčije in je tri dni prebil v Atenah, ne da bi se komu zdel vreden kosa kruha. Ni imel namreč pri sebi ne novčiča ne mošnje ne plašča iz kozje kože, ničesar takega. Ko je torej napočil četrti dan, je postal zelo lačen. Strašna je namreč neprostovoljna lakota, ki jo spremlja nezaupanje.³²² In stal je na vzpetini mesta,³²³ kjer so se zbirali tisti, ki so bili v mestu na oblasti, in je začel silno³²⁴ tarnati, ploskati z rokami in kričati: »Možje Atenci, pomagajte!« 6. In pritekli so vsi, tisti s filozofskimi plašči³²⁵ in tisti z ogrinjali meščanov, in mu rekli: »Kaj ti je? In od kod si? Kaj te muči?« Rekel jim je: »Po rodu sem Egipčan. Odkar sem zapustil svojo pravo domovino, sem padel v roke trem upnikom. Dva sta se odstranila od mene, ker sta dobila izplačano svoje posojilo in tako ni bilo ničesar, nad čimer bi se pritoževala. Eden pa

---

moža in ženo ali pa vso družino, vendar je dvojina verjetnejša.

322 Db. *ki z njo soglaša / ki ima za zagovornico* [*synégoros*] *nezaupanje/nevero* [*apistía*] – ker očitno ne gre za pomanjkanje vere pri Sarapionu, se »nezaupanje« morda nanaša na Atence; nekoliko nejasno, tako npr. LV prevaja: *o kateri prej ni mogel verjeti (da je sploh mogoča)*.

323 Verjetno agora.

324 Ali: *v sili*.

325 Gr. *tribonophóroi*, db. noseči ponošene plašče/ogrinjala; *birrophóroi*, z meščanskimi, rimskimi ogrinjali (lat. *birrus*, ogrinjalo, ki je ščitilo pred dežjem).

πληρωθέντες τὸ χρέος, οὐκ ἔχοντες ὃ ἐγκαλέσουσιν· ὁ δὲ εἰς μου οὐκ ἀπαλλάττεται. Φιλοπραγμονοῦντες οὖν ἐκεῖνοι τοὺς δανειστάς ἵνα αὐτοὺς πληροφορήσωσιν, ἠρώτων αὐτόν· Ποῦ εἰσί, καὶ τίνες εἰσί; Τίς ἐστὶν ὁ ὀχλῶν σοι; δεῖξον ἡμῖν αὐτόν ἵνα σοι βοηθήσωμεν.

7. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ὁχλησάν μοι ἐκ νεότητος φιλαργυρία καὶ γαστριμαργία καὶ πορνεία· τῶν δύο ἀπηλλάγην, φιλαργυρίας καὶ πορνείας· οὐκέτι μοι ὀχλοῦσι· γαστριμαργίας δὲ ἀπαλλαγῆναι οὐ δύναμαι. Τετάρτην γὰρ ἔχω ἡμέραν μὴ φαγών, καὶ παραμένει μοι ὀχλοῦσα ἢ γαστήρ καὶ ζητοῦσα τὸ σύνηθες χρέος οὐ ἄνευ ζῆσαι οὐ δύναμαι. Τότε τινὲς τῶν φιλοσόφων ὑπονοήσαντες εἶναι αὐτὸ σκηνήν, διδόασιν αὐτῷ νόμισμα· καὶ δεξάμενος ἔθηκεν ἐν ἄρτοπωλείῳ, καὶ λαβὼν ἓνα ἄρτον ἀνεχώρησε παραχρῆμα ὀδεύσας τῆς πόλεως καὶ μηκέτι ὑποστρέψας εἰς αὐτήν.

8. Τότε ἔγνωσαν οἱ φιλόσοφοι ὅτι ἀληθῶς ἐνάρετος ἦν, καὶ δόντες τῷ ἄρτοπώλῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἄρτου ἔλαβον τὸ νόμισμα. Ἐλθὼν δὲ εἰς τοὺς περὶ Λακεδαίμονας τόπους ἤκουσέ τινα τῶν πρώτων τῆς πόλεως Μανιχαῖον εἶναι ἅμα παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐνάρετον ὄντα τὰ ἄλλα. Τούτῳ πάλιν πέπρακεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ πρῶτον δράμα· καὶ ἐντὸς δύο ἐτῶν ἀποστήσας αὐτόν τῆς αἰρέσεως καὶ τὴν τούτου ἐλευθέραν προσήγαγε τῇ ἐκκλησίᾳ. Τότε αὐτόν ἀγαπήσαντες οὐκέτι ὡς οἰκέτην ἀλλ' ὡς γνήσιον ἀδελφὸν ἢ πατέρα εἶχον καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν.

9. Οὗτος ἔβαλεν ἑαυτὸν ποτε εἰς πλοῖον ὡς ὀφείλοντα πλεῦσαι ἐπὶ τὴν Ρώμην· οἱ ναυτικοὶ ὑπονοήσαντες ὅτι ἦ δαπάνας εἰσήνεγκεν ἢ ἐν χρυσῷ κέκτηται τὰ ἀναλώματα, ἀπεριέργως αὐτόν ἐδέξαντο, ἄλλος ἄλλον νομίσαντες εἰληφέναι αὐτοῦ τὰ σκεύη. Ἐν τῷ ἀποπλεῦσαι αὐτοὺς καὶ γενέσθαι ἀπὸ σταδίων πεντακοσίων Ἀλεξανδρείας ἤρξαντο οἱ ἐπιβάται περὶ δυσμὰς ἡλίου ἐσθίειν, τῶν ναυτικῶν προφαγόντων. 10. Εἶδον οὖν αὐτόν ὅτι οὐκ ἐσθίει τὴν πρώτην ἡμέραν, καὶ προσεδόκησαν διὰ τὸν πλοῦν· ὁμοίως καὶ τὴν δευτέραν, καὶ τὴν τρίτην, καὶ τὴν

me ne zapusti.« Oni pa so bili radovedni glede teh upnikov in da bi zadostili (svoji radovednosti), so ga vprašali: »Kje so in kdo so? Kdo je ta, ki te nadleguje? Pokaži nam ga, da ti bomo pomagali.«

7. Tedaj jim je rekel: »Od mladih let so me pestili pohlep po denarju, požrešnost in nečistost. Dveh sem se osvobodil, pohlepa in nečistosti. Ne nadlegujeta me več. Požrešnosti pa se ne morem rešiti. Četrty dan je že, kar ne jem in kar naprej me nadleguje želodec in terjaja običajni dolg, brez katerega ne morem živeti.« Tedaj so nekateri od filozofov domnevali, da je to odrska predstava in mu dali novce; sprejel ga je, dal v pekarno in vzel le kos kruha ter je takoj odšel, odpotoval je iz mesta in se ni več vrnil vanj. 8. Tedaj so spoznali filozofi, da je bil resnično kreposten, dali so peku za vrednost kruha in vzeli novce. On pa je šel v kraje v bližini Šparte, in tam je slišal za nekega prvaka v mestu, da je skupaj z vso družino menihejec, glede drugega pa je kreposten. Temu se je spet prodal po prejšnjem načrtu in tekom dveh let je njega rešil herezije in njegovo ženo³²⁶ uvedel v Cerkev. Tedaj sta ga vzljubila in ga nista imela več za služabnika, ampak kakor rodnega brata ali očeta in sta slavila Boga.

9. Nekoč se je vkrcal na ladjo, kakor da bi moral pluti v Rim. Mornarji so domnevali, da je že vplačal denar ali da je z zlatom poravnal stroške, in so ga brez odvečnih vprašanj sprejeli, ker so mislili drug o drugem, da je vzel njegovo prtljago. Ko so odpluli in bili petsto stadijev od Aleksandrije, so začeli potniki nekje ob sončnem zahodu jesti, mornarji pa so jedli že pred tem. 10. Videli so tedaj, da on ne jé, in mislili, da zaradi vožnje. Enako je bilo drugi, tretji in četrti dan. Peti dan ga vidijo, kako mirno sedi, medtem ko vsi jedo, in mu rečejo: »Zakaj ne ješ, človek?« Reče jim: »Ker nimam.« Poizvedovali so torej drug od drugega: »Kdo je sprejel njegovo prtljago ali plačilo?« 11. In ko so odkrili, da

---

326 ženo: glej op. k 36, 6.

τετάρτην. Τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ βλέπουσιν αὐτὸν καθεζόμενον ἡσυχῇ ἐν τῷ πάντας ἐσθίειν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οὐκ ἐσθίεις, ἄνθρωπε; Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι οὐκ ἔχω. Περιειργάσαντο οὖν πρὸς ἀλλήλους· Τίς αὐτοῦ ἔλαβε τὰ σκευὴ ἢ τὰ ἀναλώματα; 11. Καὶ ὡς εὔρον ὅτι οὐδεὶς, ἤρξαντο διαμάχεσθαι αὐτῷ καὶ λέγειν· Πῶς εἰσηλθες ἄνευ ἀναλωμάτων; Πόθεν ἡμῖν ἔχεις δοῦναι τὸ ναῦλον; Ἡ πόθεν ἔχεις τραφῆναι; Λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω· ἀπενέγκατέ με καὶ ρίψατε ὅπου με εὔρατε. Ἐκεῖνοι δὲ οὐδὲ ἑκατὸν χρυσίνων ἠδέως ἂν ἔλυον, ἀλλ' ἤνυον τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Οὕτως οὖν ἦν ἐν τῷ πλοίῳ καὶ εὐρέθησαν τρέφοντες αὐτὸν ἕως Ρώμης.

12. Ἐλθὼν οὖν ἐν τῇ Ρώμῃ περιειργάζετο τίς εἶη μέγας ἀσκητῆς ἢ ἀσκήτρια ἐν τῇ πόλει. Ἐν οἷς περιέτυχε καὶ Δομνίνῳ τινὶ μαθητῇ Ὠριγένους, οὗ ἡ κλίνη μετὰ θάνατον νοσοῦντας ἰάσατο. Περιτυχὼν οὖν αὐτῷ καὶ ὠφελθεις παρ' αὐτοῦ, ἀνὴρ γὰρ ἦν τετορνευμένος ἔν τε ἤθει καὶ γνώσει, μαθὼν παρ' αὐτοῦ τίς ἄλλος εἶη, ἀσκητῆς ἢ ἀσκήτρια, ἔγνω περὶ ἡσυχάζουσης τινὸς παρθένου ἣτις οὐδενὶ συνετύγχανε.

13. Καὶ μαθὼν ποῦ μένει ἀπῆλθε καὶ λέγει τῇ ὑπηρετούσῃ αὐτῇ γραῖδι· Εἶπον τῇ παρθένῳ ὅτι Ἀναγκαίως σοι ἔχω συντυχεῖν, ὁ θεὸς γάρ με ἀπέστειλε. Παραμείνας οὖν δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ὕστερον αὐτῇ συνέτυχε καὶ λέγει αὐτῇ· Τί καθέζη; Λέγει αὐτῷ· Οὐ καθεζόμεαι ἀλλὰ ὀδεύω. Λέγει αὐτῇ· Ποῦ ὀδεύεις; Λέγει αὐτῷ· Πρὸς τὸν θεόν. Λέγει αὐτῇ· Ζῆς ἢ ἀπέθανες; Λέγει αὐτῷ· Πιστεύω εἰς τὸν θεὸν ὅτι ἀπέθανον· ζῶν γὰρ σαρκί τις οὐ μὴ ὀδεύσῃ. Λέγει αὐτῇ· Οὐκοῦν ἵνα με πληροφορήσης ὅτι ἀπέθανες ποιήσον ὃ ποιῶ. Λέγει αὐτῷ· Δυνατὰ μοι ἐπίταξον καὶ ποιῶ. 14. Ἄπεκρίνατο αὐτῇ· Νεκρῷ πάντα ἐστὶ δυνατὰ, παρεκτὸς τοῦ ἀσεβῆσαι. Τότε λέγει αὐτῇ· Ἐξελθε καὶ πρόελθε.

nihče, so ga začeli napadati in govoriti: »Kako si se vkrcal brez denarja? Odkod nam boš dal za voznino? Ali kako se boš hranil?« Reče jim: »Meni nič mar.³²⁷ Odpeljite me in vrzite ven, kjer ste me našli.« Oni pa niti za sto novcev ne bi prekinili (voznje), ampak so šli proti svojemu cilju. Tako je ostal na ladji in znašli so se na tem, da so ga morali hraniti vse do Rima.

12. Ko je torej prišel v Rim, je poizvedoval, kdo bi bil v mestu velik asket – ali asketska žena. Med drugim je srečal nekega Domnina,³²⁸ Origenovega učenca, čigar postelja je po njegovi smrti zdravila bolnike. Srečal ga je torej in veliko pridobil od njega – bil je namreč mož izbrušenega značaja in spoznanja, in ko je pri njem poizvedel, kdo drug bi bil še asket, mož ali žena, je izvedel o neki devici, ki je živela v miru srca³²⁹ in ni imela stika z nikomer.

13. Ko je izvedel, kje stanuje, je šel in rekel starki, ki ji je stregla: »Reci devici: »Nujno te moram videti, kajti Bog me je poslal.« Ko je vztrajal tam dva ali tri dni, jo je naposled srečal in ji rekel: »Zakaj (tu) sediš?« Reče mu: »Ne sedim, ampak potujem.« Reče ji: »Kam potuješ?« Reče mu: »K Bogu.« Reče ji: »Živiš ali si umrla?« Reče mu: »Kot verujem v Boga, umrla sem. Kdor namreč živi v mesu, nikakor ne potuje.« Reče ji: »Da me torej prepričaš, da si umrla, stori, kar bom storil jaz.« Reče mu: »Naloži mi, kar je možno storiti, in bom storila.« 14. Odgovoril ji je: »Mrtvemu je mogoče vse, razen ravnati brezbožno.« Tedaj ji reče: »Pridi ven in stopi v javnost.« Ona mu je odgovorila: »Petindvajset

---

327 Ali: *Jaz nimam ničesar*, gr. *Egò prâgma ouk êcho*.

328 Verjetno tega Domnina omenja Hieronim, *Epistulae* 47, 3; 50. pismo pa je celo naslovljeno nanj; Origenov učenec – ali le origenist? Če je bil sodobnik Hieronima, ni mogel biti dejansko učenec velikega Origena, ki je umrl že l. 254 (prim. op. k 11, 4).

329 *živela v miru srca*: gr. *hesyházo*; grški izraz *hesychía* (hezihija, mir srca) pomeni tišino, mirovanje, v puščavski duhovnosti pa dobi določen pomen, ki je skoraj sinonim za kontemplacijo, notranji mir v molku, sedenje v celici v zbranosti in čuječnosti.

Ἀπεκρίνατο αὐτῷ ἐκείνη· Εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος ἔχω καὶ οὐ προῆλθον· καὶ ἵνα τί προέλθω; Λέγει αὐτῇ· Εἰ ἀπέθανες τῷ κόσμῳ καὶ σοὶ ὁ κόσμος, ταυτόν σοι ἐστὶ καὶ προελθεῖν καὶ μὴ προελθεῖν· πρόελθε οὖν. Προῆλθε· καὶ μετὰ τὸ προελθεῖν αὐτὴν ἔξω καὶ ἐλθεῖν ἕως ἐκκλησίας τινὸς λέγει αὐτῇ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· Οὐκοῦν εἰ θέλεις με πληροφορησαί με, ποίησον ὃ ποιῶ, καὶ οἶδα ὅτι ἀπέθανες. 15. Ἐκδυσάμενη κατ' ἐμὲ πάντα σου τὰ ἱμάτια ἐπὶ τῶν ὤμων θές καὶ πάρελθε μέσσην τὴν πόλιν ἐμοῦ προλαμβάνοντος τῷ σχήματι τούτῳ. Λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Σκανδαλίζω πολλοὺς ἐπὶ τῷ ἀσχήμῳ τοῦ πράγματος, καὶ ἔχουσι λέγειν ὅτι Ἐξέστη καὶ δαιμονιώσά ἐστιν. Ἀπεκρίθη αὐτῇ· Καὶ σοὶ τί μέλει ἐὰν εἴπωσιν ὅτι Ἐξέστη καὶ δαιμονιώσά ἐστι; Σὺ γὰρ αὐτοῖς ἀπέθανες. Τότε λέγει αὐτῷ ἐκείνη· Εἴ τι ἄλλο θέλεις ποιῶ· εἰς τοῦτο γὰρ τὸ μέτρον οὐδὲ εὐχομαι ἐλθεῖν. 16. Τότε λέγει αὐτῇ· Ἴδε οὖν μηκέτι μέγα φρόνει ἐπὶ σεαυτῇ ὡς πάντων εὐλαβεστέρα καὶ ἀποθανοῦσα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ γὰρ σου νεκρότερός εἰμι, καὶ ἔργῳ δείκνυμι ὅτι ἀπέθανον τῷ κόσμῳ· ἀπαθῶς γὰρ καὶ ἀνεπαισχύντως τοῦτο ποιῶ. Τότε καταλείψας αὐτὴν ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ κλάσας αὐτῆς τὸν τῦφον ἀνεχώρησε.

Πολλὰ δέ ἐστι καὶ ἄλλα ἃ πεποίηκε θαυμαστὰ πράγματα τὰ συντείνοντα εἰς ἀπάθειαν. Οὗτος τελευτᾷ ἑξηκοστὸν ἄγων ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ ταφείς.

let je, kar nisem šla pred ljudi. In zakaj bi šla zdaj?« Reče ji: »Če umreš svetu in svet umre tebi,³³⁰ ti je vseeno, ali greš ven ali ne greš ven! Pojdi torej v javnost.« Šla je ven. In potem ko je šla ven in prišla do neke cerkve, ji je v cerkvi rekel: »Če me torej hočeš prepričati, da si umrla in da ne živiš več, da bi ugajala ljudem, stori, kar bom jaz storil, in vedel bom, da si umrla. 15. Sleci, kakor bom jaz, vsa oblačila in jih daj na rame in pojdi po sredi mesta, jaz pa bom šel pred teboj v enaki opravi.« Ona mu reče: »Mnoge bom pohujšala s tako sramotnim dejanjem in bodo rekli: ›Ni pri sebi in od demona je obsedena.«« Odgovori ji: »In kaj ti mar, če rečejo: ›Ni pri sebi in od demona je obsedena.« Saj si zanje mrtva.« Tedaj mu ona reče: »Če hočeš kaj drugega, bom storila. Do take mere pa nikakor ne želim priti.« 16. Tedaj ji on reče: »Glej torej, da si ne boš domišljala, da si bolj pobožna od vseh in odmrla svetu. Jaz sem namreč bolj mrtev kot ti in z dejanjem pokažem, da sem umrl svetu. Nevznemirjeno in brez sramu bom to storil.« Tedaj jo je zapustil v ponižanju, zlomil je njen napuh ter odšel.

Mnoga so še druga čudovita dejanja, ki jih je storil, vsa v teženju k brezstrastju.³³¹ Umrl je v šestdesetem letu starosti in je pokopan v tem istem mestu Rim.

---

330 Prim. Gal 6,14.

331 Brezstrastje (gr. *apátheia*) gl. opombo k *Prologu* 8.

38. Περὶ Εὐαγρίου

38.1. Τὰ κατὰ Εὐάγριον τὸν ἀοίδιμον διάκονον, ἄνδρα βεβιωκότα κατὰ τοὺς ἀποστόλους, οὐ δίκαιον ἠσυχάσαι, ἀλλὰ ταῦτα γραφῇ παραδοῦναι εἰς οἰκοδομὴν τῶν ἐντυγχανόντων καὶ δόξαν τῆς ἀγαθότητος τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἄξιον ἠγησάμενος ἄνωθεν ἐκτιθέναι, πῶς τε ἦλθεν ἐπὶ τὸν σκοπὸν, καὶ ὅπως αὐτὸν ἐξασκήσας ἀξίως τελευτᾷ πεντήκοντα τεσσάρων ἐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐπλήρωσεν ἔτη πολλά.

2. Οὗτος τῷ μὲν γένει ἦν Ποντικὸς πόλεως Ἰβορῶν, υἱὸς χωρεπισκόπου· ἀναγνώστης κεχειροτόνηται παρὰ τοῦ ἀγίου Βασιλείου τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐκκλησίας Καισαρέων. Μετὰ οὖν τὸν θάνατον τοῦ ἀγίου Βασιλείου προσσχὼν αὐτοῦ τῇ ἐπιτηδειότητι ὁ σοφώτατος καὶ ἀπαθέστατος καὶ παιδεία διαλάμπων Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς ἐπίσκοπος προχειρίζεται διάκονον. Ἐκεῖθεν

38. EVAGRIJ³³²

38.1. Ne bi bilo prav zamolčati dogodke v zvezi z Evagrijem, slavnim diakonom, možem, ki je živel po zgledu apostolov; izročeno mora biti pisanju, da izgradi tiste, ki bodo to brali, in v slavo dobrote našega Odrešenika; menil sem, da je vredno od začetka razložiti, kako je prišel do sklepa (za tako življenje), kako ga je v askezi vredno dovršil, nato pa umrl pri štirinpetdesetih letih v puščavi, kakor je pisano: »V kratkem času izpolni veliko let.«³³³

2. Po rodu je bil iz Ponta, mesta Ibora, sin deželnega škofa.³³⁴ Sveti Bazilij,³³⁵ škof cerkve v Cezareji, ga je s polaganjem rok napravil za lektorja.³³⁶ Po Bazilijevi smrti je postal pozoren na njegovo sposobnost škof Gregor iz Nazianza,³³⁷

---

332 Evagrij (ok. 345/346–399/400), imenovan Pontski po rojstnem kraju Ibora v Pontu, je bil eden najpomembnejših puščavskih očetov; podrobneje o njem gl. spremno besedo: *Teološki okvir dela in Koptsko izročilo*; podatke o njem najdemo tudi pri Sozomenu, Sokratu, v HM in AP; prim. tudi G. Kocijančič, *Grški očetje o molitvi*, Celje 1993, str. 197sl.

333 Mdr 4,13 (prev. v SSP: *S tem da v kratkem doseže popolnost, izpolni veliko let.*)

334 Škof podeželja z omejenimi kompetencami, gr. *chorepískopos*; prim. Barchiesi, str. 372.

335 Sv. Bazilij, imenovan Veliki (ok. 330–379) je bil eden treh velikih Kapadočanov; brat sv. Makrine in sv. Gregorja iz Nise ter velik prijatelj Gregorja iz Nazianza (drugih dveh velikih Kapadočanov). Po letih meniškega življenja je postal škof v Cezareji, boril se je proti arijanzizmu in pripomogel h koncu arijanske kontroverze; končana je bila ob koncilu v Konstantinoplu 381/82 – kmalu po njegovi smrti. Poleg velike izobrazbe ga je odlikovala osebna svetost, ki se je predvsem izkazala v skrbi za uboge.

336 Tj. bralec pri bogoslužju, cerkvena (posvečena) služba, ki ima še vedno v pravoslavju drugačen, pomembnejši status kot v Katoliški cerkvi.

337 Sveti Gregor (ij) iz Nazianza (tudi Gregor Teolog), cerkveni oče in učitelj (ok. 329/30– 389/90), eden treh velikih Kapadočanov (poleg Bazilija Velikega in njegovega brata Gregorja iz Nise); gl. tudi zgoraj

ἐν τῇ μεγάλῃ συνόδῳ τῇ κατὰ Κωνσταντινούπολιν καταλιμπάνει αὐτὸν τῷ μακαρίῳ Νεκταρίῳ τῷ ἐπισκόπῳ διαλεκτικώτατον ὄντα κατὰ πασῶν τῶν αἱρέσεων. Ἦνθει δὲ ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει λόγοις νεανιευόμενος κατὰ πάσης αἱρέσεως. 3. Συνέβη οὖν τοῦτον σφοδρῶς παρὰ πάσης τῆς πόλεως τιμώμενον, εἰδῶν περιπαγῆναι γυναικικῆς ἐπιθυμίας, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο, ὕστερον ἐλευθερωθεὶς τὸ φρονοῦν. Ἀντηράσθη τούτου πάλιν τὸ γύναιον· ἦν δὲ τῶν μεγιστάνων. Ὁ οὖν Εὐάγριος τὸν θεὸν φοβούμενος καὶ τὸ ἑαυτοῦ αἰδούμενος συνειδός, καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν θέμενος τὸ μέγεθος τῆς αἰσχημοσύνης καὶ τὸ ἐπιχαιρεσικάκον τῶν αἱρέσεων, ἠὔξατο τὸν θεὸν ἰκετεύων ὅπως παρ' αὐτοῦ ἐμποδισθῆ. Τῆς οὖν γυναικὸς ἐπικειμένης καὶ λυττώσης θέλων ἀναχωρῆσαι οὐκ ἴσχυε, δεσμοῖς τῆς θεραπείας ταύτης κατεχόμενος. 4. Μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς εὐχῆς αὐτοῦ προκοψάσης πρὸ τῆς τοῦ πράγματος πείρας, ἐπέστη αὐτῷ ἀγγελικὴ ὄπτασις ἐν σχήματι στρατιωτῶν τοῦ ὑνάρχου, καὶ ἀρπάζει αὐτὸν καὶ ἄγει ὡς ἐν δικαστηρίῳ καὶ βάλλει αὐτὸν εἰς τὴν λεγομένην κουστωδίαν, κλοιοῖς σιδηροῖς καὶ ἀλύσεσιν αὐχένα καὶ χεῖρας καταδησάντων, τῶν ἐπ' αὐτὸν ἐλθόντων δῆθεν τὴν αἰτίαν οὐ

nadvse moder, brezstrasten mož z bleščečo izobrazbo, ter ga je s polaganjem rok napravil³³⁸ za diakona. Nato ga je med veliko sinodo v Konstantinoplu³³⁹ prepustil blaženemu škofu Nektariju,³⁴⁰ ker je bil izredno spreten v besednem boju proti vsem herezijam. V velikem mestu je z mladeniškim ognjem silno uspeval (v boju) proti vsaki hereziji. 3. Zgodilo se je, ko je bil v velikih časteh pri vsem mestu, da se je ujel v slepilo³⁴¹ poželenja po ženski, kot nam je sam kasneje pripovedoval, ko si je osvobodil razum. In žensče³⁴² se je tudi zaljubilo vanj; bilo je iz ugledne družine. Ker se je Evagrij bal Boga in je spoštoval lastno vest, pred očmi pa mu je bila tudi velikanska sramota in zlobno veselje heretikov, je torej molil k Bogu in ga rotil, naj ga On sam zadrži. Od ženske, ki je pritiskala nanj in besnela,³⁴³ ni mogel oditi, čeprav je hotel, ker je bil priklenjen z vezmi tega suženjstva. 4. Nedorolgo po tej molitvi, ki je bila uslišana, preden je izkusil samo dejanje, se mu je pojavila prikazen angela v opravi hiparhovich³⁴⁴ vojakov, ki ga je zgrabil in odvedel kakor na neko sodišče in ga vrgel v tako imenovano kustodijo³⁴⁵; z

op. o sv. Baziliju. Pod prisilo je sprejel duhovniško posvečenje in pomagal očetu, ki je bil škof v Nazianzu; na drugem vesoljnem cerkvenem zboru v Konstantinoplu je bil 381 imenovan za škofa, vendar je še isto leto zapustil škofovski sedež in se vrnil v Nazianz, kjer je poskrbel za novega škofa (njegov oče je medtem umrl), vendar se je vedno umikal v samoto, pri tem pa s svojim izredno rahločutnim značajem skrbel za reveže.

338 Gr. *procheirízein* ima po mnenju strokovnjakov drugačen pomen kot *cheirotoneîn*, pomeni preprosto »postaviti za neko službo«.

339 Leta 381/382.

340 Nektarij (u. 397 ali 398) je bil nadškof Konstantinopla od 381 do svoje smrti kot naslednik Gregorja iz Nazianza.

341 Ali: *umišljeno predstavo, fantazijo, idol, malik*; gr. *éidolon*.

342 Gr. *tò gýnaion* ima lahko ljubkovalni (ženička) ali slabšalni pomen (celo vlačuga); tu gre gotovo za slednjega; koptski prevod že tu pove, da je bila poročena.

343 Ali: *ga spravljala ob pamet*.

344 Hiparh je bil podkralj.

345 Gr. *koustodía* iz latinskega *custodia*, »ječa«, »straža«.

λεγόντων. Αὐτὸς δὲ τῇ συνειδήσει ἦδει ὅτι χάριν ταύτης ὑφίσταται ταῦτα, προσδοκήσας τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐντετυχηκένας. 5. Ἐν τῷ οὖν λίαν αὐτὸν ἀγωνιᾶν ἄλλης δίκης πραττομένης καὶ βασανιζομένων ἐτέρων ἐπὶ ἐγκλήματι, ἔμενε σφόδρα ἀγωνιῶν. Μετασχηματίζεται δὲ ὁ ἄγγελος ὁ τὴν ὄπτασίαν παρασχὼν εἰς παρουσίαν γνησίου φίλου, καὶ λέγει αὐτῷ δεδεμένῳ μεταξὺ σειρᾶς τεσσαράκοντα καταδίκων· Τίνος ἔνεκεν κατέχη ἐνταῦθα, κύρι διάκονε; Λέγει αὐτῷ· Κατὰ μὲν ἀλήθειαν οὐκ ἐπίσταμαι, ὑπόνοια δέ με ἔχει ὅτι ὁ δεῖνα ὁ ἀπὸ ὑπάρχων ἐνέτυχε κατ' ἐμοῦ ἀλόγῳ ζηλοτυπία πληγείς· καὶ δέδοικα μήποτε χρήμασιν ὁ ἄρχων διαφθαρεῖς τιμωρία με ὑποβάλλῃ. 6. Λέγει αὐτῷ· Εἰ ἀκούεις τοῦ φίλου σου, οὐ συμφέρεῖ σοι ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διάγειν. Λέγει αὐτῷ ὁ Εὐάγγριος· Ἐὰν ὁ θεὸς με ταύτης τῆς συμφορᾶς ἀπαλλάξῃ καὶ ἴδῃς με ἐν Κωνσταντινουπόλει, γνῶθι ὅτι εὐλόγως ὑφίσταμαι ταύτην τὴν τιμωρίαν. Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Φέρω τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὁμοσὸν μοι ἐν αὐτῷ ὅτι ἀναχωρεῖς τῆς πόλεως ταύτης καὶ φροντίζεις σου τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπαλλάττω σε τῆς ἀνάγκης ταύτης. 7. Ἦνεγκεν οὖν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὤμοσεν αὐτῷ κατὰ τοῦ εὐαγγελίου ὅτι Παρεκτὸς μιᾶς ἡμέρας, ἵνα φθάσω ἐμβαλεῖν εἰς τὸ πλοῖον τὰ ἱμάτιά μου, οὐ μὴ παραμείνω. Τοῦ ὄρκου οὖν προχωρήσαντος ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως τῆς γενομένης αὐτῷ ἐν τῇ νυκτί· καὶ ἀναστὰς ἐλογίσαστο ὅτι Εἰ καὶ ἐν ἐκστάσει γέγονεν ὁ ὄρκος ἀλλ' ὅμως ὤμοσα. Βαλὼν οὖν πάντα τὰ αὐτοῦ εἰς πλοῖον ἔρχεται εἰς Ἱεροσόλυμα.

8. Κάκεῖ δεξιοῦται παρὰ τῆς μακαρίας Μελανίου τῆς Ρωμαίας. Πάλιν δὲ τοῦ διαβόλου σκληρύναντος αὐτοῦ τὴν καρδίαν καθάπερ τοῦ Φαραῶ, ὡς νέψ καὶ σφριγῶντι τὴν ἡλικίαν γέγονεν ἐνδυσασμὸς τις καὶ ἐδιψύχησε μηδενὶ μηδὲν εἰρηκῶς, κάκεῖσε πάλιν ἐξαλλάσων τοῖς ἱματίοις καὶ ἐν τῇ διαλέκτῳ ἐκάρου αὐτὸν ἡ κενοδοξία. Ὁ

železnim ovratnikom so mu vklenili vrat in z verigami roke, vzroka pa ti, ki so prišli nadenj, niso razkrili. Sam je po svoji vesti vedel, da zaradi nje prestaja to, in domneval je, da je njen mož posegel vmes. 5. Ob tej njegovi veliki agoniji pa je potekala še druga sodba: še drugi (ljudje) so bili mučeni zaradi (kakšne) obtožbe, tako da je ostajal silno prestrašen. Toda angel, ki mu je prinesel privid, se je preoblikoval v iskrenega prijatelja in mu, zvezanemu sredi verige štiridesetih drugih obtožencev, rekel: »Zaradi česa tu trpiš, gospod diakon?« Reče mu: »Resnici na ljubo, ne vem, sumim pa, da se je ta in ta, bivši hiparh, obrnil proti meni, gnan z nerazumno ljubosumnostjo. In bojim se, da me sodni uradnik, podkupljen z denarjem, podvrže kazni.« 6. Reče mu: »Poslušaj svojega prijatelja: ni primerno, da ostaneš v tem mestu.« Evagrij mu reče: »Če me Bog osvobodi te nesreče, a me (spet) vidiš v Konstantinoplu, vеди, da resnično zaslužim to kazen.« Oni mu reče: »Prinesel bom evangelij in pri njem mi priseži, da odideš iz tega mesta in skrbiš za svojo dušo, in rešil te bom te stiske.« 7. Prinesel je torej evangelij in on mu je prisegel pri njem: »Razen enega dne, da uspem naložiti na ladjo svoja oblačila, ne bom (dlje) ostal.« Ko je bila torej prisega uspešno dana, se je vrnil iz zamaknjenja, ki ga je zajelo ponoči. Vstal je in si mislil: »Tudi če je prisega nastala v zamaknjenju, sem vseeno prisegel.« Vrgel je torej vse svoje stvari na ladjo in šel v Jeruzalem.

8. Tam ga je sprejela blažena Melanija Rimska.³⁴⁶ Nato je ponovno hudič zakrknil njegovo srce kakor faraonu,³⁴⁷ in ker je bil mlad in ga je mladeniška doba razganjala, se mu je porodil dvom in je bil v duši razdvojen, a ni nikomur nič rekel in nato ponovno zamenjal obleko,³⁴⁸ zaradi nečimrnosti

---

346 Tj. Melanija Starejša.

347 Prim. 2 Mz 7,14.

348 Namreč za posvetno, očitno je prej nosil že meniško opravo; vendar prim. tudi spremno besedo: *Koptsko izročilo* – primerjava HL s koptskim življenjepisom.

δὲ ἐμποδιστῆς τῆς πάντων ἡμῶν ἀπωλείας θεὸς ἐνέβα-
λεν αὐτὸν εἰς περίστασιν πυρετοῦ, κάκειθεν εἰς νόσον
μακρὰν ἐξαμηνιαίῳ χρόνῳ ταριχεύσας αὐτοῦ τὸ σαρκίον,
δι' οὗ ἐνεποδίζετο. 9. Τῶν ἱατρῶν δὲ ἀπορούντων καὶ
τρόπον θεραπείας μὴ εὕρισκόντων, λέγει αὐτῷ ἡ μακαρία
Μελάνιον· Οὐκ ἀρέσκει μοι, υἱέ, ἡ σὴ μακρονοσία. Εἰπέ
οὖν μοι τὰ ἐν τῇ διανοίᾳ σου. Οὐκ ἔστι γὰρ ἀθεῆς σου ἡ
νόσος αὕτη. Τότε ὠμολόγησεν αὐτῇ τὸ πρᾶγμα σύμπαν.
Ἡ δὲ λέγει αὐτῷ· Δός μοι λόγον ἐπὶ κυρίου, ὅτι ἔχη τοῦ
σκοποῦ τοῦ μονήρους βίου· καὶ εἰ καὶ ἀμαρτωλὴ τυγχάνω,
προσεύχομαι ἵνα δοθῇ σοι κομίατος ζωῆς. Ὁ δὲ συνέθε-
το. Ἐντὸς οὖν ὀλίγων ἡμερῶν ὑγίανε· καὶ ἀναστὰς παρ'
αὐτῆς ἐκείνης μετημφιάσθη, καὶ ἐξέρχεται ἐκδημήσας εἰς
τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας τὸ ἐν Αἰγύπτῳ.

10. Ἐν ᾧ οἰκῆσας δεύτερον ἔτος τὸ τρίτον εἰσβάλλει
εἰς τὴν ἔρημον. Ζήσας οὖν δεκατέσσαρα ἔτη ἐν τοῖς λε-
γομένοις Κελλίοις ἤσθιε μὲν λίτραν ἄρτου, ἐν τριμηνιαίῳ
δὲ ξέστην ἐλαίου, ἀνῆρ ἀπὸ ἀβροτάτου καὶ τρυφηλοῦ
βίου καὶ ὑγροτάτου ἠγμένος. Ἐποίει δὲ εὐχὰς ἑκατόν,
γράφων τοῦ ἔτους τὴν τιμὴν μόνον ὧν ἤσθιεν· εὐφυῶς

je otopel v razpravljanju.³⁴⁹ Bog pa, ki prepreči pogubljenje nas vseh, ga je vrgel v nevarno vročico in nato v dolgo bolezen ter za dobo šestih mesecev izsuševal njegovo telo, ki ga je oviralo. 9. Ker so bili zdravniki v zadregi in niso našli zdravila, mu je rekla blažena Melanija: »Tvoja dolga bolezen mi ni všeč, sin. Povej mi torej, kaj je v tvojih mislih. Ta tvoja bolezen namreč ni brez povezave z Bogom.« Tedaj ji je priznal vse, kar se je z njim dogajalo. Ona pa mu je rekla: »Daj mi besedo pri Bogu, da boš imel za cilj meniško življenje. In čeprav sem grešnica, bom molila, da ti bo poskrbljeno za življenje.« Strinjal se je. V nekaj dneh je ozdravel: vstal je, prejel od nje same (meniško) preobleko,³⁵⁰ šel iz (mesta) in se izselil na goro Nitrijo v Egiptu.

10. Tam je prebival dve leti, tretje leto pa se je podal v puščavo. Živel je štirinajst³⁵¹ let v tako imenovanih Kelijah, jedel funt³⁵² kruha (na dan) in vsake tri mesece pol litra³⁵³ olja, mož, ki je bil vaje nadvse razkošnega, mehkužnega in lahkotnega življenja. Molil³⁵⁴ je sto molitev, pisal je skozi leto le za vrednost tistega, kar je pojedel. S prirojeno

---

349 Tj. izgubil je prvotno ognjevitost; VS prevaja: *V razpravljanju [En tēi dialēktoi= In disserendo] ga je nečimrnost pahnila v otopelost; LV prevaja: se je predal lagodnemu [gefällsüchtig] življenju; VP: Ob vsej tej zmedenosti [disturbance of mind] ga je nečimrnost hitro vodila v lenobo..*

350 Vendar Evagrijs sam (Ep 22, 1) pravi, da jo je prejel od Rufina; nav. po Vivian (2004), str. 79, op. 60.

351 Koptski prevod: šestnajst let.

352 Gr. *litra*; tj. rimska *libra* oz. funt, gl. op. k 10, 2.

353 Gr. *xéstes*, lat. *sextarius*, antiška mera pribl. pol litra; v NT kupica, vrč.

354 Gr. *epoíei*, zato Vivian (2004), str. 80, op. 72, prevaja: »je sestavil« in verjetno pri tem misli na Evagrijeva *Poglavja o molitvi* (ali *Stotice o ljubezni* – število sto kot literarna oblika, ki jo je Evagrijs uporabljal); prav tako misli Ch. Mohrman v spremni besedi k Barchiesijevemu italijanskemu prevodu (=Barchiesi, str. XXI); vendar je izraz *poieín euchás* tudi drugje rabljen v pomenu »moliti«, poleg tega je naveden v imperfektu; prim. tudi Vivian (2004), str. 81, op. 89.

γὰρ ἔγραφε τὸν ὀξύρυγχον χαρακτῆρα. Ἐντὸς οὖν δεκαπέντε ἐτῶν καθαρεύσας εἰς ἄκρον τὸν νοῦν κατηξιώθη χαρίσματος γνώσεως καὶ σοφίας καὶ διακρίσεως πνευμάτων. Συντάττει οὖν οὗτος τρία βιβλία ἱερὰ μοναχῶν ἀντιρρητικά οὕτω λεγόμενα, πρὸς τοὺς δαίμονας ὑποτιθέμενος τέχνας. 11. Τούτῳ ὤχλησεν εἰς βάρος ὁ τῆς πορνείας δαίμων, ὡς καὶ αὐτὸς ἡμῖν διηγείτο· καὶ διὰ πάσης νυκτὸς γυμνὸς ἔστη ἐν τῷ φρέατι χειμῶνος ὄντος, ὡς καὶ παγῆναι αὐτοῦ τὰς σάρκας. Ἄλλοτε πάλιν ὤχλησεν αὐτῷ πνεῦμα βλασφημίας· καὶ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ὑπὸ στέγην οὐκ εἰσῆλθεν, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγῆσατο, ὡς καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ καθάπερ τῶν ἀλόγων ζῶων κρότῳνας ἐκβράσαι. Τούτῳ τρεῖς ἐπέστησαν ἐν ἡμέρᾳ δαίμονες ἐν σχήματι κληρικῶν περὶ πίστεως συζητοῦντες· καὶ ὁ μὲν ἔλεγεν ἑαυτὸν Ἀρειανόν, ὁ δὲ Εὐνομιανόν, ὁ δὲ Ἀπολιναριανόν· καὶ τούτων περιεγένετο τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ διὰ βραχέων λόγων. 12. Πάλιν μιᾶς τῶν ἡμερῶν τῆς κλειδὸς ἀπολομένης τῆς ἐκκλησίας, σφραγίσας τὸ πρόσωπον τοῦ ἠλωταρίου καὶ τῇ χειρὶ ὥσας ἠνοιξεν, ἐπικαλεσάμενος τὸν Χριστόν. Τοσαῦτα ἐμαστιγώθη οὗτος ὑπὸ δαιμόνων καὶ τοσαύτην ἔλαβε πείραν δαιμόνων ὧν ἀριθμὸς οὐκ ἔστιν. Ἐνὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν τὰ μετὰ δεκαοκτῶ ἔτη

spretnostjo je namreč pisal oksirinške³⁵⁵ črke. Ko si je v petnajstih letih povsem očistil um, si je zaslužil milostni dar spoznanja, modrosti in razločevanja duhov. Sestavil je tri svete knjige za menihe, tako imenovane antiretike,³⁵⁶ kjer je svetoval sredstva za borbo proti demonom. 11. Nadlegoval ga je prav hudo demon nečistosti, kot nam je tudi sam povedal; in skozi vso noč je stal v gol v vodnjaku, ko je bila zima, tako da so mu zledeneli udje. Drugič spet ga je nadlegoval demon bogokletja. In štirideset dni ni šel pod streho, kot nam je sam povedal, tako da je bilo njegovo telo posuto s klopi³⁵⁷ kakor telo nerazumnih živali.³⁵⁸ Približali so se mu – podnevi – trije demoni v podobi duhovnikov, ki naj bi ga spraševali o veri. Eden je rekel, da je arijanec, eden evnomijanec, eden pa apolinarijec.³⁵⁹ In v kratkih besedah jih je premagal s svojo modrostjo. 12. In spet nekega dne, ko se je izgubil ključ cerkve, je naredil znamenje križa pred zaporo, porinil z roko in odprl, ob klicanju Kristusa. Toliko je bil prebičan od demonov in tolikšne preizkušnje so mu zadali demoni, da jim ni števila. Enemu svojih učencev je

---

355 Strokovnjaki ne soglašajo glede pomena; vendar večina meni, da gre za vrsto unciale.

356 Tj. ovržbe; glede Evagrijevih del prim. mdr. Butler II, str. 218, op. 75; A. in C. Guillaumont: *Évagre le Pontique: Traité pratique ou le Moine*, SC 170.

357 Gr. *krótonas ekbrásai*; *krotón* = klop – navadno z akcentom na drugem zlogu, tu pa imamo akcent na prvem zlogu, kar je sicer izpričano le pri Strabonu *Chrestomathiae* 6. I. 12, zato to mesto različno prevajajo: Barchiesi: *mrgolelo od klopov*; LV: *pokrito z gnojnim izpuščajem*; angl. (po VS): *so mu ven udarile garje*; NGr.: *postalo grobo, hrapavo* (morda pa je to najbližji prevedek, saj je nova grščina naslednica bizantinske); VP: *ricinis scateret = mrgolelo od klopov*; oz. Heraclides: *populae exirent* (gl. PG 34, *Rosweydi notatio*, op. 137); koptsko: *pokrito z mrčesom* (po Vivian (2004), str. 85).

358 Prim. Dan 4,25–30.

359 Tj. pristaši Arija, Evnomija iz Cizika in Apolinarija iz Laodiceje; za podrobnejše podatke prim. npr. Quasten: *Patrology III, ad loc.*; prim. spremno besedo: *Koptsko izročilo in Grški fragment*.

συμβησόμενα αὐτῷ εἶπε, πάντα κατ' εἶδος προφητεύσας αὐτῷ. Ἐλεγε δὲ ὅτι Ἄφ' οὗ κατέλαβον τὴν ἔρημον οὐ θριδακίου ἠψάμην, οὐχ ἑτέρου λαχάνου τινὸς χλωροῦ, οὐκ ὀπώρας, οὐ σταφυλῆς, οὐ κρεῶν, οὐ λουτροῦ. 13. Ἐς ὕστερον δὲ τῷ ἑξκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς πολιτείας τῆς ἄνευ ἐψήματος, χρεῖαν ἐχούσης αὐτοῦ τῆς σαρκὸς διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ στομάχου τοῦ μεταλαμβάνειν διὰ πυρός, ἄρτου μὲν ἤψατο οὐκέτι, λαχάνων δὲ μεταλαμβάνων ἢ πτισάνης ἢ ὀσπριδίων ἐπὶ δύο ἔτη, ἐν αὐτοῖς τελευτᾷ, κοινωρήσας εἰς τὰ Ἐπιφάνια εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἀφηγεῖτο οὖν ἡμῖν περὶ τὸν θάνατον ὅτι Τρίτον ἔτος ἔχω μὴ ὀχλούμενος ὑπὸ ἐπιθυμίας σαρκικῆς, μετὰ τοσοῦτον βίον καὶ κόπον καὶ πόνον καὶ προσευχὴν ἀδιάλειπτον. Τούτῳ ἐμηνύθη ἡ τελευτὴ τοῦ πατρὸς καὶ λέγει τῷ ἀναγγείλαντι· Παῦσαι βλασφημιῶν· ὁ γὰρ ἐμὸς πατὴρ ἀθάνατός ἐστιν.

povedal, kaj se mu bo zgodilo po osemnajstih letih, vse mu je prerokoval iz videnja. Govoril pa je: »Odkar sem sprejel puščavo, se nisem dotaknil solate ne kake druge zelenjave, ne sadja, ne grozdja, ne mesa, ne kopeli.« 13. Slednjič, v šestnajstem letu takega načina življenja brez kuhanih jedi,³⁶⁰ ko je imelo njegovo telo potrebo po pripravi hrane na ognju zaradi slabosti želodca, se ni več dotaknil kruha, ampak je dve leti jemal le nekaj zelenjave ali ječmenovih zrn ali boba, in nato je umrl, ko je na dan epifanije prejel obhajilo v cerkvi. Ko je umiral, [nam] je povedal: »Tri leta je, kar me ne nadleguje več meseno poželenje – po tako dolgem življenju, muki, naporu in neprestani molitvi.« Ko mu je bila sporočena smrt očeta, je rekel tistemu, ki mu je naznanil: »Nehaj govoriti bogokletno! Moj oče je namreč nesmrten.«

---

360 *brez kuhanih jedi*: tu se lahko vprašamo, kam je spadal kruh; v odstavku 10 je rečeno, da je jedel kruh; po šestnajstih letih *brez kuhanih jedi* pa se ni več dotaknil kruha. Res se zdi, da so včasih »spekli kruh kar na soncu, torej ni »šel skozi ogenj« (prim. AP, Amoes 5: *Pripovedovali so, da je aba Amoes nekoč pripravil petdeset meric žita, da bi bile na zalogi, in jih dal na sonce. In preden se je dobro posušilo, je videl na tem kraju nekaj, kar mu ni koristilo. In rekel je svojim učencem: »Pojdimo od tod.« Zelo so se užalostili. Ko jih je videl užalostčene, jim je rekel: »Ali se žalostite zaradi kruha? Resnično, videl sem ljudi, ki so bežali, tako da so pustili vrata, sveže pobeljena, in noter pergamentne knjige. A niso niti zapahnili vrat, temveč so odšli in jih pustili odprta.«). Obstaja pa tudi rokopisna različica: *je vzel kruh, ne pa več zelenjave*. Glede peke kruha prim. 11, 4.*

39. Περὶ Πίωρ

39.1. Πίωρ τις Αιγύπτιος νέος ἀποταξάμενος ἐξῆλθε τοῦ οἴκου τοῦ πατρικοῦ, καὶ λόγον ἔδωκε τῷ θεῷ δι' ὑπερβολὴν ζήλου μηκέτι ἰδεῖν τινα τῶν ἰδίων. Μετὰ οὖν πεντήκοντα ἔτη ἡ ἀδελφὴ τούτου γηράσασα καὶ ἀκούσασα ὅτι ζῆ, εἰς ἔκστασιν ἤλαυνεν ἂν μὴ αὐτὸν ἴδῃ. Ἐλθεῖν δὲ μὴ δυναμένη ἐν τῇ πανερήμῳ, ἰκέτευσε τὸν κατὰ τὸν τόπον ἐπίσκοπον γράψαι τοῖς πατράσι τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἵνα αὐτὸν ἀποστείλωσι καὶ ἴδῃ αὐτόν. Βίας οὖν αὐτῷ πολλῆς περιτεθείσης ἔδοξεν ἄλλον ἕνα παραλαβεῖν καὶ ὑπάγειν. 2. Καὶ ἐσήμανεν ἐν τῷ οἴκῳ τῆς ἀδελφῆς ὅτι Ὁ ἀδελφός σου Πίωρ παρεγένετο. Στὰς οὖν ἕξω καὶ τοῦ ψόφου τῆς θύρας αἰσθόμενος ὅτι ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν ἢ γραῦς, καμύσας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐβόησεν πρὸς αὐτήν· Ἡ δεῖνα, ἡ δεῖνα, ἐγὼ εἰμι Πίωρ ὁ ἀδελφός σου, ἐγὼ εἰμι· βλέπε με ὅσον θέλεις. Πληροφορηθεῖσα οὖν ἐκείνη καὶ δοξάσασα τὸν θεόν, καὶ μὴ πείσασα αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν· ὁ δὲ εὐχὴν ποιήσας εἰς τὰς φλιάς ἀπεδήμησε πάλιν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

3. Τοῦτο δὲ αὐτοῦ τὸ θαῦμα φέρεται, ὅτι εἰς τὸν τόπον ὃν ᾤκησεν ὀρύξας εὗρεν ὕδωρ πικρότατον· καὶ μέχρις οὗ ἐτελεύτησεν ἐκεῖ παρέμεινε, στοιχήσας τῇ πικρότητι τοῦ ὕδατος ἵνα δείξῃ τὴν ἑαυτοῦ ὑπομονήν. Πολλοὶ οὖν τῶν μοναχῶν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ φιλονεικήσαντες μεῖναι ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἐνιαυτὸν οὐκ ἴσχυσαν ἐκτελέσαι· ἔστι γὰρ φοβερὸς ὁ τόπος καὶ ἀπαράκλητος.

4. Μωσῆς ὁ Λίβυς, ἀνὴρ πραότατος λίαν καὶ ἀγαπητικώτατος, κατηξιώθη χαρίσματος ἰαμάτων. Οὗτός μοι δι-

39. PIOR³⁶¹

39.1. Neki Egipčan Pior se je kot mladenič odpovedal svetu, zapustil očetovo hišo in v čezmerni vnemi dal Bogu besedo, da ne bo več videl nikogar svojih. Po petdesetih letih pa je njegova sestra, ki se je postarala, slišala, da še živi, in je bila je vsa iz sebe, češ da ga mora videti. Ker ni mogla iti v veliko puščavo, je prosila škofa tiste pokrajine, naj piše očetom v puščavi, naj ga pošljejo, da ga ona vidi. Ker so torej silno pritiskali nanj, je sklenil vzeti še nekoga s seboj in oditi. 2. In v sestrični hiši je naznanil: »Tvoj brat Pior je prišel.« Stal je torej zunaj, in ko je zaznal po zvoku vrat, da mu je starka prišla naproti, je zatisnil oči in zavpil proti njej: »Ti, ta in ta, jaz sem Pior, tvoj brat, jaz sem! Glej me, kolikor hočeš!« Ona je bila tedaj popolnoma zadovoljna in je slavila Boga, in ko ga ni prepričala, da bi vstopil v njeno hišo, se je vrnila v svoje stanovanje. On pa je na pragu zmolil molitev in odrinil spet v puščavo.

3. Pripovedujejo o sledečem njegovem čudežu, da je namreč na kraju, kjer je prebival, kopal in našel zelo grenko vodo.³⁶² In ostal je tam, dokler ni umrl, prilagodil se je grenkobi vode, da bi dokazal svojo stanovitnost. Mnogi menihi so se torej po njegovi smrti borili, da bi ostali v njegovi celici, a niso mogli preživeti niti enega leta; kraj je namreč strašen in brez vsakega udobja.

4. Libijec Mojzes,³⁶³ nadvse pohleven in ljubezniv mož, je postal vreden milostnega daru ozdravljanja. On mi je

---

361 Pojavlja se tudi v AP; bil je eden prvih, ki so se naselili v Sketis; najprej je živel z Antonom Velikim, postal je duhovnik in nato samotar – izreden asket.

362 Prim. HM 23 oz. Rufin (HM) XXIX, Makarij Aleksandrijski: v puščavi je voda redka, in še to grenka, z okusom po zemeljski smoli – sicer pa ni zdravju škodljiva.

363 Nekateri domnevajo, da je istoveten z Etiopcem Mojzesom, vendar to ni prav verjetno, npr. Butler (II, op. 32, str. 197) misli, da ni.

ηγῆσατο ὅτι Ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὧν νέος φρέαρ ὠρύξαμεν μέγιστον, εἴκοσι ποδῶν πλάτος· ἐν τούτῳ τρεῖς ἡμέρας ἐκχοίσαντες ἄνδρες ὀγδοήκοντα καὶ τὴν συνήθη καὶ ὑποπτον φλέβα παρελθόντες ὡς πῆχυν, οὐχ εὖρομεν ὕδωρ. Πάνυ οὖν λυπηθέντες ἐσκεπτόμεθα ἀναχωρῆσαι τοῦ ἔργου· καὶ ἐπιστὰς ὁ Πίωρ ἐκ τῆς πανερήμου ἐν αὐτῇ τῇ ἕκτῃ τοῦ καύματος, γέρων περιβεβλημένος τὴν μηλωτὴν, ἠσπάσατο ἡμᾶς καὶ λέγει μετὰ τὸν ἀσπασμόν· Τί ἐμικροψυχήσατε, ὀλιγόπιστοι; Ἐώρακα γὰρ ὑμᾶς ἀπὸ ἐχθῆς μικροψυχοῦντας. 5. Καὶ κατελθὼν ἐν τῇ κλίμακι εἰς τὸ ὄρυγμα τοῦ φρέατος ποιεῖ εὐχὴν σὺν αὐτοῖς· καὶ λαβὼν τὸν ὄρυγα λέγει κατενεγκῶν τρίτην πληγὴν· Ὁ θεὸς τῶν ἀγίων πατριαρχῶν, μὴ ἀχρειώσης τὸν πόνον τῶν δούλων σου, ἀλλὰ ἀπόστειλον αὐτοῖς τὴν τῶν ὑδάτων χρεῖαν. Καὶ παραχρῆμα ἐξεπήδησεν ὕδωρ ὡς ῥαντισθῆναι ὅλους. Πάλιν οὖν προσευξάμενος ᾤχετο. Ἀναγκαζόντων οὖν αὐτὸν φαγεῖν οὐκ ἠνέσχετο εἰπών· Δι' ὃ ἀπεστάλην ἠνύσθη· δι' ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἀπεστάλην.

povedal: Ko sem bil še mlad v samostanu, smo izkopali zelo velik vodnjak, dvajset čevljev širok. Osemdeset mož nas je v njem tri dni izkopavalo; običajno in predvideno globino smo prešli že nekako za komolec, a nismo našli vode. Zelo nejevoljni smo preudarjali, da bi opustili delo. A iz širne puščave se je pojavil Pior prav ob šesti uri,³⁶⁴ uri vročine, starec, odet v ovčjo kožo; pozdravil nas je in po pozdravu rekel: »Kaj ste malodušni, maloverni?³⁶⁵ Že od včeraj vas namreč vidim, da postajate malodušni.« 5. Po lestvi se je spustil v jamo vodnjaka ter zmolil z njimi molitev; in vzel je rovnico, trikrat udaril in rekel: »Bog svetih patriarhov, ne daj, da bi bil zaman napor tvojih služabnikov, ampak jim pošlji potrebno vodo.« In takoj je pridrla voda, tako da so bili vsi poškopljani. Tedaj je spet zmolil in se odpravil. Ko so ga silili jesti, ni privolil; rekel je: »Izvršil sem to, zaradi česar sem bil poslan; za tole pa nisem bil poslan.«

---

364 Tj. opoldne.

365 Prim. Mt 8,26.

40. Περί Ἐφραΐμ

40.1. Τὰ κατὰ Ἐφραΐμ τὸν διάκονον τῆς Ἐδεσηνῶν ἐκκλησίας πάντως ἀκήκοας· γέγονε γὰρ εἰς τῶν μνημονεύεσθαι ἀξίων παρὰ τῶν ὀσίων. Οὗτος ἀξίως τὴν τοῦ πνεύματος ὁδὸν ἐξανύσας καὶ μὴ ἐκτραπείς τῆς εὐθείας κατηξιώθη χαρίσματος γνώσεως φυσικῆς, ἣν διαδέχεται θεολογία καὶ ἐσχάτη μακαριότης. Τὸν ἡσυχον οὖν αἰεὶ ἐξασκήσας βίον καὶ τοὺς παρατυγχάνοντας οἰκοδομῶν ἐπὶ ἔτη ἱκανά, ἐς ὕστερον προῆλθε τῆς κέλλης ἐξ αἰτίας τοιαύσδε· 2. λιμοῦ καταλαβόντος μεγάλου τὴν Ἐδεσηνῶν πόλιν κατοικτειρήσας πᾶσαν τὴν ἀγροικίαν διαφθειρομένην προσῆλθε τοῖς ἀδροῖς ἐν ὕλῃ καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἔνεκεν οὐκ ἐλεᾶτε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν διαφθειρομένην, ἀλλὰ τὸν πλοῦτον ὑμῶν σήπετε εἰς κατάκριμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν; Σκεψάμενοι οὖν λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Οὐκ ἔχομεν τίτι πιστεύσομεν πρὸς τὸ διακονῆσαι τοῖς λιμώττουσι· πάντες γὰρ καπηλεύουσι τὰ πράγματα. Λέγει αὐτοῖς· Τί ὑμῖν δοκῶ ἐγώ; Εἶχε δὲ μεγάλην ὑπόληψιν παρὰ πᾶσιν, οὐ ψευδῶς ἀλλ' ἀληθῶς. 3. Λέγουσιν αὐτῷ· Ἄνθρωπόν σε οἶδαμεν θεοῦ. Οὐκοῦν ἐμοί, φησίν, ἐμπιστεύσατε· ἰδοὺ δι' ὑμᾶς χειροτονῶ ἐμαυτὸν ξενοδόχον. Καὶ λαβὼν ἀργύρια καὶ διαφράξας τοὺς ἐμβόλους καὶ στήσας κλίνας ὡς τριακοσίας ἐνοσοκόμει τοὺς λιμώττοντας, τοὺς μὲν ἐκλιμ πάνοντας θάπτων, τοὺς δὲ ἐλπίδα ἔχοντας ζωῆς νοσοκομῶν, καὶ ἀπλῶς πᾶσι τοῖς ἐπιχωριάζουσι τοῦ λιμοῦ ἔνεκεν ξενοδοχίαν καὶ ὑπηρεσίαν καθ' ἡμέραν παρέχων ἐκ τῶν χορηγουμένων αὐτῷ. 4. Πληρωθέντος οὖν τοῦ ἑνιαυτοῦ καὶ διαδεξαμένης τῆς εὐθηνίας καὶ πάντων οἴκοι πορευομένων, μηκέτι ἔχων ὁ πράξει εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ κέλλαν καὶ ἐτελεύτησε

40. EFREM³⁶⁶

40.1. Gotovo si slišal o dejanjih Efrema, diakona cerkve v Edesi.³⁶⁷ Je namreč med tistimi, ki so vredni, da se omenjajo med svetniki. Ker je šel pošteno po poti Duha in ni skrenil s prave smeri, je postal vreden milostnega daru spoznanja narave, ki se nadaljuje v bogoslovje in poslednjo blaženost. Vedno je živel asketsko življenje v miru srca in nekaj let je izgrajeval tiste, ki so ga prišli obiskat, kasneje pa je odšel iz celice iz sledečega vzroka: 2. ko je velika lakota zajela mesto Edeso, se mu je močno zasmilila vsa dežela, ki je šla v pogubo, in je odšel k premožnim in jim rekel: »Zakaj nimate usmiljenja s človeško naravo, ki se uničuje, ampak puščate svoje bogastvo, da gnije v obsodbo vaših duš?« Premislili so in mu rekli: »Nimamo nikogar, ki bi mu zaupali, da bi stregel lačnim. Vsi namreč izrabljajo položaj za trženje.« Reče jim: »Kaj pa mislite o meni?« Imel pa je zelo velik ugled pri vseh, ki ni (slonel) na laži, ampak v resnici. 3. Rečejo mu: »Vemo, da si Božji človek.« Reče: »Ali ne bi torej meni zaupali! Glejte, zaradi vas se imenujem za gostitelja.« In vzel je denar, zgradil prostor za javno zborovanje,³⁶⁸ postavil postelje, kakih tristo, negoval sestradane, umrle pokopaval, tiste, ki so imeli upanje za življenje, je negoval, in sploh je vsem, ki so kar naprej prihajali zaradi lakote, nudil gostoljubje in jim postregel iz potrebnih sredstev, ki so mu jih priskrbeli. 4. Ko se je torej izteklo leto in se je povrnilo blagostanje, so se vsi vrnil domov, in ko ni imel ničesar več, kar bi delal, je odšel v svojo celico in po enem mesecu umrl; Bog mu je ponudil to priložnost kakor venec ob njegovem

---

366 Efrema Sirskega (zač 4. stoletja – 373); podrobnejši podatki v spremni besedi: *Sirsko izročilo*.

367 Antično naselje na ozemlju Turčije, *Edessa*, dan. Urfa, blizu sirske meje.

368 Gr. *émboloi*, tj. dvignjeni prostor za javno zborovanje, za govornike, ploščad, oder; lat. *rostra*.

μετὰ μῆνα, τοῦ θεοῦ παρασχόντος αὐτῷ τὴν ἀφορμὴν
ταύτην στεφάνου τρόπον εἰς τὰ ἔσχατα αὐτοῦ. Κατέλιπε
δὲ καὶ συντάγματα ὧν τὰ πλεῖστα σπουδῆς ἄξια.

poslednjem času. Zapustil je tudi spise, katerih večina je vredna prizadevnega preučevanja³⁶⁹.

---

³⁶⁹ Gr. *spoudé*, lat. *studium*; torej vredna študija.

41. Περὶ γυναικῶν ἀγίων

41.1. Ἀναγκαῖον δέ ἐστι καὶ γυναικῶν ἀνδρείων μνημονεῦσαι ἐν τῷ βιβλίῳ, αἷς καὶ ὁ θεὸς τὰ ἴσα τοῖς ἀνδράσι τῶν ἄθλων ἐχαρίσατο, ὑπὲρ τοῦ μὴ προφασίζεσθαι αὐτὰς ὡς ἀσθενεστέρας οὔσας πρὸς κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς. Πολλὰς μὲν οὖν ἐώρακα, καὶ πολλαῖς ἀστείαις συντετύχηκα παρθένοις τε καὶ χήραις· 2. [ἐν αἷς καὶ Παύλῃ τῇ Ῥωμαίᾳ τῇ μητρὶ Τοξοτίου, γυναικὶ εἰς τὴν πνευματικὴν πολιτείαν ἀστειοτάτῃ· ἧς ἐμπόδιον γέγονεν Ἰερώνυμός τις ἀπὸ Δαλματίας· δυναμένην γὰρ αὐτὴν ὑπερπτῆναι πασῶν, εὐφροσύνῃ οὔσαν, προσενεπόδισε τῇ ἑαυτοῦ βασκανίᾳ ἐλκύσας αὐτὴν πρὸς τὸν ἴδιον αὐτοῦ σκοπόν. Ἦς θυγάτηρ ἐστί, καὶ νῦν ἀσκεῖται, Εὐστόχιον ὀνόματι ἐν Βηθλεέμ· ἧς ἐγὼ ἐν συντυχίᾳ οὐ γέγονα, λέγεται δὲ σφόδρα εἶναι σωφρονεστάτη, συνοδίαν ἔχουσα πεντήκοντα παρθένων.

3. Ἐγνων δὲ καὶ Βενερίαν τὴν Βαλλοβίκου τοῦ κόμητος, καλῶς διασκορπίσασαν τὸ τῆς καμήλου φορτίον, καὶ ἀπαλλαγεῖσαν τῶν ἐκ τῆς ὕλης τραυμάτων· καὶ Θεοδώραν τὴν τοῦ τριβούνου, τὴν ἐπὶ τοσοῦτον ἀκτημοσύνης ἐλάσασαν ὡς ἐλεημοσύνην λαβοῦσαν οὕτω τελευτῆσαι ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Ἡσυχᾶ παρὰ θάλατταν. Ἐγνων Ὀσίαν ὀνόματι, τὰ ὅλα καὶ σεμνοτάτην γυναικᾶ καὶ τὴν ταύτης ἀδελφὴν Ἀδολίαν, οὐκ ἀξίως μὲν ταύτης, ἐπαξίως δὲ τῆς δυνάμεως ἑαυτῆς ζήσασαν. 4. Ἐγνων ἐγὼ καὶ Βασιανίλλαν, τὴν Κανδιδιανοῦ τοῦ στρατηλάτου, προθύμως καὶ εὐλαβῶς τὴν ἀρετὴν ἐξασκήσασαν, καὶ ἐχομένην εἰσέτι καὶ νῦν τῶν ἀγώνων σφοδρῶς· καὶ Φωτεινὴν παρθένον σεμνοτάτην εἰς ἄκρον, θυγατέρα Θεοκτίστου τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ κατὰ Λαοδίκειαν. Συνέτυχον δὲ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ σεμνοτάτῃ γυναικὶ καὶ

41. SVETE ŽENE

41.1. V tej knjigi se je potrebno spomniti tudi hrabrih žena, katerim je Bog milostno podelil, da so prenašale enake boje kot mošje, da ne bi bilo izgovora, češ da so preslabotne, da bi v popolnosti dosegale krepost. Mnoge sem videl in mnoge plemenite sem srečal, device in vdove. 2. [370 Med njimi tudi Pavlo, mater Toksotija,³⁷¹ ženo, izredno plemenito v duhovnem načinu življenja. V prepreko pa ji je bil neki Hieronim iz Dalmacije. Lahko bi se dvignila nad vse, ker je bila po naravi izredno obdarovana, vendar ji je bil zapreka s svojo ljubosumnostjo, ko jo je privlekel k sebi za svoj lastni namen. Obstaja njena hči, Evstohija po imenu, in je zdaj asketinja v Betlehemu. Nje nisem srečal, ampak pravijo, da je zelo krepostna in da ima skupnost petdesetih devic.

3. Spoznal sem tudi Venerijo, ženo *komesa*³⁷² Balovika, ki je lepo razdelila tovor kamele³⁷³ in se rešila ran, ki jih povzroča premoženje. In Teodoro, tribunovo ženo, ki je dospela do takega uboštva, da je morala jemati miloščino in tako umrla v samostanu Hezih³⁷⁴ ob morju. Poznal sem v vseh pogledih izredno častivredno ženo po imenu Hozija, in njeno sestro Adolijo, ne povsem enakovredno njej, ampak je živela primerno svojim močem. 4. Poznal sem tudi Bazianilo, ženo Kandidijana, vojaškega poveljnika, ki je v kreposti in askezi živela vneto in pobožno in ima zdaj še vedno zelo veliko bojev; in Fotejno, nadvse častivredno devico, hčer Teoktista, duhovnika Laodikeje. V Antiohiji

---

370 Butler II daje odstavke od 2 do 5 v oklepaje, ker so povzeti iz različnih rokopisov.

371 Pavla je imela pet otrok, Toksotij je bil edini sin, malo niže je omenjena hči Evstohija (gr. *Eustóchion*).

372 Gr. *kómes* iz lat. *comes*; višji državni uradnik ali uradnik na dvoru.

373 Namreč svoje premoženje; prim. Mt 19,24.

374 Morda gre za samostan Hezihija Sinajskega, meniha in duhovnika samostana Batos (Grm) na Sinaju.

τῷ θεῷ προσομιλούση, τῇ διακονίσῃ Σαβινιανῇ, θεία Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Εἶδον δὲ καὶ ἐν Ρώμῃ τὴν καλὴν Ἀσέλλαν τὴν παρθένον γεγηρακυῖαν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, σφόδρα πραῦτάτην γυναῖκα καὶ ἀνεχομένην συνοδίας. 5. Ἐν οἷς ἔθεασάμην ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας νεοκατηχῆτους· ἔθεασάμην καὶ Ἀβίταν τὴν τοῦ θεοῦ ἀξίαν σὺν τῷ ταύτης ἀνδρὶ Ἀπρονιανῷ καὶ τῇ τούτων θυγατρὶ Εὐνομίῃ, εὐαρεστοῦντας τῷ θεῷ, ὡς ἄντικρυς μετατεθῆναι ἐπὶ τὴν ἐνάρετον καὶ ἐγκρατῆ πολιτείαν, καταξιωθέντες ἐν τούτοις καὶ τῆς ἐν Χριστῷ κοιμήσεως, ἐλευθερωθέντες μὲν πάσης ἁμαρτίας ἐντὸς δὲ καὶ γνώσεως γενόμενοι, ἐν μνήμῃ ἀγαθῇ τὸν βίον ἑαυτῶν καταλείψαντες.]

sem srečal tudi zelo častivredno ženo, povezano z Bogom, diakoniso Savinijano,³⁷⁵ teto Janeza, škofa v Konstantinopolu. V Rimu sem videl tudi lepo Azelo,³⁷⁶ devico, ki se je postarala v samostanu, zelo ponižno, ki je vdano prenašala življenje v skupnosti. 5. Tam sem videl može in žene, pred kratkim uvedene v vero. Videl sem tudi Avito,³⁷⁷ vredno Boga, njenega moža Apronijana in njuno hčer Evnomijo, ki so ugajali Bogu: ravno so se spreobrnil v kreposten in vzdržen način življenja, v katerem so postali vredni zaspati v Kristusu; osvobojeni vsakega greha in uvedeni v spoznanje so zapustili svoje življenje v lepem³⁷⁸ spominu.]

---

375 Omenja jo tudi Janez Krizostom (*Epistula ad Olympiadem* 6,4, SC XIII, str. 103).

376 Verjetno gre za plemenito Rimljanko, Hieronimovo prijateljico.

377 Pavlin iz Nole (*Carmen* 21) jo omenja skupaj z možem Apronijanom Turcijem in hčerjo Evnomijo.

378 Db. *dobrem*.

42. Περὶ Ἰουλιανοῦ

42.1. [Ἀκήκοα περὶ Ἰουλιανοῦ τινὸς ἐν τοῖς μέρεσι τῶν Ἐδεσηνῶν, ἀνδρὸς ἀσκητικωτάτου· ὃς καθ' ὑπερβολὴν κατατήξας αὐτοῦ τὸ σαρκίον ὅστέα καὶ δέρμα περιέφερε μόνον. Οὗτος εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ τέλους κατηξιώθη τιμῆς χαρίσματος ἰαμάτων.]

42. JULIJAN

42.1. [Slišal sem o nekem Julijanu³⁷⁹ iz pokrajine Edese, izredno asketskem možu, ki je čez vso mero shujšal svoje telo³⁸⁰, tako da je nosil okrog le kosti in kožo. Ob koncu svojega življenja je postal vreden časti – milostnega daru ozdravljanja.]

---

379 Efrem Sirski je napisal Julijanovo življenje, kot poroča Sozomen (HE III 14, 29).

380 V grščini je tu pomanjševalnica: ›telesce‹, prevedli bi lahko tudi ›bedno telo‹.

43. Περὶ Ἀδολίου

43.1. Ἔγνων τινὰ πάλιν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὀνόματι Ἀδόλιον, Ταρσέα τῷ γενεῖ, ὃς παραγενόμενος ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις λίαν τὴν ἄτριπτον ὤδευσεν ὁδόν, οὐχ ἦν οἱ πολλοὶ ἐβαδίσαμεν, ἀλλὰ ξένην τινὰ ἀνατεμῶν ἑαυτῷ πολιτείαν· ὑπὲρ ἄνθρωπον γὰρ ἤσκησεν, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς δαίμονας φρίζοντας αὐτοῦ τὸ αὐστηρὸν μηδὲ τολμησαὶ αὐτῷ προσεγγίσει. Δι' ὑπερβολὴν γὰρ ἐγκρατείας καὶ ἀγρυπνίας ὑπενοήθη καὶ φάσμα εἶναι. 2. Ἐν μὲν γὰρ τῇ τεσσαρακοστῇ ἦσθιε διὰ πέντε, τὸν δὲ ἄλλον ὅλον καιρὸν μίαν παρὰ μίαν. Τὸ δὲ μέγα αὐτοῦ τοῦτο ἦν· ἀφ' ἑσπέρας μέχρις ὅτε πάλιν ἡ ἀδελφότης συνήγετο εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους, ἐν τῷ Ἐλαιῶνι εἰς τὸν τῆς ἀναλήψεως βουνὸν ὅθεν ἀνελήφθη ὁ Ἰησοῦς, ἐστῶς καὶ ψάλλων καὶ προσευχόμενος διετέλει· καὶ εἴτε ἔνιφεν εἴτε ἔβρεχεν εἴτε ἐπάχιζεν, ἀσάλευτος ἔμενε. 3. Πληρώσας οὖν τὸν συνήθη καιρὸν τῷ ἐξυπνιστικῷ σφυρίῳ τὰς πάντων ἔκρουε κέλλας, συνάγων αὐτοὺς εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους, καὶ καθ' ἕκαστον οἶκον συμπάλλων αὐτοῖς ἐν ἡ δευτέρον ἀντίφωνον, καὶ συνευχόμενος, οὕτως ἀπῆει πρὸ ἡμέρας εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας πολλάκις ἐκδιδυσκόντων αὐτὸν τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀποσφιγγόντων αὐτοῦ τὰ ἱμάτια ὡς ἀπὸ πλύτρας, καὶ ἄλλα περιβαλλόντων. Οὕτως οὖν πάλιν ἀναπαεῖς μέχρι τῆς ὥρας τῆς ψαλμωδίας προσεῖχεν ἕως ἑσπέρας. Καὶ αὕτη τοίνυν ἡ ἀρετὴ Ἀδολίου τοῦ Ταρσεῶς τοῦ τελειωθέντος ἐν Ἱεροσολύμοις κάκεῖ κοιμηθέντος.

43. ADOLIJ

43.1. V Jeruzalemu sem spoznal tudi nekoga po imenu Adolij, po rodu iz Tarza,³⁸¹ ki je potem, ko je prišel v Jeruzalem, hodil po zelo neuhojeni poti, po kateri ne stopamo mnogi, ampak si je utrl neki nenavaden način življenja. Izvajal je askezo preko človeške mere, da so celo demoni drgetali od strahu pred njegovo strogostjo in se mu niso drznili približati. Zaradi pretirane vzdržnosti in bedenja je bil osumljen celo, da je prikazen. 2. Med štiridesetdnevnim postom je namreč jedel le na pet dni, ves ostali čas pa vsak drugi dan. Res nekaj velikega pri njem pa je bilo tole: od večera do takrat, ko se je skupnost bratov spet zbrala v hišah molitve, je on stal na Oljski gori, na vzpetini vnebohoda, kjer je bil Jezus vzdignjen (v nebo), in pel psalme in molil brez prestanka; in naj je deževalo, snežilo ali zmrzovalo, on je ostal nepremičen. 3. In ko je pretekkel običajni čas, je s tolkalom za zbujanje potolkel po celici vsakogar in jih zbiral v hiše molitve, in v vsaki hiši je z njimi zapel eno ali dve antifoni³⁸² in molil z njimi; pred svitom se je vrnil v svojo celico, a tako, da so resnici na ljubo bratje često slekli njegova oblačila, jih oželi, kakor bi prišla iz pranja, in mu ogrnili druga. Tako se je torej vrnil in počival do ure za petje psalmov in in se nato (petju) posvetil do večera. To je bila torej krepost Taržana Adolija, ki je v Jeruzalemu postal popoln in tam tudi zaspal.

---

381 Gl. op. k *Prologu* 6; o tem Adoliju sicer ni drugih podatkov.

382 Psalme so peli v dveh skupinah, ki sta si odpevali (prim. Barchiesi, str. 378, op. 18), ali pa je naprej zapel solist, ostali so odpevali (prim. HM 23 oz. Rufin, HM xxix, Makarij Aleksandrijski).

44. Περὶ Ἰννοκεντίου

44.1. Τὰ κατὰ τὸν μακάριον Ἰννοκέντιον τὸν πρεσβύτερον τοῦ Ἐλαιῶνος παρὰ πολλῶν μὲν ἀκήκοας, οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ παρ' ἡμῶν τῶν συζησάντων αὐτῷ τρία ἔτη ἀκούση. Οὗτος ἀπλούστατος ἦν καθ' ὑπερβολὴν· γενόμενος δὲ τῶν ἐπιδόξων ἐν τῷ παλατίῳ ἐν ταῖς ἀρχαῖς Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως ἀπετάξατο ὀρμώμενος ἀπὸ γάμου, ἐν οἷς εἶχε καὶ υἱὸν Παῦλον ὀνόματι δομέστικον στρατευόμενον. 2. Τούτου ἀμαρτήσαντος πρὸς θυγατέρα πρεσβυτέρου ἐπαράσατο ὁ Ἰννοκέντιος τῷ ἰδίῳ υἱῷ, παρακάλεσας τὸν θεὸν καὶ εἰπὼν ὅτι Κύριε, δὸς αὐτῷ τοιοῦτον πνεῦμα ἵνα μηκέτι εὗρη καιρὸν τοῦ ἐξαμαρτῆσαι τὸ σαρκίον· ἄμεινον ἠγησάμενος δαιμονίῳ αὐτὸν πυκτεῦειν ἢ ἀκολασίᾳ. Ὁ δὴ καὶ γεγένηται. Ὅς ἔτι καὶ νῦν ἐστὶν εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν σιδηροφορῶν καὶ παιδευόμενος ὑπὸ τοῦ πνεύματος. 3. Οὗτος ὁ Ἰννοκέντιος οἶος μὲν γέγονεν ἐλεήμων λήρος ὀφθήσομαι τάληθῆ διηγούμενος, ὡς πολλάκις κλέπτειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν καὶ διδόναι τοῖς δεομένοις. Καθ' ὑπερβολὴν δὲ γέγονεν ἄκακος καὶ ἀπλοῦς, καὶ χαρίσματος ἠξιώθη κατὰ δαιμόνων. Ἐν οἷς ποτὲ ἠνέχθη αὐτῷ νεανίσκος ὀρώντων ἡμῶν ὑπὸ πνεύματος ληφθεὶς καὶ παρέσεως, ὡς ἐμὲ θεασάμενον ἄντικρυς θελῆσαι διώξαι τὴν μητέρα τοῦ ἀχθέντος, ἀπευδοκήσαντα τῆς θεραπείας. 4. Συνέβη οὖν ἐν τῷ μεταξὺ ἐλθόντα τὸν γέροντα θεάσασθαι αὐτὴν παρεστῶσαν καὶ κλαίουσαν καὶ ὀδυρομένην ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ συμφορᾷ τοῦ υἱοῦ. Δακρύσας οὖν ὁ καλόγηρος καὶ ἐπισπλαγχνισθεὶς λαβῶν

44. Inocencij³⁸³

44, 1. O dejanjih blaženega Inocencija, duhovnika na Oljski gori, si slišal od mnogih, nič manj ne boš slišal od mene,³⁸⁴ ki sem tri leta živel z njim. Bil je izredno preprost. Ko pa je postal eden odličnih v palači v začetku vladanja³⁸⁵ cesarja Konstancija, se je odpovedal svetu in se odrekel zakonu, v katerem je imel tudi sina, Pavla po imenu, ki je služil kot vojak v cesarski gardi. 2. Ko se je ta pregrešil nad hčerko duhovnika, je Inocencij preklel lastnega sina in prosil Boga, rekoč: »Gospod, daj mu takega duha, da njegovo telo ne bo nikoli našlo ugodnega trenutka za greh.« Menil je, da je bolje, da se bori z demonom kakor z razuzdanostjo. To se je tudi zgodilo. Še sedaj je na Oljski gori, opasan z železno verigo³⁸⁶ in duh ga vzdaja. 3. Ta Inocencij je postal tako poln usmiljenja, da bo videti, kot da blebetam, čeprav bom govoril resnico; tako je večkrat kradel bratom, da je dal potrebnim. Bil je res čez mero brez hudobije in preprost, in postal je vreden milostnega daru proti demonom. Med drugim so mu nekoč prinesli mladeniča, ki je bil v oblasti demona in paraliziran, tako da sem hotel takoj odgnati mater bolnika, ko sem ga videl, ker nisem verjel, da ga je možno ozdraviti. 4. Toda medtem je prišel starec in jo videl stati tam in tožiti in objokovati sinovo nepopisno nesrečo. Starca so oblile solze in poln usmiljenja je vzel mladeniča

---

383 Možna izgovorjava (po gr.) Inokentij. Nekateri komentatorji istove-tijo tega Inocencija s papežem Inocenc(ij)em I; o tem prim. Butler II, op. 80, str. 219.

384 V izvirniku množina: ›od nas‹, vendar je to verjetno *plurale mode-stiae*.

385 Gr. *en taís archaís* bi morda lahko prevedli tudi bolj splošno: za časa vladanja ali celo med vladnimi uradniki, kar pl. *hai archaí* lahko pomeni.

386 Gr. *siderophorôn* na tem mestu nekateri prevajajo: *je bil pod orožjem*, vendar prim. 45,2, kjer *siderophoría* nedvomno pomeni ›spokorno nošenje verige‹.

τὸν νεανίσκον εἰσήλθεν εἰς τὸ μαρτύριον ἑαυτοῦ ὃ ᾠκοδομήκει αὐτός, ἐν ᾧ λείψανα κατακεῖται Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ ἐπευξάμενος αὐτῷ μέχρις ἑννάτης ὥρας ἀπὸ τρίτης ὥρας, ὑγιῆ ἀπέδωκε τὸν νεανίσκον τῇ αὐτοῦ μητρὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ τὴν πάρεσιν αὐτοῦ καὶ τὸν δαίμονα ἐξελάσας· τοιαύτη δὲ ἦν ἡ πάρεσις αὐτοῦ ὡς πτύοντα τὸν παῖδα ἐπὶ τὸν νῶτον πτύειν, οὕτως ἦν ἐκστραφεῖς.

5. Πρόβατον ἀπολέσασα γραῦς τις προσῆλθεν αὐτῷ κλαίουσα· καὶ ἀκολουθήσας αὐτῇ λέγει· Δεῖξόν μοι τὸν τόπον ἔνθα ἀπώλεσας. Ἀπάγει αὐτὸν εἰς τοὺς περὶ τὸ Λαζάριον τόπους. Στὰς οὖν προσηύξατο. Οἱ δὲ κλέψαντες νεώτεροι προφθάσαντες ἔσφαξαν αὐτό. Ἐν τῷ οὖν προσεύξασθαι αὐτὸν μηδενὸς ὁμολογοῦντος, κεκρυμμένου τοῦ κρεαδίου ἐν τῷ ἀμπελῶνι, ποθὲν κόραξ ἐλθὼν ἐπέστη καὶ λαβὼν κόπαιον πάλιν ἀπέστη. Καὶ προσσχὼν ὁ μακάριος εὔρε τὸ θῦμα· καὶ οὕτω προσπεσόντες αὐτῷ οἱ νεώτεροι ὠμολόγησαν οἱ σφάζαντες αὐτό, ἀπαιτηθέντες τὸ ἄξιον τίμημα.

in šel v svoje svetišče,³⁸⁷ ki ga je sam zgradil, v katerem leže relikvije Janeza Krstnika.³⁸⁸ In molil je nad njim od tretje vse do devete ure, nato je mladeniča zdravega dal njegovi materi še isti dan, ko je izgnal tako paralizo kot demona. Paraliza³⁸⁹ pa je bila tako huda, da je otrok, ko je pljunil, pljunil na lastni hrbet, tako je bil zveržen.

5. Neka starka, ki je izgubila ovco, je jokajoč prišla k njemu. Šel je z njo in ji rekel: »Pokaži mi kraj, kjer si jo izgubila.« Odvedla ga je na mesto pri Lazariju.³⁹⁰ Stal je torej tam in molil. Mladeniči, ki so (ovco) ukradli, so jo že zaklali. Nihče ni priznal (dejanja), truplo pa je bilo skrito v vinarstvu; in medtem ko je on molil, je od nekod prišel krokar, se ustavil nad (truplom), vzel kos mesa in spet odletel. In blaženi mož je šel tja in našel zaklano žival. In tako so mu mladeniči, ki so jo zaklali, padli k nogam in priznali – in zahteval je od njih ustrezno protivrednost.³⁹¹

---

387 Db. *pričevanje*; *kraj pričevanja, mučeništva*, gr. *martyrion*; izraz za grob svetnika, mučenca oz. pričevalca, ki je postal svetišče, ali svetišče, kjer so hranili relikvije mučencev.

388 Po pričevanju drugih, npr. Rufina (*HE* II, 27–28), pa naj bi bile relikvije (tudi?) v Aleksandriji.

389 Gr. *páresis*, paraliza oz. delna paraliza.

390 Cerkev v Betaniji pri Jeruzalemu v spomin na Jezusovo obuditev Lazarja (prim. Jn 11,43; omenjena tudi v *Itinerarium Egeriae* 15, 11); naziv pa se je uporabljal tudi za samo Betanijo.

391 PG 34, stolp. 1210, dodaja: *Tako so bili posvarjeni/kaznovani, da si ne bi nikoli več drznili česa takšnega.*

45. Περὶ Φιλορώμου

45.1. [Περιετύχομεν ἐν Γαλατία καὶ συνεχρονίσαμεν μακρῶ χρόνῳ τῷ πρεσβυτέρῳ Φιλορώμῳ ἀνδρὶ ἀσκητικωτάτῳ καὶ καρτερικωτάτῳ· ὃς ὄρμητο μὲν ἐξ οἰκέτιδος μητρὸς ἐλευθέρου δὲ πατρὸς· τοσαύτην δὲ εὐγένειαν εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ἐνεδειξάτο πολιτείαν, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀνικήτους ἐν γένει αἰδεῖσθαι αὐτοῦ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀρετὴν. Οὗτος ἀπετάξατο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουλιανοῦ τοῦ δυσωνύμου βασιλέως, καὶ μετὰ παρρησίας διελέχθη τούτῳ. Ὁν ξυρισθῆναι ἐκέλευσε καὶ ὑπὸ παιδαρίων κοσσισθῆναι· ὃς ἐγκαρτερήσας τῷ πράγματι, καὶ χάριτας αὐτῷ ὠμολόγησεν, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο. 2. Τούτῳ ἐπέθετο ἐν προοιμίῳ ὁ τῆς πορνείας πόλεμος καὶ τῆς γαστριμαργίας· ὃς τὸ πάθος ἐξήλασεν ἐγκλεισμῶ τε καὶ σιδηροφορίᾳ, καὶ ἀποχῇ σιτίου ἄρτου καὶ πάντων τῶν ἐψομένων διὰ πυρός. Διακαρτερήσας ἐν τούτοις ἐπὶ δεκαοκτῶ ἔτεσιν ἦσε τὸν ἐπινίκιον ὕμνον τῷ Χριστῷ. Οὗτος ὑπὸ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας διαφόρως πολεμηθεὶς ἐνεκαρτέρησεν ἐν ἐνὶ μοναστηρίῳ τεσσαράκοντα ἔτη. Ἀφηγεῖτο δὲ οὗτος ὅτι Ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο ἔτη οὐδεμιᾶς ὀπώρας ἠψάμην. Δειλίας δὲ ποτε πολεμησάσης πρὸς τὸ ταύτης περιγενέσθαι μνήματι ἑαυτὸν καθεῖρξεν ἐπὶ ἔτη ἕξ. 3. Τούτου πάνυ ἐκήδετο ὁ μακάριος Βασίλειος ὁ ἐπίσκοπος ἠδόμενος αὐτοῦ τῇ αὐστηρίᾳ καὶ τῇ στυφότητι· ὃς εἰσέτι καὶ νῦν τοῦ καλάμου καὶ τῆς τετράδος τοῦ γράφειν οὐκ ἀνεχώρησεν, ὀγδοηκοστὸν που ἄγων ἔτος. Οὗτος ἔφησεν ὅτι Ἀφ' οὗ ἐμυσταγωγῆθην καὶ ἀνεγεννήθην μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας, ἄρτον ἀλλότριον δωρεὰν οὐ βέβρωκα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἰδίων πόνων· ὡς ἐπὶ θεοῦ ἡμᾶς ἔπεισεν ὅτι διακόσια πεντήκοντα νομίσματα ἐκ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν αὐτοῦ λελωθημένοις δέδωκεν, οὐδέποτε ἀδικήσας οὐδένα. 4. Ὅς πεζῇ τῇ πορείᾳ καὶ

45. FILOROM

45.1. [V Galatiji smo srečali³⁹² duhovnika Filoroma, izredno asketskega in vzdržnega moža, in z njim preživeli dolgo časa. Rojen je bil materi, ki je bila sužnja, in svobodnemu očetu. Pokazal pa je tolikšno plemenitost v načinu življenja s posnemanjem Kristusa, da so celo najvišji po rodu³⁹³ spoštovali njegovo življenje in krepost. Svetu se je odpovedal v dneh Julijana, zloglasnega cesarja, s katerim je popolnoma odkrito govoril. Ta je ukazal, da so ga obrili in da so ga dečki³⁹⁴ klofotali. On je prenesel to početje in mu celo zagotovil hvaležnost, kot nam je sam povedal. 2. Na začetku se je bojeval z nečistostjo in požrešnostjo. To strast je pregnal tako, da se je zaklepal, nosil železne verige in se vzdržal pšeničnega kruha ter vsega, kar je bilo pripravljeno na ognju. Potem ko je vzdržal na ta način osemnajst let, je zapel zmagovito himno Kristusu. Duhovi nečistosti so ga napadali na različne načine, vendar je vzdržal v enem samem samostanu štirideset let. Povedal je: »Dvaintrideset let se nisem dotaknil nobenega sadja.« Nekoč se je bojeval s strahopetnostjo, in da bi jo premagal, se je za šest let zaprl v neki grob. 3. Nanj je bil zelo pozoren blaženi škof Bazilij, ki sta mu bili vseh njegova strogost in trdota. Še do zdaj ni opustil pisala in kvaternijev³⁹⁵ za pisanje, čeprav ima nekako osemdeset let. Rekel je: »Odkar sem bil uveden v skrivnosti in se prerodil, nisem vse do današnjega dne jedel zastonj tujega kruha, temveč le od lastnega truda.« Govoril je kakor pred Bogom in nam zagotovil, da je od dela svojih rok dal dvestopetdeset novcev pohabljenim in da ni nikoli nikomur storil krivice. 4. Peš je potoval in prišel vse do Rima ter molil

---

392 Morda bi tudi tu lahko prevajali z glagolom v ednini – prim. op. k 44, 1.

393 Db. *tisti, ki jih po rodu ni nihče prekašal*.

394 Gr. *paidária*, morda: *sužnji*.

395 Ali: *pergamentnih pol*.

μέχρις αὐτῆς Ρώμης ἀπήλθεν εὐξόμενος εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ μακαρίου Πέτρου· ἔφθασε δὲ καὶ μέχρις Ἀλεξανδρείας, εὐξόμενος εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ Μάρκου. Ἦλθε δὲ καὶ δεύτερον εἰς Ἱεροσολύμους, ἰδίους ἀπελθῶν ποσὶ καὶ ἀναλώμασιν ἑαυτῷ ἐπαρκέσας. Ἐλεγεν δὲ οὗτος ὅτι Οὐ μέμνημαί ποτε ἀποστάς κατὰ νοῦν τοῦ θεοῦ μου.]

na grobu svetega Petra. Dospel je tudi do Aleksandrije in molil v Markovem svetišču.³⁹⁶ †Šel†³⁹⁷ je še drugič v Jeruzalem, peš je hodil in se vzdrževal na svoje stroške. Govoril je: »Ne spomnim se, da bi kdaj v umu odpadel od svojega Boga.«³⁹⁸]

---

396 *Martýrion toû Márkou* je bila cerkev v Aleksandriji, posvečena sv. Marku.

397 Butler (in za njim ostali redaktorji) ima tu možno konjekturo, ker ima to mesto označeno kot pokvarjeno.

398 Prim. Ps 18,22.

46. Περὶ τῆς γραδὸς Μελανίου

46.1. Ἡ τρισμακαρία Μελάνιον Σπανῆ γέγονε τὸ γένος, εἰτοῦν Ρωμαία· θυγάτηρ μὲν γέγονε Μαρκελλίνου τοῦ ἀπὸ ὑπάτων, ἀνδρὸς δέ τινος τῶν ἀπὸ ἀξιωματῶν γυνή, οὗ καλῶς οὐκ ἐπιμέμνηται. Αὕτη χηρεύσασα εἰκοστὸν δεῦτερον ἄγουσα ἔτος ἔρωτος θείου κατηξιώθη, καὶ μηδενὶ μηδὲν εἰρηκυῖα, ἐκωλύετο γάρ ἐν τοῖς καιροῖς Οὐάλεντος ἀρχὴν ἔχοντος ἐν τῇ βασιλείᾳ, ποιήσασα ἐπίτροπον τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ὀνομασθῆναι, τὰ κινητὰ πάντα αὐτῆς λαβοῦσα καὶ ἐμβαλοῦσα εἰς πλοῖον, μετὰ φανερῶν παίδων καὶ γυναικῶν δρομαία κατέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. 2. Κάκειθεν διαπωλήσασα τὰς ὕλας καὶ εἰς χρυσὸν κατακερματίσασα εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας, τοῖς πατράσι περιτυγχάνουσα τοῖς περὶ Παμβῶ καὶ Ἀρσίσιον καὶ Σαραπίωνα τὸν μέγαν καὶ Παφνούτιον τὸν Σκητιώτην καὶ Ἰσίδωρον τὸν ὁμολογητὴν ἐπίσκοπον Ἐρμουπόλεως καὶ Διόσκορον. Καὶ ἐχρόνισε παρ' αὐτοῖς ἕως ἡμισυ ἔτους ἀνὰ τὴν ἔρημον κυκλεύουσα καὶ ἱστοροῦσα πάντας τοὺς ἀγίους.

3. Μετὰ δὲ τοῦτο τοῦ αὐγουσταλίου Ἀλεξανδρείας ἐξορίσαντος Ἰσίδωρον καὶ Πισίμιον καὶ Ἀδελφίον καὶ Παφνούτιον καὶ Παμβῶ, ἐν οἷς καὶ Ἀμμώνιον τὸν

46. MELANIJA STAREJŠA³⁹⁹

46.1. Trikrat blažena Melanija je bila po rodu Španka, torej tudi Rimljanka. Bila je hči Marcelina, bivšega konzula, in žena nekega uglednega moža, ki se ga ne spominjam dobro. Ovdovela je pri dvaindvajsetem letu in postala vredna Božje ljubezni; ne da bi komur koli kaj rekla – prepovedano je bilo namreč v času Valensa, ki je imel oblast v cesarstvu –, je poskrbela, da je bil imenovan skrbnik za njenega sina, vzela je vse svoje premičnine in jih naložila na ladjo ter z določenimi sužnji in ženami hitro odplula v Aleksandrijo.

2. Tam je razprodala svoje stvari, to naložila v zlatnike ter odšla na goro Nitrijo, da bi srečala skupnosti očetov Pamba, Arsizija, vélikega Sarapiona, Pafnucija iz Sketis,⁴⁰⁰ Izidorja, škofa pričevalca iz Hermopole,⁴⁰¹ in Dioskora.⁴⁰² Zadrževala se je pri njih pol leta, hodila naokrog po puščavi in obiskovala vse svete.

3. Zatem je prefekt⁴⁰³ Aleksandrije izgnal Izidorja, Pizimija in Adelfija,⁴⁰⁴ Pafnucija in Pamba in med drugim tudi

---

399 Db. *Starka*; gl. tudi op. k 5, 2.

400 *Pamba*: prim. 10, 1; *Arsizija, vélikega Sarapiona*: gl. op k 7, 3; *Pafnucija iz Sketis*: gl. op. k 18, 27, čeprav ni povsem zanesljivo, da gre pri vseh navedbah za isto osebo.

401 Menih iz Nitrije, ki je postal škof kraja Hermopolis Parva sredi zahodne Nilove Delte, današnji Damanhur (čeprav Jean Bolland v *Acta sanctorum* domneva, da gre za kraj Hermopolis Magna, nekdanji Khmun, v bližini današnjega El Ashmunein v okrožju Tebaide, predela v Zgornjem Egiptu okoli starodavne prestolnice Tebe; tja naj bi se zatekla Sveta družina ob begu v Egipt). O možeh z imenom Izidor gl. tudi op. k 1, 1; 10, 2 in 19, 5.

402 Dioskor in malo kasneje omenjeni Amonij sta dva od Visokih bratov (*Makroadelphoi*) iz Nitrije (tako imenovanih po visokih postavah: Dioskor, Amonij, Evtimij, Evzebij; bili so preganjani zaradi origenezizma).

403 Gr. *augoustálios* iz lat. *praefectus augustalis*.

404 Tudi Epifanij iz Salamine (*Adversus haereses* 72,11) omenja med izgnanimi škofi ta tri imena.

παρώτην, καὶ δώδεκα ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, εἰς τὴν Παλαιστίνην περὶ Διοκαισάρειαν· οἷς ἠκολούθησεν αὕτη ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων ὑπηρετουμένη. Κωλυομένων δὲ τῶν ὑπηρετῶν, ὡς διηγοῦντο, συνέτυχον γὰρ τῷ ἀγίῳ Πισιμίῳ καὶ Ἰσιδώρῳ καὶ Παφνουτίῳ καὶ Ἀμμωνίῳ, αὕτη παιδαρίου καρακάλλιον λαβοῦσα ἐν ταῖς ἐσπέραις ἔφε-
ρεν αὐτοῖς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν. Γνοὺς δὲ ὁ ὑπατικός τῆς Παλαιστίνης, θελήσας τὸν κόλπον πληρῶσαι προσεδόκη-
σεν αὐτὴν καπνίζειν· 4. καὶ κατασχὼν αὐτὴν ἔβαλεν εἰς φυλακὴν ἀγνοῶν τὴν ἐλευθερίαν. Αὕτη δὲ δηλοῖ αὐτῷ· Ἐγὼ τοῦδε μὲν γέγονα θυγάτηρ, τοῦδε δὲ γυνή· τοῦ δὲ Χριστοῦ εἰμι δούλη. Καὶ μὴ τῆς εὐτελείας τοῦ σχήματός μου καταπτύσης· δύναμαι γὰρ ἑμαυτὴν ἐὰν θέλω ὑψῶσαι, καὶ οὐκ ἔχεις με ἐν τούτῳ καπνίσει οὐδὲ τῶν ἐμῶν τι λαβεῖν. Ὡστε οὖν ἵνα μὴ ἀγνοήσας ἐγκλήμασι περιπέσης ἐδήλωσά σοι· δεῖ γὰρ κατὰ τῶν ἀναισθητῶν καθάπερ ἰέρακι τῷ τύφῳ κεχρῆσθαι. Τότε γνοὺς ὁ δικαστὴς καὶ προσαπελογήσατο καὶ προσεκύνησεν αὐτῇ, καὶ ἐκέλευ-
σεν αὐτὴν ἀκωλύτως συντυχάνειν τοῖς ἀγίοις.

5. Αὕτη μετὰ τὴν ἀνάκλησιν τούτων μοναστήριον κτίσασα ἐν Ἱεροσολύμοις εἰκοσιεπτὰ ἔτεσιν ἐνεχρόνισεν ἐκεῖ ἔχουσα συνοδίαν παρθένων πεντήκοντα. Ἡ συνέζη καὶ ὁ εὐγενέστατος καὶ ὁμότροπος καὶ στιβαρώτατος Ρουφῖνος ὁ ἀπὸ Ἰταλίας ἐξ Ἀκυλῆας τῆς πόλεως, πρε-
σβυτερίου ἐς ὕστερον καταξιωθείς· οὗ γνωστικώτερος καὶ ἐπεικέστερος ἐν ἀνδράσιν οὐχ εὐρίσκετο. 6. Δε-
ξιούμενοι οὖν ἀμφότεροι ἐν τοῖς εἰκοσιεπτὰ ἔτεσι τοὺς παρατυγχάνοντας ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις εὐχῆς ἔνεκεν, ἐπισκόπους τε καὶ μονάζοντας καὶ παρθένους, οἰκείους

Amonija Enouhega⁴⁰⁵ ter dvanajst škofov in duhovnikov v Palestino, v kraje pri Diocezareji. Ona jih je spremljala in jim služila s svojim lastnim premoženjem. Ker jim je bilo prepovedano imeti strežnike, kakor so pripovedovali – srečal sem namreč svetega Pizimija, Izidorja, Pafnucija in Amonija –, si je ona nadela kapuco⁴⁰⁶ služabnikov in jim ob večerih prinesla, kar so rabili. Ko je to izvedel bivši konzul Palestine in si je hotel napolniti mošnjo, se mu je zdelo dobro, da jo prestraši. 4. In prijel jo je in vrgel v ječo, ne da bi poznal njeno svobodo. Ona pa mu je pojasnila: »Sem hči nekoga in drugega žena; služabnica pa sem Kristusova. In ne zaničaj moje preproste zunanosti! Če hočem, se lahko povzdignem; ne moreš me s tem prestrašiti niti vzeti ničesar od mojega. Razkrila sem ti to, da ne bi, ker me nisi poznal, z obdolžitvami zašel v težave.« Treba je namreč proti brezčutnim uporabiti nadutost – kakor (se zažene) kragulj.⁴⁰⁷ Tedaj je sodnik uvidel (položaj) in se je opravičil in ji padel pred noge ter ukazal, da lahko neovirano srečuje svete može.

5. Po preklicu njihovega izгона je ustanovila v Jeruzalemu samostan, tam ostala sedemindvajset let in imela skupnost petdesetih devic. Z njo je živel tudi nadvse plemenit mož, njej podobnega značaja in izredno trden, Rufin⁴⁰⁸ iz Italije, iz mesta Akvileje, ki je kasneje postal vreden duhovništva. Med možmi ni najti modrejšega in dobrohotnejšega od njega. 6. Oba sta torej v teh sedemindvajsetih letih sprejemala tiste, ki so zaradi molitve prišli v Jeruzalem, škofe, menihe in device, na svoje stroške sta izgrajevala vse obiskovalce. Odpravila sta Pavlinovo shizmo⁴⁰⁹ pri kakih štiristo

---

405 Ali: *tistega z enim ušesom*; angl. in ital. prevod npr. ohranjata grški izraz *parótes* (*Parotius*, *Parote*); gre za vzdevek; prim. 11, 2: Amonij si je odrezal uho, da ga ne bi posvetili v škofa.

406 Ali: oglavnico, gr. *karakállion*.

407 Nekatere redakcije šele tu zaključijo premi govor, vendar pomensko precej bolj neverjetno.

408 O Rufinu gl. spremno besedo: *Kratek oris Paladijevega življenja*.

409 Ni zanesljivo, da je šlo za Pavlinovo (antiohijsko) shizmo, možen bi

ἀναλώμασιν ᾠκοδόμησαν μὲν πάντας τοὺς παρατυγχάνον-
τας, ἤνωσαν δὲ τὸ σχίσμα τὸ κατὰ Παυλῖνον ὡς ἀνδρῶν
τετρακοσίων μοναζόντων, καὶ πάντα αἰρετικὸν πνευ-
ματομάχον συμπίσαντες εἰσήγαγον εἰς τὴν ἐκκλησίαν,
τιμῶντες τοὺς κατὰ τόπον κληρικούς δώροις καὶ τροφαῖς,
οὕτω διετέλεσαν μηδένα σκανδαλίσαντες.

menihih in vsakega heretika, nasprotujočega Duhu,⁴¹⁰ sta skupno prepričala in privedla v Cerkev, izkazovala sta čast klerikom tistih krajev z darovi in hrano. Tako sta zaključila (življenje), ne da bi bila komur koli v spotiko.

---

bil tudi razkol med betlehenskimi menihi in jeruzalemskim škofom Janezom, v tem primeru bi bilo pravilno ime: Pavlinianus, ki je bil Hieronimov brat; prim. Butler II, op. 88, str. 224.

⁴¹⁰ Tj. ki je tajil božanskost Sv. Duha.

47. Περί Χρονίου καὶ Παφνουτίου

47.1. Χρόνιος τις ὀνόματι ἐκ τῆς κώμης τῆς λεγομένης Φοινίκης, ἀπομετρήσας ἀπὸ τῆς ἰδίας κώμης πλησίον οὔσης τῆς ἐρήμου μύρια πεντακισχίλια βήματα τῷ δεξιῷ ποδὶ ἀριθμούμενα, ἐκεῖσε προσευξάμενος ὤρυξε φρέαρ· καὶ εὐρῶν κάλλιστον ὕδωρ ἀπέχον ὀργυιάς ἑπτὰ ὑποκόδομησεν ἑαυτῷ ἐκεῖ ξενίαν μικράν. Καὶ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνεθρόνισεν ἑαυτὸν τῇ μονῇ ἠϋξάτο τῷ θεῷ μὴ ἀνακάμψαι μηκέτι εἰς οἰκούμενον τόπον. 2. Παρελθόντων δὲ ὀλίγων ἐτῶν ἠξιώθη πρεσβυτερίου ἀδελφότητος περὶ αὐτὸν συναχθείσης ὡς ἀνδρῶν διακοσίων. Αὕτη οὖν αὐτοῦ φέρεται τῆς ἀσκήσεως ἢ ἀρετῆ, ὅτι ἐξήκοντα ἔτη παρεδρεύσας τῷ θυσιαστηρίῳ ἱερατεύων οὐ τῆς ἐρήμου ἐξῆλθεν, οὐκ ἐκτὸς ἔργου ἰδίων χειρῶν βέβρωκεν ἄρτον.

Τούτῳ συνάκει Ἰακώβ τις ἐκ γειτόνων ὁ ἐπίκλην χωλός, γνωστικώτατος εἰς ἄκρον. Ἀμφότεροι δὲ γνώριμοι ἦσαν τοῦ μακαρίου Ἀντωνίου. 3. Μιᾶς οὖν τῶν ἡμερῶν συνδραμόντος καὶ Παφνουτίου τοῦ ἐπιλεγομένου Κεφαλαῖ, ὃς χάρισμα γνώσεως εἶχε τῶν θείων γραφῶν παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης, πᾶσαν αὐτὴν ἐρμηνεύων μὴ ἀναγνοὺς γραφάς, πρᾶος δὲ ἦν ὡς καλύπτεσθαι προφητικὴν ἀρετήν· οὐ φέρεται ὅτι ὀγδοήκοντα ἔτη ὑφ' ἑνὶ δύο χιτῶνας οὐκ ἔσχε. Τούτοις συντυχόντες ἐγὼ τε καὶ οἱ μακάριοι Εὐάγριος καὶ Ἀλβάνιος ἐζητοῦμεν μαθεῖν τὰς αἰτίας τῶν παραπιπτόντων ἢ καὶ ἐκπιπτόντων ἀδελφῶν ἢ σφαλλομένων ἐν τῷ καθήκοντι βίῳ. 4. Συνέβη γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις καὶ Χαιρήμονα τὸν ἀσκητὴν καθεζόμενον τελευτῆσαι καὶ εὐρεθῆναι αὐτὸν νεκρὸν ἐν τῇ καθέδρᾳ

47. KRONIJ IN PAFNUCIJ⁴¹¹

47.1. Nekdo iz vasi, ki so ji rekli Fojnika,⁴¹² Kronij po imenu, je premeril iz svoje vasi, ki je bila blizu puščave, petnajst tisoč korakov, štetih po desni nogi, tam pomolil in izkopal vodnjak. In ko je našel zelo dobro vodo sedem sežnjev globoko, si je tam sezidal majhno bivališče. In od dne, ko se je ustalil v samoti, je prosil Boga, da se mu ne bi bilo treba nikoli vrniti v obljudene kraje. 2. Ko je minilo nekaj let, je postal vreden duhovništva v skupnosti, ki se je zbrala okrog njega, kakih dvesto mož. O taki kreposti njegove askeze so poročali: šestdeset let, kar je živel kot duhovnik ob oltarju, ni zapustil puščave in ni jedel kruha, ki bi ne bil delo njegovih rok

Z njim je živel neki Jakob z vzdevkom Šepavi, iz soseščine, izrednega spoznanja. Oba sta bila znanca blaženega Antona. 3. Nekega dne je prispel k njima tudi Pafnucij, imenovan Kefalas, ki je imel milostni dar poznavanja Božjih spisov Stare in Nove zaveze. Vsakega je razlagal, ne da bi Pisma⁴¹³ bral; bil pa je skromen, tako da je skrival vrlino preroštva. In pravijo, da osemdeset let ni imel dveh srajc naenkrat. Ko smo jih srečali, jaz in blaženi Evagriji in Albanij,⁴¹⁴ smo hoteli izvedeti vzroke, zaradi katerih nekateri bratje zaidejo ali padajo ali omahujejo na poti spodobnega življenja. 4. Zgodilo se je namreč v tistih dneh, da je sedé umrl asket Hajremon⁴¹⁵ – našli so ga v stolu, v rokah pa je držal svoje

---

411 O Pafnuciju glej op. k 18, 27. Kronij je omenjen v 7. oz. 21. poglavju, vendar verjetno ne gre za iste osebe.

412 Ni znano, kje je bila ta vas.

413 Nejasno mesto; če vzamemo *graphás* kot generično ime, bi bil možen prevod: *ne da bi znal brati*.

414 Glej op. k 26, 2.

415 V AP se omenja Hajremon, ki se je zelo zgodaj naselil v Sketis, pravzaprav je bil eden prvih in to v času, ko v Sketis še ni bilo cerkve in so hodili k bogoslužju v štirideset milj oddaljeno Nitrijo. Morda je istega Hajremona srečal Kasijan v Panefu in mu namenil tri pogo-

κατέχοντα τὸ ἔργον εἰς τὰς χεῖρας. Συνέβη δὲ καὶ ἄλλον ἀδελφὸν ὀρύσσοντα φρέαρ καταχωσθῆναι ὑπὸ τοῦ φρέατος· καὶ ἄλλον ἀπὸ τῆς Σκήτεως κατερχόμενον ἀποθανεῖν ἀπὸ λείψεως ὕδατος· ἐν οἷς καὶ τὰ κατὰ Στέφανον τὸν ἐκπεσόντα εἰς αἰσχρὰν ἀσωτίαν, καὶ Εὐκάρπιον, καὶ τὰ κατὰ Ἡρώνα τὸν Ἀλεξανδρέα, καὶ τὰ κατὰ Οὐάλην τὸν Παλαιστῖνον, καὶ τὰ κατὰ Πτολεμαῖον τὸν ἐν τῇ Σκήτει Αἰγύπτιον. 5. Συνηρωτῶμεν οὖν τίς ἡ αἰτία τοῦ οὕτω ζῶντας ἀνθρώπους ἐν τῇ ἐρημίᾳ τοὺς μὲν ἀπατηθῆναι τὴν φρένα τοὺς δὲ περιρραγῆναι ἀκολασίᾳ. Ταύτην οὖν ἡμῖν ἔδωκε τὴν ἀπόκρισιν Παφνούτιος ὁ γνωστικώτατος, ὅτιπερ Πάντα τὰ γινόμενα διαιρεῖται εἰς δύο, εἷς τε εὐδοκίαν θεοῦ καὶ συγχώρησιν. Ὅσα τοίνυν γίνεται κατὰ ἀρετὴν εἰς δόξαν θεοῦ, ταῦτα γίνεται εὐδοκία θεοῦ· ὅσα δ' αὖ πάλιν ἐπιζήμια καὶ ἐπικίνδυνα καὶ περιστατικὰ καὶ ἐκπτωτικά, ταῦτα γίνεται κατὰ θεοῦ συγχώρησιν. 6. Ἡ δὲ συγχώρησις ἐκ λόγου γίνεται· ἀδύνατον γὰρ τὸν ὀρθῶς φρονοῦντα καὶ ὀρθῶς βιοῦντα περιπεσεῖν πταισμασιν αἰσχύνῃς ἢ πλάνῃς δαιμόνων. Ὅσοι τοίνυν διεφθαρμένῳ σκοπῷ νόσῳ ἀνθρωπαρεσκείας καὶ αὐθαδεῖα λογισμῶν μετέρχεσθαι δοκοῦσι τὴν ἀρετὴν, οὗτοι καὶ σφάλμασι περιπίπτουσι, θεοῦ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν ἐγκαταλιμπάνοντος αὐτούς, ἵνα διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως αἰσθανόμενοι τὴν ἐκ τῆς μεταβολῆς ἀλλοίωσιν

delo. Zgodilo pa se je tudi, da je nekega drugega brata, ki je izkopal vodnjak, zasulo v vodnjaku. In nekdo drug, ki se je vrnil iz Sketis, je umrl zaradi pomanjkanja vode. Poleg tega so še dogodki v zvezi s Štefanom, ki je padel v sramotno razbrzdanost, in z Evkarpijem, Aleksandrijcem Heronom, s Palestincem Valensom ter Ptolemajem, Egipčanom iz Sketis.⁴¹⁶ 5. Spraševali smo torej, kakšen je vzrok, da so nekateri ljudje, ki živijo tako, v puščavi, prevarani v svoji pameti, nekateri pa da se pogubijo z razuzdanostjo. Ta nadvse modri Pafnucij nam je dal tale odgovor: »Vsa ta dogajanja se delijo na dvoje – Božjo naklonjenost in dopuščanje. Kar se torej zgodi krepostno v Božjo slavo, to se zgodi z Božjo naklonjenostjo. Nadalje pa, kar je škodljivo, nevarno, težavno, nemoralno, to se zgodi po Božjem dopuščanju. 6. To dopuščanje pa ima smisel. Nemogoče je namreč, da bi tisti, ki misli prav in živi prav, zapadel sramotnim prestopkom ali prevari demonov. Tisti torej, ki s popačenim namenom, namreč z bolešno željo ugajati ljudem in s samoljubnim mišljenjem, dajejo vtis, da želijo doseči krepost, naletijo na nesreče, ker jih Bog temu prepusti v njihovo dobro; skozi dopuščanje te nesreče začutijo, kako drugače je, če se spremenijo in

---

vore (*Coll.* XI–XIII).

- 416 Prim. Heron 26, Valens 25; Ptolemaj 27; Štefanov in Evkarpijev primer, ki ju v sprejeti redakciji HL ni, najdemo v sirski različici, avtor je precej verjetno Paladij, kajti v obeh igra precejšnjo vlogo Evagrij; prim. R. Draguet: *Les formes syriaques de la matière de l' Historire Lausiaque* (CSCO. Scriptores Syri), 169–170, 173–174. Neki Štefan (z vzdevkom Libijec) nastopa v pogl. 24, in čeprav mu sledi Valens (pogl. 25) in bi zato lahko sklepali, da gre za osebo iz pričujočega 47. poglavja, pa tam ni rečeno, da bi storil nesrečen konec, kar pa se zgodi Štefanu iz sirske različice, na katerega se zagotovo nanaša omemba v pričujočem poglavju; prim. spremno besedo: *Sirsko izročilo*; možno bi bilo celo, da je prvotno bilo na mestu zdajšnjega 24. poglavja besedilo posvečeno ›razuzdanemu Štefanu‹ namesto Štefanu Libijcu, kajti v tem delu poročila Paladij govori o asketih, ki so zašli; pri kaki poznejši redakciji pa je morda prišlo do zamenjave.

διορθώσωνται ἢ τὴν πρόθεσιν ἢ τὴν πρᾶξιν. 7. Ποτὲ μὲν γὰρ ἡ πρόθεσις ἐξαμαρτάνει, ὅταν κακῶ σκοπῶ γένηται· ποτὲ δὲ καὶ ἡ πρᾶξις, ὅταν διεφθαρμένως ἢ καθ' ὄν δεῖ τρόπον μὴ γένηται. Ὅπερ συμβαίνει πολλάκις καὶ τὸν ἀκόλαστον διεφθαρμένῳ σκοπῶ ποιεῖν τὴν ἐλεημοσύνην ἐπὶ νεωτέρας διὰ τέλος αἰσχρόν, πρᾶξιν δὲ εὐλογον τῷ ὡς ὀρφανῇ καὶ μόνη καὶ ἀσκουμένη διδόναι ἐπικουρίαν. Συμβαίνει δὲ καὶ σκοπῶ ὀρθῶ ποιεῖν ἐλεημοσύνην εἰς νοσοῦντας ἢ γεγηρακότας ἢ ἐκπεπτωκότας πλούτου, φειδωλῶς δὲ καὶ μετὰ γογγυσμοῦ, καὶ εἶναι τὸν μὲν σκοποῦν ὀρθόν, τὴν δὲ πρᾶξιν τοῦ σκοποῦ ἀναξίαν· δεῖ γὰρ τὸν ἐλεήμονα ἐν ἰλαρότητι ἐλεεῖν καὶ ἀφειδία. 8. Ἐλεγον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι Προτερήματά εἰσιν ἐν πολλαῖς ψυχαῖς, ἐν ταῖς μὲν εὐφυΐα διανοίας, ἐν ταῖς δὲ ἐπιτηδειότης ἀσκήσεως. Ἄλλ' ὅταν μὴ γένηται δι' αὐτὸ τὸ καλὸν μήτε ἡ πρᾶξις μήτε ἡ εὐφυΐα, μήτε οἱ τὰ προτερήματα κεκτημένοι οὐ τῷ δοτῆρι τῶν ἀγαθῶν θεῶ ἐπιγράφουσιν, ἀλλὰ τῇ ἰδίᾳ προαιρέσει καὶ εὐφυΐα καὶ ἰκανότητι, οἱ τοιοῦτοι ἐγκαταλειφθέντες, ἢ εἰς αἰσχροουργίαν ἢ εἰς αἰσχροπάθειαν καὶ αἰσχύνην ληφθέντες, διὰ τῆς ἐπιγιννομένης ταπεινώσεως καὶ αἰσχύνης ἡρέμα πως τὸν ἐπὶ τῇ νομιζομένῃ ἀρετῇ ἀποτρίβονται τυφον. 9. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ πεφουσιωμένος ἐπὶ εὐφυΐα λόγων ἐπαιρόμενος οὐκ ἐπιγράφει θεῶ τὴν εὐφυΐαν οὐδὲ τὴν χορηγίαν τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ ἀσκήσει ἢ φύσει, ἀφιστᾷ ὁ θεὸς τὸν ἄγγελον τῆς προνοίας ἀπ' αὐτοῦ· οὗ ἀποστραφέντος καταδυναστευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου ὁ ἐπαιρόμενος ἐπὶ τῇ εὐφυΐα περιπίπτει τῇ ἀκολασίᾳ διὰ ὑπερηφανίας, ἵνα τοῦ μάρτυρος τῆς σωφροσύνης ἀφαιρεθέντος ἀναξίόπιστα γένηται τὰ λεγόμενα παρ' αὐτῶν, φευγόντων

popravijo ali svoj naklep ali delovanje. 7. Včasih je namreč zgrešen namen, kadar hoče doseči slab cilj; včasih pa tudi dejanje, kadar je uničujoče ali pa ne tako, kot bi moralo biti. Pač pa se pogosto zgodi, da tudi razuzdanec dá mladenki miloščino s pokvarjenim namenom, za dosego sramotnega cilja, dejanje pa je dobro v tem smislu, da je v pomoč siroti, samski ali asketinji. Zgodi pa se, da se miloščina daje v pravi namen – za bolne, ostarele ali tiste, ki so izgubili premoženje, vendar skopo in z godrnjanjem; in čeprav je namen pravi, je dejanje nevredno namena. Miloščino je namreč treba dajati z veseljem in velikodušno.«⁴¹⁷ 8. Rekli so tudi to: »V mnogih dušah so izredni darovi,⁴¹⁸ v nekaterih dobra naravnost⁴¹⁹ misli, v nekaterih sposobnost askeze. Toda kadar ne dejanje ne naravnost k dobremu ne nastaneta zaradi samega dobrega, ali če jih tisti, ki imajo te darove, ne pripisujejo darovalcu dobrin, Bogu, ampak svoji lastni odločitvi, svoji nadarjenosti in zmožnosti, so prepuščeni in ujeti ali v sramotna dejanja ali sramotne strasti in sramoto; s ponižanjem in sramom, ki se porajata, se odstrani domišljavost zaradi namišljene kreposti. 9. Ko se namreč napihnjene povzdiguje zaradi nadarjenosti v besedah in te nadarjenosti in daru vednosti ne pripisuje Bogu, ampak svoji askezi ali naravi, Bog odmakne od njega angela previdnosti. Ko se ta odvrne, potem njega, ki se povzdiguje zaradi svoje nadarjenosti, podjarmi nasprotnik⁴²⁰ in pade v nezmernost zaradi ošabnosti; to je zato, da postane nevredno zaupanja, kar (taki ljudje) govorijo, potem ko je priča zmernosti odstranjena. Pobožni ljudje se izogibajo nauku, ki pride iz takih ust, kakor izviru, ki ima pijavke. Tako se izpolni, kar

---

417 Prim. Rim 12,8.

418 Db. *prednostni darovi*, gr. *proterémata*.

419 Db. (*prirojena*) *nagnjenost k dobremu*, gr. *euphyía*; v slovenščini so v različnih sobesedilih ustrezni različni prevedki, npr. v našem primeru sledita kmalu prevedka: *dobra naravnost*, *nadarjenost*.

420 Tj. hudič.

τῶν εὐλαβῶν τὴν ἐκ τοῦ τοιούτου στόματος διδασκαλίαν καθάπερ πηγὴν βδέλλας ἔχουσαν· ὡς πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον· Τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός· Ἴνα τί σὺ ἐκδιηγῆ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου; 10. Ἐοίκασι γὰρ ἀληθῶς αἱ τῶν ἐμπαθῶν ψυχαὶ διαφόροις πηγαῖς· οἱ μὲν γαστρίμαργοι καὶ οἰνόφιλοι πηγαῖς βορβορώδεσιν· οἱ δὲ φιλάργυροι καὶ πλεονεκταὶ πηγαῖς βατράχους ἐχούσαις· οἱ δὲ βάσκανοι καὶ ὑπερήφανοι ἐπιτηδειότητα δὲ γνώσεως ἔχοντες, πηγαῖς ὄφεις τρεφούσαις, αἷς αἰεὶ μὲν ἐνλιμνάζει ὁ λόγος, μηδένα δὲ ἠδέως ἀρύεσθαι τούτων διὰ τὴν πικρίαν τοῦ ἦθους. Ὅθεν ὁ Δαβὶδ παρεκάλει τρία αἰτῶν, χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ γνῶσιν. Ἄνευ γὰρ χρηστότητος γνῶσις ἄχρηστος· 11. καὶ ἐὰν μὲν διορθώσῃται ὁ τοιοῦτος, τὴν αἰτίαν τῆς ἐγκαταλείψεως ἀποθέμενος, τουτέστι τὸν τύφον, καὶ ἀναλάβῃ ταπεινοφροσύνην καὶ ἐπιγνῶ ἑαυτοῦ τὰ μέτρα, μήτε κατὰ τινος ἐπαιρόμενος, καὶ τῷ θεῷ εὐχαριστῶν, ἐπανέρχεται πάλιν εἰς αὐτὸν ἢ ἐμμάρτυρος γνῶσις. Λόγοι γὰρ πνευματικοὶ βίον σεμνὸν καὶ σῶφρονα μὴ ἔχοντες συνιπάζοντα στάχυές εἰσιν ἀνεμόφθοροι, τὸ μὲν σχῆμα ἔχοντες, τὸ δὲ τρόφιμον ὑποκλαπέντες. 12. Πᾶσα οὖν πῶσις, εἴτε διὰ γλώσσης εἴτε δι' αἰσθήσεως εἴτε ἢ διὰ πράξεως, εἴτε ἢ δι' ὄλου τοῦ σώματος, πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῆς ὑπερηφανίας κατ' ἐγκατάλειψιν γίνεται, θεοῦ φειδομένου τῶν ἐγκαταλιμπανομένων. Εἰ γὰρ μετὰ τῆς ἀκολασίας καὶ τῆ εὐφυΐα αὐτῶν μαρτυρήσῃ τῇ χορηγία τῶν λόγων ὁ κύριος, δαίμονας αὐτοὺς ἀπεργάζεται ἢ ὑπερηφανία ἐπαιρομένους μετὰ ἀκαθαρσίας.

13. Καὶ ταῦτα δὲ ἡμῖν ἔλεγον οἱ ἐκεῖνοι ἄνδρες· Ὅταν ἴδῃς, φησί, τινὰ βίω μὲν χαλεπὸν λόγῳ δὲ πιθανόν, μνημόνευσον τοῦ δαίμονος τοῦ ἀπὸ τῆς ἁγίας γραφῆς Χριστῷ ὀμιλοῦντος, καὶ τῆς λεγούσης μαρτυρίας· Ὁ δὲ

je pisano: »Krivičniku pa Bog pravi: Kaj ti je, da naštevaš moje zapovedi in nosiš mojo zavezo v svojih ustih?«⁴²¹ 10. Duše s strastjo obvladovanih so resnično podobne različnim izviro: požrešneži in pijanci blatnim potokom, pohlepni po denarju in oblastiteljni potokom z žabami, zavistneži in prevzetneži, ki pa imajo sposobnost spoznavanja, potokom, ki hranijo kače; misel v njih neprestano zastaja,⁴²² a nihče ne zajema rad iz njih zaradi grenkega značaja. Zato je David prosil za tri stvari: »dobrohotnost, razsodnost in vednost.«⁴²³ Brez dobrohotnosti je namreč vednost nekoristna.⁴²⁴ 11. In če se tak človek popravi, s tem da odpravi vzrok zapuščenosti (od Boga), namreč napuh, in spet privzame ponižnost in prizna svoje meje ter se nad nikogar ne povzdiguje in se zahvaljuje Bogu, vstopi spet vanj vednost ob pričevanju.⁴²⁵ Duhovne besede namreč, če nimajo čistega in vzdržnega življenja, ki bi jih spremljalo, so klasi, ki jih je veter izvotlil. Imajo zunanjo podobo, hranilo pa jim je odvzeto. 12. Vsak padeč torej, najsi bo zaradi jezika ali zaradi čutil ali dejanja ali zaradi celotnega telesa, je v sorazmerju z napuhom in nastane zaradi zapuščenosti od Boga, čeprav Bog prizanaša zapuščenim. Če namreč ob razuzdanosti Gospod kot pričo njihovi naravni nadarjenosti doda še sposobnost besedovanja, jih prevzetnost napravi za demone, ki se povzdigujejo v nečistosti.«

13. Tudi to so nam rekli tisti možje: »Ko vidiš koga, čigar življenje je hudobno, beseda pa prepričljiva, se spomni demona, ki je v Svetem pismu govoril s Kristusom, in pričevanja, ki pravi: »Kača pa je bila najbolj prekanjena od vseh

---

421 Ps 50,16.

422 Db. *tvori mlakuže ali postaja mlakuža.*

423 Ps 119,66.

424 Prim. 1 Kor 13,2.

425 Namreč angela, ki je bil prej – tudi kot priča zmernosti – odstranjen.

ὄφεις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· ὧ ἢ φρόνησις μᾶλλον· εἰς βλάβην γεγένηται ἄλλης ἀρετῆς αὐτῷ μὴ συνδραμούσης. Δεῖ γὰρ τὸν πιστὸν καὶ ἀγαθὸν φρονεῖν μὲν ἅ διδωσιν ὁ θεός, λαλεῖν δὲ ἅ φρονεῖ, ποιεῖν δὲ ἅ λαλεῖ. 14. Ἐὰν γὰρ μὴ τῇ ἀληθείᾳ τῶν λόγων ἢ τοῦ βίου συντρέχη συγγένεια, ἄρτος ἐστὶν ἄνευ ἀλὸς κατὰ τὸν Ἰώβ, ὃς οὐ βρωθήσεται οὐδαμῶς, ἢ βρωθεὶς ἄξει εἰς καχεξίαν τοὺς ἐσθίοντας αὐτόν· Εἰ βρωθήσεται γάρ, φησὶν, ἄρτος ἄνευ ἀλός; Καὶ εἰ ἔστι γεῦμα ἐν ῥήμασι κενοῖς μὴ πεπληρωμένοις τῇ μαρτυρίᾳ τῶν ἔργων; Τῶν οὖν ἐγκαταλείψεων αἱ αἰτίαι ἢ μὲν ἐστὶ διὰ κεκρυμμένην ἀρετὴν, ἵνα φανερωθῇ, ὡς ἢ τοῦ Ἰώβ, τοῦ θεοῦ χρηματίζοντος αὐτῷ καὶ λέγοντος· Μὴ ἀποποιῶ μου τὸ κρίμα, μηδὲ οἴου με ἄλλως σοι κεχρηματικένας, ἀλλ' ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος. 15. Ἐμοὶ γὰρ ἦς γνωστὸς τῷ ὀρώντι τὰ κρυπτά, ἐπειδὴ δὲ ἠγνόου τοῖς ἀνθρώποις, ὑπονοούντων σε διὰ τὸν πλοῦτον θεραπεύειν με, ἐπήγαγον τὴν περίστασιν, ἀπεθέρισα τὸν πλοῦτον, ἵνα δείξω αὐτοῖς τὴν εὐχάριστόν σου φιλοσοφίαν· ἢ δὲ δι' ἀποτροπὴν ὑπερηφανίας, ὡς ἐπὶ τοῦ Παύλου· ἐγκατελείφθη γὰρ ὁ Παῦλος περιστάσεσι καὶ κολαφισμοῖς καὶ διαφόροις θλίψεσι βαλλόμενος, καὶ ἔλεγεν· Ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ ἄγγελος σατάν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι· 16. μήποτε μετὰ τῶν θαυμάτων καὶ ἢ ἄνεσις καὶ ἢ εὐθηνία καὶ ἢ τιμὴ αὐτῷ προσγενομένη εἰς τύφον αὐτὸν ἐμβάλλη διαβολικὸν χανωθέντα. Ἐγκατελείφθη καὶ ὁ παραλυτικὸς δι' ἁμαρτίας, ὡς λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἴδε, ὑγιῆς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε. Ἐγκατελείφθη καὶ ὁ Ἰούδας προτιμήσας λόγου ἀργύριον, διὸ καὶ ἀπήγξατο. Ἐγκατελείφθη καὶ ὁ Ἡσαῦ καὶ περιέπεσεν ἀκολασία, προτιμήσας

zveri na zemlji.⁴²⁶ Razum pa ji je bil bolj v škodo, ker ni bilo z njim druge kreposti. Veren in dober človek mora namreč imeti misli, ki jih daje Bog, govoriti, kar misli, delati, kar govori. 14. Kajti če se resnica besed ne združi s pristnostjo življenja, je to – kot pravi Job – kruh brez soli, ki se nikoli ne jé, ali če se jé, bo tiste, ki ga jedo, spravil v oslabeledost. ›Mar uživa kdo,‹ pravi, ›kruh brez soli? In ali je okus v praznih besedah,‹⁴²⁷ ki jih ne dopolni pričevanje dejanj? Eden od vzrokov takih (Božjih) prepuščanj je namreč to, da se razodene skrita krepost, kakor tista Jobova, ko je Bog razpravljajl z njim in rekel: ›Ne odbijaj moje sodbe in ne misli, da sem se zaradi česa drugega pogajal s teboj, kakor da se izkažeš pravičnega.⁴²⁸ 15. Jaz, ki vidim skrite stvari,‹⁴²⁹ sem te namreč poznal, ker pa te niso poznali ljudje, ki so domnevali, da me častiš zaradi bogastva, sem privedel nesrečo in požel bogastvo, da jim pokažem tvojo zahvaljujočo se ljubezen do modrosti.⁴³⁰ Drugi (vzrok) pa je, da se odvrne prevzetnost, kakor pri Pavlu. Pavel je bil namreč prepuščen nevarnostim, udarcem, zašel je v različne stiske, in je rekel: ›Dan mi je bil trn v telo, satanov sel, da se ne bi prevzel.‹⁴³¹ 16. Da ga namreč ne bi ob čudežih tudi mir, uspeh in izkazana mu čast vrgli v hudičevo nadutost, ko bi se napihoval. Tudi hromi je bil prepuščen zaradi greha, kakor je rekel Jezus: ›Vidiš, ozdravel si, ne greši več!‹⁴³² Prepuščen je bil tudi Juda, ki je bolj cenil denar kot Besedo, in zato se je tudi obesil. Prepuščen je bil tudi Ezav in je zabredel v nezmernost, ker je bolj kot očetov blagoslov cenil (svoje) umazano drobovje.⁴³³

---

426 1 Mz 3,1.

427 Prim. Job 6,6.

428 Prim. Job 40,8.

429 Prim. Job 34,21–22.

430 Ali: *življenjsko modrost*, gr. *philosophía*.

431 2 Kor 12,7.

432 Jn 5,14.

433 Namreč umazano potrebo/poželenje po hrani, napolnitev trebuha; prim. 1 Mz 25,29–34.

κόπρον ἐντέρων εὐλογίας πατρικῆς. 17. Ὡς ταῦτα πάντα συναισθανόμενον τὸν Παῦλον εἰπεῖν περὶ τινων μὲν· Ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα· περὶ δὲ ἐτέρων τινῶν τῶν δοκούντων ἔχειν γνῶσιν θεοῦ μετὰ διεφθαρμένης γνώμης· Ἐπειδὴ γὰρ γνόντες τὸν θεὸν οὐ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠὲ χαρίστησαν, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· ὡς ἐκ τούτου γινώσκειν ἡμᾶς ὅτι ἀμήχανόν ἐστι πεσεῖν τινὰ εἰς ἀκο-
λασίαν μὴ ἐγκαταλειφθέντα ὑπὸ τῆς προνοίας τοῦ θεοῦ.

17. Kakor je vse te stvari Pavel povzel v spoznanju in rekel: ›Ker se jim ni zdelo vredno, da bi živeli skladno s svojim spoznanjem Boga, jih je Bog prepustil njihovemumu, ki ni prestal preizkušnje.‹⁴³⁴ O nekaterih drugih, ki so v pokvarjeni pameti mislili, da imajo spoznanje Boga, pa: ›Čeprav so namreč Boga spoznali, ga niso kot Boga slavili ali se mu zahvaljevali, zato jih je Bog prepustil sramotnim strastem.‹⁴³⁵ Tako iz tega spoznamo, da je nemogoče, da bi kdo zapadel v razuzdanost, če ga ne bi zapustila Božja previdnost.«

---

434 Rim 1,28.

435 Rim 1,21.26.

48. Περὶ Ἐλπίδιου

48.1. Ἐν τοῖς κατὰ Ἱεριχώ σπηλαίοις τῶν Ἀμορραίων, ἃ πάλαι λελαξεύκεισαν φεύγοντες Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ ἐκπορθοῦντα τὸ τηνικαῦτα τοὺς ἀλλοφύλους εἰς τὸ ὄρος τοῦ Δουκᾶ, Ἐλπίδιός τις Καππαδόκης ἐς ὕστερον πρεσβυτερίου ἠξιωμένος, τοῦ μοναστηρίου γενόμενος Τιμοθέου τοῦ Καππάδοκος χωρεπισκόπου, ἀνδρὸς ἰκανωτάτου, ἐλθὼν παρῴκησεν ἐν ἐνὶ τῶν σπηλαίων· ὃς τοσαύτην ἐγκράτειαν ἀσκήσεως ἐνεδείξατο ὡς καλύψαι σύμπαντας. 2. Ζήσας γὰρ εἰκοσιπέντε ἔτη τὰς κυριακὰς μετελάμβανε μόνον καὶ τὸ σάββατον, τὰς νύκτας ἐστῶς καὶ ψάλλων. Ὡς καθάπερ βασιλίσκῳ τῶν μελισσῶν ἐν μέσῳ συνῶκει τὸ πλῆθος τῆς ἀδελφότητος, καγὼ δὲ συνῶκησα αὐτῷ, καὶ οὕτω τὸ ὄρος ἐπόλισε· καὶ ἦν ἐκεῖ ἰδεῖν διαφόρους πολιτείας. Τοῦτόν ποτε τὸν Ἐλπίδιον ψάλλοντα ἐν νυκτὶ καὶ συμψαλλόντων ἡμῶν σκορπίος ἔπληξεν· ὃς πατήσας αὐτὸν οὐδὲ μετέστη τῆς τοῦ σχήματος στάσεως ἀλογήσας τῆς κατὰ τὸν σκορπίον ὀδύνης. 3. Ἀδελφοῦ δὲ τινος κατέχοντος μιᾶς τῶν ἡμερῶν κλήματος κόμμα, λαβὼν ἐν τῷ καθῆσθαι παρὰ τὴν ὄχθαν τοῦ ὄρους ἔχωσεν ὡς φυτεύων, καίπερ ἐν οὐ καιρῷ· ὃ εἰς τοσοῦτον ηὔξηθη καὶ γέγονεν ἄμπελος ὡς σκεπάζειν τὴν ἐκκλησίαν. Ὡς συνετελειώθη καὶ Αἰνέσιός τις ἀνὴρ ἀξιόλογος, καὶ Εὐστάθιος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἤλασεν ἀπαθείας ταριχευθεὶς τὸ σῶμα ὡς ἥλιον διαφαίνειν αὐτοῦ

48. ELPIDIJ

48.1. Niže od Jerihe so votline Amorejcev, ki so jih nekoč izkopali, ko so bežali pred Jozuetom, Nunovim sinom,⁴³⁶ ki je tedaj iztrebil tuje rodove; na goro Duka⁴³⁷ je prišel neki Kapadočan Elpidij in živel v eni teh jam. Pozneje si je zaslužil postati duhovnik in pripadal samostanu Kapadočana Timoteja, deželnega škofa,⁴³⁸ izredno sposobnega moža. (Elpidij) je izvajal tako askezo, da je vse druge zasenčil. 2. Živel je namreč petindvajset let tako, da je jedel le ob nedeljah in sobotah, ponoči pa je stal in pel psalme. Z njim, kakor s kraljem⁴³⁹ sredi čebel, je živela množica bratov – tudi jaz sem živel z njim –, in tako je iz gore naredil mesto. In tam je bilo videti različne načine življenja. Nekoč, ko je ponoči pel – in tudi mi smo peli z njim –, ga je ugriznil škorpion. On ga je poteptal, ne da bi spremenil svoj položaj in držo ter ne da bi se zmenil za bolečino, ki jo je povzročil škorpion. 3. Nekega dne je imel eden izmed bratov vejico trtne mladike, on jo je vzel, ko je sedel na pobočju gore, in jo dal v zemljo, kot bi jo posadil, čeprav ni bil čas za to. Zrasla je tako, da je postala trta, ki je pokrila cerkev. Skupaj z njim je dosegel popolnost tudi Ajnezij, mož, vreden omembe, in Evstatij, njegov brat. Do take stopnje neobčutljivosti je došel,⁴⁴⁰ da je shujšal svoje telo, da je sonce sijalo skozi

---

436 Prim. Joz 10.

437 Morda trdnjavica Dok blizu Jerihe, omenjena v 1 Mkb 16,15, na gori Karanteni, gori Kristusove skušnjave, ki jo že od 4. stol. imenujejo Quarantana (Jebel–Karantel), v spomin na Kristusov štiridesetdnevni post.

438 Gr. *chorepískopos*, škof podeželja z omejenimi kompetencami; morda naslovnik Bazilijevega pisma 291 in omenjen v pismu 24.

439 Gr. *basilískos*.

440 Gr. *apátheia*, gl. op. k *Prologu* 8; nekatere redakcije od tu naprej besedilo pripisujejo Evstatiju, vendar glede na začetek naslednjega, 49. poglavja (*Učenec tega Elpidija ... je bil*) bi to vendarle pripisali Elpidiju.

τῶν ὀστέων. 4. Φέρεται δὲ διήγημα παρὰ τῶν σπουδαίων αὐτοῦ μαθητῶν ὅτι ἐπὶ δύσιν οὐδέποτε ἐστράφη τῷ ἐπικεῖσθαι τὸ ὄρος εἰς ὕψος τῆ τοῦ σπηλαίου θύρα· οὐδὲ τὸν ἥλιον μετὰ ἕκτην ὥραν ὑπὲρ κορυφῆς γενόμενον καὶ κατὰ δύσιν κλίνοντα εἶδέ ποτε, οὐδὲ τοὺς κατὰ δυσμᾶς ἀνατέλλοντας ἀστέρας, ἐπὶ εἰκοσιπέντε ἔτη· ὃς ἀφ' οὗ εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπήλαιον οὐ κατῆλθε τοῦ ὄρους μέχρις οὗ ἐτάφη.

njegove kosti. 4. Njegovi prizadevni učenci pripovedujejo tudi to, da se nikoli ni obrnil proti zahodu, čeprav je bil vhod njegove votline visoko na gori.⁴⁴¹ Niti sonca ni videl nikoli po šesti uri, ko je prešlo zenit in se nagnilo proti zahodu, niti zvezd, ki so vzšle po sončnem zahodu, in to petindvajset let. Odkar je stopil v votlino, ni zapuščal gore, dokler ga niso pokopali.

---

441 Besedilo v redakciji Butlerja in Bartelinka: gr. *tôi epikeîsthai tò óros eis hýpsos têi tou spelaiou thýrai* (obstaja različica, ki izpušča besedici *eis hýpsos*) = *čeprav/ker/s tem da je ležala/se je nagibala gora v višino na(d) vrata njegove votline*; v VP je gr. različica (in ustrezen lat. prevod), ki je upoštevana tudi v našem prevodu: *kaítoi ge tou spelaiou tês thýras eis tò hýpsos tou órous epikeiménes* = *čeprav je bil vhod njegove votline na vrhu gore/visoko na gori*; nekoliko zagoneten opis, zato tudi različni prevedki: Barchiesi: *ker se je gora nagibala visoko nad vrata votline*; LV: *čeprav je gora le v višini vrat njegove celice zastirala pogled*; NGr: *čeprav so vrata njegove votline gledala proti vrhu gore*.

49. Περὶ Σισιννίου

49.1. [Τούτου τοῦ Ἐλπιδίου μαθητῆς γέγονε Σισίννιος ὄνοματι, ἐξ οἰκετικῆς μὲν ὀρμώμενος τύχης ἐλεύθερος δὲ κατὰ τὴν πίστιν, τῷ γένει Καππαδόκης· δεῖ γὰρ καὶ τάδε σημαίνειν πρὸς δόξαν τοῦ ἐξευγενίζοντος ἡμᾶς Χριστοῦ, καὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν ἀπάγοντος ἡμᾶς εὐγένειαν. Οὗτος χρονίσας παρὰ τῷ Ἐλπιδίῳ ἕκτον ἢ ἕβδομον ἔτος ἐς ὕστερον μνήματι ἑαυτὸν καθεῖρε καὶ ἐπὶ τρία ἔτη ἐν τῷ μνήματι ἐν προσευχαῖς διετέλει, μὴ νύκτωρ μὴ μεθ' ἡμέραν μὴ καθίσας, μὴ ἀναπεσῶν, μὴ βαδίσας ἕξω. Οὗτος κατηξιώθη χαρίσματος κατὰ δαιμόνων. 2. Νυνὶ δὲ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὴν πατρίδα ἠξιώθη πρεσβυτερίου, συναγαγὼν ἀδελφότητα ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, διὰ τῆς σεμνῆς πολιτείας καὶ τὸ ἑαυτοῦ ἄρρεν τῆς ἐπιθυμίας ἐλάσας καὶ τὸ τῶν γυναικῶν θῆλυ τῇ ἐγκρατεῖα φιμώσας, ὡς πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον· Ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὐκ ἔστι ἄρσεν καὶ θῆλυ. Ἔστι δὲ καὶ φιλόξενος καίπερ ὦν ἀκτῆμων, εἰς ἔλεγχον τῶν ἀμεταδότων πλουσίων.]

49. SIZINIJ

49.1. [Učenec tega Elpidija, po imenu Sizinij, je bil suženjskega porekla, po veri pa je bil svoboden, po rodu Kapadočan. Treba je tudi take stvari objaviti, v slavo Kristusa, ki nas je prerodil in nas privedel v resnično plemstvo. Pri Elpidiju je živel šest ali sedem let, pozneje se je zaprl v neki grob in je tri leta prebil v grobu v molitvah, ne ponoči ne podnevi ni sedel, ni se ulegel ne stopil ven. Tako je postal vreden milostnega daru premagovati demone. 2. Sedaj pa se je vrnil v domovino in si prislužil čast duhovništva in zbral skupnost mož in žena, z dostojanstvenim načinom življenja je izgnal tudi svoje moško poželenje in z vzdržnostjo je miril tudi ženskost v ženah, da se je izpolnilo, kar je pisano: »V Kristusu Jezusu ni moškega ne ženske.«⁴⁴² Je tudi gostoljuben, čeprav siromašen, v sramoto bogatašev, ki ne dajejo od svojega.]

---

442 Prim. Gal 3,28.

50. Περὶ Γαδδανᾶ

50.1. Ἔγνω γέροντα Παλαιστίνόν τινα Γαδδανᾶν ὀνόματι, ὃς τὸν ἄστεγον ἔζησε βίον εἰς τοὺς περὶ τὸν Ἰορδάνην τόπους. Τούτῳ ποτὲ Ἰουδαῖοι κατὰ ζῆλον ἐπιθέμενοι ἐν τοῖς περὶ τὴν Νεκρὰν θάλασσαν τόποις ξίφος γυμνώσαντες ἐπῆλθον. Καὶ συνέβη πρᾶγμα τοιοῦτον· ἐν τῷ τὸ ξίφος ἐπᾶραι καὶ βουληθῆναι σπᾶσαι κατὰ τοῦ Γαδδανᾶ ἀπεξηράνθη ἡ χεὶρ τοῦ τὸ ξίφος γυμνώσαντος, πεσόντος τοῦ ξίφους ἀπὸ τῆς δεξιᾶς τοῦ ἔχοντος.

50. GADANA⁴⁴³

50.1. Poznal sem nekega palestinskega starca z imenom Gadana, ki je preživel svoje življenje pod milim nebom v krajih ob Jordanu. Nekoč so Judje, razbesneli v svoji gorečnosti, izdrli meče in ga v pokrajini ob Mrtvem morju napadli. In zgodilo se je tole: ko je dvignil meč in hotel zamahniti proti Gadanu, se je tistemu, ki je izdril meč, posušila roka in meč je padel iz desnice njega, ki ga je držal.

---

443 Sozomen v *HE* VI 34,1 omenja meniha s tem imenom.

51. Περὶ Ἡλίας

51.1. Ἡλίας πάλιν μονάζων ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις ἐν σπηλαίῳ κατῴκει σεμνοτάτου βίου καὶ ἐνθέσμου ὑπάρχων. Οὗτος μιᾶς τῶν ἡμερῶν ἀδελφῶν αὐτῷ ἐπεληλυθότων πλειόνων, ἦν γὰρ πάροδος ὁ τόπος, ἐλείφθη ἄρτων. Καὶ ἐπληροφόρησεν ἡμᾶς ὅτιπερ Λιποθυμήσας ἐν τῷ πράγματι εἰσελθὼν ἐν τῷ κελλίῳ τρεῖς εὖρον ἄρτους· καὶ φαγόντων εἴκοσι ὄντων εἰς κόρον ἀπ' αὐτῶν εἷς περιέσσευσεν, ὃ ἔχρη σάμην ἐπὶ εἰκοσιπέντε ἡμέρας.

51. ELIJA⁴⁴⁴

51.1. Tudi Elija je bil menih v teh krajih, v votlini je živel zelo častivredno življenje, skladno z zakonom. Nekega dne, ko je k njemu prišlo precej bratov – kraj je bil namreč prehoden –, mu je zmanjkalo kruha. In zagotovil nam je: »Obupan zaradi tega sem šel v klet in našel tri hlebe. Jedlo jih je dvajset do sita, in ostal je še en hleb, s katerim sem se hranil petindvajset dni.«

---

⁴⁴⁴ Elija omenja HM 7; neki aba Elija je omenjen tudi v AP, vendar je najbrž živel v 5. oz. 6. stoletju, torej to ne bi bil naš menih.

52. Περὶ Σαβᾶ

52.1. [Σαβᾶς τις ὀνόματι, κοσμικός, τῷ γένει Ἰερι-
χούντιος, γυναῖκα ἔχων, τοσοῦτον ἐγένετο φιλομόναχος
ὡς κυκλεύειν ἀνά τὰς κέλλας καὶ τὴν ἔρημον ἐν ταῖς νυξί,
καὶ καθ' ἑκάστην μονὴν ἔξω τιθέναι φοινίκων μόδιον ἓνα
καὶ λαχάνων τὸ αὐταρκες, διὰ τὸ μὴ ἐσθίειν ἄρτον τοὺς
ἀσκητὰς τοὺς κατὰ τὸν Ἰορδάνην. Τούτῳ μιᾶς τῶν ἡμερῶν
λέων ὑπήντησε, καὶ καταλαβὼν αὐτὸν ἀπὸ σημείου ἐνὸς
ὧσε καὶ κατέστρεψε, καὶ τὸν ὄνον λαβὼν ἀνεχώρησεν.]

52. SABA

52.1. [Neki posvetni človek po imenu Saba je bil po rodu iz Jerihe in je imel ženo, postal pa je tako naklonjen menihom, da je ponoči krožil okrog njihovih celic in po puščavi in je položil pred vsakim samotiščem en mernik datljev in zadostno količino zelenjave, kajti asketi ob Jordanu niso jedli kruha. Nekega dne mu je prišel nasproti lev, ga pograbil in ga vlekel stran eno miljo, nato se je obrnil, zgrabil osla in se oddaljil.]

53. Περὶ Ἀβραμίου

53.1. Ἀβράμιός τις γέγονε τῷ γένει Αἰγύπτιος, τραχύτατον καὶ ἀγριώτατον βίον ζήσας ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ὅς πληγείς τὴν φρένα ὑπὸ ἀκαίρου οἰήσεως ἐλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διεμάχετο τοῖς πρεσβυτέροις λέγων ὅτι Πρεσβύτερος ἐχειροτονήθην παρὰ τοῦ Χριστοῦ ταύτῃ τῇ νυκτί, καὶ δέξασθέ με ἱερατεύοντα. Ὅν οἱ πατέρες διαχωρίσαντες τῆς ἐρήμου, καὶ ἐπὶ τὸν παχύτερον καὶ ἀδιαφορώτερον ἀγαγόντες βίον, ἀπεθεράπευσαν τῆς ὑπερηφανίας, εἰς γνῶσιν αὐτὸν ἀγαγόντες τῆς οἰκειᾶς ἀσθενείας παιχθέντα ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

53. ABRAMIJ

53.1. Bil je neki Abramij, po rodu Egipčan, ki je živel v puščavi izredno surovo in trdo življenje. Na pamet mu je šinila neprimerna misel in je prišel v cerkev ter se sprl z duhovniki, češ: »Kristus me je v tej noči posvetil za duhovnika, in sprejeti me morate kot duhovnika.« Očetje so ga odpravili iz puščave k udobnejšemu in manj napetemu življenju, ga ozdravili prevzetnosti in ga privedli k spoznanju lastne slabotnosti, kajti demon se je igral z njim.

54. Ἔτι περὶ τῆς ἁγίας Μελανίου

54.1. Περὶ τῆς θαυμασίας καὶ ἁγίας Μελανίου ἀκροθιγῶς μὲν καὶ ἄνω διηγησάμην, οὐδὲν ἦττον καὶ τὰ λείψανα νῦν ἐξυφανῶ τῷ λόγῳ. Αὕτη μὲν ὄσσην ὕλην ἀνήλωσεν ἐν τῷ θείῳ ζήλῳ καθάπερ πυρὶ φλέξασα οὐκ ἐμὸν τὸ διηγήσασθαι ἀλλὰ καὶ τῶν τὴν Περσίδα οἰκούντων. Τῆς γὰρ εὐποιίας αὐτῆς οὐκ ἠστόχησεν οὐδεὶς, οὐκ ἀνατολὴ οὐ δύσις οὐκ ἄρκτος οὐ μεσημβρία. 2. Τριακοστὸν μὲν γὰρ καὶ ἔβδομον ἔτος ξενιτεύσασα ἰδίῳις ἀναλώμασιν ἐπήρκεσε καὶ ἐκκλησίαις καὶ μοναστηρίοις καὶ ξένοις καὶ φυλακαῖς, χορηγούντων αὐτῇ καὶ τῶν πρὸς γένος καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ καὶ τῶν ἰδίων ἐπιτρόπων τὰ χρήματα. Ἦτις ἐπὶ τοσοῦτον ἐγκαρτερήσασα τῇ ξενιτείᾳ οὐδὲ σπιθαμὴν ἐκτῆσατο γῆς, οὐκ ἐξειλκύσθη ὑπὸ τῆς τοῦ υἱοῦ ἐπιθυμίας, οὐκ ἐμέρισεν αὐτὴν τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπης ὃ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ πόθος· 3. ἀλλὰ ταῖς προσευχαῖς αὐτῆς ὃ νεώτερος εἰς ἄκρον παιδείας καὶ τρόπων ἦλασε καὶ γάμον τὸν ἐπίδοξον, καὶ ἔντος τῶν κοσμικῶν ἀξιωματῶν ἐγένετο· ὃς ἔσχε καὶ τέκνα δύο. Μετὰ πολλοὺς οὖν χρόνους ἀκούσασα περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐγγόνης, ὅτι ἐγημε καὶ προαιρεῖται ἀποτάξασθαι, φοβηθεῖσα μήποτε περιρραγῶσι κακοδιδασκαλία ἢ αἰρέσει ἢ κακοζωία, ἐξήκοντα ἐτῶν γραῦς ἐνέβαλεν ἑαυτὴν εἰς πλοῖον, καὶ ἀπὸ τῆς Καισαρέων ἀποπλεύσασα δι' εἴκοσι ἡμερῶν παραγίνεται εἰς τὴν Ρώμην. 4. Κάκεισε συντυχούσα τὸν μὲν μακαριώτατον ἄνδρα καὶ ἀξιόλογον Ἀπροϊανόν, Ἕλληνα ὄντα, κατήχησε καὶ χριστιανὸν ἐποίησε, πείσασα αὐτὸν καὶ ἐγκρατεύεσθαι μετὰ τῆς ἰδίας γυναικός, ἀνεψιᾶς ταύτης, καλουμένης Ἀβίτας. Στερεώσασα δὲ καὶ τὴν ἰδίαν ἐγγόνην Μελάνιον σὺν τῷ ταύτης ἀνδρὶ Πινιανῷ, καὶ κατηχήσασα Ἀλβίναν τὴν ἑαυτῆς νύμφην, γυναῖκα δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ παρασκευάσασα πάντας τούτους διαπωλῆσαι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῖς, τῆς Ρώμης

54. ŠE O SVETI MELANIJI

54.1. O čudoviti in sveti Melaniji sem – sicer površno – govoril že zgoraj, vendar⁴⁴⁵ bom zdaj vpletel v pripoved še ostalo. Koliko dobrin pa je potrošila v božanski vnemi, kakor bi jih sežgala v ognju, ne pritiče meni, da bi pripovedoval, temveč tudi prebivalcem Perzije.⁴⁴⁶ Nihče namreč ni ostal brez njene dobrotelčnosti, ne vzhod ne zahod, ne sever ne jug. 2. Sedemintrideset let, kar je živela na tujem,⁴⁴⁷ je s svojimi sredstvi pomagala cerkvam in samostanom, tujcem in ječam; oskrbovali so jo s premoženjem sorodniki, sin sam in njegovi skrbniki. Toliko časa je vztrajala na tujem, a si ni pridobila niti pedi zemlje, ni je povlekla sinovska ljubezen, ni je oddaljilo od Kristusove ljubezni hrepenenje po edinem⁴⁴⁸ sinu, 3. ampak je mladenič po njenih molitvah došel do vrhunske vzgoje in značaja, spodobnega zakona in postal deležen svetnih časti. Imel je tudi dva otroka. Po dolgem času je tedaj slišala o položaju vnukinje, da se je poročila in se nameravala odpovedati svetu; ker se je bala, da bi se podvrgla slabemu nauku ali hereziji ali slabemu življenju, se je – starka šestdesetih let – vkrcala na ladjo in iz Cezareje po dvajsetih dneh prispela v Rim. 4. Tam je srečala Apronijana, nadvse blaženega moža in vrednega omembe, ki je bil Grk, a ga je poučila v veri in napravila za kristjana; prepričala ga je tudi, da je začel vzdržno živeti z ženo po imenu Avita, ki je bila njena nečakinja. Utrdila je tudi lastno vnukinjo Melanijo

---

445 Db. nič manj.

446 Ni čisto jasno, zakaj prav Peržani – ali je morda v kakšni zvezi s Paladijevo omembo Mezopotamije med kraji, ki jih je obiskal; prim. *Prolog* 2.

447 Ali: *kot tujka* (na tem svetu?).

448 Tj. edinem še živem, dva sina sta ji že umrla. Vendar pa se v zvezi s sinovi Melanije Starejše pojavlja problem: ta – edini – sin bi bil torej Publikola in naj bi imel dva otroka, Melanijo Mlajšo in njenega brata (gl. tudi spodaj op. k odstavku 6), medtem ko Gerontij v *Vita Melaniae Junioris*, 1, pravi, da je bila Melanija Mlajša edinka.

ἐξήγαγε, καὶ ἐπὶ τὸν σεμνὸν καὶ γαληνιώντα λιμένα τοῦ βίου ἤγαγε. 5. Καὶ οὕτως πρὸς πάντας ἐθηριομάχησε τοὺς συγκλητικοὺς καὶ τὰς ἐλευθέρας κωλύοντας αὐτὴν ἐπὶ τῇ ἀποταξίᾳ τῶν λοιπῶν οἴκων. Ἡ δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· Παιδιά, γέγραπται πρὸ τετρακοσίων ἐτῶν ὅτι Ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ. Τί ἐμφιλοχωρεῖτε τῇ ματαιότητι τοῦ βίου, μήποτε φθάσωσιν αἱ ἡμέραι τοῦ ἀντιχρίστου, καὶ μὴ ἀπολαύσητε ὑμῶν τοῦ πλούτου καὶ τῶν προγονικῶν πραγμάτων. 6. Καὶ τούτους πάντας ἐλευθερώσασα ἤγαγεν ἐπὶ τὸν μονήρη βίον. Καὶ τὸν Πουπλικούλα δὲ υἱὸν τὸν νεώτερον κατηχήσασα ἤγαγεν ἐπὶ τὴν Σικελίαν· καὶ πάντα αὐτῆς τὰ ὑπόλοιπα διαπώλησασα καὶ τὰς τιμὰς λαβοῦσα ἦλθεν ἐπὶ τὰ Ἱεροσόλυμα· καὶ διανείμασα τὰς ὕλας ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἐκοιμήθη ἐν γῆρᾳ καλῶ καὶ βαθυτάτῃ πραότητι, καταλείψασα καὶ μοναστήριον ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ τὰ τούτου ἀναλώματα.

7. Ὡς δὲ πάντες οὗτοι ἀπέστησαν τῆς Ρώμης θύελλά τις βαρβαρική, ἢ καὶ ἐν προφητείαις πάλαι κειμένη, ἐπέστη τῇ Ρώμῃ, καὶ οὐκ εἴασεν οὐδὲ τοὺς ἐπ' ἀγορᾶς ἀνδριάντας χαλκοῦς, ἀλλὰ πάντα πορθήσασα βαρβαρικῇ ἀπονοίᾳ παρέδωκεν ἀπωλείᾳ· ὡς γενέσθαι τὴν Ρώμην, τὴν ἐν χιλίοις ἔτεσι καὶ διακοσίοις φιλοκαληθεῖσαν, ἐρείπιον. Τότε οἱ κατηχηθέντες καὶ οἱ ἐναντιωθέντες τῇ κατηχήσει ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν τῇ μεταβολῇ τῶν πραγμάτων πείσαντα τοὺς ἀπίστους ὅτι τῶν ἄλλων πάντων αἰχμαλωτισθέντων οὗτοι μόνοι διεσώθησαν οἱ οἴκοι, ὀλοκαυτώματα γενόμενοι τῷ κυρίῳ σπουδῇ Μελανίου.

z njenim možem Pinijanom in poučila v veri Albino, svojo snaho, ženo svojega sina⁴⁴⁹; poskrbela je, da so vsi ti prodali svoje premoženje, jih izpeljala iz Rima in povedla v vzvišen in miren pristan življenja.⁴⁵⁰ 5. In tako se je kakor proti zverem borila proti vsem senatorjem in njihovim ženam, ki so nasprotovali odpovedi ostalega posestva. Ona pa jim je rekla: »Otroci, pred štiristo leti je bilo napisano: ›Poslednja ura je.«⁴⁵¹ Zakaj se tako radi zadržujete v tem praznem življenju? Da vas ne prehitijo dnevi antikrista in ne boste imeli koristi od svojega bogastva in podedovanih reči.« 6. In vse te je osvobodila in jih privedla v meniško življenje. Tudi mlajšega sina Publikola⁴⁵² je poučila v veri in privedla na Sicilijo. Prodala je še vse preostalo imetje, vzela zaslužek in šla v Jeruzalem. In ko je razdala premoženje, je v štiridesetih dneh zaspala v lepi starosti in globoki spokojnosti;⁴⁵³ v Jeruzalemu je zapustila tudi samostan in sredstva zanj.

7. Ko so vsi ti zapustili Rim, pa je barbarska nevihta, ki je bila že davno v prerokovanjih, zadela Rim in ni prizanesla niti bronastim kipom na trgu, ampak je v barbarski blaznosti vse opustošila in uničila. Tako je Rim, ki je tisoč dvesto let pridobival svojo lepoto,⁴⁵⁴ postal razvalina. Tedaj so tako tisti, ki so bili poučeni v veri, kakor tisti, ki so ji nasprotovali, slavili Boga, ki je s prevratnim dogajanjem prepričal neverne, ker so se ob tem, ko so bili vsi ostali zajeti, rešile le tiste družine, ki so po Melanijinem prizadevanju postale kot žgalna daritev Gospodu.

---

449 Tj. ženo sina Publikola in mater vnukinje Melanije.

450 O tem obdobju njenega življenja in sorodnikih prim. Butler II, str. 225–9, op. 94.

451 1 Jn 2,18.

452 Gl. zgoraj op. k odstavku 2 glede ›edinega‹ sina; pojavlja se tudi domneva, da je gr. *Pouplikoúla* genetiv, torej mlajši sin Publikole in s tem Melanijin vnuk, brat Melanije Mlajše (vendar glej tudi op. k 61, 5).

453 Verjetno v letu 409.

454 *pridobival*: morda možen še dodaten pomen: *in privlačil s svojo lepoto*: gr. *philokalethénai*.

55.1 Συνέβη ἅμα ὁδεύειν ἡμᾶς ἀπὸ Αἰλίας ἐπὶ τὴν Αἴγυπτον, προπέμποντας τὴν μακαρίαν Σιλβανίαν τὴν παρθένον γυναικαδέλφην Ρουφίνου τοῦ ἀπὸ ἐπαρχῶν· ἐν οἷς ἦν σὺν ἡμῖν καὶ Ἰουβῖνος, τὸ τηνικαῦτα μὲν διάκονος νυνὶ δὲ ἐπίσκοπος τῆς Ἀσκάλωνος ἐκκλησίας, ἀνὴρ εὐλαβῆς καὶ φιλόλογος. Σφοδροτάτου οὖν καύματος καταλαβόντος ἡμᾶς καὶ κατανησάντων ἡμῶν εἰς τὸ Πηλούσιον, ἔτυχε τὸν Ἰουβῖνον νιπτῆρα λαβόντα νίψασθαι τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας πυγμῇ ὕδατι ψυχροτάτῳ, καὶ μετὰ τὸ νίψασθαι δερμοτύλῳ ἐπαναπαῆναι ρίφεντι κατὰ τοῦ ἐδάφους. 2. Ἐπιστάσα ἐκείνη ὡς μήτηρ σοφὴ υἱοῦ γνησίου ἐπέσκωπτεν αὐτοῦ τῇ ἀπαλότῃτι λέγουσα· Πῶς θαρρεῖς ταύτην ἄγων τὴν ἡλικίαν ἔτι ζέοντος τοῦ αἵματός σου οὕτῳ φιλοκαλεῖν τὸ σαρκίον, μὴ αἰσθανόμενος τῶν ἐξ αὐτοῦ τικτομένων βλαβερῶν; Θάρσει, θάρσει ὅτι ἐξηκοστὸν ἄγω ἔτος τῆς ἡλικίας, ἐκτὸς τῶν ἄκρων τῶν χειρῶν οὐ ποῦς μου ἤψατο ὕδατος οὐκ ὄψις οὐδὲ ἐν τῶν μελῶν, καίπερ διαφόροις ληφθεῖσα ἄρρωστίαις, καὶ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἀναγκαζομένη οὐκ ἠνεσχόμενη ἀποδοῦναι τῇ σαρκὶ τὸ ἔθος, οὐκ ἐπὶ κλίνης ἀναπαεῖσα οὐ λεκτικίῳ ὠδευσά που.

3. Αὕτη λογιωτάτη γενομένη ἢ καὶ φιλήσασα τὸν λόγον τὰς νύκτας εἰς ἡμέρας μετέβαλε πᾶν σύγγραμμα τῶν ἀρχαίων ὑπομνηματιστῶν διελθοῦσα· ἐν οἷς

55.1. ⁴⁵⁵Zgodilo se je, da smo skupaj potovali iz Ajlije⁴⁵⁶ v Egipt, spremljali smo blaženo Silvanijo, devico, sorodnico prefekta Rufina.⁴⁵⁷ Med drugim je bil z nami tudi Juvin,⁴⁵⁸ tedaj diakon, zdaj škof askalonske⁴⁵⁹ cerkve, pobožen in učen mož. Udarila nas je zelo huda vročina in ko smo prispeli v Peluzij,⁴⁶⁰ je Juvin šel v umivalnico in si skrbno umil roke⁴⁶¹ in noge z zelo mrzlo vodo in po umivanju je šel počivat na blazino iz kože, vrženo na tla. 2. Prišla je ona⁴⁶² in ga je – kot modra mati lastnega sina – preiskujoče gledala zaradi njegove mehkužnosti in rekla: »Kako si upaš v tej mladosti, ko tvoja kri še vre, tako razvajati svoje telesce, ne da bi se zavedal škodljivih posledic, ki se rojevajo iz tega. Zaupaj, zaupaj, kajti šestdeseto leto že živim in razen koncev rok⁴⁶³ se niso ne moja noga ne obraz niti eden mojih udov dotaknili vode; čeprav so me zadele razne bolezni in so me silili zdravniki, si nisem dovolila dati telesu običajnega počitka, niti si nisem odpočila na postelji in nisem nikoli potovala v nosilnici.«

3. Postala je nadvse izobražena in v ljubezni do Besede je spremenila noči v dneve ter šla skozi vse pisanje starih ko-

---

455 V sirski verziji sta poglavji 54 in 55 združeni v eno – dejansko gre za nadaljevanje pripovedi o Melaniji Starejši.

456 Lat. *Aelia Capitolina*; tako se je imenoval Jeruzalem kot rimska kolonija po uporu Bar-Kohbe (132–135), ko so ga ponovno pozidali.

457 Prefekt na dvoru Teodozija Velikega.

458 Morda istoveten z Juvinom, ki ga omenja Avguštín kot palestinskega škofa (*Contra Julianum* I 5,7) na cerkvenem zboru v Diospoli l. 415.

459 Starodavno mesto v Palestini blizu Gaze.

460 Kraj v Egiptu vzhodno od Nilove delte ob morski obali, danes El-Farma v bližini Port Saida.

461 Prim. Mr 7,3.

462 Čeprav bi slovnično morda lahko šlo za Silvanijo, tu vendar nastopa spet Melanija, kar dokazujejo besede: *smo skupaj potovali* (namreč z Melanijo), saj je poglavje nadaljevanje prejšnjega; prim. op. k začetku poglavja.

463 Prste so si umivali, ker so prejemalei obhajilo na roko (prim. HM 23 oz. Rufin, HM xxix).

Ὠριγένους μυριάδας τριακοσίας, Γρηγορίου καὶ Στεφάνου καὶ Πιερίου καὶ Βασιλείου καὶ ἑτέρων τινῶν σπουδαίων μυριάδας εἰκοσιπέντε· οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχε διελθοῦσα, ἀλλὰ πεπονημένως ἕκαστον βιβλίον ἑβδομον ἢ ὄγδοον διελθοῦσα. Διὸ καὶ ἠδυνήθη ψευδωνύμου γνώσεως ἐλευθερωθεῖσα πτερωθῆναι τῇ χάριτι τῶν λόγων ἐλπίσι χρησταῖς ἑαυτὴν ὄρνιν ἐργασαμένη πνευματικὴν διαπεράσασα πρὸς τὸν Χριστόν.

mentatorjev: med drugim tristo mirijad⁴⁶⁴ (vrstic) Origena ter petindvajset mirijad Gregorja, Štefana, Pierija, Bazilija⁴⁶⁵ in nekaterih drugih najodličnejših. Ni šla površno niti, kar je pač nanoslo, temveč s trudom sedemkrat ali osemkrat skozi vsako knjigo. Zato se je tudi mogla osvoboditi spoznanja, ki se lažno tako imenuje,⁴⁶⁶ in je dobila peruti zahvaljujoč tem spisom; z dobrimi upi je samo sebe spremenila v duhovno ptico, ki je poletela h Kristusu.

---

464 Mirijada je deset tisoč, torej bi šlo za tri milijone vrstic, razen če ni mirijada mišljena nedoločno pač kot »veliko število«.

465 Gre za Gregorja iz Nise oz. verjetneje za Gregorja iz Nazianza. Štefan in Pierij nista znana, sta pa bila skupaj omenjena že v 11,4.

466 Prim. 1 Tim 6,20.

56. Περὶ Ὀλυμπιάδος

56.1. Ταύτης κατ' ὄπιν καὶ ἴχνος ἡ σεμνοτάτη Ὀλυμπιάς καὶ ζηλωτικωτάτη βαίνουσα ἠκολούθησε τῇ γνώμῃ· θυγάτηρ μὲν γενομένη Σελεύκου τοῦ ἀπὸ κομήτων, ἐγγόνη δὲ Ἀβλαβίου τοῦ ἀπὸ ἐπαρχῶν, νύμφη δὲ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας Νεβριδίου τοῦ ἀπὸ ἐπαρχῶν τῆς πόλεως, γυνὴ δὲ οὐδενός· λέγεται γὰρ κεκοιμηῆσθαι παρθένος, ἀλλὰ σύμβιος τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας. 2. Ἦτις πάντα διασκορπίσασα ἑαυτῆς τὰ ὑπάρχοντα διέδωκε πτωχοῖς· οὐ μικροὺς ἀγῶνας ἀγωνισαμένη ὑπὲρ ἀληθείας, πολλάς τε κατηχήσασα γυναῖκας, καὶ σεμνολογήσασα πρεσβυτέρους, καὶ τιμήσασα ἐπισκόπους, καὶ ὁμολογίας κατηξιώθη τῆς ὑπὲρ ἀληθείας· ἥς τὸν βίον ἐν ὁμολογηταῖς κρίνουσιν οἱ Κωνσταντινούπολιν οἰκοῦντες, οὕτως τελευτησάσης καὶ πρὸς κύριον ἐκδημησάσης ἐν τοῖς κατὰ θεὸν ἀγῶσιν.

56. OLIMPIJA⁴⁶⁷

56.1. Njeni⁴⁶⁸ odločitvi je s spoštovanjem sledila in šla po njenih stopinjah nadvse plemenita in goreča Olimpija. Bila je hči Selevka, ki je bil *komes*,⁴⁶⁹ vnukinja prefekta⁴⁷⁰ Ablabija, le nekoliko dni je bila nevesta Nebridija, mestnega prefekta, a žena ni bila nikomur. Pravijo, da je umrla devica, a življenjska družica Besede resnice. 2. Razdelila je vse svoje imetje in razdala revežem. Ni bilo malo bojev, ki jih je bojevala za resnico, poučevala je v veri mnoge ženske, s spoštovanjem govorila z duhovniki, izkazovala čast škofom in postala vredna izpovedovanja resnice. Njeno življenje so prebivalci Konstantinopla prišteli med pričevalce, ker je umrla in šla h Gospodu v bojih po Božji volji.

---

467 Rojena ok. 368. Paladij jo je moral dobro poznati, ker se je tudi zavzemala za Janeza Krizostoma, ki ji je pisal več pisem; omenjena je v *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi*.

468 Namreč Melanijini.

469 Gr. *kómes* iz lat. *comes*; višji državni uradnik ali uradnik na dvoru.

470 Gl. op. k 3, 2.

57. Περὶ Κανδίδας καὶ Γελασίας

57.1". Ἦς κατ' ὄπιν καὶ ὡς ἐν ἐσόπτρῳ ἡ μακαρία Κανδίδα, ἡ Τραϊανοῦ τοῦ στρατηλάτου θυγάτηρ, ἀξίως βιώσασα καὶ εἰς ἄκρον σεμνότητος ἐλάσασα, ἐκκλησίας τε καὶ ἐπισκόπους τιμήσασα, τὴν μὲν ἰδίαν θυγατέρα κατηχήσασα εἰς τὸν τῆς παρθενίας κλῆρον προέπεμψε πρὸς Χριστόν, δῶρον τῶν ἑαυτῆς λαγόνων, ἐς ὕστερον σωφροσύνη καὶ τοῖς τῶν χρημάτων σκορπισμοῖς ἐπακολουθήσασα τῇ ἑαυτῆς θυγατρὶ. 2. Ταύτην ἔγνω ἔγὼ διὰ πάσης νυκτὸς κοπιῶσαν καὶ ἀλήθουσαν ταῖς χερσὶν ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ σώματος, διηγουμένην ὅτι Τῆς νηστείας μὴ ἐπαρκούσης σύμμαχον δίδωμι καὶ τὴν ἐπίμοχθον ἀγρυπνίαν, ἵνα κατα λύσω τὸ φρύαγμα τοῦ Ἡσαῦ. Ἦτις ἐναίμων μὲν καὶ ἐμψύχων εἰς ἄκρον ἀπέσχετο, ἰχθύος δὲ καὶ λαχάνων μετ' ἐλαίου λαμβάνουσα ἐν ἑορτῇ, οὕτω διετέλεσεν ὀξυκράματι καὶ ξηρῷ ἄρτῳ ἄρκουμένη.

3. Ταύτης κατὰ ζῆλον ὠδευσεν εὐσεβῶς τὸν τῆς παρθενίας ζυγὸν ἐλύσασα ἢ σεμνοτάτῃ Γελασία, θυγάτηρ τριβούνου γενομένη· ἥς ἀρετὴ φέρεται αὕτη, ὅτι ἥλιος οὐδέποτε ἔδου ἐπὶ λύπῃ αὐτῆς, οὐ κατὰ οἰκέτου, οὐ κατὰ θεραπαινίδος, οὐ κατὰ τινος ἐτέρου.

57. KANDIDA IN GELAZIJA

57.1. S spoštovanjem do nje⁴⁷¹ in kot odsev v ogledalu je krepostno živela blažena Kandida, hči vojskovodje Trajana; visoko se je povzpela v svetosti, častila je cerkve in škofo, svojo lastno hčer je uvedla v poklic devišтва in jo izročila Kristusu kot dar svojega naročja; pozneje je svoji hčeri tudi sama sledila v vzdržnosti in razdajanju svojega imetja.

2. Sam sem jo poznal, kako se je vso noč trudila in mlela s svojimi rokami, da bi mrtvila svoje telo, in je govorila: »Ker post ne zadošča, dodajam kot zaveznika tudi naporno bedenje, da uničim Ezavovo nesramnost.«⁴⁷² Povsem je odklanjala vse, kar ima v sebi kri in življenje,⁴⁷³ ob praznikih je jedla le ribe in zelenjavo z oljem; tako je vseskozi živela, zadovoljujoč se s kisló mešanico⁴⁷⁴ in s suhim kruhom.

3. V gorečnosti ji je sledila in pobožno nosila jarem devišťva nadvse plemenita Gelazija, hči tribuna. Njena krepost je bila takale: sonce nikoli na zašlo nad bridkostjo, ki bi jo povzročila sužnju, služabnici ali komur koli drugemu.

---

471 Namreč Olimpije.

472 Db. *prhanje* (konja), *phrýagma*; v kasnejši grščini dobi pomen nesramnosti, predrznosti; Ezav tu ponazarja požrešnost; prim. 1 Mz 25,29–34.

473 Prim. Apd 15,20.

474 Tj. mešanico vode in kislega vina oz. precej verjetneje vode in kisa.

58. Περὶ τῶν ἐν Ἀντινόῳ

58.1. Ἐν Ἀντινόῳ τῆς Θηβαΐδος διατρίψας τέσσαρα ἔτη ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ καὶ γνῶσιν εἴληφα τῶν ἐκεῖ μοναστηρίων. Καθέζονται μὲν γὰρ ἀμφὶ τὴν πόλιν ἄνδρες ὡς χίλιοι διακόσιοι, ταῖς χερσὶν ἀποζῶντες, εἰς ἄκρον ἀσκούμενοι. Ἐν τούτοις εἰσὶ καὶ ἀναχωρηταὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις τῶν πετρῶν ἑαυτοὺς ἐγκαθεύξαντες· ἐν οἷς ἐστὶ Σολομών τις, ἀνὴρ πραότατος καὶ σώφρων καὶ ὑπομονῆς ἔχων χάρισμα· ὃς ἔλεγεν ἔχειν πεντηκοστὸν ἔτος ἐν τῷ σπηλαίῳ, ἐπαρκέσας ἑαυτῷ ἐκ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν καὶ ἐκμαθῶν πᾶσαν ἀγίαν γραφήν.

2. Δωρόθεος ἐν ἄλλῳ σπηλαίῳ οἰκῶν πρεσβύτερος, ὑπερβολῇ ἀγαθώτατος, καὶ αὐτὸς ζήσας τὸν ἀνεπίληπτον βίον, πρεσβυτερίου δὲ ἠξιωμένος καὶ λειτουργῶν τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἐν τοῖς σπηλαίοις. Τούτῳ ποτὲ Μελάνιον ἢ νεωτέρα, τῆς μεγάλης Μελανίου ἐγγόνῃ, περὶ ἧς ἐς ὕστερον λέξω, ἀπέστειλε πεντακόσια νομίσματα, παρακαλέσασα αὐτὸν διακονῆσαι τοῖς ἐκεῖ ἀδελφοῖς. Ὁ δὲ τρία λαβὼν μόνα, τὰ λοιπὰ παρέπεμψε Διοκλεῖ τῷ ἀναχωρητῇ, ἀνδρὶ γνωστικωτάτῳ, λέγων ὅτι Σοφώτερός μου ἐστὶν ὁ ἀδελφὸς Διοκλῆς, καὶ δύναται αὐτὰ ἀβλαβῶς διοικῆσαι, ἐπιστάμενος τοὺς ὀφείλοντας ἐπικουρηθῆναι εὐλόγως· ἐγὼ γὰρ τούτοις ἀρκοῦμαι.

3. Οὗτος ὁ Διοκλῆς, ἀπὸ γραμματικῆς μὲν ἀχθεὶς τὰ πρῶτα ἐς ὕστερον δὲ δοὺς ἑαυτὸν εἰς φιλοσοφίαν, τῷ χρόνῳ τῆς χάριτος αὐτὸν ἐλκυσάσης, εἰς εἰκοστὸν ὄγδοον ἔτος ἄγων τὴν ἡλικίαν ἀπετάξατο μὲν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, συνετάξατο δὲ τῷ Χριστῷ, καὶ αὐτὸς ἔχων τριακοστὸν πέμπτον ἔτος ἐν τοῖς σπηλαίοις. Ἐλεγεν ἡμῖν ὅτι Νοῦς ἀποστάς θεοῦ ἐννοίας ἢ δαίμων γίνεται ἢ κτῆνος. Ἡμῶν δὲ φιλοπευστούντων τὸν τρόπον ὃν εἶπεν, ἔλεγεν οὕτως ὅτι Νοῦς ἀποστάς θεοῦ ἐννοίας ἐξ ἀνάγκης περιπίπτει ἐπιθυμία ἢ θυμῷ· καὶ τὴν μὲν ἐπιθυμίαν ἔλεγε κτηνώδη, τὸν δὲ θυμὸν δαιμονιώδη.

58. PUŠČAVNIKI V ANTINOJU⁴⁷⁵

58.1. V Antinoju v Tebaidi sem preživel štiri leta in v tem času spoznal tamkajšnje samostane. Okrog mesta namreč živi okoli tisoč dvesto mož, ki se preživljajo s svojimi rokami in izvajajo največjo askezo, med katerimi so tudi puščavniki, ki so se zaprli v skalne votline. Med njimi je neki Solomon, nadvse blag in vzdržen, z milostnim darom potrpežljivosti. Povedal je, da je že petdeset let v votlini, sam se je vzdrževal z delom svojih rok in se naučil vse Sveto pismo.

2. V drugi votlini je prebival duhovnik Dorotej,⁴⁷⁶ brezmejno dober; tudi on je živel neomadeževano življenje, zaslužil si je duhovništvo in je opravljal bogoslužje bratom iz votlin. Nekoč mu je vnukinja velike Melanije, Melanija Mlajša, o kateri bom govoril kasneje, poslala petsto novcev in ga prosila, naj z njimi oskrbi tamkajšnje brate. Vzel je tri, ostale pa je poslal puščavniku Dioklu, možu velikega spoznanja, ter rekel: »Modrejši je od mene in lahko z njimi upravlja, ne da bi storil kako škodo, ker pozna tiste, ki so upravičeno potrebni pomoči. Meni namreč tile zadostujejo.«

3. Ta Diokles se je najprej ukvarjal z gramatiko, pozneje pa se je posvetil filozofiji. Ko pa je čas mineval, ga je milost pritegovala; v osemindvajsetem letu starosti se je odpovedal splošnim vedam in se pridružil Kristusu, in bilo mu je to petintrideseto leto v votlini. Povedal nam je: »Um, ki odpade od misli na Boga, postane ali demon ali živina.« Ko pa smo želeli vedeti, s kakšnim namenom je to povedal, je takole rekel: »Um, ki odpade od misli na Boga, nujno zapade poželenju ali jezi.« Za poželenje je rekel, da je živalsko, jeza pa demonična.

---

475 Db. naslov: *O tistih v Antinoju/Antinopoli*. Mesto na desnem bregu Nila, *Antinoópolis* (danes Antinoë) v pokrajini Tebaide, je ustanovil Hadrijan v letu 132.

476 Več oseb s tem imenom je med puščavniki; ni znano, kateri bi bil ta Dorotej; v HL je puščavnik z imenom Dorotej omenjen še v pogl. 2 in 30.

4. Ἐμοῦ δὲ ἀντιλέγοντος ὅτι Πῶς δυνατὸν ἀδιαλείπτως εἶναι νοῦν ἀνθρώπινον μετὰ θεοῦ; ἔλεγεν ὁ αὐτὸς ὅτι Ἐν οἴῳ δ' ἂν νοήματι ἢ πράγματι εἴη ἡ ψυχὴ εὐσεβεῖ καὶ θεϊκῶ, μετὰ θεοῦ ἐστιν.

Τούτου πλησίον Καπίτων τις ἔμενεν ἀπὸ ληστῶν· ὃς πεντήκοντα ἔτη πληρώσας ἐν τοῖς σπηλαίοις ἀπὸ τεσσάρων μιλίων τῆς πόλεως Ἀντινόου οὐ κατῆλθεν ἐκ τοῦ σπηλαίου οὐδὲ μέχρι τοῦ ποταμοῦ τοῦ Νείλου, λέγων μηδέπω δύνασθαι συντυγχάνειν τοῖς ὄχλοις τῷ ἀκμὴν ἀντιπράττειν αὐτῷ τὸν ὑπεναντίον.

5. Σὺν τούτοις ἐωράκαμεν καὶ ἕτερον ἀναχωρητὴν ὁμοίως καὶ αὐτὸν ἐν σπηλαίῳ· ὃς οἴστρω κενοδοξίας ἐμπαιζόμενος ὑπὸ ὀνείρων, ἀντέπαιζε τοὺς ἀπατωμένους, ἀνέμους ποιμαίνων. Καὶ τὴν μὲν κατὰ σῶμα σωφροσύνην εἶχε καὶ διὰ τὸ γῆρας καὶ διὰ τὸν χρόνον, τάχα καὶ διὰ τὴν κενοδοξίαν· διέφθαρτο δὲ αὐτοῦ τὸ φρονοῦν τῇ ἀκολασίᾳ τῆς κενοδοξίας.

4. Ko sem jaz oporekal: »Kako je lahko človeški um ne-prestano z Bogom?«, je on odvrnil: »V kakršni koli pobožni ali božanski misli ali dejanju je duša, je z Bogom.«

Njegov sosed, neki Kapiton, je bil nekoč ropar. Petdeset polnih let je (zdaj) bival v votlinah štiri milje od mesta Antinoja, ni šel dol iz votline niti do reke Nil; rekel je, da se nikakor ne more srečati z množicami,⁴⁷⁷ češ da nasprotnik⁴⁷⁸ silno deluje proti njemu.

5. Skupaj z njima smo videli še drugega puščavnika, tudi njega podobno v votlini. Bil pa je zaradi žela nečimrnosti igrača svojih sanjarjenj, a se je norčeval iz prevaranih, on, »ki pase vetrove«. ⁴⁷⁹ Bil je vzdržen tudi glede telesa – zaradi starosti, zaradi časa⁴⁸⁰ in morda tudi zaradi nečimrnosti.⁴⁸¹ Toda pretirana nečimrnost je pokvarila njegovo pamet.

---

477 Tj. z ljudmi v svetu; prim. npr. v Novi zavezi Mt 13,2.34.36

478 Tj. hudič.

479 Prim. Prg 9,12a (LXX).

480 Ali morda: *zaradi okoliščin*.

481 Namreč ob pomisli na svoj sloves pri ljudeh. Prim. Kasijan (*Coll. V 12*): nečimrnost je koristna le takrat, kadar odvrne človeka od mesenosti.

59. Περὶ ἀμμᾶ Ταλίδος καὶ Ταῶρ

59.1. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἀντινόφῳ ἐστὶ μοναστήρια γυναικῶν δώδεκα, ἐν οἷς καὶ συντετύχηκα ἀμμᾶ Ταλίδι γραῖδι ὀγδοήκοντα ἔτη ἐχούσῃ ἐν τῇ ἀσκήσει ὡς καὶ αὐτὴ καὶ αἱ γεινιῶσαι διηγούντο. Ταύτῃ συνώκουν ἐξήκοντα νεάνιδες αἱ τοσοῦτον αὐτὴν ἠγάπων ὡς μηδὲ κλεῖδα ἐφεστάναι τῇ αὐλῇ τοῦ μοναστηρίου, ὡς ἐν ἄλλοις, ἀλλὰ κρατεῖσθαι αὐτὰς ὑπὸ τῆς ἀγάπης ταύτης. Εἰς τοσοῦτον δὲ ἀπαθείας ἤλασεν ἡ γραῦς ὡς εἰσελθόντι μοι καὶ καθεσθέντι ἐλθεῖν καὶ συγκαθεσθῆναί μοι, καὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπιθεῖναι τοῖς ὤμοις μου ὑπερβολῇ παρρησίας.

2. Ἐν τούτῳ τῷ μοναστηρίῳ παρθένος μαθήτρια ταύτης, Ταῶρ ὀνόματι, ἔχουσα τριάκοντα ἔτη ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ἰμάτιον καινὸν ἢ μαφόριον ἢ ὑπόδημα λαβεῖν οὐκ ἠθέλησεν οὐδέποτε, λέγουσα ὅτι Οὐ χρεῖαν ἔχω, ἵνα μὴ ἀναγκασθῶ καὶ προελθεῖν. Αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι πᾶσαι κατὰ κυριακὴν προέρχονται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ χάριν τῆς κοινωνίας· ἐκείνη δὲ μένει ῥακοδυτοῦσα ἐν τῇ μονῇ, ἀδι-αλείπτως ἐν τῷ ἔργῳ καθεζομένη. Οὕτω δὲ εὐφρευστάτην εἶχε τὴν ὄψιν ὡς ἐγγὺς γενέσθαι καὶ τὸν πάνυ στερρὸν ἀπατᾶσθαι τῷ ταύτης κάλλει, εἰ μὴ φρουρὸν εἶχεν ὑπερβάλλοντα τὴν σωφροσύνην εἰς αἰδῶ καὶ φόβον συνωθοῦσα τῇ κοσμιότητι τὸν ἀκόλαστον ὀφθαλμόν.

59. AMA⁴⁸² TALIDA IN TAOR

59.1. V tem mestu Antinoju je tudi dvanajst ženskih samostanov in tam sem srečal amo Talido, starko, ki je osemdeset let preživela v askezi, kot je povedala sama in tudi njene sosede. Z njo je živelo šestdeset mladenk, ki so jo tako ljubile, da na vhodna vrata samostana niso namestili ključa kot drugod, ampak jim je vladala njena ljubezen. Starka je dosegla tako stopnjo brezstrastja, da je, ko sem prišel in sedel, sedla poleg mene in mi v čezmerni zaupnosti položila roko na ramena.⁴⁸³

2. V tem samostanu je bila tudi devica, njena učenka, Taor po imenu, ki je bila že trideset let v samostanu, pa ni hotela nikoli sprejeti novega oblačila, ogrinjala ali obuvala, ker je rekla: »Ne rabim, da ne bi bila prisiljena iti ven.« Vse druge so namreč prišle ob nedeljah v cerkev zaradi bogoslužja, ona pa je razcapana ostala v samostanu in neprestano sedela pri delu. Po naravi je bila tako lepe zunanosti, da bi se lahko zgodilo, da bi celo najtršega (moža) zapeljala njena lepota, če ne bi imela izrednega varuha, čistosti, in je s spodobnostjo prisilila poželjivo oko k spoštovanju in strahu.

---

482 Gl. op. k 34, 6.

483 Sicer so puščavski očetje zelo svarili pred telesnimi stiki.

60. Περί παρθένου τινός καὶ Κόλλουθου τοῦ μάρτυρος

60.1. Ἄλλη τις γειτινώσα μοι, ἥς τὴν ὄψιν οὐχ ἑώρακα, προῆλθε γὰρ οὐδέποτε, ὡς λέγουσιν, ἀρ' οὐ καὶ ἀπετάξατο· πληρώσασα δὲ ἐξήκοντα ἔτη ἐν τῇ ἀσκήσει μετὰ τῆς μητρὸς τῆς ἰδίας, ἐς ὕστερον ἔμελλε μεταβαίνειν τὸν βίον. Καὶ παραστάς αὐτῇ ὁ μάρτυς ὁ ἐν τῷ τόπῳ, Κόλλουθος ὀνόματι, λέγει αὐτῇ· Σήμερον μέλλεις ὁδεύειν πρὸς τὸν δεσπότην καὶ ὄραν πάντας τοὺς ἀγίους· ἐλθοῦσα οὖν ἀρίστησον μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ μαρτυρίῳ. Ἀναστᾶσα οὖν ὄρθρου καὶ ἐνδυσασμένη καὶ λαβοῦσα ἐν τῇ σπυρίδι τῇ ἑαυτῆς ἄρτον καὶ ἐλαίας καὶ λεπτολάχανα, μετὰ τοσαῦτα ἔτη ἐξελθοῦσα καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸ μαρτύριον ἠῤῥατο.

2. Καὶ καιρὸν ἐπιτηρήσασα τῆς πάσης ἡμέρας ἐν ᾧ οὐδεὶς ἦν ἔνδον, καθεσθεῖσα προσκαλεῖται τὸν μάρτυρα λέγουσα· Εὐλόγησόν μου τὰ βρώματα, ἅγιε Κόλλουθε, καὶ συνόδευσόν μοι ταῖς προσευχαῖς σου. Φαγοῦσα οὖν καὶ πάλιν προσευξαμένη ἦλθε περὶ ἡλίου δυσμᾶς ἐν τῷ οἴκῳ. Καὶ δοῦσα τῇ μητρὶ τῇ ἑαυτῆς σύγγραμμα Κλήμεντος τοῦ Στρωματέως εἰς τὸν προφήτην Ἀμώς, εἶπε· Δὸς αὐτὸ τῷ ἐπισκόπῳ τῷ ἐξωρισμένῳ, καὶ εἶπε αὐτῷ· Εὗξαι περὶ ἐμοῦ· ὁδεύω γάρ. Καὶ ἐτελεύτησεν ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ μὴ πυρέξασα μὴ κεφαλαλγήσασα, ἀλλ' ἑαυτὴν ἐνταφίασασα.

60. DEVICA IN MUČENEC KOLUT

60.1. Sosea mi je bila še neka druga, ki pa ji nisem videl obraza; nikoli namreč ni prišla ven, kot pravijo, odkar se je odpovedala svetu. Ko pa je dopolnila šestdeset let v askezi skupaj s svojo lastno materjo, ji je bilo slednjič treba spremeniti življenje. K njej je prišel mučenec tistega kraja, Kolut⁴⁸⁴ po imenu, in ji rekel: »Danes boš šla h Gospodarju in videla vse svete. Pridi torej in jej z nami v svetišču.«⁴⁸⁵ Ob zori je torej vstala, se oblekla in vzela v svojo košaro kruh, olive in zelišča in po tolikih letih je šla ven in prišla v svetišče ter molila. 2. Pazila je ves dan na trenutek, ko ni bilo nikogar noter, sedla je in poklicala mučenca: »Blagoslovi mojo hrano, sveti Kolut, in me spremljaj s svojimi molitvami.« Ko je torej pojedla in spet molila, je ob sončnem zahodu prišla domov. In svoji materi je dala spis Klementa, avtorja Preprog,⁴⁸⁶ o preroku Amosu in rekla: »Daj to škofu v izgnanstvu,⁴⁸⁷ odhajam namreč.« In v tej noči je umrla, ne da bi imela vročino ali glavobol, temveč se je sama pripravila za pokop.

---

484 Krajevni mučenci so bili zelo v časteh v svojem kraju; Kolut je bil duhovnik in zdravnik, mučen v Hermopoli blizu Antinoja.

485 Gl. op. k 44, 4.

486 Gr. *Stromateis*; ni znan njegov komentar k preroku Amosu.

487 Tj. samemu Paladiju, ki je bil takrat v izgnanstvu.

61. Περὶ Μελανίου τῆς νέας

61.1. Ἐπειδὴ προὔπεσχόμενη ἀνωτέρω διηγήσασθαι περὶ τῆς παιδὸς Μελανίου ἀναγκαίως τὸ χρέος ἀποδίδωμι· οὐ γὰρ δίκαιον ὑπεριδόντας τὸ αὐτῆς νεώτερον ἐν σαρκὶ τοσαύτην ἀρετὴν ἀστηλίτευτον καταρρῖψαι, γραΐδων ἀτεχνῶς καὶ σπουδαίων κατὰ πολὺ διαφέρουσιν. Ταύτην βιασάμενοι οἱ γονεῖς ἤγαγον ἐπὶ γάμον ἐκ τῶν πρώτων τῆς Ρώμης· ἥτις αἰεὶ τοῖς διηγήμασι τῆς ἑαυτῆς μάμμης νυττομένη, ἐπὶ τοσοῦτον ἐκεντρώθη ὡς μὴ δυνηθῆναι ἐξυπηρετήσασθαι τῷ γάμῳ. 2. Γενομένων γὰρ αὐτῇ παιδίων ἀρρένων δύο, καὶ ἀμφοτέρων τελευτησάντων, εἰς τοσοῦτον μῖσος τοῦ γάμου ἤλασεν ὡς εἰπεῖν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Πινιανῶ, τῷ υἱῷ Σευήρου τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων, ὅτι Εἰ μὲν αἰρήσαι συνασκηθῆναι κάμοι κατὰ τὸν τῆς σωφροσύνης λόγον, καὶ δεσπότην σε οἶδα καὶ κύριον τῆς ἐμῆς ζωῆς· εἰ δὲ βαρὺ σοι τοῦτο καταφαίνεται ὡς νεωτέρῳ, πάντα μου λαβὼν τὰ πράγματα ἐλευθέρωσόν μου τὸ σῶμα, ἵνα πληρώσω μου τὴν κατὰ θεὸν ἐπιθυμίαν, κληρονόμος γενομένη τῆς μάμμης τοῦ ζήλου, ἧς καὶ τὸ ὄνομα ἔχω. 3. Εἰ γὰρ ἐβούλετο παιδοποιεῖν ἡμᾶς ὁ θεός, οὐκ ἂν μου ἐλάμβανεν ἄωρα τὰ τεχθέντα. Ἐπὶ πολὺ οὖν ζυγομαχησάντων αὐτῶν ἐς ὕστερον ὁ θεὸς κατοικτεῖρας τὸν νέον ἐνέθηκεν καὶ τούτῳ ζῆλον ἀποταξίας, ὡς ἐπ' αὐτοὺς πληροῦσθαι τὸ γεγραμμένον· Τί γὰρ οἶδας,

61. MELANIJA MLAJŠA⁴⁸⁸

61.1. Ker sem zgoraj obljubil, da bom pripovedoval o Melanijini potomki,⁴⁸⁹ je nujno, da poravnam dolg. Ne bi bilo pravično gledati s prezirom na njeno telesno mladost in brez obeležja zavreči njeno krepost, ki je res zelo prekašala krepost stark, tudi prizadevnih. Starši so jo prisilili v zakon z enim rimskih prvakov. Njo pa so vedno spodbujale pripovedi stare matere, do take mere je bila presunjena, da ni mogla biti več usužnjena zakonu. 2. Ko je dobila dva otroka, dečka, in sta oba umrla, je tako zasovražila zakon, da je rekla možu Pinijanu, sinu bivšega prefekta Severa⁴⁹⁰: »Če se odločiš skleniti se z menoj v smislu vzdržnosti, te priznam kot gospodarja in gospoda svojega življenja; če pa se ti to, ker si mlad, zdi težko, vzemi vse moje premoženje in osvobodi moje telo, da izpolnim svoje hrepenenje po Bogu, da postanem dedinja gorečnosti svoje stare matere, katere ime imam. 3. Če bi namreč Bog hotel, da imava otroke, mi ne bi prezgodaj vzel teh, ki sem ju rodila.«⁴⁹¹ Ko sta se torej dolgo borila pod jarmom, se je slednjič Bog usmilil mladeniča in položil vanj gorečo željo po odpovedi svetu, da bi se na njiju izpolnilo, kar je pisano: »Kaj veš, žena, če boš rešila

488 Db. mlada, gr. *néa*; bila je vnukinja Melanije Starejše, hči njenega sina Publikola in Albine, gl. tudi op. k pogl. 54, 4.

489 Db. otroku, gr. *he país* ((z določnim členom v ženskem spolu).

490 V Rimu sta bila dva prefekta Severa: v l. 382 Valerius Severus in v 386 Valerius Pinianus Severus – gre verjetno za drugega. Ohranjena je tudi Gerontijeva *Vita Melaniae Junioris*, kjer beremo, da se je Melanija poročila pri štirinajstih letih, da je imel Pinijan sedemnajst let ter da sta bila otroka deček in deklica, sicer pa se bistveno ne oddaljuje od Paladijevega poročila, razen da trdi, da je bila Melanija edinka – o tem prim. spodaj op. k odstavku 5. Ohranjena so tudi pisma Avgušтина Melaniji oz. Pinijanu (Ep. 124, 125, 126).

491 Po mnenju A. L. Fischerja (*Woman and gender in Lausiac History*, v: *Studia monastica* XXXIII (1991), str. 32) je odstavek Paladijeva iznajdba, vendar ga je dobesedno prevzel Gerontij v svojem Življenjepisu Melanije Mlajše (*Vita S. Melaniae Junioris*).

γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; Γαμηθεῖσα οὖν ἐπὶ δεκα-
τριῶν ἐτῶν καὶ συζήσασα τῷ ἀνδρὶ ἔτη ἑπτὰ, τῷ εἰκοστῷ
ἀπετάξατο. Καὶ πρῶτον μὲν τὰ σηρικὰ ἡμιφόρια τοῖς θυ-
σιαστηρίοις ἐδωρήσατο· τοῦτο δὲ καὶ ἡ ἅγια πεποίηκεν
Ἰουλυμίας. 4. Τὰ δὲ λοιπὰ σηρικὰ συγκόψασα διάφορα
ἐποίησεν ἐκκλησιαστικὰ ἔπιπλα. Τὸν δὲ ἄργυρον καὶ τὸν
χρυσὸν ἐμπιστεύσασα Παύλῳ τινὶ πρεσβυτέρῳ, μοναχῷ
Δαλματίας, διὰ θαλάσσης ἀπέστειλεν ἐν τῇ ἀνατολῇ,
Αἰγύπτῳ καὶ Θηβαΐδι νομίσματα μύρια, Ἀντιοχείᾳ καὶ τοῖς
μέρεσι ταύτης μύρια νομίσματα, Παλαιστίνῃ νομίσμα-
τα μύρια πεντακισχίλια, ταῖς ἐν νήσοις ἐκκλησίαις καὶ
τοῖς ἐν ἐξορίαις νομίσματα μύρια, ταῖς κατὰ τὴν δύσιν
ἐκκλησίαις ὡσαύτως δι' ἑαυτῆς χορηγοῦσα, 5. ταῦτα
πάντα καὶ τετραπλασίονα τούτων ὡς ἐπὶ θεοῦ ἐξαρπάσα-
σα ἐκ τοῦ στόματος λέοντος Ἀλαρίχου τῇ πίστει τῇ
ἑαυτῆς. Ἠλευθέρωσε δὲ τὰ βουλευθέντα ἀνδράποδα
ὀκτακισχίλια, τὰ λοιπὰ γὰρ οὐκ ἐβουλήθησαν ἀλλ'
ἤρῃσαντο δουλεῦσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς· ᾧ παρεχώρησε
πάντας ἀπὸ τριῶν νομισμάτων λαβεῖν. Τὰ δὲ κτήματα
τὰ ἐν ταῖς Σπανίαις καὶ Ἀκυτανίᾳ καὶ Ταρακωνησίᾳ καὶ
Γαλλίαις διαπωλήσασα, τὰ ἐν Σικελίᾳ μόνᾳ καὶ Καμπανίᾳ
καὶ Ἀφρικῇ ἑαυτῇ καταλείψασα ἐπελάβετο εἰς χορηγίαν
μοναστηρίων. 6. Αὕτη αὐτῆς ἡ σοφία ἢ περὶ τοῦ φορτίου
τῶν χρημάτων. Ἡ δὲ ἄσκησις αὐτῆς ἦν αὕτη· ἤσθιε μίαν

moža?⁴⁹² Poročena torej pri trinajstih letih je živela z možem sedem let, z dvajsetim letom pa se je odpovedala svetu. In najprej je darovala oltarjem svoja svilnata ogrinjala.⁴⁹³ To je storila tudi sveta Olimpija.⁴⁹⁴ 4. Ostale različne svilene reči je porabila, da je iz njih naredila opravo za cerkev. Srebro in zlato je zaupala nekemu duhovniku Pavlu, menihu iz Dalmacije, po morju pa je poslala na vzhod, v Egipt in Tebaido, deset tisoč novcev, v Antiohijo in v njej pripadajoče predele deset tisoč novcev, v Palestino petnajst tisoč, cerkvam na otokih in tistim v izgnanstvu deset tisoč, cerkve na zahodu je enako sama oskrbela. 5. Vse to in še štirikrat toliko je – kakor pred Bogom (govorim) – iztrgala iz ust leva Alarika⁴⁹⁵ s svojo vero. Osvobodila je osem tisoč sužnjev, ki so to želeli, ostali pa niso želeli, ampak so raje postali sužnji njenemu bratu,⁴⁹⁶ ki mu jih je prepustila za tri novce vsakega. Posestva v Španiji, Akvitaniji,⁴⁹⁷ Tarakoneziji⁴⁹⁸ in v Galijah⁴⁹⁹ je prodala, samo tista na Siciliji, v Kampanji in Afriki si je obdržala za oskrbovanje samostanov. 6. To je bila njena modrost glede bremena premoženja. Njena askeza pa

---

492 1 Kor 7,16.

493 Gr. *hemiphória* različno prevajajo – verjetno je šlo za krajša ogrinjala, pelerine.

494 Gl. pogl. 56.

495 Alarik je zavzel Rim 410; Paladij meni, da je Melanija s svojim odhodom iz Rima potegnila za sabo družine, ki so ji sledile tudi v veri ter tako rešile tudi svoje premoženje. Prim. za izraz 2 Tim 4,17.

496 Gerontij v *Vita Melaniae Junioris* 1, pravi, da je bila Melanija edinka ter da je sužnje prodala bratu svojega moža Pinijana, Severu (*Vita* 10), medtem ko Paladij (prim. 54, 3 ter op. k 54, 2) poroča, da je imel sin Melanije Starejše dva otroka, torej je lahko imela Melanija brata.

497 Pokrajina na jugozahodu Francije ob meji s Španijo, ob Atlantskem oceanu, *Gallia Aquitania*, rimska provinca, na katero so mejile *Gallia Lugdunensis*, *Gallia Narbonensis* in *Hispania Tarraconensis*.

498 Pokrajina v Španiji (*Hispania Tarraconensis*), dan. Tarragona.

499 Galije, lat. *Galliae*, je bilo od konca 3. stol. nekakšno skupno ime za škofije, ki jim je načelovala *Gallia Lugdunensis* z glavnim mestom Lugdunum (dan. Lyon).

παρὰ μίαν – ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ ὑπὲρ πέντε – εἰς ἐφημερίαν ἑαυτὴν τάξασα τῶν ἑαυτῆς δουλίδων ἃς καὶ συνασκητρίας εἰργάσατο.

Ἔχει δὲ μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν μητέρα Ἀλβίαν ἀσκουμένην ὁμοίως καὶ διασκορπίζουσαν κατ' ἰδίαν πάλιν τὰ ἴδια χρήματα. Εἰσὶν οὖν οἰκοῦσαι ἐν ἀγροῖς, ποτὲ μὲν Σικελίας ποτὲ δὲ Καμπανίας, μετὰ εὐνούχων δεκαπέντε καὶ παρθένων ἐξήκοντα, καὶ ἐλευθέρων καὶ δουλίδων· 7. ὁμοίως καὶ Πινιανὸς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς μετὰ μοναζόντων τριάκοντα, ἀναγινώσκων καὶ περὶ κῆπον ἀσχολούμενος καὶ περὶ σεμνὰς συντυχίας. Οὐ μικρῶς δὲ καὶ ἡμᾶς πλείονας ὄντας ἐτίμησαν ἀπελθόντας ἐν Ρώμῃ διὰ τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον, ἀναπαύσαντες ἡμᾶς καὶ ξενοδοχίᾳ καὶ ἐφοδίῳσι δαψιλεστάτοις, μετὰ πολλῆς χαρᾶς καρπούμενοι τὴν αἰώνιον ζωὴν τοῖς θεοδωρήτοις ἔργοις τῆς ἀρίστης πολιτείας.

je bila takale: jedla je vsak drugi dan – v začetku na pet dni –, pri dnevnem opraviilu pa si je odredila mesto med svojimi sužnjami, ki jih je naredila za tovarišice v askezi.

Pri sebi je imela tudi mater Albino, ki se je prav tako predala askezi in razdelila svoje premoženje. Prebivali sta torej na deželi,⁵⁰⁰ zdaj na Siciliji zdaj v Kampanji, s petnajstimi evnuhi in šestdesetimi devicami, tako s svobodnimi kot sužnjami. 7. Podobno je (živel) tudi njen mož Pinijan s tridesetimi menihi, ob branju, vrtnarjenju in plemenitih srečanjih. Nemalo je počastil tudi nas, ki nas je bilo precej, ko smo prišli v Rim zaradi blaženega škofa Janeza,⁵⁰¹ okrepčal nas je tako s svojo gostoljubnostjo kot z obilno popotnico. V velikem veselju so si pridobivali sadove za večno življenje z deli tega najboljšega načina življenja, danimi od Boga.

---

⁵⁰⁰ Db. *poljih*.

⁵⁰¹ Leta 405 je prišel Paladij v Rim zagovarjat Janeza Krizostoma.

62. Περὶ Παμμαχίου

62.1. Τούτων συγγενῆς Παμμαχίος ὀνόματι ἀπὸ ἀνθυπάτων ὁμοίως ἀποταξάμενος ἔζησε τὸν ἄριστον βίον, πάντα τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον τὸν μὲν ζῶν διασκορπίσας, τὸν δὲ τελευτῶν πτωχοῖς καταλείψας· ὁμοίως καὶ Μακάριός τις ἀπὸ βικαρίας, καὶ Κωνστάντιος συγκάθεδρος γενόμενος τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἐπάρχων, ἄνδρες ἐπίσημοι καὶ λογικώτατοι καὶ εἰς ἄκρον φιλοθείας ἐλάσαντες· οὓς ἔτι νομίζω καὶ ἐν σαρκὶ ὑπάρχειν τὸν ἄριστον ἐξησκηκότας βίον.

62. ПАМАHIJ⁵⁰²

62.1. Njihov sorodnik, Pamahij po imenu, prokonzul, ki se je prav tako odpovedal svetu in je živel kar najboljše življenje, je vse svoje bogastvo razdal – delno, ko je še živel, drugo je ob smrti zapustil revežem. Prav tako neki Makarij, vikar,⁵⁰³ in Konstancij, prisednik prefektov⁵⁰⁴ Italije, učena in nadvse razumna moža, ki sta dospela do vrhunske ljubezni do Boga. Mislim, da še vedno živita v telesu in izvajata ta izvrstni način življenja.

---

502 Rimski senator iz družine Furijev, sorodnik svete Pavle, Hieronimov tovariš; ta ga omenja v pismih 48, 49, 57, 66, 97 (prim. Barchiesi *ad loc.*).

503 Funkcija vikarja v cesarski škofiji.

504 Gr. *éparchos*; gl. op. k 3, 2.

63. Περὶ παρθένου τῆς ὑποδεξαμένης τὸν μακάριον Ἀθανάσιον

63.1. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἔγνω παρθένον ἦν κατείληφα ὡς ἐτῶν ἑβδομήκοντα· προσεμαρτύρει δὲ αὐτῇ ὁ κληρὸς ἅπας ὅτι νέα οὖσα ὡς ἐτῶν εἴκοσι καὶ σφόδρα ὠραιότατη φευκτὴ ἦν διὰ τὸ κάλλος, ἵνα μὴ τινι μῶμον δῶ ἐξ ὑπονοίας. Ὅτε οὖν συνέβη τοὺς Ἀρειανοὺς συσκευάσασθαι τὸν μακάριον Ἀθανάσιον τὸν ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας δι' Εὐσεβίου τοῦ πραιποσίτου ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀθέμιτα αὐτοῦ κατηγοροῦν συκοφαντοῦντες, φεύγων τὸ παρὰ διεφθαρμένου κριτηρίου κριθῆναι οὐκ ἐθάρρησεν οὐδενί, οὐ συγγενεῖ οὐ φίλῳ οὐ κληρικῷ οὐκ ἄλλῳ τινί· 2. ἀλλ' εἰσελθόντων τῶν ἐπαρχικῶν αἰφνίδιον εἰς τὸ ἐπισκοπεῖον καὶ ζητούντων αὐτόν, λαβῶν αὐτοῦ τὸ στιχάριν καὶ τὸ βιβλίον ἐν μεσαιτάτῃ νυκτὶ κατέφυγε πρὸς ταύτην τὴν παρθένον. Ἡ δὲ ξενισθεῖσα ἐπὶ τῷ πράγματι διεπτόθη. Λέγει οὖν αὐτῇ· Ἐπειδὴ ζητοῦμαι παρὰ τῶν Ἀρειανῶν καὶ ἀθέμιτα συκοφαντοῦμαι, ἵνα οὖν μὴ κάγῳ ἄλογον ἀπενέγκωμαι δόξαν καὶ εἰς ἁμαρτίαν ἐμβάλω τοὺς τιμωρήσασθαί με βουλομένους, ἐνεθυμήθην φυγεῖν. 3. Ἀπεκάλυψε δέ μοι ὁ θεὸς ταύτη τῇ νυκτὶ ὅτι Παρ' οὐδενὶ ἔχεις σωθῆναι εἰ μὴ παρ' ἐκείνη. Ἀπὸ πολλῆς οὖν χαρᾶς ἐκείνη ῥίψασα πάντα διαλογισμὸν ὅλη γεγένηται τοῦ κυρίου· καὶ κατέκρυψε τὸν ἀγιώτατον ἐκείνον ἐπὶ ἕξ ἔτη μέχρι τῆς ζωῆς Κωνσταντίου, αὐτὴ καὶ περινίπτουσα τοὺς πόδας, καὶ τὰ περιπτεύματα διακονοῦσα, καὶ τὰς

63. DEVICA, KI JE SPREJELA POD STREHO BLAŽENEGA ATANAZIJA⁵⁰⁵

63.1. V Aleksandriji sem poznal devico, ki je imela okrog sedemdeset let, ko sem jo spoznal. Vendar so vsi duhovniki pričevali o njej, da je kot mlada, kakih dvajset let, bila tako zelo lepa, da so se je izogibali zaradi lepote, da ne bi komu povzročila sramote, ker bi ga (česa) osumili. Zgodilo se je tedaj, da so se arijanci zarotili proti blaženemu Atanaziju, škofu Aleksandrije, s pomočjo predstojnika Evzebija, v času cesarja Konstancija.⁵⁰⁶ Ko so ga krivično obtožili zločinov in ker se je ogibal sojenju pokvarjenega sodišča, ni nikomur zaupal, ne sorodniku ne prijatelju ne duhovniku ne komur koli drugemu; 2. ampak ko so nenadoma prišli v škofijo prefektovi ljudje in ga iskali, je vzel tuniko in plašč⁵⁰⁷ in pobegnil k tej devici. Njo je presenetilo to dejanje in je bila prestrašena. On pa ji je rekel: »Iščejo me arijanci in krivično dolžijo zločinov, in da jaz sam ne bi prišel neosnovano na slab glas in da ne bi spravil v greh tistih, ki me hočejo kaznovati, sem mislil zbežati. 3. To noč mi je Bog razkril: »Pri nikomer ne boš našel rešitve razen pri njej.« Od velikega veselja je odvrгла vsak pomislek in je vsa postala Gospodova. In skrivala je tega presvetega šest let, dokler je živel Konstancij, sama mu je umivala noge in pospravljala njegove iztrebke, oskrbovala vse njegove potrebe, si izposo-

---

505 Atanazij je moral petkrat v izgnanstvo, dvakrat pod Konstancijem. Sinoda v Arlesu (353) in Milanska sinoda (355) sta ga obsodili in je bil izgnan od 356 do 362; skrival se je pri egiptovskih puščavnikih; kje je Paladij dobil podatke o tej devici, ni znano – mogoče je pomagala le pobegniti.

506 Konstancij II (317–361); Evzebij je imel kot njegov *praepositus sacri cubiculi*, komornik oz. osebni tajnik, velik vpliv nanj; ko je postal arijanec, si je prizadeval za Atanazijevo izobčenje.

507 *tuniko*: gr. *tò sticháron* oz. kasnejša, ljudska oblika, ki jo je uporabil Paladij, *tò stichári*; *plašč*: tj. rimski plašč oz. ogrinjalo, gr. *bírros* (iz lat. *birrus*) oz. kasnejša oblika *tò birrí*.

χρείας αὐτῷ πάσας οἰκονομοῦσα, καὶ βιβλία κιχρωμένη
καὶ παρέχουσα αὐτῷ· καὶ οὐδεις ἀνθρώπων πάσης Ἀλε-
ξανδρείας ἔγνω ἐν τοῖς ἔξ ἔτεσι ποῦ διάγει ὁ μακάριος
Ἀθανάσιος. 4. Ὡς οὖν ἠγγέλθη ὁ θάνατος Κωνσταντίου
καὶ ἦλθεν αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοάς, καλῶς ἐνδυσάμενος πάλιν
ἐν τῇ νυκτὶ εὐρέθη ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πάντων ἐκστάντων
καὶ θεασαμένων αὐτὸν ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντα. Ἀπελογεῖτο
οὖν τοῖς γνησίοις αὐτοῦ φίλοις ὅτι Τούτου χάριν πρὸς
ὑμᾶς οὐ κατέφυγον ἵνα εὖορκον ὑμῖν ἦ, ἄλλως δὲ καὶ διὰ
τὰ ἔρευνα· κατέφυγον δὲ πρὸς ἣν ὑποψίαν οὐδεις ἠδύνα-
το ἔχειν ὡς ὠραίαν καὶ νεωτέραν, δύο μνηστευσάμενος,
καὶ τὴν σωτηρίαν ἐκείνης, ὠφέλησα γὰρ αὐτήν, καὶ τὴν
ἐμὴν δόξαν.

jala knjige⁵⁰⁸ in mu jih izročala. In nihče v vsej Aleksandriji ni vedel teh šest let, kje biva blaženi Atanazij. 4. Ko je bila sporočena Konstancijeva smrt in mu je prišlo to na ušesa, se je lepo oblečen ponoči spet pojavil v cerkvi, vsi pa so bili osupli in ga gledali kot od mrtvih vstalega. Opravičil se je torej svojim iskrenim prijateljem: »Zato se nisem zatekel k vam, ker bi vam bilo treba krivo priseči; in po drugi strani zaradi preiskav. Zatekel sem se k njej, ki je nihče ne bi mogel sumiti, ker je lepa in mlada; dve stvari sem hotel doseči, nje-no odrešenje, bil sem ji namreč v pomoč, in svoj ugled.«

---

508 Zanimivo je, da se nikomur ni zdelo čudno, da si je dekle izposojalo knjige – torej ni moglo biti tako nenavadno, da so bile ženske izobražene.

64. Περὶ Ἰουλιανῆς

64.1. Ἰουλιανὴ τις πάλιν παρθένος ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας λογιωτάτη ἐλέγετο καὶ πιστοτάτη· ἥτις Ὀριγένην τὸν συγγραφέα φεύγοντα τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων ἐδέξατο ἐπὶ δύο ἔτη ἰδίους ἀναλώμασι καὶ ὑπηρεσίᾳ ἀναπαύσασα τὸν ἄνδρα. Εὖρον δὲ ταῦτα ἐγὼ γεγραμμένα ἐν παλαιοτάτῳ βιβλίῳ στιχηρῷ, ἐν ᾧ ἐγγράπτο χειρὶ Ὀριγένους· 2. Τοῦτο τὸ βιβλίον εὖρον ἐγὼ παρὰ Ἰουλιανῆ τῆ παρθένῳ ἐν Καισαρείᾳ, κρυπτόμενος παρ' αὐτῆ· ἥτις ἔλεγε παρ' αὐτοῦ Συμμάχου τοῦ ἐρμηνέως τῶν Ἰουδαίων αὐτὸ εἰληφέναι.

Οὐ παρέργως δὲ τέθεικα καὶ τὰς ἀρετὰς τούτων τῶν γυναικῶν, ἵνα μάθωμεν ὅτι πολυτρόπως ἔνεστι κερδαίνειν ἐὰν ἐθέλωμεν.

64. JULIJANA

64.1. Neka druga devica, Julijana iz Cezareje v Kapadokiji, je bila na glasu kot zelo izobražena in verna. Za dve leti je sprejela pod streho pisatelja Origena, ki je zbežal pred vstajo Helenov,⁵⁰⁹ in je s svojim premoženjem in strežbo nudila možu udobje. To sem našel zapisano v neki zelo stari knjigi verzov,⁵¹⁰ v kateri je bilo z Origenovo roko napisano: 2. »To knjigo sem našel pri Julijani, devici v Cezareji, ko sem se skrival pri njej.« Ona je rekla, da jo je prejela od samega Simaha, judovskega prevajalca.⁵¹¹

Nisem samo kot obrobno opombo vnesel kreposti teh žena, ampak da spoznamo, da imamo lahko dobiček na mnogo načinov, če hočemo.

---

509 Ali: *Grkov*, tj. poganov; morda gre za upor Aleksandrijcev proti Karakali leta 215, takrat (215 ali 216) je Origen zbežal iz Aleksandrije.

510 Evzebij iz Cezareje (*Commentarius in Isaiam* 2,30 PG XXIV 101) je uporabljal ta izraz, kadar je govoril o pesniških knjigah Stare zaveze v nasprotju z zgodovinskimi.

511 Butler II postavlja narekovaj na konec odstavka, za *prevajalca*, vendar je to manj verjetno. Simah je prevajal v grščino knjige Stare zaveze; Evzebij iz Cezareje poroča prav tako o Julijani in o tem Origenovem zapisu (HE VI, 17); zelo možno in verjetno je, da sta ga oba videla v Cezareji.

65. Διήγησις Ἰππολύτου

65.1. Ἐν ἄλλῳ βιβλίῳ παλαιοτάτῳ ἐπιγεγραμμένῳ Ἰππολύτου τοῦ γνωρίμου τῶν ἀποστόλων εὔρον διήγημα τοιοῦτον, ὅτι εὐγενεστάτη τις καὶ ὠραιοτάτη παρθένος ὑπῆρχεν ἐν τῇ Κορινθίων πόλει ἀσκουμένη εἰς τὴν παρθενίαν. Ταύτην κατ' ἐκεῖνο καιροῦ διέβαλον τῷ τότε δικάζοντι Ἑλληνι ὄντι κατὰ τὸν καιρὸν τῶν διωκτῶν, ὡς βλασφημοῦσαν καὶ τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς βασιλεῖς καὶ δυσφημοῦσαν τὰ εἶδωλα. Προσεπήνουν δὲ τὸ ταύτης κάλλος οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα κάπηλοι. 2. Γυναικομανῆς οὖν ὑπάρχων ὁ δικαστὴς ἠδέως ἐδέξατο τὴν διαβολὴν τοῖς ἵππικοῖς ὡτίοις. Καὶ ὡς πᾶσαν μηχανὴν κινήσας πείσαι τὴν ἄνθρωπον οὐκ ἠδυνήθη, τότε ἀπομανεῖς πρὸς αὐτὴν τιμωρία αὐτὴν οὐ παρέδωκεν, οὐ βασάνῳ, ἀλλὰ στήσας αὐτὴν εἰς πορνεῖον ἐνετείλατο τῷ νέμοντι ταύτας ὅτι Δέξαι ταύτην, ἡμερήσιόν μοι τρία νομίσματα φέρων ἐκ ταύτης. Ὁ δὲ εἰσπραττόμενος τὸν χρυσὸν ἔκδοτον αὐτὴν παρεῖχε τοῖς βουλομένοις. Ὡς οὖν ἔγνωσαν οἱ περὶ ταῦτα γυναικοῖέρακες παρήδρευσαν τῷ ἐργαστηρίῳ τῆς ἀπωλείας, καὶ διδόντες τὸ κέρμα ὠμίλουν αὐτῇ τὰ πρὸς ἀπάτην. 3. Ἡ δὲ ἐκλιπαροῦσα αὐτοὺς παρεκάλει λέγουσα ὅτι Ἐλκος ἔχω τι εἰς κεκρυμμένον τόπον ὅπερ ἐσχάτως ὄζει, καὶ δέδοικα μὴ εἰς μῖσός μου ἔλθητε· ἔκδοτε οὖν μοι ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἐξουσίαν ἔχετε καὶ δωρεάν με ἔχειν. Δεήσεσιν οὖν τὸν θεὸν ἰκέτευεν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὅθεν καὶ θεασάμενος ὁ θεὸς αὐτῆς τὴν σωφροσύνην νεανίσκῳ τινὶ μαγιστριανῷ, καλῶ τὴν γνῶμην καὶ τῷ εἶδει,

65. HIPOLITOVA PRIPOVED

65.1. V neki drugi zelo stari knjigi, ki ima (kot avtorja) napisanega Hipolita, znanca apostolov,⁵¹² sem našel to pripoved: V mestu Korintu je živela zelo plemenita in lepa devica, ki je asketsko ohranjala devištvo. V onem času preganjanj so jo izročili tistemu, ki je takrat bil sodnik in je bil pogan,⁵¹³ češ da je preklinjala razmere⁵¹⁴ in cesarje ter sramotila maličke. Hvalili pa so njeno lepoto – tisti, ki so kovali dobiček iz takih stvari. 2. Sodnik pa je bil nor na ženske in je kar strigel z ušesi⁵¹⁵ ter rad sprejel obrekovanje. In ko je spravil v pogon vse zvijače, pa žene⁵¹⁶ ni mogel prepričati, je pobesnel proti njej, ni je predal kazni ali mučenju, temveč jo je postavil v bordel in ukazal tistemu, ki je imel oblast nad onimi ženskami: »Sprejmi jo in mi vsak dan prinesi tri novce od nje.« Ta pa je hotel izterjati zlato in jo je, ko mu je bila izročena, ponudil takim, ki bi jo hoteli. Ko so torej te vrste lovci na žene⁵¹⁷ izvedeli o tem, so pridrli v to delavnico pogube, dali denarce in z njo načeli to, kar naj bi vodilo v zabavo.⁵¹⁸ 3. Ona pa je zavlačevala in jih prosila z besedami: »Imam neko rano na skritem mestu, ki silno zaudarja, in se bojim, da me ne bi zasovražili! Dajte mi torej nekaj dni in me boste lahko imeli celo zastonj.« In v teh dneh je ponižno prosila Boga. Ko je Bog videl njeno čistost, je nekemu mlademu uradniku, lepemu po duši in zunanosti, vzbudil gorečo željo po smrti. In ta je prišel pozno zvečer pod pretvezo nečiste sle

---

512 Ni mogel poznati apostolov, živel je ob koncu 2. in zač. 3. stol., umrl je leta 235; napisal pa je delo *Traditio apostolica* (Apostolsko izročilo) – od tod verjetno izraz ›znanec‹ (ali poznavalec?), gr. *gnórimos*.

513 Db. *Helen*, tj. Grk, oznaka za ›pogan‹.

514 Ali: *čase*, gr. *kairoús*.

515 Morda aluzija na Jer 5,8.

516 Db. *človeka* (a z določnim členom v ženskem spolu!).

517 Gr. *Gynaikohiérakes*, tj. ki kakor kragulji prežijo na žene.

518 Ali: *slepilo, ponaredek (ljubezni)*; gr. *tà pròs apáten*.

ἐνέθηκε ζῆλον πυριφλεγῆ θανάτου. Καὶ ἀπελθὼν τῷ σχήματι τῆς ἀκολασίας εἰσέρχεται βαθεῖαν ἐσπέραν πρὸς τὸν τρέφοντα ταύτας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πέντε νομίματα καὶ λέγει αὐτῷ· Συγχώρησόν μοι μεῖναι τὴν νύκτα ταύτην μετ' αὐτῆς. 4 Εἰσελθὼν οὖν εἰς τὸν ἀπόκρυφον οἶκον λέγει αὐτῇ· Ἀνάστα, σῶσον σεαυτήν. Καὶ ἐκδύσας αὐτήν καὶ μεταμφιάσας τοῖς ἰδίοις ἱματίοις, τοῖς τε καμισίοις καὶ τῇ χλανίδι καὶ τοῖς ἀνδρίοις πᾶσι, λέγει αὐτῇ· Τῷ ἄκρῳ τῆς χλανίδος περικαλυψαμένη ἔξελθε. Καὶ οὕτως κατασφραγισαμένη καὶ ἐξελθοῦσα ἄφθορος καὶ ἀμίαντος διασέσωσται. Τῇ οὖν ἄλλῃ ἡμέρᾳ ἐγνώσθη τὸ δράμα· παρεδόθη ὁ μαγιστριανὸς καὶ ἐβλήθη θηρίοις, ἵνα καὶ ἐν τούτῳ ὁ δαίμων καταισχυνηθῆ ὅτι διπλοῦς ἐγένετο μάρτυς, καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς μακαρίας ἐκείνης.

k njemu, ki je vzdrževal te ženske, mu dal pet novcev in mu rekel: »Dovoli, da ostanem to noč pri njej!« 4. Prišel je torej v skrivno hišo in ji rekel: »Vstani! Reši se!« In slekel jo je in preoblekel v svoja oblačila, v srajco in uradniški plašč in v vse moško, in ji rekel: »Prekrij se z robom plašča in pojdi ven!« In tako se je prekrižala in šla ven ter se rešila čista in neomadeževana. Naslednji dan se je dogodek razvedel. Uradnik je bil izročen ter vržen zverem, da je tudi s tem osramotil demona, kajti dvakrat je postal mučenec – zase in za tisto blaženo dekle.

66. Περὶ Οὐήρου ἀπὸ κομήτων

66.1. Ἐν Ἀγκύρα τῆς Γαλατίας ἐν αὐτῇ τῇ πόλει περιέτυχον Οὐήρῳ τινὶ λαμπροτάτῳ οὐ καὶ μακρὰν πείραν ἔσχηκα, ὃς ἦν ἀπὸ κομήτων, ἅμα τῇ τούτου ἐλευθέρῃ Βοσπορίῃ· οἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον ἐλπίδος χρηστῆς ἤλασαν ὡς καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν παραλογίσασθαι, ἔργῳ τὰ μέλλοντα βλέποντες. Τὰς γὰρ προσόδους τῶν χωρίων ἀναλίσκουσιν εἰς τοὺς πενομένους, δύο θυγατέρας καὶ τέσσαρας υἱοὺς ἔχοντες, οἷς οὐδὲ κλῆμα ἐπιδιδόασι παρεκτὸς ταῖς γαμηθείσαις, λέγοντες ὅτι Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν ἡμῶν πάντα ὑμέτερά ἐστι· τοὺς δὲ καρποὺς τῶν κτημάτων κομιζόμενοι ἐν ἐκκλησίαις πόλεων καὶ κωμῶν διανέμουσιν. 2. Ὁ δὲ καὶ τοῦτο ἐν αὐτοῖς ἐνάρετον ὑπάρχει· λιμοῦ γενομένου καὶ κατὰ σπλάγχνων χωροῦντος, τὰς αἱρέσεις εἰς ὀρθοδοξίαν μετήνεγκαν, ἐν πολλοῖς χωρίοις τοὺς σιτοβολῶνας αὐτῶν παρασχόντες εἰς διατροφήν τοῖς πένησι. Τὸ δὲ ἄλλο σχῆμα σεμνότατον λίαν καὶ εὐτελεῆς ἀναλαβόντες ὀλιγοδάπανα σφόδρα φοροῦσιν ἱμάτια, εὐτελεστάτη δὲ τροφῇ διαζῶσιν, ἐξασκοῦντες τὴν εἰς θεὸν σωφροσύνην, τὰ πλεῖστα τοῖς ἀγροῖς προσομιλοῦντες καὶ φεύγοντες τὰς πόλεις, μήποτε τῷ συνασμενισμῷ σπάσωσιν τι τῶν πολιτικῶν θορύβων ἐκπίπτοντες τῆς προθέσεως.

66. KOMES⁵¹⁹ VER

66.1. V Ankiri⁵²⁰ v Galatiji sem v mestu samem srečal Vera, nekega zelo imenitnega (moža), skupaj z njegovo ženo⁵²¹ Bosporijo; zanj pričujem iz lastne dolgoletne izkušnje; bil je *komes*. Do takega močnega upanja sta se povzpela, da sta celo svoje otroke ogoljufala, v dejanju sta se ozirala na to, kar bo šele prišlo. Prihodke posestev sta namreč porabila za revne, čeprav sta imela dve hčeri in štiri sinove, ki jim nista dala niti mladike trte, razen ob možitvi hčera; rekla sta: »Po koncu najinega življenja bo vse vaše.« Sadove posesti sta prinašala v cerkve mest in vasi in razdeljevala. 2. Tudi v tem se je izkazala njuna krepost: ko je nastala lakota, ki je prodirala že do drobovja,⁵²² sta heretike spreobračala v pravovernost, ko sta žitnice na mnogih svojih posestvih ponudila v hrano revežem. Drugo opremo sta imela zelo dostojno in preprosto, nosila sta silno skromna oblačila, ob najpreprostejši hrani sta živela, v asketski vzdržnosti za Boga; največ sta se zadrževala na poljih,⁵²³ izogibajoč se mestom, da se ne bi našla kaj mestnega hrupa v vsesplošnem veselju in odpadla od trdnega sklepa.

---

519 Gr. *kómes* iz lat. *comes*; višji državni uradnik ali uradnik na dvoru.

520 Današnja Ankara.

521 *ženo*: glej op. k 36, 5.

522 Fiziološko – ali pa je izraz *splánchna* (kot sicer pogosto) rabljen simbolično: v notranjost, v človeška čustva in duše.

523 Ali: *se ukvarjala s polji*, gr. *prosomiléo*.

67. Περὶ Μάγνας

67.1. Ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ἀγκύρα πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι παρθένοι ὡς χιλιάδες δύο ἢ πλεῖον καὶ ἐγκρατεῦόμενοι καὶ ἐπίσημοι γυναῖκες διαπρέπουσιν. Ἐν αἷς ἐπικρατεῖ κατ' εὐλάβειαν Μάγνα σεμνοτάτη γυνή, ἣν οὐκ οἶδα τί ὀνομάσω, παρθένον ἢ χήραν. Βία γὰρ συναφθεῖσα παρὰ τῆς ἰδίας μητρὸς ἀνδρί, δελεάσασα τοῦτον καὶ ὑπερθεμένη, ὡς φασιν οἱ πολλοί, μεμένηκεν ἄψαστος. 2. Οὐ μετ' ὀλίγον τελευτήσαντος ὅλην ἑαυτὴν ἐπέδωκε τῷ θεῷ, φροντίζουσα σεμνῶς τῶν ἰδίων οἴκων, ζῶσα ἀσκητικώτατον βίον καὶ σώφρονα, τοιαύτην ἔχουσα τὴν συντυχίαν ὡς αἰδεῖσθαι αὐτὴν καὶ ἐπισκόπους ὑπερβολῇ εὐλαβείας. Αὕτη τὰς λοιπὰς καὶ περιττεούσας χρείας ξενοδοχείοις καὶ πτωχοῖς καὶ διοδεύουσιν ἐπισκόποις χορηγοῦσα, οὐ παύεται ἐργαζομένη κατὰ τὸ λεληθὸς δι' ἑαυτῆς καὶ δι' οἰκετῶν πιστοτάτων μηδὲ ἀπολιμπανομένη τῆς ἐκκλησίας ἐν ταῖς νυξίν.

67. MAGNA

67.1. V tem mestu Ankiri se odlikujejo še mnoge druge device, kakih dva tisoč ali več, in tudi vzdržne in odlične žene. Med njimi izstopa Magna, nadvse plemenita žena, za katero ne vem, kaj bi jo imenoval, devica ali vdova. Na silo jo je namreč njena lastna mati združila z možem, a ga je premamila in zavlačevala, in kot pravijo mnogi, ostala nedotaknjena. 2. Ko je nedolgo zatem umrl, se je vsa predala Bogu, dostojno skrbela za lastne hiše, živela zelo asketsko in zmerno življenje, ob srečanjih se je vedla tako, da so jo častili celo škofje zaradi izredne pobožnosti. Krila je ostale potrebe – celo več, kot bi bilo treba – gostišč, revežev in potujočih škofov, neprestano je delala na skrivnem, sama ali po najzvestejših sužnjih, in ponoči ni zapuščala cerkve.

68. Περὶ τοῦ ἐλεήμονος μοναχοῦ

68.1. Ὅμοίως ἐν ταύτῃ τῇ πόλει εὐρήκαμεν μονάζοντα χειροτονίαν μὲν μὴ αἰρούμενον δέξασθαι πρεσβυτερίου, ἀπὸ στρατείας δὲ ἠγγέμενον ὀλίγου χρόνου· ὃς εἰκοστὸν ἄγει ἔτος ἐν τῇ ἀσκήσει ταύτην ἔχων τὴν πολιτείαν· παραμένει μὲν τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως, τοσοῦτον δὲ ἔστι φιλάνθρωπος καὶ ἐλεήμων ὡς καὶ τὰς νύκτας περιμέναι καὶ ἐλεεῖν τοὺς δεομένους. 2. Οὗτος οὐκ ἀμελεῖ οὐ φυλακῆς οὐ νοσοκομείου οὐ πτωχοῦ οὐ πλουσίου, ἀλλὰ πᾶσιν ἐπικουρεῖ, τοῖς μὲν λόγους εὐσπλαγχνίας διδοὺς ὡς ἀσπλάγχνοις, τῶν δὲ προιστάμενος, τοὺς δὲ εἰρηνεύων, τοῖς δὲ χρείας σωματικὰς καὶ ἱμάτια παρέχων. Ὁ φιλεῖ δὲ συμβαίνειν ἐν πάσαις ταῖς μεγάλαις πόλεσι ἔστι καὶ ἐν αὐτῇ· ἐν γὰρ τῇ στοᾷ τῆς ἐκκλησίας πλῆθος νοσοῦντων κατακείμενον ἐρανίζεται τὴν ἐφήμερον τροφήν, τῶν μὲν ἀγάμων τῶν δὲ γεγαμηκότων. 3. Συνέβη οὖν μιᾶς τῶν ἡμερῶν ἐν μέσῃ νυκτὶ τίκτειν ἐνὸς γυναῖκα ἐν τῇ στοᾷ ἐν χειμῶνι. Βοώσης οὖν αὐτῆς ἐν τῇ ὀδύνη ἐπήκουσε, καὶ καταλείψας τὰς συνήθεις αὐτοῦ προσευχὰς ἐξελθὼν ἐπεῖδε, καὶ μηδένα εὐρῶν αὐτὸς ἰατρίνης ἐπέσχε τόπον, οὐ βδελυξάμενος τὸ παρακολουθοῦν μῦσος ταῖς τικτούσαις, ἀναισθησίαν ἐν αὐτῷ τῆς ἐλεημοσύνης ἐργασαμένης. 4. Τούτου τὸ μὲν σχῆμα τῶν ἱματίων οὐκ ἔστιν ἄξιον ὀβολοῦ, τὸ δὲ βρῶμα ἀμφήριστον τῶν ἱματίων· πυκτίῳ ἐγκύψαι οὐ καρτερεῖ τῆς φιλανθρωπίας αὐτὸν ἐλαυνούσης τῶν ἀναγνωσμάτων. Βιβλίον αὐτῷ ἐὰν τις χαρίσῃται τῶν ἀδελφῶν παραχρῆμα αὐτὸ πιπράσκει, τοῦτο ἐπιλέγων τοῖς ἐπισκώπτουσιν ὅτι Πόθεν ἔχω πείσαι τὸν διδάσκαλόν μου ὅτι τὴν τέχνην αὐτοῦ μεμάθηκα, ἐὰν μὴ ἐκεῖνον αὐτὸν πωλήσω εἰς τὸ τῆς τέχνης κατόρθωμα;

68. USMILJENI⁵²⁴ MENIH

68.1. Prav tako v tem mestu sem našel meniha, ki ni hotel sprejeti duhovniškega posvečenja, prišel pa je od kratkotrajne vojaške službe. Dvajset let je že izvajal askezo, imel pa je tak način: stanoval je pri škofu tega mesta in je bil tako človekoljuben in usmiljen, da je tudi ponoči hodil okoli in izkazoval dobra dela potrebnim. 2. Tako ni prezrl ne ječe ne bolnišnice ne reveža ne bogatega, ampak je vsem pomagal, takim, ki niso poznali sočutja, je govoril besede sočutja, nekatere je branil, druge miril, spet drugim oskrbel telesne potrebe in obleko. Kar se rado dogaja v vseh velikih mestih, obstaja tudi v tem. V stebrišču cerkve je namreč sedela množica bolnikov, ki je prosila za vsakdanjo hrano, tako samskih kot poročenih. 3. Zgodilo se je torej nekega dne, da je žena nekoga (od teh) pozimi sredi noči rodila v stebrišču. Ko je tako vpila v bolečinah, jo je slišal in pustil je svoje običajne molitve, šel je ven in jo zagledal; ker ni našel nikogar, je prevzel mesto zdravnika, ne da bi se mu gnusile umazane stvari, ki spremljajo porode, ker ga je usmiljenje naredilo neobčutljivega. 4. Njegova oblačila niso vredna niti obola,⁵²⁵ njegova jed ustrezna oblačilom. V knjigo ni mogel niti pokukati, ker je njegovo človekoljubje pregnalo branje. Če mu je kdo od bratov podaril knjigo, jo je takoj prodal in odgovoril tistim, ki so se posmehovali: »Kako naj prepričam svojega Učitelja, da sem se naučil njegove veščine, če ne prodam Njega samega za uspeh Njegove veščine?«

---

524 Ali: *Dobrodelni*, gr. *eleémon*.

525 Tj. novčiča (šestina drahme), torej brez vrednosti.

69. Περὶ παρθένου ἐκπεσούσης καὶ μετανοησάσης

69.1. Ἀσκήτριά τις παρθένος μένουσα σὺν ἄλλαις δύο ἡσκήθη ἐπὶ ἔτη ἑννέα ἢ δέκα. Αὕτη δελεασθεῖσα παρὰ ψάλτου τινὸς ἐξέπεσε, καὶ κατὰ γαστρὸς λαβοῦσα ἐγέννησεν. Εἰς ἄκρον δὲ μῖσος ἐλάσασα τοῦ ταύτην δελεάσαντος κατενύγη τὴν ψυχὴν εἰς βάθος, καὶ εἰς τοσοῦτον ἤλασε μετανοίας ὡς ἀντικρυς ἀποκαρτερῆσαι καὶ λιμῶ ἑαυτὴν ἀποκτεῖναι. 2. Προσευχομένη δὲ ἐδέετο τοῦ θεοῦ λέγουσα ὅτι Ὁ θεὸς ὁ μέγας, ὁ βασιτάζων τὰ κακὰ πάσης κτίσεως καὶ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν παιόντων· εἰ θέλεις με σωθῆναι, ἐν τούτῳ μοι δεῖξον τὰ θαυμάσιά σου καὶ συνάγαγε τὸν καρπὸν τῆς ἐμῆς ἀμαρτίας ὄνπερ γεγέννηκα, ἵνα μὴ ἦ σχοινίῳ χρήσωμαι, ἢ ἑμαυτὴν δισκεύσω. Ἐν τούτοις δεομένη εἰσηκούσθη· τὸ γὰρ τεχθὲν μετ' οὐ πολὺ ἐτελεύτησεν. 3. Ἀπὸ οὖν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῷ μὲν ταύτην αἰχμαλωτεύσαντι οὐκέτι συνέτυχεν, ἕκδοτον δὲ ἑαυτὴν εἰς ἀκροτάτην νηστείαν δοῦσα, νοσοῦσαις καὶ λελωβημέναις ἐξυπηρετήσατο ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, οὕτως τὸν θεὸν δυσωπήσασα ὡς ἀποκαλυφθῆναί τινα τῶν ἀγίων πρεσβυτέρων ὅτι Ἡ δεῖνά μοι εὐηρέστησε μᾶλλον ἐν τῇ μετανοίᾳ ἢ ἐν τῇ παρθενίᾳ. Ταῦτα δὲ γράφω ἵνα μὴ καταφρονῶμεν τῶν γνησίως μετανοούντων.

69. DEVICA, KI JE PADLA IN SE SKESALA

69.1. Neka devica, asketinja, je prebivala z dvema drugima in devet ali deset let živela asketsko. Zapeljal pa jo je neki pevec, zanosila je in rodila. Prignalo jo je v skrajno sovraštvo do tega, ki jo je zapeljal; takrat pa jo je zbodlo v dno duše in se je tako pokorila, da se je skoraj docela sestradala in umorila z lakoto. 2. V molitvi je prosila Boga in govorila: »O veliki Bog, ki nosiš hudobije vsega stvarstva⁵²⁶ in nočeš smrti in pogube teh, ki grešijo!⁵²⁷ Če hočeš, da se rešim, mi pokaži svoja čudovita dela tako, da vzameš k sebi sad mojega greha, ki sem ga rodila, da ne sežem po vrvi ali se vržem v smrt.« Ko je tako molila, je bila uslišana. Rojeno (dete) je nedolgo zatem umrlo. 3. Od onega dne dalje ni več srečala tega, ki jo je ujel, predala se je najstrožjemu postu, trideset let je stregla bolnim in pohabljenim ženam, tako da je Bog klonil, kakor je bilo razodeto enemu svetih duhovnikov: »Tale mi je bolj ugajala v kesanju kakor v devištvu.« To pišem, da ne bi prezirali tistih, ki se iskreno kesajo.

---

526 Prim. Iz 53,4–5; Jn 1,29.

527 Prim. Ezk 33,11.

70. Περὶ ἀναγνώστου συκοφαντηθέντος

70.1. Πρεσβυτέρου τινὸς θυγάτηρ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἐκπεσοῦσα παρθένος παρὰ τοῦ ταύτην φθείραντος ἐδιδάχθη ἀναγνώστην τινὰ τῆς πόλεως συκοφαντῆσαι. Καὶ γενουσίας ἤδη ἐγκύου, ἐξεταζομένη παρὰ τοῦ πατρὸς κατεῖπε τοῦ ἀναγνώστου. Ὁ δὲ πρεσβύτερος θαρσῶν ἀνήνεγκε τῷ ἐπισκόπῳ. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος συνεκρότησε τὸ ἱερατεῖον καὶ ἐποίησε κληθῆναι τὸν ἀναγνώστην. Ἐβασανίζετο ἡ ὑπόθεσις· ἐρωτώμενος παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ὁ ἀναγνώστης οὐχ ὠμολόγει· τὸ γὰρ μὴ γενόμενον πῶς καὶ ἐνήν ῥηθῆναι; 2. Ἀγανακτῶν ὁ ἐπίσκοπος ἐμβριθῶς ἔλεγε αὐτῷ· Οὐχ ὁμολογεῖς, ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε, καὶ ἀκαθαρσίας μεστέ; Ἀπεκρίνατο ὁ ἀναγνώστης· Ἐγὼ τὸ ὄν εἶπον, ὅτι οὐκ ἔχω πρᾶγμα· ἀναίτιος γάρ εἰμι καὶ τῆς ἐννοίας τῆς πρὸς ἐκείνην. Εἰ δὲ θέλεις τὸ μὴ ὄν ἀκοῦσαι, πέπραχα. Τοῦτο αὐτοῦ εἰρηκότος καθεῖλε τὸν ἀναγνώστην. Τότε προσελθὼν παρακαλεῖ τὸν ἐπίσκοπον καὶ λέγει αὐτῷ· Οὐκοῦν ἐπειδὴ ἔπταισα κέλευσόν μοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα δοθῆναι· οὔτε γὰρ ἐγὼ κληρικός λοιπὸν οὔτε ἐκείνη παρθένος. 3. Ἐκδοτον οὖν αὐτὴν δέδωκε τῷ ἀναγνώστῳ, προσδοκήσας διακεῖσθαι τὸν νεώτερον περὶ αὐτὴν καὶ ἄλλως μὴ δύνασθαι ἀποκοπῆναι τὴν πρὸς αὐτὴν συνήθειαν. Λαβὼν οὖν αὐτὴν ὁ νεώτερος καὶ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς, παρατίθεται μοναστηρίῳ γυναικῶν καὶ παρακαλεῖ τὴν αὐτόθι διάκονον τῆς ἀδελφότητος μέχρι τοῦ τοκετοῦ αὐτῆς ἀνέχεσθαι. Ἐντὸς οὖν ὀλίγου χρόνου ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν· παρέστη ἡ κρισίμη ὥρα, στεναγμοί, ὠδίνες, πόνοι, καταχθονίων ὀράσεις· καὶ τὸ βρέφος οὐκ ἐξήρχετο.

4 Παρῆλθεν ἡ πρώτη ἡμέρα, ἡ δευτέρα, ἡ τρίτη, ἡ ἐβδόμη· ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὀδύνης τῷ ἄδῃ προσομιλοῦσα οὐκ ἔφαγεν, οὐκ ἔπιεν, οὐκ ἐκαθεύδησεν, ἀλλ' ἐβόα

70. KRIVO OBDOLŽENI BRALEC⁵²⁸

70.1. Hči nekega duhovnika v Cezareji v Palestini se je pregrešila in ta, ki jo je onečastil, jo je nagovoril, naj krivo obdolži nekega bralca v mestu.⁵²⁹ In ko je bila že visoko noseča, je očetu, ki jo je izpraševal, navedla tega bralca. Duhovnik je verjel⁵³⁰ in sporočil škofu. Škof je sklical duhovniški zbor in dal poklicati bralca. Preiskovali so to zadevo. Bralec, ki ga je škof spraševal, ni priznal: kako bi se pač dalo povedati, kar se ni zgodilo? 2. Škof mu je nejevoljen strogo rekel: »Ne priznaš, nesrečnik bedni, poln nečistosti?« Bralec je odgovoril: »Jaz govorim to, kar je, ker nimam nič s tem. Nedolžen sem tudi glede same pomisli nanjo. Če pa hočeš slišati, česar ni bilo: sem storilec.« Ker je bralec ostal pri teh besedah, ga je škof odpustil.⁵³¹ Tedaj je ta šel in pozval škofa: »Če sem se torej pregrešil nad njo, ukaži, naj mi jo dajo za ženo. Jaz namreč nisem več v cerkveni službi, pa tudi ona ni več devica.« 3. Izročil mu jo je torej, ker je domneval, da ji je naklonjen in da tudi drugače ne bi mogel prekiniti odnosa z njo. Mladenič jo je torej prejel od škofa in od očeta ter jo predal v ženski samostan; prosil je diakoniso tamkajšnje skupnosti, da jo do poroda prenaša. V kratkem so se ji dopolnili dnevi, ko naj bi rodila.⁵³² Prišla je kritična ura, ječanje, bolečine, popadki, prizori podzemlja pred očmi; dete pa ni prišlo ven.

4. Minil je prvi dan, drugi, tretji, sedmi. Žena se je od bolečine že dotikala pekla in ni jedla, ni pila, ni spala, ampak je vpila: »Gorje meni, nesrečnici, v nevarnosti sem, ker

---

528 Bralec je bila posvečena služba v cerkvi.

529 Podobno pripoved najdemo v AP v prvi apoftegmi Makarija Egiptovskega.

530 Barchiesi prevaja: *se je opogumil*.

531 Prim. *Canones apostolorum* 95 – kjer je prešuštni duhovnik odpuščen (nav. po Barchiesi, str. 401).

532 Prim. Lk 2,6.

λέγουσα· Οἴμοι τῆ ἀθλία, κινδυνεύω συκοφαντήσασα
τόνδε τὸν ἀναγνώστην. Ἀπελθοῦσαι λέγουσι τῷ πατρί. Ὁ
πατὴρ φοβούμενος τὸ καταγνωσθῆναι ὡς συκοφαντήσας,
ἡσυχάζει ἄλλας δύο ἡμέρας. Ἡ κόρη οὔτε ἐτελεύτα οὔτε
ἐγέννα. Ὡς οὖν τὰς βοὰς αὐτῆς οὐκ ἔφερον αἱ ἀσκήτρι-
αι δραμοῦσαι ἀπήγγειλαν τῷ ἐπισκόπῳ ὅτι Ἐξομολο-
γεῖται βοῶσα ἢ δεῖνα ἀπὸ ἡμερῶν ὅτι ἐσυκοφάντησε
τὸν ἀναγνώστην. Τότε πέμπει πρὸς αὐτὸν διακόνους καὶ
δηλοῖ αὐτῷ· Εὗξαι ἵνα γεννήσῃ ἢ συκοφαντήσασά σε. 5.
Αὐτὸς δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀπόκρισιν οὔτε ἤνοιξε τὴν
ἑαυτοῦ θύραν ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε δεόμενος τοῦ θεοῦ.
Ἀπέρχεται πάλιν ὁ πατὴρ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον· γίνεται
εὐχή ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ οὐδὲ οὕτως ἐγέννησε. Τότε
ἀναστὰς ὁ ἐπίσκοπος ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἀναγνώστην, καὶ
πλήξας τὴν θύραν εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ·
Εὐστάθιε, ἀνάστα, λύσον ὃ ἔδησας. Παραχρῆμα δὲ τοῦ
ἀναγνώστου κλίναντος γόνυ σὺν τῷ ἐπισκόπῳ ἐγέννησεν
ἡ γυνή.

Ἴσχυσε δὲ ἡ τούτου δέησις καὶ ἡ παραμονὴ τῆς προ-
σευχῆς ἀναδειξάει καὶ τὴν συκοφαντίαν καὶ παιδεῦσαι καὶ
τὴν συκοφαντήσασαν· ἵνα μάθωμεν προσκαρτερεῖν ταῖς
προσευχαῖς καὶ εἰδέναί αὐτῶν τὴν δύναμιν.

sem krivo obdolžila tistega bralca!« Šle so in povedale⁵³³ očetu. Oče pa, ki se je bal, da bi ga spoznali krivega krivične obtožbe, je bil tiho še dva dni. Dekle pa ni ne umrlo ne rodilo. Ko asketinje niso mogle več prenašati njenega vpitja, so tekle in sporočile škofu: »Tale že cele dni vpije in priznava, da je krivo obdolžila bralca.« Tedaj je k njemu poslal diakone in mu pojasnil: »Moli, da rodi ta, ki te je krivo obdolžila!« 5. On pa jim ni odgovoril; ni odprl svojih vrat od dne, ko je šel noter in molil Boga. Oče je šel spet k škofu; molili so v cerkvi, a tudi tako ni rodila. Tedaj je škof vstal in šel k bralcu; potolkel je po vratih in vstopil k njemu ter mu rekel: »Evstatij, vstani in razveži, kar si zavezal!«⁵³⁴ Takoj ko je bralec pokleknil skupaj s škofom, je ženska rodila.

Njegova molitev in stanovitnost prošnje je imela moč, da je razkrila krivično obdolžitev ter kaznovala njo, ki je krivično obdolžila – zato da se naučimo vztrajati v molitvah in spoznati njihovo moč.

---

533 Namreč asketinje tega samostana.

534 Prim. Mt 16,19.

71. Περὶ τοῦ συνόντος αὐτῷ ἀδελφοῦ

71.1. Ὀλίγα τοίνυν περὶ τοῦ συνόντος μοι ἀπὸ νεότητος ἀδελφοῦ ἕως τῆς σήμερον εἰρηκῶς καταπαύσω τὸν λόγον. Τοῦτον ἔγνω ἔγὼ ἐν μακρῷ χρόνῳ μὴ πάθει φαγόντα, μὴ πάθει νηστεύσαντα· νικήσαντα ὡς νομίζω πάθος χρημάτων, τὸ πλεῖστον κενοδοξίας· ἀρκούμενον τοῖς παροῦσι, μὴ καλλωπιζόμενον ἱματίοις, καταφρονούμενον εὐχαριστεῖν, ὑπερκινδυνεύοντα γνησίων φίλων, πείραν λαβόντα δαιμόνων χιλιάκις καὶ ἐπάνω· ὡς καὶ μιᾶς τῶν ἡμερῶν δαίμονα αὐτῷ συνθέσθαι καὶ εἰπεῖν· Σύνθου μοι ἀμαρτῆσαι κἂν ἅπαξ, καὶ ἦν ἂν εἰπῆς μοι ἐν τῷ βίῳ ταύτην σοι ἄγω.

2. Καὶ πάλιν ἄλλοτε πυκτεύσας αὐτῷ ἐπὶ δεκατέσσαρας νύκτας, καθὼς μοι διηγείτο, καὶ σύρας ἐκ ποδὸς ἐν νυκτὶ φωνῆ προσωμίλει λέγων· Μὴ προσκύνει τὸν Χριστὸν καὶ οὐ μὴ σου ἐγγίσω· τὸν δὲ ἀποκριθέντα εἰπεῖν· Διὰ τοῦτο αὐτὸν προσκυνῶ καὶ ἀπειροπλασίονα δοξάσω καὶ προσκυνήσω, ἐπειδὴ ὅλως ἀηδίζη ἐν τούτῳ. Ἐκὰν ἐξ πόλεις πατήσας, ἐν ταῖς πλείσταις δὲ καὶ χρονίσας, γυναικὸς ἐλέει θεοῦ πείραν οὐκ ἔσχεν, οὐδὲ κατ' ὄναρ, πλήν τοῦ πολέμου. 3. Τρίτον αὐτὸν ἔγνω ἡμερῶν ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ καὶ μηδὲ ψίχα ἔχων, τρεῖς εὔρεν ἄρτους ἐν τῇ μηλωτῇ θερμούς· ἄλλοτε πάλιν οἶνον καὶ ἄρτους. Ἄλλοτε πάλιν λέγοντος ἔγνω ὅτι Λείπη· ἀπελθὼν οὖν λαβὲ παρὰ τοῦδε σίτον καὶ ἔλαιον. Ἐλθὼν οὖν ἐκεῖνος πρὸς ὃν αὐτὸς ἐπεπόμφει λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ δεῖνα; καὶ εἶπε· Ναί. Ἐκέλευσέ σοί τις λαβεῖν τριάκοντα μοδίους σίτου καὶ δώδεκα ξέστας ἐλαίου. 4. Ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου καυχῆσο-

71. BRAT, KI JE BIL Z NJIM

71.1. Nekoliko bom spregovoril o bratu,⁵³⁵ ki je bil z menoj vse od mladosti pa do danes, nato pa končal pisanje. Spoznal sem tekom dolgega časa, da ni niti jedel iz strasti niti se postil iz strasti; mislim, da je premagal strast po imetju, in po večini nečimrnost: zadovoljen je bil s tem, kar je bilo pri roki, ni se krasil z oblačili; kadar je bil preziran, se je zahvaljeval, sprejel je nase tveganje za iskrene prijatelje, izkušen od demonov tisočkrat in še več: tako se je nekega dne demon hotel pogoditi z njim in mu je rekel: »Pogodi se z menoj, da boš vsaj enkrat grešil, in privedel ti bom katero koli od zdaj živčih (žensk), za katero mi boš rekel.«

2. Spet drugič se je ruval z njim štirinajst noči, kot mi je povedal, vlekel ga je za noge in ponoči ga je nagovoril z besedami: »Ne moli Kristusa in se ti ne bom več približal!« Odgovoril mu je z besedami: »Zato ga molim in ga bom neskončno slavil in molil, ker ti je to tako povsem odvratno.« Sto šest mest je prehodil, v večini bival dalj časa, po Božji milosti ni imel izkušnje z žensko, niti v snu, razen v boju (z demoni). 3. Vem, da je trikrat prejel potrebno hrano od angela. Nekega dne, ko je bil v skrajni puščavi in ni imel niti drobtinice, je našel tri tople kruhe v svoji kozji koži, drugič spet vino in kruh. Spet drugič vem, da je slišal glas: »V pomanjkanju si! Pojdi in vzemi od tega (človeka) žito in olje.« Šel je torej k tistemu, h komur je bil poslan, in rekel: »Si ti ta in ta?« In rekel mu je: »Da. Nekdo ti je ukazal vzeti trideset mernikov žita in dvanajst vrčev olja.« 4. S takim se

---

535 Paladij je sicer imel brata Brisona, ki je bil tudi škof in preganjan kot privrženec Janeza Krizostoma (prim. *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi* 195), vendar to ne more biti on; morda gre za samega Paladija, kot npr. apostol Pavel govori v 2 Kor 12,2sl.: »Vem za človeka ...«; tako je lahko razkril stvari, ki bi mu jih sicer skromnost ne dovoljevala (prim. Butler II, str. 235, op. 115); celo v nekaterih rokopisih je že opomba, da govori o sebi.

μαι οἶος ἦν οὗτος· ὃν ἔγνων δακρύσαντα πολλάκις ἐπὶ ἀνδρῶν ἐν ἀνάγκῃ ἀπορουμένων πενίας καὶ πάντα ὅσα εἶχε παρέσχε τούτοις πλὴν τῆς σαρκός. Ἐγνων δὲ αὐτὸν κλαύσαντα καὶ ἐπὶ ἐκπεσόντος ἐν ἀμαρτία· ὃς τοῖς δάκρυσιν εἰς μετάνοιαν ἤγαγε τὸν ἐκπεσόντα. Οὗτός μοι ποτε διωμόσατο ὅτι· Τοῦ θεοῦ ἐδεήθην μηδένα νύξαι, μάλιστα τῶν πλουσίων καὶ φαύλων, ἐπὶ τῷ δοῦναί μοι τι ἐν ταῖς χρεῖαις.

5. Ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἀρκεῖ τὸ καταξιωθῆναι μνημονεῦειν τούτων ἀπάντων ὧν γραφῇ παραδέδωκα. Οὐκ ἦν γὰρ ἄθει τὸ κινηθῆναί σου τὴν διάνοιαν εἰς τὸ ἐπιτάξει τὴν συγγραφὴν τοῦ βιβλίου τούτου καὶ γραφῇ παραδοῦναι τοὺς βίους τῶν ἁγίων τούτων. Σὺ δέ γε, πιστότατε δοῦλε Χριστοῦ, ἠδέως αὐτοῖς ἐντυγχάνων ἰκανὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀναστάσεως τοὺς βίους αὐτῶν καὶ τοὺς πόνους καὶ τὴν τοσαύτην ὑπομονὴν λαβῶν, ἔπου προθύμως, χρηστῆ τρεφόμενος ἐλπίδι, βραχυτέρας τὰς ἔμπροσθεν τῶν ὀπίσω ὁρῶν ἡμέρας. 6. Ὑπὲρ ἐμοῦ προσεύχου, σεαυτὸν διατηρῶν οἷόν σε οἶδα ἀπὸ τῆς ὑπατείας Τατιανοῦ μέχρι τῆς σήμερον, καὶ οἷόν σε πάλιν εὔρον χειροτονηθέντα πραιπόσιτον τοῦ εὐσεβεστάτου κοιτῶνος. Ὅν γὰρ ἀξία τοιαύτη μετὰ χρημάτων καὶ ἐξουσία τοσαύτη τοῦ φόβου τοῦ θεοῦ οὐκ ἐποίησε χεῖρον, οὗτος ἀνάκειται τῷ Χριστῷ, τῷ ἀκούσαντι ὑπὸ τοῦ διαβόλου· Ταῦτά σοι πάντα δώσω ἐὰν πεσὼν προσκυνήσης μοι.

bom ponašal,⁵³⁶ kakršen je bil on. Vem, da je pogosto jokal zaradi ljudi, ki so prišli v stisko zaradi revščine, in vse, kar je imel, jim je dal razen telesa.⁵³⁷ Vem, da je jokal tudi nad nekom, ki je padel v greh. S solzami je tega padlega privedel h kesanju. Nekoč mi je prisegel: »Prosil sem Boga, naj nikogar ne nagne, zlasti ne bogatih in nepoštenih, da bi mi kaj dali, (če bom) v pomanjkanju.«

5. Meni pa zadostuje, da sem bil vreden spomniti se vseh teh, ki sem jih izročil pisanju. Ni bilo namreč brez Božje volje, da se je zganila tvoja misel in mi naložila napisati to knjigo in izročiti pisanju življenja teh svetih. Ti pa, najzvestejši Kristusov služabnik, ko se z veseljem srečuješ z njimi in kot zanesljiv dokaz vstajenja jemlješ njihova življenja, njihove napore in tolikšno stanovitnost, vneto hodi za njimi, hrani se z dobrim upanjem, ko vidiš dneve pred seboj krajše od tistih, ki so že minili. 6. Moli zame, ohrani se takega, kakršnega te poznam od Tacijanovega konzulata⁵³⁸ do danes in kakršnega sem te ponovno našel – posvečenega za načelnika najpobožnejše komore.⁵³⁹ Kogar tako dostojanstvo s premoženjem in tolikšna oblast ni storila slabšega, (kot zahteva) strah Božji,⁵⁴⁰ takšen pripada Kristus, ki je slišal hudičeve besede: »Vse to ti bom dal, če padeš predme in me moliš.«⁵⁴¹

---

536 Prim. 2 Kor 12,5.

537 Db. mesa.

538 Tacijan je bil konzul l. 391.

539 Gr. *praipósitos tou eusebestátou koitônos*; lat. *praepositus pii cubiculi*; tj. komornik, dvorjan, osebni strežaj oz. tajnik.

540 Ali: *nezmožnega strahu Božjega*.

541 Mt 4,9; nekateri (redki) rokopisi dodajajo: *in mu je zapretil: »Poberi se, satan, kajti pisano je: Gospoda, svojega Boga, moli in njemu samemu služi«* (Mt 4,10); Butler in Bartelink tega nista sprejela v svojo redakcijo.

Paladij
ZGODBE ZA LAVZA
HISTORIA LAUSIACA

Svetopisemski navedki

Svetopisemski navedki so prevodu dodani kot opombe. Izreki kažejo, da so očetje uporabljali grško Septuaginto; naši navedki ustrežajo SSP (tako npr. številčenje psalmov ustreza hebrejskemu, ne pa Vulgati ali Septuaginti, razen kjer je to posebej navedeno); kjer pa se besedilo Septuaginte razlikuje od hebrejskega, je seveda navedeno po Septuaginti.

1 Mz 2,9	25, 6	Ps 50,16	47, 9
1 Mz 3,1	47, 13	Ps 91,6	5, 3 (op.)
1 Mz 18	14, 4	Ps 91,10	17, 4
1 Mz 25,29–34	47, 16; 57, 2	Ps 104,20	23, 4
1 Mz 43,34	Prolog 10	Ps 119	26, 3
2 Mz	spremna beseda: Pri-	Ps 119,66	47, 10
	zorišče dogajanja	Ps 146,8	4, 2
2 Mz 2,11sl.	15, 3	Job 6,6	47, 14
2 Mz 3	15, 3	Job 34,21–22	47, 15
2 Mz 7,11.22	18, 5	Job 40,8	47, 14
2 Mz 7,14	38, 8	Prg 9,12a (LXX)	58, 4
2 Mz 19	15, 3	Prg 11,14 (LXX)	27, 2
Joz 10	48, 1	Prg 12,17 (LXX)	22, 13
1 Kr 17sl.	14, 4	Prg 24,27	Prolog 4
2 Kr 5,20–27	17, 4	Prg 31,8	Prolog 4
Iz 53,4–5	69, 2	Prd 2,23	25, 6
Jer 5,8	65, 2	Prd 7,15	25, 6
Ezk 29,10	Prolog 2	Dan 3	22, 12
Ezk 33,11	69, 2	Dan 4,25–30	38, 11
Oz 2,16	spremna beseda:	Dan 6,23	18, 28
	Prizorišče dogajanja	1 Mkb 16,15	48, 1 (op.)
Ps 5,7	17, 1	Mdr 4,13	38, 1
Ps 18,22	45, 4	Mdr 7,13	koptski Evagrij
Ps 23,3–4 (LXX)	6,4	Sir 8,9	Prolog 4

Sir 19,30	Prolog 16	Lk 14,5	16, 5
Mt 5,45	4, 1	Lk 18,1sl.	14, 5
Mt 7,16	Prolog 13	Lk 18,43	18, 27
Mt 8,20	spremna beseda:	Jn 1,29	69, 2
Prizorišče dogajanja; Zakaj sem prevajala		Jn 4,6	grški frg.
Mt 8,24	grški frg.	Jn 5,14	47, 16
Mt 8,26	39, 4	Jn 8,44	6, 2
Mt 9,11	Prolog 11	Jn 10,11	22, 1 (op.)
Mt 9,14	Prolog 11	Jn 11,43	44, 5 (op.)
Mt 11,18–19	Prolog 12	Jn 15,26	grški frg.
Mt 11,28–29	14, 5	Jn 19,34	grški frg.
Mt 11,29	Prepis pisma Lavzu	Rim 1,21.26	47, 17
Mt 12,24	grški frg.	Rim 1,28	47, 17
Mt 13,2.34.36	58, 4	Rim 7,13	koptski Evagrij
Mt 16,19	70, 5	Rim 12,8	47, 7
Mt 17,17	18, 26	Rim 14,2–3.6	Prolog 13
Mt 18,24sl.	Prolog 6	Rim 14,23	Prolog 13
Mt 19,21	3, 1 (op.); 14, 5	1 Kor 3,18	34, 1
Mt 19,24	41, 3	1 Kor 4,18sl.	25, 1
Mt 21,32	Prolog 12	1 Kor 6,9	6, 3
Mt 23,8–9	26, 1	1 Kor 7,12–13	Prolog 14
Mr 2,18sl.	Prolog 10; 11	1 Kor 7,16	61, 3
Mr 7,3	55, 1	1 Kor 9,24	1, 1
Mr 8,23	18, 27	1 Kor 13,2	47, 10
Mr 14,36	2, 4	1 Kor 15,47.50	grški frg.
Mr 16,18	2, 4	2 Kor 12,2sl.	71, 1 (op.)
Lk 1,1sl.	Prolog 1	2 Kor 12,5.7.1	4
Lk 2,6	70, 3	2 Kor 12,7	47, 15
Lk 2,21.52	grški frg.	Gal 1,6sl.	spremna beseda:
Lk 5,31	35, 6	Prizorišče dogajanja	
Lk 9,23	14, 5	Gal 1,18	Prolog 6
Lk 9,62	35, 9	Gal 3,28	49, 2
Lk 10,34	21, 4	Gal 5,6	Prolog 13
		Gal 5,22	Prolog 13, 14
		Gal 6,14	37, 14

Ef 4,5 koptski Evagrij
 Flp 1,23 Prolog 2
 Flp 2,7. spremna beseda:
 Puščavništvo? Askeza? ...
 2 Tes 3,8 10,6
 1 Tim 1,9 Prolog 10
 1 Tim 2,5 koptski Evagrij,
 grški frg.
 1 Tim 4,7 koptski Evagrij
 1 Tim 5,23 Prolog 14
 1 Tim 6,20 55, 3
 2 Tim 3,8 18, 5
 2 Tim 4,17 61, 5
 Heb 11,32 1, 2
 1 Jn 2,18 54, 5
 1 Jn 4,8 16, 5 (op.)

Oseбно in krajevno kazalo¹

Ablabij 56,1
 Abraham (očak) *Prolog* 7;
 14,4
 Abramij 53
 Adelfij 46,3
 Adolij 43
 Adolija 41,3
 Afrika 61,5
 Aftonij 32,8
 Ajlija gl. Jeruzalem
 Ajnezij 48,3
 Akvileja 46,5
 Akvitanija 61,5
 Alarik 61,5
 Albanij 26,2; 47,3
 Albina 54,4; 61,6
 Aleksandra 5
 Aleksandrija 1,1; 3,2; 6,1.7; 7,1;
 10,2; 13,1; 26,1.4; 32,8; 35,12.14;
 37,9; 45,4; 46,1.3; 63,1–2
 Alipij 35,5
 Amatas 21,1
 Amonij 11; 10,1sl.; 24,2; 46,3
 Amorejci 48,1
 Amos 60,2
 Amun Nitrijčan 8; 7,6
 Ankira 66,1; 67,1; (68,1)
 Antinoe 58; 59,1
 Antiohija 41,4; 61,4

1 Številka imena iz naslova poglavja je v krepkem tisku – brez dodanih številk odstavkov.

Anton Veliki 3,1; 4,3; 7,6; 8,6;
 10,7; 21 *passim*; 22 *passim*;
 4,1; 47,2
 Apolonij **13**;
 Apronijan 41,5; 54,4
 Arsizij 7,3,6; 46,2
 Atanazij **63**; 1,4; 4,4; 8,6
 Atene (Atenci) 37,5
 Atriba (mesto) 29,1
 Avita 41,5; 54,4
 Azela 41,4
 Azion 7,3
 Babilon 21,1
 Balovik 41,3
 Bazianila 41,4
 Bazilij 38,2; 45,3; 55,3
 Benerija gl. Venerija
 Benjamin **12**
 Betlehem 36,1.4; 41,2
 Bitinija 35,12
 Blemijci 32,10
 Bosporija 66,1
 Cezareja 38,2; 54,3; 64,1–2;
 70,1
 Dalmacija 41,2; 61,4
 David 47,10
 Demetrij (škof) 1,4
 Didim **4**; 11,4
 Diogen *Prol.* 11
 Diokles 58,2–3
 Dionizij (škof) 35,15
 Dioskor 10,1; 12,1; 46,2
 Domnin 37,12
 Dorotej (nadzornik žen. sa-
 mostana) **30**
 Dorotej (v Antinoju) 58,2
 Dorotej (menih v Aleksan-
 driji) **2**
 Drakontij 10,1
 Duka (gora) 48,1
 Edesa 40,1–2; 42,1
 Efrem **40**
 Egipt (Egipčani) *Prol.* 2.10;
 10,3; 17,6; 20,1; 21,8; 27,2; 37,6;
 39,1; 53,1; 55,1; 61,4
 Elija (menih v Egiptu) **29**
 Elija (menih v Palestini) **51**
 Elija (prerok) *Prol.* 7; 14,4
 Elpidij **48**; 49,1
 Etiopija (Etiopci) 7,2; 19,1
 Evagrij **38**; 11,5; 12,1; 23,1;
 24,3; 35,5; 47,3
 Evgenij (uzurpator) 35,2
 Evkarpij 47,4
 Evlogij (in pohabljenec) **21**
 Evnomija 41,5
 Evstatij (Ajnezijev brat) 48,
 3;
 Evstatij (krivo obdolženi
 bralec) **70,5**
 Evstohija 41,2
 Evtimij (eden Visokih bra-
 tov) 10,1
 Evzebij (eden Visokih bra-
 tov) 10,1
 Evzebij (predstojnik) 63,1
 Ezav 47,16; 57,2
 Ferme (gora) 20,1
 Filorom **45**
 Fojnika (vas) 47,1

Fotejna 41,4
 Gadana **50**
 Galatija 35,5; 45,1; 66,1
 Galija 35,2; 61,5
 Gehazi (2 Kr 5,20) 17,3
 Gelazija **57**
 Gora sv. Antona 21,1
 Grčija (Grki, Heleni, tj. pogani) 37,5; 54,4; 64,1
 Gregor iz Nazianza (iz Nise?) 55,4
 Gregor iz Nazianza 38,2
 Hajremon 47,4
 Heleni gl. Grčija (Grki)
 Herakaleja 21,1
 Hermopola 46,2
 Heron **26**; 47,4
 Heziha (samostan) 41,3
 Hieraks 22,1
 Hieronim 36,6; 41,2
 Hipolit **65**
 Hozija 41,3
 Ibora (kraj) 37,2
 Inocencij **44**
 Italija 46,5
 Izaija (menih) **14**
 Izaija (prerok) 26,3
 Izidor (iz Sketis) 19,5.9
 Izidor (škof) 46,2–3
 Izidor **1**; 3,1
 Jakob (apostol) *Prol.* 6
 Jakob Šepavi 47,2
 Jambres 18,5
 Janes 18,5
 Janez (evangelist) *Prol.* 6
 Janez (pomočnik Makarija Egipt.) 17,3
 Janez iz Likopole **35**
 Janez Krizostom (Zlatousti) 35,12; 41,4; 61,7
 Janez Krstnik *Prol.* 7.11–12; 44,4
 Jeremija (prerok) 26,3
 Jeriha 48,1; 52,1
 Jeruzalem (Jeruzalemčani) 21,828,1; 43,1.3; 44,4; 46,5–6; 54,5; 55,1
 Jezus gl. Kristus
 Job 12,1; 47,14
 Jordan 50,1; 52,1
 Jozue 48,1
 Jožef (očak) *Prol.* 10
 Judeja (Judje) *Prol.* 6.11; 11,3; 50,1
 Julijan **42**
 Julijan Apostata 4,4; 45,1
 Julijana **64**
 Juvin 55,1
 Kampanja *Prol.* 2; 61,5–6
 Kandida **57**
 Kandidijan 41,4
 Kapadokija (Kapadočani) 48,1; 49,1; 64,1
 Kapiton 58,4
 Kelije 18,1.10; 38,10
 Klemen (Aleksandrijski) 60,2
 Kolut **60**
 Konstancij (cesar) 44,1; 63,1.3–4

Konstancij (prisednik) 62,1
 Konstantinopel 38,2.6; 56,2
 Korint (Korinčani) 25,1;
 65,1
 Kristus *Predg.; Prol.* 4.7; 1,1.4;
 3,4; 18,6; 19,3.10; 21,13; 25,4–5;
 26,1; 38,12; 41,5; 45,1–2; 46,4;
 47.4.13; 49,2; 53,1; 54,2; 55,3;
 57,1; 58,3; 71,2.5–6
 Kronij (iz Fojnike) 47
 Kronij (puščavnik v Nitriji)
 7,3; 21 *passim*; 22,1
 Laodikeja 41,4
 Lavz *Predg.; Prepis pisma
 Lavzu; Prol.* 7
 Lazarij (cerkev v Betaniji)
 44,5
 Libija (Libijci) *Prol.* 2; 10,3;
 24,1
 Liko (reka) 8,6
 Luka (evangelist) 26,3
 Magna 67
 Makarij (duhovnik in pred-
 stojnik ubožnice) 6,5
 Makarij (iz Pispirja) 21,1sl.
 Makarij (vikar) 62,1
 Makarij Aleksandrijski 18;
 17,1; 20,2–3; 25 *passim*
 Makarij Egiptovski 17
 Makarij Mlajši 15
 Maksim (tiran) 35,2
 Maksimijan 3,2
 Marcelin 46,1
 Mareot(is) gl. Marija (jezero)
 Marija (jezero) 7,1; 15,1; 24,1
 Marko (asket) 18,25
 Marko (evangelist) 45,4
 Marmarika 24,1
 Mavretanija 7,2
 Maziki 7,2
 Melanija Mlajša 61; 54,4;
 58,2
 Melanija Starejša 46, 54, 55;
 5,2; 9,1; 10,2; 18,28; 38,8–9;
 58,2
 Mezopotamija *Prol.* 2
 Mojzes (Etiopce; tudi Libi-
 jec?) 19
 Mojzes (Libijec; tudi Etio-
 pec?) 39,4
 Mojzes (očak) *Prol.* 7; 15,3
 Mrtvo morje 50,1
 Natanael 16
 Nazianz 38,2
 Nebridij 56,1
 Nektarij 38,2
 Nikopola 35,14
 Nil 8,6; 19,2; 31,1
 Nitrija (Nitrijska gora) 1,1;
 7,1.3; 8,5; 9,1; 12,1; 13,1; 18,10;
 21,1; 35,3; 38,9; 46,2
 Oglej gl. Akvileja
 Oksiperentij 36,7
 Olimpija 56; 61,3
 Oljska gora 43,2; 44,1–2
 Or 9
 Origen (Dragontijev nečak)
 10 *passim*
 Origen (teolog) 11,4; 37,12;
 55,3; 64,1

Pafnucij iz Sketis (Makarijev učenec?; Kefalas?) 46,2–3
 Pafnucij Kefalas (Makarijev učenec?; iz Sketis?) **47**;
 Pafnucij Makarijev učenec (Kefalas?; iz Sketis?) 18,27
 Pahomij **32**; 7,6; 18,12
 Pahon **23**
 Pajsij **14**
 Paladij *Prepis pisma Lavzu*
 Palestina (Palestinci) 25,1
 35,12; 46,3; 61,4; 70,1
 Pamahij **62**
 Pambo **10**; 14,4–5; 46,2–3
 Pan(opola) 32,9
 Pavel (apostol) *Prol.* 6.14; 47,15.17
 Pavel (duhovnik iz Dalmacije) 61,4
 Pavel (Inocencijev sin) 44,1
 Pavel Preprosti **20**; **22**
 Pavla 36,6; 41,2
 Pavlin 46,6
 Peluzij (kraj) 55,1
 Perzija 54,1
 Peter (Egipčan) 36,7
 Peter (Kefa, apostol) *Prol.* 6.11; 45,4
 Piamun **31**
 Pierij 11,4; 55,3
 Pinijan 54,4; 61,2.7
 Pior **39**; 10,8
 Pispir 21,1
 Pitagora *Prol.* 11
 Piterum 34,3sl.
 Pizimij 46,3
 Platon *Prol.* 11
 Pojmenij (kraj) 36,1
 Pojmenija 35,14
 Pont 38,2
 Porfirit 34,3; 36,2
 Potamiena **3**
 Pozejdonij **36**
 Ptolemaj **27**; 47,4
 Publikola 54,6
 Putubast 7,3
 Rim (Rimljani) *Prol.* 2.5; 1,4; 10,2; 18,23; 37,9sl.; 41,4; 45,4; 54,3–4.7; 46,1
 Rufin (prefekt) 55,1
 Rufin iz Akvileje 46,5
 Rufiniane (svetišče) 11,5
 Saba **52**
 Sarapion **37**; 7,3; 46,2
 Savinijana 41,4
 Selevk 56,1
 Sever 61,2
 Sicilija 54,6; 61,5–6
 Siena *Prol.* 2
 Silvanija 55,1
 Simah 64,2
 Simeon 36,7
 Sinaj 15,3
 Sindonit gl. Sarapion
 Sirija *Prol.* 2
 Sizinij **49**
 Sketis 17,3; 18,4.10; 20,1; 23,1; 26,2–3; 27,1; 46,2; 47,4
 Solomon 58,1
 Spanodrom 14,1

Srajčnik gl. Sarapion
 Španija (Španci) 46,1; 61,5
 Šparta 37,8
 Štefan (padli menih) 47,4
 Štefan (pisec) 11,4; 55,3
 Štefan Libijec **24**
 Tabenisi (Tabenisijci) **32**;
Prol. 2; 7,6; 18,1.12; 34,3
 Tacijan 71,6
 Talida **59**
 Taor **59**
 Tarakonezija 61,5
 Tarz *Prol.* 6; 43,1
 Tebaida *Prol.* 2; 18,12; 21,15;
 32,1; 35,3.14; 58,1; 61,4
 Tebe (tebanski) 2,1; 36,1
 Teodor (Amunov učenec;
 tudi tolmač?) 8,6
 Teodor (tolmač; tudi Amu-
 nov učenec?) 35,6
 Teodora 41,3
 Teodozij (cesar) 35,2
 Teoktist 41,4
 Teosebij 18,24
 Tesalonika (Solun) 18,10
 Timotej (deželni škof) 48,1
 Timotej (škof Aleksandrije)
 11,1
 Toksotij 41,2
 Trajan 57,1
 Valens (cesar) 46,1
 Valens **25**; 47,4
 Venerija 41,3
 Ver (*Komes*) **66**

Kratice in krajšave

- AP** = grška abecedna zbirka izrekov – *Apophthegmata patrum* (gr. *Tò gerontikòn étoi Apophthégmata hagíon gerónton ali Apophthégmata patéron*); slov. prevod: Izreki svetih starcev, prev. J. Hrovat. Celje: Mohorjeva družba, 2002 (Cerkveni očetje ; 11)
- Barchiesi** = *Palladiou Lausiakón* = *La storia Lausiaca*, introduzione Christine Mohrmann, testo critico a cura di G. J. M. Bartelink (=), traduzione di Marino Barchiesi (=), 2. ed. [Milano]: Fondazione Lorenzo Valla & A. Mondadori, 1975
- Bartelink** = *Palladiou Lausiakón* = *La storia Lausiaca*, introduzione Christine Mohrmann, testo critico a cura di G. J. M. Bartelink (=), traduzione di Marino Barchiesi (=), 2. ed. [Milano]: Fondazione Lorenzo Valla & A. Mondadori, 1975
- Brown (2007)** = **Brown, P.**: *Telo in družba* / prev. Mojca Dobnikar. Ljubljana, 2007
- Buck (1976)** = **Buck, D. F.**: *The structure of the Lausiaca History*, v: *Byzantion XLVI* (1976), fasc. 1, str. 292–307
- Butler I** = **Butler, Cuthbert**: *The Lausiaca history of Palladius, (I): a critical discussion together with notes on early Egyptian monachism*. Cambridge: University Press, 1898 (Text and studies ; VI, 1); ponatis: unabridged facsimile of the edition published in 1898 by the University Press, Cambridge: Elibron Classics (Elibron Classics series), 2006
- Butler II** = **Butler, Cuthbert**: *The Lausiaca history of Palladius, (II): the Greek text edited from the MSS*. Cambridge: University Press, 1904 (Text and studies ; VI, 2).; ponatis: reprografischer Nachdruck der Ausgabe 1904. Hildesheim: Georg Olms Verlagsbuchhandlung, 1967
- Du Cange (grc.)** = **Du Cange, Charles du Fresne**: *Glossari-*

- um ad scriptores mediae & infimae Graecitatis.* Lugduni, 1688.
- Du Cange (lat.) = Du Cange, Charles du Fresne:** *Glossarium mediae et infimae latinitatis.* 10 zv. Niort ; Londres, 1884–1887.
- Harmless (2004) = Harmless, William S. J.:** *Desert Christians: an introduction to the literature of Early Monasticism,* Oxford: OUP, 2004
- HE = Historia ecclesiastica** (Evzebij, Sokrat, Sozomen, Rufin iz Ogleja)
- HL = Paladij:** *Historia Lausiaca*
- HM = Historia monachorum in Aegypto**
- Kasijan (Coll.) = Kasijan, Janez:** *Collationes (Pogovori)*
- Kasijan (Inst.) = Kasijan, Janez:** *Institutiones (Uredbe)*
- LV = Des Palladius von Helenopolis Leben der heiligen Väter,** aus dem griechischen übersetzt von St. Krottenthaler. Kempten & München: J. Kösel, 1912 (Bibliothek der Kirchenväter)
- NGr = Lausaikón étoi bíblos períhousa diegéseis asketikôn andrôn kai ginaikôn, aphieroméne eis tôn zetésanta autèn Laúson praiópolisiton parà toû episkopoû Herakleídou.** Bel-tioméne ékd. palaiàs metaphráseos eis haplèn glóssan, pou exedóthe tò 1886 eis tèn Benetían. Thessaloníke: Ekdóseis Bas. Regopóulou, 1986
- PG = Patrologia Graeca,** izd. J. P. Migne. Paris
- PL = Patrologia Latina,** izd. J. P. Migne. Paris
- Sokrat = Sokrat Sholastik, Historia ecclesiastica,** PG 67, 29–842
- Sozomen = Sozomen, Historia ecclesiastica,** PG 67, 843–1630
- SSP = Sveto pismo Stare in Nove zaveze: Slovenski standardni prevod. 2., pregledana izd.** Ljubljana: Svetopisemska družba Slovenije, 1997
- Vivian (2004) = Vivian, T.:** *Four Desert Fathers: Pambo, Evagrius, Macarius Of Egypt, And Macarius Of Alexan-*

dria : Coptic Texts Relating To The Lausiatic History Of Palladius. Crestwood, NY: St. Vladimir's Seminary Press, 2004 (Popular Patristics series).

VP = *De Vitis Patrum*, Book VIII, (Known as the Lausiatic History) by Palladius, bishop of Helenopolis, translated by Gentianus Hervetus, [angl. prevod] na: <http://www.touregypt.net/documents/lausiaticindex.htm>

VS = *Verba seniorum* (Vitae patrum VII): *Appendix ad Macariorum opera: Palladii Helenopolitani episcopi Historia Lausiaca*, v: PG 34. Paris, 1903, stolp. 991–1262 (vzpor. gr. in lat.).

(Druge kratice in krajšave ter poimenovanja svetopisemskih knjig so enaki kot v SSP.)

Izbrana bibliografija

Najstarejše izdaje grškega izvirnika in latinski prevodi

Krajša redakcija (recenziji B, G)

Lefèvre d' Estaples, J.: *Heraclidis eremitae liber, qui dicitur Paradisus ad Lausum seu Palladii Galatae historia Lausiaca, s. de vitis patrum Epistola*. Paris, 1504 (lat.).

Meurs, J.: *Palladii episcopi Helenopoleos Historia Lausiaca*. Leyden, 1616 (gr.).

Lipomano, A.: *De vitis sanctorum*, 3. Venezia, 1554 (lat.).

Rosweyde, H.: *Heraclidis Eremitae Paradisus, incerto sed veteri interprete = Appendix [I] ad vitas patrum, v: Vitae patrum VIII*. Antwerpen, 1615; 1628 (lat., sedaj v PL 74, Paris, 1850, stolp. 243–342).

Rosweyde, H.: *Palladii Lausiaca, incerto sed veteri interprete = Appendix [II] ad vitas patrum, v: Vitae patrum VIII*. Antwerpen, 1615; 1628 (lat., nepopolno, t. i. recenzija G; sedaj v PL 74, stolp. 343–382).

Daljša redakcija (recenzija A)

Hervet, G.: *Palladii divi Evagrii discipuli Lausiaca quae dicitur historia, et Theodoreti episcopi Cyri Theophiles, id est, religiosa historia*. Paris, 1555 (lat.).

Fronton du Duc, J.: *Auctarium bibliothecae patrum, IV: Bibliotheca veterum patrum 2*. Paris, 1624, 893–1053 (gr.); ponatis v: *Magna bibliotheca veterum patrum, XIII*. Paris, 1644 (in 1654).

Rosweyde, H.: *Vitae patrum: de vita et verbis seniorum libri X, historiam eremiticam complectens, t. VIII*. Antwerpen, 1615 (lat.).

Rosweyde, H.: *Vitae patrum: de vita et verbis seniorum sive historiae eremiticae libri X, t. VIII*. Antwerpen, 1628 (lat.).

- Cotelier, J.-B.:** *Ecclesiae Graecae monumenta* III. Paris, 1686 (gr.)
- Lami, G.:** *Joan. Meursii opera omnia*, VIII. Firenze, 1746 (lat.).
- Preuschen, E.:** *Palladius und Rufinus: ein Beitrag zur Quellenkunde des ältesten Mönchtums*. Giessen, 1897 (gr.).
- Migne, J. P.:** *Appendix ad Macariorum opera: Palladii Helenopolitani episcopi Historia Lausiaca*, v: PG 34, stolp. 991–1262. Paris, 1903 (vzpor. gr. in lat.).

Kritične izdaje recenzije B in G

- Butler, Cuthbert:** *The Lausiaca history of Palladius, (II): the Greek text edited from the MSS*. Cambridge, 1904 (ponatis Hildesheim, 1967) (Text and studies ; VI, 2) (= Butler II).
- Lucot, A.:** *Histoire Lausiaque*. Paris, 1912 (Textes et documents pour l' étude historique du christianisme, 15) (gr. in franc.).
- Ramon, A.:** *Història Lausiaca*. Barcelona, 1927 (gr. in katalonsko).
- Bartelink, G. J. M.:** *Palladiou Lausiakón = La storia Lausiaca*, introduzione Christine Mohrmann, testo critico e commento a cura di G. J. M. Bartelink, traduzione di Marino Barchiesi, 2. ed. Milano, 1975 (gr. in it.).
- Draguet, R.:** Un nouveau témoin du texte G de l' *Historia Lausiaca* (Ms. Athènes 281), v: *Analecta Bollandiana* LXVII (1949), 300 sl. (recenzija G – nova najdba).
- Draguet, R.:** Un texte G de l' *Histoire Lausiaque* dans le *Laura* 333 T 93, v: *Recherches de science religieuse*, XL (1952), 107 sl. (recenzija G – nova najdba).

Prevodi

- Anan–Isho:** *Paradisus Patrum*, izd. Bedjan, P., v: *Acta martyrum et sanctorum*, VII, Paris, 1897; krit. izdaja: Draguet, R.: *Les formes syriaques de la matière de l'Histoire Lausiaque* [sirsko besedilo in francoski prevod](CSCO 389–90, 398–9; *Scriptores Syri*, 169–70, 173–4; 1978) [irska različica HL; prev v angl. Wallis Budge, E. A.: *The Paradise of fathers*, 2 zv., London, 1907].
- Barchiesi, M:** *Palladiou Lausiakón = La storia Lausiaca*, introduzione Christine Mohrmann, testo critico e commento a cura di G. J. M. Bartelink, traduzione di Marino Barchiesi, 2. ed. Milano, 1975 (gr. in it.).
- Bougatsou, N. Th. in Batistatou, D. M.:** *Palladiou Lausaikè Istoría*. Athénai, 1970 (ngr.)
- Carmélites de Mazille:** *Les moines du désert. Histoire Lausiaque*. Paris, 1981 (Les Pères dans la foi) (franc.).
- Clarke, W. K. L.:** *The Lausiac History of Palladius*. London; New York, 1918 (Translations of Christian literature, 1st Series: Greek texts) (angl.).
- Krottenthaler, S.:** *Des Palladius von Helenopolis Leben der heiligen Väter*. Kempten ; München, 1912 (Bibliothek der Kirchenväter) (nem.).
- Laager, J.:** *Palladius: Historia Lausiaca – Die frühen Heiligen in der Wüste*. Zürich, 1987 (nem.).
- Lausaikón étoi bíblous periéhoussa diegéseis asketikôn andrôn kai ginaikôn, apheroméne eis tôn zetésanta autèn Laúson praiópolis parà tou épiskopou Herakleídou*. Beltioméne ékd. palaiàs metaphráseos eis haplèn glóssan, pou exedóthe tò 1886 eis tèn Benetían. Thessaloníke, 1986 (ngr.).
- Lucot, A.:** *Histoire Lausiaque*, texte grec, introduction et traduction. Paris, 1912 (gr. in franc.).
- Meyer, R. T.:** *The Lausiac History*. Westminster, 1965 (Ancient Christian Writers 34) (angl.).

- Ramon, A.:** *Història Lausiaca*. Barcelona, 1927 (gr. in katalonsko).
- Sansegundo Valls, L. E.:** *Paladio: El mundo de los padres del desierto (La historia Lausiaca)*. Madrid, 1970 (špan.).

Drugi viri in študije

- Abu Salih al-Armani:** *Churches and monasteries of Egypt and some neighbouring countries*, Oxford, 1895 (Anecdota Oxon., Semitic series VII) (ponatis 1969; faksimile Piscataway, NJ, 2001) [pravi avtor domnevno Abu al-Makarim].
- Altaner, B.:** *Patrologie*, 8th ed. revised by A. Stuiber. Freiburg [etc.], 1978, 238–40, 595 sl. (z bibliografijo).
- Amélineau, É.:** *De Historia Lausiaca, quaenam sit huius ad Monachorum Aegyptiorum historiam scribendam utilitas*. Paris, 1887.
- Bammel, C. P.:** Problems of the Historia monachorum, v: *Journal of theological studies*, n. s. 47.1 (1996), 92–104.
- Bousset W.:** Komposition und Charakter der Historia Lausiaca, v: *Nachrichten der Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. Philol.-Hist. Klasse*, 1917, 173–217.
- Brakke, D.:** Athanasius and the politics of ascetism. Minneapolis, 1963.
- Brown, P.:** *The body and society: men, women, and sexual renunciation in Early Christianity*. New York, 1988 [slov. prevod: *Telo in družba: spolno odrekanje v zgodnjem krščanstvu* / prev. Mojca Dobnikar. Ljubljana, 2007 = Brown (2007)].
- Brunner, Th.:** Hapax and non-hapax legomena in Palladius' Life of Chrysostom, v: *Analecta Bollandiana* 107 (1989), 33–38.
- Buck, D. F.:** The structure of the Lausiaca history, v: *Byzantion* 46 (1976), 292–307 (= Buck (1976)).

- Bunge, G.:** *Evagrius Pontikos: Briefe aus der Wüste. Trier, 1986.*
- Burrus, V.:** Carnal excess: flesh at the limits of imagination, v: *Journal of Early Christian studies* 17 (2009), 247–265.
- Butler, C.:** *The Lausiaca history of Palladius, (1): a critical discussion together with notes on early Egyptian monachism.* Cambridge, 1898 (Text and studies ; VI, 1) (= Butler I) [ponatis Boston – Chesnut Hill, MA, 2006 (Elibron Classics / Adamant Media Corporation)].
- Chitty, D. J.:** *The desert a city: an introduction to the study of Egyptian and Palestinian monasticism under the Christian Empire.* Crestwood, NY, 1995.
- Chitty, D. J.:** Dom Cuthbert Butler and the Lausiaca History, v: *Journal of theological studies*, n. s. VI, 1955, 102–110.
- Cloke, G.:** *This female man of God: women and the spiritual power in the Patristic Age, AD 350–450.* New York, 1995.
- Draguet, R.:** Butleriana: une mauvaise cause et son malchanceux avocat, v: *Le Museon*, LXVIII (1955), 238–258.
- Draguet, R.:** *Les formes syriaques de la matière de l' Histoire Lausiaque.* Louvain, 1978 (Scriptores Syri 169, 170, 173, 174).
- Draguet, R.:** Une nouvelle source copte de Pallade, v: *Le Museon* LX (1947), 244 sl.
- Draguet, R.:** L' Histoire Lausiaque: une oeuvre écrite dans l' esprit d' Evagre, v: *Revue d' histoire ecclésiastique* 41 (1946), 321–364; 42 (1947), 5–49.
- Driscoll, J.:** Evagrius, Paphnutius, and the reason of abandonment by God, v: *Studia monastica* 39 (1998), 259–286.
- Du Cange, Ch. du Fresne:** *Glossarium mediae et infimae latinitatis.* 10 zv. Niort; London, 1884–1887.
- Du Cange, Ch. du Fresne:** *Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis.* 2 zv. Lyon, 1688.
- Elm, S.:** *Virgins of God: the making of asceticism in Late Antiquity.* Oxford, 1994 (Oxford theological monographs).

- Evagrij Pontski:** *Aliae sententiae*, PG 40, 1273–1286.
- Evagrij Pontski:** *Capita practica*, PG 40, 1219–36, 1244–52.
- Evagrij Pontski:** *De malignis cogitationibus*, PG 79, 1199–1228.
- Evagrij Pontski:** *De octo vitiosis cogitationibus* PG 40, 1271–78.
- Evagrij Pontski:** *De oratione*, PG 79, 1165–1200.
- Evagrij Pontski:** *Praktikos*, izd. A. and C. Guillaumont. Paris, 1971 (Sources chrétiennes 170–71); slov. prevod: *Praktik*, prev. G. Kocijančič, v: *Nova revija* 129/130, 1993, 147–164.
- Evagrij Pontski:** *Rerum monachalium rationes*, PG 40, 1252–1264.
- Evagrij Pontski:** *Sententiae per alphabetum dispositae*; PG 40, 1267–1270.
- Evagrij Pontski:** *Tractatus ad Eulogium monachum*, PG 79, 1093–1140.
- Evelyn White, H. G.:** *The monasteries of the Wadi 'n Natrún*. 3 zv. New York, 1926–1933.
- Evzebij Cezarejski:** *Historia ecclesiastica*. 2 zv., gr. besedilo in angl. prevod Kirsopp Lake in J. E. L. Oulton. London; Cambridge, MA, 1926–1932 (Loeb Classical Library).
- Fatti, F.:** »Eretico, condanna Origene!«: conflitti di potere ad Alessandria nella tarda antichità, v: *Aste* 20 (2003), 383–435.
- Fischer, A. L.:** Women and gender in Palladius' Lausiaca History, v: *Studia monastica* 33 (1991), 23–50.
- Flusin B.:** Pallade d' Héliopolis, v: *Dictionnaire de spiritualité*, izd. M. Viller et al., 16 zv. Paris, 1937–95; zv. 12/1 (1984), stolp. 113–26.
- Garzya, A.:** "Enkyklios Paideia" in Palladius, v: *Analecta Bollandiana* 100 (1982), 259–262.
- Goehring, J. E.:** *Ascetics, society, and the desert: Studies in Early Egyptian monasticism*. Harrisburg, PA, 1999.
- Gregor iz Nazianza (Teolog):** *Opera*, PG 35–38.

- Halkin (izd.):** *Sancti Pachomii Vitae graecae*. Bruxelles, 1932 (Subsidia hagiographica 19).
- Harmless, W.:** *Desert Christians*. Oxford, 2004 (= Harmless (2004)).
- Hieronim:** *Vitae Pauli, Hilarionis, Malchi*, PL 23, 17–62.
- Hirschfeld, Y.:** *The Judean desert monasteries in the Byzantine period*. New Haven, 1992.
- Historia Monachorum in Aegypto*, Andre Marie Jean Festugière (izd.). Bruxelles, 1961 [kritična izd. grškega besedila]; lat. prevod Rufin iz Ogleja, PL 21, 387–464; angl. prevod *The lives of the Desert Fathers: the Historia monachorum in Aegypto*, prev. Norman Russell, uvodna beseda Benedicta Ward. London ; Kalamazoo, Mich., 1981 (Cistercian studies series ; no. 34).
- Hunt, E. D.:** Palladius of Helenopolis: a party and its supporters in the Church of the Late Fourth Century, v: *Journal of Theological Studies*, n. s. 24 (1973), 456–480 (= Hunt (1973)); in v: *Clavis Patrum Graecorum*, Turnhout, 3 (1979), 168–72 (št. 6036–8).
- Jasper, D.:** *The sacred desert*, 2. ed.. Malden, MA [etc.], 2006.
- Judge, E. A.:** The earliest use of Monachos for ‘Monk’ (P. Coll. Youtie 77) and the origin of monasticism, v: *Jahrbuch für Antike und Christentum* 20 (1977), 72–89.
- Kasijan, Janez:** *Opera omnia*, PL 49–50.
- Katos, D. S.:** Origenists in the desert: Palladius of Helenopolis and the Alexandrian theological tradition, v: *American Benedictine Review* 56 (2005), 167–193.
- Kocijančič, G.:** *Grški očetje o molitvi: Origen, sv. Gregor iz Nise, Evagrij Pontski, sv. Maksim Spoznavalec*. Celje, 1993 [z bibliografijo].
- Leloir, L. (izd.):** *Paterica armeniaca a P. P. Mechitaristis edita (1855) nunc latine reddita*, Louvain, 1974–1976 (CSCO 353, 361, 371, 379).

- Ljungvik, H.:** *Beiträge zur Syntax der spätgriechischen Volkssprache*. Uppsala, 1932.
- Meyer, R. T.:** Lexical problems in Palladius' *Historia Lausiaca*, v: *Studia patristica*, I (1957), 44–52.
- Molinier, N.:** *Ascèse, contemplation et ministère d'après l'Histoire Lausiaque de Pallade d'Hélénopolis*. Bégrolles-en-Mauges, 1995 (Spiritualité Orientale 64).
- Murphy, F. X.:** Melania the Elder: a biographical note, v: *Traditio*, 5, 1947, 59–77.
- Nil, sveti (= Evagriј Pontski):** *Capita paraenetica*, PL 79, 1249–1264.
- Pafnucij** [domnevní avtor]: *Histories of the Monks of Upper Egypt and the Life of Onnophrius*, translated, with an introduction by Tim Vivian; foreword by Jeffrey Burton Russell. Kalamazoo, 1993 (Cistercian Studies Series, št. 140); na podlagi koptskega rokopisa v BL Oriental 2029 oz. 7027; na str. 42–50: o identiteti avtorja, ki je v besedilu naveden le za drugo delo).
- Paladij:** *De gentibus Indiae et Bragmanibus*, PL 17, 1131–1146 [lat.: **Ps. Ambrozij:** *De moribus Brachmanorum*].
- Paladij:** *De gentibus Indiae et Bragmanibus*, izd. J. D. M. Derrett, v: *Classica et Mediaevalia* 21 (1960), 21–135; 46 (1995) (gr.).
- Paladij:** *De gentibus Indiae et Bragmanibus*, izd. W. Berghoff. Meisenheim am Glan, 1967 (Beiträge zur klassischen Philologie, 24).
- Paladij:** *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi*. Paris, 1680 (gr. in lat. prevod E. Bigota).
- Paladij:** *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi*, PG 47, 5–82.
- Paladij:** *Dialogus de vita S. Joannis Chrysostomi*, izd. P. R. Coleman-Norton. Cambridge, 1928 (gr. krit. izd., komentar; reprint 1958).
- Paladij:** *Dialogue sur la vie de Jean Chrysostome*, izd. A.-M. Malingrey in P. Leclercq. Paris, 1988 (gr. krit. izd, franc.

- prev., komentar).
- Paladij:** *Dialogo sulla vita di Giovanni Crisostomo*, izd. L. Dattrino. Rim, 1995 (Collana di testi patristici, 125).
- Palladius*, v: *Catholic Encyclopedia*, s. v. *Palladius* [na medmrežju (z bibliografijo)].
- Preuschen, E.:** *Palladius und Rufinus: ein Beitrag zur Quellenkunde des ältesten Mönchtums*. Giessen, 1897.
- Quasten, J.:** *Patrology, vol. 3: Golden age of Greek patristic literature from the Council of Nicaea to the Council of Chalcedon*, Utrecht, 1960.
- Reitzenstein, R.:** *Historia Monachorum und Historia Lausiaca: eine Studie zur Geschichte des Mönchtums und der frühchristlichen Begriffe Gnostiker und Pneumatiker*. Göttingen, 1916.
- Rufin iz Ogleja:** *Historia ecclesiastica*, PL 21, 465–540; kasnejša izd. Th. Mommsen. Leipzig, 1908 (Die Griechische christlichen Schriftsteller 9, 2).
- Rufin iz Ogleja:** *Historia Monachorum in Aegypto*, PL 21, 387–464.
- Rufin iz Ogleja:** *Verba Seniorum, authore probabili Ruffino*, PL 73, 739–814 (De vitis patrum III).
- Schwartz, E.:** *Palladiana*, v: *Zeitschrift für neutestamentliche Wissenschaft* xxxviii (1937), 161–204.
- Sokrat:** *Historia ecclesiastica*, PG 67, 29–842; angl. prevod v: *Library of Nicene and Post-Nicene Fathers. Ser. 2, vol. 2*. Grand Rapids, MI, 1979.
- Sozomen:** *Historia ecclesiastica*, PG 67, 844–1629; angl. prevod v: *Library of Nicene and Post-Nicene Fathers. Ser. 2, vol. 2*. Grand Rapids, MI, 1979.
- Strothmann, W.** (izd.): *Die syrische Überlieferung der Schriften des Makarios*. 2 zv. Wiesbaden, 1981.
- Sulpicij Sever:** *Opera*, izd. C. Halm, CSEL 1, 1866.
- Tabachovitz, D.:** Ein paar lexikalische Bemerkungen zur *Historia Lausiaca* des Palladius, v: *Byzantinische Zeitschrift* 30 (1930), 228–231.

- Turner, C. H.:** Palladiana II: The Lausiaca History. Questions of history, v: *Journal of theological studies* 22 (1921), 21–35, 138–155.
- Vivian, T.:** Coptic Palladiana I: The life of Pambo, v: *Coptic Church Review* 20, 3 (1999), 66–95.
- Vivian, T.:** Coptic Palladiana II: The life of Evagrius, v: *Coptic Church Review* 21, 1 (2000), 8–23.
- Vivian, T.:** Coptic Palladiana III: The life of Macarius of Egypt, v: *Coptic Church Review* 21, 3 (2000), 82–109.
- Vivian, T.:** Coptic Palladiana [IV]: The life of St. Macarius of Alexandria, v: *Coptic Church Review* 22, 1 (2001), 2–22.
- Vivian, T.:** *Four Desert Fathers: Pambo, Evagrius, Macarius Of Egypt, And Macarius Of Alexandria: Coptic texts relating to the Lausiaca History of Palladius*. Crestwood, NY, 2004 (Popular Patristics series) (=Vivian (2004)).
- Vogüé, A. de:** Les fragments coptes de l' Histoire Lausiaque: l' édition d' Amélineau et le manuscrit, v: *Orientalia* 58.3 (1989), 326–332.
- Vogüé, A. de:** La version copte du chapitre XVII de l' Histoire Lausiaque: les deux éditeurs et les trois manuscrits, v: *Orientalia* 58.4 (1989), 510–524.
- Vogüé, A. de:** Le texte copte du chapitre XVIII de l' Histoire Lausiaque: l' édition d' Amélineau et le manuscrit, v: *Orientalia* 61.4 (1992), 459–462.
- Walker Bynum, C.:** *Holy feast and holy fast*. Berkeley, 1987.
- Weingarten, H.:** *Der Ursprung des Mönchtums*, Gotha, 1877.
- Wimbush, V. I. in Valantasis, R. (izd.):** *Ascetism*. New York, 1991.

Te umetniške strani, ki nam jih je podarila Puščava, so tisto najbolj evangelijsko, kar je bilo napisano po evangeliju, kakor je tudi puščavniško življenje tisto najčistejše, kar je človek živel v zgodovini krščanstva ... *Lausiakón* je čudovita in živa knjiga askeze. Paladij nas osredotoča na množico asketskih zgodb, ki so redkobeledne, zgoščene, živahne, resnične, človeške, žive - kot da se na njih ni nabral prah sedemnajstih stoletij. Gre za sodobno delo. Paladij kaže, da je doživel in videl toliko, kolikor uspe le maloštevilnim. Njegov slog nas nikoli ne utruje. Njegova umetnost je izredna zlasti na nekaterih mojstrskih straneh, ki bi mu jih zavidali vsi cerkveni pisci in marsikdo izmed posvetnih pisateljev.

(Z. Papantoníou, *Hágion óros*)